

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Zekeriya AKIN

LİMİTED ŞİRKETLERDE PAYIN DEVRİ

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
Doktora Tezi

Antalya, 2022

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Zekeriya AKIN

LİMİTED ŞİRKETLERDE PAYIN DEVRİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Murat TÜRE

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Doktora Tezi

Antalya, 2022

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Zekeriya AKIN'ın bu çalışması jürimiz tarafından Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Doktora Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Mehmet Fahrettin ÖNDER (İmza)

Üye (Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Murat TÜRE (İmza)

Üye : Prof. Dr. Mustafa Erdem CAN (İmza)

Üye : Prof. Dr. Mehmet Hanifi BAYRAM (İmza)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Dağlar EKŞİ (İmza)

Tez Başlığı: Limited Şirketlerde Payın Devri

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 23/09//2022

Mezuniyet Tarihi :/...../2022

AKADEMİK BEYAN

Doktora Tezi olarak sunduğum “Limited Şirketlerde Payın Devri” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Zekeriya AKIN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ

.... / / 20...

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Zekeriya AKIN
Öğrenci Numarası	20175226005
Anabilim Dalı	Özel Hukuk
Programı	Doktora
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Murat TÜRE
Doktora Tez Başlığı	Limited Şirketlerde Payın Devri
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	1910248235
Rapor Tarihi	27/09/2022
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: % 9 Alıntılar dahil: % 15
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,	
Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim. Danışman Öğretim Üyesi Unvanı, Adı-Soyadı Dr. Öğr. Üyesi Murat TÜRE İmza	

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	x
ÖZET.....	xii
SUMMARY.....	xiii
TEŞEKKÜR.....	xiv
ÖNSÖZ.....	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETLERDE PAY VE PAYIN ÖZELLİKLERİ

1.1. Pay Kavramı	3
1.1.1. Payın Çeşitli Anlamları.....	9
1.1.1.1. Ortaklık Payı.....	10
1.1.1.2. Esas Sermaye Payı.....	11
1.1.2. Esas Sermaye Payının Senede Bağlanması.....	16
1.1.2.1. Payın İspat Aracı Şeklinde Senede Bağlanması	18
1.1.2.2. Payın Nama Yazılı Senede Bağlanması.....	19
1.1.2.2.1. Nama Yazılı Senetlerin Hukuki Niteliği	22
1.1.2.2.1.1. Nama Yazılı Pay Senetlerini Kıymetli Evrak Olarak Kabul Eden Görüşler	23
1.1.2.2.1.2. Nama Yazılı Pay Senetlerini Kıymetli Evrak Olarak Kabul Etmeyen Görüşler	25
1.1.2.2.2. Limited Şirket Pay Senetlerinin Nama Yazılı Senede Bağlanmasının Sonuçları	27
1.1.2.2.2.1. Limited Şirket Pay Senetlerinin Nama Yazılı Senede Bağlanmasının Ortak Açısından Sonuçları	27
1.1.2.2.2.2. Limited Şirket Pay Senetlerinin Nama Yazılı Senede Bağlanmasının Şirket Açısından Sonuçları.....	28
1.1.3. Limited Şirket Pay Senedinin Düzenlenmesi ve Ortaklık Sıfatının Kazanılması ..	29
1.1.3.1. Pay Senedi Düzenlenmesi	29
1.1.3.2. Ortaklık Sıfatının Kazanılması	29
1.1.3.2.1. Aslen Kazanma	29
1.1.3.2.2. Devren Kazanma.....	30
1.2. Esas Sermaye Payının Özellikleri.....	30
1.2.1. Esas Sermaye Payının İşlemlere Konu Olması	30

1.2.1.1.	Esas Sermaye Payının İntifa ve Rehin İşlemlerine Konu Olması	30
1.2.1.2.	Esas Sermaye Payının Hacze Konu Olması.....	32
1.2.2.	Şirketin Tescilinden Önce Esas Sermaye Payının Devri Yasağı.....	33
1.2.2.1.	Bedeli Tamamen İfa Edilmemiş Payın Devrinde Ortaklığın Devri Kabul Etmeme Yetkisi	34
1.2.2.2.	Diğer Kanundan Doğan İstisnalar	34
1.2.2.2.1.	4054 Sayılı RKHK'na Göre	34
1.3.	Paya Bağlı Hak ve Yükümlülükler	35
1.3.1.	Payın Sağladığı Haklar	35
1.3.1.1.	Yönetmel Haklar	35
1.3.1.1.1.	Genel Kurula Katılma ve Öneride Bulunma Hakkı.....	35
1.3.1.1.2.	Oy Kullanma Hakkı	36
1.3.1.1.3.	Sermaye Artırımında Rüçhan Hakkı.....	37
1.3.1.1.4.	Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı	39
1.3.1.1.5.	Denetleme Hakkı	41
1.3.1.1.6.	Haklı Nedenle Feshi Talep Etme Hakkı.....	41
1.3.1.2.	Mali Haklar	43
1.3.1.2.1.	Kâr Payı (Temettü) Alma Hakkı.....	43
1.3.1.2.2.	Kar Payı Avansı Alma Hakkı	46
1.3.1.2.3.	Ayrılma Akçesi Alma Hakkı	46
1.3.1.2.4.	Tasfiye Payı Alma Hakkı	48
1.3.1.2.5.	Hazırlık Dönemi Faizi Alma Hakkı	49
1.3.2.	Paya Bağlı Yükümlülükler	49
1.3.2.1.	Sermaye Taahhüdünü Yerine Getirme Borcu	49
1.3.2.2.	Ortakların Şirkete Karşı Borçlanma Yasağı.....	50
1.3.2.3.	Sadakat (Bağlılık) Yükümü.....	51
1.3.2.4.	Sır Saklama Yükümü	52
1.3.2.5.	Haksız Ödenen Kâr Payı ve Faizi İade Yükümlülüğü	53
1.3.2.6.	Şirkete Karşı Rekabet Yasağı.....	54

İKİNCİ BÖLÜM

ESAS SERMAYE PAYININ DEVİR USULÜ

2.1. Genel Olarak.....	56
2.1.1. Limited Şirket Pay Devrinin Önceki Ticaret Kanunlarında Düzenlenişi	57
2.1.1.1. Limited Şirket Pay Devrinin 865 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndaki Durumu	57
2.1.1.2. Limited Şirket Pay Devrinin 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndaki Durumu	58
2.2. Pay Devir Sözleşmesi Yapılması Aşaması.....	59
2.2.1. Pay Devrinin Taahhüt İşlemi Niteliği	59
2.2.1.1. Devir Borcu Doğuran İşlemler Kavramı.....	60
2.2.1.1.1. Taahhüt İşleminin Kurulması	61
2.2.1.1.2. Pay Devir Taahhüdü Sözleşmesinin Esaslı Unsurları.....	62
2.2.1.1.2.1. Belirli Bir Payın Devredilmesi Taahhüdü	63
2.2.1.1.2.2. İvazlı Devirlerde Bedel, İvazsız Devirlerde Bağışlama İradesi	63
2.2.1.2. Sözleşmenin Tarafları	64
2.2.1.2.1. Tarafların Ehliyeti.....	64
2.2.1.2.2. Sözleşmenin Temsilci Aracılığı ile Yapılması	65
2.2.1.3. Taahhüt İşleminin Şekli	65
2.2.1.3.1. Sözleşme Metninin Hazırlanması	66
2.2.1.3.1.1. Metnin İmzalanması.....	67
2.2.1.3.1.2. İmzanın Şekli.....	68
2.2.1.3.1.3. İmzaların Noter Tarafından Tasdiki.....	69
2.2.1.4. Şekle Aykırılığın Sonuçları.....	71
2.2.1.5. Pay Devir Taahhüdünde Tarafların Yükümlülükleri	72
2.2.1.5.1. Devredenin Yükümlülükleri.....	72
2.2.1.5.1.1. Devredenin Asli Yükümlülüğü.....	72
2.2.1.5.1.2. Devredenin Tali Yükümlülükleri.....	73
2.2.1.5.1.2.1. Bilgi Verme Yükümlülüğü	73
2.2.1.5.1.2.2. Pay Senedini Teslim Yükümlülüğü	73
2.2.1.5.2. Devralanın Yükümlülükleri.....	74
2.2.1.5.2.1. İvaz.....	74
2.2.1.5.2.2. Devralma Yükümlülüğü	74
2.2.1.6. Tarafların Temerrüdü.....	75

2.2.1.6.1.	Devredenin Temerrüdü	75
2.2.1.6.2.	Devralanın Temerrüdü	76
2.2.1.6.2.1.	Devralanın Devir Sözleşmesine Katılmada Temerrüdü.....	76
2.2.1.6.2.2.	Devralanın İvazda Temerrüdü	77
2.2.1.7.	Pay Devir Taahhüdünün Şarta Bağlı Olarak Yapılması	78
2.2.1.7.1.	Devir Taahhüdünün Geciktirici Şarta Bağlı Olarak Yapılması.....	78
2.2.1.7.2.	Devir Taahhüdünün Bozucu Şarta Bağlı Olarak Yapılması	79
2.2.1.8.	Taahhüt İşlemi Yapanın Sorumluluğu	80
2.2.1.9.	Pay Devir Taahhüdünde Zamanaşımı	80
2.2.2.	Pay Devrinin Tasarruf İşlemi Niteliği	81
2.2.2.1.	Esas Sermaye Payının Devri Usulü	81
2.2.2.1.1.	Esas Sermaye Payının Devrine İlişkin Hükümlerin Uygulanması	82
2.2.2.1.1.1.	Yasal Düzenlemenin Uygulandığı Haller	82
2.2.2.1.1.1.1.	Bedeli Tamamen Ödenmiş Esas Sermaye Paylarının Devri	82
2.2.2.1.1.1.2.	Bedeli Tamamen Ödenmemiş Esas Sermaye Paylarının Devri	83
2.2.2.1.1.2.	Yasal Düzenlemenin Uygulanmadığı Haller.....	84
2.2.2.1.1.3.	Devrin Yasaklanması veya Ağırlaştırılması.....	84
2.2.2.2.	Devir Sözleşmesi	85
2.2.2.2.1.	Devir Sözleşmesinin Hukuki Niteliği	86
2.2.2.2.2.	Devir Sözleşmesinin Unsurları.....	88
2.2.2.2.2.1.	Devre Konu Pay.....	88
2.2.2.2.2.2.	Devir İradesi	88
2.2.2.3.	Tasarruf İşleminin Şekli.....	89
2.2.2.3.1.	İmzaları Noter Tarafından Onaylanmış Yazılı Şekil	91
2.2.2.3.2.	Şekle Uyulması Zorunluluğunun Bulunmadığı Haller	93
2.2.2.3.3.	Esas Sermaye Payının Devri (Tasarruf) Sözleşmesinin İçeriği.....	93
2.2.2.3.4.	Payın Devri Sözleşmesindeki İmzanın Sahteliği İddiası	94
2.2.2.3.5.	Esas Sermaye Payının Devrinde Şekle Aykırılığın Hukuki Sonuçları ...	95
2.2.2.3.6.	Muvazaalı Olarak Yapılan Pay Devir Sözleşmesinin Geçersizliği	97
2.2.2.4.	İspat Aracı ya da Nama Yazılı Senede Bağlanmış Payların Devri.....	98
2.2.2.4.1.	İspat Aracı Şeklindeki Pay Senetlerinde Esas Sermaye Payının Devri ..	98
2.2.2.4.2.	Nama Yazılı Senede Bağlanan Esas Sermaye Payının Devri	98
2.2.2.5.	Esas Sermaye Payının Limited Şirketin Tescilinden Önce Devri	100

2.2.2.6.	Konkordato Kapsamındaki Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri....	100
2.2.2.7.	Devir Prosedürü.....	102
2.2.2.7.1.	Devir Sözleşmesine Eklenebilecek Koşullar.....	102
2.2.2.7.1.1.	Ek Ödeme Yükümlülüğü.....	102
2.2.2.7.1.2.	Yan Edim Yükümlülükleri	106
2.2.2.7.1.3.	Rekabet Yasağı.....	108
2.2.2.7.1.4.	Önerilmeye Muhatap Olma Hakkı.....	110
2.2.2.7.1.5.	Önalım Hakkı	111
2.2.2.7.1.6.	Geri Alım Hakkı	112
2.2.2.7.1.7.	Sözleşme Cezası (Cezai Şart).....	112
2.3.	Genel Kurul Onayı.....	115
2.3.1.	Devrin Şirkete Bildirilmesi	115
2.3.1.1.	Bildirimin Gerekliliği.....	115
2.3.1.2.	Bildirim Gerekmeyen Haller	116
2.3.1.3.	Bildirimi Yapacak Taraf	116
2.3.1.4.	Esas Sermaye Payının Devrinde Şirkete Yapılacak Bildirimin İçeriği ve Bildirimin Şekli.....	117
2.3.2.	Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması.....	118
2.3.2.1.	İlanın Yapılması	121
2.3.2.1.1.	Şirket Sözleşmesinde Belirtilen Şekilde İlanın Yapılması.....	121
2.3.2.1.2.	Şirketin İnternet Sitesinde İlanın Yapılması	121
2.3.2.1.3.	Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde İlan.....	121
2.3.2.2.	Çağrı Mektubu Gönderilmesi.....	122
2.3.2.2.1.	Çağrı Mektubunun Gönderileceği Kişiler	122
2.3.2.2.2.	Çağrı Mektubunun Şekli ve Süresi	123
2.3.2.2.3.	Çağrısız Genel Kurul	124
2.3.3.	Pay Devir Bildiriminin İncelenmesi	125
2.3.4.	Devredenin Genel Kurul Onayından Önce Devir Sözleşmesinden Vazgeçmesi ...	125
2.3.5.	Devir Sözleşmesinde Şirket Onayının Alınma Zamanı	126
2.3.5.1.	Şirket Onayının Önceden Alınması	126
2.3.5.2.	Şirket Onayının Sonradan Alınacak Olması	126
2.3.6.	Genel Kurul Onayının Gerekli Olduğu Haller	127

2.3.6.1.	Genel Kurul Onay Kararının Alınması	128
2.3.6.2.	Genel Kurul Toplantısında Yeter Sayılar.....	130
2.3.6.2.1.	Genel Kurul Toplantı Yeter Sayısı	130
2.3.6.2.2.	Genel Kurul Karar Yeter Sayısı.....	131
2.3.6.2.3.	Devreden ile Devralanın Onaylamaya Katılma Yetkisi.....	132
2.3.7.	Genel Kurul Onayına Gerek Olmayan Haller	134
2.3.8.	Genel Kurulun Pay Devir Talebini Reddi.....	134
2.3.8.1.	Red Sebepleri	135
2.3.8.1.1.	Sözleşmeden Kaynaklanan Red Sebepleri	135
2.3.8.1.2.	Tek Adam Ortaklığına Dönüşecek Şirketlerde Bağlamanın Uygulanması	135
2.3.8.1.3.	Sözleşmede Ek Ödeme ve Yan Edim Yükümlülüklerinin Öngörülmesi Halinde Red Sebepleri	136
2.3.8.2.	Red Hakkının Kullanılması.....	137
2.3.8.2.1.	Red Hakkını Kullanacak Organ ve Yeter Sayısı	137
2.3.8.2.2.	Oylamanın Yapılması	137
2.3.8.2.3.	Genel Kurulun Red Kararına Karşı İptal Davası Açılması	138
2.3.8.2.4.	Şirketin Red Kararına Karşı Devralan Ortağın Başvuru Yapması	139
2.3.8.3.	Şirketin Kendi Paylarını Satın Alması.....	140
2.3.8.4.	Zımni Kabul (Örtülü Onay).....	143
2.3.8.5.	Devir Yasağı.....	144
2.3.8.6.	Pay Devir Sözleşmesinde Cezai Şart	145
2.3.9.	Red Durumunda Devreden ile Devralan Arasındaki Sözleşmenin Durumu....	146
2.3.10.	Şirket Pay Devir Talebi Reddedilen Ya da Pay Devri Yasaklanmış Ortağın Hakları	146
2.3.10.1.	Çıkma Hakkı.....	146
2.3.10.1.1.	Pay Devrinin Sözleşme ile Yasaklanmış Olması veya Genel Kurul Onay Vermeyi Reddetmiş Olması	149
2.3.10.1.2.	Devralanın Ödeme Gücünün Şüpheli Görülmesi	150
2.3.10.1.3.	Çıkmanın Sonuçları.....	150
2.3.10.2.	Ayrılma Akçesi.....	151
2.3.10.3.	Esas Sermaye Payının Gerçek Değerinin Mahkeme Tarafından Belirlenmesi	

2.3.11.	Pay Devrinin Gerçekleşmemesi Durumunda Tazminat ve Sebepsiz Zenginleşme	152
2.3.12.	Pay Devrinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme	154
2.3.13.	Noter Tarafından Yapılan Payın Devri Sözleşmesinde Bedelin Ödenmediğine İlişkin İtirazlar	155
2.3.14.	Esas Sermaye Payının Birden Fazla Ortağa Ait Olması	155
2.3.15.	Esas Sermaye Payının Devredildiğinin Tespiti Davası	156
2.4.	Pay Defterine Kayıt	157
2.4.1.	Pay Defteri.....	158
2.4.2.	Pay Defterinin Niteliği	159
2.4.3.	Defterin Şekli	159
2.4.4.	Pay Defterlerinin Tasdiki	160
2.4.5.	Kayıt Edilecek Hususlar.....	160
2.4.6.	Kayıt Bildirimi.....	161
2.4.7.	Pay Defterini Tutmada Yetkili Kişi	162
2.4.8.	Pay Defterine Kaydın Hukuki Niteliği	163
2.4.9.	Pay Defterine Kaydın Yapılmaması Durumunda Taraflar ve Davanın Niteliği	164
2.4.9.1.	Davacı ve Davalı	164
2.4.9.2.	Davanın Niteliği	164
2.4.10.	Pay Defterine Kaydın Kanuna veya Ana Sözleşmeye Aykırı Olması Durumunda Sorumluluk.....	164
2.4.11.	Pay Defterindeki Kaydın Silinmesi.....	165
2.4.12.	Pay Defterinin Saklanması	165
2.4.13.	Pay Defterinin Zayi Olması	166
2.4.14.	Pay Defterinin İncelenmesi.....	166
2.5.	Pay Devir İşleminin Ticaret Siciline Tescil ve İlanı.....	167
2.5.1.	Limited Şirket Esas Sermaye Payının Geçişinin Tescili.....	167
2.5.2.	Limited Şirket Esas Sermaye Payının Geçişlerinde Sicile Güven ilkesinin Kabul Edilmiş Olması	172
2.6.	Payın Özel Devir Şekilleri.....	173
2.6.1.	Miras, Eşler Arası Mal Rejimi ve Cebri İcra Yoluyla Geçiş	173
2.6.1.1.	Payın Miras Yoluyla Geçiş	175
2.6.1.2.	Payın Eşler Arası Mal Rejimi ile Geçiş	176

2.6.1.3.	Payın Cebri İcra Yoluyla Geçışı.....	177
2.6.2.	Yasal Alım Hakları.....	179
2.6.3.	Yetkili Organ.....	181
2.6.4.	Süre.....	182
2.6.5.	Gerçek Değerin Belirlenmesi.....	183
2.6.6.	Payın Miras, Eşler Arası Mal Rejimi ve Cebri İcra Yoluyla Geçişinde Tescili.....	184

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESAS SERMAYE PAY DEVRİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI

3.1.	Payın Devrinin Devreden ve Devralan Bakımından Sonuçları.....	185
3.1.1.	Devreden Açısından Sonuçları.....	185
3.1.1.1.	Pay Bedelini Alma Hakkı.....	186
3.1.1.2.	Kâr Payı Alma Hakkı.....	186
3.1.1.3.	Rüçhan Hakkı.....	187
3.1.2.	Devralan Açısından Sonuçları.....	187
3.2.	Payın Devredilmesinin Ortaksal Yükümlülükler Açısından Sonuçları.....	187
3.2.1.	Ayrılma Durumunda Ek Ödeme ve Yan Edim Yükümlülüğü.....	187
3.2.1.1.	Ek Ödeme Yükümlülüğü.....	188
3.2.1.2.	Yan Edim Yükümlülüğü.....	190
3.2.2.	Rekabet Yasağı.....	190
3.2.3.	Bedeli Tamamen Ödenmemiş Paylardan Dolayı Sorumluluk.....	190
3.3.	Payın Devrinin Üçüncü Kişiler Açısından Sonuçları.....	191
3.4.	Payın Devrinin Kamu Borçlarından Kaynaklanan Sonuçları.....	191
3.4.1.	Kamu Borçlarından Dolayı Sorumluluk.....	191
3.4.1.1.	Kamu Borcu Kavramı.....	193
3.4.1.2.	Şirket Malvarlığından Tahsil Edilememe Ya da Tahsil Edilemeyeceğinin Anlaşılması.....	193
3.4.1.3.	Devreden ile Devralanın Devir Öncesine Ait Kamu Borçlarından Müteselsil Sorumluluğu.....	194
3.4.1.3.1.	Kusursuz Sorumluluk.....	195
3.4.1.3.2.	Esas Sermaye Payı Oranında Sorumlu Olması.....	195
3.4.1.3.3.	Müşterek Sorumlu Olması.....	196
3.4.2.	Kamu Borcunun Ödenmesi Durumunda Rücu İmkânı.....	196

3.5.	Payın Devrinin Payını Devreden Ortağın Şahsi Alacaklıları Açısından Sonuçları.	197
3.6.	Payın Devrinin Şirket Üzerindeki Hüküm ve Sonuçları.....	198
3.6.1.	Ortak Sayısı.....	198
3.6.2.	Payın Devredilmesinin Şirketin İdari ve Temsil İşlerine Etkisi.....	198
3.6.3.	Bedeli Tamamen Ödenmemiş Paylardan Dolayı Sorumluluk	199
3.6.4.	Pay Devrinde Pay Geçişlerinin Pay Defterine Kaydının Yapılması	199
SONUÇ.....		201
KAYNAKÇA.....		205
ÖZGEÇMİŞ		218

KISALTMALAR LİSTESİ

AŞ	: Anonim Şirket
AATUHK	: 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun
AHBVÜHFD	: Ankara Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜEHFD	: Ankara Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
Ban. K.	: 5411 sayılı Bankacılık Kanunu
BATIDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü
ÇÜHFD	: Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DİBK	: Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu
E	: Esas
Ed.	: Editör
ERÜHFD	: Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
eTTK	: 6762 sayılı Eski Türk Ticaret Kanunu
GmbH	: Gesellschaft mit beschränkter Haftung
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	: 2004 sayılı İcra İflas Kanunu
İKÜHFD	: İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İsv. BK	: İsviçre Borçlar Kanunu
K	: Karar
KPADHT	: Kar Payı Avansı Dağıtım Hakkında Tebliğ
MoMİG	: Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen
m.	: Madde
NK	: 1512 sayılı Noterlik Kanunu
NKY	: Noterlik Kanunu Yönetmeliği
RG	: Resmî Gazete
RKHK	: 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
S.	: Sayı
SerPK	: 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
SÜHFD	: Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
s.	: Sayfa

TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TDİT	: Ticari Defterlere İlişki Tebliğ
TFMDH	: Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi
TL	: Türk Lirası
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TMS	: Türk Muhasebe Standartları
TSY	: Ticaret Sicil Yönetmeliği
TTSG	: Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
Y.	: Yargıtay
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YMM	: Yeminli Mali Müşavir

ÖZET

Ülkemizde en fazla kurulan sermaye şirketi türü olan limited şirketlerin esas sermaye paylarının devri ile ilgili hükümleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu ile 6762 sayılı eTTK'ye göre birçok açıdan değişikliğe uğramıştır. Kanun koyucu, TTK'de limited şirketin kendine has yapısını, anonim şirkete yakınlığa çalışmış olsa da limited şirket kendine özgü yapısını korumuştur. Limited şirketlerde esas sermaye payının kazanılması yollarından birisi de payın devridir. Şirket sözleşmesince yasaklanmamışsa ortaklar esas sermaye paylarını serbestçe devredebilirler. Ancak bu devir anonim şirkette olduğu gibi kolay değildir. Birtakım şartlara bağlanmıştır. Devir için TTK m. 595'teki şartlara uymak zorundadırlar. Bu şartlar geçerlilik şartı olup buna aykırı yapılan sözleşmeler geçersizlik yaptırımına tabidir. Taraflar arasında payın devri veya devir borcu doğuran işlemin kurulabilmesi için yazılı şekilde yapılması, tarafların imzalarının noter tarafından onaylanması gerekir. Ayrıca şirket sözleşmesi ile kaldırılmamışsa genel kurul onayına ihtiyaç vardır. Genel kurul payın devrine ilişkin onayını olağan toplantı yeter sayısı olan toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile almaktadır. Ancak genel kurul pay devrini mutlak olarak kabul etmek zorunda değildir. Payın devrini hiçbir gerekçe göstermeksizin reddedebilir. Pay devrinin genel kurulda kabul edilmesinden sonra müdürler tarafından pay defterine kaydedilmesi gerekir. Pay defteri de ticari defterlerden kabul edilmiştir. Son olarak payın devrinin ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerekir. Ticaret siciline başvuru şirket müdürleri tarafından yapılmak zorundadır. Müdürlerce pay defterine kayıt ile ticaret siciline tescil ve ilan konusunda gösterilecek bir ihmal sebebiyle şirketin zarar görmesi halinde zararı tazmin etme borcu altına girerler. Hem pay defterine kayıt hem de ticaret siciline tescil ve ilan kurucu değil açıklayıcı nitelik taşır. Payın devri şirket sözleşmesinin değiştirilmesini gerektirmez.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Pay, Pay Devri, Genel Kurul

SUMMARY

TRANSFER OF SHARES IN LIMITED COMPANIES

The provisions regarding the transfer of basic capital shares of limited liability companies, which is the most established type of capital company in our country, have undergone many changes according to the Turkish Commercial Code No. 6102 and eTTK. Although the legislator tried to bring the unique structure of the limited company closer to the joint stock company in the Turkish Commercial Code No. 6102, the limited company preserved its unique structure. One of the ways of gaining the basic capital share in limited companies is the transfer of the share. Unless prohibited by the articles of association, the partners can freely transfer their basic capital shares. However, this transfer is not easy as it is in a joint stock company. It is subject to certain conditions. TCC m. They have to comply with the terms of 595. These conditions are conditions of validity and contracts made in violation of this are subject to the sanction of invalidity. In order for the transfer of the share or the transaction creating the transfer debt to be established between the parties, it must be done in written form and the signatures of the parties must be approved by the notary public. In addition, general assembly approval is required if it is not abolished by the articles of association. The general assembly is not obliged to accept the share transfer with the absolute majority of the attendants, which is the quorum for the ordinary meeting. It may reject the transfer of the share without giving any reason. After the share transfer is accepted at the general assembly, it must be recorded in the share register by the managers. The share ledger has also been accepted from the commercial ledgers. Finally, the transfer of the share must be registered and announced in the trade registry. The application to the trade registry must be made by the company directors. In case the company is damaged due to the negligence of the managers regarding the registration in the share book, registration in the trade registry and announcement, they are obliged to compensate the loss. Both the registration in the share ledger and the registration and announcement in the trade registry are explanatory, not constitutive. The transfer of the share does not require the amendment of the articles of association.

Keywords: Limited Company, Share, Share Transfer, General Assembly

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimi sürecinde değerli vaktini ayıran ve tez konusunu belirlerken birçok konu arasından limited şirketlerde payın devri hakkında bir çalışma yapmama vesile olan ve tezin yazımı süresince maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, tez yazım sürecinin her aşamasında yanımda olan ve danışmanlığımı yürüten Dr. Öğr. Üyesi Murat TÜRE hocama sonsuz minnetlerimi sunarım.

Tez yazım sürecinde tez izleme komitesinde ve tez jürimde yer alan Prof. Dr. Mustafa Erdem Can ve Prof. Dr. Mehmet Hanifi BAYRAM hocalarıma da bana inandıkları ve tez yazım sürecinde desteklerini esirgemedikleri için teşekkürlerimi sunarım. Tez savunma jürisinde yer alan yönlendirmeleriyle bilgilerini ve tecrübelerini aktaran M. Fahrettin ÖNDER ve Dağlar EKŞİ hocalarıma değerli katkıları için ayrıca teşekkür ederim.

Tez savunması aşamasında yedek jüri üyesi olmayı kabul ederek katkıda bulunan Dr. Öğr. Üyesi İlknur ULUĞ CİCİM'e ve Dr. Öğr. Üyesi Mine KARAYALÇIN'a teşekkür ederim.

Akademik çalışmaya başlamamda desteğini her zaman hissettiğim yüksek lisans tez danışmanım Prof. Dr. Metin TOPÇUOĞLU'na ve kendisinden ders aldığım, doktora yeterlilik sınavıma da katılarak beni gururlandıran Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA'ya da teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, hayatın her aşamasında yanımda olan çalışmalarım sürecinde bana sabır gösteren, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen zamanından çaldığım, en büyük destekçim olan sevgili eşim Hatice AKIN'a ve bu süreçte ihmal ettiğime inandığım evlatlarım Bayram Arda ve Yusuf Aras'a da tez yazım sürecinde bana katlandıkları için teşekkür ederim.

Zekeriya AKIN

Antalya, 2022

ÖNSÖZ

Türk Ticaret Kanunu ekonomik faaliyetlerle yakın ilişki içerisinde bulunduğu, küreselleşen dünyada kendisini bu gelişmelere paralel bir şekilde değiştirmektedir. Türk Ticaret Kanunu, Almanya ve İsviçre değişikliklerine paralel olarak değiştirilmiştir. Limited şirketler 1926 tarihli Türk Ticaret Kanunu'nun 503-516. maddeleri arasında ilk kez düzenlenmiştir. Ardından eTTK'nın 503-556. maddelerinde ve son olarak TTK 573-644. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Anonim şirket, kollektif, komandit ve kooperatifler hayatın içinden gelişerek ortaya çıkmış iken, limited şirketler ise Alman kanun koyucu tarafından iradi olarak oluşturulmuş bir şirket türüdür.

TTK m. 124/1 hükmünde sermaye şirketleri düzenlenmiştir. Buna göre limited şirketler şahıs şirketi özelliği gösteren sermaye şirketi olması sebebiyle kendisine has düzenlemelere sahiptir. Bunlardan biri de limited şirketlerde esas sermaye payının devridir. Limited şirkette payın devri TTK m. 595'te düzenlenen hükümlere uygun olarak mevzuattaki düzenlemeler, öğreti ve güncel Yargıtay kararları ışığında ele alınmıştır. Limited şirket en yaygın kurulan şirket olmasına rağmen uygulamada anonim şirket kadar rağbet görmemiştir. Limited şirket şahıs şirketi özelliğini de taşıyan bir sermaye şirkettir. Ortaklar şirketle yakın ilişki içerisinde.

Tez çalışmamızda mevcut kanuni düzenlemeler, öğretideki görüşler ve güncel Yargıtay kararları ile eTTK ile karşılaştırmalı şekilde limited şirkette payın devri konu edilmiştir. Bu kapsamda çalışma üç bölüme ayrılmıştır. Bu bölümlerde sırasıyla pay kavramı ve taraflar arasında yazılı pay devir sözleşmesinin yapılması, sözleşmedeki tarafların imzalarının noter tarafından onaylanması, eğer şirket sözleşmesi ile kaldırılmamışsa genel kurul onayı ve bu onayın verilmesi usulü ile pay defterine kayıt ve son olarak ticaret siciline tescil ve ilanın nasıl yapılması gerektiği hususu incelenmiştir. Payın eşler arası mal rejimi ve cebri icra yoluyla geçişi ayrıca inceleme konusu yapılmıştır. Son olarak, esas sermaye payının devrinin devreden, devralan, ortaksal hak ve borçlar bakımından sonuçları ile şirket bakımından sonuçları incelenmiştir.

GİRİŞ

Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirketlerde de birçok açıdan değişikliğe gidilmiştir. Limited şirketler ticari hayatın en önemli aktörlerinden biri olmasının yanı sıra yine ticari hayatta anonim şirkete göre daha az sermaye ve prosedür ile kurulmasından dolayı en fazla tercih edilen şirket türüdür. 2021 yılı TOBB istatistiklerine göre ülkemizde kurulan ticaret şirketlerin yaklaşık yüzde seksen altısını limited şirketler oluşturmaktadır. Buna rağmen limited şirketler anonim şirket kadar değer görmemiş ve onun kadar öğretilerde üzerinde çalışılmamıştır. Bu sebeple kanun koyucunun getirmiş olduğu düzenlemeler iyi incelenmelidir.

Limited şirket ortaklarından biri ya da birkaçının kendisine ait pay senetlerini şirket ortaklarından birisine ya da dışardan birisine ivazlı veya ivazsız olarak devretmesine pay devri adı verilmektedir. Tez çalışmasının konusunu oluşturan "Limited Şirketlerde Payın Devri" birçok makale ve tez konusu olarak çalışılmış ancak mülga eTTK'ye göre TTK birçok açıdan değişmiştir. eTTK'de limited şirket 54 maddede düzenlenirken TTK'de madde sayısı artırılarak, konuya ilişkin yeni maddeler de ihdas edilmiştir. Birtakım maddeler de kısmen ya da tamamen kaldırılmıştır. Limited şirketler TTK'nın 573-644. maddeleri arasında düzenlenmiş olup, esas sermaye payının devride aynı maddelerde hüküm altına alınmıştır. Limited şirkette istenmeyen kişilerin şirkete girişini engellemek ve şirketten uzak tutmak amacıyla bağlam imkanları getirilmiştir. Bunun sebebi ise limited şirketin şahıs şirketi özelliği taşıması yanında anonim şirket ortağında yer almayan ayrılma hakkı ve çıkma ile ilgili seçeneklerin bulunmasıdır. Sadece limited şirketlere ilişkin bu düzenlemeler payın devri konusunda yeterli olmamaktadır. Ayrıca payın devrine ilişkin anonim şirket hükümlerine pek çok yerde atıflarda bulunulmuştur. Bunun yanında İcra İflas Kanunu, Türk Borçlar Kanunu ve Türk Medeni Kanunu yanında diğer birçok kanunla etkileşim içerisinde. Ticari yaşamın zorluklarını da dikkate aldığımızda esas sermaye payının önemi ve payın devre konu olabilmesi bu çalışmanın önemini göstermektedir. Limited şirkette payın devri kanunun çizmiş olduğu sınırlar dâhilinde öğreti ve Yargıtay kararları ışığında incelenmiştir.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, pay kavramı, payın çeşitli anlamları, ortaklık payı, esas sermaye payı, payın ispat aracı ve nama yazılı senede bağlanması ve bu senetlerin özellikleri, limited şirkette ortaklık sıfatının kazanılması ile payın sağladığı hak ve yükümlülüklerin neler olduğu incelenmiştir.

İkinci bölümde ise esas sermaye payının devir usulü, burada ilk olarak pay devir sözleşmesinin yapılması, bu sözleşmenin taahhüt işlemi niteliği ve taahhüt işleminin kurulması

aşamaları, sözleşmenin tarafları, sözleşmenin şekli, şekle aykırılığın sonuçları, pay devir borcu doğuran işlemlerde tarafların yükümlülükleri, tarafların temerrüdü, pay devir taahhüdünde zamanaşımı, taahhüt aşamasından tasarruf aşamasına geçilmesi, tasarruf aşamasında pay devir usulü, devir sözleşmesi, tasarruf işleminin şekli, payların devri işlemine genel kurul onayının alınması, genel kurulun onaylama ya da red durumunda meydana gelecek sonuçlar, pay defterine kayıt ve pay defterinin özellikleri ve kaydediliş şekli ile ticaret siciline tescil ve ilan hususları ele alınmıştır. Bu bölümde son olarak payın özel devir şekillerini oluşturan miras, eşler arası mal rejimi ve cebri icra yoluyla payın geçişindeki özel durumlar ve şirket genel kurulun bu konuda yapabilecekleri hususlara değinilmiştir.

Üçüncü bölümde ise payın devrinin hüküm ve sonuçları ele alınmış, bu kapsamda devreden ve devralan açısından devrin sonuçlarının neler olduğu açıklanmıştır. Özellikle pay bedelinin ödenmesi, payın devri durumunda payın devrinden önce doğmuş olan kâr payı ve rüçhan hakkının kime ait olacağı, ortaklıktan ayrılma durumunda ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinden devreden ile devralanın sorumluluklarının kapsamı ile kamu borçlarından dolayı devreden, devralan veya şirket temsilcilerinin sorumlulukları, bedeli tamamen ödenmemiş paylardan dolayı kimlerin sorumlu olduğu, payın devrinin üçüncü kişiler açısından sonuçları ile payın devrinde devreden ortağın şahsi alacaklıları ile payın devrinin şirket üzerindeki hüküm ve sonuçları incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETLERDE PAY VE PAYIN ÖZELLİKLERİ

1.1. Pay Kavramı

Pay bütünü oluşturan küçük parçalardan oluşmaktadır. Pay kavramının ortak bir tanımını bulmak mümkün değildir. TDK sözlüğüne göre, “Birden fazla kişi arasında bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm, hisse” olarak tanımlanmıştır¹. Pay kavramı sadece TTK’de değil TTK’nin ayrılmaz bir parçası olan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) ve 6721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun (TMK) da uygulama alanı içerisinde bulunmaktadır². Payın TTK’de tanımı doğrudan yapılmamış olmakla birlikte, limited şirket esas sermaye payının, ortağın şirket esas sermayesine katılımını gösteren nakdi bir değer olarak tanımlanması mümkündür³.

Limited şirketler⁴ için önemli bir kavram olan “pay”, anonim şirket ile aynı anlamı taşımamaktadır. TTK m. 576/2 gerekçesinde de bu husus açıkça belirtilmiştir⁵. Limited şirkette pay üç anlamda kullanılmaktadır. Bunlardan ilki esas sermayenin bir parçası olarak adlandırılan paydır. Bu anlamı ile esas sermayenin pay sayısına bölünmesi sonucu oluşan ve itibari (nominal) değeri olan her bir birim payı ifade etmektedir⁶. Pay sayısının ve payın itibari değerinin şirket sözleşmesinde gösterilmesi gereklidir (TTK m. 576/1-c). Payın ikinci anlamı;

¹ TDK Sözlük, sözlük.gov.tr (Erişim Tarihi: 25.03.2020)

² Demirkapı, E. (2008). *Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri*. Güncel Yayıncılık, İstanbul, s. 5; Dinç, S. (2017b). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre Limited Şirketin Unsurları ile Limited Şirketlerde Pay ve Ortak Kavramları”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, s. 148.

³ Doğrusöz Koşut, H. (2016). “Limited Şirkette Nama Yazılı Senede Bağlanmış Esas Sermaye Payının Devir Şartları”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, s. 368; TTK’de yapılan değişiklikle İsviçre BK’nın limited şirketlere ilişkin hükümleri ile AB’nin şirketler hukukuna ilişkin yönerge hükümleri kanun yapılırken dikkate alınmıştır. Bkz. Yıldız, Ş. (2008b). “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Limited Şirkete İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”. *Makalelerim 1988-2007*, Yetkin Yayınları, Ankara, s. 423.

⁴ TTK’de “ortaklık” ve “şirket” kavramlarının kanuniliği konusunda TTK 1531. maddesi bu terimlerin eş anlamlı terimler olduğu ve birbirlerinin yerine kullanılabileceği ifade etmektedir. Madde gerekçesinde, ortaklık ve şirket terimlerine sıkça ve hatta eşit oranda rastlanıldığına, bu terimlerden, herhangi birini kesin ve bağlayıcı şekilde kanunî terim olarak kabul etme imkânının olmadığı, ortaklık kelimesinin tüzel kişiliği olmayan adı ortaklık ile şahıs şirketlerini ifade için kullanılması şirket kelimesinin ise sermaye şirketlerine özgülenmesine rağmen. İngiliz hukukundaki “partnership” ve “company” ayrımı, hukukumuzda ne uygulamada ne de öğretide yeterli taraftar bulmamıştır. Gerekçede de hem ortaklık hem de şirket kelimelerini ve bu kelimelerle üretilen ticaret şirketlerinin adlarını eş değerde kanunî terimler olarak kabul edileceği ifade edilmiştir. (TTK m. 1531 Gerekçesi)

⁵ TTK m. 576/2 gerekçesi; Turanlı, H. (2015). “Sermaye Ortaklıklarında Payın Devri”. *İzmir Barosu Dergisi*, Mayıs, s. 34; Farklı kavramlar olmasına rağmen çoğu zaman pay ile pay senedi kavramlarının aynı anlamda kullanıldığı da görülmektedir. Bkz. Boğa, S. (2010). *Sermaye Piyasası Kanunu’na Tabi Anonim Ortaklıklarda Hisse Devri*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 71; Dolu, A. M. (2014). *Pay Senetleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 5; Kızılyel, G. (2018). *Anonim Ortaklıkların Pay Devri Ve Sınırlamaları*. Aristo, İstanbul, s. 7.

⁶ Erdem, E. ve Göksoy, Y.C. (2000). “Limited Şirkette Payın Rehni”. *Prof. Dr. Seyfullah Edis’e Armağan*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, s. 572; Kızılyel, 2018: 7; Demirkapı, 2008: 6; Dinç, 2017b: 138.

pay sahipliği konumunu yani ortaklık sıfatını ifade etmektedir. Ortaklık sıfatından kaynaklanan hak ve yükümlülükler paya bağlıdır. Paya sahip olunurken ortaklık sıfatı da kazanılmış olur⁷. Payın devredilmesi durumunda ortaklık sıfatı ile buna bağlı hak ve borçlar da devredilmiş olur. Son anlamıyla pay; bir kıymetli evrak niteliğindeki pay senetlerini (hisse senetlerini) ifade etmektedir. Limited şirkette payın bir senede bağlanması zorunluluğu bulunmamaktadır⁸.

Limited şirketler şahıs ve sermaye şirketi özelliği göstermektedirler. Ancak daha ziyade sermaye şirketi özelliği ağır basmaktadır⁹. Limited şirketler küçük bir anonim şirket olarak tanımlanması da mümkündür. Çünkü limited şirketlerin anonim şirketlerle sıkı hukuki bağının olmasından dolayı anonim şirkete yaklaştığından bu şekilde tanımlanmaktadır¹⁰. Limited şirket esas sermayesi paylara bölünmüş ve ortaklık sıfatı, esas sermaye payına sahip olmaya bağlıdır¹¹. Limited şirkette anonim şirketten farklı olarak “pay” kavramı yerine eTTK’de olduğu gibi “esas sermaye payı” terimi kullanılması tercih edilmiştir¹². Limited şirket bir sermaye ortaklığı olup, esas sermayesi ortak veya ortaklarca taahhüt edilen esas sermaye paylarının toplamından oluşan sabit bir rakamı ifade etmektedir (TTK m. 573/1). Şirket

⁷ Çamoğlu, E. (2020). *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 12; Dinç, 2017b: 149; Kızılyel, 2018: 8.

⁸ TTK’de esas sermaye paylarının sadece ispat aracı şeklinde ya da nama yazılı senet olarak düzenlenir, ifadesinin “düzenlenebilir” şeklinde olması gerektiğine ilişkin olarak, bkz. Pulaşlı, H. (2018a). *Şirketler Hukuku Şerhi III*. Adalet Yayınevi, Ankara, s. 2727; Pulaşlı, H. (2020a). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Adalet Yayınevi, Ankara, s. 723; Alışkan ise TTK m. 593 hükmünde “esas sermaye pay senedi düzenlenmek istenirse bunun, ispat aracı şeklinde veya nama yazılı olması gerekir” gibi bir cümlelin yer alması gerektiği yönünde bir öneride bulunmuştur. Bkz. Alışkan, M. (2013). *Limited Şirket (Tarihçe Niteliği)*. Legal Yayınevi, İstanbul, s. 155; Limited şirket paylarının İsviçre hukukunda genel olarak senede bağlandığı görülmektedir. Bkz. Siffert, R., Fischer, M.P. ve Petrin, M. (2008). *GmbH-Recht Revidiertes Recht Der Gesellschaft Mit Beschränkter Haftung (Art 772-827 OR)*, SHK- Stämpflis Handkommentar. Bern, Art. 784, N. 1; Nussbaum, M.F., Sandwald, R. ve Scheidegger, M. (2007). *Kurzkomentar zum neunten GmbH-Recht*, Bern, Art. 784, N. 1.

⁹ Can, M. E. (2011). “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları ve Yükümlülükleri”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 2; Doğanay, İ. (1975). “Limited Şirkette Ortaklık Payının Bir Başkasına Devredilmesinin Koşulları Nedir?”. *BATİDER*, s. 88; Ayhan, R., Çağlar, H. ve Özdamar M. (2020). *Şirketler Hukuku Genel Esasları*. Yetkin Yayınları, Ankara, s. 513; Karahan, S. (ed.). (2012). *Şirketler Hukuku*. Mimoza Yayınları, Konya, s. 769; Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2019). *Ortaklıklar Hukuku II*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 1639; Forstmoser, P., Meier-Hayoz, A. ve Nobel, P. (1996). *Schweizerisches Aktienrecht*. Bern: Stämpfli, Art. 2, N. 34; İsv. BK’ya göre, Limited şirketler aynı zamanda aile şirketi olduğu için, şirketin idaresi aile üyeleri arasında pay edilmiştir. Zamanla aile şirketi anlayışı genişletilmiş ve şirket yönetimini hissedarlar takip etmiştir. Bkz. Haas, U., Kleindiek, D., & Teichmann, C. (2020). *Studien zum Gesellschaftsrecht*. http://www.ciando.com/img/books/extract/3845287489_lp.pdf (Erişim Tarihi: 22.04.2022)

¹⁰ Tekinalp, Ü. (2020). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 514; Pulaşlı, 2018a: 2708; Turanlı, 2015: 14; Durgut, R. (2013). “Limited Şirket Esas Sermaye Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, s. 123-124; Açıkalm, E. D. (2019). *Limited Şirkette Çıkma Hakkı*. Yetkin Yayınları, Ankara, s. 18; Türe, M. (2022). “Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri”. *TAAD*, 13(51), s. 144.

¹¹ Can, M. E. (2017a). *Şirketler Hukuku Dersleri*. Turhan Kitabevi, Ankara, s. 253; Şener, O. H. (2017a). Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 262; Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2010). *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 787.

¹² Anonim şirket ile limited şirket arasında en bariz fark, her iki şirkette de sermaye payları ayrılır, ortaklar bu bölünmüş sermayeye taahhütleri gereğince iştirak eder, anonim şirkette bu kısma pay, limited şirkette ise esas sermaye payı adı verilmektedir. Bkz. Turanlı, 2015: 35; Doğrusöz Koşut, 2016: 368; Tekinalp, 2020: 553.

sözleşmesi usulüne uygun olarak değiştirilmeden esas sermaye rakamının artırılması ve azaltılması hususunda herhangi bir değişiklik yapılamamaktadır¹³. Şirketin esas sermayesi belirli bir miktar ve Türk Lirası cinsinden olup, on bin¹⁴ Türk Lirası'ndan az olmamaktadır.

Esas sermaye daima para olup, ortaklar esas sermaye payını ayın olarak koymuş olsalar dahi karşılığının nakit olarak belirlenmesi gerekir¹⁵. Kanun tarafından bu şekilde asgari bir sermaye belirlenmesi, şirket ile işlem yapacak alacaklılara güvence ve dolaylı bir koruma sağlanması için konulmuştur¹⁶. Ancak 7099 Sayılı Kanun'la getirilen son değişiklikle beraber on bin liralık asgari sermaye miktarı göz önüne alınıp, sermayenin dörtte birinin peşin getirileceği hükmünden de vazgeçilmesi ile bu düzenlemenin alacaklıları korumaktan oldukça uzak olacağı ortadadır¹⁷. Adalet Komisyonu tarafından kabul edilen TTK Tasarısı'nın 580/1 fıkrası "*Limited şirketin esas sermayesi en az yirmi beş bin Türk Lirasıdır*" şeklinde düzenlenmiştir. Ancak, TTK Tasarısı'nın kabul edildiği 13.01.2011 tarihli meclis birleşiminde, Adalet Komisyonu'nca kabul edilen 580. maddenin birinci fıkrasındaki "*yirmi beş bin Türk Lirasıdır*" ibaresinin "*on bin Türk Lirasıdır*" şeklinde değiştirilmesi yönünde önerge verilmiş ve anılan madde verilen önerge doğrultusunda kabul edilmiştir. 2011 yılında Adalet Komisyonu'nca kabul edilen miktar, meclis birleşiminde kabul edilmediği için öngörülmuş olan on bin Türk Lirası aradan geçen yıllarda enflasyon karşısında alım gücünün erimesi ile belirlenen asgari sermaye günümüz şartlarında şirketin kurulması için çok düşük bir değerde kalmıştır. Kanaatimizce, bu miktarın en azından Adalet Komisyonu tarafından kabul edilen yirmi beş bin Türk Lirası olarak belirlenmesi ve ortaklarca taahhüt edilen esas sermaye paylarının en az yüzde yirmi beşinin peşin, geri kalanın ise yirmi dört ay içinde ödenebileceğine dair düzenleme yapılması gerekmektedir. Cumhurbaşkanı tarafından belirtilen bu tutar on

¹³ Siffert vd., 2012: 772; Poroy vd., 2019: 402; Pulaşlı, 2020a: 720; Bahtiyar, M. (2020). *Ortaklıklar Hukuku*. Beta Basım, İstanbul, s. 423; Şener, 2017a: 107; Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2013). *Şirketler Hukuku*. Dora Yayıncılık, Bursa, s. 633; Poroy vd., 2010: 786; Tekinalp, 2020: 514; Pulaşlı, 2018a: 2723-2724; Dinç, 2017b: 141; Yıldız, Ş. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*. Arıkan Yayınları, İstanbul, s. 76.

¹⁴ TTK Tasarısında esas sermayenin en az yirmi beş bin Türk Lirası olarak belirlenmiş, bu miktar TBMM genel kurul görüşmelerinde on bin Türk lirası olarak değiştirilmiştir. Bu rakam İsv. BK m. 773 ile 20.000 İsviçre Frangı, Alman Hukukunda ise GmbHG 5/1'e göre 25.000 Euro olarak belirlenmiştir.; Limited şirket açısından azami bir sermaye öngörülmemiş olması, özellikle büyük sermayeli kuruluşların örgütlenmesine sebep olmakta bilhassa esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması hali sermaye yoğunluklu aile şirketlerinin limited şirket şeklinde örgütlenmesine sebep olmaktadır. Bkz. Pulaşlı, 2018a: 2724; Şener, 2017a: 108; Pulaşlı, 2020a: 720.

¹⁵ Tekil, F. (1994). *Limited Şirketler ve Kooperatifler Hukuku*. Tekil Müşavirlik ve Yayıncılık Ltd, İstanbul, s. 29; Pulaşlı, 2020a: 720; Kendigelen, A. (2016). *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 485; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 623; Şener, O. H. (2017b). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 684; Pulaşlı, 2018a: 2736; Dinç, 2017b: 142; Poroy vd., şirket sözleşmesinde ayının nelerden ibaret olduğu, değerinin nasıl biçildiği ve taahhüt edilen sermayeye hangi tutarda mahsup edileceği ve bunun karşılığı olarak ayın sermaye getiren ortağa ne miktarda esas sermaye payı verileceğinin açıkça gösterilmesi gerekir. Bkz. Poroy vd., 2010: 793.

¹⁶ Poroy vd., 2019: 402; Şener, 2017a: 109; Alışkan, 2013:124.

¹⁷ R.G.15/2018-7099/25. madde ile değiştirilmiştir; Cumhurbaşkanı tarafından kendisine tanınan yetkiyi kullanarak asgari sermaye miktarını yakın zamanda artırması gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. Şener, 2017a: 109.

katına kadar artırılabilir (TTK m. 580/2). Kanun koyucunun enflasyon karşısında para değerinin düşmesi halinde kendi müdahalesine gerek kalmaksızın hareket edilebilmesi açısından bir esneklik sağlanmaktadır¹⁸. Esas sermayenin bu şekilde artırılabilmesi için (TTK m. 590) şirket sözleşmesi değişikliği yapılması gerekmektedir¹⁹.

Esas sermaye tutarının şirket sözleşmesinde açıkça yer alması gerekmektedir (TTK m. 576/1-c). Şirket ortaklarının kamu borçları hariç koydukları esas sermaye payından başka sorumlulukları bulunmamaktadır. Bu sebeple şirket sermayesinin üçüncü kişiler tarafından bilinmesi, fiilen getirilmesi, belirli olması ve bu belirli sermayenin alacaklılar lehine getirilen bazı düzenlemelerle korunması gerekir²⁰. Esas sermaye nakit ve ayın olabilir²¹. Limited şirkete ayın sermaye konulacak olması durumunda TTK m. 587 gereğince anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanır. Sermaye olarak, ayın konulacaksa malların değeri şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesi tarafından atanacak bilirkişiler vasıtasıyla tespit edilir (TTK m. 343/1). Ayrıca TTK m. 128/2 gereği ilgili özel sicillere şerh edilmesi ve taşınır malların güvenilir bir kimseye tevdi edilmesi gerekir²². Para harici bir değer veya taşınır sermaye olarak konulması durumunda, şirket tüzel kişilik kazandığı anda malik sıfatıyla bu mallar üzerinde tasarruf hakkına sahip olur (TTK m. 128/4). Özel sicile yapılacak kayıtlar iyi niyeti kaldırmaktadır (TTK m. 128/2). Şirkete esas sermaye olarak taşınmaz bir mal getirmek isteyen, taşınmaz taahhüdünü mutlaka şirket adına tapu sicilinde tescil işleminin gerçekleştirilmesi gerekir (TTK m. 128/5)²³. Ayni sermaye olarak üzerinde sınırlı bir ayni hak bulunmayan, haciz ya da tedbir söz konusu olmayan nakit olarak değerlendirilebilen ve devrinde sakınca bulunmayan fikri mülkiyet hakları, sanal ortamlar ve adlar da dahil tüm malvarlığı unsurları ayni sermaye olarak konulabilir. Bu düzenleme ile şirket tarafından elde edilip edilmeyeceği belli olmayan ya da maddi açıdan tam bir değeri içermeyen mal ve haklar

¹⁸ Tekinalp, 2020: 534; Şener, 2017a: 48.

¹⁹ Bahtiyar, 2020: 423; Şener, Cumhurbaşkanının on katına kadar artırabilmesi için yasal değişiklik yapılmasına gerek olmadığını, ihtiyaç olması halinde Cumhurbaşkanının asgari esas sermaye miktarını artırabileceğini ifade etmiştir. Bkz. Şener, 2017a: 109.

²⁰ Şener, 2017b: 683.

²¹ Poroy vd., 2019: 402; Bilgili ve Demirkapı, 2013:624; Tekinalp, 2020: 534; Şener, 2017a: 115; Özdamar, E. (2019). *Anonim Şirkette Pay Devri*. Adalet Yayınevi, Ankara, s. 29.

²² Pulaşlı, 2018a: 2737; Poroy vd., 2010: 793; Can, 2011: 19; Dinç, 2017b: 142; Pulaşlı, 2020a: 728; Bu hususta TTK m. 128 gerekçesinde, “Taşınmaz mülkiyeti veya sair bir ayni hak sermaye olarak konulmuşsa, şirketin bunlar üzerinde tasarruf edebilmesi için tapu siciline tescil gerekir. Ayni sermaye olarak konulmuş bulunan taşınmazlar ve diğer haklar maddenin ikinci fıkrası gereğince zaten tapu sicili ile diğer sicillere şerh verilmiş veya kayıt edilmiş olduklarından sicil müdürünün bunların şirket adına tescili talebi üzerine tapu sicili memuru ile diğer sicillerin yetkilileri tescil işlemini hemen yapar. Bu hükmü ile, özellikle Anadolu’da sermaye olarak konulmuş taşınmazların şirket adına yıllarca tescillerinin yapılmamasından doğan ihtilaf ve sorunların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Ancak şirketin tescil talebi de saklı tutularak amaca ulaşabilme araçları pekiştirilmiştir” denilmektedir.

²³ TTK m.128 gerekçesi; Şener, 2017a: 121.

aynı sermaye olarak konulması kanun hükmünce engellenmiştir²⁴. Para dışında kalan bu taahhütler aynı sermaye payı taahhüdü olarak adlandırılır²⁵. TTK m. 581/1 gereği, şahıs şirketlerinde sermaye olarak konulabilen hizmet edimleri ile kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacakların ticaret şirketlerinde sermaye olarak konulması mümkün değildir²⁶. TTK m. 585 göndermesi ile pay bedelleri müdürler tarafından aksi kararlaştırılmadığı sürece ilan yoluyla istenmektedir (TTK m. 481/1).

Limited şirket esas sermaye paylarının eşit olması şart değildir. Ancak payların itibari değeri en az yirmi beş Türk lirası ve katlarından biri, fakat diğerlerinkinden farklı olabilen esas sermayenin bölümüdür. Şu haliyle esas sermayenin, esas sermaye paylarına bölünmüş olduğu ve limited şirket esas sermaye payının kavram olarak anonim şirket payına benzediği ifade edilebilir²⁷. Esas sermayenin itibari değeri, ortağın taahhüt ettiği sermaye borcunun sınırını tayin etmektedir. Şirketin durumunun iyileştirilmesi amacıyla bu miktarın altına indirilebilir ancak sıfırlanamaz. Bu düzenleme şirketi ayakta tutmak için getirilmiş bir tedbirdir²⁸. Sermaye payının bu en küçük parçasına birim sermaye payı veya temel katılma payı adı verilmektedir²⁹. Ancak payların itibari değerleri farklı olabilir (TTK m. 583/2). İtibari değeri aşan bir değerle de (primli) esas sermaye payı çıkarılabilir³⁰. Öğretide, limited şirkette esas sermayenin paylara

²⁴ Şener, 2017a: 116-117; Poroy vd., 2019: 408; HbgHG 5/4'de, aynı sermaye konulacaksa, aynı katkının konusu ve ilgili olduğu payın nominal değerinin şirket sözleşmesinde gösterilmesi gerektiğine hükmedilmiştir. Bkz. <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2021)

²⁵ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 479; Bilgeç, H. (2019). “7099 Sayılı Kanun ile Yapılan Limited Şirkette Nakdi Sermaye Payının Ödenmesine İlişkin Değişikliğin Ortakların Oy ve Kâr Payı Hakları Üzerindeki Etkileri”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, s. 237.

²⁶ Bahtiyar, 2020: 423; Şener, 2017a: 116-138; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 624-625; Pulaşlı, 2018a: 2737; Tekinalp, 2020: 534; Kendigelen, burada öngörülen aynı sermayeye ilişkin TTK m. 581 ile mal bedelleri ve kurucu menfaatlerine ilişkin düzenleme yapan TTK m. 582 hükmünün kanunda bulunmasına kesinlikle ihtiyaç olmadığını zira gerek aynı sermaye gerekse özel menfaatler hakkında TTK m. 587 ile anonim şirket hükümlerine genel bir yollama yapıldığını belirtmektedir. Bkz. Kendigelen, 2016: 486; Yıldız, aynı sermayeye ilişkin olarak TTK m. 581'in “Aynı sermaye, ayınların veya işletmelerin devralınması ve özel menfaatler hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanır” şeklinde bir değişiklik yapılabileceğini ifade etmiştir. Bkz. Yıldız, Ş. (2008a). “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Anonim ve Limited Şirketlere İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”. *Makalelerim 1988-2007*, Yetkin Yayınları, Ankara, s. 412.

²⁷ Kendigelen, 2016: 487; Bahtiyar, 2020: 425; Alışkan, 2013: 150; Taşdelen, N. (2012). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih*. Yetkin Yayınları, Ankara, s. 368; Şener, 2017a: 261; Dinç, 2017b: 144; GmbHG'de her ortak en az 1 euro getirmelidir. Bkz. Jungman C. ve Santoro D. (2020). *German GmbH Law Das deutche GmbH-Recht*. 2. Auflage, München, s. 10; Aydoğan, F. (2009). “Federal Almanya'da Limited Şirketler Kanunu'nda (GmbHG) Yapılan Değişiklikler-Yenilikler (MoMiG)”. *BATIDER*, XXV(3), s. 400.

²⁸ Tekinalp, 2020: 534; Kortunay, A. (2009). “Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler ve Türk Hukukuna Yönelik Bazı Tespitler”. *BATIDER*, 25(3), s. 336; Poroy vd., 2010: 787; Alışkan, 2013: 140; Poroy vd., 2019: 403; Yıldız, 2007: 80; Şener, 2017a: 263; Doğrusöz Koşut, 2017: 368; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 624; Pulaşlı, 2018a: 2726-2744; Kendigelen, 2016: 487; Erdem ve Göksoy, 2000: 571; Çağa, B. (1974). “Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri”. *BATIDER*, s. 588; Dinç, 2017b: 149; Tekil, 1994: 29; Dinç, 2017b: 149.

²⁹ Poroy vd., 2019: 403; Çağa, 1974: 588; Erdem ve Göksoy, 2000: 571; Dinç, 2017b: 148.

³⁰ Tekinalp, 2020: 553; Çapa, M. S. (2013). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim ve Limited Şirketlerin Kendi Paylarını İktisap Etmesi*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 9; Dinç, 2017b: 144; Şener,

bölünmesinin anonim şirkette olduğu gibi pay sahipliği haklarının kullanımı açısından bir ölçü kabul edildiği belirtilmiştir³¹. Bir sermaye payının verdiği oy sayısını belirlemek için, sadece bu amaçla, sermaye payının itibari değerinin hesaben yirmi beş TL'ye bölünmesinin sermayenin bölünmesi değil, sermaye payının oy sayısının saptanması için bölünmesi olduğu belirtilmiştir³². Bu anlamda TTK m. 583 gerekçesinde de belirtildiği gibi limited şirkette pay bir yandan konulan sermayeyi gösterirken, diğer yandan bazı ortaklık işlemlerinin hesaplanmasına temel oluşturan diğer paylarla eşit olması zorunluluğu bulunmayan esas sermayenin bir parçasını oluşturmaktadır. Bu açıdan limited şirketle anonim şirketteki itibari değerlerin birbirinden tamamen farklı amaçlara hizmet ettiği esas sermaye paylarının, itibar değerden ya da bu değeri aşan bir bedelle çıkarılabileceği (TTK m. 583/4) bir kez daha vurgulanmıştır³³. Kanunda öngörülmüş olan özel düzenlemeler yapılmadan esas sermaye payının artırılması ya da eksiltilmesi söz konusu değildir³⁴. TTK m. 583'e göre, eTTK'de yer alan "bir ortak bir pay" ilkesi terkedilerek bir ortak birden fazla sermaye payına sahip olabilmekte ve esas sermaye pay devirleri kolaylaştırılmaktadır³⁵. Ancak eTTK m. 507/3'te, devir için bölme ve mirasın taksimi hariç ortağın sermaye payı bölünemez hükmü yer almaktadır. Burada bir ortağın sadece bir sermaye payı olduğuna göre limited şirkette esas sermaye, ortak sayısına bölünmekte, düzenlemedeki amaç ise şahıs şirketlerinde olduğu gibi

2017b: 689; Dinç, S. (2017a). *Limited Ortaklıklarda Kuruluş ve Kuruluştan Doğan Hukuki Sorumluluk*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 28.

³¹ Tekinalp, 2020: 524; Şener, 2017a: 263; Çapa, 2013: 10; Bahtiyar, 2020: 425; Pulaşlı, 2020a: 747.

³² Bahtiyar, 2020: 425; Pulaşlı, 2020a: 747; Tekinalp, 2020: 524; Şener, 2017a: 263; Çapa, 2013: 10

³³ Tekinalp, 2020: 553; Kendigelen, 2016: 487; Dinç, 2017b: 145; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 349; Yıldız, 2007: 80; Kortunay, 2009: 336; TTK 583. madde gerekçesi, "Limited şirkette, itibari değer, anonim şirketteki itibari değerden hem teorik hem de dogmatik açıdan farklıdır. Anonim şirkette itibari değer, gerçek anlamda paylara bölünmüşlüğü gereği olarak sermayenin serbestçe devredilebilen, hak kaynağı işlevini haiz, bağımsız bir birimini oluştururken; limited şirkette pay bir taraftan konulan sermayeyi gösteren ve bazı hesabi işlemlere temel oluşturan diğer paylarla eşit olması zorunlu bulunmayan esas sermayenin bir parçasını oluşturur. Anonim şirkette sermaye paylara bölünmüştür, limited şirkette ise esas sermaye payı, bazı hakların belirlenebilmesi ve kullanılabilmesi amacıyla hesabi olarak bölünebilmektedir. Payın hesaben bölünmesi, payın verdiği oy hakkının hesaplanmasına ve temettünün belirlenmesine ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin uygulanmasına hizmet eder. Diğer yandan, bir ortak=bir pay kuralının belirli bir yararı bulunmamakta, aksine, payın kısmi devrinde bölünme gibi güçlüklerle yol açmaktadır" şeklinde ifade edilmiştir; Ek ödeme ve yan edim yükümlülüğünün uygulanmasına hizmet edeceğine ilişkin olarak bkz. Nussbaum vd., 2007: 793.

³⁴ Poroy vd., 2019: 402; Çağa, 1974: 588; Dinç, 2017b: 149

³⁵ Pulaşlı, 2018a: 2725; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 624; Dal, S. (2013). *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketler Hukuku El Kitabı*. Legal Yayıncılık, İstanbul, s. 6; Özer, I. (2019). "Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirketlerde Esas Sermaye Payının Devri Ve Pay Defterinin Hukuki Niteliği". *Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Saygı Günü Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 176; Şener, 2017b: 689; Bahtiyar, 2020: 425; Tekinalp, 2020: 534; Yıldız, 2007: 81; Bu düzenleme İsv. BK m. 772/2 ye paralel olarak düzenlenmiştir. Çünkü mevcut düzenlemedeki anlamsız ve uygulamada kesinlikle uyulmayan "bir ortak bir esas sermaye payı" terkedilerek TTK m. 583/3 hükmü uyarınca her bir ortak, esas sermayeye, en az bir esas sermaye payı taahhüdünde bulunabilir. Bir ortak birden fazla esas sermaye payına sahip olabilmektedir. Bkz. Alışkan, 2013: 148; Çığsar, M. G. (2019). *Limited Şirket Esas Sermaye Payının Rehni*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 27; Kendigelen, 2016: 487; Poroy vd., 2019: 403; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi:16.03.2022).

esas sermaye payını ortağın şahsına bağlamak ve payın dolaşımını engellemek³⁶. TTK ile bölünme prosedürünün doğurduğu güçlük ortadan kaldırılarak, ortağın sahip olduğu esas sermaye paylarından birini kolayca devredilebilmesi imkânı getirilmiştir³⁷. Öğretide, TTK m. 583'ün gerekçesindeki ifadenin yanıltıcı olduğu sermayenin paylara bölünmesi ile esas sermaye payının bölünmesinin birbirinden tamamen farklı değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir³⁸.

Esas sermaye paylarının itibari değeri şirketin durumunun iyileştirilmesi, eski payların itfa edilmesi amacıyla itibari değer altına indirilebilir (TTK m. 583/1)³⁹. Ortakların şirket sermayesine iştirak paylarının toplamı esas sermaye miktarını vermektedir⁴⁰. Şirket sözleşmesinde yer alan esas sermaye pay sayısı, ilerideki muhtemel ortak sayısını belirlemekte veya bunu saklı tutma anlamı taşımaktadır⁴¹. Esas sermaye payı, limited şirketlerde bir ortağın şirkete karşı yüklendiği ek ödeme ve yan edim yükümlülüğü de dahil borç miktarı ve sahip olduğu tüm hak ve borçların göstergesidir⁴². Esas sermaye payının ne şekilde ödeneceği TTK m. 583/5 hükmünde düzenlenmiştir. Bu hükme göre esas sermaye bedeli şirket sözleşmesinde belirtildiği gibi nakit ya da ayın olarak veya bir alacağın takas edilmesi yoluyla veya sermaye artırımında olduğu gibi serbestçe kullanılabilen öz kaynakların esas sermayeye dönüştürülmesi yoluyla kullanılabilir⁴³.

1.1.1. Payın Çeşitli Anlamları

Limited şirkette payın itibari değeri, anonim şirketlere benzer biçimde, ortaklıktan doğan hak ve borçların, özellikle de mali niteliktekilerinin belirlenmesinde temel bir ölçü

³⁶ Alışkan, 2013: 147; Yavuz, M. (2013). "Limited Şirket Paylarının Miras, Eşler Arasındaki Mal Rejimi ve İcra Yoluyla İntikali". *Vergi Dünyası*, (381), s. 82.

³⁷ Çamoğlu, 2020: 13; Alışkan, 2013: 149.

³⁸ Bahtiyar, 2020: 424; Şener, 2017a: 261; Topsoy, F. (2019). *Şirketler Hukuku Ders Notları*. Legal Yayınevi, İstanbul, s. 264; Sezgin Huysal, A. (2016). "Limited Şirketlerde Nama Yazılı Pay Senedinin Hukuki Niteliği". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), s. 323; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 624.

³⁹ Kendigelen, 2016: 487; Alışkan, 2013: 140; Dinç, S. (2017a). *Limited Ortaklıklarda Kuruluş ve Kuruluştan Doğan Hukuki Sorumluluk*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 28.

⁴⁰ Öz, T. (2020). *Limited Ortaklıkta Pay Kavramı ve Payın Devri*. Aristo Yayınevi, İstanbul, s. 10; Alışkan'a göre, esas sermayenin itibari değeri en az yirmi beş TL veya katları şeklinde gösterilmemişse ya da esas sermaye payları toplamı esas sermaye tutarına denk değilse, ticaret sicil müdürü yahut yardımcısı tarafından şirket sözleşmesinin tescilinin reddedileceği görüşündedir. Bkz. Alışkan, 2013: 141.

⁴¹ Nussbaum vd., 2007: 784; Alışkan, buna rağmen ortak üst sınırının elli ortak ile sınırlandırılmasının kanunun öngördüğü sistem içinde kendi tutarsızlığı olduğu görüşündedir. Bkz. Alışkan, 2013: 140.

⁴² Öz, 2020: 11; Demirkapı, E. (2007). "Limited Ortaklıkta Payın Devir Vaadi İşleminin Konusu ve Hukuki Niteliği". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(Özel Sayı), s. 830; Alışkan, 2013: 135; Şener, 2017a: 262; Özer, 2019: 175; Çağa, 1974: 589; Arslanlı, H. (1963). "Türk Ticaret Kanunu'nun Limited Şirketlere Dair 520. Maddesi Hükümleri". *BATIDER*, 2(2), s. 181; Pulaşlı, 2018a: 2822.

⁴³ Kendigelen, nakit, ayın, takas gibi ödeme araçlarının bu maddede sayılmasının, giderek iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının dahi bir ödeme yöntemi olarak gösterilmesinin pratik bir faydasının bulunmadığı madde gerekçesine bakıldığı zaman dahi anlaşılmadığını belirtmektedir. Bkz. Kendigelen, 2016: 488.

taşımaktadır⁴⁴. Anonim şirketlerden farklı olarak limited şirketlerde esas sermaye payı ile ortaklık bahşeden pay farklı kavramlardır⁴⁵. Limited şirkette pay kavramı ortaklık payı ve esas sermaye payı olarak iki ayrı anlamda kullanılmaktadır⁴⁶.

1.1.1.1. Ortaklık Payı

Ortaklık payı, şirket ortakların bu sıfatları dolayısıyla sahip oldukları ortaksal hak ve borçların oluşturduğu bir bütünü ifade etmektedir⁴⁷. Ortaklık payı, ortak ile şirket arasında ortak olmaktan kaynaklanan tüm hukuki ilişkileri kapsar. Ortaklık payı, ortağın sahip olduğu esas sermaye payına göre belirlenmektedir. Bu kullanım şekli aynı zamanda devre konu olan pay kavramını da ifade etmektedir⁴⁸. Ortaklık payı, devredilebilir ve mirasla geçer, haczedilebilir, rehin olarak verilebilir, ortaklık payı üzerine intifa ve hapis hakkı kurulabilir⁴⁹. Sermaye payı terimi ile karşılanan “*Gesellschaftsanteil*” ortaklık payı olup, ortaklıktan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin tümünü (yönetime, kara, tasfiye payına, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri) kapsamaktadır⁵⁰. Ortaklık payı, her ortağın limited şirket sermayesi içerisindeki sermaye miktarının itibari değerinden farklı olup, ortaklık payı esasa sermaye miktarı ne olursa olsun devir ve miras halleri hariç bölünmez⁵¹. TTK m. 595-596’da düzenlenmiş olan esas sermaye payının geçiş halleri, miras, eşler arasındaki mal rejimi ve icra yoluyla payın geçişindeki pay terimi de ortaklık payı anlamında kullanılmıştır. Ortaklık payının tespit edilmesi amacıyla senet düzenlenebilir, düzenlenecek bu senet sadece ispat aracı olarak kullanılabilir⁵².

⁴⁴ Bahtiyar, 2020: 425; Alışkan, 2013: 141.

⁴⁵ Pulaşlı, 2018a: 2724; Dönmez, M. (2011). *Limited Şirketlerde Hisse Haczi ve Paraya Çevrilmesi*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 387; Pulaşlı, 2020a: 720; Poroy vd., 2010: 787.

⁴⁶ Erdem, 2000: 571; Çağa, sermaye miktarı ile sermaye paylarının aynı şey olmadığını, sermaye miktarını, “temel katılma payı”, sermaye payının ise “ortaklık payı” olarak isimlendirildiğini belirtmiştir. Bkz. Çağa, 1974: 588.

⁴⁷ Poroy vd., 2019: 403; Çamoğlu, 2020: 13; Yıldız, 2007: 79; Çağa, 1974: 589; Alışkan, 2013: 135; Dönmez, 2011: 389; Ekşi, D. (2005). *Limited Şirketlerde Ortaklık Payının Devri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 11.

⁴⁸ Yıldız, 2007: 79; Dinç, 2017b: 150; Erdem ve Göksoy, 2000: 571; Dönmez, 2011: 389; Poroy vd., 2010: 787; Demirkapı, 2008: 6.

⁴⁹ Wicke, H. (2020). Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG). Kommentar, 4. Auf, München, s. 203; Poroy vd., 2010: 788; Jungmann ve Santoro, 2020: 10; Dönmez, 2011: 389; Şener, 2017b: 688.

⁵⁰ Alışkan, 2013: 137; Yıldız, 2007: 79; Dinç, 2017b: 150; Poroy vd., 2010: 787.

⁵¹ Dinç, 2017b: 150; Tekil, 1994: 11; Arslanlı, H. ve Domanıç, H. (1989). *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması- Hisseli Şirketler- TTK Şerhi III*. Temel Yayınevi, İstanbul, s. 334.

⁵² Poroy vd., 2019: 403; Dinç, 2017b: 150; Özdamar, M., Göktürk K., Can, M. Ç. ve Kaşak, E. (2020). *Kıymetli Evrak Hukuku*. Adalet Yayınevi, Ankara, s. 43; Pulaşlı, H. (2020b). *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*. Adalet Yayınevi, Ankara, s. 9.

1.1.1.2. Esas Sermaye Payı

Limited şirkette, şirketin sermayesi belirli ve önceden şirket sözleşmesi ile belirlenmiştir. Esas sermaye payı, limited şirket ortağının şirkete koymayı düşündüğü sermaye miktarının nakit olarak ifadesini anlatmaktadır⁵³. Belirli bir paranın getirilmesine yönelik taahhüde nakdi sermaye taahhüdü denir⁵⁴. Limited şirket TTK m. 124/2 hükmü gereği bir sermaye şirkettir. Anonim şirkette sermaye paylara bölünmüştür. Limited şirkette ise esas sermaye payı belirli bazı hakların belirlenmesi ve kullanılabilmesi açısından hesabi olarak bölünmüştür⁵⁵. Limited şirkette, anonim şirkette olduğu gibi kayıtlı sermaye sistemi yoktur. Bunun yerine esas sermaye sistemine bağlanmış ve esas sermaye gruplara ayrılabilir (TTK m. 576/1)⁵⁶. Limited şirket paylara değil, esas sermaye paylarına bölünmüştür⁵⁷. Sermayenin azaltılması durumu hariç, ortakların esas sermaye payları iade edilemeyeceği gibi ortaklar bu borçlarından dolayı ibra da edilemezler (TTK m. 601). Pay sahiplerinin şirket sözleşmesi ile belirlenmiş olan sermaye koyma borçları kısmen veya tamamen anlaşarak ortadan kaldırılması mümkün değildir⁵⁸. Esas sermayenin kanuna göre yirmi beş TL'lik paylara bölünmesi (TTK m. 583/2) sermayenin bölünmesi değil, oy sayısının saptanması amacıyla sermayenin hesaben bölünmesidir⁵⁹. Bir ortağın taahhüt edebileceği en küçük paya esas sermaye payı denilmektedir⁶⁰. TTK ile getirilen en önemli yeniliklerden birisi bir ortak, bir sermaye payı ilkesi terkedilerek bir ortağın birden fazla paya sahip olması imkânı tanınmıştır⁶¹. Aynı şekilde 2008 İsviçre ve Almanya hukuklarında yapılan değişiklik ile bir ortağın birden

⁵³ Şener, 2017a: 107; Yıldız, 2007: 79; Dinç, 2017b: 149; Şener, 2017b: 683.

⁵⁴ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 479; Bilgeç, 2019: 238.

⁵⁵ Pulaşlı, 2018a: 2744; Ülgen, H., Helvacı, M., Kaya, A. ve Nomer Ertan, N.F., (2019). *Kıymetli Evrak Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 26; Pulaşlı, 2020a: 722-744; Dinç, 2017b: 149; Ünlü, U. (2015). "Tüm Yönleriyle Limited Şirketler". *Terazi Hukuk Dergisi*, 10(108), s. 104; Altaş, S. (2017). Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketler Açıklamalı, İctihatlı, Örnekli. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 265; eTTK 507/3'te payın devri ve bölme mirasın taksimi durumu hariç olmak üzere ortağın sermayesinin bir bütün oluşturduğu ve bölünemeyeceği düzenlenmiştir. Bu madde hükmüne göre limited şirket ortakları itibari değerleri birbirinden farklı olabilen, sadece tek bir paya sahip olabiliyorlardı. Bu şekilde limited şirketin ortak sayısı kadar payı olabileceği düzenlenmiş ve anonim şirketten farklı bir özelliği ortaya konmuştur. Ayrıntı için bkz. Şener, 2017a: 267.

⁵⁶ Tekinalp, 2020: 521; Limited şirketlerde kayıtlı sermaye sisteminin kabul edilmemesinin sebebi az ortaklı bu şirketin sermaye artırımının zaten kolay olmasından kaynaklanmakta ve önemli bir kararı müdürlere bırakmanın doğru olmayacağı düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Bkz. Tekinalp, 2020: 524.

⁵⁷ Şener, 2017a: 261; Topsoy, 2019: 264; Sezgin Huysal, 2016: 323; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 624; Bahtiyar, 2020: 424.

⁵⁸ Şener, 2017a: 139.

⁵⁹ Tekinalp, 2020: 524; Şener, 2017a: 263; Bahtiyar, 2020: 425; Pulaşlı, 2020a: 747; Yıldız, 2007: 174; Dinç, 2017a: 29.

⁶⁰ Çamoğlu, 2020: 12; Poroy vd., 2019: 403.

⁶¹ Tekinalp, 2020: 520; Pulaşlı, 2018a: 2725; Dinç, 2017b: 144; Gönen, R. (2013). "Limited şirkette Esas Sermaye Payının Devri". *İstanbul Barosu Dergisi*, 87(2), s. 388; Şener, 2017a: 267; Alman hukukunda da GmbHG 5/2 düzenlemesine göre, payların bütünlüğü ilkesi terkedilerek, limited şirket ortağının şirketin kuruluşunda birden fazla esas sermaye payı üstlenmesi imkan dahilindedir. Bkz. Şener, 2017a: 268; Dedeoğlu, E. (2020). *Uygulamalı Şirketler Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 139; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

fazla paya sahip olabileceği öngörülmüştür⁶². Hatta bir ortağın sahip olabileceği bu birden fazla sermaye payının itibari değerleri de birbirlerinden farklı olabilir⁶³. Ortağın birden fazla esas sermaye payına sahip olması şirketin kuruluşu sırasında olabileceği gibi sonradan payın devri suretiyle iktisabı şeklinde de olabilir⁶⁴. Her ortak kuruluş esnasında sermayenin ödenmesi karşılığı bir ya da daha fazla esas sermaye payını üstlenmek zorundadır⁶⁵. Esas sermaye, yirmi dört ay içinde limited şirket sözleşmesinde öngörülen ve müdürlerce belirlenen tarih ya da tarihlerde ödenir. Şirket sözleşmesinde özel bir düzenleme varsa buna uyulur⁶⁶. TTK m. 585 hükmünden pay sahipliği kavramı yerine esas sermaye payı kavramı kullanılmasının tercih edildiği anlaşılmaktadır⁶⁷.

Esas sermaye payı, ortağın belirli miktardaki limited şirket esas sermayesi içindeki payını, yani şirketin kuruluşunda taahhüt etmiş olduğu sermaye miktarının nominal değerini ifade etmektedir⁶⁸. Şirket sözleşmesinde, esas sermayenin itibari tutarı, esas sermaye tutarının sayısı ile itibari değerleri varsa imtiyazlar ve esas sermaye gruplarının yer alması gereklidir (TTK m. 576/1-c)⁶⁹. Eğer imtiyaz tanınması yönünde bir talepte bulunulmuyorsa, bu yönde bir düzenleme yapılması gerekli değildir. İmtiyaza ilişkin bu hususun esas sözleşmenin zorunlu içeriği içerisinde değil, sözleşmede bulunması şartı ile bağlayıcı olacağı kabul edilen TTK m. 577’de yer alması daha doğru olacaktır⁷⁰. Limited şirket esas sermayesi gerektiğinde

⁶² Sezgin Huysal, 2016: 323; Aydoğan, 2009: 401; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

⁶³ Tekinalp, 2020: 553; Şener, 2017a: 268; Sezgin Huysal, 2016: 322.

⁶⁴ Şener, 2017a: 268; Tekinalp, 2020: 520; Çamoğlu, 2020: 13.

⁶⁵ Pulaşlı, 2018a: 2710; Tekinalp, 2020: 520; Şener, 2017a: 261; Poroy vd., 2010: 787; Bahtiyar, nakit sermayenin kanunen peşin ödenmesi gereken kısım kaldırıldığı için TTK m. 344 atfı gereği en geç yirmi dört ay içinde ödenmesinin mümkün hale geldiğini, limited şirkette herhangi bir peşinat dahi ödemedi bu kadar uzun bir ödeme süresine izin verilmesinin uygulamada da kötüye kullanımlara kapı açabileceğini ve uygun bulmadığını ifade etmiştir. Bkz. Bahtiyar, 2020: 431.

⁶⁶ Tekinalp, 2020: 520; Poroy vd., 2019: 407; Altaş, 2017: 266; Pulaşlı, bu durumun tescilden önce sermayenin korunması ilkesinden vazgeçildiği anlamını taşıdığı görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 728.; Şener, nakdi sermaye koyma borcunu yerine getirmeyen ortakdan talep etme yetkisinin limited şirkete ait olduğunu, şirket alacaklılarının bu şekilde bir talebinin olmadığını, şirket adına nakdi sermayeyi talep hakkının müdürlerde olduğunu ifade etmiştir. Bkz. Şener, 2017a: 126-127.

⁶⁷ Pulaşlı, 2020a: 723; Doğrusöz Koşut, 2017: 368; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 624; Turanlı, 2015: 35.

⁶⁸ Erdem, 2000: 572; Demirkapı, 2008: 6; Dinç, 2017b: 142-143; Poroy vd., 2010: 785; Dönmez, 2011: 387; Ekşi, 2005: 9.

⁶⁹ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 624; TTK m. 576/1-c gerekçesinde, “Esas sermaye payının sayısının ve itibari değerinin belirtilmesi gereği bu payı anonim şirket payına ne özdeş kılmakta ne de yaklaştırmaktadır. Kanunun 581 inci maddesinden de anlaşılacağı üzere, her iki vurgulama da oy hakkına ve “her oy birimi bir esas sermaye payının ayrılmaz parçasıdır” ve “bir ortak birden fazla paya sahip olabilir” ilkelerinin doğal gereğidir. Yoksa, anonim ve limited şirket payları arasında “serbest devir” in kabulü ve reddi yönünden dogmatik değil teorik fark vardır. Bu fark nitelik farkıdır. Ayrıca 581 inci madde ve 583’üncü maddenin ikinci fıkrası madde hükmü limited şirketin esas sermaye payının esas sermayenin bölünmüş bir parçası olmadığının açık kanıtıdır.” şeklinde ifade edilmiştir.

⁷⁰ Yıldız, 2007: 89; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 633; Kendigelen, 2016: 485.

alacaklıların başvurabilecekleri bir nevi garanti sermayedir⁷¹. Ortaklıktan doğan hak ve borçlar, esas sermaye payına dayanmakta ve itibari değerine göre hesaplanmaktadır⁷². Ortakların herhangi bir esas sermaye payını üstlenmeksizin şirkete ortak olarak katılması imkansızdır. Esas sermaye paylarının itibari değerlerinin toplamı, şirketin esas sermayenin toplamını vermekte ve bu değerler birbirlerine eşittir (TTK m. 573/1)⁷³. Şirket ile ortaklık ilişkisi esas sermaye payının kazanılması ile kurulur⁷⁴. Birden fazla ortakla, hatta tek ortakla kurulan limited şirkette esas sermaye pay sayısı elliden çok fazla olabilir⁷⁵. Esas sermaye payı, şirket ortağının ortaklık ilişkisinden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerinin tamamını ifade etmektedir⁷⁶.

Esas sermaye payı şirketin kuruluşunda şirket sözleşmesinde yer alması ya da esas sermayenin artırılmasına ilişkin genel kurul kararında belirtilmesi, payın devredilmesi durumun da devralan tarafından üstlenilmesi ve yeni kurulan şirketin veya sermaye artırımının ticaret siciline tescil ve ilanı ile ortaya çıkar. Bu durum esas sermaye payının ortaya çıkması açısından kurucu niteliğe sahiptir⁷⁷.

Limited şirket esas sermayesinin en az on bin TL⁷⁸ olacağı TTK m. 580/1'de belirtilmiştir. Bu miktar İsviçre hukukunda (İsv. BK m. 773) yirmi bin İsviçre Frangı olarak belirlenmişken, Alman Limited Şirketler Kanunu'nda (GmbHG 5/1) yirmi beş bin Euro olarak

⁷¹ Çağa, 1974: 588; Doğanay, 1975: 88; Benzer durum GmbHG'de de söz konusudur. Şirketin kurulması için öngörülmüş yirmi beş bin Euro sermaye alacaklıların korunması amacıyla öngörülmüş "garanti işlevi" fikrine dayanmaktadır. Bu miktarın üyelere dağıtılması mümkün değildir. Bkz. Jungmann ve Santoro, 2020: 12; Pulaşlı, H. (2009). "Limited Şirketler Hukukundaki Güncel Gelişmeler ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bazı Sorunlar". *BATIDER*, 25(2), s. 38.

⁷² Alışkan, 2013: 135; Dinç, 2017b: 150; Demirkapı, E. ve Yıldırım, H. (2008). "İsviçre Borçlar Kanunu'nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme". *BATIDER*, s. 445; Yıldız, 2008b: 424; Açıklan, 2019: 19; Ortağın oy hakkı, kâr payı alması esas sermaye payının itibari değerine göre hesaplanırken, tasfiye payı ise fiilen yapılan ödemeye göre belirlenmektedir. Diğer haklardan genel kurula katılma, genel kurul kararlarının iptali ya da butlanı, bilgi alma ve inceleme hakkı, özel denetim isteme hakkı ise itibari değerden bağımsız olarak her ortak sahiptir. Bkz. Sezgin Huysal, 2016: 323.

⁷³ TTK m. 573/1 gerekçesi, "Terim yönünden önemli değişiklik "esas sermaye payı" teriminin kullanılmış olmasıdır. 6762 sayılı Kanun, "konulması taahhüt edilen sermaye" yanında, ondan farklı anlam taşıyan "sermaye payı" kavramına yer vermiş ve "sermaye payı"nın konulması taahhüt edilen sermayeye göre tayin olunacağı" hükmüne yer vermişti (6762 sayılı Kanunun 518 inci maddesinin birinci fıkrası). Bu iki kavram, kaynak İsv. BK m. 789 (1) hükmünde yer alan "Stammeinlage/ L'apport" ve "Gesellschaftsanteil/part sociale"ye dayanıyor ve karışıklıklara sebep oluyor, bu sebeple her iki ülkenin öğretisinde eleştiriliyordu. İsviçre tasarısı gibi de Tasarı da terim birliğini sağlamıştır; Alman Limited Şirketler Kanunu 5/3-c.2 düzenlemesine göre tüm esas sermaye paylarının itibari değerlerinin toplamının esas sermaye ile birbirine uygun olması gerektiğini ifade etmiştir. Bkz. Şener, 2017: 261; Jungmann ve Santoro, 2020: 45; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

⁷⁴ Topsoy, 209: 264; Alışkan, 2013: 135; Şener, 2017b: 688.

⁷⁵ Demirkapı, 2008: 32; Alışkan, 2013: 140; Şener, 2017b: 689.

⁷⁶ Şener, 2017a: 262; Çamoğlu, 2020: 13; Poroy vd., 2019: 403.

⁷⁷ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 633; Şener, 2017a: 262.

⁷⁸ Adalet Komisyonu tarafından kabul edilen kanun metninde limited şirket için asgari yirmi beş bin TL sermaye öngörülmüşken, bu miktar TBMM'ye verilen bir önerge ile on bin TL'ye indirilmiştir. Bkz. Kendigelen, 2016: 485; Pulaşlı, 2018a: 2724.

belirlenmiştir⁷⁹. Alman Limited Şirketler Kanunu'nda belirlenen bu miktar her şirketin işletme amacına uygun bir sermaye miktarı sahip olduğunu garanti etme amacıyla değildir⁸⁰. TTK'de belirtilen en az tutar ihtiyaç olması durumunda Cumhurbaşkanınca on katına kadar artırılabilir. Limited şirkette TTK m. 580/1'de sadece asgari sermayeyi öngörmüş, buna karşılık şirketin uygun bir sermaye ile donatılmasını öngörmemiştir. Esas sermayenin belirlenmesindeki amaç alacaklıları koruma ve alacaklarına karşı güvence sağlamaktır. Kanunda sermayenin asgari miktarına ilişkin bir sınır öngörülmüşken azami sınıra ilişkin herhangi bir düzenleme getirilmemiştir. Kanun koyucu bu sayede, büyük sermayeli kuruluşlarında limited şirket şeklinde kurulmasını sağlayarak limited şirketin önünü açmak istemiştir⁸¹. Kanaatimizce, günümüz şartlarında on bin TL'lik sermaye çok azdır. Esas sermaye miktarının artırılmış olduğunu kabul etsek bile, TTK 585. madde hükmüne göre, nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin anonim şirkete ilişkin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödenmesi zorunluluğu limited şirketler açısından aranmamaktadır⁸². Kanun koyucunun amacının, yatırım ortamının iyileştirilmesini sağlamak, kuruluş işlemlerindeki maliyeti azaltmak ve sürenin kısaltılması ile limited şirketlerin kurulmasını kolaylaştırmak olduğu belirtilmiştir⁸³. Ancak yapılan bu düzenleme şirketin yirmi dört ay boyunca ödenmiş sermayesinin bulunmamasına ve şirket alacaklılarının haklarına zarar veren ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Üstelik, alacaklıların şirketin bu halde olduğunu fark etmeleri de mümkün değildir. Bu da limited şirketin yapısına uymayan bu özellikleri bilen kişileri limited şirket kurmaya yöneltmektedir⁸⁴.

⁷⁹ Şener, 2017a: 108; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 456; Yıldız, 2008b: 427; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2022); Jungmann ve Santoro, 2020: 13; İsviçre'de bu miktar 20 bin franktır. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02. 2022); İsv. BK'nın revizyonu sırasında asgari sermaye tutarının iki katına çıkarılması önerilmiş. Fakat bu öneri girişimcileri engelleyeceği gerekçesiyle kabul edilmemiştir. Bkz. Siffert vd., 2008: Art. 773, N. 3.

⁸⁰ Jungmann ve Santoro, 2020: 13; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

⁸¹ Şener, 2017a: 109-110; Şener, limited şirkette konulacak asgari sermayenin yetersiz olduğunu ve kötüye kullanılmasını mümkün kılacağı bu sebeple tüzel kişilik perdesinin aralanması teorisi gereği, pay sahiplerine alacaklılar tarafından başvurulabilmesine izin verilmesi gerektiği görüşündedir. Bkz. Şener, 2017a: 110-111.

⁸² 15.02.2018 Tarihinde 7099 Sayılı Kanun'la TTK m. 585'te yapılan değişiklikte nakit pay bedellerinin peşin ödeme zorunluluğu kaldırılmıştır. İstenirse sermayeye mahsuben başlangıçta hiç ödeme yapılmadan şirketin tescil edilmesi ve tüzel kişilik kazanması mümkündür. Bkz. Tekinalp, 2020: 535; Bahtiyar, 2020: 431; Kayhan, Ş. (2019). *Şirketler Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 299; İsviçre Hukukunda limited şirkette nakdi sermayenin kuruluş aşamasında tamamen ödenmesi gerekmektedir (İsv. BK m. 777c). Bkz. Şener, 2017a: 115; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 16.03.2022).

⁸³ Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/912) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss518.pdf> (Erişim Tarihi: 25.04.2022); Bilgeç, 2019: 239.

⁸⁴ Bilgeç, kuruluştan itibaren yirmi dört ay boyunca şirkete ödeme yapmama imkânı veren düzenlemenin kaldırılarak, yüzde yirmi beşinin şirketin tescilinden önce ödenmesi sistemine geçilmesinin yatırım ortamı açısından daha güvenli ve istikrarlı olduğu görüşündedir. Bkz. Bilgeç, 2019: 254.

Ortakların birden fazla esas sermaye payı olabilecek, bu anlamıyla limited şirket esas sermaye payı anonim şirket esas sermaye payına yaklaşmaktadır⁸⁵. İtibari değerin üzerinde bir bedelle pay çıkarılmasına TTK m. 583/4 gereği olanak tanınmakta ve bu paylara primli paylar denilmektedir. Bu primli payların çıkarılabilmesi için şirket sözleşmesi, sermaye artırımı kararı ya da borçlar hukukuna özgü ortaklar arasında yapılacak sözleşme ile mümkündür⁸⁶. Uygulamada primli paylar genellikle mali yapısı sağlam olan şirketler tarafından sermaye artırımında çıkarılmaktadır⁸⁷. Primli payları ortakların eşdeğer miktarda üstlenmeleri gerekmez. Ortaklar farklı miktarlarda getirdikleri sermaye miktarı ile orantısız şekilde yüklenebilirler. Aynı zamanda primli paylarda TTK m. 344 (TTK m. 585 atfı ile) hükmü gereği payların çıkartma primleri peşin olarak ödenmek zorundadır. Bu durum sermaye artırımlarında (TTK m. 590) payların çıkarma primlerinin ödenmesinde de geçerlidir. Çıkarılan bu primler kanuni yedek akçeye eklenir (TTK m. 610; TTK m. 519/2-a). Bu prim doğrudan doğruya ortakların kârı ya da ortaklara dağıtılacak bir kalem olarak değerlendirilemez⁸⁸.

Ancak anonim şirketlerde sermaye eşit paylara bölünürken, limited şirkette ise sermaye paylarının eşit olma zorunluluğu yoktur.⁸⁹ TTK m. 583/2’de esas sermaye paylarının itibari değerlerinin en az tutarı belirlenmiş ancak bütün sermaye paylarının itibari değerinin aynı olması konusunda bir zorunluluk getirmemiştir⁹⁰.

Esas sermaye paylarının değerlerinin TTK m. 583/1 ve 2. fıkrası gereği Türk Lirası olarak belirlenmesi zorunludur⁹¹. Ancak limited şirketteki itibari değer, anonim şirketteki itibari değerden hem teorik hem de dogmatik düzen yönünden farklıdır. Şöyle ki, anonim şirketteki itibari değer, gerçek anlamda paylara bölündüğünden serbestçe devredilebilen bir işleve haiz iken, limited şirketteki pay esas sermayeyi gösteren bazı hesabi işlemlere temel olan eşit olma zorunluluğu olmayan sermayenin bir parçasını oluşturmaktadır⁹².

Şirket sözleşmesinde esas sermaye payının itibari değeri en az yirmi beş TL (TTK m. 583) veya katlarında bir itibari değeri olacağı ve bunun şirket sözleşmesinde yer alması

⁸⁵ Poroy vd., 2019: 403; Alışkan, 2013: 150; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 461.

⁸⁶ Primli pay, payın itibari değerinin üzerinde bir fiyatla çıkarılan paydır. TTK m. 583/4 gereğince, esas sermaye payları, itibari değerden veya bu değeri aşan bir bedelle çıkarılabilir. Primli paylar olarak adlandırılan bu paylar, uygulamada genel olarak sermaye artırımlarında ve bilhassa mali yapısı sağlam ve başarılı limited şirketler tarafından çıkartılmaktadır. Bkz. Karakılıç, H. (2014). “Limited Ortaklıkta Ek Ödeme Yükümlülüğü”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), s. 117; Şener, 2017a: 265-266; Tekinalp, Ü. (2011). *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 368; Alışkan, 2013: 145.

⁸⁷ Tekinalp, 2020: 534; Şener, 2017a: 266.

⁸⁸ Şener, 2017a: 266-267.

⁸⁹ Gönen, 2013: 389; Alışkan, 2013: 151-152.

⁹⁰ Altaş, 2017: 265; Doğrusöz Koşut, 2017: 368.

⁹¹ Şener, 2017a: 263; Alışkan, 2013: 141; Dinç, 2017b: 158.

⁹² Alışkan, 2013: 151; Ünlü, 2015: 104; Kızılyel, 2018: 17.

gerektiği düzenlenmiştir⁹³. Esas sermaye payının bu değer altında çıkarılması ya da itibari değeri bulunmayan pay çıkarılması imkansızdır. Kanun koyucu sermayenin korunması ilkesine uygun bir düzenleme yapmıştır. Kanuna aykırı şekilde esas sermaye pay bedeli çıkarılırsa bu paylar geçerli olmaz. Alman Limited Şirketler Kanunu'nda da açık bir kanuni düzenleme olmamasına rağmen itibari değer altında esas sermaye payı çıkartılamayacağı kabul edilmektedir⁹⁴. Çıkarılması durumunda çıkaranlar TBK m. 476/2 gereği bu payların sahiplerine karşı hukuken müteselsil olarak sorumludurlar. İstisna olarak TTK m. 583/1'de şirketin durumunun iyileştirilmesi amacıyla itibari değer altında esas sermaye payının çıkarılabileceği belirtilmiştir. Fakat iyileştirme durumunda itibari değeri bulunmayan pay çıkarılamayacağına göre itibari değer en az ne kadar olacağına ilişkin kanunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak TTK m. 476/3 gereği itibari değer en az bir kuruşa kadar indirilebileceği söylenebilir. Bu şirketin ayakta durması amacıyla alınmış olan bir tedbirdir⁹⁵.

Payın hesaben bölünmesi, payın verdiği oy hakkının hesaplanması, temettü gelirinin belirlenmesine ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin uygulanmasına hizmet etmektedir⁹⁶. Limited şirketlerde pay kavramı için eTTK'de "iştirak payı", "sermaye miktarı" ve "sermaye" kavramlarını kullanılmış olmasına rağmen TTK'de sadece "esas sermaye" ve "esas sermaye payı" terimleri kullanılmıştır. TTK m. 573 gerekçesinde⁹⁷, esas sermaye payı teriminin kullanılması ile kavram kargaşasının önüne geçilmek istendiği ifade edilmektedir⁹⁸.

1.1.2. Esas Sermaye Payının Senede Bağlanması

Pay senetleri limited şirkette sadece ortağın şirkette pay sahibi olduğunu ispat etmeye yarayan belge niteliğindedir⁹⁹. Limited şirket esas sermaye payları senede bağlanabilmektedir.

⁹³ Aışkan, 2013: 135; Doğrusöz Koşut, 2017: 368; Tekinalp, 2013: 479; Kortunay, 2009: 336; Poroy vd., 2010: 787; Yıldız, 2007: 80; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 624; Pulaşlı, 2018a: 2744; Kendigelen, 2016: 487; Şener, 2017a: 263; Poroy vd., 2019: 403; Dinç, 2017b: 150.

⁹⁴ Şener, 2017a: 263-265; Aışkan, 2013: 141.

⁹⁵ İsv. BK m. 774' de esas sermaye payının itibari değerinin 100 frank olması gerektiği iyileştirme durumunda bunun 1 franka kadar indirilebileceği belirtilmiştir. Bkz. Siffert vd., 2008: Art. 774, N. 4; Şener, 2017a: 264; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi:16.03.2022); Honsell, H., Vogt, P. N. ve Watter, R. (2012). Basler Kommentar, Obligationenrecht II. Basel: Helbing Lichtenhahn Verlag, s. 774.

⁹⁶ Pulaşlı, 2020a: 722; Aışkan, 2013: 151; Ünlü, 2015: 104.

⁹⁷ TTK m. 573 gerekçesinde, terim yönünden önemli değişiklik olarak "esas sermaye payı" teriminin kullanılmış olmasıdır. 6762 sayılı Kanun, "konulması taahhüt edilen sermaye" yanında, ondan farklı anlam taşıyan "sermaye payı" kavramına yer vermiş ve "sermaye payı"nın konulması taahhüt edilen sermayeye göre tayin olunacağı" hükmüne yer vermişti (6762 sayılı Kanunun 518. maddesinin birinci fıkrası). Bu iki kavram, kaynak İsv. BK m. 789 (1) hükmünde yer alan "Stammeinlage/ L'apport" ve "Gesellschaftsanteil/part sociale"ye dayanıyor ve karışıklıklara sebep oluyor, bu sebeple terim birliğinin sağlandığı belirtilmiştir.

⁹⁸ Yıldız, 2007: 79; Aışkan, TTK m. 585/c.2 ve TTK m. 618/1 c.3'te sadece "pay", TTK m. 595/4'te "sermaye payı" tabirleri kullanıldığı için, gerekçe de sözü edilen terim birliği konusunda tam bir başarının sağlanmadığı görüşündedir. Bkz. Aışkan, 2013: 139.

⁹⁹ Can, 2017a: 253; Pulaşlı, 2020a: 722; Yıldız, 2007: 134; Dinç, 2017b: 150.

Esas sermaye paylarının senede bağlanması için limited şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasına gerek yoktur¹⁰⁰. TTK m. 593/2'ye göre esas sermaye pay senetleri ispat aracı şeklinde ve nama yazılı olarak düzenlenebileceği kabul edilmiştir¹⁰¹. Esas sermaye paylarının senede bağlanması mümkün fakat şirket böyle bir senet düzenleme yükümlülüğü altında değildir. Bu durum daha çok ortakların takdirine bırakılmıştır¹⁰². Uygulamada da genellikle senede bağlanmadığı görülmektedir. Şirket kendiliğinden payı ispat vasıtası niteliğindeki senetlere bağlayabilir. Limited şirket ortaklarının bu anlamda doğrudan kendi paylarının senede bağlanmasına ilişkin bir talep hakları söz konusu değildir¹⁰³. Pay senetleri ister ispat aracı şeklinde çıkarılsın isterse nama yazılı olarak çıkarılsın; ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini, ağırlaştırılmış ya da bütün ortakları kapsayacak biçimde düzenlenmiş rekabet yasağının, şirket sözleşmesinde öngörülmüş olan önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının açıkça gösterilmesi gerekir (TTK m. 593/2). Bu kayıtların senede yazılması açıklık ve işlem güvenliği yanında payı devralacak kişinin bunu bilerek satın alması sağlama amacına hizmet etmekte olup, bu kayıtları içermemesi durumunda senet geçersizdir¹⁰⁴.

¹⁰⁰ Tekinalp, 2020: 554; Sezgin Huysal, 2016: 325; Özer, 2019: 201; Alışkan, 2013: 155.

¹⁰¹ Bahtiyar, 2020: 425-456; Çamoğlu, 2020: 42; Tekinalp, 2020: 521; Biçer, L. ve Hamamcıoğlu, E. (2011). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Ortaklıklarda Meydana Getirdiği Temel Değişiklikler”. *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(1-2), s. 234; Pulaşlı, 2020a: 722; Turanlı, 2015: 15; TTK m. 593/2 gerekçesi, “Esas sermaye payının ispat aracı olan bir senede veya nama yazılı senede bağlanabilmesine olanak tanımaktadır. Esas sermaye payını içeren nama yazılı senet çıkarılması, paya devir ve dolayısıyla dolaşım kolaylığı sağlamaz; Tasarının 595 ve devamı maddelerindeki hükümleri gene geçerli olmakta devam eder ve uygulanır; kanunî bağlam varlığını aynen sürdürür. Bu olanak limited şirket esas sermaye payını ne anonim şirket payına dönüştürür ne de yaklaştırır. Sadece ispatı ve gereğinde (limited şirkete ilişkin hükümler çerçevesinde) payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayabilir. İkinci fıkra uyarınca nama yazılı senede yazılması zorunlu olan hususlar bu senedin şirket sözleşmesine bağlılığını açıkça göstermektedir. İsviçre Tasarısından alınan söz konusu hüküm, hâkim İsviçre öğretisinin görüşünü yansıtmakta ve pay defterinin, ortakla ilgili kısmının ortağın elindeki senede yansıtılmasını sağlamaktadır. Ayrıca nama yazılı senet basit kıymetli evrak kaydını içerdiği için, ortaklığının bu senetle ileri sürülmesini ortaktan istemek hakkını şirkete vermektedir”; Moroğlu’na göre, ispat aracı senet ve nama yazılı senet ikilemi tam bir hukuki belirsizlik örneğidir. Eğer kıymetli evrak olduğu belirtilmeyen nama yazılı senet yine ispat aracı olan bir senet ise iki ayrı ispat aracı senede yer verilmesine gerek olmadığını belirtmektedir. Eğer nama yazılı senet kıymetli evrak olarak kabul ediliyorsa, ispat aracı şeklinde senede gerek kalmamaktadır. Limited şirket ile anonim şirket arasında önemli bir fark, limited şirketin az çok şahıs şirketi özelliği taşıması ve buna bağlı olarak esas sermaye pay senetlerinin kıymetli evrak niteliğinde pay senetlerine bağlanamamasını göz önünde tutacak olursak esas sermaye paylarının ispat aracı şeklinde bir adi senede bağlanmasının daha yerinde olacağını belirtmiştir. Bkz. Moroğlu, E. (2016). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler (Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler)*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 376; İsviçre’de hâkim doktrine göre ispat aracı şeklindeki pay senetleri teslim, nama yazılı olarak düzenlenmiş pay senetlerinin ise devir beyanı ve teslim ile devredilebileceği kabul edilmektedir. Bkz. Nussbaum vd., 2007: Art. 773, N. 3; Siffert vd., 2008: Art. 789b, N. 3.

¹⁰² Şener, 2017a: 269; Tekinalp, 2020: 554; Pulaşlı, 2020a: 723.

¹⁰³ Anonim şirketlerde ise TTK m. 486/3 hükmü gereği ortakların payları için senet düzenlenmesini isteme hakları vardır. Bkz. Şener, 2017a: 269; Çapa, 2013: 16; Şener, 2017b: 690.

¹⁰⁴ Tekinalp, 2020: 554; Biçer, L. ve Hamamcıoğlu, E. (2013). “Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payının Rehni”. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, I(II), s. 73; Dinç, 2017b: 154; Sezgin Huysal, 2016: 326; Alışkan, 2013: 156; Dinç, 2017a: 28; Çapa, 2013: 16; Aksu Özkan, R. (2020b). “Limited Şirket Pay Devri Sözleşmesinde TTK 591/1’de Yer Alan Kayıtların Bulunmamasının Devir Sözleşmesinin Geçerliliğine Etkisi”. *REGESTA Ticaret Hukuku Dergisi*, İstanbul Ticaret Odası, s. 309; Tekinalp, 2020: 554; Tekinalp, 2011: 369; TTK m. 593/2 gerekçesinde, “esas sermaye payının ispat aracı olan bir senede veya nama yazılı senede bağlanabilmesine olanak

İspat aracı şeklinde veya nama yazılı senetleri kimin çıkaracağı konusunda kanunda açık bir düzenleme söz konusu olamadığından TTK m. 625/1 gereği şirket sözleşmesinin genel kurula yetki vermediği konularda ister ispat aracı olarak isterse nama yazılı olarak düzenlensin bu yetkinin müdürlerde olduğunu kabul etmek gerekir. İsviçre doktrinde ise bu konuda karar verme yetkisinin genel kurulda olduğu kabul edilmektedir¹⁰⁵.

Limited şirkette ortakların şahsı önemlidir. Bu sebeple payın devri güçtür ve şirket sözleşmesi ile öngörülen bağlam kurallarıyla daha da zorlaştırılmakta hatta payın devri yasaklanabilmektedir¹⁰⁶. Limited şirket pay senetleri ister ispat aracı şeklinde isterse nama yazılı olarak çıkarılsın bu senetler çıkarılırken kim tarafından imzalanacağına ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak genel esaslar çerçevesinde pay senetleri çıkarılırken anonim şirket düzenlemesine paralel bir şekilde müdürler tarafından imzalanması ve birden fazla müdürün bulunması halinde TTK m. 629/1 göndermesi gereği iki müdür tarafından (çift imza) imzalanması gerekir¹⁰⁷. TTK m. 593/2’de şirket esas sermaye paylarının ispat aracı veya nama yazılı senede bağlanabilmesine imkân veren ve eTTK’de yer almayan bu düzenlemenin kaynağı İsv. BK m. 784. maddesi olmuştur¹⁰⁸.

1.1.2.1. Payın İspat Aracı Şeklinde Senede Bağlanması

Esas sermaye payının ispat aracı şeklinde bir senede bağlanması senedin nama yazılı olması veya eksik nama yazılı olması, ibraz zorunluluğu gibi herhangi bir evrak kaydını içermeyen yazılı şekilde yapılmasıdır¹⁰⁹. Limited şirketlerde ispat aracı şeklinde senet çıkartılmasının ve bu senetlere zilyet olmanın en önemli hüküm ve sonucu, payın devri veya ileri sürülmesi açısından etkisinin olmamasıdır. Bu senetler sadece kimlik tespitini kolaylaştırmaktadır¹¹⁰. İspat aracı şeklindeki pay senedinin kanundan kaynaklanan (TTK m.

tanımlanmaktadır. Esas sermaye payını içeren nama yazılı senet çıkarılması, paya devir ve dolayısıyla dolaşım kolaylığı sağlamayacağı; Kanunun 595 ve devamı maddelerindeki hükümleri aynı şekilde geçerli olmaya devam eder ve uygulanır; kanunî bağlam varlığını aynı şekilde sürdürür. Bu olanak, limited şirket esas sermaye payını ne anonim şirket payına dönüştürür ne de yaklaştırır. Sadece ispatı ve gereğinde (limited şirkete ilişkin hükümler çerçevesinde) payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayabilir. İkinci fıkra uyarınca nama yazılı senede yazılması zorunlu olan hususlar bu senedin şirket sözleşmesine bağlılığını açıkça göstermektedir. İsviçre Tasarısından alınan söz konusu hüküm, hâkim İsviçre öğretisinin görüşünü aksettirmekte ve pay defterinin, ortakla ilgili kısmının ortağın elindeki senede yansıtılmasını sağlamaktadır. Ayrıca nama yazılı senetler basit kıymetli evrak kaydını içerdiği için, ortaklık hakkının bu senetle ileri sürülmesini ortaktan isteme hakkını şirkete vermektedir.”

¹⁰⁵ Şener, 2017a: 269; Sezgin Huysal, 2016: 325.

¹⁰⁶ Şener, 2017a: 270; Çağa, 1974: 594; Tekinalp, 2003: 3; Yıldız, 2007: 136; Doğrusöz Koşut, 2016: 371; Poroy vd., 2019: 420; Tekil, 1994: 6; Ünlü, 2015: 105; Bahtiyar, 2020: 459.

¹⁰⁷ Şener, 2017a: 272; Tekinalp, 2020: 555.

¹⁰⁸ Yıldız, 2007: 132; Moroğlu, ispat aracı ve nama yazılı senedin devir işlemindeki işlevinin ne olduğunun açıklanmaması önemli bir eksiklik olduğunu belirtmiştir. Bkz. Moroğlu, 2016: 379.

¹⁰⁹ Tekinalp, 2020: 555; Tekinalp, 2011: 370.

¹¹⁰ Şener, 2017a: 270; Pulaşlı, 2020a: 722.

650) engel sebebiyle tür değiştirmesi mümkün değildir¹¹¹. Uygulamada limited şirkette ortaklar genel olarak pay defterine kayıt ile ispat aracı şeklinde pay sahibi olmaktadır. Moroğlu, limited şirket ile anonim şirket arasındaki en önemli farkın, limited şirketin daha çok kişi ortaklığı özelliği taşıması ve esas sermaye paylarının kıymetli evrak niteliğindeki pay senetlerine bağlanmadığını dolayısıyla ispat aracı olan bir adi senede bağlanmasının daha doğru olacağı görüşündedir¹¹². İspat aracı şeklindeki senetler esas sermaye borcunun ödendiğini gösteren makbuz (TBK m. 103/1) biçiminde, limited şirket ortaklığını ispata yarayan bir belge niteliğindedir¹¹³. Limited şirket ortağının esas sermaye payı ispat vasıtası şeklinde bir pay senedine bağlanmışsa, senette şirketin ticaret unvanı, sermaye miktarı, ortağın adı soyadı, ikametgahı, sahip olduğu pay miktarı, senedin itibari değeri ile senedin düzenleme tarihi ve müdürlerin imzaları gibi bilgiler yer almalıdır¹¹⁴. Bu senedin esas sermaye payının devrinde hiçbir rolü olmadığı gibi hak sahipliğin ispatı açısından da sınırlı bir kolaylık sağlamaktadır¹¹⁵.

1.1.2.2. Payın Nama Yazılı Senede Bağlanması

Limited şirket esas sermaye payını temsil eden paylara ilişkin senet nama yazılı düzenlenebilmektedir. Nama yazılı düzenleme ile limited şirket esas sermaye payı basit kıymetli evrak denilen çift taraflı imza kaydına dayanan nama yazılı senede bağlanmış olur¹¹⁶. eTTK'de ortaklar tarafından konulan sermaye için, anonim şirketteki gibi hisse senedi çıkarılamayacağı (eTTK m. 503/2), esas sermaye payı için düzenlenecek senetlerin kıymetli evrak vasfına sahip olmayıp sadece ispat vasıtası sayılacağı belirtilmiştir (eTTK m. 518/3)¹¹⁷. İsv. BK m. 784/1'de esas sermaye payıyla ilgili olarak, ispat aracı niteliğindeki senet yanında, nama yazılı senette çıkarılabileceği öngörülmüştür¹¹⁸. TTK m. 593/2'de ise esas sermaye pay senetlerinin nama yazılı olarak düzenlenebileceğine hükmedilmiştir. Bu düzenleme TTK ile getirilmiş yeni ve önemli bir yeniliktir. Limited şirket esas sermaye payı nama yazılı bir senede bağlanmışsa, TTK m. 654'e uygun olarak şirketin ticaret ünvanı, sermaye miktarı, ortağın adı

¹¹¹ Tekinalp, 2020: 521.

¹¹² Moroğlu, E. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 319; Aynı şekilde pay senetlerine kıymetli evrak vasfı tanınması mümkün değildir. Bunun sebebi limited şirketin bir bakıma şahıs şirketi niteliğine sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bkz. Çağa, 1974: 590.

¹¹³ Tekinalp, 2020: 555; Poroy vd., 2019: 426.

¹¹⁴ Şener, 2017a: 271; Tekinalp, 2020: 555.

¹¹⁵ Tekinalp, 2020: 555; Poroy vd., 2019: 426; Özer, 2019: 202; Tekinalp, 2011: 370.

¹¹⁶ Tekinalp, 2020: 555; Şener, 2017a: 272; Pulaşlı, 2020a: 752; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 461; Tekinalp, 2011: 370; Öztan, F. (2018). *Kıymetli Evrak Hukuku*. Turhan Kitabevi, Ankara, s. 17; Ülgen vd., 2019: 22; Pulaşlı, 2020b: 7.

¹¹⁷ Moroğlu, nama yazılı senet de ispat aracı şeklinde senet ise o zaman iki adet ispat aracı şeklindeki senede ihtiyaç yoktur. Bkz. Moroğlu, 2016: 377.

¹¹⁸ Alışkan, 2013: 154, Demirkapı, 2008: 39; Yıldız, söz konusu senedin nama yazılı olarak düzenlenmesinin TTK m. 593 gerekçesinde de belirtildiği gibi hiçbir pratik faydasının olmadığını ifade etmiştir. Bkz. Yıldız, 2008a: 415.

soyadı, ikametgahı, sahip olduğu pay miktarı, senedin itibari değeri, senedin düzenleme tarihi ile emre kaydını içermemesi (menfi emre kaydı) yanında, basit kıymetli evrak kaydını da içermesi gerekir¹¹⁹. Sermaye şirketlerinde ortaklık hakkı veren senetler tüm şirketler bakımından kıymetli evrak vasfına haiz değildir. Limited şirketler tarafından çıkarılan nama yazılı pay senetleri ile kooperatifler tarafından ortaklık veya üyelik senetleri kıymetli evrak vasfına sahip değildir¹²⁰.

Nama yazılı senet TTK m. 654 gereği bir kıymetli evraktır. Nama yazılı senetlerin tanımı TTK m. 654'te, belli bir kişinin adına yazılı olup da onun emrine kaydını içermeyen ve kanunen de emre yazılı senetlerden sayılmayan kıymetli evrakın nama yazılı senet sayılacağı belirtilmiştir (TTK m. 654). Esas sermaye payının nama yazılı sene bağlanmasının işlevi, özellikle payın devrinde genel kurul onayının kaldırılması halinde kendisini göstermektedir¹²¹. Ancak pay senedinin nama yazılı olması, onu nama yazılı hisse senetlerine yaklaştırmamaktadır. Bir senedin kıymetli evrak olarak kabul edilebilmesi için bu niteliğin ya kanun tarafından tanınmış olması veya senedin basit kıymetli evrak kaydını taşıması gerekir¹²².

Anonim şirket nama yazılı hisse senetleri emre yazılı senetlerden kabul edilirler ve ciro ve teslim yoluyla devredilebilirler¹²³. Nama yazılı limited şirket pay senetleri ise kıymetli evrak vasıfları olmadığı için ciro yoluyla değil TTK m. 595'te belirtilen usulle devredilebilirler¹²⁴. TTK 593. madde gerekçesinde de esas sermaye payının ispat aracı olan bir senede veya nama yazılı senede bağlanabilmesine olanak tanımaktadır. Esas sermaye payını içeren nama yazılı senet çıkarılması, paya devir ve dolayısıyla dolaşım kolaylığı sağlamaz; kanuni bağlam varlığını aynen sürdürür. Payın nama yazılı senede bağlanmasının, limited şirket esas sermaye payını ne anonim şirket payına dönüştüreceğini ne de yaklaştıracığını belirtmektedir¹²⁵. Bu

¹¹⁹ Şener, 2017a: 271-272; Öztan, basit kıymetli evrak kaydı, borçlunun senet ibraz edilmediği sürece ödememe taahhüdünden ibaret olduğu görüşündedir. Bkz. Öztan, 2018: 17.

¹²⁰ Ülgen vd., 2019: 26; Pulaşlı, 2020b: 9; Öztan, 2018: 33; Özdemir vd., 2020: 42-43.

¹²¹ Tekinalp, 2020: 555; Eriş, genel kurul onayının kaldırıldığı durumda, nama yazılı pay senedinin temlik yoluyla devri sonucu, devralan tarafından pay senedinin şirkete ibraz edilerek, pay defterine yazılabileceği görüşündedir. Bkz. Eriş, G. (2017). *Açıklamalı - İctihatlı 6335 - 6552 - 6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 2944.

¹²² Sezgin Huysal, 2016: 321; Y. 12. HD., 30.09.2013 T., 2219 E., 30474 K., karar metni için bkz. Eriş, 2017: 2945-2946.

¹²³ Şener, 2017a: 270; Pulaşlı, 2020b: 59; Bahtiyar, M. (2019). *Kıymetli Evrak Hukuku*. Beta Basım, İstanbul, s. 24; Boğa, 2010: 105.

¹²⁴ TTK m. 593/2 gerekçesi; Poroy vd., 2019: 426; Doğrusöz Koşut, 2016: 369; Özer, 2019: 202; Sezgin Huysal, 2016: 319; Alışkan, 2013: 158; Dinç, 2017b: 144.

¹²⁵ TTK 593/2 madde gerekçesi; Pulaşlı, 2018a: 2746; Altaş, 2017: 270; Bahtiyar, 2020: 457-458; Turanlı, 2015:46; Çapa, 2013: 16; Pulaşlı, limited şirkette esas sermaye payının nama yazılı olmasının sadece pay sahipliğini ispata ve limited şirketler çerçevesinde payın devrinde bazı kolaylıklar sağlanacağını madde gerekçesinde belirtilmesine rağmen hiçbir örnek verilmemesini eleştirmektedir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 722; Yargıtay, bugüne kadar olan kararlarında esas sermaye payının nama yazılı senede bağlanması halinde, kıymetli evrak vasfı kazdıklarını kabul eden herhangi bir kararı bulunmamaktadır. Bkz. Özer, 2019: 204.

yasağın amacı, limited şirketin şahıs şirketi niteliğini vurgulayarak payların devir ve intikalleri zorlaştırmak ve payın kıymetli evraka bağlanarak kolayca dolaşımına engel olma¹²⁶. Esas sermaye payının nama yazılı kıymetli evraka bağlanması limited şirketin şahıs şirketlerine yaklaşan özelliğine uygun olmadığından, limited şirket pay senetlerinin nama yazılı pay senedi şeklinde düzenlenmesi sadece ortaklık sıfatının ispatına ve limited şirketler açısından birtakım kolaylıklar sağlamaktadır¹²⁷. Ancak hem TTK hem de İsviçre hukukunda nama yazılı pay senedi çıkarılmasına izin verilmesindeki amaç, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ihtiyacına cevap veremeyen anonim şirketler yerine kişisel özellikleri ağır basan limited şirketlerin tercih edilmesini sağlamaktır¹²⁸. Nama yazılı senetlerin devrinde genel kurul onayının kaldırılması halinde, payın devri limited şirket sözleşmesine konulacak hükümle, nama yazılı senedin zilyetliğinin devralana geçirilmesi ve pay defterine kaydedilmesi şartına bağlanabilir, böylece pay defterine kaydedilmeye kurucu nitelik verilmiş olur¹²⁹.

Bu senetlerin çıkarılması konusunda görev ve yetki müdürlerdedir¹³⁰. Limited şirketler dilerse paylarını nama yazılı pay senedi şeklinde de çıkarabilmektedir. Limited şirket tarafından çıkarılacak nama yazılı senet, paya devir ya da dolaşım kolaylığı sağlamayacaktır¹³¹. Anonim şirketlerde nama yazılı pay senetleri azlığın talepte bulunması durumunda bastırılıp sahiplerine dağıtılır (TTK m. 486/2). Limited şirkette ortaklara bu hususta anonim şirkette (TTK m. 486/3) olduğu gibi bir talepte bulunma hakkı tanınmamıştır¹³².

Limited şirket pay senetleri ispat aracı ve nama yazılı olması dışında hamiline ya da emre yazılı olarak düzenlenmesi mümkün değildir. Bu haliyle limited şirket anonim şirketten ayrılmakta ve şirketin anonimleştirilmesinin en başta önüne geçilmektedir¹³³.

¹²⁶ Çağa, 1974: 590; Alışkan, 2013: 153; Turanlı, kıymetli evrakın paya iki önemli yenilik getirdiği ilki hak ile senedin birbirine sıkı sıkıya bağlı olması ikincisi de hakkın senetsiz ileri sürülemeyeceği hususlarının limited şirket nama yazılı pay senetleri açısından geçerli olduğu görüşündedir. Bkz. Turanlı, 2015: 50.

¹²⁷ Pulaşlı, 2020a: 745-746; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 720-721; Yıldız, 2007: 133-134; Çapa, 2013: 16-17.

¹²⁸ Sezgin Huysal, 2016: 323; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 441; Yavuz, M. (2016). "Limited Ortaklığın Mahkeme Kararıyla Ortaklıktan Çıkarılması". *Mali Çözüm*, Eylül-Ekim, s. 193.

¹²⁹ Tekinalp, 2020: 555; Sezgin Huysal, 2016: 329.

¹³⁰ Şener, 2017a: 269; Pulaşlı, 2018a: 2727; Sezgin Huysal, 2016: 325; Bu senetlerin çıkarılması konusunda yetkinin genel kurul ve müdürlerde olduğuna dair, bkz. Alışkan, 2013: 155; Şener, TTK'de bu hususta genel kurula yetki veren bir hüküm bulunmadığını ifade etmektedir. Bkz. Şener, 2017a: 269; İsviçre'de limited şirketler için pay senedi çıkarma yetkisinin genel kurulda olduğu kabul edilmektedir. Bkz. Siffert vd., 2008: Art. 784, N. 3.

¹³¹ Altaş, S. (2020). *Sermaye Şirketlerinde ve Kooperatiflerde Pay Defteri-Pay ve Pay Senedi*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 196; Pulaşlı, 2020a: 752; Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2019). *Ticaret Hukuku Bilgisi*. Dora Yayıncılık, Bursa, s. 328.

¹³² TTK m. 486/3'te "Azlık istemde bulunursa nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır"; Pulaşlı, 2019: 2727; Şener, 2017a: 269; Alışkan, 2013: 156; Topsoy, 2019: 265; Şener, 2017: 269; Sezgin Huysal, 2016: 325; Özer, 2019: 201.

¹³³ Tekinalp, 2020: 555; Özer, 2019: 202; Alışkan, 2013: 159; Şener, 2017a: 271; Aynı şekilde Alman Limited Şirketler Kanunu'nda esas sermaye payının pay senetlerine bağlanmasına ilişkin bir hüküm yer almamaktadır. Öğretide ise şirket sözleşmesi veya genel kurul kararıyla bu tür senetlerin çıkarılmasının imkân dahilinde olduğu

1.1.2.2.1. Nama Yazılı Senetlerin Hukuki Niteliği

Nama yazılı senet TTK m. 654'te tanımlanmıştır. “*Belli bir kişinin adına yazılı olup da onun emrine kaydını içermeyen ve kanunen de emre yazılı senetlerden sayılmayan kıymetli evrak nama yazılı senet sayılır*”. Tanımdan hareketle nama yazılı senedin varlığı için ilk olarak, senedin bir kimsenin adına düzenlenmiş olması (olumlu şart), emre kaydını içermemesi ve emre yazılı senetlerden olmaması (olumsuz, negatif şart) gerekir. İkinci olarak, senet emre yazılı senetlerden ise nama sayılması için nama yazılı olduğunun senet üzerinde belirtilmesi veya menfi emre kaydının bulunduğu senetler, nama yazılı senet olarak kabul edilir. Aynı şekilde emre yazılı senet üzerine düzenleyen tarafından konulmuş ciro yasağı da emre yazılı senetleri nama yazılı senet haline dönüştürmektedir (TTK m. 681/2)¹³⁴.

Nama yazılı senetler TTK m. 647/1-2 gereği yazılı olarak yapılacak devir beyanı (temlikname) ve zilyetliğin devri ile devredilebilmektedir. Devir beyanında devredeninin imzası ile devralanın kim olduğunun belirtilmesi gerekir¹³⁵. Yapılacak olan bu beyan senet üzerine yazılabileceği gibi ayrı bir kâğıda yazılarak da yapılabilir (TTK m. 647/2)¹³⁶.

Anonim şirketler tarafından çıkarılan nama yazılı pay senetleri kıymetli evrak vasfındadır. Nama yazılı pay senetleri TTK m. 490 gereği kanunen emre yazılı senetlerden sayıldığından payın devri için ilke ciro ve senedin teslimi yoluyla payın serbestçe devredilebilmesidir. Bu ilkenin istisnası ise bedellerinin tamamı ödenmemiş nama yazılı paylardır¹³⁷. Anonim şirket esas sözleşmesine hüküm konulmak suretiyle nama yazılı payların devrinde şirketin onayı aranmışsa sadece ciro ve teslim yeterli olmayıp, ayrıca yeni malikin bu hakkını şirkete karşı ileri sürebilmesi açısından pay defterine kaydın da yapılması gerekir¹³⁸. Limited şirketlerin çıkarmış oldukları nama yazılı pay senetleri payın devrine ilişkin herhangi bir değişiklik yaratmayacak olup TTK m. 595'teki payın devrine ilişkin usuller uygulanmaya devam edecektir¹³⁹. Limited şirket ile kooperatiflerin çıkarmış oldukları ortaklık ya da üyelik

ve çıkarılacak bu senetlerin ispat vasıtası niteliğinde olduğu kıymetli evrak vasfı taşımadığı belirtilmektedir. Bkz. Şener, 2017a: 271; Siffert vd., 2008: Art. 784, N. 4; Nussbaum vd., 2007: Art. 784, N. 8.

¹³⁴ Öztan, 2018: 40; Ülgen, vd., 2019: 64; Pulaşlı, 2020b: 57.

¹³⁵ Ülgen vd., 2019: 65; Pulaşlı, 2020b: 57.

¹³⁶ Öztan, 2018: 41; Doğrusöz Koşut, 2016: 369.

¹³⁷ Akbulak, Y. (2016). “TTK Işığında Anonim Şirketlerde Pay Senetleri”. *Ankara Barosu Dergisi*, s. 510; Özdamar, 2019: 70.

¹³⁸ Pulaşlı, 2020b: 60-61; Sezgin Huysal, 2016: 329; Dolu, 2014: 26-27.

¹³⁹ Sezgin Huysal, 2016: 317; Alışkan, 2013: 155; Poroy vd., 2019: 426; Özer, 2019: 202; Sezgin Huysal, 2016: 319; Doğrusöz Koşut, 2016: 369; Dinç, 2017a: 27.

senetlerinin kıymetli evrak vasfı yoktur. Bu senetler sadece payın devrini kolaylaştıran ispat belgesi niteliğindedir¹⁴⁰.

TTK 593. maddesinin kaynağı İsv. BK m. 784. maddesi olup, limited şirket esas sermaye pay senetlerinin hem ispat aracı şeklinde hem de nama yazılı olarak düzenleneceği kabul edilmiştir¹⁴¹. İsviçre öğretisinde hâkim olan görüşe göre, çıkartılacak esas sermaye pay senedinin nama yazılı olarak düzenlenmesi herhangi bir sıkıntı yaratmayacağı, İsv. BK 790. maddenin zorunlu kıldığı yazılı sözleşmeden ayrı olarak oy kullanımı ve kararların alınmasında nama yazılı senedin teslimi veya ibrazı istenebilecek olması, hakkın senede bağlanması ve ibraz edilmeleri halinde ödenmesi bu senetlerin kıymetli evrak vasfını ortaya koymaktadır¹⁴². TTK’de ise limited şirket payı nama yazılı bir senede bağlanmış olsa bile, yine de payın devri bakımından TTK m. 595’te belirtilen usule uymak gerekir. Nama yazılı limited şirket payının TTK m. 647’ye göre devredilmesi payın devralana geçmesini sağlamaz¹⁴³.

Yargıtay’da vermiş olduğu son kararlarında limited şirket payının nama yazılı senede bağlanması durumunda, paya bağlanmış bu senetlerin sadece ispat vasıtası amacı taşıdığını, senedin teslimi ile ortaklık hakkının karşı tarafa devir ve temlik olmayacağını, payın devrinin geçmesi için TTK m. 595’te öngörülen şartların yerine getirilmesi gerektiğini içtihat etmiştir¹⁴⁴.

Ayrıca esas sermaye payı eTTK döneminde çıkarılan pay senetlerinin kıymetli evrak niteliğine haiz olmadığı açıkça belirtilmişken, yeni kanun hükümlerinde bu konuda açık bir hüküm bulunmadığından çıkarılan nama yazılı pay senetlerinin kıymetli evrak olup olmadığı hususu öğretide tartışmalıdır¹⁴⁵.

1.1.2.2.1.1. Nama Yazılı Pay Senetlerini Kıymetli Evrak Olarak Kabul Eden Görüşler

Bahtiyar, eTTK döneminde limited şirket payı için senet düzenlenebileceği lakin bu senetlerin kıymetli evrak vasfında olmadığı açıkça belirtilmiştir (eTTK m. 518). TTK m. 593/2’ye göre ise limited şirket esas sermaye payları ispat aracı şeklinde ya da nama yazılı

¹⁴⁰ Pulaşlı, 2020b: 9; Öztan, 2018: 33; Limited şirketlerde nama yazılı pay senedinin devrinin geçerli olabilmesi için genel kurulun onay vermesinin öngörülmüş olması onun kıymetli evrak vasfını ortadan kaldırmayacaktır. Bkz. Sezgin Huysal, 2016: 327.

¹⁴¹ Tekinalp, 2020: 554; Pulaşlı, 2020a: 722; Yıldız, 2007: 132; Bahtiyar, 2020: 456; Alışkan, 2013: 154; Sezgin Huysal, 2016: 318.

¹⁴² Yıldız, 2007: 132-133; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 221.

¹⁴³ Şener, 2017a: 290; Poroy vd., 2019: 426.

¹⁴⁴ Ayan, Ö. (2019). “Ölümün Şirketler Hukuku İlişkilerine Etkileri”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(1), s. 19; Y. 12. HD., 10.11.2016 T., 2016/30527 E., 23256 K.; Y. 12. HD., 26.04.2013 T., 3150 E., 15806 K., bkz. Eriş, 2017: 2962; Şener, 2017a: 291; Yargıtay’da pay senetlerin kazanılması ile ilgili Y. 12. HD. 07.05.2013 T., 2013/7955 E., 2013/17423 K., bkz. Pulaşlı, 2020a: 722.

¹⁴⁵ Ayhan vd., 2020: 545.

olarak düzenlenebileceğini belirtmiştir. Yazara göre nama yazılı olarak düzenlenen esas sermaye pay senetlerinin kıymetli evrak niteliğinde olduğu görüşündedir¹⁴⁶.

Kendigelen, yapılan düzenleme ile esas sermaye pay senetlerinin sadece eTTK m. 518/3'teki gibi ispat aracı şeklinde değil, aynı zamanda nama yazılı senet olarak düzenlenmesine izin verdiğini ancak yapılacak bu düzenlemenin esas sermaye payının nama yazılı bir senede bağlanmasının herhangi bir yararı bulunmadığını belirterek kanun koyucunun bir yandan nama yazılı olsa bile esas sermaye payının kıymetli evrak niteliğinde bir senede bağlanmasını kabul edip diğer yandan payın devri için imzaların noter tarafından onaylanmış yazılı bir sözleşmenin aranmasının bir çelişki olduğu görüşündedir¹⁴⁷.

Alışkan, esas sermaye payının bağlanabileceği “nama yazılı” senetlerin kıymetli evrak vasfını haiz olduğunu, buna göre ortaksal hakların pay sahibi tarafından kullanılabilmesi için senedin ibraz edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu açıdan esas sermaye payının nama yazılı senede bağlanması durumunda, özellikle şirket genel kurul onayının (TTK m. 595/2) kaldırılması halinde bir hüküm ifade edeceği görüşündedir¹⁴⁸.

Özer, eTTK m. 518/2’de yer almış olan “*pay hakkında tanzim edilecek senetler kıymetli evrak vasfına haiz olmayıp sadece ispat vasıtası sayılırlar*” hükmünün TTK’ye alınmamış olması, kanun koyucunun limited şirket esas sermaye pay senetlerinin kıymetli evrak vasfında düzenlenebilmesine imkân vererek önünü açmak istemesinden kaynaklandığı görüşündedir¹⁴⁹.

Biçer ve Hamamcıoğlu, madde hükmünden kanun koyucunun nama yazılı pay senedinin kıymetli evrak mı yoksa ispat aracı olarak mı öngörülmüş olduğunun anlaşılamadığını, hükmün ifade tarzı dikkate alındığında ispat aracı ve nama yazılı senet ayrımı yapıldığı için, esas sermaye payının kıymetli evrak niteliğinde nama yazılı senede bağlanmak istendiği görüşündedirler¹⁵⁰.

Turanlı, nama yazılı senetlerin kıymetli evrakın bir türü olarak kabul edildiğinde, limited şirketlerde çıkarılacak olan nama yazılı pay senetlerinin de kıymetli evrak olarak kabul edilmesi gerektiği ve bu konuda özel bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu, nama yazılı senetlerin kıymetli evrak vasfının bulunmaması durumunda ne gibi bir anlam taşıyacağının belirsiz olduğu görüşündedir¹⁵¹.

¹⁴⁶ Bahtiyar, 2020: 456; Yazar ayrıca devir beyanının nama yazılı senet üzerine yazılmasının mümkün olduğunu, bu olasılıkta noter onayının da senet üzerinde olabilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. Bahtiyar, 2020: 426; Aynı yönde bkz. Eski, M. (2018). *Şirket Satın Almaları*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 53.

¹⁴⁷ Kendigelen, 2016: 498-499.

¹⁴⁸ Alışkan, 2013: 157; Ayrıca yazar nama yazılı senede rağmen noter onayının aranmasını eleştirmektedir. Bkz. Alışkan, 2013: 158.

¹⁴⁹ Özer, 2019: 204.

¹⁵⁰ Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 86; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 234.

¹⁵¹ Turanlı, 2015: 52.

Sezgin Huysal, limited şirket tarafından çıkarılabilecek olan nama yazılı pay senedi ile ispat aracı şeklindeki pay senetlerinin farklı hukuki hükümlere tabi olduğunu, olmasaydı kanunda farklı senetler şeklinde düzenlenmemiş olması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca limited şirketler tarafından çıkarılacak nama yazılı pay senetlerinin, nama yazılı senetler arasında sayıldığını, bu cihette şirket tarafından çıkarılmış olan nama yazılı pay senedinin haiz olduğu kıymetli evrak vasfını tespit etmenin doğru olacağı görüşündedir¹⁵².

Doğrusöz Koşut, limited şirkette sermaye hesaben de olsa bölünmüş olduğu, nama yazılı senede bağlanmış paylar ile devrin kolaylaştırılmasına ilişkin hükümlerin birlikte değerlendirilmesi gerektiğini, özellikle esas sermaye payının devrinde genel kurul onayının kaldırıldığı hallerde limited şirket esas sermaye payının bir anlamda anonimleşmesi sonucunu doğuracağı ve nama yazılı senede bağlanmış esas sermaye payının kıymetli evrak vasfı taşıyacağı görüşündedir¹⁵³.

1.1.2.2.1.2. Nama Yazılı Pay Senetlerini Kıymetli Evrak Olarak Kabul Etmeyen Görüşler

Bilgili ve Demirkapı, limited şirketlerde anonim şirketler gibi kıymetli evrak vasfına sahip hisse senedinin çıkarılmasının mümkün olmadığını, sadece payları temsil etmek üzere senet çıkarılmasına izin verildiğini, limited şirketteki bu senetlerin kıymetli evrak vasfının bulunmadığı, ortağın şirkette pay sahibi olduğunu ispat etmeye yarayan bir belge niteliğinde olduğunu beyan etmiştir¹⁵⁴. Ancak senede nama yazılı senet ismi verildiği takdirde nama yazılı senetlere ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiği, limited şirketin nama yazılı pay senetlerinde, ortaklık sıfatından kaynaklanan hakların kullanılması sırasında pay senedini ibraz etme zorunluluğu olduğu görüşündedirler¹⁵⁵.

Pulaşlı, limited şirketlerde esas sermayenin paylara bölünmüş olduğunu ve payın nama yazılı bir senede bağlanmasına izin verilmesine rağmen, bu durumun payı ne anonim şirket payına özdeş kılacağını ne de yaklaştırmayacağını belirtmiştir¹⁵⁶. Limited şirkete ilişkin nama yazılı pay senetleri paya devir veya dolaşım kolaylığı sağlamamaktadır. Çünkü limited şirkete ait nama yazılı pay senetlerinin devri için senet arkasına bir temlik beyanı ile değil, pay senedinden bağımsız bir devir sözleşmesi ve imzaların noter tarafından onaylanmış olması (TTK m. 595/2) gerekmektedir. Buna ek olarak şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme yapılmamışsa şirket genel kurulunun onayı da gereklidir. Dolayısıyla limited şirket esas

¹⁵² Sezgin Huysal, 2016: 322.

¹⁵³ Doğrusöz Koşut, 2017: 369-370.

¹⁵⁴ Tekil, 1994: 32; Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2018). *Şirketler Hukuku Dersleri*. Dora Yayıncılık, Bursa, s. 469.

¹⁵⁵ Bilgili ve Demirkapı, 2018: 469.

¹⁵⁶ TTK m. 576 gerekçesi; Pulaşlı, 2018a: 1697; Ünlü, 2015: 101; Pulaşlı, 2020a: 721.

sermaye payının nama yazılı olarak düzenlenmesi sadece ispat ve payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayabildiği görüşündedir¹⁵⁷.

Ülgen ise kanun koyucunun limited şirketteki nama yazılı senede kıymetli evrak niteliği tanımak amacıyla olmadığını bu hususun çok açık olmasa da madde gerekçesinden anlaşıldığını, ayrıca limited şirketin sermayesinin bölünmediği görüşündedir¹⁵⁸.

Öztan, bir şirkete ortak olmanın verdiği hakların senede kaydedilmesi mümkündür. Şirkete ortak olmak için sermaye getiren ortağın, şirkete karşı bir alacak hakkına ve şirket yönetimine katılma hakkına sahip olmak istemesi, ortağın bu haklarının senede bağlanmasına “hisse senedi” adı verilmektedir. Limited şirketlerce çıkarılan intifa senetleri (TTK m. 584) kıymetli evrak vasfına haiz iken, şirket tarafından çıkarılan pay senetleri ise kıymetli evrak vasfına haiz olmadığı görüşündedir¹⁵⁹.

Şener, esas sermaye paylarının nama yazılı olması ile, nama yazılı hisse senetlerine benzer bir hukuki durum yaratılmamaktadır. Çünkü nama yazılı hisse senetleri bu adla anılmalarına rağmen, kanunen emre yazılı senetlerdendir. Ciro ve teslim yoluyla devredilebilirler (TTK m. 490/2). Limited şirket pay senetleri ise kanunen emre yazılı olmayıp, gerçek anlamda nama yazılı senet olduğu görüşündedir¹⁶⁰.

Yıldız, İsviçre düzenlemesinde nama yazılı esas sermaye pay senetlerinin kıymetli evrak vasfı kabul edildiği halde, TTK hükümleri açısından aynı yargıya varmak mümkün değildir. Nama yazılı kıymetli evrakın temel özellikleri TTK’de ihlal edilmiştir. Esas sermaye paylarının devri hangi durumda olursa olsun yazılı şekilde yapılması ve imzaların noter tarafından onaylanması gerekeceği görüşündedir¹⁶¹.

Kanaatimizce, kanun koyucu nama yazılı limited şirket pay senedini kıymetli evrak olarak kabul etmek isteydi kanunda bunu açıkça belirtirdi. Zira nama yazılı pay senetlerinin kıymetli evrak olarak kabul edilmesinin en önemli sonucu payın devredilmesinde kendini göstermektedir. Ancak TTK m. 595’te esas sermaye payının devrine ilişkin genel kurulun onayının aranması (TTK m. 595/2) karşısında limited şirket tarafından çıkartılan nama yazılı pay senetlerinin kıymetli evrak olarak kabul edilmesinin hiçbir anlamı bulunmamaktadır. TTK m. 593 gerekçesinde de açıkça belirtildiği üzere, limited şirket pay senetlerinin nama düzenlenmesinin onu anonim şirket pay senetlerine dönüştürmeyeceği hususu açıkça belirtilmiştir. Limited şirket sözleşmesi ile payın devrinde genel kurulun onayının kaldırıldığı

¹⁵⁷ Pulaşlı, 2018a: 1697-1698-2746; Pulaşlı, ayrıca bu senetlerin devri kolaylaştıran ispat belgesi niteliğinde olduğu görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2020b: 9.

¹⁵⁸ Ülgen vd., 2019: 26.

¹⁵⁹ Öztan, 2018: 33.

¹⁶⁰ Şener, 2017a: 270.

¹⁶¹ Yıldız, 2007: 133; Wicke, 2020: 212.

durumlarda, nama yazılı esas sermaye pay senetlerine kanun koyucu tarafından kıymetli evrak vasfı verildiği değerlendirilmesi mevcut düzenlemeler karşısında pek mümkün gözükmemektedir.

1.1.2.2.2. Limited Şirket Pay Senetlerinin Nama Yazılı Senede Bağlanması Sonuçları

Sermaye şirketlerinde ortaklık hakkı veren senetler tüm şirketler bakımından kıymetli evrak vasfına haiz değildir¹⁶². Limited şirketlerde, eTTK m. 518/3'e göre esas sermaye payı için düzenlenecek senetlerin kıymetli evrak vasfı olmayıp, sadece ispat aracı sayılacakları öngörülmüştür. TTK m. 593/2'de ise esas sermaye payının pay senedine bağlanabileceği ve bu senedin nama yazılı ve ispat aracı şeklinde düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Kanun koyucu buradaki nama yazılı pay senedine kıymetli evrak vasfı niteliği tanıma amacında olmadığı, açık olmasa da madde gerekçesinden anlaşılmaktadır¹⁶³. Zaten TTK m. 581 ve 583. madde gerekçelerinde, esas sermaye payının, gerçek anlamda sermayenin bölünmüş bir parçası olmayıp, sadece belirli hakların kullanılabilmesi amacıyla payların hesabi olarak bölündüğü ifade edilmiştir¹⁶⁴. Nama yazılı limited şirket pay senetleri, basit kıymetli evrak kaydını içerdiği için, ortaklığının bu senetle ileri sürülmesini ortaktan isteme hakkını şirkete vermektedir¹⁶⁵.

Kanaatimizce, limited şirketlerde esas sermaye payları için ispat aracı ve nama yazılı pay senetleri çıkarılmasının hiçbir pratik faydası yoktur. Nama yazılı pay senetlerin kıymetli evrak vasfı bulunmadığı sürece payların ispat aracı şeklinde veya nama yazılı senet olarak düzenlenmesi açısından fark bulunmamaktadır. Uygulamada da esas sermaye payları için senet düzenlenmediği görülmektedir. Kanunda yer alan ispat aracı ya da nama yazılı senet ayrımının hüküm ifade edebilmesi için kanun koyucunun İsviçre düzenlemesine paralel olarak nama yazılı pay senetlerine kıymetli evrak vasfı verilmesi yerinde olacaktır.

1.1.2.2.2.1. Limited Şirket Pay Senetlerinin Nama Yazılı Senede Bağlanması Ortak Açısından Sonuçları

Limited şirketlerde pay senedi çıkarılması zorunlu değildir¹⁶⁶. Limited şirket esas sermaye pay senetlerinin nama yazılı pay senedi şeklinde düzenlenmesi sadece ortaklık sıfatının

¹⁶² Ülgen, vd., 2019: 26; Pulaşlı, 2020b: 9; Öztan, 2018: 33; Özdemir vd., 2020: 42-43.

¹⁶³ Ülgen vd., 2019: 26; Pulaşlı, 2020a: 722; Çamoğlu, 2020: 43.

¹⁶⁴ Pulaşlı, 2018a: 2744; Ülgen vd., 2019: 26; Altaş, 2017: 265; Sezgin Huysal, 2016: 345; Pulaşlı, 2020a: 722-744; Dinç, 2017b: 149; Ünlü, 2015: 104; Altaş, 2017: 265.

¹⁶⁵ Altaş, 2017: 270; TTK m. 593/2 gerekçesi, "Ayrıca nama yazılı senet basit kıymetli evrak kaydını içerdiği için, ortaklığının bu senetle ileri sürülmesini ortaktan istemek hakkını şirkete vermektedir".

¹⁶⁶ Pulaşlı, 2018a: 2727; Sezgin Huysal, 2016: 325; Pulaşlı, 2020a: 723; Eski, 2018: 53.

ispatını sağlamaktadır¹⁶⁷. Pay senetlerinin nama yazılı senet şeklinde düzenlenmiş olması o paya herhangi bir devir kolaylığı sağlamayacaktır. Ortak açısından da pay sahipliğini göstermesinden başka herhangi bir etkisi görülmemektedir. Yargıtay'da limited şirket pay senetlerinin ispat vasıtası olduğunu, pay senedinin teslimi ile payın devir ve temlik edilemeyeceğini TTK m. 595'te öngörülen şartların yerine getirilmesi gerektiği yönünde içtihat etmiştir¹⁶⁸. Esas sermaye payına ilişkin nama yazılı pay senedi çıkarılması durumunda TTK m. 593/2 uyarınca, nama yazılı pay senetlerinde; ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin, ağırlaştırılmış veya bütün ortakları kapsayacak biçimde düzenlenmiş rekabet yasağının ve şirket sözleşmesinde öngörülmüş önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının, senet üzerinde açıkça belirtilmesi gereklidir¹⁶⁹.

1.1.2.2.2. Limited Şirket Pay Senetlerinin Nama Yazılı Senede Bağlanması Şirket Açısından Sonuçları

Bu senetlerin şirket açısından sonuçlarına ilişkin kanunda herhangi bir düzenlemeye rastlanmamaktadır. Nama yazılı senet çıkarılmasına izin verilmesi, paya devir ve dolayısıyla dolaşım kolaylığı sağlamamaktadır. Sadece payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayacağı, ancak bunun da limited şirket esas sermaye payını anonim şirket payına dönüştürmeyeceği ya da yaklaştırmayacağı belirtilmiştir¹⁷⁰. Şirket açısından nama yazılı pay senedi çıkarılmasının vergisel boyutta herhangi bir avantajı yoktur. Şirket nama yazılı pay senedi bastırmak isterse, basım için istenilen evraklarla birlikte nama yazılı pay senedi basım ücreti de ödemek zorunda kalacaktır. TTK m. 487'de anonim şirketlerde pay senetleri bakımından, bu senetlerin şeklini düzenlerken, kimin tarafından imzalanması gerektiğini de düzenlemiştir. Bu senetlerin imza yetkisine sahip en az iki yönetici tarafından imzalanması gerektiği belirtilmiştir. Limited şirket açısından benzer bir düzenlemeye rastlanılmamaktadır. Ancak anonim şirket düzenlemesine kıyasen limited şirket esas sermaye payları için nama yazılı pay senedi çıkarılması durumunda müdür tarafından, birden fazla müdür söz konusu ise en az iki müdür tarafından (TTK m. 370/1) bu senedin imzalanması gerekir¹⁷¹.

¹⁶⁷ Pulaşlı, 2020a: 745-746; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 720-721; Yıldız, 2007: 133-134; Çapa, 2013: 16-17.

¹⁶⁸ Y. 12. HD., 30.09.2013 T., 22119 E., 30474 K.; Y.12. HD., 26.04.2013 T., 3150 E., 15806 K., karar için bkz. Şener, 2017a: 272-273.

¹⁶⁹ Sezgin Huysal, 2016: 326; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 234.

¹⁷⁰ Sezgin Huysal, 2016: 339; Turanlı, 2015: 47; TTK m. 593'ün gerekçesinde, payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayacağı belirtilmiş olsa da bu kolaylıkların neler olduğu konusunda herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

¹⁷¹ Şener, 2017a: 272; Kendigelen, 2016: 261; Tekinalp, 2020: 263; Pulaşlı, 2020a: 415.

1.1.3. Limited Şirket Pay Senedinin Düzenlenmesi ve Ortaklık Sıfatının Kazanılması

1.1.3.1. Pay Senedi Düzenlenmesi

Limited şirkette ortaklar istediği takdirde, pay senedi çıkarılabileceği hem eTTK 518. maddesinde, hem de TTK m. 593/2'de düzenlenmiştir. Esas sermaye pay senedi çıkarılması zorunlu değil, ihtiyaridir¹⁷². İspat aracı şeklinde veya nama yazılı pay senedi çıkarılması hakkında yetki müdürlerdedir. Bu yetki devredilemez yetkilerden olmadığından yetkinin genel kurula bırakılması mümkündür¹⁷³.

1.1.3.2. Ortaklık Sıfatının Kazanılması

Limited şirkette esas sermaye paylarına sahip olan kimselere ortak denir. Ortaklık mevkiini pay değil paya sahip olan kişiler oluşturmaktadır. Ortak terimi dar ve geniş olarak iki anlam taşımaktadır. Dar anlamda ortak, limited şirket ortağı, geniş anlamda ortak ise şirketin menfaati için birlikte iş yapan, ortak menfaatler için hareket eden kimselerdir¹⁷⁴. Limited şirkete TTK m. 573/1 hükmü gereği gerçek ve tüzel kişiler ortak olabilir. Limited şirketlerde ortaklık sıfatı aslen ve devren olmak üzere iki şekilde kazanılmaktadır¹⁷⁵. Ortaklık sıfatının kazanılması için şirkete nakit ya da ayın olarak koyacakları değerlerin toplamından ibaret olup, payların eşitliği zorunlu olmayan, ortak sayısına eşit sermaye paylarına bölünmüştür¹⁷⁶.

1.1.3.2.1. Aslen Kazanma

Bir ortaklıkta, ortaklık hak ve sıfatının hiçbir hak sahibinden devir veya intikal olmaksızın ilk el olarak kazanılmasıdır. Daha önceden payın sahibi bulunmamaktadır¹⁷⁷. Aslen kazanma kuruluşta ve ek kuruluş olarak nitelendirilen sermaye artırımında veya birleşme ya da bölünme halinde oluşan sahihsiz payların kazanılması durumudur¹⁷⁸. Tür değiştirmede de

¹⁷² Topsoy, 2019: 265; Sezgin Huysal, 2016: 325; Yıldız, 2007: 134.

¹⁷³ Pulaşlı, 2018a: 2727; Sezgin Huysal, 2016: 325-326; Alışkan, 2013: 155-156.

¹⁷⁴ Dinç, 2017b: 152.

¹⁷⁵ Çamoğlu, 2020: 35; Poroy vd., 2010: 797; Bahtiyar, 2020: 457; Poroy vd., 2019: 420; Açıklan, 2019: 19.

¹⁷⁶ Öz, 2020: 9; Pulaşlı, 2020a: 720; Ekşi, 2005: 8.

¹⁷⁷ Pulaşlı, 2020a: 748; Pulaşlı, 2018a: 2750; Sevi, A. M. (2018). *Anonim Ortaklıkta Payın Devri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 38; Özdamar, 2019: 39; Daha önce bir kimseye ait olup olmadığına bakılmaksızın, doğrudan doğruya kazanılmasına aslen kazanma denilmektedir. Bkz. Oğuzman, M. K., Seliçi, Ö. ve Özdemir, S. O. (2019). *Eşya Hukuku Kısaltılmış Ders Kitabı*. Filiz Kitabevi, İstanbul, s. 204.

¹⁷⁸ Çamoğlu, 2020: 35; Bozkurt, T. (2020). *Şirketler Hukuku*. Legem Yayıncılık, Ankara, s. 540; Pulaşlı, 2020a: 748; Poroy vd., 2019: 420; Çebi, H. (2019). *Limited Şirketler Hukuku*. Adalet Yayınevi, Ankara, s. 229; Yıldız, 2007: 136; Poroy vd., 2010: 797; Bahtiyar, 2020: 457; Dinç, 2017b: 152; Özdamar, 2019: 41.

payların aslen kazanıldığı kabul edilmektedir¹⁷⁹. Burada tescil kurucu nitelikte olup, ortaklık payının kazanılması ticaret siciline tescil ile sonuç doğurmaktadır¹⁸⁰.

1.1.3.2.2. Devren Kazanma

Devren kazanma, payı aslen kazanmış olanlardan ya da daha sonraki sahiplerinden pay devir sözleşmesi veya TTK m. 596 hükmü uyarınca eşler arası mal rejimi, miras ya da cebri icra yoluyla açık arttırmadan alınarak kazanılmasıdır¹⁸¹. Devir işlemi ortaklar arasında veya esas sermaye payının pay sahibi ile devralan arasında yapılan bir sözleşme ile olabileceği gibi cebri icra yoluyla satın alınması şeklinde de olabilir¹⁸². Ayrıca yasal intikal hallerinden olan miras ve eşler arası mal rejimi de devren kazanma içerisinde yer almaktadır.

Limited şirkette esas sermaye payı devredilebilen bir hak şeklindedir¹⁸³. Ancak şu hususu da belirtmek gerekir ki devredilebilirlik kaldırılamaz bir hak değildir¹⁸⁴. Şirket sözleşmesi ile ortağın payının devri TTK’de öngörülenden daha ağır şartlara bağlanabileceği gibi tamamen yasaklanması da mümkün görülmektedir¹⁸⁵.

1.2. Esas Sermaye Payının Özellikleri

1.2.1. Esas Sermaye Payının İşlemlere Konu Olması

1.2.1.1. Esas Sermaye Payının İntifa ve Rehin İşlemlerine Konu Olması

eTTK’de esas sermaye payları üzerinde intifa ve rehin hakkı kurulmasına ilişkin bir düzenleme yer almamaktaydı. Buna karşın TTK’de İsviçre düzenlemesinden etkilenen kanun koyucu yaptığı düzenleme ile açıkça esas sermaye payları üzerinde intifa ve rehin hakkı kurulabileceğini belirterek bu konuda özel bir düzenlemeye kavuşturmuştur¹⁸⁶.

İntifa senetleri hak sahibine sadece mal varlıksal haklar tanıyan hisse senetlerinden farklı şekilde herhangi bir payı temsil etmeyen kıymetli evrak senetleridir¹⁸⁷. İntifa senetleri

¹⁷⁹ Sevi, 2018: 39.

¹⁸⁰ Pulaşlı, 2020a: 748; Pulaşlı, 2018a: 2750; Poroy vd., 2010: 797; Yıldız, 2007: 136; Dinç, 2017b: 152; Bahtiyar, 2020: 457.

¹⁸¹ Poroy vd., 2019: 420; Dinç, 2017b: 154; Pulaşlı, 2020a: 749; Çapa, 2013: 18.

¹⁸² Bozkurt, 2020: 540; Yıldız, 2017: 136; Çamoğlu, 2020: 35; Poroy vd., 2019: 420; Dinç, 2017b: 152.

¹⁸³ Tekinalp, 2020: 556; Çebi, 2019: 229; Pulaşlı, 2020a: 749; Poroy vd., 2010: 797; Özer, 2019: 175; Türe, 2022: 144.

¹⁸⁴ Poroy vd., 2010: 797.

¹⁸⁵ Çamoğlu, 2020: 35; Poroy vd., 2010: 797-802; Yıldız, 2007: 136; Pulaşlı, 2020a: 749; Özer, 2019: 177; Poroy vd., 2019: 420; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 462; Jungmann ve Santoro, 2020: 10; Siffert vd., 2008: Art. 772, N. 4.

¹⁸⁶ İsv. BK m. 789a/1’de, esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı kurulabilmesi için pay devrine ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022).

¹⁸⁷ Şener, 2017a: 395 vd.; Şahin, Ü. M. (2021). “Türk Ticaret Kanunu’nda İntifa Senetlerine İlişkin Yenilikler: Eski ve Yeni Döneme Dair Tartışmaların Değerlendirilmesi”. *İzmir Barosu Dergisi*, (5), s. 106; <http://www.>

hakkında İsviçre düzenlemesine paralel şekilde (İsv. BK m. 774a) anonim şirket hükümlerine yollama yapılarak, şirket sözleşmesinde öngörülmek şartıyla intifa senedi çıkarılabileceği düzenlenmiştir¹⁸⁸. Ancak düzenleme yapılırken intifa senetleri hakkında anonim şirkete ait hangi hükümlerin kapsam dâhilinde olduğuna dair açık bir düzenlemeye yer verilmemiş, intifa hakkı kurulmasında (TTK m. 600/1) esas sermaye payının geçişine ilişkin kuralların uygulanacağı belirtilmiştir¹⁸⁹. Payın devri şirket sözleşmesi tarafından yasaklanmışsa ya da şirket genel kurulu onay vermeyi reddetmesi durumunda esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı kurulması imkân dahilinde değildir¹⁹⁰. Bunun sebebi TMK m. 795/1 ile 954'ün devamı maddeleri gereğidir. Her iki maddede intifa ve rehin hakkı kurulabilmesi için alacağın devredilebilir olmasını şart koşmuştur. İntifa ve rehin hakkı limited şirketin kuruluşu sırasında sözleşmeye konulabileceği gibi sonradan genel kurulca alınacak bir kararla da öngörülebilmektedir. Esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı kurulabilmesi için TMK hükümleri yanında TTK'deki payın devrine ilişkin hükümlerde uygulanmaktadır. İntifa hakkı ile (TTK m. 600/1) şirketin istemediği kişilerin, işlerine karışacağından, esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı kurulmasına ilişkin anonim şirket hükümlerinin uygulanacağı kanunda öngörülmektedir. Esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı kurulabilmesi için TTK m. 620'de olağan yetersayılarla genel kurulun bu konuda karar alması gerekmektedir. İntifa hakkı kurulması halinde esas sermaye payı üzerindeki temsil yetkisi intifa hakkı sahibine geçer. Genel kurula katılma hakkına sahip olduğu gibi oy kullanırken mülkiyet hakkı sahibinin haklarını gözeterek oy kullanması gerekir.

Limited şirketlerde şirketin kendi esas sermaye paylarını rehin olarak vermesi yasak kapsamında değildir. Limited şirket pay sahibi esas sermaye paylarının tamamını veya bir kısmını rehin verme imkanına sahiptir¹⁹¹. Ancak şirket sözleşmesinden kaynaklanan bir devir yasağı söz konusu ise esas sermaye payının da rehnedilmesi söz konusu olmaz¹⁹². Alınan bu rehinin paraya çevrilmesi aşamasında ise yasağın devreye gireceği kaçınılmazdır. Limited

erdem-erdem.av.tr/yayinlar/hukuk-postasi/turk-ticaret-kanununda-kurucu-intifa-senetleri/ (Erişim Tarihi: 21.09.2021).

¹⁸⁸ Kendigelen, 2016: 488; Yıldız, anonim şirketler için öngörülmüş olan intifa senetlerinin ülkemiz açısından bir ihtiyaç olduğunu söylemenin pek mümkün olmadığını belirtmiştir. Bkz. Yıldız, 2008a: 412; Yıldız, 2008b: 429.

¹⁸⁹ Kendigelen, 2016: 488; Aslan, İ.Y. (2019). *Ticaret Hukuku Dersleri*. Ekin Yayınevi, Bursa, s. 259; Baş, S. (2021). “Limited Şirketlerde Payın Haczi, Rehni ve İntifa Hakkına Konu Olması”. *SDÜHFD*, XI(2), s. 935-936; TTK m. 600/1 gerekçesinde, payların devrine ilişkin yapılan göndermede payın devrine ilişkin hem şekle ve onaya hem de miras, eşler arası mal rejimi ve cebri icraya ilişkin hükümleri kapsadığı belirtilmiştir.

¹⁹⁰ Dedeoğlu, 2020: 143.

¹⁹¹ Erdem ve Göksoy, 200: 590; Çamoğlu, 2020: 45; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 276; Durgut, 2013: 125-126; Demirkapı, 2008: 186 vd.; Handschin, L. ve Truniger, C. (2006). *Die neue GmbH*, 2. Aufl. Zürich, Art.19, N. 49.

¹⁹² Kendigelen, 2011: 706; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 763; Erdem ve Göksoy, 2000: 580; Durgut, 2013: 127; Çığsar, 2019: 154.

şirket esas sermaye payları karşılığı rehin hakkı TMK m. 955/1 gereği yazılı rehin sözleşmesi yapılarak kurulur. Şirket sözleşmesinde rehin hakkının kurulabilmesi için genel kurul onayı şartına bağlanmışsa genel kurul onayı alınacaktır. Bu işlemler yapılırken TTK m. 595'te belirtilen esas sermaye payının devrine ilişkin hükümlere göre rehin işlemi gerçekleştirilir. Limited şirket pay senetlerinin ispat aracı ve nama yazılı pay sendi şeklinde düzenlendiği hallerde, esas sermaye payları üzerinde rehin hakkının kurulabilmesi için yazılı rehin sözleşmesi ve imzaların noter tarafından onaylanması dışında bir de senedin teslimi zorunludur¹⁹³. Rehın sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve tarafların imzalarının noter tarafından onaylanması geçerlilik şartıdır. Hem rehin veren pay sahibi hem de rehin alan bunu TMK m. 955/2 gereği şirkete ihbar edebilir¹⁹⁴. Bu ihbar, şirket müdürüne hangi ortağın esas sermaye payı üzerine rehin konulduğunu ve bu durumun pay defterine kaydedilmesi talebiyle bildirilmesini ifade etmektedir. Genel kurul onayına kadar rehin sözleşmesi askıdadır¹⁹⁵. Ancak genel kurul bu durumda rehin hakkı kurulmasına pay devirlerinde olduğu gibi sebep göstermeksizin (TTK m. 595/3) reddedemeyecek onun yerine haklı sebeplerin varlığı halinde rehin hakkı kurulması talebine onay vermekten kaçınabilecektir¹⁹⁶. Genel kurulun rehin hakkına onay vermemesi durumunda nasıl bir yol takip edileceği belirtilmemiştir.

1.2.1.2. Esas Sermaye Payının Hacze Konu Olması

Limited şirket esas sermaye payının haczedilmesi mümkündür. TTK m. 133/2 ve devamı (vd.) gereği, limited şirket ortağının şahsi alacaklısı alacağını, ortağa düşen kâr payından, tasfiye payından veya ortağın şirketten olan diğer alacaklarından alabileceği gibi ortağın şahsi malvarlığından da alma hakkı söz konusudur. Haczedilebilecek ve paraya çevrilebilecek mallardan birisi de esas sermaye paylarıdır¹⁹⁷. İİK m. 94 gereği haczedilen limited şirket esas sermaye paylarının paraya çevrilmesi, taşınırlara ilişkin hükümlere göre gerçekleştirilmektedir. Alacaklı haczedilen paya ilişkin olarak altı ay içinde satışı istemek zorundadır Aksi takdirde satış talebi düşer (İİK m. 110). İİK m. 113'e göre satış işlemini alacaklı isteyebileceği gibi borçluda talep edebilir. Esas sermaye payının haczinden sonra uzman bilirkişilerce payın gerçek değerinin tespit edilmesi gerekir (İİK m. 87). Talep tarihinden itibaren iki ay içinde satışın gerçekleştirilmesi gerekir (İİK m. 112). Bu aşamadan sonra TTK

¹⁹³ Yıldız, 2007: 152-153; Durgut, 2013: 136; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 274; Çığsar, 2019: 158.

¹⁹⁴ Demirkapı, 2008: 188; Erdem ve Gürsoy, 2000: 582; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 274; Durgut, 2013: 131.

¹⁹⁵ Durgut, 2013: 132; Demirkapı, 2008: 221; Baş, 2021: 922.

¹⁹⁶ Altaş, 2017: 285; Durgut, haklı sebeplerin varlığı dışında genel kurulun rehin başvurusunu reddedemeyeceğini, hukuk güvenliği açısından, haklı sebeplerin neler olduğunun şirket sözleşmesinde belirtilmesi gerektiği görüşündedir. Bkz. Durgut, 2013: 133.

¹⁹⁷ Yavuz, M. (2020). "Son Düzenlemeler Işığında Limited Şirketlerde Ortaklık Payının Haczi". *Vergi Dünyası*, (461), s. 45.

m. 596/1 hükmüne göre “*Esas sermaye payının, icra yoluyla geçmesi hallerinde, tüm haklar ve borçlar genel kurul onayına gerek olmaksızın, esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçer*”. Kanun koyucu limited şirkete istenmeyen kişilerin girişini engellemek için düzenleme gereği duymuş ve bu durum TTK m. 596/2’de “*şirket, iktisabın öğrenilmesinden itibaren üç ay içinde esas sermaye payının geçtiği kişiyi onaylamayı reddedebilir. Bunun için, şirketin, payları kendi veya ortağı ya da kendisi tarafından gösterilen üçüncü bir kişi hesabına, gerçek değeri üzerinden devralmayı, payın geçtiği kişiyi önermesi şarttır*” şeklinde düzenlenmiştir. İsv. BK m. 789b’de şirket sözleşmesi ile esas sermaye payları üzerinde haciz konulabilmesi için genel kurul onayı öngörülmüş olabilir. Genel kurulun bu talebi önemli bir sebebi varsa reddedebileceğini belirtmiştir. Aynı şekilde şirket sözleşmesi ile payın devri yasaklanmışsa haciz işleminin de yapılması mümkün değildir¹⁹⁸. TTK m. 596/4’te de şirket üç ay içinde esas sermaye payının geçişini reddetmemişse onay vermiş sayılacağı belirtilmiştir. Rehin kapsamına dahil olan kâr payı, tasfiye payı gibi hakların iyiniyetli olarak rehin verene ödenmesini engellemek amacıyla geçerlilik şartı olmamakla birlikte pay defterine kaydedilmesi gerekir¹⁹⁹.

1.2.2. Şirketin Tescilinden Önce Esas Sermaye Payının Devri Yasağı

Limited şirketlerde esas sermaye payı ticaret siciline tescil edilip şirketin tüzel kişilik kazanmasıyla doğmaktadır²⁰⁰. TTK m. 352 ile 486/1 ve 4 hükümleri gereği, anonim şirketin kuruluşunun veya sermaye artırımının tescilden önce çıkarılan pay senetlerinin geçersiz olduğu gibi bu dönemde yapılacak pay devirleri şirkete karşı geçersiz olduğu açıkça düzenlenmiştir²⁰¹. Limited şirketlerde TTK m. 352’ye benzer bir düzenleme olmadığı gibi kanun koyucu bu hususta anonim şirket hükümlerine atıfta yapmamıştır²⁰². Tescilden önce şirket kurulmadığı için ön limited şirket ortaya çıkmakta, bir nevi adi ortaklık ilişkisi söz konusu olmaktadır. Bir ortağın diğer tüm ortakların muvafakati olmaksızın payını devretmesi söz konusu değildir²⁰³. Tescilden önce pay senedi çıkaranlar ortaya çıkan zararlardan da sorumludurlar²⁰⁴.

¹⁹⁸ Erdem ve Göksoy, 2000: 580; Dönmez, M. (2006). “Limited Şirketlerde Hisse Haczi”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (63), s. 227; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022).

¹⁹⁹ Durgut, 2013: 137; Baş, 2021: 923.

²⁰⁰ Poroy vd., 2019: 411; Tekinalp, 2011: 376.

²⁰¹ Bahtiyar, 2020: 290; Poroy vd., 2019: 117-411; Tekinalp, 2020: 539; Kızılyel, 2018: 31.

²⁰² Tekinalp, 2020: 539; Çamoğlu, 2020: 23.

²⁰³ Çamoğlu, 2020: 23; Poroy vd., 2019: 411.

²⁰⁴ Poroy vd., 2019: 117; Akbulak, 2016: 507.

1.2.2.1. Bedeli Tamamen İfa Edilmemiş Payın Devrinde Ortaklığın Devri Kabul Etmeme Yetkisi

TTK m. 585'e göre bedelleri tamamen ödenmemiş esas sermaye paylarının devrinde anonim şirkete ilişkin hükümler kıyasen uygulanır. Buna göre, bedeli ortak tarafından tamamen ödenmemiş paylar, ancak şirketin onay vermesi ile devrolunabilir; meğerki devir, miras, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri ya da cebri icra yoluyla gerçekleşmiş olsun (TTK m. 491/1). Turanlı, TTK m. 491/1'de öngörülen “*bedelleri tamamen ödenmemiş nama yazılı payların ancak şirketin onayı ile devrolunabileceği*” hükmünün limited şirket sermaye payının devrinde ayrıca uygulanacak bir bağlam kuralı olduğu görüşündedir²⁰⁵. Şirket, payı devralanın ödeme yeterliliğinden şüpheye düşmüşse ve şirket tarafından istenen teminat, payı devralan tarafından verilmemişse onay vermeyi reddedebilir (TTK m. 491/2). Burada teminat, devreden ya da devralan tarafından verilebileceği gibi üçüncü bir kişi tarafından da verilebilir. Madde gerekçesinde de şirketin teminatı keyfi olarak talep edemeyeceği, bunun için payı devralanın ödeme gücünden ya da dürüstlüğünden şüpheye düşülmesi gerektiği ifade edilmiştir²⁰⁶.

1.2.2.2. Diğer Kanundan Doğan İstisnalar

1.2.2.2.1. 4054 Sayılı RKHK'na Göre

Limited şirketler açısından RKHK bağlayıcıdır. RKHK 7. maddesinde “*Bir veya daha fazla teşebbüsün hâkim bir durum ortaya çıkarılması veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesi amacıyla ülkenin bütünü ya da bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılmasını sağlayacak birleşmeleri veyahut girişimin ya da kişinin diğer girişimin malvarlığı veya ortaklık payının tümünü veya bir kısmın alması miras hükümleri hariç olmak üzere devralması hukuka aykırı ve yasaktır*” hükmüne yer verilmiştir.

Limited şirket pay devrine ilişkin işlemin yasak kapsamında olup olmadığı için RKHK m.7/2'ye bakmak gerekir. Bu düzenlemeye göre hangi tür devralmaların geçerlilik kazanacağına ilişkin olarak Rekabet Kurulu'na bildirilerek izin alınması gerektiği, Rekabet Kurumu'nun çıkaracağı tebliğlerde ilan edilmektedir. Rekabet Kurulu RKHK m. 7'ye dayanarak, izin alınması gereken birleşme ve devralma işlemlerini belirlemek üzere, 2010/4 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ²⁰⁷ çıkarmıştır. Limited şirketlerin ülkenin bütünü ya da bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılmasını sağlayacak derecede pay

²⁰⁵ Turanlı, 2015: 38.

²⁰⁶ TTK m. 491/2 gerekçesi; Şener, 2017a: 323.

²⁰⁷ 07.10.2010 Tarihli 27722 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

devri yapabilmesi için Kurul'dan izin almak gerekir. İzin için yapılacak başvuru, birleşme ve devralma işleminden önce yapılmalıdır. Buradaki devralmalara ilişkin bildiriminin nasıl yapılacağına ilişkin düzenleme RKHK m. 10, 11, 12'de; Tebliğ'in ise 10 ve 11. maddelerinde düzenlenmiştir²⁰⁸. RKHK m. 10'a göre, 7. madde kapsamına giren devralma anlaşmaları, Kurul'a bildirildiği tarihten itibaren kurul, on beş gün içinde ön inceleme yapacaktır. Ön inceleme sonucunda Kurul, devralma işlemine ya izin verecek ya da bu işlemi nihai incelemeye almaya karar verecektir. Tebliğ'in 10. maddesine göre, izne tabi olan devralmaların bildirimi halinde, RKHK m. 10 çerçevesinde Rekabet Kurulu tarafından pay devrine açık veya örtülü bir karar verilmedikçe hukuki geçerlilikten söz edilemeyecektir²⁰⁹.

1.3. Paya Bağlı Hak ve Yükümlülükler

1.3.1. Payın Sağladığı Haklar

1.3.1.1. Yönetmelik Hakları

1.3.1.1.1. Genel Kurula Katılma ve Öneride Bulunma Hakkı

Her ortak TTK m. 617 hükmü uyarınca, genel kurul toplantılarına katılma, toplantıda söz alma, soru sorma ve öneride bulunma hakkına sahiptir²¹⁰. Şirket yönetimine katılabilme açısından en önemli haklardan birisi olduğu için müktesep hak niteliğindedir²¹¹. Bu haktan vazgeçmek veya şirket sözleşmesi ile kaldırmak ya da sınırlandırmak mümkün değildir²¹². Ortak genel kurula bizzat kendisi katılabileceği gibi kendisini bir temsilci aracılığıyla da temsil ettirebilir (TTK m. 617/3).

Esas sermaye payı birden fazla ortağa aitse bu durumda TTK m. 599 hükmü gereği paydaşlar, esas sermaye payından doğan genel kurula katılma hakkını, ancak atayacakları ortak bir temsilci aracılığı ile kullanabilirler (TTK m. 599). Genel kurula katılma hakkına bağlı hakların başında genel kurulda konuşma ve öneride bulunma hakkı vardır²¹³. Ortaklar aynı zamanda TTK 622. madde atfıyla genel kurulun kararı şirket sözleşmesi ve dürüstlük kurallarına aykırı ise bu karara karşı butlan ve iptale ilişkin haklara sahiptirler²¹⁴.

²⁰⁸ Özşahin, 2017: 27.

²⁰⁹ Özşahin, 2017: 28.

²¹⁰ Yıldız, 2007: 173; Dal, 2013: 144.

²¹¹ Çebi, 2019: 267; Yıldız, 2007: 173; Dal, 2013: 144; Tekinalp, 2020: 581.

²¹² Tekinalp, 2020: 581; Yıldız, 2007: 173; Çebi, 2019: 267; Tekinalp, 2011: 394.

²¹³ Poroy vd., 2019: 462; Tekinalp, 2020: 582.

²¹⁴ Bahtiyar, 2020: 473; Çamoğlu, 2020: 39-40.

1.3.1.1.2. Oy Kullanma Hakkı

Limited şirkette her ortağın oy kullanma hakkı vardır. TTK m. 618/1 hükmü uyarınca ortakların oy kullanma hakkı esas sermaye paylarının itibari değerine göre hesaplanması oy hakkının bölünmesi anlamına gelmemektedir. Şirket sözleşmesinde daha yüksek bir miktar öngörülmemişse her yirmi beş Türk Lirası ortağa bir oy hakkı vermektedir²¹⁵. Ancak, şirket sözleşmesi ile birden fazla paya sahip ortakların oy hakları sınırlandırılabilir²¹⁶.

Oy hakkı şirket ortağının vazgeçilmeyen temel haklarından birisidir. Pay üzerinde intifa hakkı kurulması hallerinde, payı devralan kişi ya da intifa hakkı sahibi oydan yoksun değilse, oy hakkına sahip olmaktadır²¹⁷. Ortağın rızası ile bile olsa oydan yoksunluk halleri dışında oydan mahrum etmek mümkün değildir²¹⁸. Şirket sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa limited şirket ortağı esas sermaye payı taahhüdünün ödenip ödenmediğine bakılmaksızın oy hakkına sahip olacaktır. Esas sermaye payının ödenmemesi oy hakları üzerinde herhangi bir etki yaratmayacaktır²¹⁹. TTK m. 618/1'e göre, ortakların oy hakkı esas sermaye paylarının itibari değerine göre hesaplanmaktadır. Bu esas sermaye payının bölünmesi değildir²²⁰. Şirket sözleşmesi ile oy hakkının sınırlandırılması ve oyda imtiyaza imkân tanınabilir (TTK m. 621/1-b). Bu düzenleme şirket sözleşmesi hazırlanırken yapılabileceği gibi sonradan sözleşme değiştirilerek de yapılabilir²²¹. Bunun iki sınırı vardır. İlki her ortağın en az bir oyu olacak, ikincisi her esas sermaye payına en az bir oy hakkı verilerek istenilen düzenleme yapılabilir²²². Şirket sözleşmesi ile oy hakkı bulunmayan ortak öngörülemez²²³. Düzenleme ile anonim şirketlerden farklı bir şekilde payların itibari değeri farklılaştırılarak bu imtiyaz

²¹⁵ Yıldız, 2008b: 424; Dinç, 2017b: 150; Şener, 2017a: 263; Karahan, 2012: 799; Bahtiyar, 2020: 439-440; Pulaşlı, 2020a: 720; Ünlü, 2015: 102; Tekil, 194: 41; Anonim şirketten farklı olarak her esas sermaye payının bir oy hakkı tanınması değil, şirket sözleşmesinde daha yüksek bir tutar öngörülmedikçe her yirmi beş TL'nin bir oy hakkı tanınması öngörülmüştür. Bkz. Bahtiyar, 2020: 440; İsv. BK m. 806/1'e göre, ortakların oy hakkı esas sermayenin itibari değerine göre belirleniyor. Her ortak kanun gereği en az bir oya sahiptir. Şirket sözleşmesine konulmak şartıyla birden fazla paya sahip olan ortakların oy haklarının sınırlandırılması mümkündür. Bkz. Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 448; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

²¹⁶ Poroy vd., 2019: 497; Pulaşlı, 2020a: 720; Burada her ne kadar "pay"dan bahsedilmiş olsa da, asıl ifade edilmek istenen "esas sermaye payı"dır. Bkz. Bahtiyar, 2020: 440; Kendigelen, 2016: 527.

²¹⁷ Bilgili, F. ve Cengil, M. F. (2017/I). "Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu". *Galatasaray Hukuk Fakültesi Dergisi*, (1), s. 83; Karşı görüş için bkz. Yıldız, 2007: 173; Tokcan, F.P. (2018). *Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 157.

²¹⁸ Pulaşlı, 2020a: 789; Bilgili ve Cengil, 2017: 94.

²¹⁹ Bilgeç, 2019: 248; Karşı görüş için bkz. Pulaşlı, H. (2018b). "Sermayesiz Sermaye Şirketi ile Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar ve Bunlara Karşı Alınması Gereken Hukuki Önlemler". *BATIDER*, XXXIV(2), s. 13-15.

²²⁰ Pulaşlı, 2020a: 789; Yıldız, 2007: 174; Coştan, H. (2012). "Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı(!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar". *Ankara Barosu Dergisi*, (4), s. 80; Bahtiyar, 2020: 425; Poroy vd., 2010: 787; Bilgeç, 2019: 241.

²²¹ Çebi, 2019: 268; Bilgili ve Cengil, 2017: 74.

²²² TTK m. 618/1 gerekçesi; Coştan, 2012: 80-81; Arslanlı, H. (1962). "Limited şirketler Hukukuna Genel Bakış". *BATIDER*, 1(4), s. 445; GmbHG m. 47/2'de her bir pay bir oy hakkı verir. Bkz. Jungmann ve Santoro, 2020: 75; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

²²³ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 728; Yıldız, 2007: 174; Karahan, 2012: 850; Tokcan, 2018: 153.

oluşturulabilir²²⁴. TTK m. 618/2’de oyda imtiyaza yer verilmiş ancak bunun üst sınırı en küçük payın itibari değerinin on katından fazla olamayacağı belirtilmiştir²²⁵.

Oyda imtiyazın kullanılamayacağı haller TTK m. 618/3’te denetçilerin seçiminde, şirket yönetimi ya da onun bazı bölümlerinin denetimi için özel denetçi seçiminde ve sorumluluk davası açılması hakkında karar verilmesi olarak belirtilmiştir²²⁶.

Ortaklar olağan kararları toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile almaktadırlar (TTK m. 620). Önemli kararlar²²⁷ ise temsil edilen oyların en az üçte ikisi ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması ile alınabilir (TTK m. 621). Ortaklar oylarını genel kurulda kullanırlar. Ancak, TTK m. 617/4 gereği, şirket sözleşmesinde öngörülme şartıyla ortakların yazılı oy verebilmesi limited şirketler açısından tanınmıştır²²⁸.

1.3.1.1.3. Sermaye Artırımında Rüçhan Hakkı

Şirket sözleşmesinde ya da artırma kararında aksi öngörülmediği sürece TTK m. 591 gereği ortakların sermaye artırımına esas sermaye payları oranında katılma ve artırılan sermayeden bu oranda pay alma hakkına sahiptir. Bu hüküm anonim şirkete ilişkin düzenlemeye paralel biçimde yapılmıştır²²⁹. Yeni pay alma hakkı, dış kaynaklardan olabileceği

²²⁴ Pulaşlı, 2020a: 721-789; Bahtiyar, 2020: 440.

²²⁵ Coştan, 2012: 82; Kendigelen, anonim şirkette oy sayısında imtiyaz on beş oy ile sınırlanırken, limited şirkette oy gücünde esas sermaye paylarının itibari değerleri toplamı en fazla on oy ile sınırlanması anlamına gelen bu düzenlemeyi izah etmenin mümkün olmadığını belirtmektedir. Bkz. Kendigelen, 2016: 529; Bahtiyar, burada dikkat edilmesi gereken husus hesaplama yaparken, itibari değeri düşük olan esas sermaye payı harici diğer tüm esas sermaye paylarının itibari değerlerinin hesaba katılması gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Bahtiyar, 2020: 440.

²²⁶ Kendigelen, 2016: 528; Yıldız, 2008b: 424; Coştan, 2012: 83; Ünlü, 2015: 102; Can, AŞ açısından esas sözleşme değişikliği ve ibra kararlarında oyda imtiyaz etkisizleşmesine rağmen limited şirkette bu kararların alınmasında imtiyazlı oy kullanılabilir. Bkz. Can, 2017a: 257; Yıldız, İsviçre BK m. 806 ile uyumlu olan bu düzenlemenin kanunun kendi sistemi içinde tutarsızlık taşıdığını, TTK m. 479/3-a fıkrasında da Alman ve İsviçre Hukukundan farklı olarak anonim şirketlerde esas sözleşme değişikliğinde imtiyazlı oy kullanılamayacağını benimsemiş olmasına rağmen bunun limited şirketler için benimsenmemiş olmasının bir eksiklik olduğunu ifade etmiştir. Bkz. Yıldız, 2007: 175.

²²⁷ TTK m. 621’e göre önemli kararlar şunlardır.

- “a) Şirket işletme konusunun değiştirilmesi.
- b) Oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi.
- c) Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması.
- d) Esas sermayenin artırılması.
- e) Rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması.
- f) Şirket merkezinin değiştirilmesi.
- g) Müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi.
- h) Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı şirketten çıkarılması.

1) Şirketin feshi”

²²⁸ Poroy vd., 2019: 498-499; Bilgili ve Cengil, 2017: 75-76; Yıldız, 2007: 175.

²²⁹ Bahtiyar, 2020: 473; Yıldız, 2007: 168; Pulaşlı, 2020a: 786; Çebi, 2019: 259; Çamoğlu, 2020: 101; Tekinalp, 2020: 549; Yıldız, 2008b: 430; Pulaşlı, 2009: 51; Tekinalp, 2011: 393.

gibi yeni pay çıkarılarak sermaye artırılması şeklinde de olabilir²³⁰. Bu hak ortaklar tarafından bizzat kullanılabileceği gibi ortak tarafından üçüncü bir kişiye de devredilmesi mümkündür²³¹. Yeni pay alma hakkının ortak olmayan üçüncü kişilere devri için, aksine şirket sözleşmesinde bir hüküm yoksa genel kurulun olağan nisapla karar alması gerekir²³². Yeni pay alma hakkı, hak sahiplerine yeni payların ihracı yoluyla yapılacak sermaye artırımında yeni paylardan edinme hakkı veren şahsi bir hak niteliğindedir²³³. Rüçhan hakkı mutlak müktesep bir hak değildir²³⁴.

Ortakların rüçhan hakkı, ancak haklı sebeplerin varlığı halinde temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun oyuyla sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir²³⁵. Genel kurulun bu şekilde karar alabilmesi için haklı sebeplerin varlığı aranır. Haklı sebepler kanunda örnekleme şeklinde gösterildiği için numerus clausus değildir²³⁶. Ortakların yeni payları alma zorunluluğu yoktur²³⁷. Yeni pay alma hakkını haklı bir sebebe dayandırmadan sınırlandırılan veya ortadan kaldıran ortakların hak kaybına sebep olan genel kurul kararlarına karşı iptal davası açılabilmesi mümkündür²³⁸. Haklı sebeplere örnek olarak işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınmaları ve işçilerin şirkete katılmaları gösterilebilir (TTK m. 591/2). Rüçhan hakkının kullanılabilmesi için en az on beş gün süre verilir (TTK m. 591/3). Bu asgari süre emredicidir, uzatılabilir ancak kısaltılamaz²³⁹. Bu sürenin kim tarafından verileceği açık olmamakla birlikte, sürenin genel kurulda belirlenmesi mümkün olabileceği gibi müdürler tarafından da belirlenmesi mümkündür. Müdürlerin bu yetkiyi kullanabilmesi için genel kurulun bu konuda bir karar vermiş olması gerekir²⁴⁰.

²³⁰ Çebi, 2019: 259.

²³¹ Poroy vd., 2019: 467; Çebi, 2019: 261; Çamoğlu, 2020: 101; Can, 2017a: 258; Yavuz, M. (2021a). “Anonim Şirketlerde Rüçhan Hakkı ile Bu Hakkın Sınırlandırılma Esasları”. *Gümrük Ticaret Dergisi*, (6), s. 17.

²³² Yıldız, 2007: 169; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 194.

²³³ Çebi, 2019: 260; Poroy vd., 2019: 564; Tekinalp, 2011: 365.

²³⁴ Pulaşlı, 2020a: 786; Karahan, 2012: 551; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 526; Adıgüzel, B. (2014). “Anonim Şirketlerde Rüçhan Hakkının Sınırlanması veya Kaldırılması”. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 2; Yavuz, 2021a: 15.

²³⁵ Pulaşlı, 2020a: 786; Bahtiyar, 2020: 473; Can, 2017a: 258; Yıldız, 2007: 169; Çebi, 2019: 260; Çamoğlu, 2020: 101; Tekinalp, 2020: 549; Şener, 2017b: 682; Yavuz, 2021a: 19.

²³⁶ Çamoğlu, 2020: 101; Tekinalp, 2020: 549.

²³⁷ Çebi, 2019: 260; Yıldız, Ş. (2008c). “Bağlı Nama Yazılı Payların TTK m. 418/f.4’de Yazılı Sebeplerle Kazanılmasında Yönetim Kurulu Üyeleri ile Pay Sahiplerine Tanınan Gerçek Değerden Satın Alma Hakkı”. *Makalelerim 1988-2007*, Yetkin Yayınları, Ankara, s. 816; Dinç, 2017a: 29; Yavuz, 2021a: 16.

²³⁸ Yıldız, 2007: 169; Adıgüzel, 2014: 41.

²³⁹ Pulaşlı, 2020a: 786; Tekinalp, 2020: 549; Y. 11. HD., 10.12.2018 T., 2017/2255 E., 2018/7740 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar> (Erişim Tarihi: 23.05.2022).

²⁴⁰ Yıldız, 2007: 170; Çebi, 2019: 261; Kayhan, 2019: 309.

1.3.1.1.4. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

TTK m. 614 hükmü yeni bir düzenleme olup ilk defa limited şirket ortaklarına bilgi alma ve inceleme hakkı tanınmıştır²⁴¹. Her ortak, ortak sayısına bakılmaksızın müdürlerden bilgi alma ve inceleme haklarını kullanırken nitelik ve kapsam açısından fark gözetmeksizin şirketin genel işlemleri ve hesapları hakkında dayanışmayı (sadakati) sağlamak amacıyla çok geniş bilgi verilmesini ve gerektiğinde (denetçilerin bulunmaması) inceleme yapılmasını talep edebilir²⁴². Bilgi alma ve inceleme hakkı ortaklar için vazgeçilmez bir hak niteliğindedir²⁴³. Bilgi alma hakkı ortaklar tarafından her zaman kullanılabilir. Bu hakkı kullanmak için ortak olmak yeterlidir²⁴⁴.

Bilgi alma ve inceleme hakkı TTK m. 614/1’de şirketin bütün işleri ve işlemleri şeklinde geniş bir sınır olarak ifade edilmiştir. Şirketin bütün işleri ifadesinden, şirketin ortaklarıyla ve üçüncü kişilerle olan ilişkileriyle, şirketin organları ile şirkette ortakları ilgilendiren tüm iş ve işlemler şeklinde anlaşılır²⁴⁵. Ancak ortak talebinde şirketin bütün iş ve işlemleri hakkında genel bir talepte bulunamaz. Şirkette bulunması gereken bilgilerle sınırlı olmak üzere hangi konuda bilgi istediğini belirtmesi gerekir²⁴⁶. Verilecek bilgiler ise özenli, gerçeğe, hesap verme ve dürüstlük ilkelerine uygun şekilde olmalıdır²⁴⁷. Ortağın ortaklık sıfatı dışında kalan bilgileri istemesi mümkün değildir²⁴⁸. Bilgilerin ortağa yazılı ya da sözlü verilmesi mümkündür. Kanaatimizce, ispat açısından yazılı verilmesi yerinde olacaktır.

²⁴¹ Kendigelen, 2016: 522; Çamoğlu, 2017: 16; Aslan, 2019: 261; Dal, 2013: 140; GmbHG m. 51a/1’de her ortağın müdürlerden talep etmesi durumunda bilgi vermek ve inceleme yapılmasına izin vermek zorundadır. Bkz. Jungmann ve Santoro, 2020: 77; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

²⁴² Poroy vd., 2019: 462; Çamoğlu, 2020: 93; Pulaşlı, 2020a: 791; Şener, O. H. (2020). *Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 705; Bahtiyar, 2020: 474; Yıldız, 2007: 177; Pulaşlı, 2018a: 2810; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 450; Bilgi alma ve inceleme hakkı kapsam açısından da, nitelik ve nicelik açısından da birbirinden farklıdır. Bilgi alma hakkı, yöneticilerden belirli bir konuyla ilgili bilgi sunulmasını isteme, inceleme hakkı ise şirketin belgelerini, tesislerini doğrudan inceleme hakkını kapsamaktadır. Bkz. Çamoğlu, 2017: 17.

²⁴³ Çamoğlu, 2017: 16; Anonim Şirkete ilişkin TTK m. 437/6’da yer alan, “Bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz” hükmünün limited şirket hakkındaki TTK m. 614’e alınmamasının bir eksiklik olduğu ve haklı bir gerekçesinin bulunmadığını ifade etmektedir. Bkz. Yıldız, 2007: 178; Özellikle şirket yönetiminde yer almayan ortaklar için şirketin işleyişi ve ekonomik durumu hakkında bilgi edinilmesini sağlar. Bkz. Handschin ve Truniger, 2006: Art. 14, N. 121.

²⁴⁴ Çamoğlu, 2020: 94; Çebi, 2019: 271; Şener, 2020: 705; Bilge, M. E. (2005). “Limited şirketlerde Ortakların Bilgi Alma Hakkı -Yürürlükteki Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde”. *AÜEHFD*, IX(1-2), s. 434.

²⁴⁵ Çebi, 2019: 270; Can, 2017a: 259; O. Can, 2017: 69; Şener, 2017b: 720; O. Can, şirkete ait banka hesap dokümanları, cari hesaplar, bilanço ve kasa hesabının bu kapsamda olduğunu belirtmiştir. Bkz. O. Can, 2017: 72.

²⁴⁶ Poroy vd, 2019: 463; Çamoğlu, 2020: 94; İsv. BK m. 802/2’de denetçi varsa ortak haklı menfaatini inandırıcı delillerle ortaya koyarsa inceleme hakkını kullanabilir. Bkz. Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 451; Y. 11. HD., 13.11.2017 T., 2016/3710 E., 2017/6109 K., karar için bkz. Çamoğlu, 2020: 94.

²⁴⁷ Pulaşlı, 2020a: 791; Bilge, 2005: 438.

²⁴⁸ Poroy vd, 2019: 463; Bilge, 2005: 446.

İnceleme hakkı açısından baktığımızda ortaklar incelemeyi bizzat kendileri yapabileceği gibi uzman vasıtaıyla da bu incelemeyi yaptırabilirler²⁴⁹. İnceleme hakkı dürüstlük ilkesi çerçevesinde kullanılması, tüm hususları kapsayacak sınırsız bir incelemeye dönüşmemesi gerekir. Sadece ortağın sorusuna ilişkin kısımla ilgili inceleme hakkına sahiptir. Bu incelemeyi aşacak şekilde yapılan bir talep dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edecek olup, şirket tarafından talebin reddini gerektirir²⁵⁰.

Başvurunun nasıl ve ne zaman kullanılacağına ilişkin kanunda açık bir düzenleme olmaması sebebiyle bilgi alma hakkı sözlü olarak talep edilse dahi ispat açısından yazılı olarak yapılmasında yarar vardır²⁵¹. Zamanı açısından da dürüstlük kuralı çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Genel kurulun red kararından itibaren uzun süre beklenmesi ortağın örtülü olarak bilgi alma ve inceleme hakkından vazgeçtiği anlamına gelir²⁵².

Bilgi alma ve inceleme hakkının muhatabı müdürler olup, müdürler TTK m. 614/2 hükmü gereği edindikleri bilgileri şirketin zararına kullanma tehlikesinin olması durumunda bu talebi engelleyebilirler²⁵³. Bunun için zarar tehlikesi muhtemel olmalı ve somut bir beyanla ortaya konulmalıdır²⁵⁴. Müdürlerin bu talebe olumsuz yanıt vermeleri durumunda ortak talebini genel kurula götürme yetkisine sahiptir. Genel kurul ortağın bilgi alma ve inceleme talebine müdürlerin haklı olduğu gerekçesi ile hakkın kullanılmasının engellenmesi kararı verirse, ortak (TTK m. 614/3) şirketin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi aracılığı ile talepte bulunabilir, mahkemenin vereceği karar kesindir²⁵⁵. Genel kurul ortağın bilgi alma ve inceleme

²⁴⁹ Mehaz İsv. BK m. 802/2 düzenlemesinde bu hakkın kullanımı şirkette bir denetçinin bulunmaması şartına bağlanmış. Denetçinin olması halinde ise ortak ancak haklı bir menfaatinin olduğunu inandırıcı delillerle ispat ederse yararlanabilmektedir. Bkz. Kendigelen, 2016: 522; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi:16.03.2022); Pulaşlı, inceleme hakkının denetçi seçilip seçilmemesine göre değişiklik gösterdiğini, denetçi seçilmişse, sadece haklı menfaati olduğunu inandırıcı şekilde kanıtlaması halinde, denetçi yoksa hiçbir sınırlamaya tabi olmadan şirketin defter ve kayıtlarını inceleme hakkı olduğu görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 791.

²⁵⁰ Poroy vd., 2019: 463; Pulaşlı, 2020a: 791; Çamoğlu, 2020: 94; Pulaşlı, 2018a: 2810-2811; Çamoğlu, bilgi alma hakkının sınırının şirketin bütün işleriyle ilgili bilgi sorması olarak belirlendiğini, öğretide oybirliği ile benimsenen, şirketin bütün işlerinin tümünün genel bir denetim altında sorulması veya şirketin bütün işlemleriyle ilgili bilgi talep edilmesi ya da incelenmek üzere talepte bulunulması mümkün değildir. Bkz. Çamoğlu, 2017: 17.

²⁵¹ Pulaşlı, 2018a: 2810; Poroy vd., 2019: 463.

²⁵² Poroy vd., 2019: 463; Şener, 2020: 711.

²⁵³ Yıldız, 2007: 177; Dal, 2013: 140; Pulaşlı, 2009: 16; Şener, 2020: 705; Bahtiyar, 2020: 474; Pulaşlı, 2020a: 791; Pulaşlı, 2018a: 2810; GmbHG m. 51a/2'de bilgi alma ve inceleme hakkı şirket zararına kullanılma tehlikesi varsa müdürler tarafından reddedilebileceği düzenlenmiştir. Bkz. Jungmann ve Santoro, 2020: 78; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

²⁵⁴ Şener, 2017a: 511; Çebi, 2019: 271.

²⁵⁵ Poroy vd., 2019: 463; Pulaşlı, 2020a: 792; Çamoğlu, 2017: 19; Bahtiyar, 2020: 474; Pulaşlı, 2018a: 2811; Kendigelen, 2016: 522; Yıldız, 2007: 177; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, TTK'nin 614/3. maddesine göre bilgi alma ve inceleme hakkının mahkeme kanalıyla da talep edilmesi mümkün olduğuna dair kararı, Y. 11. HD., 11.12.2019 T., 2019/1328 E., 2019/8099K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasistemciWeb/> (Erişim Tarihi: 14.10.2021); Yargıtay önüne gelen bir başka uyuşmazlıkta, aynı şekilde bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin olarak genel kurulun vereceği red ve kabul kararlarına karşı mahkemeye gidilmesi durumunda mahkemenin vereceği kararın kesin olduğu, bu karara karşı kararın kesinliğine ve temyiz

talebini reddettiği takdirde bu karara karşı ortağın iptal davası açıp açamayacağına ilişkin olarak Yargıtay vermiş olduğu kararlarda iptal davası açmada hukuki yararının bulunmadığı bu sebeple sorunun çözülmesi için mahkemeye başvurusu gerektiğini içtihat etmiştir²⁵⁶.

1.3.1.1.5. Denetleme Hakkı

TTK m. 635'e göre, anonim şirketlere ilişkin TTK m. 397/5-6. fıkraları dışında kalan denetime ve özel denetime ilişkin hükümlerin limited şirkete de uygulanacağı belirtilmiştir.

Bağımsız denetim, denetlenen şirket ile arasında organik bağı bulunmayan ve bu işi meslek edinmiş tarafsız, uzman denetçiler tarafından yapılan ve denetim sonucunun, bir raporla ortaya konulduğu sürekli denetimdir²⁵⁷.

Bağımsız denetime tabi şirketler için aranan şartlar²⁵⁸ ağır olduğundan bağımsız denetime tabi şirketlerin sayısı azdır. Bağımsız denetim dışında kalan şirketler ise özel denetime, kamu makamlarının denetimine, ortakların haklarına ilişkin diğer tüm hükümlerin denetime hizmet edeceği ve uygulamada büyük önem taşıyacağı görülmektedir²⁵⁹.

1.3.1.1.6. Haklı Nedenle Feshi Talep Etme Hakkı

Her ortak haklı sebeplerin varlığı halinde mahkemeden şirketin feshini talep edebilir. Haklı sebeplerin neler olduğu ise kanunda tanımlanmamış olup, sürekli borç ilişkileri doğuran

yoluna gidilemeyeceğine ilişkin kararı onamıştır. Y. 11. HD., 14.03.2018 T., 2016/8554 E., 2018/1956 K., karar metni için bkz. Şener, 2020: 712.

²⁵⁶ Y. 11. HD., 17.12.2018 T., 2017/1573 E., 2018/7989 K., karar metni için bkz. Şener, 2020: 706-707.

²⁵⁷ Poroy vd., 2010: 254.

²⁵⁸ Bağımsız denetime tabi olacak şirketler 26.05.2018 tarihli ve 30432 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 26.03.2018 tarihli ve 2018/11597 sayılı Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair Kararın 3. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu Karar'da denetime tabi olacak şirketler 4 gruba ayrılmıştır.

“1. Grup: Herhangi bir ölçüte bağlı olmaksızın denetime tabi olan şirketler (Karar'a Ekli I sayılı listede sayılan şirketler)

2. Grup: Karar'a Ekli II sayılı listede sayılan şirketlerden, aşağıdaki ölçütlerden en az ikisini tek başına veya bağlı ortaklık ve iştirakleriyle birlikte üst üste iki hesap dönemi sağlayan şirketler:

- a) Aktif toplamı 30 milyon ve üstü Türk Lirası,
- b) Yıllık net satış hasılatı 40 milyon ve üstü Türk Lirası,
- c) Çalışan sayısı 125 kişi ve üstü.

3. Grup: Sermaye piyasası araçları bir borsada veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem görmeyen ancak 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında halka açık sayılan şirketlerden aşağıdaki ölçütlerden en az ikisini tek başına veya bağlı ortaklık ve iştirakleriyle birlikte üst üste iki hesap dönemi sağlayan şirketler:

- a) Aktif toplamı 15 milyon ve üstü Türk Lirası,
- b) Yıllık net satış hasılatı 20 milyon ve üstü Türk Lirası,
- c) Çalışan sayısı 50 kişi ve üstü.

4. Grup: Yukarıda belirtilenler dışında kalan şirketlerden aşağıdaki ölçütlerden en az ikisini tek başına veya bağlı ortaklık ve iştirakleriyle birlikte üst üste iki hesap dönemi sağlayan şirketler:

- a) Aktif toplamı 35 milyon ve üstü Türk Lirası,
- b) Yıllık net satış hasılatı 70 milyon ve üstü Türk Lirası,
- c) Çalışan sayısı 175 kişi ve üstü.” Bağımsız denetime tabi şirket bu guruplara göre tespit edilmektedir.

²⁵⁹ Bahtiyar, 2020: 475.

sözleşmelerde, taraflara haklı sebeplerin varlığı halinde, taahhüt ettikleri sözleşme hükümlerini kısmen veya tamamen feshetme yetkisi tanınmıştır²⁶⁰. Bu nedenle her hukuki olay için geçerli olacak genel bir tanım vermek güçtür. Haklı sebep, şirketin kuruluş anında var olsaydı tarafların bir araya gelmelerinin imkânsız olduğu durumlar, öğrenildiğinde şirkete ve diğer pay sahiplerine duyulan güveni ortadan kaldıran, şirkete ortak olarak devam etmesini (TMK m. 2'ye göre) pay sahibinden bekleyemeyeceğimiz ölçüde zorlaştırmış olması ve yenilik doğuran bir bildirim ya da davayla hukuki ilişkiyi sonlandırma yetkisini adil gösteren hukuki olguya haklı sebep adı verilmektedir²⁶¹. Bazı hallerde sözleşme ilişkisine duyulan kişisel güvenin ortadan kalkmasıyla, şirkette ortak olarak kalmak ve şirketi devam ettirmek, dürüstlük kuralı gereği taraflardan beklenemez hale gelebilir. Ortağın şirkette kalmasını çekilmez hale getiren bu hususlar haklı sebep olarak nitelendirilir ve kanun koyucunun verdiği yetkiye dayanarak ortaklık ilişkisini fesih yoluyla sona erdirmeye hakkına sahip olur²⁶². Limited şirketin sona erme sebeplerinden biri olarak düzenlenen haklı sebeple fesih, TTK m. 536/3 gereğince ortağa tanınmıştır. Mahkeme ortağın fesih talebi yerine, davacı ortağın payının gerçek değerinden alınmasına ve kabul edilebilir başka bir çözüme kavuşturulması konusunda mahkemeye TMK m. 4 kapsamında geniş bir takdir yetkisi tanımıştır (TTK m. 636/3)²⁶³. Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıklarda da haklı sebeplerin varlığı halinde doğrudan feshe karar vermek yerine, TTK m. 636/3 gereği ortağın ortaklıktan çıkarılmasına veya kabul edilebilir bir çözüm bulunup bulunmayacağını değerlendirmesi gerektiğini içtihat etmiştir²⁶⁴.

Fesih davasının açılması halinde pay sahiplerinden birinin talebi üzerine mahkeme tarafından gerekli tedbirlerin alınacağı belirtilmiştir (TTK m. 636/4). Alınacak bu tedbirler dava açıldıktan sonra değil, dava açılmadan da alınması mümkündür. Kanunda alınacak bu

²⁶⁰ Domaniç, 1988: 733; Giray, R.E. (2007). "Limited Şirketin Haklı Sebeple Feshi ve Yargıtay'ın Yaklaşımı". *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), s. 197; Pulaşlı, 2020a: 777; Eren, F. (2018). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Yetkin Yayınevi, Ankara, s. 1289; Haklı sebeple fesih talep etme limited şirkette ortaklara, AŞ'ler de ise azınlığa tanınmıştır. Bkz. Poroy vd., 2019: 465; Y. 11. HD., 17.04.2015 T., 16918 E., 5399; Y. 11.HD.17.06.2015 T., 3159 E., 8427 K., kararlarında, fesih davasının şirkete karşı açılacağına ilişkin olarak bkz. Eriş, 2017: 3117- 3118.

²⁶¹ Yıldız, 2007: 182; Çamoğlu, 2020: 250; Cenkçi, E. (2018). "Çıkan ya da Çıkarılan Limited Ortağına Ayrılma Akçesinin Ödenmesi (TTK m. 642)". *Ankara Barosu Dergisi*, 76(4), s. 9; Yavuz, 2016: 195-196; Giray, 2007: 198.

²⁶² Giray, 2007: 197.

²⁶³ Bahtiyar, 2020: 475; Şener, 2017a: 1002; Yıldız, 2007: 182; Kendigelen, 2016: 551; Tekinalp, 2020: 543; Giray, 2007: 201.

²⁶⁴ Y. 11. HD., 13.06.2016 T., 2015/11340 E., 2016/6490 K; Y. 11. HD., 21.09.2017 T., 2016/1727-4645 ve Y. 11. HD., 19.09.2017 T., 2016/1706-4509 kararlar için bkz. Tekinalp, 2020: 546; Y. 11. HD., 07.07.2014 T., 2014/5860 E., 2014/12950 K; Y. 11. HD., 11.06.2015T., 2015/2255 E.,2015/8166 K., kararlar için bkz. Şener, 2017a: 1004-1006.

tedbirlerin neler olduğuna dair düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu tedbirler davacı ortağın haklarını ve malvarlığı koruyacak tedbirler şeklinde olabilir²⁶⁵.

1.3.1.2. Mali Haklar

1.3.1.2.1. Kâr Payı (Temettü) Alma Hakkı

Şirket ortaklarının kârdan pay alma hakları şirketin kâr elde etmek ve dağıtmak gayesi çerçevesinde kurulmasından kaynaklanan bir hak niteliğindedir. Kâr payı, şirketin ortaklara ve intifa senedi sahiplerine salt kârdaki payı dağıtmasıdır²⁶⁶. Kâr payı alma hakkı, limited şirketlerde ortakların en önemli ortaksal haklarından birisidir²⁶⁷. Bu hak şirketlerin kâr elde etme ve dağıtmaya ilişkin nihai amacından doğan bir hak niteliğindedir. Limited şirket ortaklarının şirket sözleşmesine koyacakları bir hükümle kâr payı hakkından yoksun bırakılması mümkün olmadığı gibi ortağın rızası dışında bu haktan mahrum edilmesi veya hakkın özüne dokunulması mümkün olmayan müktesep bir hak niteliğindedir²⁶⁸. Ayrıca şirketin sermayesi de kâr payı adı altında ortaklara dağıtılamaz²⁶⁹.

TTK m. 608/1'e göre kâr payı sadece net dönem kârı²⁷⁰ ve bunun için ayrılmış yedek akçelerden dağıtılabılır. Bu şekilde sermayenin korunması ilkesine uygun hareket edilmiş olur²⁷¹. Kâr dağıtımı için ayrılmış yedek akçelerle ifade edilmek istenen, önceki dönemlerin karı aracılığı ile oluşturulan özel yedek akçelerdir. Ayrılmasındaki amaç, yıllık kâr dalgalanmalarına karşı ortaklara eşit miktarda kâr payı dağıtmaktır²⁷². TTK m. 610 göndermesi ile kanuni ve isteğe bağlı yedek akçeler ayrılmadan pay sahiplerine kâr payı belirlenemez (TTK m. 523/1)²⁷³. Net dönem kârı ise yıllık bilançoya göre tespit edilen yıllık kârdan, geçmiş yıllara ait zararların ve şirketin ödemekle yükümlü olduğu matrahın vergilerle diğer mali yükümlülüklerinin düşülmesinden sonra kalan tutarı ifade etmektedir²⁷⁴. Kârın dağıtılabilmesi için bilançonun çıkarılması ve genel kurulun onaylaması gerekmektedir. Zira kâr payının

²⁶⁵ Şener, 2017a: 958.

²⁶⁶ Şener, 2017: 490; Şener, 2020: 699.

²⁶⁷ Şener, 2020: 699; Poroy vd., 2019: 466.

²⁶⁸ Poroy vd., 2019: 466; Pulaşlı, 2020a: 785; Yıldız, 2007: 166; Tekinalp, 2020: 578; Dal, 2013: 137; Çamoğlu, 2020: 99; Tekinalp, 2011: 390; Bilgeç, kar payı hakkı vazgeçilmez ya da müktesep bir hak niteliğinde olmadığı görüşündedir. Bkz. Bilgeç, 2019: 250.

²⁶⁹ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 723; Bilgeç, 2019: 249.

²⁷⁰ Net dönem karından kasıt, o dönemde elde edilen kardan, şirketin masrafları, ödenen vergiler ve bilanço zararları düşüldükten sonra elde kalan kar miktarıdır. Bkz. Şener, 2020: 699; Tekinalp, 2011: 391.

²⁷¹ TTK m. 509 gerekçesi; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 723; GmbHG 30/1'de, sermayenin korunması ilkesi kapsamında esas sermaye paylarının ortaklara geri ödenemeyeceğine hükmetmiştir. Bkz. <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

²⁷² Çebi, 2019: 254; Şener, 2017: 491; Pulaşlı, 2018a: 2729; Şener, 2020: 699.

²⁷³ Şener, 2017: 492; Şener, 2020: 699.

²⁷⁴ Çebi, 2019: 254; Bilgeç, 2019: 249; Pulaşlı, 2018a: 2800.

dağıtılıp dağıtılmayacağına karar verecek organ genel kuruldur (TTK m. 616/1-e)²⁷⁵. Genel kurul tarafından kâr payı dağıtılacağına ilişkin karar verilmediği sürece, kâr payı muaccel hale gelmez ve ortaklara da bu anlamda talep ve dava hakkı vermez²⁷⁶. Ancak TTK m. 616/1 düzenlemesi gereğince, genel kurul kâr payı dağıtımına ilişkin bir karar alırsa, bu kararla ortakların şirkete karşı borçlar hukukuna ilişkin bir alacak hakkı ortaya çıkar. Ortak şirketin tasfiyesini beklemeksizin genel kurul tarafından karar verilmesi ile muaccel hale gelen bu kâr payını talep ve dava etme hakkı söz konusu olur²⁷⁷. Genel kurulun, kâr payı dağıtım kararından sonra şirketin zarar etmesi hatta iflas etmesi durumunda dahi ortaklar kâr payı alma haklarına sahiptir²⁷⁸. Bunun için müdürlerin bilançoya göre oluşan ya da bu amaçla ayrılan yedek akçelerin kâr payı olarak dağıtılabilmesi için bir teklif hazırlayıp genel kurulun onayına sunması gerekir. Genel kurul kâr payı dağıtılması konusunda karar alabilmesi için şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde toplantı da temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile karar alması gerekir (TTK m. 620). Kâr payı dağıtımı için şirketin kâr elde etmiş olması veya aktiflerinin pasifinden fazla olması tek başına kâr payı talebi için yeterli olmayacağı gibi müdürlerinde bu konuda tek başlarına yetkili olmadığı TTK m. 616'da açıkça ifade edilmiştir²⁷⁹. Şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece dağıtım TTK m. 608/2 hükmünde belirtildiği şekilde, payın itibari değerine göre hesaplanır varsa ek ödeme yükümlülüklerin miktarı da esas sermaye payına eklenmektedir. Bu konuda öğretide farklı görüşler vardır²⁸⁰. Genel kurul, kârın dağıtılması yerine olağanüstü yedek akçe olarak ayrılmasına da karar

²⁷⁵ Pulaşlı, 2020a: 785; Şener, 2020: 700; Bilgeç, 2019: 250; Dal, 2013: 137-138; Şener, 2017: 498; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, kar payı hakkında karar verilmesi yetkisinin genel kurulun devredilemez yetkileri arasında olduğunu, kar payı dağıtımı yapılabilmesi için genel kurul kararı olmadan, mahkemeden kar payı dağıtımının istenemeyeceğine dair içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 30.11.2015 T., 5256 E., 12736 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 3029; Şener, 2020: 700.

²⁷⁶ Şener, 2017: 498-499.; Pulaşlı, 2018a: 2800; Şener, 2020: 700.; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, kar payı dağıtımı hakkında genel kurul kararı olmadan, kar payının mahkemeden dava yoluyla istenemeyeceğini içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 30.11.2015 T., 5256 E., 12736 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 3029; Şener, 2020: 700-701.

²⁷⁷ Y. 11. HD., 19.05.2005 T., 4803 E., 5539 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 3032; Şener, 2020: 702.

²⁷⁸ Şener, 2020: 700; Tekinalp, 2020: 578.

²⁷⁹ Yıldız, 2007: 167; Pulaşlı, 2018a: 2800-2801.

²⁸⁰ Poroy vd., 2019: 467; Yıldız, 2007: 166; Şener, TTK m. 508'de anonim şirket açısından sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı sürece, kar payı pay sahibinin sermaye payı için şirkete ödemiş olduğu ödemelerle orantılı olarak hesaplanmaktadır. Limited şirket açısından da bu şekilde bir ödeme yapılması daha uygun olduğunu belirtmiştir. Bkz. Şener, 2017a: 497; Bahtiyar, şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği sürece, esas sermaye payının itibari değere oranla hesaplanacağını, ayrıca pay sahibi tarafından yerine getirilen ek ödeme yükümlülüğünün tutarı da kar payının hesaplanmasında itibari değere ekleneceği öngörülmesine rağmen esas sermaye pay bedelinin ödenmemesi durumunda kâr payı dağıtımında etkili olup olmayacağı diğer bir ifadeyle ortakların sermaye borçlarını ifa ettikleri oranda kâr payına sahip olacakları hususunun kanunda düzenlenmemiş olduğunu belirtmiştir. Bkz. Bahtiyar, 2020: 472; Bilgili ve Demirkapı ise TTK m. 608/2'nin uygulanmaması gerektiği bu maddenin gerçek olmayan boşluk doldurma olarak kabulünün gerektiği, bunun yerine TTK m. 508'i hükmünün uygulanması, kâr payı ödemelerinin yapılan ödemeler oranında olması gerektiği görüşündedirler. Bkz. Bilgili ve Demirkapı, 2013: 725.

verebilir. Ancak bu şekilde karar alınabilmesi için şirket zararlarının karşılanması veya şirketin büyümesi ve yatırım yapması için gerekliyse, tüm ortakların menfaati söz konusu ise ve tüm bu hususlar şirket sözleşmesinde belirlenmişse genel kurul yedek akçe ayrılmasına karar verebilir (TTK m. 608/3)²⁸¹. Genel kurulun kâr payı dağıtılması veya hiç dağıtılmamasına kararına karşı ortakların iptal davası açması mümkündür. Mahkeme genel kurul kararını iptal etmesi halinde genel kurulun yerine geçerek kâr payı dağıtılması yönünde bir karar vermesi mümkün değildir²⁸².

Esas sermaye payının ödenmemesinin kâr payı dağıtımında, sermaye payını ödedikleri oranda kâr payına sahip olup olmadıkları hususu kanunda düzenlenmemiştir. Bu konuda, TTK m. 608 hükmünün gerçek olmayan boşluk olarak kabulü ile kâr payı dağıtımının şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme yoksa, esas sermaye paylarının itibari değerine göre yapılmaması, bunun yerine TTK m. 508/1 hükmünün kıyasen uygulanarak taahhüt edilen değil, ortakların sermaye borçlarını ödedikleri oranda kâr payı dağıtılması yoluna gidilmesi daha uygun olacaktır²⁸³. Kâr payı, pay sahiplerine kural olarak nakit olarak dağıtılır. Ancak nakit yerine mal ve hizmet edimleriyle kâr payının kısmen veya tamamen ödenmesi mümkündür²⁸⁴.

TTK m. 585/1’de yapılan değişiklikle limited şirketlerin kuruluşunda nakden taahhüt edilen payların en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödeneceği hükmü kaldırıldığı için başlangıçta pay bedelinin ödenmediği limited şirketlerde pay bedeli ödeninceye kadar, kâr payı dağıtılması söz konusu değildir. Bizde Pulaşlı’nın bu görüşüne katılıyoruz²⁸⁵. Çünkü bedeli ödenmemiş esas sermaye payının, kâr payı olarak dağıtılması çok anlamsız olacaktır.

²⁸¹ Dal, 2013: 138; Pulaşlı, 2020a: 786; Çamoğlu, 2020: 99.

²⁸² Şener, 2017a: 500; Yıldız, 2007: 168.

²⁸³ Pulaşlı, 2020a: 785; Dal, 2013: 138; Bahtiyar, kâr payının hesaplanmasında, ek ödeme yükümlülüklerinin yerine getirilip getirilmediğinin dikkate alınıp, esas sermaye payının ödenip ödenmediğini dikkate almamanın TTK m. 608/2 hükmünün kendi içerisindeki bir tutarsızlığı olduğunu. Ayrıca müdürlerin kâr payı dağıtımında esas sermaye paylarının ödenip ödenmediğine bakmamasının eşit işlem yapma borcuna aykırılık teşkil ettiğini ve son olarak kâr payının ödenen esas sermaye payının ifasıyla orantılı şekilde yapılmasının limited şirketin sermaye şirketi olarak kabulünün bir sonucu olduğu ve bu sebeple TTK m. 508’de öngörülmüş olan Anonim şirketlere ilişkin düzenlemeye uygun dağıtım yapılması gerektiği görüşündedir. Bkz. Bahtiyar, 2020: 472; Bir şirket kâr ettiğinde hissedarlar katkılarına göre pay alma hakkına sahiptirler. Bkz. <https://www.kmu.admin.ch/> (Erişim Tarihi: 21.04.2022); Yirmi dört ay boyunca herhangi bir sermaye payı ödemeyen pay sahibine, ödenmiş sermaye den bahsedilemeyeceği için TTK m. 519/2 gereği kâr payı dağıtımı yapılmaması gerekir. Yapılacak olursa ortağın bu karı şirkete iade etmesi gerekir. Bkz. Bilgeç, 2019: 251-252; Pulaşlı, 2018b: 16.

²⁸⁴ Şener, 2017a: 491; GmbHG 29/3’te, kar payı esas sermaye payı ile orantılı olarak dağıtılır. Dağıtım için şirket sözleşmesinde farklı bir oranda belirlenebileceğine hükmedilmiştir. Bkz. <https://www.gesetze-iminternet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

²⁸⁵ 15.02.2018 Tarih ve 7099 Sayılı Kanun; Pulaşlı, başlangıçta pay bedelinin ödenmediği limited şirketlerde 24 ay geçmeden kâr payı dağıtılamayacağı görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 785.

1.3.1.2.2. Kar Payı Avansı Alma Hakkı

TTK m. 644/1-b yollaması uyarınca anonim şirketlere ilişkin kâr payı avansına ilişkin TTK m. 509 hükmünün limited şirketler hakkında da uygulanacağı belirtilerek, limited şirket ortaklarına da kâr payı avansı alabilme hakkı getirilmiştir. Kâr payı avansına ilişkin tüm düzenlemeler “Kâr Payı Avansı Dağıtım Hakkında Tebliğ”²⁸⁶ ile düzenlenmiştir. Bu tebliğ ile kâr payı avansının ne olduğu, dağıtım şartları ve ödenmesi, kâr payı avansının miktarı ve hesaplanması yöntemi ile yönetim organının görevlerine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir²⁸⁷. Kâr payı avansı, kâr payından hesap edilmek üzere ara dönem finansal tablolara göre oluşan kârlar üzerinden hesaplanan tutarı ifade etmektedir (Tebliğ m. 4/c). Şirketin kâr payı avansı dağıtabilmesi için, şirket genel kurulunca kâr payı avansı dağıtılmasına ilişkin karar alınması ve kâr payı avansı dağıtılacak hesap döneminde hazırlanan üç, altı veya dokuz aylık ara dönem finansal tablolara göre şirketin kâr elde etmiş olması gereklidir (Tebliğ m.5). Kâr payı avansının ödenmesine ilişkin müdürler tarafından bir rapor hazırlanır. Raporda tespit edilen kâr payı avansının ortaklara ne kadar ve nasıl ödeneceği belirtilir. Müdürlerin hazırladığı raporu takip eden altı hafta içinde kâr payı avansının ortaklara yatırılması gerekir (Tebliğ m. 9/2-b). Kâr payı avansı ortaklara payları oranında ödenir (Tebliğ m. 8/1). Ortaklara dağıtılacak kâr payı avansı; eğer varsa geçmiş yıllardaki zararlarının tamamını karşılaması, vergi, fon ve diğer mali karşılıkların, kanunlara ve şirket sözleşmesine göre ayrılması gereken yedek akçelerin, varsa imtiyazlı pay sahipleri ile intifa senedi sahipleri ve kâra katılan diğer kimseler için ayrılacak tutarların, ortaya çıkan ara dönem kârından indirilmesi suretiyle hesaplanır. Ödenecek kâr payı avansı, bu şekilde hesaplanacak miktarın yarısını geçemeyecektir (Tebliğ m. 7/1).

1.3.1.2.3. Ayrılma Akçesi Alma Hakkı

Ayrılma akçesi, ortağın şirketin malvarlığı üzerindeki sermaye payına isabet eden talep hakkını ifade etmektedir²⁸⁸. TTK m. 641 hükmüne göre, bu hak şirket faaliyetine devam ettiği ya da ortak şirkette kaldığı sürece istenemeyen ancak şirketin sona ermesi durumunda genel kurul tarafından onaylanan kapanış bilançosunda olumlu bir bakiye kalması veya ayrılan ortağın işleminin kesinleşmesi halinde esas sermaye payının gerçek değerine uygun bir ayrılma

²⁸⁶ RG. 09.08.2012 Tarih, 28379 Sayılı Tebliğ.

²⁸⁷ Dal, 2013: 139; KPADHT’in m. 1’de bu Tebliğin amacı, şirketlerin kâr payı avansı dağıtımında uyacakları usul ve esasları düzenlemek olduğu belirtilmiştir.

²⁸⁸ Poroy vd., 2019: 459; Çamoğlu, 2020: 89; Cenkçi, 2018: 12; Yavuz, 2016: 198.

akçesini isteme hakkı muaccel olmaktadır²⁸⁹. Ayrılma akçesini düzenleyen TTK'nin 641 ve 642. maddeleri mehz. İsv. BK 825. maddesinin bir çevirisi niteliğindedir. eTTK'ye göre açık bir şekilde düzenlenmiş olması yerinde olmuştur²⁹⁰. Ayrılma akçesinin ödenmesi açısından ayrılan ortağın ayrılma sebebi veya ayrılan ortağın kusurunun olup olmamasının ayrılma akçesinin ödenmesi açısından herhangi bir önemi yoktur²⁹¹. TTK m. 642/1'de ayrılma akçesi, şirket kullanılabilir bir öz kaynak üzerinde tasarruf edebiliyorsa, ayrılan ortağın esas sermaye payları devredilebiliyorsa ve son olarak esas sermaye, ilgili hükümlere göre azaltılmışsa muaccel olacağı belirtilmiştir²⁹². Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, TTK m. 641/1 hükmü gereğince davacının çıkma payı, karar tarihine en yakın tarihteki verilerin esas alınarak tespit edilmesi gerektiğini içtihat etmiştir²⁹³. Gerçek değer nasıl belirleneceği kanunda düzenlenmemiş bunun çözümü öğreti ve yargı kararlarına bırakılmıştır. Ancak şirket sözleşmesinde ayrılma akçesinin ödenmesi konusunda farklı bir düzenleme yapılabilir²⁹⁴. Bu pay ayrılan ortağa TTK m. 642 hükümleri uyarınca dağıtılır. Dağıtımda esas sermaye payları esas alınır. Şirket sözleşmesi ile ayrılma akçesinin nakden veya ayın olarak ya da kısmen nakit kısmen de ayın olarak dağıtımı öngörülebilir²⁹⁵. Ancak yapılacak dağıtım ortaklara keyfi, adalete ters bir dağıtım hakkı vermez. Tarafların bu konudaki serbestisi genel hukuk ilkeleri ile sınırlandırılmıştır²⁹⁶. Ayrılan ortağın, ayrılma akçesinin ödenmeyen miktarı için şirkete karşı tüm alacaklılardan sonra gelen bir alacak oluşturmakta bu da yıllık raporda kullanılabilir öz kaynak tutarının tespiti ile muaccel hale gelmektedir (TTK m. 642/3; İsv. BK m. 825a/1). Şirket sözleşmesi ile dahi olsa ayrılma akçesinin kaldırılması veya ortağın bu hakkından feragati

²⁸⁹ Poroy vd, 2019: 467; Şener, 2020: 1019; Yıldız, 2007: 171; Bahtiyar, 2020: 469; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 245; Dinç, 2017b: 151; Cenkçi, 2018: 12.

²⁹⁰ Bahtiyar, 2020: 469; Tekinalp, 2020: 574; Yıldız, 2007: 171.

²⁹¹ Şener, 2020: 1019; Pulaşlı, 2018a: 2798; Şener, 2017a: 921; Topaloğlu, M ve Özer, I. "Limited Şirketlerde Ayrılma Akçesinin Muacceliyeti ve Ödenmesi" <http://www.mtopaloglu.av.tr/img/makaleler/limited-sirketlerde-ayrilma-akcesinin-muacceliyeti-ve-odenmesi-791.pdf> (Erişim Tarihi:17.11.2020).

²⁹² Kendigelen, 2016: 557; Kaya, A. (2013). "Limited Şirketten Ayrılmanın Hukuki Sonuçları ve Özellikle Ayrılma Akçesi Bağlamında Yeni Ticaret Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi". *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), s. 135; Madde gerekçesinde, "Kullanılabilir öz sermaye" belirlenirken şirketin serbest yani bir amaca bağlanmamış yedekleri ve zararları dikkate alınarak işlem denetçisi tarafından yapılması gerektiği belirtilmiştir; Bahtiyar, TTK m. 642/2 hükmünün kaldırılması ile, işlem denetçisi TTK'den tümüyle çıkarıldığını, şirketin kullanılabilir bir öz kaynak üzerinde tasarruf edip etmediği, ortağın ayrılma akçesi talep edip edemeyeceğinin uyuşmazlık çıkması durumunda mahkeme tarafından atanacak bilirkişiler tarafından belirleneceğini ifade etmiştir. Bkz. Bahtiyar, 2020: 470.

²⁹³ Y. 11.HD, 15.01.2020 T., 2019/2500 E., 2020/424 K.; Y. 11. HD, 23.05.2018 T., 2016/9479 E., 2018/3890K., kararlar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb> (Erişim Tarihi: 12.10.2021).

²⁹⁴ Yıldız, 2007: 171; Şener, 2020: 1020; Dinç, 2017b: 151; Çamoğlu, 2020: 92.

²⁹⁵ Pulaşlı, 2020a: 786; Yıldız, 2007: 172; Pulaşlı, 2018a: 2729; Bahtiyar, 2020: 469; Tekinalp, 2020: 574; Kaya, 2013: 124; Tekinalp, 2011: 385; Yavuz, 2016: 198.

²⁹⁶ TTK m. 642/2 gerekçesi.

geçerli değildir²⁹⁷. Ortak tarafından esas sermaye payının devredilmesi durumunda ayrılma akçesinin talep edilmesi mümkün değildir²⁹⁸.

1.3.1.2.4. Tasfiye Payı Alma Hakkı

Tasfiye payı alma hakkında TTK 643. madde düzenlemesi çerçevesinde anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanacaktır. Tasfiye payının söz konusu olabilmesi için şirketin tasfiye haline girmesi ve dağıtılacak malvarlığının bulunması gerekir. Şirket devam ettiği sürece tasfiye payı dağıtılması söz konusu değildir. Dağıtımda esas sermaye payları dikkate alınacak olup, şirket sözleşmesinde farklı bir düzenleme öngörülebilir²⁹⁹.

Dağıtım için öncelikle şirketin borçlarını ödemesi, ortakların kuruluştaki koydukları pay bedelleri ile varsa ek ödemelerin geri verilmesi gerekir. Arta kalan bir varlık söz konusu olduğunda kalan kısım, şirket sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde pay sahipleri arasında payları oranında, payın itibari değerine göre ödenir³⁰⁰. Tasfiye payında imtiyazın söz konusu olması halinde şirket sözleşmesindeki düzenlemeye uyulur (TTK m. 543/1). Şirket sermaye paylarını primli (agio) çıkarması durumunda, söz konusu prim ortakların tasfiye paylarının hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır³⁰¹.

Tasfiye payının dağıtılabilmesi için alacaklılara üç kez çağrı yapılmasının üzerinden altı ay geçmedikçe kalan varlık tasfiye payı olarak dağıtılamaz. Ancak, duruma göre alacaklılar için bir tehlike söz konusu olmadığı takdirde mahkeme altı ay geçmeden de dağıtımına izin verebilir (TTK m. 543/2)³⁰². Dağıtımın mal ile mi yoksa para olarak mı dağıtılacağı konusunda ise şirket sözleşmesi ve genel kurul kararında aksine hüküm bulunmadıkça, para olarak dağıtım yapılacağı belirtilmiştir (TTK m. 543/3). Şirket sözleşmesinde veya genel kurul kararıyla tasfiye payının paradan başka bir yolla ödenmesine de karar verilebilir. Tasfiye payı net malvarlığına göre hesaplanır³⁰³.

²⁹⁷ Yıldız, 2007: 172; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 463; Tekinalp, 2011: 386.

²⁹⁸ Bahtiyar, 2020: 469.

²⁹⁹ Çebi, 2019: 263; Pulaşlı, 2020a: 786; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 463.

³⁰⁰ Yıldız, 2007: 172; Çebi, 2019: 264; Dinç, 2017b: 151; Tekinalp, 2020: 580.

³⁰¹ Şener, 2017a: 1119; Çebi, 2019: 264.

³⁰² İsv. BK m. 745/3'e göre, üç aylık sürenin dolmasından sonra, özel yetkili bir denetçi tarafından şirket borçlarının ifa edildiği ve duruma göre üçüncü kişilerin menfaatlerine herhangi bir zarar gelmediğini onaylarsa, dağıtımın yapılabileceği belirtilmiştir. Bkz. Çebi, 2019: 264; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

³⁰³ Tekinalp, 2020: 580; Dinç, 2017b: 151-152; Tekinalp, 2011: 393; Tasfiye payı itibari değerine göre belirlenir. Bkz. Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 463.

1.3.1.2.5. Hazırlık Dönemi Faizi Alma Hakkı

Limited şirketlerde ortakların şirkete yapmış oldukları esas sermaye payları ve ek ödemeleri karşılığında faiz ödenmeyeceği kanunda belirtilmiştir (TTK m. 609). Faiz yasağının sebebi, limited şirketin temel yapısına aykırılık ve sermayenin korunması ilkesi gereği, iade edilmesini engelleme amacını taşır. Yasak dolayısıyla kâr garantisi veya sabit kâr anlaşmaları da geçersiz olup, limited şirketlerde TTK m. 609/1 hükmü ile getirilen faiz yasağının geniş yorumlanması gerekmektedir³⁰⁴. Ancak şirket sözleşmesinde öngörülmek şartıyla³⁰⁵ şirketin kuruluş aşamasında kazanç elde edemeyeceklerinden hazırlık dönemi faizi ödenmesi öngörülebilir³⁰⁶. Ortaklara verilecek hazırlık dönemi faizi, payın itibari değerine göre değil, ortağın pay bedeline mahsuben yaptığı ödeme nispetine göre yapılır. Hazırlık dönemi faizi ödemesi yapılabilmesi için şirket sözleşmesinde bu yönde kural bulunması, işletmenin kurulacak olması ve Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) uygunluk ve özellikli varlık niteliğindeki yatırımların maliyeti yüklenmek şartıyla ödeme yapılması gerekir³⁰⁷. Şirket sözleşmesinde açıkça öngörülmemişse hazırlık dönemi faizi dağıtılamayacağı gibi öngörülmesi durumunda da şirket sözleşmesinde hazırlık dönemi faizinin oranı ve süresi açıkça gösterilmelidir (TTK m. 510/1)³⁰⁸. Hazırlık dönemi faizinin verileceği süre, şirketin tam olarak faaliyete geçtiği süreyi aşması mümkün değildir. Yasağa rağmen esas sermaye ve ek ödeme yükümlülükleri için faiz ödenmiş olursa TTK m. 611/1 gereği, kötü niyetle alınan miktarın şirkete iade edilmesi gerekir. Buradaki iyi niyet TMK m. 3 hükmünde yer alan subjektif iyi niyettir³⁰⁹. Bu hakkın bir başkasına devredilebilmesi ve rehin olarak verilmesi mümkündür³¹⁰.

1.3.2. Paya Bağlı Yükümlülükler

1.3.2.1. Sermaye Taahhüdünü Yerine Getirme Borcu

TTK'ye göre, limited şirkette her ortak, usulüne göre düzenlenmiş ve imzası noter tarafından onaylanmış sözleşmeyle koymayı taahhüt etmiş olduğu sermaye miktarından dolayı şirkete karşı sorumludur (TTK. m. 128/1). Limited şirkette ortaklar, şirket sözleşmesi

³⁰⁴ Çebi, 2019: 261; Şener, 2017a: 144-145; Dönmez, 2011: 387.

³⁰⁵ Çebi, hazırlık dönemi faizinin ödenmesi için şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasına gerek olmadığını, genel kurul kararıyla da ödenebileceğini belirtmiştir. Bkz. Çebi, 2019: 263.

³⁰⁶ Poroy vd., 2019: 467; Yıldız, 2007: 170; Şener, 2017a: 146; Tekinalp, 2020: 581; Çamoğlu, 2020: 100; Gezmiş, Ş. ve Başaran, M. (2013). *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketler Rehberi*. Bilge Yayınevi, Ankara, s. 433.

³⁰⁷ Şener, 2017a: 147-148; Çebi, 2019: 261; Tekinalp, 2020: 365; Bahtiyar, 2020: 305.

³⁰⁸ Yıldız, 2007: 170; Şener, hazırlık dönemi faizine uygulamada nadiren karşılaşıldığını, başlangıçta hazırlık dönemi faizi ödenmesinin, işletme politikası açısından bakıldığında doğru bir uygulanma olmadığını ifade etmiştir. Bkz. Şener, 2017a: 146-147.

³⁰⁹ Şener, 2017a: 146-150; Yıldız, 2007: 170; Dal, 2013: 139.

³¹⁰ Çebi, 2019: 261; Poroy vd, 2010: 936-941.

hazırlanırken koyacakları esas sermaye payının miktarını ve bunu nasıl yerine getireceklerini belirtmek zorundadırlar. Limited şirket ortaklarının temel borcu şirket sözleşmesinde belirtilen pay bedelini ifa yükümlülüğü, aynı ve nakdi olarak taahhüt edilen sermaye miktarıyla sınırlı ve şahsi olup, şirket tasfiyeye girmiş olsa bile bu yükümlülüğü devam etmektedir³¹¹. Pay sahiplerinin şirket alacaklılarına karşı sorumluluğu da şirket sözleşmesi ile koymayı taahhüt ettikleri sermaye payı ile sınırlıdır. Limited şirketlerde, sermaye koyma borcunun yerine getirilmesi, ortakların en başta gelen yükümlülüklerinden birini oluşturmaktadır.

Şirket sözleşmesinde başkaca bir yöntem öngörülmemişse ödeme çağrısı ilan yoluyla yirmi dört ay içerisinde limited şirket sözleşmesinde öngörülen ve müdürlerce belirlenen tarih ya da tarihlerde ödenir³¹². Şirket sözleşmesi ile şirkete getirilmesi taahhüt edilen sermaye ödenmezse, taahhütte bulunan ortak borçlu, şirket ise alacaklı olacaktır. Bu durumda şirketin esas sermaye payını getirmeyen ortağa karşı yaptırım hakkı olacaktır. Şirket, mütemerrit duruma düşen ortağa karşı, ödenmeyen pay bedeli için icra takibi yapabilir. Ancak bu işlemin yapılabilmesi için tüm ortaklardan esas sermaye payı borcunun talep edilmesi gerekir. Talep tüm ortaklara karşı eşitlik ilkesi kapsamında yapılmamışsa, talebe muhatap olan borçlu ortak bu borcunu yerine getirmeye zorlanamayacaktır³¹³.

Sermaye taahhüdü koyma borcunun limited şirketlerde ortakların asli borcu olduğu da söylenebilir³¹⁴. Kanun koyucu, limited şirket ortağının esas sermaye payının bedellerinin ödenmesi, ifa borcu ile borcun ifa edilmemesinin sonuçları hakkında anonim şirket hükümlerine yollama yaparak düzenlemeye bulunmuştur (TTK m. 585)³¹⁵.

1.3.2.2. Ortakların Şirkete Karşı Borçlanma Yasağı

Limited şirketlerde ortakların şirkete karşı borçlanma yasağını düzenleyen TTK m. 644/1-b bendinde, şirkete karşı borçlanma yasağına anonim şirketlere ilişkin TTK 358. maddeye atıfta bulunulmuştur. Kanun koyucu limited şirketlerde genel olarak pay sahiplerinin, sermaye taahhüdü de dahil olmak üzere birçok iş ve işlemde şirket kasasını kullanmaları, kişisel harcamalarını buradan yapmaları, şirketten para çekmelerinin uygulamada yaygın şekilde kazandığı boyutlar yüzünden büyük zararlara sebep olan bu kötü ve sakat uygulamayı önlemek

³¹¹ Şener, 2017a: 405; Poroy vd., 2019: 470; Çamoğlu, 2020: 104; Can, 2011: 4-5; Yavuz, M. <https://maliyepostasi.com/sermaye-koyma-borcunu-suresi-icinde-yerine-getirmeyen-anonim-ve-limited-sirket-ortaklarinin-iskati> (Erişim Tarihi: 15.08.2022).

³¹² Poroy vd., 2019: 470; Çamoğlu, 2020: 104.

³¹³ Arslanlı ve Domanıç, 1989: 373.

³¹⁴ Bahtiyar, 2020: 479; Çamoğlu, 2020: 104.

³¹⁵ Çamoğlu, 2020: 104; Altaş, 2017: 266; Poroy vd., 2019: 470.

istemiştir³¹⁶. TTK m. 644/1-b atfıyla pay sahiplerinin şirkete karşı borçlanabilmeleri için, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmeleri ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olması gerekir. Bu sağlanmadığı sürece ortaklar şirkete karşı borçlanamazlar³¹⁷.

TTK m. 562/5-b bendinde, kanunun 358. maddesine aykırı olarak pay sahiplerine borç verenler hakkında üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılacağına hükmedilmiştir.

1.3.2.3. Sadakat (Bağlılık) Yükümü

TTK m. 613 ile ilk defa sadakat yükümü düzenlenmiştir³¹⁸. Sadakat yükümü limited şirketlerde ortaklığın başarıya ulaşması amacıyla ortaya konulan bir davranış ilkesidir³¹⁹. Tüm ortaklar sadakat yükümlülüğü altında olup bunun iki sebebi vardır. İlki limited şirketin şahıs şirketi özelliğinden kaynaklanan ortaklar arası sıkı bağımlılıktan, diğeri ise ortaklara tanınan geniş bilgi alma ve inceleme hakkının bulunmasından kaynaklanmaktadır³²⁰. Ortakların bu yükümlülüğü genel kurul kararı veya şirket sözleşmesiyle kaldırılamaz (TTK m. 613/1). TTK m. 613/2’de “*özellikle kendilerine özel bir menfaat sağlayan işlemler*” ifadesiyle ortakların şirketin menfaatlerini kendi menfaatlerinden üstün tutulması gerektiği vurgulanmakta, şirkete karşı, şirketin gelişmesini ve büyümesini engelleyecek, kötüleyecek, onu güç duruma düşürecek her türlü davranışların engellenmesi amaçlanmıştır³²¹. Ortakların sadakat yükümünün kime karşı olduğu konusunda ise hem şirkete hem de ortaklara karşı olduğu söylenebilir³²². Payın devrinde sadakat yükümü önemli olup, çoğunluk payına sahip ortak,

³¹⁶ Çeker M. (2012). “Şirkete Borçlanma Yasağı”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2), s. 662; Çeker, ortağın şirketten nakit para almasının yanı sıra, şirkete ait bir malın ortağa vadeli biçimde satılması ya da ödünç verilmesi tarzındaki aynı borçlanmaların da bu kapsamda yasak olduğu kanaatindedir. Bkz. Çeker, M. (2015). “Limited Şirketlerde Ortak Sayısının Sınırlandırılması”. *TFMHD*, 1(1), s. 663.

³¹⁷ Tekinalp, 2020: 520; Dal, 2013: 191; Bahtiyar, 2020: 479; TTK m. 358 gerekçesinde, madde hükmünün yeni olduğu; ticaret hayatında yaygın olan, kazandığı boyutlar dolayısıyla şirkete vermiş olduğu zararlar bir hayli genişlemiş bulunan, kötü ve sakat uygulamayı önlemeyi amaçlamaktadır. Çünkü, hükümle pay sahiplerinin şirkete karşı borçlanmalarının yani, sermaye taahhüdü dahil, birçok iş ve işlemde şirket kasasını kullanmalarının, kişisel harcamalarını bu yoldan yapmalarının, hatta şirketten para çekmelerinin engellenmesi amaçlanmaktadır.

³¹⁸ Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 239; Gerek rekabet yasağı gerekse sır saklama yükümlülüğü sadakat yükümünün değişik görünüşleri şeklindedir. Ancak TTK’nin 613. maddesi, gerek sır saklama gerekse rekabet yasağının sadakat yükümlülüğünden kaynaklandığını tam olarak ortaya koyamamıştır. Bkz. Şener, 2017a: 460.

³¹⁹ Şener, 2017a: 462; Çamoğlu, 2020: 113-114; Gezmiş ve Başaran, 2013: 436.

³²⁰ Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 449; Yıldız, 2007: 185-186.

³²¹ Can, 207: 261; Çamoğlu, 2020: 114; Poroy vd., 2019: 477; Aslan, 2019: 260; Can, 2011: 12; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 239; Can, TTK m. 613/2, c.2 hükmünde, “Ortaklar, şirketin çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunamazlar. Özellikle, kendilerine özel bir menfaat sağlayan ve şirketin amacına zarar veren işlemler yapamazlar” evleviyet prensibi gereği ikinci cümle hükmünün gereksiz olduğu görüşündedir. Bkz. Can, 2011: 12.

³²² Bu konuda bazı yazarlar sadece şirkete karşı sadakat yükümünün olduğunu belirtirken bazı yazarlar hem şirkete hem de ortaklara karşı olduğunu belirtmektedirler. Ayrıntı için bkz. Şener, 2017a: 462.

ortaklığı sona erdirmek veya tasfiye etmek, şirket hakkında basına olumsuz beyanlarda bulunmak ya da şirketin kötü niyetli kimselerin eline geçmesini engellemek amacıyla sadakat yükümü gereğince bu kişilere payını devretmemelidirler³²³. TTK m. 613/4 hükmünde, ortakların bağlılık yükümlülüğünden muaf tutulabilmesi için tüm ortakların yazılı muvafakati ile onay verildiği takdirde bağlılık yükümüne aykırı faaliyette bulunabilirler³²⁴.

1.3.2.4. Sır Saklama Yükümü

Şirket sırlarının korunması, şirketin rekabet gücünün muhafazası ve piyasada başarılı olabilmesinin temel şartlarından birisidir³²⁵. Limited şirket ortaklarının şirkete bağlılığını ifade eden sır saklama yükümü, vazgeçilmez nitelikte bir bağlılık yükümü olup, emredici bir biçimde şirket sözleşmesi veya genel kurul kararıyla kaldırılmayacak nitelikte olduğu açıkça öngörülmüştür. (TTK m. 613/1)³²⁶. TTK m. 610 atfıyla TTK m. 527'nin limited şirketler hakkında da uygulanacağı ifade edilmiştir. Tüm ortaklar, şirket sırlarının korunmasında azami gayreti göstermelidirler³²⁷. Sır saklama yükümlülüğüne aykırı hareket eden kimseler hukuki sorumluluğun yanında TCK m. 239³²⁸ gereği cezai sorumluluğa da tabidirler³²⁹. Madde gerekçesinde ise cezai hükmün anonim şirketler için öngörüldüğünden limited şirketlere uygulanmayacağı belirtilmiştir. Kanaatimizce, buradaki cezai sorumluluk TTK m. 610'da buna ilişkin bir ayırım yapmadığı için cezai sorumluluğun limited şirketler açısından da uygulanması gerekecektir.

Sır kavramının neler olacağı ise bunların sürekli değişeceği göz önüne alınarak tanımlanmamıştır³³⁰. Sır kavramının öğretisi ve mahkeme kararlarıyla belirleneceği ifade edilmiştir³³¹.

³²³ Çamoğlu, 2020: 114; Şener, 2017a: 471.

³²⁴ Bahtiyar, 2020: 478; Poroy vd., 2019: 477; Çamoğlu, 2020: 114; Çamoğlu ayrıca, somut bir olaya ilişkin genel kurul gündemine getirilmiş ve genel kurul tarafından oybirliği ile karar alınması ve toplantı tutanağının tüm ortaklar tarafından imzalanması durumunda TTK m. 613/4'teki yazılı muvafakat gerçekleşmiş sayılacağını belirtmiştir. Bkz. Çamoğlu, 2020: 115; İsviçre öğretisinde sonradan onay verilmesinin geçerli olduğu kabul edilmektedir. Bkz. Nussbaum vd., 2007: Art. 803, N. 21; Siffert vd., 2008: Art. 803, N. 15.

³²⁵ Şener, 2017a: 475; Siffert vd., 2008: Art. 812, N. 6.

³²⁶ Kendigelen, 2016: 521; Poroy vd., 2019: 478; Pulaşlı, 2020a: 793; Bahtiyar, 2020: 478; Yıldız, 2007: 185; Dal, 2013: 147; Şener, 2017a: 478; Çamoğlu, 2020: 115; Pulaşlı, 2018a: 2813; Can, 2011: 14.

³²⁷ Şener, 2017: 478.; Çamoğlu, 2020: 115.

³²⁸ TCK m. 239 “Sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilere veren veya ifşa eden kişi, şikayet üzerine, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır...”

³²⁹ Dal, 2013: 192; Hukuki sorumluluk anlamında sır saklama yükümünü ihlal eden ortaklıktan tazminat istenebileceği gibi yükümlülüğü ihlal eden ortak açısından ortaklıktan çıkarılması bakımından haklı bir sebep teşkil edebilir (TTK m. 640/3) Bkz. Şener, 2017a: 479; Siffert vd., 2008: Art. 803, N. 18.

³³⁰ Pulaşlı, 2018a: 1994; TTK m. 527 gerekçesinde, denetçiler dışında defter ve belgeleri inceleyenlerinde sır saklama yükümlülüğü altında olduğunu belirtmiştir.

³³¹ TTK m. 613/1 gerekçesi; Herkes tarafından bilinen veya kolayca ulaşılabilen bilgiler sır kapsamında değerlendirilmez. Bkz. Nussbaum vd., 2007: Art. 803, N. 4

Bağlılık kavramının kapsamı değerlendirilirken, ortakların şirketle ilişkileri sırasında öğrendikleri sırların açıklanmaması veya onlardan şirketin zararına yararlanılmaması ile yakından ilgilidir³³². Bağlılık yükümü, ortakların şirket menfaatlerini kişisel menfaatlerinden üstün tutması gerektiğini kabul eder³³³. Sır saklama yükümünün ihlalinde bu durumun şirkete zarar vermesi ön planda olup, davranışın ortağa menfaat sağlayıp sağlamadığının bir önemi yoktur. Sır saklama yükümlülüğünün ihlali halinde şirket uğradığı maddi ve manevi zararları talep edebileceği gibi TTK m. 640/3 hükmü kapsamında haklı sebep oluşturuyorsa ortağın mahkeme kararıyla şirketten çıkarılması mümkündür³³⁴.

1.3.2.5. Haksız Ödenen Kâr Payı ve Faizi İade Yükümlülüğü

Şirket ortakları ve müdürler haksız yere şirketten kâr payı almış olurlarsa bunu geri vermekle yükümlüdürler (TTK m. 611). Bunları geri isteme yetkisi şirkete ait olup, kâr payı ortaktan talep ya da dava yoluyla istenebilir. Geri istemenin temelini, haksız iktisap veya sebepsiz zenginleşme değil, kanun ve şirket sözleşmesine aykırılık oluşturmaktadır³³⁵. Geri istenebilmesi için işlem denetçisi veya özel denetçinin raporunda belirtilmesinin yanı sıra genel kurulun da kâr dağıtım kararını iptal etmesi gerekir³³⁶. Ortaklar bu talebe uyarak haksız alınan kâr payını iade edebilecekleri gibi kâr payının haksız olmadığını ileri sürerek karara ilişkin iptal davası da açabilirler³³⁷. Ortak ya da müdürlerin iyi niyetli olmaları durumunda geri verme yükümlülüğü, aldıkları tüm kâr payını iade etme şeklinde değil, TTK m. 611/1-2 gereği, şirket alacaklılarının haklarını ödemek için gerekli olan tutarla sınırlıdır³³⁸.

Şirket haksız alınan kârı geri alma hakkını, kârın alındığı tarihten itibaren beş yıl içinde kullanmalı aksi takdirde zamanaşımına uğrayacaktır. Haksız alınan kârda ortakların iyiniyetli olması durumunda zamanaşımı süresi iki yıl sonra dolmaktadır (TTK m. 611/3)³³⁹. Ortağın kötü niyetli olduğunun ispatı ise davacıya aittir³⁴⁰.

³³² Pulaşlı, 2020a: 793; Yıldız, 2007: 185-186

³³³ Poroy vd., 2019: 477; İsv. BK m. 803/22'de şirketin menfaatlerini etkileyen her şeyden ortakların kaçınması gerektiği belirtilmiştir. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 16.03.2022).

³³⁴ Çamoğlu, 2020: 115; Poroy vd., 2019: 478.

³³⁵ Yıldız, 2007: 195; Eriş, 2017: 3015.

³³⁶ Ünlü, 2015: 103; Can, 2011: 11; Yıldız, 2007: 194.

³³⁷ Yıldız, 2007: 194; Önder, M. F. (2005). "Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), s. 124.

³³⁸ Eriş, 2017: 3016; Bahtiyar, 2020: 478; Dal, 2013: 138; Can, 2011: 11.

³³⁹ Bahtiyar, 2020: 478; Can, 2011: 11; Tekinalp, 2011: 392; Y.11.HD., 31.03.2015 T, 6895 E., 4454 K., karar metni için bkz. Eriş, 2017: 3016.

³⁴⁰ Eriş, 2017: 3016; Yıldız, 2007: 195.

1.3.2.6. Şirkete Karşı Rekabet Yasağı

Limited şirkette tüm pay sahipleri için rekabet yasağı öngörülmemiş olup, şirket sözleşmesi ile ortaklar açısından da rekabet yasağı getirilmesi mümkündür (TTK m. 613/1). Rekabet yasağı kavramına, şirket sözleşmesinde yer alan faaliyetler girmektedir³⁴¹. Rekabet yasağı sadakat yükümünün önemli bir görünüşüdür³⁴². Rekabet yasağı şirket sözleşmesi ile başlangıçta kararlaştırılabileceği gibi sonradan şirket sözleşmesinin değiştirilmesi yoluyla bütün ortakların onayıyla yapılabilir. Limited şirket ortakları açısından hem bağlılık hem de rekabet yasağının öngörülmüş olması, limited şirketin kişisel yönüne ilişkin düzenlemeye uygundur (TTK m. 613)³⁴³. Şirket ortaklarının şirket dışında yürüttükleri ticari faaliyetler dolayısıyla şirket menfaatine zarar verme ihtimali olan durumlarda bu faaliyetler rekabet yasağı ile sınırlanmaktadır³⁴⁴. Rekabet yasağına ilişkin karar verirken TBK m. 26 ve 27. maddelerine aykırı olmaması gerekir³⁴⁵. Şirket ortakları, şirketin çıkarlarını zedeleyebilecek zarar verecek davranışlardan kaçınmaları, özellikle kendilerine özel bir menfaat sağlayan ve şirketin amacına zarar veren işlemler yapamazlar (TTK m. 613/2). Şirketin çıkarları kavramı, şirkete karşı, onu engelleyecek, kötüleyecek, zor durumda bırakacak, gelişmesini engelleyecek, yatırımlarını etkileyecek her türlü davranış şeklinde geniş kapsamlı yorumlanması gerekir³⁴⁶. Şirket sözleşmesinde, ortakların, şirketle rekabet eden işlem ve davranışlardan kaçınmaları gerektiğine dair hükümler öngörülebilir (TTK m. 613/3). Şirket sözleşmesinde bu yönde bir düzenleme öngörülmemişse ortaklara yönelik rekabet yasağının bulunmadığı açıkça kabul edilmektedir. Sözleşme değişikliği olmaksızın genel kurul kararıyla rekabet yasağının öngörülmesi mümkün değildir³⁴⁷. Çünkü limited şirkette sınırlı sorumluluk ilkesi ve ortaklığa bağlı hakların esas sermayeye bağlanmış olması rekabet yasağına tabi olmasını haklı

³⁴¹ Karakılıç, H. (2019). *Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 170; Çebi'nin, işletme konusuna ilişkin işlemler ile ciddi olarak planlanan fakat icra aşamasına geçilmemiş alanlarında rekabet yasağına tabi olacağına ilişkin görüşüne katılmıyoruz. Çebi, 2019: 285.

³⁴² Siffert vd., 2008: Art. 803, N. 1.

³⁴³ Pulaşlı, 2018a: 2747; Aynı şekilde Alman GmbHG 53/3'e göre rekabet yasağının sonradan düzenlenmesi durumunda bütün ortakların onayına ihtiyaç vardır. Bkz. Şener, 2017a: 483; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

³⁴⁴ Şener, 2017a: 479.

³⁴⁵ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, "Taraflar arasındaki rekabet yasağı sözleşmesinin TBK'nın 26. ve 27. maddelerine aykırı olmadığı gözetilerek işin esasına girilip savunması da dikkate alınarak sonucuna göre bir karar verilmesi" gerektiği gerekçesi ile bozmuştur. Y. 11 HD., 28.05.2018 T., 2016/12111 E., 2018/3973 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar> (Erişim Tarihi: 23.05.2022).

³⁴⁶ TTK m. 613 gerekçesi; Pulaşlı, 2020a: 793; Pulaşlı, 2018a: 2814; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, yasağı tabi kimsenin rekabet yasağına aykırı hareket etmesi durumunda bu durumun tespiti ve men davası açılabilmesine hükmetmiştir. Y. 11. HD., 22.10.2014 T., 2014/8794 E., 2014/16207 K., karar metni için bkz. Karakılıç, 2019: 325.

³⁴⁷ Yıldız, 2007: 187; Pulaşlı, 2020a: 794; Şener, 2017b: 715; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 240; Biçer, L. ve Hamamcıoğlu, E. (2017). "Limited Şirket Genel Kurulunda Yeter Sayılar". *İKÜHFD*, 16(2), s. 365; Handschin ve Truniger, 2006: Art. 14, N. 39; Şirket ortağı payını devrettikten sonra, şirket sözleşmesiyle aleyhine rekabet yasağı konulması mümkün değildir. Bkz. Siffert vd., 2008: Art. 803, N. 11; Nussbaum vd., 2007: Art. 803, N. 16.

göstermez³⁴⁸. Öğreti, tüm ortakları kapsayacak rekabet yasağının ortakların yükümlülüklerini artıracığı için TTK m. 607’de olduğu gibi tüm ortakların onayına ihtiyaç olduğu görüşündedir³⁴⁹. Geri kalan ortakların tümü yazılı olarak onay³⁵⁰ verdikleri takdirde, ortaklar, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı düşen faaliyetlerde bulunabilirler (TTK m. 613/4). Buradaki onay, şirket sözleşmesinde ortaklar için bağlılık ve rekabet yasağının öngörülmüş olması durumunda, genel kurul kararıyla bu yasakların kaldırılabilmesi durumudur³⁵¹. Verilecek izin zaman, yer ve miktar açısından sınırlandırılabilir³⁵².

³⁴⁸ TTK m. 663 gerekçesi; Pulaşlı, 2020a: 794; Bahtiyar, 2020: 478.

³⁴⁹ Karakılıç, 2019: 109; Şener, 2017b: 715-716; İsv. BK m. 803/3 için bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 16.03.2022).

³⁵⁰ Kendigelen, maddenin ifade tarzı açısından faaliyet öncesi gündeme geleceği anlaşılan bireysel olarak bütün ortaklardan alınacak beyanı, hem de genel kurul tarafından verilecek karara “onay” değil de “izin” olarak nitelendirmenin çok daha isabetli olacağını ifade etmiştir. Bkz. Kendigelen, 2016: 521.

³⁵¹ Pulaşlı, 2020a: 794; Bahtiyar, 2020: 478; Ünlü, 2015: 105; Can, 2011: 14; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 366; Pulaşlı, 2018a: 2815.

³⁵² Çebi, 2019: 286; Karakılıç, 2019: 232-240.

İKİNCİ BÖLÜM

ESAS SERMAYE PAYININ DEVİR USULÜ

2.1. Genel Olarak

Limited şirket kurulduktan sonra şirket aynı kişilerle devam etmeyebilir. Limited şirket sözleşmesinde TTK m. 593/1 hükmü gereği, aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece limited şirket payı ortaklardan birine ya da üçüncü bir kişiye devredilebilir³⁵³. Esas sermaye payının devredilmesi devreden pay sahibi açısından çıkma, devralan pay sahibi açısından ise daha önce pay sahibi değilse ortaklık sıfatının kazanılması anlamına gelir³⁵⁴. eTTK'den farklı olarak esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması ya da kolaylaştırılması mümkündür. Bu hususta TTK m. 621/1-c'de esas sermaye paylarının devrinin yasaklanması, ağırlaştırılması veya tam tersine payın devrinin kolaylaştırılmasına ilişkin hususların şirket sözleşmesinde yer alması gerekir³⁵⁵. Şirket sözleşmesinde değişiklik yapılarak, payın devrinin yasaklandığı veya zorlaştırıldığı durumlarda bu karara karşı iptal davası açılabilir³⁵⁶. Payın devrinde TTK m. 595'teki kurallar geçerlidir. Esas sermaye payının devrinde uygulanacak yol, taahhüt ve tasarruf işlemi ile yazılı pay devir sözleşmesinin yapılması, imzaların noter tarafından onaylanması, genel kurul onayı, pay defterine kayıt ve son olarak ticaret siciline tescil ve ilan aşamasından oluşmaktadır. Yargıtay eTTK döneminde pay devrinde kanunun öngördüğü sıraya uyulmamasının önceki kararlarında pay devrinin geçerli olmayacağı görüşündeyken, sonraki kararlarında bu sıralamaya uymanın emredici olmadığı görüşünü benimsemiştir³⁵⁷. Bu kurallar payın kısmi devrinde geçerli olduğu gibi intifa hakkı tesisi sırasında da uygulama alanı bulmaktadır³⁵⁸. Buradaki kısmi devir bizim de katıldığımız görüşe göre birden fazla payı bulunan pay sahibinin bu paylardan birkaçını devredebilmesi olarak yorumlanmalıdır. Aksi takdirde bir tek payın kısmi devri mümkün değildir. TTK payın bölünmesine izin

³⁵³ Poroy vd., 2019: 420; Can, 2017a: 265; Karahan, 2012: 817; Bilgili ve Demirkapı, 2019: 312; Açıklım, 2019: 31.

³⁵⁴ Özer, 2019: 176; Poroy, 2019: 420; Şener, 2020: 625.

³⁵⁵ Poroy vd., 2010: 797; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 635; Pelvan, N. (2019). "Limited Şirketlerde Pay Devri". *Bursa Barosu Dergisi*, 43(107), s. 84; Turanlı, 2015: 37; Pulaşlı, 2020a: 750; Özer, 2019: 177; Altaş, 2017: 274.

³⁵⁶ Poroy vd., 2010: 797; Tekinalp, 2003: 3.

³⁵⁷ Karahan, 2012: 796; Özer, 2019: 177; Dönmez, 2011: 392; Dinç, 2017b: 154; eTTK m. 520'de belirtilen sıralamanın, önce yazılı pay devir sözleşmesi ardından genel kurulca devre onay verilmesi ve pay defterine kayıt işleminin geçerlilik şartı olup olmadığına ilişkin olarak Yargıtay'ın ilk kararlarında pay devrinin geçerli olmayacağına (Y.11. HD.01.12.1979 T., 5775 E., 442 K.; Y. 11.HD., 24.10.1980 T, 4627 E., 4930 K.), sonraki kararlarında ise (Y.11.HD. 11.04.1986 T., 939 E., 1846 K.; Y. 11.HD.,7.03.1991 T., 3080 E.,1567 K.) bu sıralamanın emredici olmadığı yönünde kararlar verilmiştir. Kararlar için bkz. Pulaşlı, 2020a: 750-751.

³⁵⁸ Şener, 2017a: 278-279.

vermemiştir³⁵⁹. Esas sermaye payı devredilebilir nitelikte bir malvarlığı değeridir³⁶⁰. Payın devri her zaman mümkündür. Hatta tasfiye aşamasında bile payın devri yapılabilir. Bu süreçte payı devralacak kimse genel olarak bulunamayacağından payı devreden ancak bağışlama çerçevesinde pay devri yapabilecektir³⁶¹.

Payın devri ile birlikte ortaklık sıfatı devredilmektedir. Fakat bu devir ortağın sahip olduğu kâr payı veya ayrılma akçesi gibi mali nitelikteki hakların devredilmesiyle karıştırılmamalıdır. Mali nitelikteki bu hakların devredilebilmesi için TTK m. 595'ten farklı olarak TBK m. 184 hükümlerine uygun olarak devredilmesi gerekir³⁶².

Limited şirketlerde payın devri anonim şirketin aksine güçleştirilmiştir. Sebebi, limited şirketin kanun koyucu tarafından orta ve küçük işletmeler için iç ilişkide kişi özelliği gösteren ve daha ziyade birbirlerini tanıyan kişiler arasında kurulan bir şirket tipi olarak oluşturulmuş olmasıdır³⁶³. Bu kapsamda payın devri TTK m. 595 hükmü çerçevesinde hem taahhüt hem de tasarruf aşamasında şekle bağlanmış, genel kurul onayı, pay defterine kayıt, tescil ve ilan edileceği hatta payın devrini daha ağır şartlara bağlama veya tümüyle yasaklama imkânı tanınmıştır (TTK m. 595/4)³⁶⁴.

Sağlar arası her türlü hukuki işleme dayalı payın devri işlemlerinde TTK m. 595 hükümlerine uyulmak zorundadır. Buna karşılık, şirketin birleşmesi (külli halefiyet) veya miras, eşeler arası mal rejimi ve cebri icra yoluyla payın devrine ilişkin hususlarda TTK m. 595 hükümlerine tabi değildir³⁶⁵.

2.1.1. Limited Şirket Pay Devrinin Önceki Ticaret Kanunlarında Düzenlenişi

2.1.1.1. Limited Şirket Pay Devrinin 865 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndaki Durumu

865 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 503-516 maddeleri arasında limited şirket düzenlenmiştir. Pay devri ise 508. maddede düzenlenmiş olup, ortakların pay sahipliğini açıklayan belgelerin nama yazılıda olabileceği belirtilmiş, devir için esas sermayeye sahip ortakların en az dörtte üçünün muvafakati aranmıştır. Esas sermaye pay bedelleri ayın olarak ödenecek paylar ise şirketinin kuruluşundan itibaren üç yıl içinde başkasına devredilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

³⁵⁹ Tekinalp, 2020: 556; Pulaşlı, 2018a: 2725; Tekinalp, 2011: 371.

³⁶⁰ Wicke, 2020: 208; Poroy vd., 2019: 420; Tekinalp, 2020: 556; Poroy vd., 2010: 797; Yavuz, M. (2021b). "Anonim ve Limited Şirketlerde Pay Devrinin Ticaret Siciline Tescil ve İlanı". *Vergi Dünyası*, (473), s. 73; Taşdelen, 2012: 91.

³⁶¹ Şener, 2017a: 279.

³⁶² TBK m. 184 "Alacağın devrinin geçerliliği, yazılı şekilde yapılmış olmasına bağlıdır"; Şener, 2017a: 279.

³⁶³ Tekinalp, 2020: 556; Şener, 2017a: 279; Payın devredilmesi eTTK hükümlerine göre basitleştirilmiştir. Bkz. Yıldız, 2008b: 424; Türe, 2022: 145.

³⁶⁴ Poroy vd., 2019: 420; Tekinalp, 2020: 557; Özer, 2019: 177.

³⁶⁵ Pulaşlı, 2018a: 2766; Şener, 2017a: 281; Ekşi, 2005: 52-53.

Limited şirket pay sahibi taahhüt ettiği pay bedelinin bir kısmını ödemediği takdirde, ödenmemiş olan kısmı mirasçısından, mirasçının payı devretmesi durumunda onun payını devrettiği yeni pay sahibinden istenebilecektir. Ancak payını devretmiş olan mirasçının pay devir tarihinden itibaren iki yıl sonra bu yükümlülüğünden kurtulacağı hüküm altına alınmıştır (865 Sayılı TTK m. 509)

2.1.1.2. Limited Şirket Pay Devrinin 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndaki Durumu

eTTK m. 520'de, bir payın devri, şirket hakkında ancak şirkete bildirilmek ve pay defterine kaydedilmek şartıyla hüküm ifade edecektir. Devir hususunun pay defterine kaydedilebilmesi için, ortaklardan en az dörtte üçünün devre onay vermesi ve bunların esas sermayesinin en az dörtte üçüne sahip olması şarttır. Pay defterine kaydın eTTK'ye göre kurucu nitelik taşıdığı öğretide bazı yazarlar ve Yargıtay tarafından kabul edilmiştir³⁶⁶.

eTTK m. 520'de belirtilen şartlar kurucu nitelikte olup şartların ağırlaştırılması mümkün iken hafifletilmesi söz konusu değildir. Payın devrinin genel kurul tarafından oylanması için herhangi bir süre öngörülmemiştir³⁶⁷. Ayrıca oylamada ortaklardan en az dörtte üçünün devre muvafakat etmesi ve bunların esas sermayesinin en az dörtte üçüne sahip olması devri zorlaştırmaktadır.

eTTK m. 519 hükmü gereği pay defteri müdürler tarafından tutulması gerekli ticari olmayan defterlerdendir. Pay defteri kurucu değil açıklayıcı etkiye sahiptir. Pay defterlerinde kamu güveni ilkesi geçerli olmayıp buradaki kayıtlara güvenerek ortaksal hakların kazanılması söz konusu değildir. Bu defterin tutulmasından dolayı meydana gelen zararlardan müdürler şahsen ve müteselsil olarak sorumludurlar (eTTK m. 519/2). Şirket ortaklarının esas sermaye paylarını gösteren ve paylarda meydana gelen değişiklikleri güncellemek amacıyla müdürler tarafından ticaret sicil müdürlüğüne her yıl ortaklar listesi verilmesi gerekir (eTTK m. 519/2). Payın devrinin şirket açısından hüküm ifade etmesi için şirkete bildirilmesi ve pay defterine kaydedilmesi gerekir (eTTK m. 520/1). Kaydedilmesi için şirket ortaklarının en az dörtte üçünün pay devrine onay vermesi ve bu onay verenlerin esas sermaye payının dörtte üçüne sahip olması gerekir (eTTK m. 520/2). Limited şirket ortaklarının koymayı taahhüt ettiği esas sermaye ayın cinsinden ise şirketin kuruluşundan itibaren üç yıl için de başkasına devredilememektedir (eTTK m. 520/3)³⁶⁸. Pay devredilebilir niteliktedir. Pay aslen ve devren

³⁶⁶ Çamoğlu, 2020: 42; Aynı zamanda birtakım yazarlarda, yazılı sözleşmenin yapılmasından sonra genel kurul tarafından onaylanması ile yasal maddi şartın gerçekleştiği pay defterine kayıt sadece bu olguyu açıklayıcı nitelik taşıdığı görüşündedirler. Bkz. Pulaşlı, H. (1995). *Şirketler Hukuku*. Mimoza Yayınları, Konya, s. 550; Çağa, 1974: 599; Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (1997). *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 809-810.

³⁶⁷ Gönen, 2013: 389; Pulaşlı, 1995: 547-548; Poroy vd., 1997: 809; Ekşi, 2005: 21.

³⁶⁸ Gönen, 2013: 389; Poroy vd, 1997: 814; Çamoğlu, 2020: 38; Pulaşlı, 1995: 552-553.

iktisap edilir. eTTK m. 520 hükmüne göre payın devri kanunda belirtilenden daha ağır şartlara bağlanabilir hatta yasaklanabilir. Ancak payın devrinin hafifletilmesi mümkün değildir. eTTK m. 520/5'te, payın devri veya devir vaadi hakkındaki mukavele yazılı şekilde yapılmış ve imzası noterce tasdik ettirilmiş olmadıkça ilgililer arasında dahi hüküm ifade etmeyeceği açıkça belirtilmiştir. Bu dönemdeki Yargıtay içtihatları da aynı yöndedir³⁶⁹. Esas sermaye payının miras ve eşler arası mal rejimi ile geçişte şirket ortaklarının iznine gerek olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca şirket devir tarihinden itibaren bir ay içinde sözleşmede aksine bir hüküm yoksa devredilen esas sermaye payını gerçek değeri üzerinden satın alacak üçüncü kişiyi göstermedikçe payın devrinden kaçınamayacağını belirtmiştir (eTTK m. 521).

2.2. Pay Devir Sözleşmesi Yapılması Aşaması

2.2.1. Pay Devrinin Taahhüt İşlemi Niteliği

Esas sermaye payının devri işlemi iki aşamada teşekkül eden bir süreç olup, ilk aşaması, payı devreden ile devralan arasında yapılan sözleşme yani taahhüt işlemi, ikincisi ise payın mülkiyetini geçiren tasarruf aşamasıdır³⁷⁰. Taahhüt işlemi, temeli oluşturur ve çoğu kez mevcut ve gelecekteki ortaklar arasında yapılan, esas sermaye payının devri yükümü doğuran (satım, bağışlama ve mal değişimi) bir hukuki işlem olup devir şartlarına aynen bağlıdır³⁷¹. Taahhütname ile payın devredilmesi mümkün değildir. Payın devri için gerekli şartlar eksikse sözleşme geçersiz olup devralan devre karşılık olarak verdiği edimi geri isteyebilir³⁷². Devir taahhüdüne ilişkin olarak yapılacak sözleşmede devri yapılacak pay ve tarafların devir iradesi ile varsa ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri, rekabet yasağının ağırlaştırılmış olması veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu durumun, önerilmeye muhatap olma, ön alım, geri alım ve alım hakları ile öngörülmesi halinde sözleşme cezasına ilişkin hususların da gösterilmesi gerekir (TTK m. 595/1). Yargıtay, limited şirketlerde pay devrinin imzası noter tarafından onaylanmış sözleşme ile yapılması gerektiğinin düzenlendiği, bu düzenlemenin devri taahhüt eden ön sözleşmeler açısından da geçerlilik şartı olduğunu içtihat etmiştir³⁷³.

³⁶⁹ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, "Pay devri için devreden ortak ile devir alan kişi arasında devir sözleşmesi yazılı biçimde yapılmalı, imzası noterlikçe onanmış olmalıdır. Aynı kural payın devir vaadi için de geçerlidir. Aksi halde pay devir işlemi ilgililer arasında dahi geçerli değildir" yönünde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 20.12.2013 T., 2013/9759 E., 2013/23377 K., karar metni için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/> (Erişim Tarihi: 10.09.2021).

³⁷⁰ Oğuz, S. (2017). "Limited Ortaklık Esas Sermaye Payının Devri". *ÇÜHFD*, 4(8), s. 188; Taşdelen, 2012: 95; Antalya, G. (2019). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler 1-2-3*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 274; Çığsar, 2019: 159.

³⁷¹ Arslanlı, 1963: 169; Poroy vd., 2010: 798; Demirkapı, 2008: 141; Demirkapı, 2007: 828; Özer, 2019: 177; Pulaşlı, 2018a: 2752; Şener, 2020: 625; Wicke, 2020: 208; Taşdelen, 2012: 95; Türe, 2022: 146.

³⁷² Arslanlı ve Domanıç, 1989: 267; Çebi, 2019: 232; Y. 11 HD., 02.07.2012 T., 5355 E., 11698 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2963.

³⁷³ Y. 11. HD., 30.06.2014 T., 2014/3828 E., 2014/12475 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/> (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

Taahhüt işlemi ile tasarruf işleminin ayrı ayrı yapıldığı sözleşmelerde, taahhüt işleminden sonra tasarruf işlemi icra edilmektedir³⁷⁴. Uygulamada ise taahhüt işlemi ile tasarruf işlemi genellikle birlikte yapılmaktadır³⁷⁵.

2.2.1.1. Devir Borcu Doğuran İşlemler Kavramı

eTTK m. 520/5'te pay devri ve devir borcu doğuran işlemler hakkındaki sözleşmelerin yazılı şekilde yapılmış ve imzası noter tarafından tasdik edilmiş olmadıkça sözleşmenin tarafları arasında dahi geçerli olmayacağı ifade edilmiştir³⁷⁶. Kanun koyucu TTK m. 595/1'de “*esas sermaye payının devri ve devir borcu doğuran işlemler*” ifadesi ile payın devrinde taahhüt ve tasarruf işlemlerini birbirinden ayırmış ve payın devredilmesinde her ikisi için farklı usuller öngörmüştür³⁷⁷. TTK m. 595'te ise pay devir vaadi kavramı yerine daha geniş kapsamlı bir anlam ifade eden devir borcu doğuran işlemler ifadesi kullanılmıştır. TTK'de pay devir borcunu doğuran işlemlerin tanımı yapılmamış olmakla beraber TTK m. 595 gerekçesinde, “*devir vaadi*”, “*ön sözleşme*”, “*borçlanma işlemi*” gibi terimlerin aynı sonuca vardığını ifade ederek açılan tartışmalara son verilmek istenmiştir³⁷⁸. Devir borcu doğuran işlemler terimi çalışmamızda pay devir taahhüdü olarak anılacaktır.

Pay devir taahhüdü veya ön sözleşme tarafların asıl sözleşmeyi yapmalarına engel olan durumun ortadan kalkması halinde asıl sözleşmeyi yapmalarına imkân veren hukuki işlemdir³⁷⁹. Ancak esas sermaye payının devir taahhüdü sözleşmesi borçlandırııcı mahiyette olması sebebiyle pay devir taahhüdüne ilişkin sözleşmenin ön sözleşme olduğu niteliğinin önüne geçilmiştir. Yapılan pay devir taahhüdü ile ileride kurulacak pay devir sözleşmesi kurulmasının amaçlanması ön sözleşme ile benzerlik arz etmektedir³⁸⁰.

³⁷⁴ Poroy vd., 2010: 798; Şener, 2017a: 280; Tekinalp, 2020: 557; Pulaşlı, 2018a: 2767; Şener, 2020: 625.

³⁷⁵ Şener, 2017: 281; Poroy vd., 2010: 798; Tekinalp, 2003: 3; Pulaşlı, 2020: 750; Özer, 2019: 79; Demirkapı, 2008: 74; Çağa, 1974: 594; Arslanlı, 1963: 170; Türe, 2022: 146.

³⁷⁶ Yargıtay, kanunda öngörülen kurallar çerçevesinde yapılmayan pay devrinin şirkete karşı ileri sürülemeyeceğine karar vermiştir. Burada eTTK m. 520'de düzenlenmiş olan aynı sermaye karşılığı paylara ilişkin olarak üç yıl süreyle devir yasağı, anonim şirketlere ilişkin yapılan düzenlemeye paralel bir şekilde yeni kanuna aktarılmadığı gibi devrin genel kurul tarafından onaylanmasında aranacak ağırlaştırılmış nisapta kaldırılmıştır. Ayrıca payın devrinin hüküm doğurması için pay defterine kaydedilmesi zorunluluğu da TTK' da aranmamış, buna karşın payın devrinin ticaret siciline tesciline yönelik özel bir düzenleme (TTK m. 598) kabul edilmiştir. Bkz. Kendigelen, 2016: 500.

³⁷⁷ Demirkapı, 2007: 815-816; Demirkapı, 2008: 67-68; Şener, 2017a: 280; Özer, 2019: 177; Çapa, 2013: 10; Türe, 2022: 145.

³⁷⁸ TTK m. 595/1 gerekçesi; Doğrusöz Koşut, 2016: 373; Pulaşlı, 2020a: 750.

³⁷⁹ Kılıçoğlu, A. M. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler. Turhan Kitabevi, Ankara*, s. 352; Oğuzman, Ö. ve Öz, T. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler. Vedat Kitapçılık, İstanbul*, s. 199.

³⁸⁰ Oğuz, 2017: 189; Esas sermaye paylarının devrine ilişkin sözleşmenin yanı sıra, devir borcu doğuran işlemlerde TTK m. 595'te belirtilen şartlarına uygun şekilde yapılması gerekir. Bkz. Kendigelen, 2016: 500.

Limited şirketlerde, şirket hisse devir taahhüdü sözleşmesi gereğince, devri taahhüt eden pay sahibi, sahip olduğu bu pay veya payları belli bir bedel mukabilinde müstakbel alıcıya satmayı veya devretmeyi belli koşullar kapsamında öngörmektedir. Hatta henüz kazanılmamış payın devir taahhüdü de yapılabilmektedir. Taahhüt işleminde devredenin asli borcu devir sözleşmesini gerçekleştirmektir³⁸¹.

Pay devir taahhüdü sözleşmesinin bağlayıcılık unsurunu taşıması için kanunda belirtilmiş olan şekil şartlarına uygun olarak yapılmış olması gerekmektedir. Devir taahhüdüne ilişkin işlemler kanun koyucu tarafından TTK m. 595/1 düzenlemesine göre, yazılı şekilde yapılması ve tarafların imzaları noter tarafından onaylanması gerekir. İsviçre hukukunda (İsv. BK m. 785/1) payın devrine ilişkin taahhüt işlemi yazılı şekilde yapılması yeterliyken, Alman Limited Şirketler Kanunu'nda (GmbHG 15/3) sözleşmenin noter tarafından onaylanması gereklidir³⁸². Aynı şekilde geçerli bir pay devri için özel ön koşullar, şirket sözleşmesinin bunun gerçekleşmesine izin vermesi veya diğer tüm ortakların bunu kabul etmesi gerekir. Limited şirket paylarının devri, esas sözleşmede belirtilmediği sürece herhangi bir şarta bağlı değildir³⁸³. Payın devir borcu doğuran taahhüt işlemi, devir işleminin temelini oluşturmakta ve bu işlem genellikle satış, trampa, bağış veya şirket sözleşmesinden doğmaktadır³⁸⁴.

2.2.1.1.1. Taahhüt İşleminin Kurulması

Pay devir borcu doğuran işlemlerin yazılı şekilde yapılması ve tarafların imzalarının noter tarafından onanması şarttır³⁸⁵. Ancak pay taahhüt iradesi taşımayan, şirket payının devrine

³⁸¹ Çağa, 1974: 595-596; Ekşi, 2005: 26; Demirkapı, 2008: 143; Özer, 2019: 179; Çebi, 2019: 231.

³⁸² Şener, 2017a: 282; Çebi, 2019: 230; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

³⁸³ <https://www.advantbeiten.com/sites/default/files/downloads/Investing%20in%20Germany.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2021)

³⁸⁴ Wicke, 2020: 208; Şener, 2017a: 281; Poroy vd., 2010: 798; Arslanlı, 1963: 169; Poroy vd., 2010: 798; Demirkapı, 2008: 141; Demirkapı, 2007: 828; Ekşi, 2005: 22; Özer, 2019: 177; Pulaşlı, 2018a: 2752; Şener, 2020: 625; Taşdelen, 2012: 95; Pulaşlı, devir borcu doğuran işlemin genelde bir sözleşme ya da tak taraflı bir taahhütname olabileceğini ve bununda aynı şekilde TTK m. 595/1 hükümlerine tabi olduğunu, maddede yer alan “işlem” teriminin bu maksatla geniş kapsamlı kullanıldığını ifade etmiştir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 750; Bağış sözleşmesi olduğu yönünde bkz. Arslanlı ve Domaniç, 1989: 264; Satım sözleşmesi olduğu yönünde bkz. Çağa, 1974: 596.

³⁸⁵ Doğanay, 1975: 90; Şener, 2017a: 286; Çamoğlu, 2020: 51; Yıldız, 2007: 137; Poroy vd., 2019: 420; Pulaşlı, 2018a: 2746; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “Hisse Devir Vaadi Sözleşmesi” yapıldığını, davalının 20.400 hisse kendine ait olan K**** Otel Taşımacılık Turizm Petrol İnşaat Tic. Ltd. Şirketindeki 5.100 hissesini 175.000 TL karşılığında müvekkiline devretmeyi kabul ve taahhüt ettiğini, davalı yana 08/03/2013 tanzim tarihli 31/12/2013 vade tarihli 175.000,00 TL'lik senet verildiğini, ancak senedin vadesi geldiğinde davalının ödemeyi almak istemediğini, Bandırma Sulh Hukuk Mahkemesinin 2014/9 D.İş sayılı dosyası ile tevdi mahali talep ettiklerini ve ödemeyi banka hesabına yaptıklarını, ancak davalının söz konusu hisseleri devredilmediğini ileri sürerek, cezai şart isteme haklarının saklı kalmak kaydıyla, davalının 5.100 adet hissenin iptali ile müvekkili adına tescilinin sağlanmasını, mahkemece aksi kanaatte olunursa ödeme yapılan 175.000,00 TL'nin yatırılan tarihten itibaren aylık %4 faizi ile birlikte geri ödenmesini, her halükarda 175.000,00 TL bedelli senedin iadesine, olmazsa iptaline karar verilmesini, yargılama gideri ve vekalet ücretinin karşı tarafa yüklenilmesine karar verilmesini talep

yönelik hazırlık işlemleri (hesap kontrolü, değerlendirme) TTK m. 595'teki şekil şartlarına tabi değildir³⁸⁶. Bu açıdan baktığımızda payın devrine ilişkin sözleşmeler geçerlilik şartı olarak kabul edildiğinden, devir sözleşmesinin hem objektif hem de sübjektif esaslı noktaları içermesi gerekir³⁸⁷. Bu unsurlardan birisi dahi eksik olsa sözleşmenin geçerli olarak kabul edilmesi mümkün değildir³⁸⁸. Payın devrine ilişkin düzenlemelerin emredici olup olmadığına ilişkin öğretilerde farklı görüşler vardır. Ağırlıkta olan görüş emredici nitelikte olduğudur³⁸⁹. Ancak devir işleminin şirket açısından tamamlanması için genel kurul onayına ilişkin hüküm emredici nitelikte değildir³⁹⁰. TTK m. 595 hükmünde ifade edilen objektif esaslı noktalardan kasıt, bir sözleşmenin kurulması için gerekli asgari olarak üzerinde uyuşmaları gereken ve sözleşmenin tipi belirleyen hususlardır. Sübjektif esaslı noktalar ise üzerinde anlaşamadıkları takdirde taraflardan birinin sözleşmeyi yapmayacağını kabul edildiği hususlardır³⁹¹.

2.2.1.1.2. Pay Devir Taahhüdü Sözleşmesinin Esaslı Unsurları

TTK m. 595 hükmü, pay devri veya devir borcu doğuran işlemler için sözleşmenin yazılı şekilde yapılması ve sözleşmedeki imzaların noterlikçe onaylanması gerektiğini, noter tarafından onaylanmayan pay devri veya pay devir borcu doğuran işlemler için sözleşmelerin geçersiz olduğunu belirtmiştir. Yargıtay içtihatları da aynı yöndedir³⁹². Pay devir taahhüdünde, belli bir payın devredilmesi taahhüdüyle, devrin ivazlı yapılması durumunda bedel, ivazsız yapılması durumunda bağışlama iradesi esaslı unsurları oluşturmaktadır.

etmiştir. Davalı vekili; TTK 595 maddesi itibarıyla pay devri veya devir vaadi içeren sözleşmelerin noterlikçe onaylanması gerektiğini, noter tarafından onaylanmayan pay devri veya pay devri vaadi içeren sözleşmelerin geçersiz olduğunu, tevdi mahaline dair kararının müvekkiline tebliğ edilmediğini savunarak davanın reddini istemiştir. İlk Derece Mahkemesince tüm dosya kapsamına göre; taraflar arasında düzenlenen 08.03.2013 tarihli hisse devrine ilişkin sözleşme 6102 sayılı TTK'nin 595. maddesinde belirtilen şekle aykırı olması nedeni ile geçersiz olup, davacının asli talebi yönünden talebin reddine" yönünde içtihat etmiştir. Y.11. HD., 21.01.2020 T., 2018/3597 E., 2020/597 K., karar için bkz. [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgi BankasiIstemci Web/](https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/) (Erişim Tarihi: 12.01.2022).

³⁸⁶ Poroy vd., 2010: 798.

³⁸⁷ Şener, 2017a: 285; Poroy vd., 2019: 420; Özer, 2019: 178; Çebi, 2019: 230.

³⁸⁸ Özer, 2019: 178; Şener, 2017a: 285-286.

³⁸⁹ Pulaşlı, 2018a: 2752; Arslanlı, 1963: 169; Şener, 2017a: 285; Turanlı, 2015: 40; Tekinalp, payın devrinin emredici nitelik taşımayacak şekilde sınırlandırıldığını ifade etmiştir. Bkz. Tekinalp, 2020: 514.; Payın mama yazılı kıymetli evraka bağlandığı kabul edildiğinde noter tarafından imzaların onaylanması işleminin gözden geçirilmesi gerektiğine ilişkin olarak bkz. Alışkan, 2013: 158.

³⁹⁰ Çamoğlu, 2020: 36; Tekinalp, 2020: 556.

³⁹¹ Şener, 2017a: 285-286; Çebi, 2019: 230.

³⁹² Y. 11. HD., 21.01.2020 T., 2018/3597 E., 2020/597 K., karar metni için bkz., https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb (Erişim Tarihi:20.05.2021).

2.2.1.1.2.1. Belirli Bir Payın Devredilmesi Taahhüdü

Payını devreden ile devralacak arasında devredilecek payları kapsayan bir taahhüt sözleşmesi bulunmalıdır. TTK m. 595'te esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemlerin yazılı şekle bağlandığı ifade edilerek “*devir vaadi*”, “*ön sözleşme*”, “*borçlanma işlemi*” gibi terimler yerine cümlede geniş kapsamlı “*işlem*” terimi kullanılarak ortaya çıkacak tartışmalara son verilmek istenmiştir³⁹³.

2.2.1.1.2.2. İvazlı Devirlerde Bedel, İvazsız Devirlerde Bağışlama İradesi

Devir işleminin tarafları her şeyden önce taahhüt işlemlerine konu payın ne olduğunu belirten karşılıklı ve birbirine uygun iradelerini açıklamak zorundadırlar³⁹⁴. Bu açıklamada taraflar payın devrinin ivazlı yapıp yapılmadığının ve bedel söz konusu ise bu bedelin sözleşme metninde yer alması gerekir³⁹⁵. Limited şirket esas sermaye payının ivazsız devredilebilmesi, mevcut pay sahipleri açısından kesinlikle bir sorun teşkil edebilir. Bir payın yeni bir pay sahibine devri, mevcut pay sahiplerinin payın devrinden sonraki süreçte yeni pay sahibi ile birlikte çalışmasını gerektirir. Şirketin geçmişi ne kadar uyumlu olursa olsun, her pay sahipliği değişikliği eski ve yeni pay sahipleri arasında gerilim riskini barındırır. Bu açıdan daha başlangıç aşamasında şirketin ortaklarının paylarını devretmesi olasılığına karşı ne yapılması gerektiğini düşünmek ve ona göre düzenlemeler yapmak gerekir.

Bizim de katıldığımız yaygın görüşe göre, TTK'de bu konuda açıklık bulunmamasına rağmen esas sermayenin bağışlanması, satışı ve mal değişimine tabi tutulmasına ilişkin işlemlerin aynen devir şartlarına bağlı olduğunu ve devir için TTK m. 595 şartlarının geçerli olduğunu ifade etmişlerdir³⁹⁶. Fakat esas sermaye payının, miras, eşler arasında yapılan mal rejimlerine ilişkin hükümlere göre ya da cebri icra yoluyla geçmesi, payın TTK m. 595 hükümlerine nazaran özellik göstermektedir (TTK m. 596). Çünkü söz konusu bu varsayımlarda pay bir hukuk işlemle değil, kanun gereği geçmektedir³⁹⁷.

³⁹³ TTK m. 595/1 gerekçesi.

³⁹⁴ Demirkapı, 2008: 216; Kaya, M. İ. (2008). “Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payı Devri ve Devir Borcu Doğuran İşlemlerde Tarafların İmzalarının Noter Tarafından Onaylanması Zorunluluğu”. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(2), s. 364.

³⁹⁵ Kaya, 2008: 364; TBK m. 1'de “Sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur” şeklinde ifade edilmektedir. Kanunun ifadesinden de anlıyoruz ki taraflar karşılıklı olarak bedel konusunda da anlaşmış olması gerekir.

³⁹⁶ Tekinalp, 2020: 557; Çebi, 2019: 230; Yıldız, 2007: 138; Karahan, 2012: 817; Çamoğlu, 2020: 36; Bahtiyar, 2020: 437; Tekinalp, 2020: 558; Pulaşlı, 2020a: 750; Şener, 2017a: 280-282.

³⁹⁷ Pulaşlı, 2018a: 2766; TTK m. 596/1 gerekçesi.

2.2.1.2. Sözleşmenin Tarafları

Limited şirket esas sermaye payının devrine ilişkin sözleşme, esas sermaye payını devredecek gerçek veya tüzel kişi ile payı devralacak gerçek veya tüzel kişi arasında yapılmaktadır. Devreden ve devralan tarafında bir veya daha fazla gerçek ya da tüzel kişi bulunabilir³⁹⁸. Devreden payı tasarruf yetkisine sahip limited şirket ortağı iken devralan herhangi bir kimse olabilir.

2.2.1.2.1. Tarafların Ehliyeti

Limited şirket pay devir taahhüdü veya pay devir işlemi bir irade açıklamasını gerektirdiğine göre, zihni bir faaliyet olan bu iradeyi açıklama ehliyetini zorunlu kılmaktadır³⁹⁹. Tarafların ehliyeti, TTK'nin "Ticaret Şirketleri" başlıklı ikinci kitabının "Genel Hükümler" bölümünde yer almakta ve tüm ticaret şirketleri için geçerlilik arz etmektedir. Buna göre TTK m. 125/2 hükmünde, "*Ticaret şirketleri, Türk Medenî Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanunî istisnalar saklıdır.*" ifadelerine yer verilmiştir. TTK'nin 125. maddesi, eTTK'nin 137. maddesine karşılık gelmektedir. Tarafların ehliyetine baktığımız zaman tam ehliyetli olmaları şarttır (TMK m. 10)⁴⁰⁰.

Pay devrine ilişkin sözleşmenin taahhüt işlemi veya tasarruf işlemi niteliğinde olması temsile engel bir durum oluşturmamaktadır⁴⁰¹. Tam ehliyetsizler adına hukuki işlemler yasal temsilcileri tarafından yapılırken, küçük ya da kısıtlılar açısından pay devir işlemi yasal temsilcilerinin izni ile kendileri tarafından yapılır. Temsilcinin vasi olması durumunda onay verebilmesi için, onay verilecek işlemin kanunda vasi tarafından bizzat yapılabilecek işlemlerden birinin kapsamına dahil olması da gerekir⁴⁰².

Sözleşme yapma ehliyeti, sözleşmenin her iki tarafını da kapsamaktadır. Tarafların sözleşme yapma ehliyeti, sözleşmenin kurulduğu anda mevcut olması yeterli olup sonradan bu ehliyeti kaybetmeleri önemli değildir⁴⁰³.

³⁹⁸ Ayoğlu, T. (2018). *Sermaye Şirketleri Özelinde Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 265.

³⁹⁹ Nomer, H. N. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Beta Yayınevi, İstanbul, s. 73; Kılıçoğlu, 2020: 135; Eren, 2018: 127; Oğuzman ve Öz, 2020: 84.

⁴⁰⁰ Kılıçoğlu, 2020: 135; Kocayusufpaşaoğlu, N., Hatemi, H., Serozan, R. ve Arpacı, A. (2017). *Borçlar Hukuku Genel Bölüm 1.Cilt*. Filiz Kitabevi, İstanbul, s. 655.

⁴⁰¹ Eren, 2018: 445; Antalya, 2019: 584.

⁴⁰² Erdoğan, İ. ve Keskin, D. (2019). *Türk Medeni Hukuku*. Gazi Kitabevi, Ankara, s. 248; Nomer, 2020: 74-75; Derekaya, 2021: 61.

⁴⁰³ Kılıçoğlu, 2020: 135.

2.2.1.2.2. Sözleşmenin Temsilci Aracılığı ile Yapılması

Temsil yoluna başvurma çoğu kez bir ihtiyaç hatta zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bazı kişiler hukuki ya da fiili durumları gereği hukuki işlemi bizzat yapma imkanından mahrum olabilmektedirler⁴⁰⁴. Sözleşme ister tek taraflı isterse çok taraflı işlem olsun, ister borçlandırıcı isterse tasarruf işlemi olsun, bütün hukuki işlemler temsilci aracılığı ile yapılabilir⁴⁰⁵. Temsilin özel türlerinden olan ticari temsilci, ticari vekiller ticari işletmelere ilişkin düzenlemelerdir⁴⁰⁶. Esas sermaye payını devreden veya devralandan birinin tüzel kişi olması durumunda işlemler yasal temsilcileri vasıtası ile yapılabilir. Şirketin iktisap ettiği kendi paylarının TTK m. 612/2 uyarınca yüzde onluk sınırın aşılması durumunda, şirket esas sermayesinin yüzde onunu aşan esas sermaye paylarını iki yıl içinde elden çıkarmak veya sermayenin azaltılması yoluyla yasal temsilcileri olan müdür veya müdürler kurulu vasıtasıyla itfa etmek zorundadır⁴⁰⁷.

Temsilci pay devir işlemi yapacaksa bunun dayanağının vekaletname veya yetki belgesinde gösterilmesi, vekil devir işlemini kendisine yapacaksa bu işlemin, vekilin kendisiyle işlem yapma yasağına aykırı olup olmadığının irdelenmesi gerekir. Aksi takdirde yapılan devir işlemi geçersiz olacaktır⁴⁰⁸.

2.2.1.3. Taahhüt İşleminin Şekli

Limited şirkette devir borcu doğuran işlemler (satış, trampa ve bağış) TTK m. 595/1'e göre geçerlilik şekline bağlanmıştır⁴⁰⁹. Aynı şekilde TBK m. 29/2 hükmüne göre, istisnalar dışında devir borcu doğuran işlemlere ilişkin sözleşmeler ileride kurulacak sözleşmenin şekline bağlıdır. Devir sözleşmesi pay devrine ilişkin hem borçlanma (taahhüt) hem de tasarruf aşamasını kapsamaktadır⁴¹⁰. Buna göre esas sermaye payının devri ve devir borcu doğuran sözleşmeler yazılı şekilde yapılmış ve tarafların imzaları noterce onanmış olmalıdır. Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, payın devri taahhüdüne ilişkin sözleşmedeki imzalar noter tarafından tasdik edilmemişse geçerli olmayacağını içtihat etmiştir⁴¹¹. Devir taahhüdünü içeren

⁴⁰⁴ Oğuzman ve Öz, 2020: 224; Kocayusufpaşaoğlu vd., 2017: 622; Kılıçoğlu, 2020: 301.

⁴⁰⁵ Oğuzman ve Öz, 2020: 227; Kılıçoğlu, 2020: 305.

⁴⁰⁶ Kılıçoğlu, 2020: 301; Nomer, 2020: 145.

⁴⁰⁷ Palta, N. (2017). "Limited Şirketlerin Kendi Paylarını İktisap Etmesi". *İstanbul Barosu Dergisi*, 91(4), s. 59.

⁴⁰⁸ Akduman, 2010: 104; Pulaşlı, 2020a: 765; Y. 11. HD., 21.03.2002 T., 10740 E., 2575 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2971.

⁴⁰⁹ Şener, 2020: 607; Pulaşlı, 2020a: 751; Gezmiş ve Başaran, 2013: 417; Kaya, 2008: 363; Geçerlilik şekli, genellikle yazılı şekil anlamında kullanılır. Bir sözleşmenin geçerliliği yazılı şekle bağlanmışsa, buna ilişkin iradenin açıklanmasından önce, iradesini açıklayacak kimsenin daha dikkatli ve düşünceli olmasını sağlayacaktır. Burada belirli bir şekilde yapılacak sözleşmenin, tarafları uyarma ve önemli hukuksal işlemlerde aceleyle karar vermelerini önleme amacı söz konusudur. Bkz. Kılıçoğlu, 2020: 149-150.

⁴¹⁰ Tekinalp, 2020: 558; Tekinalp, 2003: 3; Kılıçoğlu, 2020: 352.

⁴¹¹ Y. 11.HD., 13.12.2004 T., 3310 E., 12190 K., karar için bkz. Şener, 2017a: 282.

sözleşmeler hem objektif hem de sübjektif esaslı noktaları içermelidir. Objektif esaslı noktalar, devir taahhüdü sözleşmesinin kurulması için tarafların asgari olarak sözleşmenin tipini teşkil eden hususlar üzerinde anlaşmalarıdır⁴¹². Sübjektif esaslı noktalar ise üzerinde anlaşma olmadığı takdirde taraflardan birisinin sözleşmeyi yapmayacağı noktalardır⁴¹³. Bundan dolaydır ki, devir sözleşmesi yapılırken sözleşmeye ilişkin devredilen payın ayırt edici özellikleri, devreden ve devralanın açık kimlikleri, payın devrine ilişkin taraf iradeleri, devrin bedelli ya da bedelsiz yapılıp yapılmadığı ile tarafların kararlaştırdıkları diğer hususların devir sözleşmesinde yer alması gerekmektedir. Sözleşmede hisse devir taahhüdün yapıldığına ilişkin ibarenin bulunması, pay devrini taahhüt eden taraf, devri kabul eden taraf veya taraflar, taahhüt edilen payın toplam bedeli, şirketin unvanı, şirketin sermayesi, şirketin adresi, pay taahhüdünün koşulları belirtilmelidir⁴¹⁴. Devir taahhüdünü kaldıran anlaşmalarda asıl sözleşmenin şekline bağlıdır (TTK m. 595/1).

2.2.1.3.1. Sözleşme Metninin Hazırlanması

Devir taahhüdü sözleşmesinin kim tarafından hazırlanacağı konusuna gelince, devreden ile devralan devir sözleşmesini serbestçe hazırlayabilirler⁴¹⁵. Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, pay devrini, pay sahibi yerine limited şirketin yapamayacağı yönünde karar vermiştir. Bu durum devir taahhüdü açısından da geçerlidir⁴¹⁶. Devir taahhüdü işlemi, sözleşme şeklinde yapılmalıdır⁴¹⁷. TTK m. 595'te sınırlı sayıda (numerus clausus) öngörülmüş olan ve yükümlülük getirdiği için önemli hususların pay devir sözleşmesinde açıkça belirlenmesini emretmiştir. Bu hususlar, *“ek ödeme yükümlülüğü, yan edim yükümlülüğü, rekabet yasağının ağırlaştırılması veya tüm ortakları kapsayacak şekilde genişletilmesi, önerilme, önalım ve alım hakları ile cezaya ilişkin şartlar”* (TTK m. 595/1) olarak belirlenmiştir⁴¹⁸. Bu hususların sözleşmeye açıkça yazılma zorunluğunun sebebi, devralanın devraldığı paya ilişkin yükümlülüklerinin tam olarak bilincinde olması ve bu konuda onun bilgilendirilmesi yükümünü

⁴¹² Şener, 2017a: 285; Çebi, 2019: 230.

⁴¹³ Çebi, 2019: 230; Şener, 2017a: 285-286.

⁴¹⁴ Y. 11. HD, 4.10.2004 T., 2003/14178 E., 2004/9285 K., karar için bkz. <http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=46767> (Erişim Tarihi: 18.09.2021).

⁴¹⁵ TTK m. 595/1 gerekçesine göre, “devir sözleşmesi yazılı şekle bağlanmış ve 6762 sayılı Kanunda olduğu gibi imzaların noterce onayı da aranmıştır. İsviçre Tasarısında bulunmayan bu şartın korunmasında yarar görülmüştür. Çünkü, yazılı şekil, imza onanması hem ispat yönünden gereklidir hem güvenliği sağlamaktadır hem de tarafları, devir, özellikle ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri ve diğer sözleşmesel borçlar bakımından düşünmeye yöneltmek için uygun bir araç niteliğine sahip bulunmaktadır.”

⁴¹⁶ Y. 11. HD., 11.06.2016 T., 14619 E., 865 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2952.

⁴¹⁷ TTK m. 595/1 gerekçesi.

⁴¹⁸ İsv. BK m. 785/2'de, pay devir sözleşmesinde yer alacak kayıtlar tek tek sayılmamış bunun yerine devir sözleşmesinde şirket sözleşmesi içinde yer alan hak ve borçları içermesi gerektiği belirtilmiştir. Bkz. Aksu Özkan, 2020b: 286.

de satıcıya yüklemektir. Ancak, bu kayıtların pay devir sözleşmesinde yer almaması, sözleşmeyi geçersiz kılmaz, fakat devredenın bazı hallerde sorumluluğuna sebep olur. “Bazı haller” ile alıcının söz konusu yükleri ve hakları bilmesi, payı bunları bilerek alması kastedilmektedir (TTK m. 595/1 gerekçesi)⁴¹⁹. Madde gerekçesinde bu kayıtların pay devir sözleşmesine kısmen ya da tamamen yazılmaması sözleşmeyi geçersiz kılmayacağı sadece bazı hallerde devredenın sorumluluğuna gidilebileceğini belirtmesine rağmen, öğretide genel olarak kayıtların kısmen veya tamamen devir sözleşmesinde yer almamasının devir sözleşmesini geçersiz kılacağı kabul edilmektedir⁴²⁰. Öğretide yer alan bir görüşe göre, kayıtların kısmen veya tamamen devir sözleşmesinde yer almamasının yapılan devir sözleşmesinin geçerliliğini etkilemeyip, TBK m. 30 vd. hükümleri çerçevesinde özellikle hata gerekçesine dayanılarak sözleşmenin geçersizliğinin ileri sürülmesinin mümkün olduğu kabul edilmektedir⁴²¹.

Bizim de katıldığımız öğretide yaygın görüşe göre, esas sermaye payının devri sözleşmesinde TTK m. 595/1’de yer alan hususların bulunmaması halinde gerekçede yer almış olan “*Ancak bu kayıtların devir sözleşmesinde bulunmaması, sözleşmeyi geçersiz kılmaz*” ifadesinin aksine yapılan sözleşme kanunda yer alan kayıtlar sözleşmenin zorunlu içeriğini oluşturmasından dolayı taraflar arasında bile geçerli olmayacağı yönündedir⁴²².

2.2.1.3.1.1. Metnin İmzalanması

Payın devrine ilişkin yapılan sözleşme yazılı şekilde yapılması zorunlu sözleşmelerden olduğu için payı devreden ile devralacak tarafından imzalanması gerekir⁴²³. Pay devir sözleşmesi ile bağlanma iradesi ancak imza atılarak ortaya konulabilir. Bu sebeple yazılı geçerlilik şartına bağlanan bir sözleşme, metnin oluşturulması ile değil, bu metin altına imza

⁴¹⁹ Bahtiyar, 2020: 458; Altaş, 2017: 273; Taşdelen, 2012: 100; Esas sermaye pay bedelinin nakit veya ayın olmasının senede yazılması ya da pay devrinde devir sözleşmesine belirtilmesi açıklığa hizmet eder. Bkz. Siffert vd., 2008: Art. 785, N. 2.

⁴²⁰ Honsell vd., 2012: 774; Tekinalp, 2020: 558; Demirkapı, 2008: 2018; Kaya, 2008: 365; Yıldız, 2007: 139; Şener, 2017a: 303; Özer, 2019: 181; Bahtiyar, 2020: 458; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 751; Yıldız, ‘ bu kayıtların devir sözleşmesinde bulunmaması, sözleşmeyi geçersiz kılmaz’ ifadesinin isabetli olmadığını, madde gerekçesinde belirtildiği gibi sayımın numerus clausus ve devir sözleşmesi için öngörülen şeklin geçerlilik şekli olması karşısında belirtilen unsurlardan birinin eksikliği halinde sözleşmenin geçersiz olacağını belirtmektedir. Bkz. Yıldız, 2008b: 433.

⁴²¹ Kendigelen, 2016: 502.

⁴²² Poroy vd., 2010: 798; Tekinalp, 2003: 3; Kılıçoğlu, 2020: 200; Akıncı, Z. ve Yasan Tepetaş, C. (2018). *Şirketler Hukuku Uyuşmazlıkları ve Tahkim*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 117; Pulaşlı, eTTK m. 520’de yer alan “şekle aykırılığın taraflar arasında dahi hüküm ifade etmeyeceği” cümlesi alınmadığından noter onayının geçerlilik şartı olmadığı, dolayısıyla taraflar arasında yazılı bir sözleşme yapılıp, noter onayı olmadan genel kurul onay vermişse pay devrinin geçerli olacağı görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2018a: 2755.

⁴²³ Eren, 2018: 289; Oğuzman ve Öz, 2020: 152; TTK m. 595/1 gerekçesi.

atılması ile tamamlanmaktadır⁴²⁴. Payın ivazlı şekilde devredilmesi durumunda her iki tarafta borç altına gireceği için her iki tarafında imzalaması şarttır.

Payın devrinin ivazsız olması halinde sadece devreden imzası yeterli olup olmayacağına baktığımızda, TBK m. 14/1’de yer alan “*Yazılı şekilde yapılması öngörülen sözleşmelerde borç altına girenlerin imzalarının bulunması zorunludur*” hükmünden dolayı hem devreden hem de devralan tarafın imzalarının bulunması zorunludur. Aynı şekilde TTK m. 595/1’de “*payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler yazılı şekilde yapılır ve tarafların imzaları noterce onanır*” hükmü gereği payın devir taahhüdüne ilişkin sözleşmenin tek taraflı olarak imzalanması durumunda sözleşmenin geçerli olmayacağı sonucu ortaya çıkmaktadır⁴²⁵. Esas sermaye payının devrine ilişkin işlem, ister pay devir taahhüdü isterse pay devir işlemi olsun her iki tarafın sözleşmeyi imzalaması gerekecektir. İmzaların aynı nüsha üzerinde olmasına ilişkin olarak, noter tarafından düzenleme şeklindeki sözleşmelerde imzaların aynı nüsha üzerinde olması gerekirken, onaylama şeklindeki işlemlerde ise farklı nüshalarda yer alabileceği yönündedir⁴²⁶. Uygulamada pay devrine ilişkin işlemler noter tarafından düzenleme şeklinde yapılmaktadır.

2.2.1.3.1.2. İmzanın Şekli

Payın devir taahhüdüne ilişkin sözleşme payı devredecek ve devralacak tarafça imzalanması gerekir (TBK m. 15/1). Tarafların farklı ülkelerde ticari faaliyetlerini sürdürmeleri ve dünyanın küresel bir pazar olduğu günümüzde sözleşmenin taraflarını sözleşmenin imzalanması için bir araya getirmek hem ekonomik hem de zaman israfıdır. Bu sebeple taraflar taahhüt sözleşmesini güvenli elektronik imza ile de imzalayabilirler (TBK m. 15/1)⁴²⁷.

Sözleşmenin imzalanması için imza atamayanlar ise imza yerine usulüne göre onaylanmış parmak izi, el ile yapılmış özel bir işaret veya mühür de kullanabilmelerine izin verilmiştir (TBK m. 16). TTK’de payın devrine ilişkin imzaların nasıl atılacağına ilişkin bir düzenleme söz konusu değildir. İmza, irade beyanında bulunacak kişiyi belirleyen bir işaret olup, beyan sahibinin eli ile yapılması gerekir (TBK m. 15/1)⁴²⁸. Sadece kambiyo senetlerinin

⁴²⁴ Kılıçoğlu, 2020: 179; Hatemi, H. ve Gökyayla, E. (2017). *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 49; Oğuzman ve Öz, 2020: 152; Eren, 2018: 289.

⁴²⁵ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 262; Camcı, 2020: 536; Demirkapı, 2008: 73; Oğuzman ve Öz, 2020: 201.

⁴²⁶ İki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde her iki tarafın imzasının aynı nüsha üzerinde olması şart değildir. Uygulamada bu gibi hallerde sözleşme metni iki nüsha olarak hazırlanmakta ve taraflardan her biri kendi önündeki metni imzalayıp diğer tarafa vermektedir. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu vd., 2017: 292.

⁴²⁷ İnternet teknolojisinin çok hızlı değişimi, gelişmiş ülkelere paralel olarak ülkemizde de 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ile elektronik imza kabul edilmiştir. Bkz. Eren, 2018: 295; Oğuzman ve Öz, 2020: 154; Kocayusufpaşaoğlu vd., 2017: 292; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 49-50.

⁴²⁸ Oğuzman ve Öz, 2020: 155; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 49; Kocayusufpaşaoğlu vd., 2017: 280.

üzerindeki beyanların el ile imza edilmesi gerektiği, bunun yerine, mekanik herhangi bir araç ya da el ile yapılmış veya onaylanmış bir işaret veya resmi bir şahadetname kullanılmayacağı belirtilmiştir (TTK m. 756).

2.2.1.3.1.3. İmzaların Noter Tarafından Tasdiki

Payın devir borcu doğuran işlemin sonuç doğurabilmesi için TTK m. 595/1'e göre imzaların noterce onaylanması gerekir. 1512 sayılı Noterlik Kanunu'na (NK) göre noterler ilke olarak gerçek ve tüzel kişilerin resmi şekle tabi işlemlerini yapacak makamlardır (NK m. 60)⁴²⁹. Ancak onaylama işlemini hangi noterin yapacağını ilişkin kanunda bir düzenleme bulunmaması sebebiyle, imzaların onaylanması herhangi bir yerdeki noter tarafından yapılması mümkündür⁴³⁰. Noter, taraflar arasında yapılan sözleşmenin altındaki imzanın onaylanması, imzayı atan şahsa ait olduğunun bir şerh ile belgelendirilmesi şeklinde yapılır (NK m. 90/1). Noter tarafından pay devir taahhüdü işlemindeki imzaların onaylanması için, imzaların noter huzurunda atılması (düzenleme yoluyla senet) ya da önceden hazırlanmış sözleşmedeki imzanın kendilerine ait olduğunun ilgililer tarafından kabulü ile (onaylama şeklinde) mümkündür (NK m. 91)⁴³¹. Onaylama işleminde ise taraflar pay devir sözleşmesini notere gelmeden düzenlerler, noter sadece sözleşmenin altındaki imzayı onaylar⁴³². Onaylama şeklindeki işlemlerde bulunması gerekli unsurlar ise NK m. 92 madde de tek tek sayılmıştır. İlk olarak onaylama şerhinin yapıldığı yer ve tarih sözleşme üzerine rakam ve yazı ile belirtilerek yapılır. Ayrıca noter devreden ve devralanın kimliğini, adresini alması gerekir (NK m. 92/1, b.1.2). Aynı bendin devamında vergi kimlik numarası da belirtilmiştir. Gerçek kişiler açısından T.C. kimlik numarası yeterliyken tüzel kişiler açısından vergi kimlik numarasına da ihtiyaç vardır. Noter de sözleşme yapanlar sürekli noterde işlem yapan kimseler olabileceği gibi ilk defa notere gelen ve noter tarafından tanınmayan kimselerde olabilir, bu durumda tarafların kendilerini ispata yarayan belgesinin niteliği de gösterilir (NK m. 92/1, b.3). Sözleşmedeki imza noter huzurunda atılmışsa bu hususun, imzalar önceden atılıp noter huzurunda ilgili, imzaların kendilerine ait olduğunu kabul etmişlerse bu husustaki beyanlarını da içermesi gerekir (NK m. 92/1, b.4). Son olarak onaylama işlemine ilişkin belgede katılanların imzaları ile noterin imza

⁴²⁹ Eren, 2018: 299; Doğanay, 1975: 90; Şener, 2017a: 286; Çamoğlu, 2020: 51; Yıldız, 2007: 137; Poroy vd., 2019: 420; Pulaşlı, 2018a: 2746.

⁴³⁰ Demirkapı, 2008: 117; NKY m. 132 "Düzenlenme veya onaylama şeklinde yapılan noterlik işlemlerinin birden fazla sayfayı kapsamaması halinde, kanunen ilgili taraftan imzalanması zorunlu asıl veya örneklerin her sayfasının ilgili ve noter tarafından imzalanması gereklidir"

⁴³¹ Eren, 2018: 299; İmza yerine mühür, bir alet veya parmak izi kullanan imza atamayanların durumu ise HMK 2306'ya göre yapacakları işlemleri içeren belgelerin senet sayılması için, noterler tarafından düzenleme biçiminde hazırlanmasına bağlıdır. Bkz. Oğuzman ve Öz, 2020: 156.

⁴³² Kılıçoğlu, 2020: 157; Eren, 2018: 299-300; Antalya, 2019: 554.

ve mührünü, taşıması gereklidir (NK m. 92/1, b.5). Pay devrine ilişkin sözleşmedeki bu tür onaylama resmi şekil olmayıp, TBK m. 16 kapsamında öngörülen resmi onaylama yerine geçmektedir⁴³³. Pay devir taahhüdü sözleşmesine katılanların el ile imza atamamaları durumuna ilişkin mühür, tarih, parmak izi ya da imza yerine geçen el işaretinin noter tarafından onaylanmasında da kıyasen uygulanmaktadır (NK m. 93/1). Uygulamada muhasebeciler tarafından hazırlanan ve ortaklarca imzalanan karar defterine istinaden pay devir sözleşmeleri noter tarafından düzenleme şeklinde yapılmaktadır.

NK m. 82/1 hükmüne göre noter tarafından belgelendirilen işlemlerin resmi sayılacağı belirtilmiştir. Noter tarafından NK m. 84 vd.'na göre düzenleme şeklinde yapılan sözleşmedeki imzaların sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olacağı (NK m. 82/2), NK m. 90 vd. hükümlerine göre noter tarafından yapılan imza onaylaması yalnız imzaların ilgililere ait olduğunu belgeler, buna karşılık sözleşmenin içeriğini kapsamamaktadır. Sözleşmenin içeriğinin aksinin ispat edilebileceği lakin imza ve tarihin, sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olacağı ve kesin delil teşkil edeceği belirtilmiştir (NK m. 82/2)⁴³⁴.

Pay devir taahhüdüne ilişkin işlemler, elektronik ortamda güvenli elektronik imza⁴³⁵ kullanılarak da yapılabilir. Ancak, yapılacak işlem düzenleme şeklinde yapılması durumunda elektronik imza kanaatimizce mümkün değildir. İşlemin onaylama şeklinde yapılacak olması durumunda tarafların irade beyanlarının alınmasına ilişkin işlemlerde kullanılan güvenli elektronik imzanın onaylanması için ilgililerin noter huzurunda bulunmaları gerekir (NK m.198/A-1). Elektronik ortamda güvenli elektronik imza kullanılarak noter huzurunda ya da huzurda olmadan yapılabilecek noterlik işlemleri ile 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nda tanımlanmış olan zaman damgasının kullanılmasının zorunlu olduğu Noterlik İşlemleri Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir. Belirlenmiş olan bu noterlik işlemlerine ilişkin tüm bilgi ve belgeler güvenli elektronik imzayla elektronik ortamda işlenebilir, saklanabilir ve gerektiğinde ilgili diğer kişi veya kurumlara aynı şekilde elektronik ortamda gönderilebilir. Ayrıca NK 61. maddede düzenlenen tespit işleri güvenli elektronik imza ile elektronik ortamda da yapılabileceği gibi aynı usulle elektronik ortamdaki her türlü verinin tespiti de yapılabilmektedir (NK m. 198/A-2). Noterler tarafından yapılan işlemlere ilişkin tüm bilgi ve belgeler Türkiye Noterler Birliğinin Bilişim Sisteminde kaydedilmesi ve saklanması

⁴³³ Eren, 2018: 300.

⁴³⁴ Antalya, 2019: 556; Eren, 2018: 300; Bilgili ve Demirkapı, 2019: 306; Kaya, 2008: 366; Aynı şekilde düzenleme şeklinde yapılan noter senetleri resmi şekli gerçekleştirirken, noterlerin sadece imza tasdiki sağlık şartı olarak resmi şekli gerçekleştiremez. Bkz. Oğuzman ve Öz, 2020: 160.

⁴³⁵ Elektronik imza, el yazısı ile atılan özellikle doğurduğu hukuki sonuçları elektronik belgeler açısından da gerçekleştirmeye yarayan şifreleme programı olarak tanımlanabilir. Bkz. <https://www.e-imza.info.tr/> (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

gerekir. Güvenli elektronik imza ile imzalanmış belgelerde kanunlarda belirtilen mühürleme işlemi yapılmaz ve ayrıca suret aranmaz. Güvenli elektronik imza ile oluşturulan belge, ilgililer tarafından talep edilmedikçe ayrıca fiziki olarak düzenlenmez. Elektronik ortamdan fiziki örnek çıkartılması gereken durumlarda belgenin aslının aynı olduğu belirtilerek noterlikçe imzalanır ve mühürlenir. Güvenli elektronik imza ile imzalanmış olan belgenin elle atılan imzalı suretiyle çelişmesi durumunda noterlerin kullandığı bilişim sisteminde kayıtlı olan güvenli elektronik imzalı belgenin esas alınacağı belirtilmiştir (NK m. 198/A-3).

2.2.1.4. Şekle Aykırılığın Sonuçları

Payın devri ve devir taahhüdünü içeren sözleşmeler kanunda belirtilen şekle uyulmadığı takdirde yapılan sözleşme taraflar arasında bile hüküm ifade etmemektedir⁴³⁶. TBK m. 12/2'ye göre kanunun öngördüğü şekil, geçerlilik şekli olarak öngörülmüş bulunmakta ve buna uyulmadan yapılan sözleşmeler hükümsüzlük yaptırımına tabidir⁴³⁷. Payın devri ve devir taahhüdünü içeren sözleşmeler kanunun öngördüğü şekil şartına aykırı olduğu takdirde, hâkim durumu resen dikkate alacak, taraflar ya da üçüncü kişiler bu geçersizliği her zaman ileri sürebilecektir⁴³⁸. Tabii ki geçersizlik durumunda taraflar sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde almış olduklarını diğer tarafa iade etmekle yükümlü olacaklardır⁴³⁹.

⁴³⁶ eTTK m. 520'de payın devri için kanunda öngörülen şekilde yapılmadıkça taraflar arasında dahi geçerli olmayacağı belirtilmiştir (eTTK m. 520/5); Tekinalp, 2003: 3; Poroy vd., 2010: 798; Kılıçoğlu, 2020: 200; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, "Hisse Devir Vaadi Sözleşmesi" yapıldığını, ilk Derece Mahkemesince tüm dosya kapsamına göre; taraflar arasında düzenlenen 08.03.2013 tarihli hisse devrine ilişkin sözleşme 6102 sayılı TTK'nin 595. maddesinde belirtilen şekle aykırı olması nedeni ile geçersiz olup, davacının asli talebi yönünden talebin reddine" karar vermiştir. Y.11. HD., 21.01.2020 T., 2018/3597 E., 2020/597 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 10.02.2022).

⁴³⁷ Taşdelen, 2012: 103; Buradaki hükümsüzlüğün niteliği öğretide tartışmalıdır. Bu hükümsüzlüğe ilişkin, butlan görüşü, kendine özgü geçersizlik görüşü, yokluk görüşü, eksik borç görüşü ve fiili sözleşme görüşü olmak üzere beş görüş mevcuttur. Bkz. Eren, 2018: 310; Kocayusufpaşaoğlu vd., ise Alman Hukukunda şekil eksikliği yaptırımının kesin hükümsüzlük olduğunun açıkça bildirildiğini, İsviçre-Türk hukukunda ise şekil eksikliğine ilişkin hükümlerden bahsedilirken farklı şekilde anlaşılmaya elverişli ifadeler kullandıkları için konu tartışmalı olduğunu ve bu konuda, yokluk görüşü, iptal edilebilir olma görüşü, butlan (kesin hükümsüzlük) görüşü ve kendine özgü (sui generis) hükümsüzlük görüşü olmak üzere dört çeşit görüş olduğunu belirtmiştir. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu vd., 2017: 309.

⁴³⁸ Şener, 2017a: 288; Kılıçoğlu, 2020: 200-201; Pelvan, 2019: 85; Öz, 2020: 30; Türe, 2022: 150; Ekşi, 2005: 27-28; Kaya, 2008: 364; Ayoğlu, taraflar arasında pay devir sözleşmesine uygulanmak üzere yabancı bir hukuk seçilmiş olması durumunda, borçlandırıci işlem niteliğindeki pay devir sözleşmesine TTK m. 595 belirtilen hükümlerin uygulanmamasının geçersizlik nedeni oluşturmayaacağı ancak tasarruf işleminin ise mutlaka Türk Hukuku'nda belirtilen usulle yapılabileceği görüşündedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ayoğlu, 2018: 261-262.

⁴³⁹ Oertle/du P. (2008). *Obligationenrecht II, Basler Kommentar*. Basel-Genf, München, Art 791, N.3; Tekinalp, 2003: 3; Şener, 2020: 607; Taşdelen, 2012: 103; Türe, 2022: 149; Şener, 2017b: 693; Kılıçoğlu, 2020: 2001; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, aynı şekilde iki ortaklı limited şirkette ortaklardan birisi devre muvafakat etmemişse, taraflar karşılıklı verdiklerini geri isteme hakkına sahip olacağı yönünde içtihatla bulunmuştur. Y. 11. HD., 05.02.2007 T., 9473 E., 1273 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2967.

2.2.1.5. Pay Devir Taahhüdünde Tarafların Yükümlülükleri

Taahhüt işlemin geçerli şekilde yapılması ile payın doğrudan devredildiği anlamına gelmez. Payın devri için tasarruf aşamasının da gerçekleşmesi gerekir. Payın devri taahhüdünün muhatabı olan taraf, taahhüdün yerine getirilmesini, yani devir sözleşmesinin yapılmasını talep edebilir⁴⁴⁰. Taahhüt işlemi, sözleşmenin taraflarına tasarruf işleminin gerçekleşmesi amacıyla şirkete (müdürlere) haber verilmesi, müdürlere de genel kurulun toplanması ve pay devrine ilişkin karar alınması yükümlülüğünü yükler⁴⁴¹. Hatta şirket sözleşmesinde pay devrinde genel kurul onayı kaldırılmış olsa bile, devrin şirkete bildirilmesi gerekir. Pay devrinin pay defterine kaydedilmesi için bu bildirim şarttır⁴⁴².

2.2.1.5.1. Devredenin Yükümlülükleri

2.2.1.5.1.1. Devredenin Asli Yükümlülüğü

Pay devir taahhüdüne ilişkin sözleşmede devreden pay sahibinin asli yükümlülüğü pay devir borcu doğuran sözleşmeyi yapmaktır⁴⁴³. Devir taahhüdünün ifası devir sözleşmesini (tasarruf işlemi) yapmakla gerçekleşir. Payın devrinde amaç limited şirket payını devralana geçirmek ve devralanın limited şirket ortak sıfatını kazanmasını sağlamaktır⁴⁴⁴. Bu da ancak şirket payının usulüne uygun şekilde devredilmesi ile mümkündür.

Devredenin payını devredebilmesi TTK m. 595/1 hükmüne göre üç aşamada gerçekleşmektedir. İlk aşama devreden ile devralan arasında bir devir sözleşmesi yapılması gerekir. TBK m. 12/1 gereği sözleşmelerin geçerliliği, kanunda aksi öngörülmediği sürece, hiçbir şekle bağlı değildir. Ancak esas sermayenin devri ve devir borcu doğuran işlemlerin TTK m. 595/1 ifadesine göre yapılacak sözleşmenin geçerliliği için yazılı şekilde yapılması gerekir. Devreden bu borcunu yerine getirmediği takdirde, payı devralacak olan alacaklı mahkemeye başvurarak pay sahibinin irade beyanında bulunmasına mahkûm edilmesini talep edebilir. Pay devir sözleşmenin kurulması için irade beyanı zorunlu olduğundan mahkemenin vereceği karar payını devredecek ortağın iradesi yerine geçecektir⁴⁴⁵. Mahkemenin vereceği kararla birlikte pay doğrudan devralana geçmez.

⁴⁴⁰ Şener, 2017a: 287; Kılıçoğlu, 2020: 353.

⁴⁴¹ Yıldız, 2007: 139; Arslanlı, 1963: 167; Poroy vd., 2019: 421; Bahtiyar, 2020: 435; Öz, 2020: 42; Doğrusöz Koşut, 2016: 376; Şener, 2017a: 305; Demirkapı, 2018: 256; Özer, 2019: 184.

⁴⁴² Şener, 2017a: 305; Özer, 2019: 184; Türe, 2022: 152; Genel kurulun onayı şirket sözleşmesiyle kaldırılabilir. Bkz. Siffert vd., 2008: Art. 787, N. 3.

⁴⁴³ Çebi, 2019: 230; Demirkapı, 2008: 141-142; Bahtiyar, 2020: 459; Özer, 2019: 183.

⁴⁴⁴ Şener, 2017a: 287; Demirkapı, 2008: 141.

⁴⁴⁵ Develi Ayverdi, 2020: 108-109; Demirkapı, 2008: 142.

İkinci aşamada devralan ve devredenim imzalarının noter tarafından onaylanması gerekir. İmzaların noter tarafından onaylanması, noter tarafından sözleşme düzenleme şeklinde yapabileceği gibi taraflar arasında yapılmış olan yazılı sözleşmeyi onaylama şeklinde de yapılabilir⁴⁴⁶.

Son aşama ise TTK m. 595/2'ye göre, şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde pay devrine ilişkin sözleşmenin limited şirket genel kurulu tarafından onaylanmasıdır. Şirket sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadıkça pay devrinin geçerli olması için şirket genel kurulunda TTK m. 620'de belirtilen toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğunun oyuyla devir sözleşmesinin onaylanması gerekir. Devreden, tasarruf işleminin tamamlanması için genel kurul onayının gerçekleşmesi amacıyla gerekli işlemleri yapmak ve genel kurul kararının alınmasını engelleyecek davranışlardan kaçınmakla yükümlüdür. Genel kurul oylamasında devreden devir yönünde oy kullanması yükümlülüğü de vardır.

2.2.1.5.1.2. Devredenin Tali Yükümlülükleri

2.2.1.5.1.2.1. Bilgi Verme Yükümlülüğü

TTK m. 614/1. fıkrasında bilgi alma ve inceleme hakkı düzenlenmiştir. Bilgi vermeye ilişkin pay devrinde ayrıca bir madde düzenlenmemiştir. Ancak payını devredecek olan pay sahibi tarafından, içerik açısından baktığımızda şirketin mevcut malvarlığını, borçları, alacaklarını ve diğer mali yükümlülükleri ile bilanço, kâr zarar hesapları hakkında devralana bilgi vermek zorundadır. TTK m. 595/1'de pay devir sözleşmesinde varsa, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri ile rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu husus, önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşulların belirtilmesinin öngörülmesi bilgi verme yükümlülüğü kapsamında değerlendirilebilir.

2.2.1.5.1.2.2. Pay Senedini Teslim Yükümlülüğü

Devreden, pay devir taahhüdünde belirtilen süre sonunda devre konu olan payları devralana teslim borcu altındadır. Bu devir işlemi TTK m. 595'te belirtilen usule uygun olarak, taraflar arasında yapılacak pay devir sözleşmesi, noterde tarafların imzalarının onaylanması ve şirket sözleşmesinde kaldırılmamışsa genel kurul kararı ile birlikte tamamlanır. Limited şirket

⁴⁴⁶ GmbHG 15/3'de pay devir sözleşmesinin noter tasdikli bir sözleşme yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bkz. <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2021); Jungmann ve Santoro, 2020: 54.

esas sermaye payları için ispat aracı veya nama yazılı senet bastırılmışsa (uygulamada yaygın değil) bu senetlerinde tesliminin de gerçekleştirilmesi gerekir.

2.2.1.5.2. Devralanın Yükümlülükleri

2.2.1.5.2.1. İvaz

Limited şirket payı ivazlı ya da ivazsız olarak devredilebilir. Devralanın devir sözleşmesinden doğan yükümlülüğü, sözleşme ivazlı yapılmışsa ivazı ödeme ve payını devralmaktır⁴⁴⁷. Pay devrinin alacak karşılığı veya mal mukabili devri de söz konusu olabilmekte bu hususa ilişkin TTK’de bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak devreden ile devralan arasında payın devri konusunda bir ivaz belirlendiği takdirde, devralanın asli yükümlülüğünü ivaz oluşturmakta, pay ile ivaz arasında karşılıklılık ilişkisi olduğu kabul edilmektedir⁴⁴⁸.

Uygulamaya bakıldığı zaman payın devri genel olarak ivazlı olarak yapılmaktadır. Pay sahibi limited şirketten herhangi bir sebeple ayrılmak istediğinde şirketteki bu payını belirli bir bedel karşılığında devralana devrini sağlamaktadır. İvazsız olması ise sadece payın bağışlama yoluyla devri veya taahhüdü ile miras durumunda söz konusu olmaktadır⁴⁴⁹. Şirketin iktisap ettiği payları elden çıkarması usulü ve payların hangi bedel üzerinden elden çıkarılacağı veya ivazsız devredilip devredilmeyeceği hususu kanunda düzenlenmemiştir. Bu görev müdürler tarafından eşit işlem yapma yükümlülüğü çerçevesinde (TTK m. 627) payın gerçek değeri altında olmamak şartıyla ortaklara devredilebilir. Bu payların ortaklara ivazsız olarak devri ise TTK m. 380 hükmü gereği mümkün değildir⁴⁵⁰.

2.2.1.5.2.2. Devralma Yükümlülüğü

Devralanın, payın devrine ilişkin en önemli yükümlülüklerinden birisi de payı devralma yükümlülüğüdür. Devralan devir taahhüdü ile ileride yapılacak devir işlemi ile devreden hukuki durumunu üstlenme borcu altına girmektedir⁴⁵¹.

Payın devir taahhüdüne ilişkin sözleşme kendisine özgü yapısı sebebiyle, payı devralanın yükümlülüğüne ilişkin olarak TBK m. 195 ve 232. maddelerinin kıyasen

⁴⁴⁷ Çebi, 2019: 230; Derekaya, K. Ç. (2021). *Limited Şirketlerde Pay Devri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 57; Çiçekçi, Ö. B. (2021). “Limited Ortaklıkta Payın Devri”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, s. 53.

⁴⁴⁸ TTK m. 595 gerekçesi; Demirkapı, 2008: 148-149.

⁴⁴⁹ Arslanlı, 1963: 189-190; Arslanlı ve Domanıç, 1989: 264; Derekaya, 2021: 57.

⁴⁵⁰ TTK m. 612 gerekçesinde, şirketin kendi esas sermaye paylarının iktisabına ilişkin düzenlemenin anonim şirkete paralel şekilde düzenlendiğini belirtmiştir; Sevi, 2018: 106-107.

⁴⁵¹ Demirkapı, 2008: 149; Çiçekçi, 2021: 42.

uygulanması mümkündür. Payı devralma yükümlülüğü TBK m. 232’de düzenlenmiştir. Buna göre payı devralan kararlaştırılan ivazı ödemek ve devir taahhüdü sözleşmesine istinaden payı devralmak yükümlülüğü altındadır. Ancak alacaklı durumda olan devralan kural olarak payı devralmaya zorlanamaz. Öğretide ve uygulamada bu şekilde bir durumla karşılaşıldığı da devralan pay sahibi payı devralmaktan kaçınma ve pay devir bedelini ödememe şeklinde hareket ettiği görülmektedir. Bu durumda devreden pay sahibi devralanın temerrüdü yanında, borçlunun temerrüdü hükümlerinden yararlanması mümkündür⁴⁵². Payın ne zaman devralınacağına ilişkin TTK’de açık bir düzenleme olmaması karşısında TBK m. 232/2’ye göre payın devrine ilişkin yerel adet yoksa veya taraflar arasında bu hususta bir anlaşma söz konusu değilse payı, devralanın derhal devralması gerekir.

2.2.1.6. Tarafların Temerrüdü

Limited şirket payının devrinde tarafların temerrüde düşmesi durumunda nasıl bir işlem yapılacağına ilişkin TTK’de açık bir düzenleme söz konusu değildir. Bu konuda TBK’de yer alan genel düzenlemelere bakmamız gerekecektir.

2.2.1.6.1. Devredenin Temerrüdü

Payın devri taahhüdünde devralanın tasarruf işlemini gerçekleştirmek istememesi halinde, buna ilişkin kanunda bir düzenleme söz konusu olmadığı gibi alacağın temlikine ilişkin düzenlemelerde de bu konuda hüküm yer almamaktadır⁴⁵³. TBK’nin genel hükümlerinde temerrüde ilişkin düzenleme TBK 117. maddede düzenlenmişken, satım sözleşmesinde satıcının temerrüdüne ilişkin hükümler TBK m. 212-213’te özel olarak düzenlenmiştir.

Devreden esas sermaye payının devri sözleşmesinin yapılmasında temerrüde düşerse, devralan mahkemeye başvurarak, ortağın irade beyanında bulunmasını talep etme yetkisine sahiptir. Mahkemenin vereceği karar ortağın iradesinin yerine geçer⁴⁵⁴. Ancak pay mahkeme kararıyla doğrudan el değiştirmez. Kanuni bağlam (genel kurul onayı) şirket sözleşmesi ile kaldırılmadığı sürece payın devrinin gerçekleşebilmesi için genel kurul kararı gereklidir. Diğer şartlar gerçekleşmiş olsa bile kanunun öngördüğü çoğunluk tarafından genel kurul onayı alınmamışsa devir işlemi geçersizdir⁴⁵⁵.

Payın devir taahhüdünde temerrüde düşülmesi durumunda ilk olarak satıma ilişkin hükümlerin uygulanması gerekeceği düşünülse de bunun uygulanabilmesi için payın devir

⁴⁵² TBK m. 232 gerekçesi.

⁴⁵³ Demirkapı, 2008: 152.

⁴⁵⁴ Çebi, 2019: 230; Şener, 2017a: 287.

⁴⁵⁵ Şener, 2017a: 287; Pelvan, 2019: 84; Turanlı, 2015: 36; Tekinalp, 2003: 21; Pulaşlı, 2020a: 749; Şener, 2020: 629.

taahhüdünün ticari satış olarak düşünülmesi gerekir. Bizim de katıldığımız görüşe göre, limited şirket payının devrine ilişkin sözleşmeler, çoğunlukla satım, bağış, mal değişimi sözleşmesi olarak nitelendirilmektedir. Bu konuda TTK’de özel hüküm bulunmadığı için temerrüt halinde TBK’da yer alan genel hükümler uygulanacaktır. Buradan hareketle devredenin temerrüdü halinde satıma ilişkin hükümler uygulanmaz⁴⁵⁶.

2.2.1.6.2. Devralanın Temerrüdü

Devralanın temerrüdü halinde TBK’de yer alan genel hükümlere göre hareket edilir. Devralanın temerrüdü, payı devralınmasına ilişkin sözleşmeye katılmama şeklinde ortaya çıkabileceği gibi üstlendiği ivaza ilişkin olarak da ortaya çıkabilir⁴⁵⁷. Devralanın temerrüdü bu kapsamda sözleşmeye katılmama ve ivazda temerrüdü olmak üzere iki ayrı başlıkta incelenebilir.

2.2.1.6.2.1. Devralanın Devir Sözleşmesine Katılmada Temerrüdü

Alacaklının temerrüdü konusunda TTK m. 23/1-b’de düzenleme yapılmış, buradaki düzenleme ticari satış ve mal değişimi başlığını taşımaktadır⁴⁵⁸. Ancak bu maddenin pay devrinde uygulanması mümkün gözükmemektedir. Bunun yerine TBK’de yer alan borçlunun temerrüdü hükümlerine göre hareket etmek gerekir. Çünkü TTK’de devralanın pay devir sözleşmesine katılmada temerrüdüne ilişkin düzenleme yer almamaktadır.

Payı devralacak olan, devir taahhüdü sözleşmesini yapmakla payı devralmaya ilişkin devir sözleşmesine katılma ve payı devralma yükümlülüğünü kabul etmiş demektir⁴⁵⁹. Devralacak kimse devir sözleşmesine katılmadığı takdirde temerrüdünden söz edilir. Temerrüde düşen devralacak, devreden TBK m. 123’e göre temerrüde düşene borcun yerine getirilmesi için uygun bir süre verebileceği gibi bu süreyi hâkimden de isteyebilir. Verilen süre içinde borçlu payın devrine ilişkin sözleşmeye katılamayarak borçlarını yerine getirmede temerrüde düşmüşse artık devreden TBK m. 125’te belirtilen borcun ifasını talep edebileceği

⁴⁵⁶ Demirkapı, 2008: 153; TBK m. 212’de “Satıcının temerrüdü hâlinde, borçlunun temerrüdüne ilişkin genel hükümler uygulanır. Zilyetliğin devri için belirli bir süre konulmuş olan ticari satışlarda, satıcı temerrüde düşerse alıcının, devir isteminden vazgeçerek borcun ifa edilmemesinden doğan zararının giderilmesini istediği kabul edilir. Alıcı, satılanın devredilmesini isteme niyetinde ise belirlenen sürenin bitiminde bunu satıcıya hemen bildirmek zorundadır”. Ayrıca “Borcunu ifa etmeyen satıcı, alıcının bu yüzden uğradığı zararı gidermekle yükümlüdür” (TBK m. 213/1) şeklinde hükmedilmiştir.

⁴⁵⁷ Demirkapı, 2008: 153.

⁴⁵⁸ TTK m. 23/1-b “Alıcı mütemerrit olduğu takdirde satıcı, malın satışına izin verilmesini mahkemeden isteyebilir. Mahkeme, satışın açık artırma yoluyla veya bu işle yetkilendirilen bir kişi aracılığıyla yapılmasına karar verir. Satıcı isterse satış için yetkilendirilen kişi, satışa çıkarılacak malın niteliklerini bir uzmana tespit ettirir. Satış giderleri satış bedelinden çıkarıldıktan sonra artan para, satıcının takas hakkı saklı kalmak şartıyla, satıcı tarafından alıcı adına bir bankaya ve banka bulunmadığı takdirde notere bırakılır ve durum hemen alıcıya ihbar edilir”.

⁴⁵⁹ Çebi, 2019: 230; Demirkapı, 2008: 154.

gibi gecikme sebebiyle uğradığı zararın tazminini de isteyebilir (TBK m. 125/1). Devralanın temerrüdü durumunda asıl borca bağlı (payın devri) cezai şartı da sona erdirmektedir. Çünkü borçlu konumundaki devralanın temerrüdü anından itibaren cezai şartı ödemesi istenemez⁴⁶⁰.

Devreden isterse borcun ifa edilmesi ya da gecikme tazminatını istemekten vazgeçtiğini derhal bildirerek, borcun ifa edilmemesinden doğan zararını isteyebilir veya payın devri işleminden dönebilir (TBK m. 125/2). Devreden, devralanın temerrüdü halinde sözleşmeden dönme hakkını kullanması durumunda taraflar karşılıklı olarak sözleşmenin kurulması amacıyla yaptıkları edimleri sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde geri isteyebilirler (TBK m. 125/3).

2.2.1.6.2.2. Devralanın İvazda Temerrüdü

Payı devralacak olanın, ivazda temerrüde düşmesi ve ivazın para olarak belirlenmesi durumunda, alıcının satış bedelini ödemede temerrüdüne ilişkin hükümlerin uygulanması gerekir⁴⁶¹. TBK m. 235 hükmü alıcının temerrüdü durumunda satıcının herhangi bir işleme gerek kalmaksızın dönebileceğini belirtmiştir. Burada “*herhangi bir işleme gerek kalmaksızın*” ibaresi ile TBK 123. maddesindeki uygun bir sürenin verilmesinin zorunlu olmadan sözleşmeden dönülebileceğini kastedilmektedir. Bu hükümlerin uygulanması bakımından pay devrinin ticari satım olup olmamasının herhangi bir önemi bulunmamaktadır⁴⁶². Devreden, devralanın ivazda temerrüdü sebebiyle isteyeceği zararın hesaplanmasında TBK 236. maddesine göre talepte bulunacaktır⁴⁶³. Bu madde eTBK’deki ticari satışlarla adi satışlar arasındaki fark kaldırılarak, zararın hesaplanması bakımından madde gerekçesinde hem adi hem de ticari satışların aynı şekilde hesaplanmasının hakkaniyete daha uygun olacağı ileri sürülmüştür⁴⁶⁴. Devralanın üstlendiği ivaz paradan başka bir edim olduğu takdirde, hükümlerin bu duruma göre belirlenmesi gerekir⁴⁶⁵.

⁴⁶⁰ Antalya, 2019: 194.

⁴⁶¹ Demirkapı, 2008: 154.

⁴⁶² Demirkapı, 2008: 154-155.

⁴⁶³ TBK m. 236 “Borcunu ifa etmeyen alıcı, satıcının bu yüzden uğradığı zararı gidermekle yükümlüdür. Satıcı, satış bedelini ödemede temerrüde düşmüş olan alıcıdan, bu bedel ile satılanın başkasına dürüstlük kurallarına uygun olarak satışından elde ettiği bedel arasındaki farka göre hesaplanacak zararın giderilmesini, isteyebilir. Satılan, borsada kayıtlı veya piyasa fiyatı bulunan mallardan ise satıcı, böyle bir satışa gerek kalmaksızın alıcıdan, satış bedeli ile malın belirlenmiş ödeme günündeki fiyatı arasındaki farka göre hesaplanacak zararın giderilmesini isteyebilir”.

⁴⁶⁴ TBK m. 236 gerekçesi.

⁴⁶⁵ Demirkapı, 2008: 155.

2.2.1.7. Pay Devir Taahhüdünün Şarta Bağlı Olarak Yapılması

Payın devir taahhüdü bir şarta bağlı olarak yapılabilir. Pay devir taahhüdünün şarta bağlı olarak yapılması durumunda devredecek pay sahibinin devir borcu, şartın gerçekleşmesi halinde söz konusu olur⁴⁶⁶. Payın devrinin şarta bağlı olarak yapılmasına ilişkin düzenlemeler TBK m. 170-176 arasında düzenlenmiştir.

Payın devri geciktirici şarta veya bozucu şarta bağlı olarak yapılabilir. Bu ayrıma göre payın devrinin geciktirici veya bozucu şarta bağlı olarak yapılması durumunda ortaya çıkacak sonuçlar ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir.

2.2.1.7.1. Devir Taahhüdünün Geciktirici Şarta Bağlı Olarak Yapılması

Taahhüt işlemi niteliğindeki devir borcu doğuran işlemler geciktirici şarta bağlı olarak yapılması mümkündür. Taraflar arasında yapılan sözleşmenin hüküm ifade etmesi için, şartın gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin bilinmediği bir olguya bırakılması durumudur (TBK m. 170/1). Özellikle pay bedelinin ödenmesi, geciktirici şart altında yapılan devir sözleşmesiyle payı devralan, devredilebilen ve intikal edebilen ilerde kazanılabilecek bir hak elde eder⁴⁶⁷. Bu şekilde yapılan devir taahhüdünde taraflar arasındaki pay devir borcu sözleşmenin yapıldığı anda doğmasına rağmen, payı devralacak alacaklının talep hakkı ise geciktirici şartın gerçekleşmesi ile hüküm ve sonuçlarını doğurur⁴⁶⁸. Esas sermaye payının geçmesi için genel kurulun pay devrini onaylaması (TTK m. 595/2) işlemi de geciktirici etki göstermektedir. Genel kurulun pay devrine onay vermesi ile şartın gerçekleşmesi geçmişe etkili sonuç doğurmaktadır. Şart gerçekleşinceye kadar devir taahhüdü askıdadır⁴⁶⁹. Taraflar arasında aksi kararlaştırılmadığı sürece geciktirici şarta bağlı sözleşme, ancak şartın gerçekleştiği anda hüküm ifade eder (TBK m. 170/2). Fakat buradaki süre kısa olup, her an kaçırılması tehlikesi vardır⁴⁷⁰.

⁴⁶⁶ Şener, 2017a: 301; Demirkapı, 2008: 167.

⁴⁶⁷ Yavuz, 2013: 83; Şener, 2017a: 301.

⁴⁶⁸ Kılıçoğlu, 2020: 961; Şener, 2017a: 311; Demirkapı, 2008: 167.

⁴⁶⁹ Özer, 2019: 210; Ekşi, 2005: 23; Demirkapı, 2008: 411-412; Pulaşlı, 2018a: 2773; Yavuz, 2013: 83; Okur, S. (2019). "Roma, Türk ve Avrupa Sözleşme Hukukunda Koşul (Şart) Kavramı ve Hukuki Sonuçları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme". *ERÜHFD*, XIV(1), s. 50; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 242; Berberoğlu Yenipinar, F. (2018). *Şirket İçi Uyuşmazlıklardan Kaynaklanan Davalar*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 61; Develi Ayverdi, genel kurul tarafından onaylanıncaya kadar pay devir sözleşmesinin askıda hükümsüz olduğu görüşündedir. Bkz. Develi Ayverdi, 2022: 90.

⁴⁷⁰ Yavuz, 2013: 83; Genel kurul kararı ancak geciktirici şartın gerçekleştiği andan itibaren hüküm ifade edeceğinden TTK m. 595/7'de öngörülen süreyi geçirme ihtimali vardır. Burada hem genel kurul kararının üç aylık sürede alınması hem de üç aylık süre içinde geciktirici şartın gerçekleşip gerçekleşmediğinin anlaşılması gerekir. Süre kısa olduğu için örtülü onay durumu ortaya çıkabilir. Oysa İsv. BK m. 787/2'de altı ay olan sürenin bizde üç ay olarak belirlenmesi tartışılabilir. Bkz. Şener, 2017a: 311; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 16.03.2022).

Şart gerçekleşinceye kadar payı devredecek taraf, payın devrinin gereği gibi yerine getirilmesini, engelleyecek her türlü davranıştan kaçınmak zorundadır (TBK m. 171/1). Şarta bağlı devir işleminin tehlikeye düşmesi halinde devir alacaklısı, alacakları şarta bağlı olmayan alacaklıların başvurabilecekleri koruma önlemlerine de başvurabilirler (TBK m. 171/2). Payın devri taahhüdünde şart gerçekleşmeden taahhüt işlemi, şart gerçekleştikten sonra tasarruf işlemi söz konusu olmaktadır. Şart gerçekleşmeden yapılan tasarruf işlemleri şartın hükümlerini ihlal ettiği oranda geçersiz kabul edilmiştir (TBK m. 171/3). Borçlu devredenin geciktirici şarta bağlı taahhüt işlemi niteliğindeki sözleşmeyi ihlal eden davranışları TBK m. 112 hükmü gereği kendisine hiçbir kusurun yüklenmeyeceğini ispat etmedikçe sözleşmeye aykırılıktan doğan zararları tazmin etmek zorundadır (TBK m. 112). Payın devrinin şarta bağlı olarak yapılması durumunda şartın yerine getirilmesi devir borcu altına girenin şahsına bağlı değildir. Pay devir borcu altına giren kimsenin ölümü halinde devir borcu mirasçılara geçmektedir⁴⁷¹.

Devralan açısından bakıldığında her zaman payın devri konusunda aynı sonuca ulaşmak mümkün değildir. Çünkü devri sınırlayan bağlam kuralları ya da şirket sözleşmesinde öngörülen belirli bir meslekten olma zorunluluğunun bulunması durumunda devralanın ölümü halinde, mirasçılardan kendilerine devir yapılması yönündeki talepleri yerine getirilmez⁴⁷².

Payın devrinin şarta bağlanması durumunda taraflardan birisi, şartın gerçekleşmesine dürüstlük kuralına aykırı şekilde engel olursa şarta kendiliğinden gerçekleşmiş sayılır (TBK m. 175/1). Yine aynı şekilde taraflardan birisi dürüstlük kurallarına aykırı şekilde şartın gerçekleşmesini sağlarsa şart gerçekleşmemiş sayılır (TBK m. 175/2).

Taraflar arasında payın devri konusunda belirlenmiş olan şart hukuka ya da ahlaka aykırı bir fiilin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla getirilmişse, şarta bağlı devir işlemi kesin olarak geçersizdir (TBK m. 176).

2.2.1.7.2. Devir Taahhüdünün Bozucu Şarta Bağlı Olarak Yapılması

Taraflar arasında pay devrinin bozucu şarta bağlı olarak yapılması mümkündür. Yapılan işlemin önceden gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinmeyen bir olguya dayanan sözleşmeye bağlıysa devir taahhüdü bozucu şarta bağlanmıştır (TBK m. 173/1). Yapılan işlem devreden ile devralan arasında başlangıçtan itibaren hüküm ve sonuçları doğurur. İşlemin askıda olması durumu gerçekleşmemektedir⁴⁷³. Pay sahibi payını devretme, devralacak ise payı devralma yükümlülüğü altındadır. Bozucu şarta bağlanmış sözleşmenin hükümleri koşulun gerçekleştiği anda, payın devri taahhüdünden kaynaklanan yükümlülükler sona erer (TBK m. 173/2).

⁴⁷¹ Demirkapı, 2008: 168; Wicke, 2020: 210.

⁴⁷² Demirkapı, 2008: 168.

⁴⁷³ Okur, 2019: 51; Kılıçoğlu, 2020: 962; Demirkapı, 2008: 168-169.

Taraflar arasında aksi kararlaştırılmadığı takdirde ya da işin niteliğinden anlaşılmadığı sürece pay devir taahhüt işleminin sona ermesi geçmişe etkili sonuç doğurmaz (TBK m. 179/3).

Şener, genel kurulun bozucu şarta bağlı bir onay kararı veremeyeceğini belirtmektedir⁴⁷⁴. Demirkapı'ya göre ise bozucu şarta bağlı devir işlemi şirket tarafından onaylanmış olduğundan, şirket bu konuda bilgi sahibidir ve iade işleminin yapılabilmesi için tekrar şirket onayını almaya gerek yoktur⁴⁷⁵.

Kanaatimizce, bozucu şarta bağlı bir devir işlemi yapılabilen, genel kurulun bu yönde bir onay kararı vermesi sonucu, bozucu şartın gerçekleşmesi durumunda herhangi bir işleme veya onaya gerek kalmaksızın pay devir işlemi geçersiz sayılacaktır.

2.2.1.8. Taahhüt İşlemi Yapanın Sorumluluğu

Payın devri taahhüdünde, taahhüt işlemi yapanın sorumluluğuna ilişkin kanun koyucu herhangi bir düzenleme yapmamıştır. Ancak, genel hükümlerde yer alan satışa ilişkin hükümler çerçevesinde taahhüt edenin sorumluluğu çizilecektir. Pay devir taahhüdünde bulunan devreden taahhüt işlemini kusurlu şekilde ihlal edecek olursa devralacak tarafın zararını karşılamak zorundadır. Örneğin, tasfiye ya da iflas aşamasındaki bir şirketin paylarının devri taahhüt edilmişse, bunu bilmeyen karşı taraf hukuki ayıp ilkeleri çerçevesinde devredene açıklama yükümünü ihlalden ve culpa in contrahendo sorumluluğundan başvurabilir⁴⁷⁶.

2.2.1.9. Pay Devir Taahhüdünde Zamanaşımı

Pay devir taahhüdüne ilişkin işlemlerin temeli borçlar hukukuna dayanır. TTK'nin limited şirketlere ilişkin bölümünde bu konuya ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. TTK'deki bu boşluğun borçlar hukukunun zamanaşımına ilişkin hükümlerince doldurulacağı açıktır⁴⁷⁷.

Limited şirket payının devri işlemlerine karşı açılacak davalar TBK m. 147/4 gereği beş yıllık zamanaşımı süresine bağlıdır. Bu husus madde de “*Bir ortaklıkta, ortaklık sözleşmesinden doğan ve ortakların birbirleri veya kendileri ile ortaklık arasındaki; bir ortaklığın müdürleri, temsilcileri, denetçileri ile ortaklık veya ortaklar arasındaki alacaklar*” ifadesiyle açıkça belirtilmiştir. eTBK m. 126/4 hükmüne göre ise “*Ticari olsun olmasın bir şirket akdine*

⁴⁷⁴ Şener, 2017a: 311.

⁴⁷⁵ Demirkapı, 2008: 169.

⁴⁷⁶ Şener, 2017a: 288; Nomer, 2020: 437; Oğuzman ve Öz, 2020: 40; Develi Ayverdi, 2022: 98.

⁴⁷⁷ Demirkapı, 2008: 171; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, ortaklık sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklarda ortaklar arasındaki davaların beş yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğunu içtihat etmiştir. Y. 3. HD., 19.05.2015 T., 2014/18518 E., 2015/948 K., karar için bkz. <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=196234> (Erişim Tarihi: 19.10.2021).

dayanan...” şeklindeki düzenleme ile sadece sözleşmeleri esas almış, pay devir taahhüdünün ortaklık sözleşmesi sayılıp sayılmayacağı madde ifadesinden net olarak anlaşılamamaktaydı. Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıklarda, pay devir taahhüdünün beş yıllık zamanaşımı süresine tabi olacağını içtihat etmiştir⁴⁷⁸.

2.2.2. Pay Devrinin Tasarruf İşlemi Niteliği

2.2.2.1. Esas Sermaye Payının Devri Usulü

Limited şirket payı devredilebilir niteliktedir. Limited şirket kurulduktan sonra sürekli aynı ortaklarla devam etmek zorunda değildir. Tasarruf işlemi, TTK m. 595 uyarınca devreden ile devralanın payı devretme ve devralma iradelerini açıkça ifade etmiş oldukları, yazılı şekilde yapılması ve imzalarının noter tarafından onaylanması gereken esas sermaye payının devrine ilişkin sözleşme ile gerçekleşir⁴⁷⁹. Limited şirket esas sermaye payları taşınır mal hükmünde olsalar dahi, devirleri taşınır ve taşınmazlardan farklı şekilde kendine has bir devre tabidir. Esas sermaye payları ister satış isterse bağış olsun devir işleminin TTK m. 595’in öngördüğü usulde yapılması gerekir⁴⁸⁰. Burada ortaklar, şirketteki paylarını serbestçe devredebilecekleri gibi çıkma ya da çıkarılma şeklinde paylarını devredebileceklerdir. Ayrıca paylar miras, eşler arası mal rejimi ve cebri icra yoluyla da bir başkasına devredilebilmektedir. Ancak limited şirket şahıs şirketi niteliği vurgulanarak şirkette ortakların ve şirketin menfaatlerini korumak ve payın gerçek değerinin ödenmesi suretiyle her türlü payların devir ve intikalleri zorlaştırılmış,

⁴⁷⁸ Y. 11. HD., 21.12.2011 T., 2010/ 7233 E., 2011/17422 K., karar için bkz. Yaralı, L. (2012). *Şirketler Hukukuna İlişkin Yargıtay Kararları*. Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, s. 201; Y. 11. HD., 05.11.2015 T., 2015/3202 E., 2015/11608 K., karar için bkz. <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=196234> (Erişim Tarihi: 19.10.2021); Kaya, 2013: 127; Poroy vd., 2019: 421; Ancak Demirkapı, eTBK m. 126/4 ve 125 hükmüne dayanarak pay devir vadine ilişkin sözleşmelerde zamanaşımı süresinin on yıllık süreye tabi olacağını belirtmiştir. Bu hususu “Yargıtay 11. HD., 15. 02. 2005, E. 2004/3153, K. 1238 kararında, taraflar arasında payın devri karşılığını oluşturan mallar hakkında açılan davanın, BK m. 126/IV hükmü uyarınca beş yıllık zamanaşımına tâbi olacağını belirtmiştir. Buna göre Yargıtay’ın payın devrine bağlı açılan davaları “ticari olsun olmasın bir ortaklık sözleşmesine dayanan ve ortaklar arasında veya şirketle ortaklar arasında açılmış bulunan” davalar olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Oysa devir vaadi sözleşmesi, ortaklık sözleşmesiyle bağlantılı bulunsa bile, ortaklık sözleşmesi değildir. Devir vaadi tam iki tarafa borç yükleyen ve taraf menfaatlerinin birbirine zıt şekilde ortaya çıktığı bir sözleşmedir. Devir vaadi ortaklık sözleşmesinin hiç bir unsurunu içermez. Bu sebeple Yargıtay’ın belirtilen fıkri doğru değildir. Diğer taraftan devralan ve devreden, devir vaadinden doğan taleplerinin “ortaklar arasında dava” olarak nitelendirilmesi de doğru değildir. Buna karşın payın devrinin, ortak sıfatının geçirilmesi borcunu yüklemesi sebebiyle ortaklık sözleşmesi ile bağlantısı dolaylıdır ve varılan sonucu haklı kılmaz. Bu sebeple devir vaadinden doğan talepler, BK m. 125 gereğince on yıllık zamanaşımına tâbidir.” Şeklinde ifade etmiştir. Bkz. Demirkapı, 2008: 171-172.

⁴⁷⁹ Poroy vd., 2010: 798; Tekinalp, 2020: 558; Çamoğlu, 2020: 36; Taşdelen, 2012: 99; Ekşi, 2005: 22; Demirkapı, tasarruf işleminin iki aşamadan oluştuğunu, ilk aşamasının, devreden ile devralan arasında yapılan pay devir sözleşmesi aşaması ancak bu sözleşmenin tek başına payın devrini gerçekleştirmede yetersiz kaldığını, payın devri için genel kurulun onay vermesi ile ikinci aşamasının gerçekleşmesi gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Demirkapı, 2008: 141; Demirkapı, 2007: 828.

⁴⁸⁰ Y. 11. HD., 05.07.2013 T., 11969 E., 14372 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2958.

payların ticaret konusu yapılmaması amaçlanmıştır⁴⁸¹. Payın devri, kuruluşta şirket sözleşmesine konulacak hükümle veya sonradan şirket sözleşmesi değiştirilerek kanundaki düzenlemeden daha ağır şartlara bağlanabileceği gibi payın devri tamamen de yasaklanabilmektedir⁴⁸². Esas sermaye payının devri, payın ortağa sağladığı bütün hak ve borçlarıyla bir bütün oluşturan hukuki bir ilişkinin devrini ifade etmektedir⁴⁸³. Devrin şirkete karşı hüküm ifade etmesi ve devralan kişinin devreden pay sahibinin yerini alması için kanunun öngördüğü bu şartların yerine getirilmesi gerekir⁴⁸⁴.

2.2.2.1.1. Esas Sermaye Payının Devrine İlişkin Hükümlerin Uygulanması

Payın devri hem borçlandırıcı hem tasarruf işlemi gerektirir. Genelde bu işlemler aynı anda yapılır. Ancak bazen borçlandırıcı işlem önce yapılır, payın teslimini içeren tasarruf işleminin yapılması sonraya bırakılabilir⁴⁸⁵. Esas sermaye payının devri esnasında TTK 595. maddedeki işlemlerin yapılması sırası açısından herhangi bir zorunluluk bulunmamaktadır⁴⁸⁶.

2.2.2.1.1.1. Yasal Düzenlemenin Uygulandığı Haller

Limited şirket paylarının devri konusunda kanun koyucu en açık düzenlemeyi limited şirket pay devrinde yapmıştır⁴⁸⁷. Hatta düzenleme eTTK'ye göre TTK'de daha açık hale getirilmiştir. Bedeli tamamen ödenmiş esas sermaye payları ile bedeli tamamen ödenmemiş esas sermaye payları hakkında ayrı ayrı düzenleme öngörmüştür.

2.2.2.1.1.1.1. Bedeli Tamamen Ödenmiş Esas Sermaye Paylarının Devri

Bedeli tamamen ödenmiş payların devrinde TTK 595. maddesi hükümleri uygulanmaktadır. Maddede belirtilen düzenlemeye aykırı şekilde yapılan devir işlemi geçersiz olup payın devrini sağlamaz. Aynı şekilde devir borcu doğuran işlemlerinde hukuka uygun şekilde kurulması payın devri sonucunu doğurmaz. Bu işlem taahhüt niteliği taşıdığından, payın

⁴⁸¹ Pulaşlı, 2020a: 749; Çağa, 1974: 593; Tekinalp, 2020: 525; Turanlı, 2015: 36; karşı görüş, limited şirketin sermaye şirketi olma yönünün güçlendirilmesi amacıyla pay devri kolaylaştırılmıştır. Bkz. Bahtiyar, 2020: 457; Camcı, 2020: 516.

⁴⁸² Tekinalp, 2003: 3; Yıldız, 2007: 136; Poroy vd., 2019: 420; Doğrusöz Koşut, 2016: 371; Özer, 2019: 177.

⁴⁸³ Yıldız, 2007: 132; Dinç, 2017b: 154; Öz, 2020: 21; Tekil, 1994: 30; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 219.

⁴⁸⁴ Yıldız, 2007: 137; Öz, 2020: 52.

⁴⁸⁵ Çağa, 1974: 594; Taşdelen, 2012: 99.

⁴⁸⁶ Oğuz, 2017: 188; Özer, 2019: 185; Gönen, 2013: 390.

⁴⁸⁷ Kendigelen, A. (2001). *Ticaret Hukuku Kürsüsünde On beş Yıl Makalelerim*. Beta Basım Yayım, İstanbul, s. 236.

devrini doğrudan sağlamaz. Devreden payın devrine yanaşmazsa devralan buna dayanarak tasarruf işleminin yapılmasını sağlamak için ifa davası açabilir⁴⁸⁸.

2.2.2.1.1.2. Bedeli Tamamen Ödenmemiş Esas Sermaye Paylarının Devri

TTK m. 585. maddesi 6335 sayılı kanunun 31. maddesi ile değişiklik yapılmış, pay bedellerinin ödenmesi, ifa borcu, ifa yeri, ifa etmemenin sonuçları ile bedelleri tamamen ödenmemiş olan payların devri konusunda kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinin kıyasen uygulanacağı ifade edilmiştir⁴⁸⁹. Bedeli tamamen ödenmemiş esas sermaye paylarının devri ancak şirketin onayı ile mümkündür⁴⁹⁰. Limited şirket ortağı, borcu tamamen ödenmemiş payını devretse dahi, bunların sorumlulukları kural olarak sona erer. Payı devralan yeni ortak ise pay defterine kaydedilmekle, bakiye sermaye borcunu üstlenmektedir⁴⁹¹. TTK m. 491/1'e göre; bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar, ancak şirketin onayı ile devrolunabileceği belirtilmiştir. Aynı şekilde bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı bir payı iktisap eden kimse, pay defterine kaydedilmekle şirkete karşı geri kalan pay bedelini ödemekle yükümlü olacaktır (TTK m. 501). Bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı payların ancak şirketin onayı ile devredilebileceğine ilişkin düzenleme ile sermayenin korunması amaçlanmaktadır⁴⁹².

TTK m. 491'de belirtilen miras, eşler arası mal rejime ve cebri icra durumlarında sermaye koyma borcu tamamen ifa edilmemiş olsa bile genel kurul kararına ihtiyaç duyulmadan paylar yeni malikine geçer⁴⁹³. Şirket, esas sermaye payı miras, eşler arası mal rejimi ve cebri icra şeklinde geçen kişinin payını kendisi veya ortağı ya da kendisi tarafından gösterilen üçüncü bir kişi tarafından devralmayı önererek, payın devrini reddedebilir⁴⁹⁴. Bu halde bu kimselerin ödenmemiş esas sermaye payları TTK m. 597'ye göre hesaplanacak gerçek değerden düşülerek kalan miktar bu yolla payı iktisap edene verilir⁴⁹⁵.

⁴⁸⁸ Oğuz, 2017: 190; Demirkapı, 2007: 844; Oğuzman ve Öz, 2020: 201.

⁴⁸⁹ Can, M. E. (2017b). "Limited Şirketin Kamu Borçlarından Dolayı Ortakların ve Yöneticilerin Sorumluluğu". *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), s. 63; Şener, 2017a: 323; Pulaşlı, 2018a: 2736; Türe, 2022: 145.

⁴⁹⁰ Şener, 2017a: 323; Akbulak, 2016: 510.

⁴⁹¹ Çamoğlu, 2020: 118; Şener, 2017a: 324.

⁴⁹² Oğuz, 2017: 192; Aksoy. S. (2018). *Anonim Şirketlerde Pay ve Payın Devri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 64 vd.

⁴⁹³ Şener, 2017a: 324; Çamoğlu, 2020: 50-51; Tekinalp, 2020: 560; Yıldız, 2007: 144; Pulaşlı, 2020a: 759; Tekinalp, 2011: 374; Kaya, 2008: 366; Pulaşlı, 2009: 41; Aslan, 2019: 258.

⁴⁹⁴ Şener, 2017a: 324.

⁴⁹⁵ Şener, 2017a: 324-325.

2.2.2.1.1.2. Yasal Düzenlemenin Uygulanmadığı Haller

TTK m. 596'da *“Esas sermaye payının, miras, eşler arasındaki mal rejimine ilişkin hükümler veya icra yoluyla geçmesi hâllerinde, tüm haklar ve borçlar, genel kurulun onayına gerek olmaksızın, esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçer”* şeklinde ifade etmiştir. Esas sermaye payının, mirasa ya da eşler arasındaki mal rejimlerine ilişkin hükümlere göre ya da icra yoluyla geçmesi, devre nazaran özellik göstermektedir. Çünkü, söz konusu geçişlerde pay bir hukuki işlemle değil, kanun gereği geçmektedir. Kanuni geçişte, genel kurulun onayını aramak, emredici olmayan bir hükmü, mirasın, eşler arası mal rejiminin ve icra düzeninin önüne geçirmek olur. Bu sebeple, bu durumlarda genel kurulun onayı aranmaksızın hak sahibine geçeceğini kabul edip, hakların kullanılmasına da izin verilmiştir⁴⁹⁶.

2.2.2.1.1.3. Devrin Yasaklanması veya Ağırlaştırılması

TTK m. 595/4. hükmüne göre, limited şirket pay devrinin yasaklanması ya da devrin yasada öngörülenden daha da ağırlaştırılabilmesi için kuruluştaki şirket sözleşmesine konulacak hükümle söz konusudur⁴⁹⁷. Esas sermaye payının devrine ilişkin kurallar şirket sözleşmesinde yer alması ile ortaklar yararına statüsel (şirket sözleşmesince) müktesep hak oluşturur⁴⁹⁸. Öğretide birtakım yazarlara göre, kanun hükmündeki bu düzenleme limited şirketi sermaye şirketi olma vasfından uzaklaştırmakta, her şeyden önce esas sermaye payının devrinin yasaklanmasını öngören sözleşme hükmüyle birlikte limited şirketin sermaye şirketinden ziyade şahıs şirketine yaklaştığı görüşündedirler⁴⁹⁹. TTK'nin 357. maddesinde, pay sahiplerinin eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulması gerektiği, eşitlik ilkesinin TMK 2. maddesindeki dürüstlük kuralının şirketler hukukuna bir yansıması olduğu, TTK m. 595/4 hükmü uyarınca şirket sözleşmesine konulacak hükümle sermaye payının devri yasaklanabileceği gibi TTK m. 621/1-c bendi gereğince, esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması veya pay devrinin kolaylaştırılması yönündeki genel kurul kararının, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması durumunda alınabileceği belirtilmiştir⁵⁰⁰.

⁴⁹⁶ TTK m. 596/1 gerekçesi.

⁴⁹⁷ Çağa, 1974: 594; Tekinalp, 2003: 3; Yıldız, 2007: 136; Doğrusöz Koşut, 2016: 371; Tekinalp, 2020: 557; Poroy vd., 2019: 420; Pulaşlı, 2020a: 746; Öz, 2020: 44; Pulaşlı, 2009: 40; Altaş, 2017: 276; Türe, 2022: 161.

⁴⁹⁸ Pulaşlı, 2020a: 750; Çağa, 1974: 594.

⁴⁹⁹ Turanlı, 2015: 39; Türe, 2022: 144; Ayan, 2019: 18.

⁵⁰⁰ Doğrusöz Koşut, 2016: 371; Y. 11. HD., 30.06.2020 T., 2019/5133 E., 2020/3333 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi:10.05.2021); Pay devrinde gerek genel kurul onayının emredici olmaması, gerekse pay devrinin yasaklanabilmesi ya da sınırlandırılması TTK'nin payın devrine ilişkin işlemleri ortakların iradesine bıraktığını, kanun koyucunun bu hususa pek fazla müdahale etmeyi uygun görmediğini göstermektedir. Bkz. Tekinalp, 2020: 557.

Kuruluştaki şirket sözleşmesi ile esas sermaye pay devrinin ağırlaştırılması veya yasaklanmasına ilişkin hüküm konulmamışsa, sonradan da bu yönde bir hüküm konulabilir. Yapılacak bu değişiklikte oy çokluğunun ne olacağı konusunda çeşitli görüşler söz konusudur. Çağa, pay devrinin yasaklanması ya da devrin ağırlaştırılabilmesi işlemlerinin şirketin kuruluşundan sonra kabulü için ortakların oybirliğinin şart olduğunu beyan etmiştir.⁵⁰¹ Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre, bu yasak ve devrin ağırlaştırılması kuruluş sözleşmesinde yer almıyorsa, değişikliğe gidilebilmesi için TTK m. 621/1. fıkra hükmü gereği genel kurulda temsil edilen oyların üçte ikisinin, oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun alınacak kararda lehe oy kullanması gerektiği yönündedir.⁵⁰² Kanunun bu düzenlemesi ile ortaklar lehine müktesep bir hak öngörmediği iddiası da çok rahatlıkla savunulabilmektedir.⁵⁰³ Şirket sözleşmesinde yer alan hükümle payın devrinin yasaklanması durumunda, esas sermaye payı üzerinde intifa ve rehin hakkı konulması da engellenmiş sayılır.⁵⁰⁴ Alman Limited Şirketler Kanunu m. 15/5'te payın devrinin şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle başka şartlara bağlanabileceği veya yasaklanabileceği belirtilmektedir.⁵⁰⁵

eTTK'de ortağın koymayı taahhüt ettiği esas sermayenin ayın olması durumunda, bu ortaklık payının üç yıl boyunca devredilemeyeceğine ilişkin yasak yeni TTK'de yer almamıştır. Ayın karşılığı çıkarılan paylar şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece serbestçe devredilebilmektedir.⁵⁰⁶

2.2.2.2. Devir Sözleşmesi

Limited şirkette payın bir başkasına geçmesi ancak payın devrine ilişkin yazılı sözleşmenin yapılması ile mümkündür.⁵⁰⁷ Devir sözleşmesi eTTK 520. madde de olduğu gibi TTK 595. maddesinde belirli şartlara tabi tutarak bağlamalı bir hale getirmiştir.⁵⁰⁸ Payın devrinin yazılı şekilde yapılacağı ve tarafların imzalarının noter tarafından onaylanacağı, madde hükmünde emredici niteliktedir.⁵⁰⁹ Yargıtay pay devir sözleşmesinde tarafların pay bedelinin

⁵⁰¹ Çağa, 1974: 594.

⁵⁰² Altaş, 2017: 275-276; Yıldız, 2007: 137.

⁵⁰³ Yıldız, 2007: 137; Altaş, 2017: 275-276.

⁵⁰⁴ Kendigelen, 2016: 488; Şener, 2017a: 320; Baş, 2021: 935-936.

⁵⁰⁵ Şener, 2017a: 320; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 13.02.2021).

⁵⁰⁶ Doğrusöz Koşut, 2016: 371; Bahtiyar, 2020: 461.

⁵⁰⁷ Pulaşlı, 2018a: 2752; Aksu Özkan, R. (2020a). "Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirkette Pay Devrinin Ortağın Kamu Borçlarına Etkisi". *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 230; Ünlü, 2015: 105; Poroy vd., 2019: 420.

⁵⁰⁸ Poroy vd., 2010: 798; Yıldız, 2007: 137; Akıncı ve Yasan Tepetaş, 2018: 120.

⁵⁰⁹ Doğan, A. A. (2012). *Limited Şirketler Rehberi*. Adalet Yayınevi, Ankara, s. 55; Poroy vd., 2019: 420; Turanlı, 2015: 40; Poroy vd., 2010: 798; Ekşi, 2005: 4.

ödenmesine ilişkin aralarında yaptıkları ödeme planına ilişkin adi yazılı sözleşmenin geçerli olduğunu içtihat etmiştir⁵¹⁰. Madde gerekçesinde devir sözleşmesi ve noter onayının aranmasının sebebi olarak; eTTK’de yer alan fakat İsviçre düzenlemesinde yer almayan bu hususun hem ispat açısından hem de güvenliği sağlamak açısından önemli olduğunu aynı zamanda tarafları, ek ödeme, yan edim yükümlülükleri ile diğer sözleşmeden kaynaklanan borçlar hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu konuda düşünceleri açısından önemli olduğu belirtilmiştir⁵¹¹.

Taraflarca geçerli olarak yapılan pay devir sözleşmesi sonradan iptal edilmek isteniyorsa bu durumda aynı şekilde TTK m. 595 hükmüne uyularak yazılı yapılması ve imzaların noter tarafından tasdik edilmesi gerekir⁵¹².

Aksine bir hüküm bulunmuyorsa limited şirket esas sermaye payı ortaklardan birisine ya da üçüncü bir kişiye devredilebilir. Pay devir sözleşmesinde hangi payların devredileceği ve paylara ilişkin olarak bedelin belirli olması zorunlu olmayıp, belirlenebilir olması sözleşmenin kurulması açısından yeterlidir⁵¹³.

2.2.2.2.1. Devir Sözleşmesinin Hukuki Niteliği

Devir sözleşmesinin niteliği, sermaye payının devri kural olarak borçlandırıcı işlem ya da borçlandırıcı işlemin yapılmasını öngören ön sözleşme veya sözleşme yapma taahhüdüne dayanmaktadır. Taahhüt işlemi (borçlandırıcı işlem), mülkiyet hakkını kazanmanın hukuki sebebini teşkil eder⁵¹⁴. Taahhüt işlemi, bir kimsenin serbest iradesi ile borç yükümlülüğü altına girmiş olduğu işleme denir⁵¹⁵. Bu taahhüt işlemi ile kişinin malvarlığındaki değerler doğrudan diğer tarafın mülkiyetine geçmez. Payın devrini yerine getirme borcu altına girer. Yani taahhüt işlemi ile borçlanılır. Payın devri ise borçlandırıcı işlemin ifası konumundaki tasarruf işlemi ile

⁵¹⁰ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “limited şirket hisse devir bedelinin tahsiline ilişkin olup, taraflar arasında 26/07/2011 tarihinde noterde hisse devir sözleşmesi düzenlenmiş ve devir bedeli 2.500,00 TL olarak gösterilmişse de aynı tarihte taraflar devir bedelinin 15.000,00 TL olduğuna ve oluşturulacak ödeme planıyla ödeneceğine dair de adi yazılı belge düzenlemişlerdir. 26/07/2011 tarihli belgeden tarafların bedelde muvazaa yaptıkları ve bu bedelin noterde ödenmediği anlaşıldığına göre mahkemece taraflar arasında düzenlenen belgeye itibar edilerek bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş”, Y. 11. HD., 2013/3050 E., 2013/19136 K., karar için bkz. <https://www.kayseribarosu.org.tr/Print.aspx> (Erişim Tarihi: 21.05.2022).

⁵¹¹ Poroy vd., 2019: 420; Pulaşlı, 2018a: 2725.

⁵¹² Tekil, 1994: 69; Şener, 2017a: 289.

⁵¹³ Şener, 2017a: 286; Oğuz, 2017: 190.

⁵¹⁴ Doğrusöz Koşut, 2016: 372; Pulaşlı, 2018a: 2752; Oğuzman ve Öz, 2020: 199; Şener, 2017a: 286; Oğuz, 2017: 190; Yıldız, 2007: 138; Eren, 2018: 172.

⁵¹⁵ Erdoğan ve Keskin, 2019: 153; Çağa, 1974: 594.

gerçekleşir. Mülkiyeti devir borcunu yerine getirmeyene karşı TBK m. 112'ye göre bir dava açma hakkı tanınmıştır⁵¹⁶.

Uygulamada taahhüt ve tasarruf işlemi çoğu kez tek bir işlemle noterde yazılı olarak yapılan devreden ile devralanın ifadelerini açıkladığı ve imzalarının noter tarafından onaylandığı pay devir sözleşmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir. Noterin görevi tarafların iradelerine uygun şekilde düzenlemiş olduğu sözleşmedeki imzalarının onaylanmasından ibarettir, yoksa noter sözleşmenin içeriğine ilişkin bir inceleme yapmamaktadır⁵¹⁷. Çok rastlanmasa da işlemin ifası konumundaki tasarruf işlemi başka bir tarihe ertelenebilir⁵¹⁸. Borçlandırıcı işlem niteliğindeki taahhüt işlemindeki bozukluk, tasarruf işleminin hukuka uygun şekilde yapılması ile sağlığına kavuşur ve devir sözleşmesi geçerli olmaktadır⁵¹⁹. Tasarruf işlemi (zilyetliğin devri), payı devreden kişinin mal varlığının aktif kısmının azalmasına yol açan bir hukuki işlemidir. Mülkiyet hakkının başka bir kimseye geçirilmesi işlemidir. Taraflar devir işlemi ile tasarruf işlemi niteliğindeki payın devrini gerçekleştirme yükümlülüğü altına girmektedirler⁵²⁰. Öğretide pay devir işlemi hak ve borçlarla birlikte devredilen bir hukuki işlem olarak tanımlanmaktadır⁵²¹. Tasarruf işlemi taşınırlarda iki taraflı akdi bir işlemidir. TBK kural olarak sözleşmelerin yapılmasında şekil serbestisini benimsemiştir. Ancak kanunda aksine bir hüküm bulunması durumunda şekle bağlılık kabul edilmiştir. Kanunda sözleşmenin yapılması için özel bir biçim öngörülmüşse ve bu biçimin kapsam ve sonuçları için ayrıca kural konulmamışsa, sözleşmenin kanun tarafından belirlenen şekle uyulmadıkça geçerli olmayacağı hükme bağlanmıştır. Bu husus kanunda, “*Bir sözleşmenin ileride kurulmasına ilişkin sözleşmeler geçerlidir. Kanunlarda öngörülen istisnalar dışında, ön sözleşmenin geçerliliği, ileride kurulacak sözleşmenin şekline bağlıdır*” (TBK m. 29) şeklinde ifade edilmiştir. Söz konusu maddede sözleşme ya da sözleşme yapma taahhüdü düzenlenmekte olup, bir akdin sıhhati hangi şekle tabi ise taahhüdün bu şekle uyularak yapılması gerekir. Esas sermaye payının devir işlemi illi bir işlem olarak kabul edildiği

⁵¹⁶ Eren, 2018: 172; Erdoğan ve Keskin, 2019: 153; Doğrusöz Koşut, 2016: 372.

⁵¹⁷ Camcı, 2020: 519; Derekaya, 2021: 75; Akıncı ve Yasan Tepetaş, 2018: 120; İsviçre hukukunda da esas sermaye payının devrine ilişkin işlem hem taahhüt hem de tasarruf işlemi aynı anda yapılmaktadır. Siffert vd., 2008: Art. 785, N. 2; Nussbaum vd., 2007: Art. 785, N. 3.

⁵¹⁸ Doğrusöz Koşut, 2016: 372; Pulaşlı, 2018a: 2752; Poroy vd., 2010: 798.

⁵¹⁹ Oertle/du Pasquier, 2008: Art. 791, N. 2; Poroy vd., 2010: 797; Pulaşlı, 2018a: 2752; Şener, 2017a: 286; Özer, 2019: 179; Demirkapı, 2008: 127; Türe, 2022: 146-147.

⁵²⁰ Çebi, 2019: 230; Erdoğan ve Keskin, 2019: 153.

⁵²¹ Öz, 2020: 21.

düşünüldüğünde, öğretide tasarruf işleminin olabilmesi için geçerli bir pay devir borcu doğuran işleme dayanması gerektiği ileri sürülmektedir⁵²².

2.2.2.2.2. Devir Sözleşmesinin Unsurları

2.2.2.2.2.1. Devre Konu Pay

Devir sözleşmesinde devre konu payın ne olduğunun tam olarak belirlenmiş olması ve devir iradesine ihtiyaç vardır. TTK m. 595/1 sayılan unsurlar devir sözleşmesinin esaslı unsurları olup bu unsurlardan birisinin bulunmaması sözleşmeyi geçersiz kılar⁵²³. eTTK m. 503/2’de “Ortaklar tarafından konulan sermaye için, anonim şirkette olduğu gibi hisse senedi çıkarılamaz” şeklinde ifa edilmiştir. Aynı şekilde eTTK m. 518/1-3’te “Sermaye payı, konulması taahhüt edilen sermayeye göre tayin olunur. Pay hakkında tanzim edilecek senetler kıymetli evrak vasfını haiz olmayıp sadece bir ispat vasıtası sayılırlar” şeklinde ifade edilmiştir. TTK m. 593/2 ile bu konuda yenilik getirmiş ve esas sermaye pay senetlerinin sadece ispat aracı şeklinde değil nama yazılı senet şeklinde de düzenlenebilmesi imkanını sağlamıştır⁵²⁴. İşte limited şirketlerde devredilecek pay senede bağlanmamış veya ispat aracı ya da nama yazılı olarak düzenlenmiş olan paylardır.

2.2.2.2.2.2. Devir İradesi

Devir işleminin tarafları her şeyden önce devre konu payın ne olduğunu belirten karşılıklı ve birbirine uygun iradelerini açıklamak zorundadırlar⁵²⁵. Esas sermaye payını devreden devir iradesi açık ve kesin olmalıdır⁵²⁶. Devredecek kimse, şirkette sahip olduğu payların tamamını mı yoksa bir kısmını mı devredeceğine ilişkin iradesi ile taraflar arasında payın devrinin ivazlı yapıp yapılmadığının ve bedel söz konusu ise bu bedelin miktarının sözleşme metninde yer alması gerekir⁵²⁷.

⁵²² Oğuz, 2017: 194.

⁵²³ Çağa, 1974: 596; Demirkapı, 2008: 216-2017; Aksu Özkan, 2020a: 231; Doğrusöz Koşut, 2016: 372; Yıldız, 2007: 139; Çığsar, 2019: 160-161; Türe, 2022: 150-151; Aksu Özkan, 2020b: 285.

⁵²⁴ Altaş, 2017: 270; Turanlı, eTTK pay hakkında tanzim edilecek senetlerin sadece ispat vasıtası sayılacağı, kıymetli evrak vasfının olmayacağı dolayısıyla ispat vasıtası şeklindeki senetlerin başkasına da devrinin mümkün olmadığı görüşündedir. Bkz. Turanlı, 2015: 43.

⁵²⁵ Demirkapı, 2008: 216; Kaya, 2008: 364.

⁵²⁶ Doğrusöz Koşut, 2016: 372; Kocayusufoğlu vd., 2017: 130-131; Tercier, P., Pichonnaz, P. ve Develioğlu, H.M. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 72-73.

⁵²⁷ Kaya, 2008: 364; TBK m. 1’de sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklaması ile kurulacağını belirtmektedir.

2.2.2.3. Tasarruf İşleminin Şekli

Limited şirkette esas sermaye payının devri yazılı bir şekilde yapılır ve tarafların imzaları da noter tarafından onaylanır⁵²⁸. Kanun koyucu tarafından anılan madde hükmü gereğince sadece taahhüt işlemi değil, tasarruf işleminin de yazılı yapılması ve imzaların noter tarafından onaylanması gerektiği düzenlenmiştir⁵²⁹. Bu onayla birlikte pay devri taraflar arasında yürürlüğe girer ve esas sermaye payı devralana geçiren tasarruf işlemi doğmuş olur⁵³⁰. TBK m. 14/1 hükmü gereğince pay devir sözleşmesindeki tarafların imzaları sözleşmede bulunması gerekir. Pay devir sözleşmesinin tarihi genel kurul tarihi ile aynı tarih veya daha öncesine ait bir tarih olması uygun olur⁵³¹. Ancak önce genel kurul onayı alınıp sonradan devir sözleşmesi noter tarafından onaylanmış olsa sözleşme yine geçerli kabul edilmektedir⁵³². Bu şekilde pay mülkiyeti de devralana geçmiş olmaktadır⁵³³. Pay devri sözleşmesinin yazılı ve imzaların noter tarafından onaylanması şeklinde yapılması yerine, sözleşmenin tamamının düzenleme şeklinde noter tarafından yapılması da mümkündür. Devir sözleşmesinin yazılı şekilde yapılıp imzalarının noter tarafından onaylanması geçerlilik şartıdır⁵³⁴. Yargıtay önüne

⁵²⁸ Çamoğlu, 2020: 51; Yıldız, 2007: 137; Kendigelen, bir ticari işletmenin tüm aktifleri ile bütün olarak devredilmesinde yazılı şekli (TTK m. 11/3) yeterli gören kanun koyucu, her ne hikmetse esas sermaye payının devri konusunda yazılı sözleşmenin yanı sıra sözleşmedeki imzaların noter tarafından onaylanmasını şart koşturmuştur. Bu durumun kendi içerisinde tutarlı olmadığı görüşündedir. Bkz. Kendigelen, 2016: 502; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “(1) Esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler yazılı şekilde yapılır ve tarafların imzaları noterce onanır. Ayrıca devir sözleşmesinde, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri; rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu husus, önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşullara da belirtilir. (2) Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, esas sermaye payının devri için, ortaklar genel kurulunun onayı şarttır. Devir bu onayla geçerli olur” şeklindedir. Madde metninden de anlaşılacağı üzere limited şirketlerde esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemlerin yazılı şekilde yapılması ve tarafların imzalarının noterce onanması ile ortaklar genel kurulunun devre onay vermesi şart olup devir bu onayla geçerli olur.” şeklinde içtihat etmiştir. Y. 4. HD., 30.09.2020 T., 2020/365 E., 2020/3096 K., karar için bkz. www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 17.09.2021).

⁵²⁹ Şener, 2017a: 288; Poroy vd., 2019: 420.

⁵³⁰ Poroy vd., 2019: 420; Poroy vd., 2010: 808.

⁵³¹ Türe, 2022: 154; Uygulamada pay devir sözleşmelerinde genellikle; “Ticaret merkezi bulunan ve Ticaret Sicili Müdürlüğünün sicil numarasında kayıtlı bulunan vergi sicil numaralı ünvanlı şirket ortaklarından bütün aktif ve pasifiyle, hukuki ve mali yükümlülükleriyle birlikte bedel karşılığında devir ve temlik ettim. Devir bedelini kendisinden nakden ve tamamen aldım. Devrettiğim hissem devir alan adına kayıt ve tescil edilmesine, bu tarihe kadar tüm vergi, resim ve harçların satıcısına, bugünden sonrakilerin ise alıcısına ait olacağını rıza ve muvafakat ettiğimi şimdiden kabul, beyan ve ikrar ederim. Ben hisseyi devralan olarak yukarıda hissesini devreden beyanında yazılı olduğu şekilde, adı geçen şirketteki hissesini devir aldım. Devir bedelini kendisine nakden ve tamamen ödedim.” şeklinde veya benzeri ibareler bulunmaktadır. Ayrıntı için bkz. Yavuz, M. (2018). “Yargı Kararları Işığında Limited Şirketlerde Hisse Devir Sözleşmeleri”. *Vergi Dünyası*, (445), s. 149.

⁵³² Yavuz, 2018: 150; Y. 11. HD, 24.04.2017 T., 2015/15302 E., 2017/2361 K., karar için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/> (Erişim Tarihi: 18.10.2021).

⁵³³ Poroy vd., 2019: 421; Yavuz, 2018: 150.

⁵³⁴ Tekinalp, 2020: 558; Poroy vd., 2010: 796; Çamoğlu, 2020: 36; Pulaşlı, 2018a: 2749; Pulaşlı, 2020a: 747; Turanlı, 2015: 40-41; Durgut, 2013: 131; Topsoy, 2019: 263; Şener, 2017a: 288; Poroy vd., 2019: 420; Doğanay, 1975: 90; Yıldız, 2007: 139; Öz, 2020: 30; Aksu Özkan, 2020b: 284; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 69; Türe, 2022: 148-149; İsv. BK m. 784/2 fıkrası incelendiğinde devir sözleşmesinde varsa, sözleşmede yer almasının yeterli olmadığı aynı zamanda pay senetlerinde de bulunması gerektiği belirtilmiştir. TTK m. 595/1’in son

gelen uyuşmazlıklar da yazılı devir sözleşmesi yapılması ve imzaların noter tarafından onaylanmasının geçerlilik şartı olduğunu içtihat etmiştir⁵³⁵. Taraflar arasında payın devri konusunda anlaşmazlık çıkması durumunda mahkeme şekil şartlarına uyulup uyulmadığını resen dikkate almak zorundadır⁵³⁶. Kendigelen, bir ticari işletmenin tüm aktifleri ile birlikte devrinde TTK m. 11/3'teki yazılı şekli yeterli görürken, limited şirket pay devri bakımından devir sözleşmesinin altındaki imzaların ayrıca noter tarafından onaylanmasının kendi içerisinde tutarlı olmadığı görüşündedir⁵³⁷. Esas sermaye payının adi yazılı sözleşme ile devralınması mümkün değildir⁵³⁸. Limited şirket ortakları paylarını devrederken TTK 595. maddede öngörülen devir şartlarına uymak zorundadırlar⁵³⁹. Esas sermaye payının devri ile pay devir sözleşmesindeki tarafların değişmesinden dolayı, bir nevi TBK m. 205 gereği payın devri sözleşmenin devri niteliğindedir⁵⁴⁰. Taraflar aralarında TBK m. 17⁵⁴¹ uyarınca kanuni şeklin yanında devir sözleşmesinin belirli bir şekilde yapılmasını kararlaştırabilirler⁵⁴². eTTK'de payın devri veya devir borcunu doğuran sözleşmede bulunması gereken hususlar hakkında herhangi bir düzenleme yapılmamış olmasına rağmen TTK bu konuda bir takım hükümler öngörmüştür⁵⁴³. TTK m. 595/1 hükmüne göre, devir sözleşmesine varsa, ek ödeme ve yan edim

cümlesinde yer alan “belirtilir” ifadesinin yerine daha kesin bir ifa olan “belirtilmelidir” ibaresinin yazılmasının doğabilecek sorunları bertaraf etmek için gerekli olduğunu ifade etmiştir. Kaya, 2008: 365; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022).

⁵³⁵ Y. 11. HD., 17.01.2017 T., 2015/12266 E., 2017/296 K.; Y. 11. HD., 21.03.2016 T., 2015/84/27 E., 2016/3078 K., kararlar için bkz., Özer, 2019: 180; Y. 10. HD., 21.01.2016 T., 2015/24728 E., 2016/529 K., karar için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/> (Erişim Tarihi: 28.05.2020).

⁵³⁶ Şener, 2017a: 288; Derekaya, 2021: 71; Çiçekçi, 2021: 60.

⁵³⁷ Kendigelen, 2001: 240.

⁵³⁸ Y. 11. HD., 04.11.2019 T., 2018/5788 E., 2019/6746 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 20.05.2021); Y. 11. HD., 27.09.2017 T., 2016/2593 E., 2017/4787 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.01.2021); Y. 11. HD., 20.09.2017 T., 2016/1848 E., 2017/4574 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.01.2021); Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, TTK m. 595/4 uyarınca şirket sözleşmesiyle sermaye payının devri yasaklanabileceği, aynı yasanın 621/1-c bendi uyarınca esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması veya kolaylaştırılması yönündeki genel kurul kararının, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması durumunda alınabileceği, TTK m. 595/1 uyarınca limitet şirketlerde davacının pay devrinin geçerli olması için sözleşmenin yazılı olması, imzaların noterce onaylanması ve limited şirket genel kurulunun buna onay vermesi gerekmekte olup bu durumda davacının hisse devrinin adi yazılı sözleşme ile geçerlilik kazanmasının mümkün olmadığını içtihat etmiştir. Y.11. HD., 30.06.2020 T., 2019/5133 E., 2020/3333 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.01.2022).

⁵³⁹ Moroğlu, Limited ortaklık esas sermaye payının devri bir hak devri olmasına ve payın bağlandığı senedin de kıymetli evrak olmamasına göre, esas itibarıyla Borçlar Kanunu'nun 168. maddesinin 2. fıkrası hükmüne paralel bir düzenleme yapılması gerekeceğini ifade etmiştir. Bkz. Moroğlu, E. (2006). *Nama Yazılı Pay Senetlerinin Devri ve Yargıtay Kararları. Makaleler I.*, Legal Kitapevi, İstanbul, s. 319.

⁵⁴⁰ Oğuz, 2017: 194.

⁵⁴¹ TBK m. 17 “Kanunda şekle bağlanmamış bir sözleşmenin taraflarca belirli bir şekilde yapılması kararlaştırılmışsa, belirlenen şekilde yapılmayan sözleşme tarafları bağlamaz. Herhangi bir belirleme olmaksızın yazılı şekil kararlaştırılmışsa, yasal yazılı şekle ilişkin hükümler uygulanır”.

⁵⁴² Kendigelen, 2016: 502.

⁵⁴³ Kaya, 2008: 364.

yükümlülükleri, rekabet yasağı ağırlaştırılmış ya da tüm şirket ortaklarını kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu durumun, önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşulların da belirtilmesi gerekir⁵⁴⁴. Anılan şekle uyulmadan yapılan sözleşmeler batıldır⁵⁴⁵. Şirket sözleşmesi ile payın devri kanunda belirtilenlere ek olarak ağırlaştırılabilirken, kolaylaştırılması da mümkündür.⁵⁴⁶ eTTK m. 520 hükmüne göre hafifletilmesi söz konusu değildir⁵⁴⁷.

2.2.2.3.1. İmzaları Noter Tarafından Onaylanmış Yazılı Şekil

Devir sözleşmesinde devre konu olan esas sermaye payının tam olarak belirlenmiş olması, devralanın kimliği, alacağın temlik konusu yeterli şekilde tespit edilmesi ve devir iradesinin açık ve kesin olması gerekir. Bu esaslı unsurların bulunmaması halinde sözleşme gerçekleşmez⁵⁴⁸. TBK m. 12’de sözleşmelerin geçerliliği için hükümde aksi öngörülmedikçe hiçbir şekle bağlı olmadığı ancak kanunda sözleşmeler için öngörülmüş olan şeklin geçerlilik şekli olduğu belirtilmiştir. TTK m. 595/1 hükmü, devir sözleşmesini yazılı şekle bağlamış ve eTTK’de olduğu gibi imzaların noter tarafından onayını aramıştır. Mehaz İsv. BK m. 785/1’de ise devir için sadece yazılı şekil yeterli görülmüş ayrıca noterde imza onayı öngörülmemiştir⁵⁴⁹. Pulaşlı, TTK m. 595/1 hükmünde yer alan yazılı şekil ve imzaların noter tarafından onaylanmasının, ispat ve hukuk güvenliğinin sağlanması açısından bir araç olduğunu, bir geçerlilik şartı olup olmadığının net olmadığını, eTTK m. 520/5’te yer alan, şekle aykırılığın taraflar arasında bile hüküm ifade etmeyeceğine dair düzenlemenin TTK’ye alınmamasından dolayı noter onayının geçerlilik şartı olmadığı sonucuna varılabileceği görüşündedir⁵⁵⁰. Ancak bu düşünceye katılmak mümkün değildir. Çünkü TTK m. 595/1 hükmünün lafzı açıktır. Pay devir sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması ile imzaların noter tarafından onaylanması arasında bu şekilde bir fark yaratılması mümkün değildir. Kanunda öngörülmüş olan şekle

⁵⁴⁴ Yıldız, 2007: 139; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 338; Dinç, 2017a: 28; Yanlı, V. (2003). “Limited Şirketlerde Payın Şirket Tarafından Edinilmesinde Şekil”. *Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan*, (I), s. 673 vd.; Dinç, 2017b: 144.

⁵⁴⁵ Kendigelen, 2001: 237; Doğanay, 1975: 90.

⁵⁴⁶ Poroy vd., 2010: 797; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 635; Özer, 2019: 177; Altaş, 2017: 272.

⁵⁴⁷ Çağa, 1974: 591-593; Poroy vd., 2010: 799.

⁵⁴⁸ Doğruzöz Koşut, 2017: 372; Turanlı, 2015: 51-52.

⁵⁴⁹ Şener, 2017a: 290; Gönen, 2013: 391; Kaya, 2008: 372; Sezgin Huysal, 2016: 328; TTK m. 520/5. fıkrasına kaynaklık teşkil eden İsv. BK’nın limited şirketler hukukunu reforme eden 2008 değişikliğinden önceki halinde payın devrinin geçerli olması için noter onayı aramaktaydı. Ancak 2008 değişikliği sonrasında esas sermaye payının devri ve devir yükümlülüğü içeren işlemlerin yazılı şekilde yapılmasını zorunlu kılmış. Noter onayını aramamıştır (İsv. BK m. 785/1). Bkz. Kaya, 2008: 372; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022).

⁵⁵⁰ Pulaşlı, 2018a: 2755.

uygun olarak yapılmayan pay devri veya devir borcu doğuran işlemler geçersiz olup butlan yaptırımına tabidir⁵⁵¹.

Payın devri bakımından taahhüt ve tasarruf işlemlerinin şekle bağlanması limited şirket paylarının anonim şirketteki gibi kolayca devredilmesi ve spekülâtif ticaretini engelleyici bir unsur taşımaktadır. Bu durum sadece pay sahiplerinin bireysel olarak korunması değil aynı zamanda şekle bağlanarak kamunun menfaatlerinin de korunmasına hizmet etmektedir⁵⁵².

Noter onayı aranmasının başlıca sebepleri, limited şirketin genel ekonomik yapısının ve ortaklık yapısının korunması, ispat kolaylığının sağlanması, devir için uzman görüşü alınması ve devir işleminin doğru yapılmasının sağlanması ile tarafların gelişi güzel karar vermelerinin önlenmesi amaçlanmıştır⁵⁵³. NK m. 90'da noter tarafından yapılacak onaylamanın ne şekilde yapılacağına ilişkin ayrıntılı düzenlemelere yer vermiştir⁵⁵⁴. Sözleşmenin yazılı şekilde yapılması ve imzaların noter tarafından onaylanması hem ispat hem de güvenliği sağlamaktadır. Madde gerekçesinde noterde imza onayının aranması devir için ispat kolaylığı ve güvenliği sağlamanın yanı sıra tarafları özellikle de ek ödeme, yan edim ve diğer sözleşmeden doğan borçlar konusunda haberdar etmek ve düşünmeye yöneltmek açısından uygun bir araç niteliğindedir⁵⁵⁵. İmzası noter tarafından onaylanmasının geçerlilik şartı mı yoksa ispat şartı mı olduğu konusunda öğretilerde farklı görüşler vardır.

İlk olarak tartışmasız olan yazılı devir sözleşmesinin geçerlilik şartı olduğudur. Noter onayının ise geçerlilik şartı olup olmadığına ilişkin tartışma söz konusudur⁵⁵⁶. Genel kabul gören görüş ise hem yazılı sözleşmenin hem de noter onayının geçerlilik şekli olduğu yönündedir⁵⁵⁷. Aksi görüştekiler ise imzaların noter tarafından onaylanmasının ispat şartı olduğunu savunmaktadırlar⁵⁵⁸. Devir işleminin gerçekleştiğini ispat etmek ya da devir işleminin taraflarını düşünmeye sevk etmek adi yazılı şekilde de sağlanabilir. Öğretilerde, asıl amacın limited şirketi anonim şirketten ayırmak için bu şekilde düzenleme yapılmış olduğu, dolayısıyla kamu menfaatinin sağlanması, tarafların düşünmeye sevk edilmesi, ekonomik yapının korunması gibi gerekçelerle kabul edilmiş noter onayının günümüz şartlarında pek de geçerli

⁵⁵¹ Bahtiyar, 2020: 457; Kaya, 2008: 363-364; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 69.

⁵⁵² Kaya, 2008: 367; Şener, 2017a: 290; Şener, 2020: 619; Pelvan: 2019: 85.

⁵⁵³ Kaya, 2008: 367-371; Pulaşlı, TTK m. 595/1 hükmünün emredici nitelikte olmadığını, bu sebeple noter onayının bir geçerlilik şartı olarak benimsenmesinin mümkün olmadığı görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 753.

⁵⁵⁴ Kaya, 2008: 365; NK m. 90 "Hukuki işlemlerin altındaki imzanın onaylanması imzayı atan şahsa ait olduğunun bir şerh ile belgelendirilmesi şeklinde yapılır. İmzası onaylanan iş kağıdının aslı ilgisine verilir ve imzalı bir örneği dairede saklanır. Bu örnek harca tabi değildir."

⁵⁵⁵ TTK m. 595 gerekçesi; Şener, 2020: 607.

⁵⁵⁶ Tekinalp, 2020: 558; Gönen, 2013: 391; Yavuz, 2018: 149; Doğrusöz Koşut, 2016: 373; Doğanay, 1975: 90.

⁵⁵⁷ Doğrusöz Koşut, 2016: 374-375; Tekinalp, 2020: 558; Tekinalp, 2011: 372; Poroy vd., 2019: 420.

⁵⁵⁸ TTK m. 595 gerekçesi; Pulaşlı, 2020a: 753.

olduğunun söylenemeyeceği belirtilmiştir⁵⁵⁹. Bu yüzden imzaların noter tarafından onaylanmamış olması buna mukabil devir sözleşmesinin genel kurulda herhangi bir itiraz ileri sürülmeksizin kabul edilmesi halinde pay devrinin geçerli olması gerektiğini ifade etmiştir⁵⁶⁰.

TTK m. 595 hükmü ve madde gerekçesine bakıldığında hem yazılı sözleşme hem de imzaların noter tarafından onaylanmasının geçerlilik şartı olduğu yönündedir. TBK m. 12/2 hükmü gereği kanunda öngörülen şekil, geçerlilik şekli olup buna aykırı hareket edildiği takdirde sözleşme hüküm doğurmayacaktır. Kanaatimizce, bugün için tarafların imzalarının noter tarafından onaylanmasının mantıklı bir gerekçesi söz konusu değildir. Eğer limited şirketin kurulmasına katkı sağlanmak isteniyorsa pay devir sözleşmesinin tıpkı limited şirket kuruluşunda olduğu gibi (TTK m. 575) imzaların noter yerine ticaret sicil müdürü veya yardımcısı ya da görevlendirilecek bir personel huzurunda kimliklerini ispat edecek belgeleri sunmak şartıyla imza onayı gerçekleştirilebilir. Payın devrinden çok daha önemli olan ilk kuruluştaki bu imkân verilmişken, esas sermaye payının devrinde bu imkânın sağlanmamasını bir eksiklik olarak görmekteyiz.

2.2.2.3.2. Şekle Uyulması Zorunluluğunun Bulunmadığı Haller

TTK m. 595/1'de öngörülen şekil şartlarına uyulmaksızın yapılan devir işlemleri geçersizdir. Ancak şekil şartına uyulmaksızın devredilmesine ilişkin bir takım istisnai durumlar söz konusudur. TTK m. 596/1 hükmü gereği, esas sermaye payının, miras, eşler arasındaki mal rejimine ilişkin hükümler ya da icra yoluyla geçmesi hallerinde, tüm haklar ve borçlar, genel kurulun onayına gerek olmaksızın, esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçeceği belirtilmiştir⁵⁶¹.

2.2.2.3.3. Esas Sermaye Payının Devri (Tasarruf) Sözleşmesinin İçeriği

Pay devir sözleşmesinde devreden ve devralanın adı soyadı, payı devredilen şirketin ticaret unvanı, devredilen pay adedi ile devir bedeli, sermayesi, adresi ile ödeme zamanı, ödeme şekli ve tarafların açık iradesini içeren bir devir sözleşmesinin bulunması gerekir⁵⁶². Bu unsurlar pay devir sözleşmesinin esaslı unsurlarından olup bulunmamaları halinde pay devir sözleşmesinin doğmamasına neden olur⁵⁶³. Ayrıca payını devreden ortak birden fazla esas sermaye payına sahipse ve payın kısmi devri söz konusu ise devreden hangi paylarını

⁵⁵⁹ Kaya, 2008: 373; Pulaşlı, 2018a: 2755.

⁵⁶⁰ Pulaşlı, 2018a: 2755.

⁵⁶¹ Kaya, 2008: 366; Paltalı, 2017: 65; Eriş, 2017: 2944; Gezmiş ve Başaran, 2013: 420.

⁵⁶² Yavuz, 2018: 149; Şener, 2017a: 301; Doğrusöz Koşut, 2016: 372; Türe, 2022: 150.

⁵⁶³ Demirkapı, 2008: 216; Doğrusöz Koşut, 2016: 372.

devrettiğini devir sözleşmesinde açıkça belirtmelidir⁵⁶⁴. Bunlara ek olarak TTK m. 595/1 hükmü gereğince, hisse devir sözleşmesinde şayet varsa ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri, rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu husus, önerilmeye muhatap olma, ön alım, geri alım ve alım hakları ile öngörülmüşse sözleşme cezasına ilişkin koşulların da gösterilmesi gerekir. Çünkü payın devri ile devreden, paya bağlı tüm hak ve yükümlülükleri devralana devreder. Bu sayede, payı devralan, aldığı paylara ilişkin hakların neler olduğunu ve paya bağlı yükümlülükleri öğrenmiş olur⁵⁶⁵. TTK m. 595'te yer alan sözleşmeye ilişkin ek hususların belirtilmemesi durumunda sözleşmenin akıbetinin ne olacağı öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre, sözleşme geçerlidir. Ancak irade bozukluğuna ilişkin hükümler çerçevesinde sözleşmenin geçersizliğinin ileri sürülmesinin özellikle hataya ilişkin geçersizliğe başvurarak mümkün olduğu savunulmaktadır⁵⁶⁶. Diğer bir görüşe göre, sözleşme geçerlidir. Ancak devreden devralanı sözleşmenin esaslı unsurları hakkında hiç ya da gereği gibi bilgilendirmediği veya yanlış bilgilendirdiği hallerde devralanın zarara uğraması durumunda devreden sorumluluğu yoluna gidilebileceği belirtilmektedir⁵⁶⁷. Bizim de katıldığımız yaygın görüşe göre, TTK m. 595/1 hükmünde yer alan kayıtların kısmen veya tamamen bulunmaması durumunda sözleşmenin geçersizliğine yol açacağı, aykırılık halinde madde gerekçesinin aksine taraflar arasında dahi geçerli olmayacağı, çünkü madde hükmünde belirtilen kayıtların sözleşmenin zorunlu unsurlarını oluşturduğu, sözleşmenin genel kurul kararıyla dahi geçerlilik kazanamayacağı ifade edilmiştir⁵⁶⁸.

Uygulamadaki pay devir sözleşmesi örneklerinde payların bütün aktif ve pasifleri ile hukuki ve mali yükümlülükleri ile pay adedini ve pay bedelini içeren bir temlik beyanı yer almaktadır. Bu beyanda pay bedellerinin ivazlı, ivazsız olup olmadığı ile ivazlı ise pay bedellerinin nakden ve tamamen ödenip ödenmediğinin gösterildiği görülür.

2.2.2.3.4. Payın Devri Sözleşmesindeki İmzanın Sahteliği İddiası

Limited şirkette payın devri sözleşmesi TTK m. 595/1 gereği yazılı şekilde yapılarak imzaların da noter tarafından onaylanması gerekir. Devir sözleşmesinin noter tarafından onaylanarak yapılması yanında sözleşmenin tamamen noter tarafından düzenlenmesi de mümkündür. Noter tarafından onaylama devir sözleşmesi için öngörülen asgari şarttır. Noter

⁵⁶⁴ Şener, 2017a: 301.

⁵⁶⁵ Yavuz, 2018: 149; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 636; Çamoğlu, 2020: 51; Doğan, 2012: 56; Poroy vd., 2019: 421; Pulaşlı, 2018a: 2746.

⁵⁶⁶ Kendigelen, 2016: 502.

⁵⁶⁷ Doğrusöz Koşut, 2016: 373; Gezmiş ve Başaran, 2013: 417.

⁵⁶⁸ Yıldız, 2007: 139; Tekinalp, 2020: 558; Şener, 2017a: 303; Demirkapı, 2008: 218; Özer, 2019: 181.

tarafından düzenlenen devir sözleşmelerinde imza sahteliği iddiası dinlenemezken, onaylama şeklindeki devir sözleşmelerinde imza sahteliğini ileri sürmek mümkündür⁵⁶⁹. Gerçekten sahte imzalı devir sözleşmesi söz konusu ise devir geçersizdir. Hatta sahte imza ile payı devralan pay sahibi edindiği bu payı üçüncü bir kişiye satmış olsa ve bu kişide iyiniyetli olsa bile iyi niyeti korunmamaktadır. Payın mülkiyetini kazanması mümkün değildir⁵⁷⁰.

Yargıtay kararlarında aynı şekilde açılacak bir sahtelik davasında davalı olarak sadece sahte imza ile payı devralan kişinin değil aynı zamanda işlemi yapan noterinde HMK m. 208/4 düzenlemesi gereği taraf olması gerektiği içtihat edilmiştir⁵⁷¹. Devir sözleşmesinde noter tarafından yapılmamışsa işlem butlanla sakattır ve sahtelik iddiası da mahkeme tarafından dinlenemez⁵⁷².

2.2.2.3.5. Esas Sermaye Payının Devrinde Şekle Aykırılığın Hukuki Sonuçları

Kanunun öngördüğü şekilde yapılmadığı için payın devri geçersizse, pay devredilmiş olmaz⁵⁷³. Şekle aykırılığın müeyyidesi yokluk değil mutlak butlandır⁵⁷⁴. Yazılı şekil kurucu nitelikte olup, şekle uygun bir devir işlemi yapılmadığı takdirde genel kurul onayı da olsa işlem geçerli olmaz⁵⁷⁵. Öğretide payın devri açısından imzaların noterce onaylanmasının hukuki

⁵⁶⁹ Şener, 2020: 611.

⁵⁷⁰ Şener, 2020: 612; Şener, 2017a: 298; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, sahte imzalı payın devrine ilişkin kararında “05.07.1997 tarihli sözleşmenin, altındaki imzanın ve ilmühabere dayanarak hazırlandığı iddia edilen senetlerdeki imzaların sahte olduğunu, imzaların müvekkiline ait olmadığını, davalının hiç kimseye senet vermediğini, davacıdan borç almadığını savunarak davanın reddini istemiştir İlk derece mahkemesince tüm dosya kapsamına göre, tarafların kabulünde olan 04.06.1997 tarihli hisse devir sözleşmesi gereğince davalının davacıya davaya konu hisseleri devrettiği ancak bu hisselerin tekrar davacı tarafından davalıya devredildiğinin sabit olmadığı, 05.07.1997 tarihli sözleşmenin sahteliğinin ve sözleşmedeki imzaların davalıya ait olmadığını Adili Tıp Kurumu raporu ile tespit edildiğini, davacının 6762 sayılı TTK’nin 416. maddesine göre aldığı hisseleri öncelikle pay defterine kaydettirip ondan sonra devir edilmesinin gerektiği, bu işlem yapılmadan hisse devri yapılamayacağından davacının bu hisse devir sözleşmesine dayanarak alacak iddia etmesinin mümkün olmadığı, davacının alacağının varlığını ispat edemediği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir” Y. 11. HD., 08.01.2020 T., 2019/1976 E., 2020/166 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/Yargitay/BilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 24.10.2021).

⁵⁷¹ Y. 11.HD., 03.01.2017 T., 2016/2083 E., 34 K.; Y. 11. HD., 09.05.2018 T., 2016/11147 E., 3388 K., kararlar için bkz. Şener, 2020: 611-614.

⁵⁷² Şener, 2020: 615.

⁵⁷³ Şener, 2017a: 295; Tekinalp, 2020: 558; Çebi, 2019: 232.

⁵⁷⁴ Kendigelen, 2001: 237; Çağa, şekil şartına uyulmaksızın yapılmış olan geçersiz olup hem şirkete hem de taraflar arasında hüküm ifade etmez. Yoklukla maluldür. Bkz. Çağa, 1974: 595; Kılıçoğlu, şekle aykırılığın kesin hükümsüzlük (mutlak butlan) yaptırımı sonucunu doğurması genel kabul görmesine rağmen, son dönemlerde burada kendisine özgü bir hükümsüzlük durumu olduğu savunulmaya başlanmıştır. Bkz. Kılıçoğlu, 2020: 201.

⁵⁷⁵ Şener, 2017a: 292; Pelvan, 2019: 85; Türe, 2022: 149-150; Bahtiyar, 2020: 457; Gönen, 2013: 391; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, şekle uyulmadan yapılan sözleşmenin üzerinden çok uzun zaman geçmiş ve uzun süredir uygulanmış bulunuyorsa artık sözleşmenin geçerli olmayacağına ilişkin butlan davası açılmayacağını içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 25.04.2008 T., 3398 E., 5555 K.; Yargıtay bir kararında, limited şirket pay devrinin kanunda öngörülen şekil şartına uygun yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bu şekle uygun yapılmayan pay devrinin, payı devralan tarafından ödemenin bir kısmının yapılması ve devraldığı paylardan doğan hakları fiilen kullanmasına rağmen şekil eksikliğini ileri sürerek ödediği pay bedelini payı devredenden istemesi TMK m. 2 uyarınca hakkın kötüye kullanılması olarak kabul edileceğini içtihat etmiştir, Y. 11. HD., 14.06.2007 T., 6629 E., 9084 K., kararlar için bkz. Eriş, 2017: 2966.

niteliğinin geçerlilik koşulu olduğu savunulmaktadır⁵⁷⁶. Geçerli olmayan sözleşmeye istinaden taraflar karşılıklı payın devralındığına inanarak ödemeler yapmışlarsa, bu durumda TBK m. 77 hükümlerine göre sebepsiz zenginleşme ilkeleri çerçevesinde verdiklerini geri alabilirler⁵⁷⁷. Pay devir sözleşmesinde, esas sermaye payı karşılığı devralan devredene nakit ve ayın vermiş olabilir. Pay devir sözleşmesinin geçersiz olması durumunda sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde devreden bu aldıklarını iade etmek zorundadır. Devralan ise eğer esas sermaye payı ispat aracı veya nama yazılı bir senede bağlanmışsa sözleşmenin geçersizliği durumunda bu senetleri iade etmekle yükümlüdür. Ortada senet yoksa devralanın bu kapsamda geri verme borcu da söz konusu olmayacaktır. Öğretide, her iki taraf kendisine düşen hususları tam olarak ifa etmiş ya da tam ifa ile eşdeğer tutulabilecek borcun büyük bir bölümünün ifası gerçekleştirmişse şekil eksikliği sebebiyle geçersiz olmasının öneminin olmadığı, sözleşmenin geçerlilik kazandığı bunun dayanağının da TMK m. 2/2'deki hakkın kötüye kullanılmasına ilişkin yasağa tabi olduğu görüşündedirler⁵⁷⁸. Pay devrinin gerçekleşmesi için eTTK m. 520'de yer alan şartların aynı anda ve bir arada bulunması gerekir. TTK'de ise şekle aykırılık halinde

⁵⁷⁶ Şener, 2017a: 292; Dönmez, 2011: 392; Poroy vd., 2019: 420; Tekinalp, 2020: 558; Turanlı, 2015: 40-41; Diğer bir görüşe göre ise imzaların noter tarafından onaylanmasının ispat koşulu olduğunu ileri sürmektedir. Bu görüşü savunanlar, madde gerekçesinde yer alan “yazılı şekil ve noter tarafından imzaların onaylanması hem ispat yönünden gereklidir hem güvenliği sağlamaktadır” ifadesine dayanmaktadırlar. Yine bu görüşü savunanlar, TTK'ye, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (ETK) m. 520/5'te yer alan “şekle aykırılığın taraflar arasında dahi hüküm ifade etmeyeceği” cümlesinin yeni TTK'ye alınmamasının da noter onayının ispat koşulu olduğunu ortaya koymaktadır. Bkz. Pulaşlı, 2018a: 2755; Doğrusöz Koşut, 2016:374-375; Bizimde katıldığımız görüşe göre, imzaların noterce onaylanması geçerlilik koşuludur. Zira kanunda yer alan şekil, bunun aksine ilişkin bir düzenleme olmadığı için geçerlilik şeklidir (TBK m. 12/2). Buna ek olarak, gerekçeye yapılan gönderme de yerinde değildir; çünkü gerekçede “yazılı şekil, imza onaylanması hem ispat yönünden gereklidir hem güvenliği sağlamaktadır” ifadesi yer almaktadır. Burada ispat yönünden gereklilik yazılı şekil ve imza onaylanması aşamalarının her ikisini kapsamaktadır. Dolayısıyla gerekçeden varılacak sonuç ya yazılı şekil ve imza onaylanmasının geçerlilik şekli olduğu ya da her ikisinin yokluğunun da sözleşmenin geçerliliğini etkilemeyeceğidir. Ayrıntı için bkz. Aksu Özkan, 2020a: 231.

⁵⁷⁷ Şener, 2017a: 292; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “borcun kaynağı olarak öngörülen sebepsiz zenginleşmeden söz edilebilmesi için; bir taraf zenginleşirken diğerinin fakirleşmesi, zenginleşme ve fakirleşme arasında uygun illiyet bağının bulunması ve zenginleşmenin hukuken geçerli bir haklı sebebe dayalı olmaması gerekmektedir. Sebepsiz zenginleşmeden bahsedilebilmesi için diğer şartların yanında en önemlisi zenginleşenin mal varlığında meydana gelen artışın haklı bir sebebe dayanmamasıdır. Zira zenginleşmeyi doğuran sebep, kazandırma veya zenginleşenin müdahalesi ya da umulmayan bir olay olabilir. Zenginleşme bu olaylardan hangisinden kaynaklarsa kaynaklansın mutlaka haklı bir sebebe dayanması gerekir. Aksi hâlde sebepsiz zenginleşme söz konusu olacaktır. Bu itibarla TBK'nin 61. maddesinde özellikle “haklı bir sebep olmaksızın” ifadesine yer verilmiş ve haklı olmayan sebep teşkil edecek hususlar örnek olarak sayılmıştır. Buna göre kazandırmaya (edime) dayanan sebepsiz zenginleşme; “geçerli olmayan sebebe” veya “gerçekleşmemiş sebebe” veya da “sona ermiş sebebe” dayalı olarak gerçekleşebilir. Bu durumda sebepsiz zenginleşmenin söz konusu olduğu ilk hâl zenginleşmenin geçerli olmayan bir sebebe dayandığı hâldir. Buradaki “geçerli olmayan sebep” ifadesinden hukukî sebebin mevcut olmaması veya irade beyanlarının birbirine uygun bulunmaması ya da onay, izin, ehliyet, vb. geçerlilik ve etkinlik unsurlarından birinin mevcut olmaması sebebiyle zenginleşmeye esas teşkil eden hukukî işlemin kurulamaması, eksik kurulması ya da geçersiz kurulması sonucunu doğuran sebepler anlaşılmalıdır. Bu durumda zenginleşmeye esas teşkil eden hukukî işlemin geçersizliği nedeniyle ortadan kaldırılmasından sonra taraflar aldıklarını iade ile yükümlüdür” şeklinde içtihat etmiştir. Y. HGK 22.06.2021 T, 2017/967 E., 2021/804 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 24.10.2021); Y. 11. HD. 04.10.2004 T., 14178 E., 9285 K., karar metni için bkz. Eriş, 2017: 2969.

⁵⁷⁸ Şener, 2017a: 297; Ekşi, 2005: 34.

sözleşmenin taraflar arasında dahi geçerli olmayacağına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği için, madde gerekçesinde taraflar arasında geçerli kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir⁵⁷⁹. Yargıtay'ın bir kararında pay devri için gerekli unsurlardan birisi eksik olmasından dolayı tescil gerçekleşmemiş olması sebebiyle ilk derece mahkemesinin kararı bozulmuştur⁵⁸⁰. TTK m. 595/1 hükmü emredici niteliğe sahip olduğundan pay devir sözleşmesinin kanunun öngördüğü şekilde yapılmaması durumunda taraflar arasında bile geçerli olmayacaktır.

2.2.2.3.6. Muvazaalı Olarak Yapılan Pay Devir Sözleşmesinin Geçersizliği

Muvazaa TBK m. 19'a göre tarafların gerçekte yapmak istemedikleri bir işlemi sırf üçüncü kişileri aldatmak amacıyla yapıyormuş gibi gözükmeleri veya gerçekte yapmak istedikleri bir işlemi yapmak istemedikleri başka bir işlem arkasına gizlemeleri konusunda anlaşmaları, şeklinde tanımlanabilir⁵⁸¹. Bir başka ifadeyle, irade açıklamasında bulunan taraflar bu açıklamanın kendisine yapıldığı kişi, irade açıklamasının sonuç doğurmaması konusunda anlaşmışlar, yalnız gerçek bir hukuki işlemin bulunduğu görüşünü yaratmayı istemişlerse, muvazaadan söz edilir. Taraflar ister yalnız bir görünüş yaratmayı istemiş olsun, isterse bir gizli işlemi yapmayı istemiş olsunlar, görünüşteki işlem tarafların gerçek iradelerine uygun düşmediğinden, kural olarak herhangi bir sonuç doğurmaz. Muvazaada, görünüşteki işlemin her türlü hukuki sonuçtan yoksun olması, tarafların ortak iradelerinin bu yolda olmasından kaynaklanmaktadır⁵⁸². Muvazaanın sebebi şirket ortağının alacaklılarından mallarını kaçırmaması olabileceği gibi murisin diğer mirasçılardan payları kaçırmaması şeklinde de olabilir. Bu kapsamda pay devir sözleşmesi muvazaalı olarak yapılması durumunda, tarafların başvurusu üzerine mahkeme tarafından muvazaa tespit edilirse işlemin geçersizliğine karar verilir⁵⁸³.

⁵⁷⁹ TTK m. 595 gerekçesi.

⁵⁸⁰ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, pay devir şartlarından birinin eksik olması sebebiyle pay devir sözleşmesinin iç ilişkide dahi geçerli olmadığına dair, Y. 11. HD.08.05.2006 T., 5428E., 5311 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2968.

⁵⁸¹ Kocayusufpaşaoğlu vd., 2017: 347; Kılıçoğlu, 2020: 234; Ayan, M. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Adalet Yayınevi, Ankara, s. 226; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 90; Oğuzman ve Öz, 2020: 134; Eren, 2018: 366-367; Kızılyel, 2018: 37; Bu konuda Y. 17. HD., 04.11.2014 T., 2013/7947 E., 2014/15062 K.; Y. 17. HD., 10.06.2014 T., 2013/3653 E., 2014/9318 K.; Y. 17. HD., 22.01.2019 T., 2018/4903 E., 2019/477 K.; Y. 17. HD., 04.10.2016 T., 2016/11563 E., 2016/8559 K.; Y. 17. HD., 19.01.2016 T., 2016/177 E., 2016/600 K.; Y. 17. HD., 14.10.2014 T., 2013/9052 E., 2014/13298 K., kararlar için bkz. Nomer, 2020: 105-106.

⁵⁸² Y. 11. HD., 04.02.2020 T., 2018/3764 E., 2020/900 K., karar için bkz. <https://www.hepsihukuk.com/viewtopic.php?t=244300> (Erişim Tarihi: 06.12.2021).

⁵⁸³ Kılıçoğlu, 2020: 238; Nomer, 2020: 108-109; Kocayusufpaşaoğlu vd., 2017: 357-358; Oğuzman ve Öz, 2020: 134-140; Kızılyel, 2018: 38; Yavuz, 2018: 151; Y. 1. HD., 02.05.2013 T., 2013/1062 E., 2013/6596 K.; Y. 1. HD., 10.01.2017 T., 2014/14546 E., 2017/141 K., kararlar için bkz. Ayan, 2020: 231.

2.2.2.4. İspat Aracı ya da Nama Yazılı Senede Bağlanmış Payların Devri

2.2.2.4.1. İspat Aracı Şeklindeki Pay Senetlerinde Esas Sermaye Payının Devri

İspat aracı şeklindeki pay senedi, esas sermaye koyma borcunun yerine getirildiğine dair bir makbuz ve ortağın şirket ortaklığını ispat etme aracıdır. İspat senedi, herhangi bir kıymetli evrak kaydı içermemektedir⁵⁸⁴. Limited şirket pay senetlerinin ispat şeklinde veya nama yazılı senet şeklinde düzenlenmiş olması o paya herhangi bir devir kolaylığı sağlamayacaktır. Payın devredilmesi için TTK m. 595/1’de belirtilen yazılı devir sözleşmesinin yapılması ve tarafların imzaların noterde onaylanması şartı aynen aranacaktır. İspat aracı şeklindeki pay senetlerinde şirket sözleşmesinde öngörülmüş olması şartıyla, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri, rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu durumun, önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşullarının da yer alması gerekir (TTK m. 595/1).

Devir sözleşmesinde TTK m. 595/2 gereği aksi öngörülmediği takdirde payın devri içinde ortaklar genel kurulunun onayı aranacaktır. Ticaret siciline tescil ve ilan aşamasından sonra pay defterine kayıtlı birlikte ispat aracı şeklindeki esas sermaye pay senetlerinin devir işlemi tamamlanacaktır. Bu konuda payın ispat aracı şeklinde olmasının esas sermaye payının devri açısından hiçbir etkisi ve rolü söz konusu değildir. Sadece ortaklığı ispatı açısından sınırlı bir kolaylık sağlamaktadır⁵⁸⁵.

2.2.2.4.2. Nama Yazılı Senede Bağlanan Esas Sermaye Payının Devri

Kural, limited şirketlerde ortakların esas sermaye paylarını serbestçe devretmesi veya mirasçılara intikal etmesidir (TTK m. 593/2). Nama yazılı senede bağlanmış esas sermaye paylarının devri için her şeyden önce şirket sözleşmesinde payın devri konusunda bir yasağın bulunmaması gerekir. Çünkü şirket sözleşmesi ile payın devri yasaklanabilir (TTK m. 595/4). Yasağın bulunmaması durumunda esas sermaye payının devri için yazılı bir sözleşme ve imzaların noter tarafından imzalanması gerekir⁵⁸⁶. İsviçre düzenlemesinde 2008 yılında yapılan değişiklikle limited şirketin nama yazılı pay senedi çıkarması ve bunun kıymetli evrak özelliğini kabul etmiş ve pay devri için imzaların noterde onay şartı kaldırılmış olmasına rağmen, TTK’de limited şirketlerin nama yazılı pay senedi çıkarmasına izin verilmekle birlikte İsviçre düzenlemesinden farklı olarak nama yazılı pay senetlerinin devrinin yazılı şekilde yapılması ve

⁵⁸⁴ Şener, 2017a: 270; Sezgin Huysal, 2016: 322.

⁵⁸⁵ Tekinalp, 2020: 555; Şener, 2017a: 270.

⁵⁸⁶ Doğrusöz Koşut, 2016: 370-371.

imzaların noter tarafından onaylanması şartı aranmıştır⁵⁸⁷. Nama yazılı senetler, basit kıymetli evrak vasfına sahip olup çift yönlü ibraz kaydını içermektedirler⁵⁸⁸. Nama yazılı senetler TTK m. 654'te tanımlanmıştır. Bir kimsenin adına yazılı olan, emre kaydını içermeyen ve kanunen de öyle sayılmayan senetlere nama yazılı senet adı verilmektedir⁵⁸⁹. Emre yazılı senetlerden ise menfi emre kaydını içermesi gerekir. Nama yazılı senetler, yazılı devir beyanı ve zilyetliğin devri ile el değiştirir (TTK m. 647/1). Devir beyanı senet üzerine yazılabileceği gibi ayrı bir kâğıda da yazılabilir.

Kanun hükmü ya da esas sözleşme ile özellikle borçlunun devre katılması öngörülebilir (TTK m. 647/3). Bu düzenlemeye örnek, anonim şirket nama yazılı pay senetleri esas sözleşmeye konulacak bağlam ile payın devri yönetim kurulunun onayına tabi olacağı belirtilebilir⁵⁹⁰. Nama yazılı pay senedinin kıymetli evrak vasfını taşıdığını ve pay devrinde genel kurul onayının kaldırılması durumunda payın ciro ve teslim yoluyla devredilebileceğini ileri süren görüşlerde vardır⁵⁹¹.

Limited şirketlerde nama yazılı pay senedinin devrinin geçerli olabilmesi için yapılacak devir sözleşmesindeki imzaların noter tarafından onaylanmasının ve genel kurul onayı gerekmektedir. Şirket sözleşmesi ile genel kurul onayının kaldırılması nama yazılı pay senedine kıymetli evrak vasfı kazandırmayacaktır. Yapılması gereken İsviçre hukukunda olduğu gibi pay devrine ilişkin sözleşmede imzaların noter tarafından onaylanması zorunluluğunu kaldırmak yerinde bir çözüm olacaktır⁵⁹².

Nama yazılı senede bağlanmış esas sermaye paylarının devri için ilk olarak şirket sözleşmesinde devir yasağına ilişkin bir hüküm bulunmaması (TTK m. 595/4), buna müteakip taraflar arasında yazılı devir sözleşmesi ve imzalarının noter tarafından onaylanması gerekir. Nama yazılı senetlerde devir beyanı ve imzaların noter tarafından onaylanması işlemi bu senetler üzerinde de gerçekleşebilir. Devir işleminin şirket açısından geçerli olabilmesi için genel kurul onayı kaldırılmamışsa bu onayın alınması ve devir işleminin pay defterine

⁵⁸⁷ Gönen, 2013: 394; Şener, 2017a: 292; Yıldız, TTK'deki düzenlemeyi, nama yazılı senetler konusunda ya İsviçre sistemin aynen alınması ya da kanunda esas sermaye payının nama yazılı senetlere bağlanacağı kuralının kanundan tamamen kaldırılması gerektiği gerekçesi ile eleştirmektedir. Bkz. Yıldız, 2007: 133.

⁵⁸⁸ Pulaşlı, 2020b: 55; Sezgin Huysal, 2016: 319; Altaş, 2017: 270.

⁵⁸⁹ Ülgen vd., 2019: 64; Pulaşlı, 2010: 56; Öztan, 2018: 40.

⁵⁹⁰ Pulaşlı, 2020b: 59.

⁵⁹¹ Gönen, 2013: 394; Turanlı, Esas sermaye pay senetlerinin ciro yoluyla devri konusunda anonim şirket hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmadığını, bu paylar nama yazılı senede bağlanmış bile olsalar payın devri için TTK m. 595'te belirtilen yazılı devir sözleşmesi yapılması ve imzaların noter tarafından onaylanması gerektiği görüşündedir. Bkz. Turanlı, 2015: 46.

⁵⁹² Sezgin Huysal, 2016: 345.

kaydedilmesi gerekir⁵⁹³. Yargıtay bir kararında esas sermaye payını içeren nama yazılı senet çıkarılmasının, paya devir ve dolayısıyla dolaşım kolaylığı sağlamayacağını içtihat etmiştir⁵⁹⁴.

2.2.2.5. Esas Sermaye Payının Limited Şirketin Tescilinden Önce Devri

Limited şirket daha ön limited şirket konumundayken pay taahhütlerinin devredilmesine ilişkin kanunda bir düzenleme söz konusu değildir. Anonim şirketlerde bu hususta TTK m. 352’de sermaye taahhüdünün tescilden önce devrinin geçersiz olduğuna dair açık bir düzenleme vardır. Kanun koyucu tarafından limited şirketlerde esas sermaye payı taahhüdünün tescilden önce devrine ilişkin bir düzenleme olmadığı gibi anonim şirketlere yapılmış bir atıfta söz konusu değildir. Ön limited şirket aşamasında bir adi ortaklık söz konusu olduğu için tüm kurucuların açık onayı olmadıkça ortağın sermaye taahhüdünü bir başkasına devredebilmesi bu aşamada mümkün değildir⁵⁹⁵.

2.2.2.6. Konkordato Kapsamındaki Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri

Son yıllarda ülkemiz ticari hayatında önemli bir kurum halini almış olan konkordato iyileştirme tedbirleri arasında uygulamada en fazla başvurulmuş uzun süredir yürürlükte olan iflas erteleme kurumunun ihtiyaca cevap vermemesi nedeniyle 28.01.2018 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 7101 sayılı “İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ve 19/12/2018 tarihli 7155 sayılı Kanun ile 2004 sayılı “İcra ve İflas Kanunu” ile iflasın ertelenmesi kurumu kaldırılarak vadesi geldiği halde borcunu ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlunun tercih ettiği konkordatoya ilişkin kapsamlı değişikliğe gidilmiştir⁵⁹⁶.

⁵⁹³ Poroy vd., 2019: 426; Y. 12. HD., 26.04.2013 T., 3150 E., 15806 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2962.

⁵⁹⁴ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “6102 sayılı nın 593/....maddesinde getirilen bir diğer yenilikle limited şirketlerde, esas sermaye payının, ispat aracı olan bir senede veya nama yazılı senede bağlanabilmesine imkan tanınmıştır. Madde gerekçesinde, esas sermaye payını içeren nama yazılı senet çıkarılmasının, paya devir ve dolayısıyla dolaşım kolaylığı sağlamayacağı, 595 ve devamı hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiş ve bu olanağın, limited şirket esas sermaye payını, anonim şirket payına dönüştürmeyeceği ve yaklaştırmayacağı, sadece ispatı ile gereğinde -limited şirkete ilişkin hükümler çerçevesinde payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayabileceği belirtilmiştir. O halde, limited şirketlerde pay senetleri birer ispat vasıtası niteliğinde olup, pay senedinin teslimi ile ortaklık hakkı devir ve temlik edilemez ve yine aynı nedenle bu haklar üzerine rehin ve haciz konulamaz. Pay senetlerinin kazanılması ile sermaye payı devralınmış olmaz. Esas sermaye payının devredilebilmesi 6102 sayılı kanunun 595 ve 596. maddesi hükümleri şartlarında mümkündür. Buna göre pay senedinin teslimi ortaklık hakkının devrini sağlamadığından, pay senedinin haczedilmesi borçlunun, limited şirketteki ortaklık payının haczedildiği sonucunu doğurmaz. Yukarıda da belirtildiği üzere, ortaklık payı, limited şirkete haciz yazısının tebliği ile haczedilebileceği gibi icra memurunun mahalline (şirket merkezine) bizzat giderek, haczi şirkete tebliğ etmek ve pay defterine işlenmesini sağlamak suretiyle bu hususu tutanakla tespit ederek pay haczini yapması mümkündür.” Y. 12.HD., 10.11.2016 T., 2016/30527 E., 2016/23256 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 18.10.2021).

⁵⁹⁵ Çamoğlu, 2020: 23; Tekinalp, payın devri için GK’nın onayının gerekli olduğu kanaatindedir. Bkz. Tekinalp, 2020: 539.

⁵⁹⁶ Akil, 2019: 27.

Konkordato, elinde olmayan nedenlerden dolayı işleri bozulan ve mali durumu kötüleşen borçluyu, alacaklıların baskısından kurtararak mali durumunu düzeltmesine imkân tanıyan bir müessesedir⁵⁹⁷. Bu anlamda hem TTK m. 377 hem de İİK m. 285 vd. düzenlemeleri limited şirkette konkordatoya ilişkin uygulama alanı bulacaktır⁵⁹⁸. Konkordato İİK m. 286 sayılan belgelerle birlikte Asliye Ticaret Mahkemesi'ne başvurulduğunda mahkeme derhal geçici mühlet kararı vermek zorundadır (İİK m. 287/1). Geçici mühlet süresi üç ay olup mahkeme bu üç aylık süre dolmadan borçlunun ya da geçici komiserin talebi üzerine geçici mühleti en fazla iki ay daha uzatabilir. Uzatmayı borçlu talep etmişse geçici komiserin de bu konuda görüşüne başvurulur. Geçici mühletin toplam süresi beş ayı geçemez (İİK m. 287/4). Mahkeme geçici mühlet içerisinde kesin mühlet hakkında kararını da verir (İİK m. 289/1). Mahkeme konkordatonun başarıya ulaşmasının komiser raporundan mümkün olacağını anlarsa borçluya bir yıllık kesin mühlet verir (İİK m. 289/3). Bu süreye ilave olarak özel durumlarda kesin mühlet, komiserin bu durumu açıklayan gerekçeli raporu ve talebi üzerine mahkeme tarafından altı aya kadar uzatılabilir (İİK m. 289/5). Konkordato toplamda yirmi üç aylık bir süreçtir. Bu süre zarfında konkordato ilan eden borçlu limited şirket ortağının esas sermaye payını devredebilmesi hususunda İİK'de ve TTK'de açık bir düzenleme yer almamaktadır.

İİK 297. maddeye göre konkordato mühlet kararının verilmesi ile borçlunun tasarruf yetkisi kısıtlandığı, borçlunun mahkemenin izni olmadan borçlunun; rehin tesis edemeyeceği, kefil olamayacağı, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemeyeceği, takyit edemeyeceği ve ivazsız tasarruflarda bulunamayacağı belirtilmiştir. Ancak İİK m. 297/2. fıkrasında yapılan değişiklikle “Borçlu, mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz; taşınmazını, işletmenin faaliyetinin devamı için önem arz eden taşınırını ve işletmenin devamlı tesisatını devredemez ve takyit edemez. Aksi hâlde yapılan işlemler hükümsüzdür. Mahkeme bu işlemler hakkında karar vermeden önce komiserin görüşü ile alacaklılar kurulunun muvafakatini almak zorundadır”⁵⁹⁹ şeklinde değiştirilmiş olup limited şirket ister tek ortaklı isterse çok ortaklı olsun, esas sermaye payının devri konusuna baktığımızda değişikliğe göre yapılacak pay devrinden alacaklıların zarar görmemesi için tüm alacaklıların alacağının ödenmesi şartıyla konkordato komiserinin olumlu raporu ve mahkemenin kararı ile mümkündür. Pay devrinin gerçekleşmesi için sadece mahkemenin karar vermesi yeterli olmayıp aynı zamanda TTK 595. maddesinde belirtilen pay devir şartlarına da uyulması gerekir.

⁵⁹⁷ Pekcanitez, vd., 2018: 442; Şener, 2020: 927.

⁵⁹⁸ Şener, 2020: 927.

⁵⁹⁹ 09.06.2021 Tarih ve 7327 sayılı Kanunun 4. maddesiyle İİK m. 297/2 değiştirilmiştir.

2.2.2.7. Devir Prosedürü

2.2.2.7.1. Devir Sözleşmesine Eklenebilecek Koşullar

Esas Sermaye payının devri sözleşmesi esas sözleşmeye bağlı tüm hak ve yükümlülükleri devralana geçirir. Devir sözleşmesine eğer varsa ek ödeme, yan edim yükümlülüğü, rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak şekilde genişletilmiş ise bu hususların, ön alım, geri alım ve alım hakları ile eğer daha önce öngörülmüşse sözleşme cezasına ilişkin hükümlerinde yer alması gerekir⁶⁰⁰. TTK m. 595'te yer alan hak ve yükümlülükler, eğer pay devir sözleşmesinde yer alacaksa, bunların sadece belirtilmesi yeterli olmayacaktır. Bunun yanında, bu kayıtlara ilişkin koşulların da şirket sözleşmesinde yer alması gerekecektir. Burada amaç esas sermaye payını devralan kişinin nasıl bir hak iktisap ettiği ve nasıl yükümlülükler altına girdiğini öğrenmesinin sağlanmasıdır⁶⁰¹.

2.2.2.7.1.1. Ek Ödeme Yükümlülüğü

TTK m. 603/1 hükmüne göre, şirket ortakları şirket sözleşmesine hüküm konulması şartıyla ek ödeme ile de yükümlü tutulabilirler. Bu yükümün tutarının şirket sözleşmesinde gösterilmesi gerekir. Ek ödeme ile güdülen amaç finansal açıdan durumu kötü olan, bilanço açığı bulunan şirketin ortaklarının yapacağı ek ödemelerle yardımcı olmasının sağlanmasıdır⁶⁰². Ek ödeme yükümlülüğünde ortakların sorumluluğu sadece şirkete karşıdır ve içe yöneliktir⁶⁰³. Ortaklık sıfatı devam ettikçe ek ödeme yükümü varlığını sürdüren bir yükümlülüktür⁶⁰⁴. Bu yükümlülük madde gerekçesinde belirtildiği gibi “*nakdi ödeme*” şeklinde gerçekleştirilmesi gerektiği sözleşme metninde belirtilmesi açıklığın sağlanması açısından daha isabetli olacaktır⁶⁰⁵. Ek ödeme yükümlülüğü iflasın açılması ile muaccel olur (TTK m. 603/2). Şirket sözleşmesinde esas sermaye payını esas alan belirli bir tutar olarak kararlaştırılabilir⁶⁰⁶. Ek

⁶⁰⁰ Çamoğlu, 2020: 51; Doğan, 2012: 56; Poroy vd., 2019: 421; Pulaşlı, 2018a: 2746; Yavuz, 2018: 149; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 636; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 446; Aksu Özkan, TTK m. 595'te yer alan kayıtların sayma yoluyla belirtilmesi yerine hükmün mehzazında olduğu gibi daha genel bir düzenleme yapılması gerektiği görüşündedir. Bkz. Aksu Özkan, 2020b: 287.

⁶⁰¹ Poroy vd., 2019: 421; Aksu Özkan, 2020b: 287.

⁶⁰² Şener, 2017a: 406; Pulaşlı, 2018a: 2815; Ünlü, 2015: 103; Bahtiyar, 2020: 475; Can, 2011: 14-15; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 237; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 371; İsv. BK'de, ek ödeme yükümlülüğü sadece bilanço açığını kapatmak değil aynı zamanda nakit sıkışıklığı ile şirket sözleşmesinde belirtilen sebeplerle şirketin öz kaynağa ihtiyaç duyması durumunda söz konusu olmaktadır. Bkz. Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 446.

⁶⁰³ TTK m. 573 gerekçesi; Yıldız, 2007: 189; Şener, 2017a: 406; Ünlü, 2015: 103; Pulaşlı, 2018a: 2819; Can, 2011: 19; Turan, 2021: 221.

⁶⁰⁴ Şener, 2017a: 439.

⁶⁰⁵ Yıldız, 2008a: 417-434; Bahtiyar, 2020: 475; Dinç, 2017b: 144.

⁶⁰⁶ Ünlü, 2015: 103; Çamoğlu, 2020: 110; Poroy vd., 2019: 474; Aksu Özkan, 2020b: 288.

ödeme yükümlülüğünün azaltılması veya kaldırılması ancak esas sermaye ile kanuni yedek akçelerin zararları tamamen karşılaması halinde mümkündür⁶⁰⁷.

Ek ödeme yükümlülüğü şirket esas sermayesinde herhangi bir değişikliğe neden olmaz. Bilanço ilkeleri bakımından öz kaynağa dahildirler⁶⁰⁸. Şirket sözleşmesinde bulunmuyorsa ortakların ek ödeme yükümlülüğü bulunmamaktadır⁶⁰⁹. Sonradan ek ödeme konulması veya değiştirilmesi için (TTK m. 607) şirket sözleşmesinin değiştirilmesi gerekir. Bu değişiklik için bundan etkilenen tüm ortakların onayına ihtiyaç vardır. Sadece genel kurul ya da müdürler tarafından ortaklara ek ödeme yükümlülüğü getirilmesi mümkün değildir⁶¹⁰. Yani ek ödeme talep edilebilmesi için, genel kurul kararları tüm ortakların oybirliği ile değil, işlemde ilgisi olan tüm ortakların onayıyla alınabilmektedir⁶¹¹. Ek ödeme tüm ortaklar için öngörülmüşse oy birliği ile, sadece belirli ortaklara ek ödeme yükümlülüğü öngörülüyor veya arttırılıyorsa tüm ortakların değil sadece işlemle ilgisi olanların onayı yeterlidir⁶¹². Ek ödeme yükümlülüğü belirli bir ortağın şahsına değil, ortağın sermaye payına bağlı olup, şirket sözleşmesinde yer alması gerekir. Esas sermaye payı devredilince devralan ortak ek ödeme yükümünü de devralmış olmaktadır⁶¹³. Ek ödeme istenebilmesi için ortaklar arasında teselsül söz konusu olmayıp her ortak sadece kendi esas sermaye payına düşen ek ödemeyi yerine getirmek zorundadır⁶¹⁴. Ancak TTK m. 599/1 gereği, esas sermaye payı birden fazla ortağa aitse, şirkete karşı ek ödeme ve yan ödeme yükümlülüklerinden dolayı şirkete karşı müteselsil olarak sorumludurlar. Bu sorumluluk sadece ek ödeme ve yan edim yükümlülüğüne tanınmıştır⁶¹⁵. Ortaklardan ek ödeme kanundan kaynaklanan bir sebeple veya şirket sözleşmesinde öngörülmesi durumunda istenebilir. İstenebilmesi için TTK m. 603/1’de şartlar belirtilmiştir;

⁶⁰⁷ Bahtiyar, 2020: 476; Ünlü, 2015: 103; Çamoğlu, 2020: 110; Poroy vd., 2019: 475.

⁶⁰⁸ Şener, 2017: 406.

⁶⁰⁹ Yıldız, 2007: 188; Tekinalp, 2020: 589.

⁶¹⁰ Şener, 2017a: 407; Karakılıç, 2014: 114; Turan, 2021: 222.

⁶¹¹ Pulaşlı, 2020a: 794; Poroy vd., 2019: 474; Şener, 2017a: 408; Çamoğlu, 2020: 110; Karakılıç, 2014: 114; Bahtiyar, 2020: 476; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 239; Yavuz, M. (2012). “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketlerde Ek Ödeme Yükümlülüğü”. *Mali Çözüm Dergisi*, (113), s. 159; Kendigelen, 2016: 515; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 369; Pulaşlı, 2018a: 2815; Can, 2011: 15.

⁶¹² Şener, 2017a: 408; Pulaşlı, 2018a: 2816; Pulaşlı, 2020a: 794; Botschaft, 2001: 3195; İsv. BK m. 797 aynı yönde, bkz. Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 447; Turan, 2021: 222.

⁶¹³ Tekinalp, 2011: 397; Pulaşlı, 2020a: 794; Şener, 2017a: 409; Botschaft, 2001: 3194; Tekinalp, 2020: 589; Kendigelen, 2016: 513; Çapa, 2013: 133.

⁶¹⁴ Pulaşlı, 2020a: 795; Şener, 2017: 409; Pulaşlı, 2018a: 2816; Karakılıç, 2014: 114-115; Tekinalp, 2011: 398; Moroğlu, TTK m. 603/4’te yer alan “Her ortak, sadece kendi esas sermaye payına düşen ek ödemeyi yerine getirmekle yükümlüdür” hükmü ile TTK m. 599/1’de yer alan “Bir esas sermaye payı birden fazla ortağa ait olduğu takdirde, paydaşlar şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinden dolayı şirkete karşı müteselsilen sorumludur” hükmünün çeliştiğini, bu çelişkinin giderilmesi için TTK m. 603/4’e ek olarak “599 ununcu maddenin birinci fıkrası hükmünün saklı olduğu” hükmünün eklenmesi gerektiği görüşündedir. Bkz. Moroğlu, 2016: 392.

⁶¹⁵ Poroy vd., 2019: 475; Şener, 2017a: 450; Çamoğlu, 2020: 110; Ünlü, 2015: 105; Pulaşlı, 2020a: 762; Aslan, 2019: 259.

a) Şirketin esas sermayesi ile kanuni yedek akçeler toplamının şirketin zararını karşılamaması halinde,

b) Şirketin bu ek yükümler yerine getirilmeksizin işlerine devam etmesinin mümkün olmaması,

c) Şirket sözleşmesinde belirtilen ve öz kaynak ihtiyacı doğuran bir durumun gerçekleşmiş bulunması, hallerinde ek ödeme pay sahibinden istenebilir⁶¹⁶.

Ek ödeme yükümlülüğü TTK m. 603/3 gereği ortakların esas sermaye paylarına göre belirlenen bir tutar olarak öngörülebileceği gibi bu tutar esas sermayenin iki katından fazla olamaz⁶¹⁷. Bu sınır belirlenirken muhtemel bir prim (agio) dikkate alınmayacaktır⁶¹⁸. Ek ödeme yükümlülüğünün miktarı şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmelidir⁶¹⁹. Bu yükümlülük sınırsız değildir, ortaklar için kendi yükümlülüklerinin en üst sınırını çizmek ve bu şekilde bir sınır getirilmek suretiyle istenilen miktarda ek ödeme yükümlülüğünün ortaklara yükletilmesine engel olunmak istenmiştir. İsv. BK m. 795/2’de şirket sözleşmesinde de ek ödeme yükümünün sınırı belirtilmek zorundadır⁶²⁰. Alman Limited Şirketler Kanunu m. 26/3’te ise şirket sözleşmesinde ek ödeme yükümlülüğü payların oranına göre belirlenecek bir tutarla sınırlandırılabilir⁶²¹. Şirket ek ödeme içeren esas sermaye paylarını iktisap ederse bu paylar elinde bulunduğu sürece TTK m. 612/5 hükmüne göre ek ödeme yükümlülükleri istenemez⁶²².

Şartların gerçekleşmesi durumunda ek ödeme yükümlülüğü TTK m. 603/5 hükmü gereği müdürler tarafından istenebilecektir. Müdürlerin ortaklardan ek ödeme yükümlülüklerini yerine getirmesine ilişkin talep yetkileri devredilemez ve geri alınamaz niteliktedir (TTK m.

⁶¹⁶ Tekinalp, 2020: 588; Çamoğlu, 2020: 110; Pulaşlı, 2018a: 2817; Bahtiyar, 2020: 476; Poroy vd., 2019: 474; Can, 2011: 15.

⁶¹⁷ Şener, 2017a: 412; Poroy vd., 2019: 474; Pulaşlı, 2018a: 2816; Yıldız, 2007: 189; Çamoğlu, 2020: 111; Bahtiyar, 2020: 475; Pulaşlı, 2020a: 744-794; Tekinalp, 2020: 588; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 237; Tekinalp, 2011: 398; İsv. BK m. 795/2’de ek ödeme yükümlülüğünün miktarı esas sermaye payının iki katını geçemeyeceği belirtilmiştir. Bkz. Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 446; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022); Can, kanunda esas sermaye payının iki katı olarak belirlenen, emredici sınırı aşan miktar kısmi butlan yaptırımına tabi tutulmalı ve en yüksek had üzerinden yükümlülük getirildiği kabul edilmelidir. Bkz. Can, 2011: 15.

⁶¹⁸ Şener, 2017: 412; Pulaşlı, 2020a: 794-795.

⁶¹⁹ Yıldız, 2007: 189; Şener, 2017a: 410; Bahtiyar, 2020: 475.

⁶²⁰ Şener, 2017: 411-412; Pulaşlı, 2018: 2816.

⁶²¹ Şener, 2017a: 412; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 13.02.2021).

⁶²² Şener, 2017: 414; Teoman, Ö. (2012c). “Limited Ortaklığın Edindiği Kendi Paylarından Doğan Hak ve Borçlar Ve Edinmenin Diğer Bazı Sonuçları”. *Tüm Makalelerim (1971-2001)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 173; Pulaşlı, 2020a: 765; Botschaft, 2001: 3183; Öğretide, bu paylara ilişkin hakların şirketin elinde bulunduğu süre içinde donmasını esas sermayenin korunması ilkesine daha uygun olduğu görüşündedirler. Bkz. Poroy vd., 2019: 430; Can, şirketin kendi paylarını iktisap etmesi halinde paylar üzerindeki yükümlülüğün sona ermediğini, şirketin kendi paylarını satması halinde, devralan kişiden yükümlülüklerin yerine getirilmesini talep etme imkânı olduğu görüşündedir. Bkz. Can, 2011: 16.

625)⁶²³. Alacaklıların, müdürleri ek ödeme yükümlülüğünü yerine getirilmesi konusunda zorlama yetkisi ne Türk ne de Alman hukukunda yoktur. Ek ödeme yükümlülüğü yerine getirilirken müdürlerin ortaklara uygun bir süre tanınması ve ek ödeme yükümü altındaki ortaklara eşit şartlar altında eşit işlem yapması gerekir (TTK m. 627). Müdürler şartların gerçekleşmesi durumunda mutlaka ek edim yükümlülüklerini talep etme zorunluluğu söz konusu değildir. Müdürler başka iyileştirme tedbirleri olarak ek ödeme yükümlülüğünü talep etmekten kaçınabilirler⁶²⁴. Ancak şirketin iflas etmesi durumunda ek ödeme yükümlülüğü başka bir şart aranmaksızın muaccel hale gelir (TTK m. 603/2). İflas durumunda bunu talep etme hakkı iflas idaresine aittir⁶²⁵.

Ayrıca TTK m. 603/6 hükmüne göre de ek ödeme yükümlülüğünün azaltılması ya da tamamen kaldırılması ancak genel kurul tarafından esas sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının zararları tamamen karşılaması durumunda mümkün olacağı ve ek ödeme yükümlülüğünün azaltılmasına veya kaldırılmasına esas sermayenin azaltılması hakkındaki hükümlerin kıyas yoluyla uygulanacağı belirtilmiştir⁶²⁶.

Ek ödeme yükümlülüğünün sonradan öngörülmesi ya da öngörülmüş bulunan ek ödeme yükümünün artırılabilmesi için genel kurul kararının TTK m. 589'da belirtilen yeter sayılarla alınması gerekir. Ayrıca ek ödeme yükümlenen pay sahiplerinin de onayına ihtiyaç vardır. TTK m. 607 bu konuda bir şekil zorunluluğu getirmemiş olup TBK m. 12'ye göre şekilsizlik esastır. İspat açısından yazılı yapılması yerinde olur. Ek ödeme yükümlülüğünün artırılmasında, yükümlülüğü artırılan ortağın onay kararı, ticaret siciline tescilden önce olmak şartıyla genel kurul kararından önce veya genel kurul kararıyla, hatta genel kurul kararından sonra bile alınabilir. Onay verilmediği takdirde, vermeyen ortaklar açısından ek ödeme yükümlülüğü geçersizdir⁶²⁷.

Ek ödeme yükümlülüğü ortaklar tarafından yerine getirildikten sonra, kanunun öngördüğü şekil şartlarına uyularak her zaman iade edilebilir⁶²⁸. Yerine getirilen ek ödeme yükümlülüğünün kısmen ya da tamamen geri verilebilmesi için ek ödemeye ilişkin tutarın, serbestçe kullanılabilecek yedek akçeler ile fonlardan karşılanabilir olması şarttır (TTK m.

⁶²³ Pulaşlı, 2020a: 795; Poroy vd., 2019: 474; Şener, 2017a: 414; İsv. BK m. 795a aynı yöndedir. Bkz. Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 447; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi:18.02.2022).

⁶²⁴ Şener, 2017a: 416; Pulaşlı, 2020a: 795.

⁶²⁵ Can, 2011: 16; Şener, 2017a: 415-423.

⁶²⁶ Yıldız, 2007: 189; Bahtiyar, 2020: 476; Pulaşlı, 2018a: 2817.

⁶²⁷ Pulaşlı, 2018a: 2820; Şener, 2017a: 446-447.

⁶²⁸ Pulaşlı, 2020a: 797; Poroy vd., 2019: 475; Pulaşlı, 2018a: 2819.

605). Ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri belirtilmeksizin bir pay devredilecek olursa yapılan bu devir sözleşmesi geçerli olmaz⁶²⁹.

Şirket sözleşmesinde devredilen paya ek ödeme yükümlülüğü öngörülmüş ancak pay devir sözleşmesinde belirtilmemişse ya da devralan herhangi bir şekilde haberdar olmamışsa yaptırımın ne olacağına ilişkin kanunda herhangi bir düzenleme yoktur. Bu durumda yapılan devir sözleşmesinin geçersiz olduğunu kabul etmek gerekir⁶³⁰.

2.2.2.7.1.2. Yan Edim Yükümlülükleri

Yan edim yükümlülüğü, şirket sözleşmesine konulmak şartıyla, şirketin işletme konusunun gerçekleşmesine, ortakların bir arada tutulmasını sağlamakta ve şirketin başka şirketlerin hakimiyetine girmemesine hizmet etmektedir⁶³¹. Yan edim yükümlülükleri kural olarak karşılıksız değildir⁶³². TTK m. 606 hükmünde yer alan yan edim yükümlülüklerine ilişkin düzenleme kaynak İsv. BK m. 796 düzenlemesinden bazı farklılıklar içermektedir. Bu farklılıklar, hükmün yorumlanması, yan edim yükümlülüklerinin hizmet ettiği amacın kapsamı ve konusunun belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. Yan edim yükümlülükleri şirket alacaklarını değil şirketi ilgilendirmektedir⁶³³.

Sözleşme yapma özgürlüğü, sözleşmenin taraflarına sözleşme tipinin içeriğine asli edim yanında bazı yan edim yükümlülükleri koyma yetkisi vermektedir⁶³⁴. Limited şirkette ortakların asli yükümlülüğü esas sermaye borcu ifa etmek olduğundan, yan edim yükümlülüğü tali bir

⁶²⁹ Şener, 2017a: 413-450; TTK m. 605 gerekçesinde şu şekilde ifade edilmiştir: “Şirketin finansal durumu, yerine getirilmiş bulunan ödemelerin kısmen veya tamamen geri verilmesine müsait duruma gelmiş, şirketin ek ödemelerden yararlanmasına ilişkin şartlar (devamlı sayılabilecek şekilde) ortadan kalkmışsa, bunların şirkette alıkonulmaları amaca olduğu kadar ek ödemelerin niteliğine de aykırı ve kurumun hizmet vermesini engelleyicidir. Ek ödemelerin sahiplerine dönmeyeceği bir sistemde hiçbir şirket bu yükümü ortaklarına yükleyemez. Ayrıca, ek ödemeler, tamamlamada olduğu gibi sermaye açığını kapatan şirkete karşılıksız verilen bir sermaye değil, geçici zararı gideren bir ek finansman aracıdır. Ancak ek ödemelerin iadesi kötüye de kullanılabilir; şirket şartları doğmadığı halde bunları iade edebilir”.

⁶³⁰ Şener, 2017a: 303; Dinç, 2017b: 146; Demirkapı, 2008: 218.

⁶³¹ Tekinalp, 2020: 475; Pulaşlı, 2018a: 2820-2821; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 239; Şener, TTK m. 606/1 düzenlemesinin kaynak İsviçre düzenlemesi ile aynı yorumu içermediği ve yeniden gözden geçirme ile aynen uydurulmasının isabetli olacağı görüşündedir. Bkz. Şener, 2017a: 449; İsv. BK m. 796/2’de limited şirketin amacına hizmet eden, bağımsızlığını ve ortaklık yapısını koruyan yan yükümlerinin konulabileceği belirtilmiştir. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

⁶³² Ünlü, 2015: 104; Bahtiyar, 2020: 477; Can, 2011: 19; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 747; Karakılıç, 2014: 111; Tekinalp, 2011: 401.

⁶³³ Pulaşlı, 2020a: 744; Bahar Sayın, H. (2019). “Limited Şirketlerde Yan Edim Yükümlülüğünün Hukuki Niteliği, Hizmet Ettiği Amaç ve Konusu”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XXIII(1), s. 25; İsv. BK m. 680’de limited şirketlerde AŞ’lerin aksine yan edim yükümlülüklerine izin vermektedir. Bkz., Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 447; Yan edim yükümlülüklerinin konusu, kapsamı ve diğer esaslı unsurları İsv. BK m. 796/3’te düzenlenmiştir. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

⁶³⁴ Demirkapı, 2008: 444-445; Bahar Sayın, 2019: 26; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 69; Can, 2011: 18.

niteliktedir⁶³⁵. Yan edim yükümlülüğü ne finansman aracı ne ortaklığın malvarlığının iyileştirilmesine ne de öz kaynak teminine hizmet etmektedir⁶³⁶. TTK m. 606/1'e göre, şirket sözleşmesi ile şirketin işletme konusuna hizmet edebilecek yan edim yükümlülükleri öngörülelebilmektedir. Bu yükümlülükler yapma, yapmama, katlanma ve kullandırma edimleri şeklinde kendisini göstermektedir. TTK m. 606/1 hükmü eTTK'de yer almayan ve eksik olarak görülen hususun kanunda yer alması anlamına gelmektedir⁶³⁷. TBK m. 26 uyarınca taraflar, sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar dahilinde serbestçe belirleyebilmektedirler. Yan edim yükümlülükleri kanundan, sözleşmeden ve TMK m. 2/1'e göre dürüstlük kuralından doğmaktadır⁶³⁸. Yan edimler kuruluşta şirket sözleşmesinde belirlenebileceği gibi sonradan şirket sözleşmesinin oybirliği ile değiştirilmesi suretiyle de öngörülebilir⁶³⁹. Yan edim yükümlülüğünü içeren hususlar sözleşmede belirtilir. Bu sözleşme kanunda düzenlenmiş olan herhangi bir sözleşme tipi şeklinde olabilir⁶⁴⁰. Kanunda yan edim yükümlülüğünün tamamen kaldırılması veya indirilmesine ilişkin bir düzenleme olmamasına rağmen yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi veya var olan yan edim yükümlülüğünün artırılmasına ilişkin TTK m. 607'de düzenleme yer almaktadır. Yan edim yükümlülüğünün belirlenmesi veya var olan yükümlülüğün artırılabilmesi için pay sahiplerinin açık ya da örtülü onaylarına ihtiyaç vardır⁶⁴¹.

Yan edim yükümlülüğünün konusu ortakların sermaye koyma borcu ve ek ödeme yükümlülükleri dışında konusu para olmayan ve dönemsel olarak tekrarlanan şirkete karşı yerine getirme borcu altına girdikleri aynı bir edimdir⁶⁴². Yan edim yükümlülükleri de ek edim yükümlülüklerinde olduğu gibi paya bağlıdır⁶⁴³. Yan edim yükümünü isteme yetkisi müdürlerde olup, yan edim yükümlüsüne eşit işlem ilkesine uygun bir süre verip yerine getirilmesini talep etmelidir⁶⁴⁴. Yan edim yükümlülükleri esas sermayenin bir parçasını oluşturmadıkları gibi ortakların yerine getirdikleri yan edim yükümlülüğünün karşılığında

⁶³⁵ Pulaşlı, 2020a: 797; Bilgili ve Demirkapı, 2018: 486; Bahar Sayın, 2019: 26; Tekinalp, 2020: 590; Pulaşlı, 2018a: 2822.

⁶³⁶ Şener, 2017a: 448; Şirket sözleşmesince ortaklara yüklenen bu yan edim yükümlülükleri, şirketin amacının gerçekleşmesine, bağımsızlığını korumasına ve ortaklar arası birliğin sağlanmasına hizmet etmektedir. Bkz. Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 447.

⁶³⁷ Bilgili ve Demirkapı, 2018: 486; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 238.

⁶³⁸ Eren, 2018: 34; Kılıçoğlu, 2020: 44; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 238; Yan edim yükümlülükleri düzenlenirken hukuka uygun olması gerekmektedir. Bkz. Handschin ve Truniger, 2006: Art. 4, N. 14.

⁶³⁹ Yıldız, 2007: 192; Şener, 2017a: 459; Karakılıç, 2014: 110; Çamoğlu, 2020: 111; Tekinalp, 2020: 591; Can, 2011: 18; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 370; Pulaşlı, 2018a: 2821; İsv. BK m. 797/1 hükmü de aynı yöndedir. Bkz. Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 447.

⁶⁴⁰ Eren, 2018: 33; Bahtiyar, 2020: 477-478.

⁶⁴¹ Şener, 2017a: 459; Poroy vd., 2019: 475.

⁶⁴² Poroy vd., 2019: 475; Çamoğlu, 2020: 111; Bahtiyar, 2020: 477; Tekinalp, 2020: 590.

⁶⁴³ Yıldız, 2007: 192; Şener, 2017a: 450.

⁶⁴⁴ Şener, 2017a: 457.

kendilerine ödenmesi gerekir⁶⁴⁵. Ortaklar kendilerine düşen yan edim yükümlülüğünü ifa etmezse ya da kötü ifa ederlerse şirket müdürleri tarafından TBK hükümlerine göre kötü ifa, belirlenmişse cezai şartın istenmesi yoluna başvurulabilirler⁶⁴⁶. Edim davranışın türüne göre, yapma ve yapmama bazen de katlanma edimi olabilir. Yapma edimi borçlunun olumlu bir davranışını, yapma ve verme şeklinde; yapmama edimi ise borçlunun olumsuz bir davranışını içerir⁶⁴⁷.

Limited şirketlerde yan edim yükümlülüğü, limited şirketin şahıs şirketi unsurunu da barındırdığının altını çizen ve onu kooperatiflere yaklaştıran bir kurumdur⁶⁴⁸. Şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmiş bir karşılığı bulunmayan ve şirketin öz kaynak ihtiyacını karşılamaya yardım eden nakdi ve ayni yan edim yükümlülükleri ek ödemeye ilişkin hükümlere tabi olarak yerine getirilir⁶⁴⁹. Yan edim yükümlülüklerinin ifa zamanı, miktarı, kalitesi, ödenecek bedelin tespitine ilişkin hususlar TTK m. 606/2 hükmü gereği, sözleşmede yer almalı ayrıntılar ise genel kurulun yetkisine bırakılmalıdır⁶⁵⁰. Bu madde İsv. BK m. 796/3'e dayanmaktadır⁶⁵¹.

2.2.2.7.1.3. Rekabet Yasağı

Sermaye ortaklıkların da kural olarak ortaklar aleyhine bir rekabet yasağı yoktur. Buna mukabil anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde müdürler için rekabet yasağı öngörülmüştür (TTK m. 626/2)⁶⁵². Yasak ortak sıfatının devamı süresince geçerlidir⁶⁵³. Rekabet yasağı sadakat yükümlülüğünün özel bir şeklidir⁶⁵⁴. TTK m. 613/2 hükmü gereği şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle rekabet yasağı belirli veya tüm ortaklar için de

⁶⁴⁵ Yıldız, 2007: 192; Tekinalp, 2020: 591.

⁶⁴⁶ Şener, 2017a: 457-458.

⁶⁴⁷ Eren, 2018: 101-102; Can, 2011: 18; Şener, 2017a: 449; Aksu Özkan, 2020b: 288; Bu edimler şirketin ürettiği mallardan satın alma, ortağın ürettiği ürünlerden teslim etme (pancar, süt, şeker kamışı, meyve vb.), hizmet edimi, bir malın taşınması, şeklinde olabilir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 797; Poroy vd., 2019: 475; Çamoğlu, 2020: 111-112; Bahtiyar, 2020: 477; Tekinalp, 2020: 590; Şener, 2017a: 449; Bozkurt, 2020: 554; Karahan, 2012: 816; Çebi, 2019: 284; Tekinalp, 2011: 400.

⁶⁴⁸ Şener, 2017b: 670; Ünlü, 2015: 103-104; Yıldız, 2007: 191; Can, 2011: 18; Botschaft, 2001: 3198; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 238; Pulaşlı, 2018a: 2820; Ek ödemelerin geri ödenmesi İsv. BK m. 795a'da düzenlenmiştir. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022).

⁶⁴⁹ TTK m. 606 gerekçesinde, "Nakdi ve ayni edimler ya karşılıksız oldukları ya da uygun olmayan bir karşılıkları bulunduğu için ek ödeme yükümlülüğüne ilişkin hükümlere bağlanmıştır."; Aynı hususta bkz. Pulaşlı, 2018a: 2821; Poroy vd., 2019: 476; Çamoğlu, 2020: 112; Tekinalp, 2020: 591; Can, 2011: 19.

⁶⁵⁰ Poroy vd., 2019: 475; Şener, 2017a: 453; Çamoğlu, 2020: 112; Tekinalp, 2020: 590-591; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 238; Pulaşlı, 2018a: 2821; Can, 2011: 19.

⁶⁵¹ Şener, 2017a: 453; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 447; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

⁶⁵² Karakılıç, 2019: 69-70; Poroy vd., 2019: 476; Çamoğlu, 2020: 112; TTK m. 626/2 madde gerekçesinde, İsviçre düzenlemesinden farklı olarak, rekabet yasağını emredici şekilde olmamak üzere kanuni bir yasak olarak kabul etmiş, aksi durumun şirket sözleşmesi ve genel kurul kararıyla belirlenebileceği ifade edilmiştir.

⁶⁵³ Karakılıç, 2019: 215.

⁶⁵⁴ Şener, 2017a: 479; Bilgili ve Demirkapı, 2018: 481.

getirilebilir. Şirket sözleşmesinde öngörülmemişse ortağın rekabet yasağı yoktur⁶⁵⁵. Rekabet yasağını düzenleyen TTK 613 ve 626. maddeleri emredici hükümler olmadığından ortaklar açısından yasağın kapsamı şirket sözleşmesi ile konu, yer ve zaman bakımından sınırlandırılması söz konusu olabilir⁶⁵⁶. Gerçekten ortaklar şirketle aynı konuda faaliyet gösteren bir etkinliği ortaklık dışında yürüttükleri takdirde rekabet yasağına tabi olurlar. Şirket sözleşmesiyle getirilmek istenen rekabet yasağının sınırları, sonuçları belirlenebileceği gibi bu hususlar TTK m. 626'ya atıf suretiyle de belirlenebilir⁶⁵⁷. Rekabet yasağının kapsamı şirketin fiilen faaliyet gösterdiği konularla sınırlıdır⁶⁵⁸. Rekabet yasağının kapsamı ne kadar çok genişletilecek olursa ortakların ticari faaliyet özgürlüğü o oranda azalacaktır. Sınır belirlenirken TBK m. 27/1 hükmü başta olmak üzere, TMK m. 23/2 ve RKHK m. 4/1 hükümlerine de dikkat etmek gerekir⁶⁵⁹. Sözleşme ile rekabet yasağı tüm ortaklar için öngörülmüşse, rekabet yasağı ön limited şirketin kurulması ile başlar. Fakat ortak sonradan payı kısmen veya tamamen devralmak suretiyle şirkete katılmışsa, rekabet yasağının şirkete katılma tarihi ile başlayacağı söylenebilir⁶⁶⁰.

TTK m. 613/4'te geri kalan tüm ortakların yazılı onay vermeleri durumunda ortağın rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunabileceği belirtilmiştir. TTK m. 621/1-g hükmü gereğince, ortakların ve müdürlerin rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunabilmeleri için genel kurul tarafından izin verilebilir. İzin için genel kurulda, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun aynı anda bir arada bulunması gerekmektedir (TTK m. 621/1)⁶⁶¹. Verilecek izin bazı ortaklar için verilebileceği gibi tüm ortaklar için verilmesi de mümkündür⁶⁶².

Limited şirket ortaklarının rekabet yasağını ihlalinin hukuki sonuçları hakkında TTK'de açık bir düzenlemeye yer verilmemiş olup, bu konuda anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu ve davranışlarının hukuki sonuçlarını düzenleyen TTK m. 396/1. fıkrası müdürler açısından uygulanmakta, kollektif şirket ortaklarının şirkete karşı rekabet yasağının hukuki

⁶⁵⁵ Yıldız, 2007: 192; Pulaşlı, 2018a: 2814; Şener, 2017a: 480; Bahtiyar, 2020: 478; Çebi, 2019: 285; Bozkurt, 2020: 552; Tekil, 1994: 48; İlbasmış Hızlısoy, Ö. (2021). "Limited Şirkette Rekabet Yasağının Kapsamının Değiştirilmesi ve Yasağın Kaldırılması". *Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı*, s. 121-122; Çamoğlu, 2020: 112; Kendigelen, 2016: 521; Aksu Özkan, 2020b: 290; Ortaklar bakımından da rekabet yasağının öngörülmesi, İsviçre hukukunda, ortakları rekabet yasağına tabi tutulan limited şirkette bu ortakların aynı zamanda şahsi özelliklerinin önemli olduğu hususunda bir işaret taşıdığı belirtilmiştir. Bkz. Karakılıç, 2019: 70.

⁶⁵⁶ Karakılıç, 2019: 223-227; Çebi, 2019: 286.

⁶⁵⁷ Poroy vd., 2019: 476.

⁶⁵⁸ Çebi, 2019: 285; Karakılıç, 2019: 166-413.

⁶⁵⁹ Karakılıç, 2019: 415.

⁶⁶⁰ Şener, 2017a: 485.

⁶⁶¹ Çamoğlu, 2020: 113; İlbasmış Hızlısoy, 2021: 122; Bozkurt, 2020: 552; Bahtiyar, 2020: 478.

⁶⁶² Poroy vd., 2019: 476; Çebi, 2019: 286; Çamoğlu, 2020: 113.

sonuçlarını düzenleyen TTK m. 230 ise limited şirket ortaklarının rekabet yasağını ihlali durumunda uygulanması mümkündür⁶⁶³. Bu hükümler kapsamında limited şirket ortaklarının rekabet yasağına aykırı hareket etmesi durumunda en başta tazminat istemenin yanı sıra, işlemin şirket adına yapılmış sayılmasını ve işlemde doğan menfaatlerin şirkete bırakılması istenebilir⁶⁶⁴.

2.2.2.7.1.4. Önerilmeye Muhatap Olma Hakkı

Önerilmeye muhatap olma hakkı, TTK'ye mehz İsviçre Borçlar Kanunu'nun m. 653/c hükmünden alınmış olup yeni bir pay sahipliği hakkıdır⁶⁶⁵. Limited şirketlerde uygulama olanağı var mı? sorusuna gelince, TTK'nin birçok maddelerinde yer aldığı görülmektedir. Örneğin, 577/1-b'de şirket sözleşmesinde öngörülmesi şartıyla, bağlayıcı olan hükümlerde; 587/1-j hükmünde, ticaret siciline "*tescil ve ilan edilecek*" hususlarda; 593/2'de, limited şirketin çıkaracağı nama yazılı pay senetlerinde, ek ve yan ödeme yükümü yanı sıra şirket "*önerilmeye muhatap olma hakkı*"nın da açıkça belirtileceği; 616/2-b hükmünde, önerilmeye muhatap olma hakkının genel kurulun devredilemez yetkileri arasında yer aldığı fakat genel kurul kararıyla kaldırılabilirliği öngörülmektedir. Taraflar esas sözleşmede belirtmek şartıyla hisse devri gündeme geldiğinde öncelikle diğer ortaklara teklif edileceğinin kararlaştırıldığı bir durumda ortaklara teklif yapılmadan üçüncü bir kişiye devrin yapılması geçersizdir⁶⁶⁶.

Limited şirketlerin şartlı sermaye artırımını yapmasının hukuken mümkün olmamasının temeli, Sermaye Piyasası Kanunu'na (SerPK) dayanmaktadır. Gerçekten de SerPK m. 3h hükmünde "*ihraççıların, anonim ortaklıklar, özelleştirme kapsamına dahil kamu iktisadi teşebbüsleri, mahalli idareler ve bunlarla ilgili özel mevzuatları uyarınca faaliyet gösteren kuruluş, idare ve işletmeler*" olduğu öngörülmektedir. Aynı şekilde, SerPK m. 4/1 hükmünde, ihraç veya halka arz olunan sermaye piyasası araçlarının kurula kaydettirilmesi zorunlu olduğu öngörüldüğünden, limited şirketlerin sermaye piyasası araçları ihracı da söz konusu olamayacağı gibi borsaya kote olmaları da hukuken mümkün görülmemektedir. Kaldı ki, limited şirketlere uygulanacağı öngörülen anonim şirkete ilişkin hükümlerde, şartlı sermaye artırımını düzenleyen TTK m. 463' e de yollamada bulunulmamaktadır. Sonuç olarak, limited

⁶⁶³ Karakılıç, 2019: 325.

⁶⁶⁴ Çebi, 2019: 286; Karakılıç, 2019: 325.

⁶⁶⁵ Pulaşlı, 2009: 50; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi:18.02.2022).

⁶⁶⁶ Y. 11. HD., 27.09.2017 T., 2016/2593 E., 2017/4787 K., karar için bkz. <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=218&t=434581> (Erişim Tarihi:19.05.2021); Pulaşlı, "önerilmeye muhatap olma hakkı" ile "öncelikle satın alma hakkı"nın farklı kavramlar olduğunu, kanunda her ikisinin de "önerilmeye muhatap olma hakkı" şeklinde yer almasının talihsizlik olduğunu, bunun "öncelikle alım hakkı" şeklinde esas sermaye payı sahibinin payını devretmeden önce diğer pay sahiplerine önermesi şeklinde anlaşılması gerektiği görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2009: 54.

şirketlerle ilgili, yukarıda anılan hükümlerde öngörülen “*önerilmeye muhatap olma hakkı*”nın, payların devrinde diğer pay sahiplerine öncelikle teklif edilmesi olarak anlaşılması ile ortaya çıkacak muhtemel sorunlardan kaçınılmış olunacaktır⁶⁶⁷. Benzer şekilde öncelikle alım hakkı, ya bütün pay sahiplerini kapsayacak şekilde şirket sözleşmesinde veya belirli pay sahiplerinin kendi aralarında yapacakları sözleşme ile herhangi bir pay sahibi esas sermaye payını satmak istediğinde öncelikle diğer pay sahiplerine önermesi gerekecektir. Öncelikle alım hakkının şirket sözleşmesinde yer alması durumunda payı devralan herkese karşı bu hakkın ileri sürülebilmesi mümkün olacaktır⁶⁶⁸.

2.2.2.7.1.5. Önalım Hakkı

Limited şirkette esas sermaye payının devri halinde önalım hakkı TTK m. 577/1-b bendinde belirtilmiştir. Şirket sözleşmesinde öngörülmesi şartıyla, şirket ortaklarından birisi sermaye payını ortaklardan başka birine devretmesi halinde yetkilendirilen kişinin tek taraflı irade beyanı ile önalım hakkını kullanarak mülkiyetin kendisine devredilmesini talep etmesidir⁶⁶⁹. TTK’de bunun nasıl kullanılacağına ilişkin düzenleme yapılmamıştır. Ön alım hakkı kanundan kaynaklı değil, şirket sözleşmesinden doğan bir hak olup ilgili olan herkese karşı ileri sürülebilir. Kullanılması zorunlu ve vazgeçilmez bir hak değildir⁶⁷⁰. Önalım hakkı, şirket ortağı payını devretmek istemesi durumunda payını öncelikle mevcut pay sahiplerine teklif etmesi gerekir. Ayrıca TTK m. 616/2-b’de önalım hakkının kullanılmasına ilişkin karar verme yetkisinin genel kurulun devredilemez yetkileri arasında olduğu belirtilmiştir. Genel kurul, şirket sözleşmesinde öngörülmüş hususlar tam ise onay verir⁶⁷¹. Hak sahibinin önalım hakkını kullanması ile yeni bir hukuki ilişki ortaya çıkacağından bu hak, yenilik doğuran bir hak konumunda olup yenilik doğuran bir dava ile kullanılır. TTK 595. maddesi gereğince payın devri için ortaklar kurulu kararı gerektiği, taraflar arasında payın devrine ilişkin olarak diğer ortağa teklif yapılması hususunda karar alınması ve bu kararın pay defterine kaydedilmiş olması durumunda, önalım niteliğinde bir hukuki işlem söz konusu olacağından bu karara istinaden

⁶⁶⁷ Pulaşlı, H. (2011). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na, Bazı Hükümlere ve Kavramlara Eleştirisel Bakış”. 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu, *Ankara Barosu*, s. 61.

⁶⁶⁸ Pulaşlı, 2009: 53.

⁶⁶⁹ Ayoğlu, 2018: 209; Yavuz, M. (2019). “Limited Şirket Paylarının Devrinde Önalım (Şufa) Hakkı”. *Vergi Dünyası*, (456), s. 191; Taşdelen, 2012: 54; <http://www.sezgenhukuk.com/sirketler-hukuku/limited-sirketlerde-ruchan-ve-onalim-hakki> (Erişim Tarihi: 16.4.2020).

⁶⁷⁰ Yavuz, 2019: 192.

⁶⁷¹ Tekinalp, 2020: 558; Yavuz, 2019: 194.

payın devri reddedilemeyecektir⁶⁷². Kanaatimizce, şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle önalım kararlaştırabilirler.

Önalım hakkı şirket sözleşmesinde öngörülmemiş olsa bile, pay devri için genel kurul onayı gerektiğinden, genel kurul pay devrine onayı reddederek şirket payının üçüncü kişiye devrine engel olabilir⁶⁷³.

2.2.2.7.1.6. Geri Alım Hakkı

Geri alım; hak sahibine daha önce sattığı veya bağışladığı esas sermaye payını tek taraflı bir irade beyanıyla geri alma hakkının, öncelikli olarak eski sahibine verilmesidir⁶⁷⁴. Payın geri alım hakkının kullanılabilmesi için TTK m. 577/1-b bendi gereği şirket sözleşmesinde öngörülmüş olması gerekir. Aksi takdirde kullanılması mümkün değildir. TTK m. 616/2-b’de gerialım hakkının kullanılmasına ilişkin karar verme yetkisinin genel kurulun devredilemez yetkileri arasında olduğu belirtilmiştir. Geri alma hakkının kullanılması durumunda payın devri geriye etkili olarak hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır⁶⁷⁵.

2.2.2.7.1.7. Sözleşme Cezası (Cezai Şart)

Sözleşme cezasına ilişkin kuralların TTK m. 593/2’de yer almayıp, TTK m. 595 yer alması bilinçli değildir. Ancak bu şekilde iki düzenlemede tekrar tekrar sayım ve farklı düzenlemeler yapmak çok isabetli olmamıştır⁶⁷⁶. TBK m. 179/1’e göre sözleşme ile borç altına giren ortakların, bu borçlarını yerine getirmeleri ve taahhütlerinden sorumlu olmaları beklenir. Alacaklı, borçlunun edimi hiç ya da gereği gibi ifa etmemesi durumunda kendini güvence altına almak isteyebilir⁶⁷⁷. Limited şirketteki paylarını devreden ortağın, şirket ile ilgili önemli bilgilere ve ticari sırlara sahip olması mümkündür. Bu açıdan bakıldığında, yapılacak devir sözleşmelerinde, ticari sırların korunması veyahut gizlilik ile ilgili birtakım şartlara yer verilmesi söz konusu olmaktadır. Payın devri ile birlikte paya bağlı cezai şart gibi ferî nitelikteki

⁶⁷² Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “payın devri için TTK 595 md. uyarınca ortaklar kurulu kararı gerektiği ve davalı şirket esas sözleşmesinde aksine bir düzenlemeye yer verilmediği, diğer pay sahibinin kendi payına ilişkin devri genel kurulda onaylayıp davacı pay sahibinin devrine aralarındaki sözleşmeye dayanarak onay verilmemesinin eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edeceği, taraflar arasında payın devrine ilişkin olarak diğer ortağa teklif yapılması hususunda karar alınması ve bu kararın pay defterine kaydedilmiş olmasının ise ön alım niteliğinde bir hukuki işlem olup bu karara istinaden payın devrinin reddedilemeyeceği” yönünde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 30.06.2020 T., 2019/5133 E., 2020/3333 K., karar için bkz. https://karararama.yargitay.gov.tr/Yargitay_BilgiBankasiIstemciWeb/ (Erişim Tarihi: 12.01.2022).

⁶⁷³ <http://www.sezgenhukuk.com/sirketler-hukuku/limited-sirketlerde-ruchan-ve-onalim-hakki> (Erişim Tarihi: 16.4.2020).

⁶⁷⁴ Taşdelen, 2012: 100.

⁶⁷⁵ Antalya, 2019: 201.

⁶⁷⁶ Şener, 2017a: 302.

⁶⁷⁷ Eren, 2018: 1209; Ayan, 2020: 113; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 376; Erdoğan, İ. (2019). *Borçlar Hukuku*. Gazi Kitabevi, Ankara, s. 277.

haklarda devralana geçmektedir⁶⁷⁸. Devreden payının tamamını devretmişse şirketle alakası kalmayacağı için şirket ile ilgili bilgileri ve ticari sırları şirketin menfaatlerine aykırı şekilde kullanması ya da açıklaması halinde meydana gelecek zararın tazmini için şirket sözleşmesinde belirlenen bir tazminat niteliğinde ceza koşulu öngörülmektedir⁶⁷⁹. Bu nedenle borcunu ihlal eden şirket ortakları veya ayrılan ortaklara karşı diğer ortakların menfaatlerini korumaya yönelik araç ve yöntemler mevcuttur. Bu yöntemler arasında rehin ve kefalet⁶⁸⁰ gibi teminat sözleşmelerine başvurabileceği gibi TBK 179. ve 182. maddeleri arasında düzenlenen şirket sözleşmesinde öngörülmesi kaydı ile mütemerrit ortak sözleşme cezasına çarptırılabilir⁶⁸¹.

Uygulamada limited şirketlerde ceza koşulunun, sadece belirli bazı yükümlülükler için verilebileceği gibi şirket sözleşmesinde yer alan tüm yükümlülükler bakımından öngörülmesi söz konusudur. Nitekim bu hususta şirket sözleşmelerine “*sözleşmenin tarafları, yukarıdaki hükümlerin herhangi birine uymadıkları takdirde TL cezai şart ödemeyi peşinen kabul etmiş sayılırlar*” şeklinde kayıtların konulduğu görülmektedir. Kanaatimizce, buradaki cezai şartın geçerliliği şirket sözleşmesine konulmasına bağlıdır. Bu hüküm, ya kuruluşta şirket sözleşmesine konulabilir veya daha sonra şirket sözleşmesinin değiştirilmesi yoluyla de cezai şartın getirilmesi mümkündür. Adi yazılı şekilde yapılan cezai şart da geçerli kabul edilir⁶⁸².

TBK m. 179/1 hükmünde “*Bir sözleşmenin hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi durumu için bir ceza kararlaştırılmışsa, aksi sözleşmeden anlaşılmadıkça alacaklı ya borcun ya da cezanın ifasını isteyebilir.*” şeklinde ifade edilmiştir. Buradan da anlaşılabileceği gibi sözleşme cezası; sözleşmeden doğan edimlerin güvence altına alınması amacıyla öngörülen önlem

⁶⁷⁸ Hatemi ve Gökyayla, 2017: 377; Antalya, 2019: 64; Kılıçoğlu, 2020: 983.

⁶⁷⁹ Yıldırım, A. ve Gözüyeşil, F. F. (2020). “Limited Şirket Pay Devir Sözleşmesindeki Ceza Koşulunun Tenkisi”. *SÜHFD*, 28(3), s. 1156; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 376.

⁶⁸⁰ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “Türk Ticaret Kanunu'nun Limited Şirketlerde esas sermaye payının geçişi hâllerini düzenleyen 595/1. maddesindeki düzenlemesine göre; limited şirketlerde pay devrine ilişkin sözleşmenin geçerli olabilmesi için tarafların imzalarının noterce onanması gerektiği, Türk Borçlar Kanunu'nun 12/2. maddesine göre de; kanunda sözleşmeler için öngörülen şekil, kural olarak geçerlilik şekli olup öngörülen şekle uyulmaksızın kurulan sözleşmelerin hüküm doğurmayacağından davacı tarafça dayanılan tarihsiz “limited şirket hisse devir sözleşmesi”nde tarafların imzaları noterlikçe onanmadığından sözleşmenin geçersiz ve asıl sözleşme geçersiz olduğundan da fer'i nitelikteki kefalet sözleşmesinin de geçersiz olacağı, mahkemece kefalet sözleşmesinin TBK'nın 583. maddesinde belirtilen şekil şartlarını taşıyamaması nedeniyle geçersiz olduğu” yönünde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 02.03.2021 T., 2020/1895 E., 02.03.2021 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.01.2022).

⁶⁸¹ Çamoğlu, 2020: 105; Antalya, 2019: 400.

⁶⁸² Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “TTK'nun 595. maddesine uygun olarak imzaları noterce onaylanmış devir sözleşmesine ek olarak taraflar arasında düzenlenen 13.06.2013 tarihli adi yazılı sözleşme, TBK'nın 13. maddesi anlamında asıl sözleşmeyi değiştirici, nakzedici hükümler içermemesi, bir takım tamamlayıcı ve yan şartlar getirmesi nedeniyle geçerli olup, ayrıca 13.06.2013 tarihli adi yazılı sözleşme taraflarca benimsenip usulüne uygun şekilde noterde de hisse devri yapıldıktan sonra adi yazılı sözleşme kararlaştırılan cezai şartın geçersiz olduğunun ileri sürülmesi de TMK'nın 2. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.” şeklinde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 27.06.2019 T., 2018/101 E., 2019/4932 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar> (Erişim Tarihi: 23.05.2022)

niteliğindeki kayıttan oluşmaktadır. Borçlunun borcunu ihlal etmesi durumunda ödemeyi kabul ettiği bu ceza uygulamada çoğunlukla bir miktar para edimi olarak karşımıza çıkmakla birlikte bazen de verme, yapma, yapmama edimlerinden biri olarak da ortaya çıktığı görülmektedir⁶⁸³. Buradaki sözleşme cezasının amacı, uğranılan zararın karşılanması değil, sözleşmeden doğan borcun yerine getirilmesi amacını taşır⁶⁸⁴. Sözleşme cezasının geciktirici şarta bağlı bir ödeme olduğu kabul edilir⁶⁸⁵.

Cezai şart çoğu zaman tazminat miktarından daha yüksek belirlendiği için borçlu sözleşme ile kararlaştırılan borcunu ödemek için çaba sarf eder. Borçlu borcunu ifa etmediği takdirde alacaklı cezai şartı talep edebilmek için herhangi bir ispat külfeti söz konusu değildir. Cezai şart asıl edime eklenen ve onu artıran bir borç niteliğindedir⁶⁸⁶.

Cezai şartın geçerliliği için herhangi bir şekilde yapılmasına bağlı değildir. Yalnız asıl borç hangi şekilde yapılmışsa, cezai şartında o şekle uygun olarak yapılması gerekir⁶⁸⁷. Cezai şartın talep edilebilmesi için borçlu tarafından asıl borcun yerine getirilmemesi gerekir⁶⁸⁸.

Cezai şart ekonomik değer taşıyan genellikle de sınırı TBK m. 182 kapsamında belirlenen bir miktar paradan oluşmaktadır. Cezai şart kararlaştırılmış olan sözleşmelerde, cezai şartın miktarını aşan zararlarda TBK m. 180/2 uyarınca ispat külfeti yer değiştirir ve alacaklı borçlunun kusurlu olduğunu ispat etme yükümlüğüne tabi olur⁶⁸⁹.

Tacirler basiretli iş adamı gibi hareket etmek zorundadır (TTK m. 18/2). Tacir sıfatına sahip borçlu ücret ve cezaların aşırı olduğu gerekçesiyle cezanın indirilmesini talep edemez. Ancak kararlaştırılan ceza tacirin iflasına sebep olacak kadar ağır, ekonomik hürriyetini aşırı derecede sınırlaması durumunda hâkim TBK m. 182/3'e göre, cezai şartın aşırı derecede yüksek olması durumunda, belirlenen cezai şart borçluyu sınırlı olarak bağlayıp, hâkim tarafından takdir yetkisine dayanılarak kendiliğinden indirilebilir⁶⁹⁰.

⁶⁸³ Hatemi ve Gökyayla, 2017: 376; Oğuzman ve Öz' e göre, Bu tür bir anlaşmanın borca aykırılıktan önce yapılması durumunda cezai şart, borca aykırılıktan sonra yapılırsa sulh anlaşması olduğunu ifade etmektedirler. Bkz. Oğuzman ve Öz, 2020: 457.

⁶⁸⁴ Eren, 2018: 1209.

⁶⁸⁵ Tercier vd., 2020: 476; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 378.

⁶⁸⁶ Eren, 2018: 1209.

⁶⁸⁷ Tercier vd., 2020: 479; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 380; Kılıçoğlu, 2020: 984.

⁶⁸⁸ Hatemi ve Gökyayla, 2017: 383; Tercier vd., 2020: 479.

⁶⁸⁹ Oğuzman ve Öz, 2020: 432; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 383; Tercier vd., 2020: 483.

⁶⁹⁰ Kanun koyucu cezai şarta ilişkin olarak TTK 22. maddesinde, "Tacir sıfatını haiz borçlu, Türk Borçlar Kanunu'nun 121 inci maddesinin ikinci fıkrasıyla 182'nci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 525 inci maddesinde yazılı hâllerde, aşırı ücret veya ceza kararlaştırılmış olduğu iddiasıyla ücret veya sözleşme cezasının indirilmesini mahkemeden isteyemez." ifade edilmektedir.; Sözleşmenin tarafları, ceza miktarını serbestçe belirleyebilirler fakat TBK m. 182/3'e göre hâkim, aşırı gördüğü ceza koşulunu kendiliğinden indirebilir. Bununla birlikte tacir sıfatını haiz borçlu, bu hükme dayanarak, aşırı ücret veya ceza kararlaştırılmış olduğu iddiasıyla bunların indirilmesini mahkemeden isteyemez (TTK m. 22). Sözleşmede yer alan ceza koşulunun indirilmesinin talep edilemeyeceğine

2.3. Genel Kurul Onayı

2.3.1. Devrin Şirkete Bildirilmesi

TTK m. 595/2’de payın devrinde genel kurul onayını şart koştuğundan, bu onayın alınabilmesi için yazılı şekilde yapılan ve tarafların imzaları noter tarafından onaylanmış pay devir sözleşmesinin şirkete bildirilmesi gerekir⁶⁹¹. Bildirim limited şirket tüzel kişiliğine yöneltilmelidir⁶⁹². Bildirimin limited şirket müdürüne yapılması yeterlidir⁶⁹³. Müdür de genel kurul toplantısında ortakların payın devrine ilişkin onaylarının alınmasına dayanak sağlamak amacıyla bildirimin yazılı olarak yapılmasını ve taraflar arasında yapılan imzaları noter tarafından onaylanmış devir sözleşmesinin ibrazını talep edebilirler⁶⁹⁴. Çamoğlu, sadece bildirim olgusunun payın devri için yeterli olmadığını, sürecin başlaması açısından gerekli olduğunu belirtmektedir⁶⁹⁵. Bildirimle birlikte şirket genel kurulundan, pay devir sözleşmesine onay verilmesi, değişikliğin pay defterine kaydedilmesi ve devrin ticaret siciline tescil ve ilanı da istenmiş olmaktadır⁶⁹⁶.

2.3.1.1. Bildirimin Gerekliliği

TTK’de pay devrine ilişkin olarak şirkete bildirimin zorunlu olup olmadığına dair açık bir düzenleme yer almamasına rağmen, kanun hükümlerinin yorumlanması neticesinde şirket sözleşmesi ile genel kurul onayı kaldırılmadığı sürece pay devrinin şirkete bildirilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır⁶⁹⁷. Bildirim esas sermaye payının devri işleminin tamamlanması için gereklidir⁶⁹⁸. Şirket sözleşmesinde payın devri için genel kurul kararına gerek olmadığına dair bir hüküm bulunsa dahi (TTK m. 595/2), yine de pay defterine kayıt için devrin şirkete

ilişkin bu kuralın uygulanabilmesi için; borçlu sıfatına sahip olan kimsenin tacir olması gerekir. TTK m. 18/2’de ifadesinde yer alan basiretli bir iş adamı gibi davranma yükümlülüğü ile birlikte değerlendirildiğinde; TTK m. 22’nin uygulanabilmesi için borçlunun tacir olmasının yanı sıra ceza koşulunun da borçlunun ticarî işletmesiyle ilgili olması gerekir.” Bkz. Yıldırım ve Gözüyeşil, 2020: 1174; Eren, 2018: 1216-1217; Tercier vd., 2020: 480; Kılıçoğlu, 2020: 998; Ayan, 2020: 119-120; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 384; Erdoğan, 2019: 278.

⁶⁹¹ Şener, 2020: 625; Bahtiyar, 2020: 460; Poroy vd., 2019: 421; Tekinalp, 2003: 3; Çağa, 1974: 596; eTTK m. 520/1’de bu husus açıkça “bir payın devri, şirket hakkında ancak şirkete bildirilmek ve pay defterine kaydedilmek şartıyla hüküm ifade eder” düzenlemesine rağmen TTK’de pay devrinin şirkete bildiriminin zorunlu olup olmadığına dair açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bkz. Doğrusöz Koşut, 2016: 375.

⁶⁹² Çağa, 1974: 596; Ekşi, 2005: 31; Doğrusöz Koşut, 2016: 377; Aksu Özkan, 2020a: 233.

⁶⁹³ Ekşi, 2005: 31; Doğrusöz Koşut, 2016: 377; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 246.

⁶⁹⁴ Çağa, 1974: 597; Doğrusöz Koşut, 2016: 377.

⁶⁹⁵ Çamoğlu, 2020: 53.

⁶⁹⁶ Oğuz, 2017: 195.

⁶⁹⁷ Doğrusöz Koşut, 2016: 376; Şener, 2019: 696; Poroy vd., 2019: 421; Bahtiyar, 2019: 455; Aksu Özkan, 2020a: 233; Şener, 2020: 626; TTK’de, İsv. BK m. 787’de yer alan “*esas sermaye payının devri genel kurulun onayıyla hüküm ifade eder*” şeklinde bir düzenlemeye yer vermese dahi TTK sistemimizde de payın devri genel kurul onayı ile tamamlanır. Bkz. Tekinalp, 2020: 559; İsviçre düzenlemesinde ilk fıkra da genel kurul onayıyla geçerli olacağı belirtildikten sonra ikinci fıkrasında genel kurul talebin kendisine geldiği tarihten itibaren altı ay içinde reddetmediği takdirde onay vermiş olduğu kabul edilmektedir. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022).

⁶⁹⁸ Poroy vd., 2019: 421.

bildirilmesi gerekir⁶⁹⁹. Bildirim TTK m. 595/7 hükmü gereği üç aylık sürenin başlangıcı açısından önemli olduğundan, bildirim yapılıp yapılamadığının tespiti ve sürenin hesaplanması açısından ispat kolaylığı sağlamak amacıyla noterden yapılması yerinde olur⁷⁰⁰. Genel kurulun karar vermesi için öngörülmüş olan üç aylık sürenin başlangıcı taraflarca yapılacak başvurudan itibaren hesaplanacağı öngörülmektedir⁷⁰¹.

2.3.1.2. Bildirim Gerekmeyen Haller

Tek ortaklı limited şirketlerde tek ortağın payını devretmesi ya da iki ortağı bulunan şirkette ortaklardan birinin payını diğerine devretmesi durumunda kanaatimizce pay devrinin ayrıca şirkete bildirilmesine gerek yoktur. Ancak her halükârda noterde işlem yapılabilmesi için genel kurul kararına ihtiyaç vardır. Şirketin kaç tane ortağı olursa olsun genel kurul kararının olmaması pay devrini geçersiz kılar.

Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, iki ortaklı olup ortaklar hisse devri konusunda anlaştığından devir ile ilgili tüm taraflar zaten bu konuda bilgi sahibi olduğu gerekçesiyle noter evrakının ortaklar genel kurul kararı olarak kabulü gerekeceğine ilişkin ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır⁷⁰². Öğretide bizim de katıldığımız yaygın görüşe göre, iki ortaklı limited şirketlerde noter evrakının genel kurul kararı olarak kabul eden Yargıtay kararına katılma imkânının bulunmadığı, zira genel kurul onayının, devrin hem taraflar arasında hem de şirkete karşı tamamlanması için esaslı unsur olduğunu, genel kurul onayının göz ardı edilmesinin açık kanuna aykırılık teşkil ettiği görüşündedirler⁷⁰³.

2.3.1.3. Bildirimi Yapacak Taraf

Kanunda şirkete kimin haber vermesi gerektiğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır⁷⁰⁴. Payın devrinin şirkete bildirilmesi taraflar birlikte yapabileceği gibi

⁶⁹⁹ Şener, 2017a: 305; Özer, 2019: 184.

⁷⁰⁰ Şener, 2020: 626; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, kararında kanunun öngördüğü anlamda başvurulup vurulmadığı, başvurulmuş ise kanunun öngördüğü üç aylık sürenin geçip geçmediğinin, geçmesi durumunda kanunun öngördüğü şartların gerçekleşip gerçekleşmediğinin değerlendirilmesi gerektiği yönünde içtihat etmiştir. Y.11 HD., 09.03.2015 T., 17785 E., 3214 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2955.

⁷⁰¹ Poroy vd., 2019: 421; Çamoğlu, 2020: 37; Nussbaum vd., 2007: Art. 787, N. 5; Siffert vd., 2008: Art. 787, N. 3

⁷⁰² Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, şirket iki ortaklı olup ortaklar hisse devri konusunda anlaştığından noter evrakının ortaklar genel kurul kararı olarak kabulü gerekeceği, hakkında. Y. 11. HD., 15.01.2015 T., 2014/14676 E., 2015/409 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (ErişimTarihi: 12.01.2022); Eriş, 2017: 2956.

⁷⁰³ Özer, 2019:188; Pulaşlı, 2018a: 2760; Ata, Ö. (2021). “Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payının Devrinde Ortaklık Genel Kurulu Onayına İlişkin Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”. *Ticaret Hukuku Sempozyumu-Sorunlar ve Çözüm Önerileri- Bildiri Özetleri Kitabı*, Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, s. 150-151.

⁷⁰⁴ Doğanay, 1975: 91; Şener, 2020: 626; Doğrusöz Koşut, 2016: 376; Poroy vd., 2010: 798.

devreden ya da devralandan herhangi birisi tarafından yapılması da yeterlidir⁷⁰⁵. Bildirim, devreden tarafından yapıldığında; ortaklıktan ayrılmak veya payın bir bölümünün bir başkasına devrini gerçekleştirme, devralan açısından bakıldığında da ortaklığa kabul edilme iradesi şirkete yöneltilmektedir⁷⁰⁶. Payı devreden veya devralan dışında üçüncü bir kişi tarafından yapılacak bir beyan ya da şirketin herhangi bir şekilde devri öğrenmesi geçerli bir bildirim olarak kabul edilmez⁷⁰⁷.

2.3.1.4. Esas Sermaye Payının Devrinde Şirkete Yapılacak Bildirimin İçeriği ve Bildirimin Şekli

Bildirimin ne şekilde yapılacağına ilişkin kanunda açık bir düzenleme yoktur. Bildirim herhangi bir şekle (geçerlilik şekline) bağlı değildir⁷⁰⁸. Bildirim yazılı ya da sözlü olabileceği gibi devreden ile devralan arasında yapılan imzaları noter tarafından onaylanmış sözleşmenin şirkete ibrazı şeklinde de olabilir⁷⁰⁹. TTK m. 595/7’de bildirim yerine başvuru terimi kullanılmış olsa da asıl olması gereken payın devri konusunda şirketin bilgilendirilmesidir. Buradaki “başvuru” kelimesi ile taraflarca şirkete yapılacak bildirim ifade edilmektedir⁷¹⁰. Bildirimle devreden yönünden bakıldığında devir ile ortaklıktan çıkmak veya payın bir kısmının devralınması, devralan açısından baktığımızda şirkete girme yönündeki iradesinin yöneltilmesi durumudur⁷¹¹. Bildirim özellikle üç aylık (TTK m. 595/7) sürenin başlangıcı açısından önem taşıyacağından, bildirimin ispatı açısından yazılı şekilde özellikle noter aracılığı ile yapılması yerinde olur⁷¹². Üç ay içinde genel kurul tarafından reddedilmediği takdirde esas sermaye payının devrine onay verilmiş sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

⁷⁰⁵ Poroy vd., 2019: 421; Yıldız, 2007: 140; Ekşi, 2005: 30; Türe, 2022: 152; Çamoğlu, 2020: 38; Özer, 2019: 184; Şener, 2017a: 305; Doğrusöz Koşut, 2016: 376; Tekinalp, 2003: 4; Doğanay, 1975: 91; Taşdelen, 2012: 104; Çağa, 1974: 596; Oğuz, 2017: 195; Ata, 2021: 152; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 235; Poroy vd., 2010: 798; Arslanlı, 1963: 168; Bahtiyar, 2020: 460; Kural olarak şirkete bildirimin devreden ve devralan tarafından birlikte yapılması gerektiği ancak taraflardan birisi tarafından yapılan bildiriminde yeterli olduğunu belirtmektedir. Bkz. Çamoğlu, 2020: 53; Tekinalp, devir işlemini limited şirkete bildirme hak ve yükümlülüğünün devredende olduğunu ancak devralanında bu yetkiyi haiz olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Tekinalp, 2003: 3; Öz, bildirimin mutlaka devreden tarafından yapılacağı görüşündedir. Bkz. Öz, 2020: 40.

⁷⁰⁶ Tekinalp, 2003: 4; Doğrusöz Koşut, 2016: 376.

⁷⁰⁷ Doğrusöz Koşut, 2016: 376; Doğanay, 1975: 91; Ekşi, 2005: 31; Çağa, 1974: 596; Taşdelen, menfaatin söz konusu olduğu ve pay sahiplerinin harekete geçmediği durumlarda üçüncü kişilerinde bu bildirim yapması gerektiği görüşündedir. Bkz. Taşdelen, 2012: 104.

⁷⁰⁸ Tekinalp, 2003: 4; Ekşi, 2005: 30; Şener, 2017a: 305; Özer, 2019: 184; Poroy vd., 2010: 799; Yıldız, 2007: 141; Çağa, 1974: 597; Demirkapı, 2008: 272; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 235; Taşdelen, 2012: 105; Doğanay, 1975: 91; Türe, 2022: 152.

⁷⁰⁹ Çağa, 1974: 596; Doğanay, 1975: 91; Yıldız, 2007: 163; Özer, 2019: 184; Doğrusöz Koşut, 2016: 377; Bahtiyar, 2020: 460; Şener, 2020: 626; Aksu Özkan, 2020a: 233; Demirkapı, 2008: 271-272; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 235; Türe, 2022: 152-153.

⁷¹⁰ Poroy vd., 2017: 421; Özer, 2019: 185; Doğrusöz Koşut, 2016: 376.

⁷¹¹ Doğrusöz Koşut, 2016: 376; Tekinalp, 2003: 4.

⁷¹² Şener, 2017a: 305; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 235.

Doğanay, bildirimin yazılı olmaması ya da sözlü olarak beyan edilmesi durumunda şirket yöneticileri tarafından bu durumun tutanakla yazılı hale getirilmesinin tutarlı olacağı görüşündedir⁷¹³. Gerek İsv. BK gerekse TTK açısından baktığımızda bildirim, irade beyanı niteliğinde olup, bildirimle ilişkin sakatlıklar ileri sürülebilir. Bu nedenle sadece bildirim yapmakla pay devri geçerli olmaz. Bildirim, payın devri işleminin tamamlanması için öngörülen sürecin başlangıcı açısından önemlidir⁷¹⁴.

Kanaatimizce, hakkın kaybedilmesi veya tehlikeye düşme ihtimaline karşı, taraflar pay devrini şirketin sahip olduğu e-posta, WhatsApp vb. sosyal platformlar üzerinden şirkete bildirilmesi de bildirim yerine geçer⁷¹⁵. Şirket yöneticileri tarafından bu şekilde bir bildirimin öğrenilmesinden itibaren payın devrine ilişkin gerekli belgeleri ilgililerden talep etmeleri mümkündür.

2.3.2. Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması

Limited şirkette genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin TTK m. 617/3'te bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç anonim şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıklarda, genel kurulun toplantıya çağırılmasında anonim şirkete ait hükümlerin uygulanacağına dair içtihatla bulunmuştur⁷¹⁶. Genel kurul, kural olarak müdür tarafından toplantıya çağırılır (TTK m. 617/1). Pay devir sözleşmesi genel kurul gündemine taşınır. Müdür sayısının birden fazla olması durumunda çağırma yetkisi müdürler kuruluna aittir⁷¹⁷. Aksi halde pay devir sözleşmesini genel kurul gündemine taşımayan müdürler hakkında zarara uğrayan ortakların zararlarının karşılanması (TTK m. 644/1-a) yoluna gidilebilir⁷¹⁸. Anonim şirketlerden farklı olarak limited şirketlerde TTK m. 577/1-h bendi gereği toplantıya çağrı konusunda şahsi imtiyaz tanınması da mümkün olduğu belirtmiştir⁷¹⁹. Genel kurul toplantısı yetkisiz kişiler tarafından toplantıya çağırılır ve toplantıda

⁷¹³ Doğanay, 1975: 91; Çağa, 1974: 597; Devir işleminin şirkete bildirilmesi, yazılı ve noter veya ticaret sicil memuru onaylı bir belge ile talep edilmesi gerekir. Ayrıntı için bkz. Oğuz, 2017: 195.

⁷¹⁴ Çamoğlu, 2020: 37; Doğrusöz Koşut, 2016: 376.

⁷¹⁵ Türe, bildirimin şirketin kayıtlı e-posta adresine e-imzalı olarak devir sözleşmesinin eklenmesi şeklinde yapılabileceği görüşündedir. Bkz. Türe, 2022: 153.

⁷¹⁶ Y. 11. HD., 26.10.2015 T., 3944 E., 11066 K.; Y. 11. HD., 13.01.2015 T., 14685 E., 203 K., Bkz. Eriş, 2017: 336.

⁷¹⁷ Çamoğlu, 2020: 131; Pulaşlı, 2020a: 754; Arslanlı, 1963: 168; Pulaşlı, 2018a: 2756; Altaş, 2017: 90; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 657; Demirkapı, 2008: 272; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, müdür sayısının birden fazla olmasına rağmen içlerinden sadece birisi tarafından yapılan çağrının, yetkisiz kişilerce yapılan çağrı niteliğinde olduğu ve diğer müdürlerin itirazı durumunda alınan kararların batıl olacağını içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 09.05.2017 T., 2015/15527 E., 2017/2736 K., karar metni için bkz. Şener, 2020: 725-726.

⁷¹⁸ Özer, 2019: 184-185.

⁷¹⁹ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 657-658.

karar alınacak olursa bu genel kurul kararları yokluk geçersizliğine tabidir⁷²⁰. Yargıtay içtihatları da aynı yöndedir⁷²¹. Ancak çağrı yetkisiz kişiler tarafından yapılmış olsa bile tüm ortaklar genel kurul toplantısına katılmış olması ve hiçbir ortak genel kurul toplantısının bu şekilde yapılmasına itiraz etmemişse, bu toplantıda alınan genel kurul kararı geçerlidir. Karar alındıktan sonra buna itiraz edilmesi TMK m. 2'ye göre dürüstlük kuralına aykırıdır⁷²². TTK m. 1527/2,4 ve 6. fıkraları gereği limited şirketlerde genel kurul toplantılarının elektronik ortamda on-line yapılmasının mümkün olduğu kabul edilmiştir⁷²³. Tüm ortaklar genel kurul toplantısına katılabilirler. Olağan genel kurul toplantısı her yıl hesap dönemi sona ermesini takip eden üç ay içinde yapılır (TTK m. 617/1). Madde hükmünde açık bir düzenleme olmamasına rağmen diğer aylarda genel kurulun toplanmasına herhangi bir engel yoktur. Toplantının yapılmasının ihmali halinde herhangi bir cezai ya da hukuki sorumluluk söz konusu değildir⁷²⁴. Toplantıya çağrı için getirilmiş olan TTK m. 414'teki şekil şartları, şirket ortaklarının tümünün toplantıya katılmalarını sağlayarak, ortakların haklarının korunmasına hizmet etmektedir⁷²⁵.

TTK m. 617/3 atfı ile TTK m. 411'e göre müdürlerin genel kurulu toplantıya çağırması durumunda sermayenin en az onda birine⁷²⁶ sahip olan devreden veya bu miktara sahip ortaklar (azlık) müdürlere geciktirici sebepleri ve gündemi belirterek noter aracılığı ile genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep edebilirler⁷²⁷. TTK m. 411/3 hükmü gereğince bu talebin noter aracılığı ile yapılmasının sebebi, azlığın bu şekilde bir talebinin olup olmadığının

⁷²⁰ Şener, 2020: 719.

⁷²¹ Bilgili ve Demirkapı, bakanlık temsilcisinin toplantıya katılması ve imzası aranmadığından, tüm ortakların imzalarının aranması gerektiğini belirtilmiştir. Anonim şirketlerde her toplantıya bakanlık temsilcisinin katılması zorunluluğu olmadığı halde tüm ortakların imzasının aranmadığı gibi (BTY m. 26/1), limited şirketlerde farklı bir uygulama yapılarak tüm ortakların imzasının aranmasını haklı kılacak ek bir gerekçede mevcut gözükmemektedir. Bkz. Bilgili ve Demirkapı, 2013: 674; Bahtiyar, 2020: 435; Y. 11. HD., 25.09.2018 T., 2017/463 E., 2018/5685 K., karar için bkz. Şener, 2020: 721.

⁷²² Y. 11. HD., 10.02.1992 T., 5466 E., 1252 K.; Y. 11. HD., 08.11.1982 T., 3858 E., 4511 K., kararlar için bkz. Eriş, 2017: 2169; Şener, 2020: 72.

⁷²³ Tekinalp, 2020: 599; Bahtiyar, 2020: 435; TTK 1527. madde gerekçesinde, bunun için, oyun gerçek sahibi tarafından kullanıldığının tespiti, güvenilir bir teknik hazırlık ve söz konusu teknik alt yapının detaylarının tespiti gerektirdiği belirtilmiştir.

⁷²⁴ Eriş, sadece ortakların olağan genel kurul toplantısının geç yapılması sebebiyle zarara uğradığını iddia edip kanıtlayanlar için müdür veya müdürler kurulunun sorumluluğuna gidilebileceğini belirtmiştir. Bkz. Eriş, 2017: 3034.

⁷²⁵ Akbay, D. (2010). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları*. Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 67.

⁷²⁶ Şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle çağrı yetkisi onda birin altındaki sermayeyi temsil edilen ortaklara da verilebilir. Bkz. Bilgili ve Demirkapı, 2013: 658; Pulaşlı, 2020a: 754.

⁷²⁷ Şener, 2020: 735; Tekinalp, 2020: 600; Çamoğlu, 2020: 102; Altaş, 2017: 90-91; Türe, 2022: 156; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 657; Gönen, 2013: 392; Karahan, 2012: 798; Çamoğlu, müdürler kurulunun genel kurulu herhangi bir sebepten toplantıya çağırması veya tek müdürün çağrıyı sürüncemede bırakması durumunda, müdürlerden ya da ortaklardan birisi mahkemeye başvurarak temsil kayyımı atanmasını ve bu şekilde genel kurulun toplanılmasını sağlayabilir (TMK m. 427). Bkz. Çamoğlu, 2020: 131.

ilerde başvurulacak mahkemede ispatının tespitini sağlamaktır⁷²⁸. Müdürler azlığın bu talebini kabul edecek olursa genel kurulu kırk beş gün içinde toplantıya çağırmalıdır (TTK m. 411/4)⁷²⁹. Bu talepleri reddedildiği ya da yedi gün içinde cevap verilmediği takdirde TTK m. 412 hükmüne göre, azlık şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Mahkeme gerek görürse gündemi düzenlemek ve çağrıyı yapmak üzere atayacağı kayyım vasıtasıyla genel kurul toplantısı yapılır⁷³⁰. Tasfiye memurları tarafından da genel kurulun toplantıya çağırılması mümkündür⁷³¹. Limited şirket ortakları esas sermaye payı çoğunluğunu temsil etseler dahi genel kurulu kendileri toplantıya çağıramazlar⁷³².

eTTK’de yer alan ortak sayısının yirmiyi aşması durumunda anonim şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanacağına ilişkin düzenleme TTK’de limited şirketlerde ortak sayısına bağlı olan bu ayrım kaldırılmıştır⁷³³. Herhangi bir ortak sözlü görüşme isteminde bulunmadığı sürece, genel kurul kararları şirket ortaklarından birisinin gündem maddesi ile ilgili önerisine diğer ortakların yazılı onayları alınmak suretiyle verilebilir (TTK m. 617/4). Kararın geçerliliği için tüm ortakların onayına sunulması şarttır.⁷³⁴ Bu düzenleme limited şirketin basit bir yönetim

⁷²⁸ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 657.

⁷²⁹ TTK m. 411 gerekçesinde, “Bu hüküm de uygulamada ortaya çıkan bir sorun dolayısıyla öngörülmüştür. Uygulamada, çoğu kez yönetim kurulu istemi kabul etmekte, fakat toplantı aylarca sonra yapılmakta, böylece toplantıdan beklenen yarar elde edilemez hâle gelmektedir. Bu sebeple, toplantının kabul tarihinden itibaren kırkbeş günde yapılması zorunluğu getirilmiş, aksi halde çağrının talep sahiplerince yapılacağı hükmüne bağlanmıştır. Söz konusu hâlde azlığın mahkemeye başvurup karar almasına gerek yoktur; genel kurul talep sahiplerince toplantıya çağırılır” denilmektedir.

⁷³⁰ Çamoğlu, 2020: 102; Altaş, 2017: 91; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 658; Şener, 2020: 735; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “..Mahkemece bu yoldaki istem yerinde görülürse, gündemi düzenlemek ve genel kurul çağrısı yapmak üzere azlık oy sahipleri adına bir kayyım atanmalı ...kayyım atanmasına ilişkin kararlar kesindir.”, Y. 11. HD., 29.02.2016 T., 7632 E., 2131 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 3035; TTK m 411 hükmüne baktığımızda azlık genel kurulu dolaylı olarak toplantıya çağırma hakkına sahiptir. Düzenlemeye göre, azlık öncelikle müdürlere geciktirici sebepleri ve genel kurul gündemini belirterek noter vasıtasıyla başvuracak ve genel kurulun olağanüstü toplantıya çağırılmasını talep edecektir. Azlığın bu talebi yerine getirilmediği takdirde TTK m. 412’i devreye girecek azlık bu sefer mahkemeye başvurarak atanacak temsil kayyımı tarafından genel kurulun toplantıya çağırılmasını sağlayacaktır. Bkz. Şener, 2020: 729-730.

⁷³¹ Tekinalp, 2020: 600.

⁷³² Çamoğlu, 2020: 131; Seyman, TTK m. 411/4’te yer alan düzenleme uyarınca müdürlerin, azlığın çağrı talebini kabul etmeleri ve fakat çağrıyı gerçekleştirilmemeleri halinde çağrının istem sahibi azınlık tarafından yapılması gerekmektedir. Söz konusu düzenleme azınlık ile ortaklık arasında ihtilaflara sebep olabileceğinden dolayı bizim de katıldığımız görüşe göre hükme müdürler tarafından genel kurul toplantısına çağrının gerçekleştirilmemesi halinde azınlık ortakların mahkemeye müracaat etmeleri gerektiğine yönelik bir düzenleme getirilmesi isabetli olacağı görüşündedir. Bkz. Seyman, S. (2021). “Limited Şirketlerde Genel Kurul Toplantısı”. *Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı*, s. 140.

⁷³³ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 661.

⁷³⁴ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 661; TTK m. 617/2 gerekçesi “Son fıkra, anonim şirket yönetim kurulu kararları için öngörülmüş bulunan bir karar verme usulünün limited şirkette genel kurul kararlarının alınmasında uygulanması amacıyla kaleme alınmıştır. Gerçekten 6762 sayılı Kanunun 330 uncu maddesinin dördüncü fıkrası ve Tasarının 390 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası hükmü uyarınca, yazılı bir öneriye yazılı olarak katılmak suretiyle yönetim kurulu kararı alınabilir. Bu tür kararlar yabancı öğretilerde sirküler karar diye anılır. Sirküler karar limited şirketler genel kurul kararlarının alınmasında büyük bir ihtiyaca cevap verebilir. Limited şirketlerde yazılı oya izin verildiğine göre, sirküler karara da kanunen olanak tanımak eşyanın doğası gereğidir.”

şekline sahip olduğunu gösteren özelliklerindendir⁷³⁵. Kanunun belirttiği usule uyulmadan yapılan toplantının genel kurul toplantısı olarak değerlendirilmesi mümkün değildir⁷³⁶.

Yapılacak çağrı aynı zamanda ortaklara devir konusunda haber vermekte olup, oyu kullanıp kullanmayacağı ya da kullanması durumunda hangi yönde oy kullanacağına dair bilgiler içermemektedir⁷³⁷.

2.3.2.1. İlanın Yapılması

2.3.2.1.1. Şirket Sözleşmesinde Belirtilen Şekilde İlanın Yapılması

Payın devri konusunda şirkete haber verildikten sonra müdürler tarafından TTK m. 414'te belirtilen usulle öncelikle TTSG bir ilan yapılır⁷³⁸. TTSG'de yapılacak ilanın içeriği şirket sözleşmesinde bir şekil öngörülmüşse bu şekle uyularak yapılması gerekir. Limited şirket toplantı günü ve gündem ile ilanın çıktığı gazeteler iadeli taahhütlü mektupla pay defterinde kayıtlı ortaklara bildirilir⁷³⁹. Bu ilanın TTSG yerine e-mail, faks, ya da ortaklarca öngörülecek farklı bir şekilde yerine getirilmesi mümkün değildir⁷⁴⁰.

2.3.2.1.2. Şirketin İnternet Sitesinde İlanın Yapılması

Limited şirket bağımsız denetime tabi ise ilanın ayrıca şirketin internet sitesinde de yayınlanması gerekir⁷⁴¹. TTK m. 1524'e göre sermaye şirketlerine bir internet sitesi kurma zorunluluğu getirilmiştir. Buradaki zorunluluk bağımsız denetime tabi limited şirketler için geçerlidir. Bu şirketlerin internet sitesinin kurulmamış olması veya kurulmuş olmasına rağmen genel kurul toplantısının ilanın internet sitesinde yayınlanmamış olması durumunda müdürlerin sorumluluğuna gidilebilmesi mümkündür. Aynı zaman da TTK m. 414'teki çağrı usulüne uyulmadığı için alınacak kararların iptali veya butlanı yoluna gidilebilecektir⁷⁴².

2.3.2.1.3. Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde İlan

Limited şirket sözleşmesinde genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin ilanın yapılmasına yönelik farklı bir usul belirlenmiş olsa bile bu durum ilanın Türkiye Ticaret Sicil

⁷³⁵ Karahan, 2012: 661.

⁷³⁶ Y. 11. HD., 19.03.2012 T., 10480 E., 4130 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 3038.

⁷³⁷ Akbay, 2010: 67.

⁷³⁸ Çamoğlu, 2020: 133; Altaş, 2017: 92; Poroy vd., 2019: 491.

⁷³⁹ Çamoğlu, 2020: 133.

⁷⁴⁰ Alman hukukunda e-mail ya da faksla ortakların toplantıya davet edilmesi, şirket sözleşmesinde bu yönde kural olsa bile yine de problemli kabul edilmektedir. Bkz. Şener, 2017a: 549.

⁷⁴¹ Altaş, 2017: 93.

⁷⁴² Akbay, 2010: 70; Müdürlerin sorumluluğuna ilişkin olarak Yargıtay bir kararında şirketin uğradığı zararlar sebebiyle açılacak tazminatın (TTK m. 555) limited şirket müdürüne karşı açılması gerektiğini içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 10.02.2015 T., 3664 E., 1626 K., karar için bkz. Şener, 2020: 935-936; Eriş, 2017: 2833.

Gazetesi'nde ilan edilmeyeceği anlamı taşımaz. Bu sebeple limited şirketlerde pay devrine ilişkin olarak genel kurul toplantısının yapılması için TTK m. 617/3 atfıyla genel kurul toplantısına ilişkin ilanın Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde yayınlanmasına müteakip toplantı günü ve gündemin ve ilanın çıktığı ve çıkacağı gazetelerin pay defterine kayıtlı ortaklara iadeli taahhütlü mektupla bildirilmesi gerekir (TTK m. 414/1)⁷⁴³. TTK m. 414/1'e göre genel kurulun toplantıya çağrılması için TTSG'de ilanı zorunludur.

2.3.2.2. Çağrı Mektubu Gönderilmesi

2.3.2.2.1. Çağrı Mektubunun Gönderileceği Kişiler

Genel kurul toplantısı için yapılacak çağrı, pay defterine kayıtlı pay sahiplerine iadeli taahhütlü posta yoluyla gönderilir. TTK m. 414'te yer alan önceden şirkete pay senedi ve pay sahipliğini ispatlayıcı belge sunarak adreslerini bildiren pay sahiplerine de çağrı mektubunun gönderileceği hususu limited şirketler açısından geçerli değildir. Çünkü limited şirket pay sahiplerinin tamamı pay defterine kayıtlı olmak zorundadır. Ayrıca ilan gazetede yayınlanmışsa çıktığı gazetelerin bildirilmesi için on beş günlük süreye uymaya gerek olmadığı ancak genelle kurula hazırlanmak için uygun bir süre önce gönderilmesi gerektiği TTK m. 414/1'den anlaşılmaktadır⁷⁴⁴.

İntifa hakkı sahipleri açısından bakıldığında TTK m. 600/3 gereği esas sermaye payları, intifa hakkı sahibi tarafından temsil edilmeli ve intifa hakkı sahibine de çağrı mektubu gönderilmelidir⁷⁴⁵. Burada esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı kurulmuş olsa bile pay sahibinin genelle kurula katılma hakkını ortadan kaldırmamaktadır⁷⁴⁶. Müdürler çağrışı hem intifa hakkı sahibine hem de pay sahibine yapmalıdır. Kimin oy kullanacağı konusunda ise yetki intifa hakkı sahibine aittir⁷⁴⁷.

Pay TTK m. 599/1 gereği birden fazla kimseye ait olursa, paydan doğan haklarını atayacakları ortak bir temsilci vasıtasıyla kullanabilirler. Bu durumun TTK m. 594 uyarınca pay defterine kaydı gerekir. Genel kurul toplantısına ilişkin çağrının da pay defterine kayıtlı temsilciye yapılması uygun olur⁷⁴⁸.

⁷⁴³ Altaş, 2017: 92; Çebi, 2019: 237; Akbay, 2010: 69; Yavuz, 2021b: 74.

⁷⁴⁴ Poroy vd., 2019: 491; Çamoğlu mektupların ortaklara genelle kurula hazırlanması için uygun bir zaman içerisinde gönderilmesini yeterli saymaktadır. Bkz. Çamoğlu, 2020: 133.

⁷⁴⁵ Şener, 2017a: 548; Akbay, 2010: 73; Ünlü, 2015: 106.

⁷⁴⁶ Akbay, 2010: 73.

⁷⁴⁷ İsv. BK m. 806b'ye göre esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı kurulmuşsa oy hakkı intifa hakkı sahibine aittir. Bkz., Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 448.

⁷⁴⁸ Akbay, 2010: 73.

2.3.2.2.2. Çağrı Mektubunun Şekli ve Süresi

Çağrı mektubunun içeriği konusunda net bir düzenleme yoktur⁷⁴⁹. Toplantıya çağrı şekli konusunda anonim şirket hükümlerine yapılan atıf gereği TTK m. 414/1 hükmü uygulama alanı bulacaktır⁷⁵⁰. Yapılacak çağrı toplantı günü ve saati, toplantının yapılacağı yer, toplantı gündemi, gündemde sözleşme değişikliği varsa buna ilişkin değişiklikler, çağrının kim tarafından yapıldığı, ilk toplantının herhangi bir sebeple ertelenmesi halinde genel kurul yeniden toplantıya çağrılacak ise erteleme nedeni ile yapılacak toplantıda yeterli olan toplantı nisabı belirtilir. Çağrı yapılacak genel kurul toplantısı olağan toplantı ise ilanda; finansal tabloların, konsolide finansal tabloların, müdürlerin yıllık faaliyet raporunun, denetleme raporunun ve müdürlerin kar dağıtım önerisinin şirket merkez ve şube adresleri belirtilmek suretiyle belirtilen adreslerde esas sermaye pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulduğu belirtilir⁷⁵¹. Ayrıca yapılacak ilanda genel kurul toplantısında kendisini vekil aracılığıyla temsil ettirecekler için vekaletname örneklerine de yer verilmesi gerekir⁷⁵². Çağrı mektubunda gündemin yer alması gerekir. Pay sahipleri toplantıya gelirken neye oy kullanacağını veya kullanıp kullanmayacağına önceden karar vererek gelmektedir. Gündem bulunmadığı takdirde ise ortaklar oldu bittiler ile karşılaşmakta ve neye nasıl oy kullanacağına karar verememektedir.

Pay devri konusunda genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin yapılacak ilan, TTK m. 617 gereği ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere toplantı gününden en az on beş gün önce yapılması gerekmektedir. Bu süre şirket sözleşmesi ile uzatılabilmekte ya da on güne kadar kısaltılabilmektedir⁷⁵³. Ancak burada kanun koyucu alt sınırı on güne kadar kısaltmışken üst sınıra ilişkin herhangi bir düzenleme yapmamış olması eleştirilebilir. Buradaki bu serbestiyi limited şirket genel kuruluna dair düzenlemelerin getiriliş amacına uygun olarak sınırlandırmak gerekir. Aksi takdirde toplantıya çağrı için çok uzun bir sürenin belirlenmesi ortakların yararlarını zedeleyebilir⁷⁵⁴. Ayrıca ilanın şekli belirlenirken uyuşmazlık halinde ispatlanabilir olmasına dikkat edilmesi gerekir⁷⁵⁵. Toplantının ne zaman yapılacağı, pay devrine ilişkin bir

⁷⁴⁹ Akbay, 2010: 74.

⁷⁵⁰ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 659; Şener, 2017a: 547.

⁷⁵¹ Altaş, 2017: 94; TTK m. 617/3; BTY m. 11.

⁷⁵² TTK m. 617/3; BTY m. 11.

⁷⁵³ Poroy vd., 2019: 491; Çamoğlu, 2020: 133; Bahtiyar, 2020: 436; Eriş, 2017: 3035; Altaş, 2017: 93; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 659; Şener, 2017a: 548; Ünlü, 2015: 102; Tekinalp, 2020: 600; Kayıhan, 2019: 328.

⁷⁵⁴ Akbay, 2010: 78; Akbay, çağrı süresi için kanunun öngördüğü on günlük alt sınır gibi bir üst sınırın belirlenmesinin yararlı olacağı görüşündedir. Bkz. Akbay, 2010: 78.

⁷⁵⁵ Akbay, 2010: 68.

gündemin bulunduğu ilanın, hangi gazete ve gazetelerde yayınlandığının pay defterine kayıtlı pay sahiplerinin adreslerine iadeli taahhütlü mektup ile bildirilmesi gerekir (TTK m. 414)⁷⁵⁶.

2.3.2.2.3. Çağrısız Genel Kurul

Kanun koyucu çağrısız genel kurula ilişkin doğrudan bir düzenleme yapmamıştır⁷⁵⁷. Çok az sayıda ortağı bulunan limited şirketlerde çağrı prosedürünün gerektirdiği giderler ve zaman kayıplarını en aza indirebilmek amacıyla çağrısız genel kurula sık rastlanmaktadır⁷⁵⁸. Çağrısız genel kurul bakımından TTK m. 617/3'te anonim şirketlerdeki hükümlerin kıyasen uygulanacağı ve anonim şirketlere nazaran limited şirketlere daha uygun bir hüküm olduğu belirtmiştir⁷⁵⁹. Bu düzenlemeye göre, tüm esas sermaye pay sahipleri ya da temsilcilerinin hazır bulunması ve aralarından bir ortak dahi itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak koşuluyla, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul toplantısı yapılabilir ve toplantı nisabı var olduğu sürece bu toplantıda karar alabileceklerdir (TTK m. 416)⁷⁶⁰.

Kararın alınabilmesi için toplantı nisabının sürekli bulunması gerekir. Ancak kararın oy birliği ile alınmasına gerek yoktur⁷⁶¹. Limited şirketlerde ortak sayısının sınırlı olduğu ya da özellikle tek kişi ortaklıklarında genel kurulun çağrısız karar alması söz konusu olacaktır⁷⁶². Limited şirketlerde çağrısız genel kurul toplantısı yapıldığında, genel kurul kararı altında tüm ortakların imzası olmasa bile, toplantıya katılmaları halinde kanuna uygun toplantının yapıldığı kabul edilmelidir⁷⁶³. Aksine yapılacak düzenlemeler geçersiz sayılacaktır (TTK m. 617/3; TTK m. 416/2)⁷⁶⁴. Çağrısız genel kurulda ortaklar oybirliği ile gündeme madde ekletebilirler. Bu da

⁷⁵⁶ Poroy vd., 2019: 491; Altaş, 2017: 92.

⁷⁵⁷ Şener, 2020: 745; GmbHG 51/3'te tüm ortakların katılımı ile çağrısız genel kurul yapılabileceği belirtilmiştir. Bkz. Jungmann ve Santoro, 2020: 78; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

⁷⁵⁸ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 660.

⁷⁵⁹ Altaş, 2017: 94; Ünlü, 2015: 102; Bahtiyar, 2020: 436; Tekinalp, 2020: 599; Şener, 2020: 745.

⁷⁶⁰ TTK m. 416 gerekçesinde "hükümün yeniliği, toplantıda geçerli karar alınabilme şartının yüzde yüz katılımın devamına bağlı olduğunun açıklığa kavuşturulmuş bulunmasıdır. Uygulamada tartışmalı olan bu nokta, toplantının niteliğine uygun bir şekilde çözüme kavuşturulmuştur. Bir pay sahibinin toplantıyı terk etmesi ile çağrısız genel kurulun karar alabilme yeteneğini ortadan kaldırır. Çünkü, çağrısız genel kurulun karar alabilme ehliyeti, sadece toplantının açılışında değil toplantı süresince de aranır. Buna karşılık toplantının çağrısız yapılmasına ilişkin itiraz daha sonra yapılamaz; yapılması genel kurulun karar alma ehliyetini ortadan kaldırmaz. Söz konusu itiraz gündeme geçilinceye kadar yapılmalıdır." şeklinde ifade edilmiştir; Y. 11. HD., 10.06.2015 T., 2015/2468 E., 2015/8040 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 14.10.2021).

⁷⁶¹ Tekinalp, 2020: 311; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 660; Yıldız, 2008: 218; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017:375; Bahtiyar, 2020: 171.

⁷⁶² Şener, 2020: 745.

⁷⁶³ Y. 11. HD., 14.10.2010 T., 4234 E., 10296 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 3039.

⁷⁶⁴ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, "TTK 617/3 maddesi atfıyla TTK 416. Maddesi uyarınca çağrısız toplanması halinde de bütün pay sahiplerinin aralarından biri itirazda bulunmadan toplanması gerekmektedir. Somut olayda, çağrısız ortaklar kurulunun davacı dışındaki diğer iki ortakla toplanıp karar aldığı anlaşılmakla,

çağrısız genel kurulda sadece gündeme bağlılık ve çağrı usulü açısından istisna teşkil etmektedir. Çağrısız genel kurulda tüm ortaklar veya temsilcilerinin hazır bulunması gerekir. Ortaklardan birinin dahi bulunmaması durumunda alınan kararlar yok hükmünde olacaktır⁷⁶⁵. Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, çağrısız genel kuruldaki bahsedebilmek için tüm pay sahipleri veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunması ve toplantının yapılaş şekline itiraz etmemiş olmaları gerektiğini aksi takdirde yapılan genel kurul toplantısının yok hükmünde olduğuna içtihat etmiştir⁷⁶⁶.

2.3.3. Pay Devir Bildiriminin İncelenmesi

Limited şirket temsilcisi pay devir bildirimi kendilerine ulaştığında, devir işleminin kanunun öngördüğü şekil şartlarına uyup uymadığını inceleme yetkisine sahiptir. Buradaki inceleme şekil şartlarına uygunluk, tarafların ehliyetleri, irade beyanları vb. konularda olacaktır⁷⁶⁷. Şirket ortakları da aynı şekilde pay devir bildirimini inceleme hakkına sahiptirler. İnceleme, payı devralan ortağın şirkette uygun olup olmadığı ve birlikte çalışıp çalışamayacaklarının tespiti açısından olacaktır.

2.3.4. Devreden Genel Kurul Onayından Önce Devir Sözleşmesinden Vazgeçmesi

Devreden pay sahibinin, yazılı devir sözleşmesi yapılan, imzaları noter tarafından onaylanmış ve son olarak genel kurul onayına gönderilen pay devir sözleşmesinden herhangi bir sebepten dolayı dönmesi mümkündür. Dönme işlemi sözleşme aşaması veya noter onayı aşamasında olabileceği gibi genel kurul onayı aşamasında da olabilir. Bu aşamada sözleşmeden dönmek için TBK hükümlerine göre hareket edilir. Şöyle ki esas sermaye payının devri işleminin onaylanması talebi bir nevi öneri niteliğindedir. Şirkete yapılan önerinin geri alınması TBK m. 10 gereği mümkündür. Bunun için öneriden vazgeçme, geri alma bildiriminin şirkete öneriden önce ya da aynı anda varması veya geri alma bildirimi daha sonra varmış olsa bile

kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak toplandığından, ortaklar kurulu kararı yok hükmündedir” şeklinde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 28.05.2014 T., 2014/4452 E., 2014/9938 K., karar için bkz. Altaş, 2017: 95.

⁷⁶⁵ Şener, 2020: 745-746; Y. 11. HD., 21.03.1994 T., 5117 E., 2122 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2169; Şener, 2020: 746; Y. 11. HD., 28.05.2014 T., 2014/4452 E., 2014/9938 K., karar için bkz. Şener, 2020: 747-748; Y. 11. HD., 01.12.2014 T., 11946 E., 18708 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2167; Şener, 2020: 748-749; Çağrısız genel kurul toplantı tutanağına uygulamada “Toplantı TTK’nin 617. Maddesine göre tüm ortakların hazır bulunduğu, çağrısız olarak toplandığı ve toplantıya ait hiçbir itirazın olmadığı tespit edilmiştir. Hazır bulunanlar listesinin tetkikinde, şirket paylarının toplam itibari değerinin; toplam itibari değeri TL olan, ...payın temsilen, toplam itibari değeri..... TL olan payın asaleten olmak üzere toplantıda temsil edildiğinin anlaşılması üzerine toplantı şirket müdürü tarafından açılarak gündemin görüşülmesine geçilmiştir.” şeklinde bir ibare yazılmaktadır. Bkz. <https://www.atonet.org.tr> Ticaret Sicil Belgeler (Erişim Tarihi:07.01.2021).

⁷⁶⁶ Y. 11. HD., 01.12.2014 T., 11946 E., 18708 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2167; Şener, 2020: 748; Y. 11. HD., 20.04.2016 T., 2015/9575 E., 2016/4408 K.; Y. 11. HD., 05.12.2016 T., 2015/11792 E., 2016/9319 K., kararlar için bkz. Şener, 2020: 749-750.

⁷⁶⁷ Çağa, 1974: 597.

şirketin geri alma bildirimini önceden öğrenmesi halinde şirket genel kurulu pay devir sözleşmesinin oylamasını gerçekleştirmeyecektir⁷⁶⁸.

2.3.5. Devir Sözleşmesinde Şirket Onayının Alınma Zamanı

2.3.5.1. Şirket Onayının Önceden Alınması

Öğretide esas sermaye pay devrine ilişkin genel kurul kararının devir sözleşmesinden önce alınıp alınmayacağına ilişkin farklı görüşler söz konusudur. İlk görüş, devir sözleşmesi imzalanmadan önce limited şirket genel kurulundan payın devri konusunda genel kurul onayının önceden alınmasının mümkün olduğunu savunmaktadırlar⁷⁶⁹. Bu görüşü savunanlar, az sayıda ortağı bulunan limited şirketlerde esas sermaye pay devrinin çağrısız genel kurul yoluyla alınması durumunda bir fayda sağlayacağı görüşündedirler. İkinci görüşe göre, genel kurul kararının konusunu esas alan TTK m. 595/1’de belirtilen usulüne uygun olarak yapılmış bir devir sözleşmesinin bulunması ve genel kurul kararının bundan sonra alınması gerektiği yoksa onayın geçersiz olacağını ileri sürmektedirler⁷⁷⁰. Onay kararı, genel kurul tarafından TTK m. 595/1’deki hususlar gerçekleşmeden verilecek olursa sonradan taraflar devir sözleşmesinden vazgeçebilecekleri gibi farklı sebeplerle sözleşmeyi yapamamaları halinde şirket genel kurulun toplantıya çağırılması ve toplantının yapılması için boş yere masraf yapılması söz konusu olacaktır. Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıkta, pay devrinin önce genel kurulda onaylanıp, daha sonra noter tarafından yapılmasının TTK m. 595 hükmüne aykırı hareket edildiğini belirtmiş olmasına rağmen, pay devir işleminden önce alınmış genel kurul kararını geçerli sayan yerel mahkeme kararını onamıştır. Bu da Yargıtay içtihadının, payın devrinde işlem sırasına dikkat edilmesinin emredici olmadığı yönündedir⁷⁷¹. Uygulamada da önce genel kurul kararı alınmakta ve bu kararla birlikte notere gidip pay devir sözleşmesi yapıldığı ve imzaların noter tarafından onaylandığı görülmektedir.

2.3.5.2. Şirket Onayının Sonradan Alınacak Olması

Şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme yapılmadığı veya genel kurul onayı kaldırılmadığı sürece, devir sözleşmesine müteakip genel kurul tarafından payın devri için onaylama işleminin yapılması gerekmektedir. Ancak esas sermaye payının devri için şirket genel kurulunun pay devri için onayının gerekmeyeceği yönünde şirket sözleşmesinde hüküm

⁷⁶⁸ Oğuz, 2017: 200.

⁷⁶⁹ Çağa, 1974: 599; Öz, 2020: 45; Ekşi, 2005: 34; Demirkapı, 2008: 227; Arslanlı, 1963: 176; Gönen, 2013: 390; Özer, 2019: 185; Ata, 2021: 150; Taşdelen, 2012: 105; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 249.

⁷⁷⁰ Şener, 2017a: 306; Özer, 2019: 185; Pulaşlı, 2017: 751; Pulaşlı, 2018a: 2756.

⁷⁷¹ Y. 11. HD., 24.04.2017 T., 2015/15302 E., 2017/2361 K., karar için bkz. Özer, 2019: 185; Gönen, 2013: 390.

bulunması durumunda, genel kurul onayı aranmaz. Şirket sözleşmesinde bu yönde bir düzenleme olmadığı sürece genel kurul onayı aranır. Bu yasal bağlam ile limited şirketin şahıs şirketi özelliği vurgulanarak, şirket paylarının ticaret konusu yapılmasından korunmak istenmiştir⁷⁷².

2.3.6. Genel Kurul Onayının Gerekli Olduğu Haller

TTK m. 595/2 uyarınca, şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, esas sermaye payının devri için şirket genel kurulunun onayı şarttır. Pay devri bu onayla birlikte geçerli olmaktadır. Kanun esas sermaye payının geçişini genel kurul onayına bağlamakta ve pay geçişine ilişkin bağlam öngörmektedir⁷⁷³. Hüküm emredici olmadığı için genel kurul onayı kaldırılabilir, genel kurulun reddetmesi birtakım şartlara bağlanabilir (TTK m. 595/2). Bu hüküm mehz İsviçre Borçlar Kanunu'na (İsv. BK m. 786/2) uygun olarak düzenlenmiştir⁷⁷⁴. Hatta limited şirketlerde pay devirlerinin onaylanması genel kurulun vazgeçilmez yetkileri arasında (TTK m. 616/1-g) sayılmış olmasına rağmen, şirket sözleşmesinde genel kurul onayının kaldırılması halinde genel kurulun bu yetkisinden vazgeçmiş olduğunu varsayan görüşlerde mevcuttur⁷⁷⁵. Sözleşmeye konulacak bir hükümle pay devrinin sınırlandırılabilmesi ya da tamamen yasaklanabilmesi mümkündür. Bu düzenleme ile limited şirketin şahıs şirketi özelliği korunmak ve şirkette yabancılaşmanın önüne geçilmek istenmiştir⁷⁷⁶. Diğer taraftan da payların ticarete konu olması önlenmek istenmiştir⁷⁷⁷. Kanun maddesi emredici olmadığından aksine bir düzenleme yapılabilmesi de mümkündür. eTTK'de ortaklardan en az dörtte üçünün devre onay vermesi ve bunların esas sermayenin en az dörtte üçüne sahip olması zorunluluğuna karşı TTK'de payın devri için şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle ortakların onayı aranmaksızın devir yapılabilmesi mümkün hale gelmiştir⁷⁷⁸.

Pay devrine ilişkin temel prensip genel kurul tarafından onaylamanın yapılmasıdır (TTK m. 595/2). Ancak bu kural tamamlayıcı niteliktedir⁷⁷⁹. Çünkü kanun koyucu TTK m. 595/2'ye göre payın devri için aksi öngörülmemişse ortaklar genel kurulu onayının şart olduğunu ifade

⁷⁷² Gönen, 2013: 390; Çağa, 1974: 581-593; Ekşi, 2005: 73.

⁷⁷³ Yıldız, 2007: 141; Pulaşlı, 2018a: 2751; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 81; Şener, 2017a: 306; Özer, 2019: 182; Genel kurul onayının geciktirici, iradi ve hukuki şart olduğuna dair. Bkz. Demirkapı, 2008: 310-313.

⁷⁷⁴ Pulaşlı, 2018a: 2751; Tekinalp, 2020: 556; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 461.

⁷⁷⁵ Can, 2017a: 267.

⁷⁷⁶ Tekil, 1994: 70; Tekinalp, 2020: 525; Erdem ve Göksoy, 2000: 585; Yıldız, Ş. (2008c). "Bağlı Nama Yazılı Payların TTK m. 418/f.4'de Yazılı Sebeplerle Kazanılmasında Yönetim Kurulu Üyeleri ile Pay Sahiplerine Tanınan Gerçek Değerden Satın Alma Hakkı". *Makalelerim 1988-2007*, Yetkin Yayınları, Ankara, s. 507; Çığsar, 2019: 153; Açıklan, 2019: 33; Ayoğlu, 2018: 208.

⁷⁷⁷ Pulaşlı, 2020a: 749.

⁷⁷⁸ Kaya, 2008: 362.

⁷⁷⁹ Tekinalp, 2020: 556; Şener, 2017a: 317.

etmiştir. Eğer şirket sözleşmesi ile aksi öngörülmemişse esas sermaye payının devrinde genel kurul onayı şart olup, buradaki onay kurucu niteliği sahiptir. Şirket sözleşmesi ile (TTK m. 595/2-3-4) farklı düzenlemeler yapılabilir. Şirket sözleşmesine hüküm konulmak suretiyle payın devri yoluyla ortaklıktan ayrılma kolaylaştırılabileceği gibi zorlaştırmak ya da tamamen yasaklamak da mümkündür⁷⁸⁰. Başlangıçta genel kurul onay şartı yokken genel kurulda şirket sözleşmesinde değişiklik yapılarak esas sermaye payının devrinde onay koşulu getirilmesi mümkündür⁷⁸¹.

2.3.6.1. Genel Kurul Onay Kararının Alınması

Limited şirket esas sermaye payının devrinin onaylanması limited şirket genel kurulunun devredilemez yetkileri arasındadır (TTK m. 616/1). Pay devri için onay kararının genel kurul tarafından alınması, limited şirket ortaklarının şahsını esas alan yapısına uygundur⁷⁸². Pay devrinin kanunda ya da şirket sözleşmesinde düzenleniş şekli şirket ortakları açısından müktesep hak teşkil etmez⁷⁸³. Ortaklar isterse, sonradan şirket sözleşmesinin değiştirilmesi yoluyla payın devrinin sınırlandırılması, yasaklanması veya kolaylaştırılmasını sağlayabilirler⁷⁸⁴. Limited şirket esas sermaye pay devri için genel kurul kararının emredici nitelikte olmaması, payın devrine ilişkin yasak veya sınırlama getirilebilmesi kanun koyucu tarafından payın devrine ilişkin düzenlemeleri ortakların iradesine bıraktığını, bu hususa ilişkin müdahaleyi yerinde görmediğini göstermektedir⁷⁸⁵. Genel kurulun pay devrini onama kararının hangi tarihten itibaren etkisini göstereceğinin belirlenmesi gerekmektedir⁷⁸⁶. Geçersiz bir pay devri işleminin şirket genel kurulu tarafından onaylanması işlemi geçerli kılmaz⁷⁸⁷. Bu geçersizliği taraflardan herhangi biri ileri sürebileceği gibi üçüncü bir kişi tarafından da ileri sürülebilir. Mahkemelerinde bu geçersizliği res'en dikkate alması gerekir. Aynı şekilde Yargıtay bir kararında, pay devrine ilişkin ortaklar genel kurul kararının alınmamış olması TTK m. 595/1'de yer alan yazılı sözleşme ve imzaların noter tarafından onaylanması yerine geçmeyeceğini ve yapılan pay devir sözleşmesinin hükümsüz olduğuna içtihat etmiştir⁷⁸⁸.

⁷⁸⁰ Şener, 2017a: 317; Turanlı, 2015: 37; Çapa, 2013: 11.

⁷⁸¹ Can, 2017a: 267.

⁷⁸² Şener, 2017: 306; Pulaşlı, TTK m 616/1'de "vazgeçilemezlikten" bahsedilmediğinden, şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle esas sermaye pay devrinde genel kurulun onay vermesinden vazgeçilmesinin mümkün olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 749.

⁷⁸³ Can, 2017a: 267; Karşı görüş, payın devri ile ilgili şartlar şirket sözleşmesinde yer almakla esas sermaye pay sahipleri lehine sözleşmesel müktesep hak oluşturmaktadır. Bkz. Çağa, 1974: 594.

⁷⁸⁴ Can, 2017a: 267; Tekinalp, 2020: 557; Özer, 2019: 187.

⁷⁸⁵ Tekinalp, 2020: 557; Turanlı, 2015: 36; Pulaşlı, 2020a: 750.

⁷⁸⁶ Özer, 2019: 210.

⁷⁸⁷ Gönen, 2013: 391.

⁷⁸⁸ Çağa, 1974: 599; Y.11. HD., 21.03.2016 T., 3078 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2953.

Pay devrini onaylayacak makam TTK m. 595/2 gereği şirket genel kuruluna ait olup, bu yetki mutlakdır. Pay devrini onaylama yetkisi genel kuruldan alınarak başka bir organa devredilemez⁷⁸⁹. Aksi şirket sözleşmesinde öngörülmemişse genel kurulun onayı kurucu niteliğe sahiptir. Bu açıdan payın devri konusunda genel kurul onayı getirilmekle kanun koyucunun burada kanuni bir bağlam öngördüğü görülmektedir⁷⁹⁰. Alman Limited şirketler Kanunu m. 15/5'te, bizde olduğu gibi bir kanuni bağlam öngörülmemiştir. Ancak payın devrinin başka koşullara bağlanabileceği (özellikle şirketin onayına) belirtilmiştir. Bu şekildeki bir bağlam şirket sözleşmesinde yer alabileceği gibi sonradan da getirilebilir. Bunun için tüm ortakların onayına ihtiyaç vardır⁷⁹¹. Payın devrinde şirketin onayının amacı, şirket ortaklarının şahsının önem taşıması ve istenmeyen kimselerin şirkete girmesine engel olunmak istemesinden kaynaklanmaktadır⁷⁹². Pay devir işleminde taahhüt ve tasarruf işlemlerini birbirinden ayırmamız gerekir. TTK m. 595 düzenlemesine uygun olarak yapılan pay devir taahhüdü ile pay devralana geçmez. Devir için aynı zamanda ortaklık onayının da alınması gerekir⁷⁹³. Genel kurul bu onayı açık bir şekilde verebileceği gibi örtülü şekilde de verebilir⁷⁹⁴. Açık onay toplantıda alınabileceği gibi herhangi bir ortağın sözlü görüşme talebinin olmaması durumunda TTK m. 617/4 gereği toplantı yapılmaksızın tüm ortakların yazılı onayı alınmak suretiyle payın devri işlemi karara bağlanabilir. Limited şirket genel kurulu toplanarak bir karar verecekse buna açık onay kararı denir. Genel kurulun onay kararı vermesi ile devir işlemi gerçekleşir ve devralan bu kararla birlikte esas sermaye payını devralarak şirkete ortak olmuş olur. Pay genel kurulun açık onayı ile devredilmiş olmaktadır⁷⁹⁵. Örtülü onay kararı TTK m. 595/7 gereği, pay devir bildirimin şirkete yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde şirket genel kurulu tarafından herhangi bir işlemin yapılmadığı ve red kararı verilmediği takdirde onay verilmiş sayılır. Genel kurulun sermaye payının devrini onaylama zorunluluğu yoktur. Ancak payın devrini reddederken de dürüstlük kuralına uygun hareket etmek zorundadırlar⁷⁹⁶. Şirket sözleşmesine konulmak suretiyle bu üç aylık süre kısaltılabilir. Ancak sürenin uzatılması imkânı yoktur⁷⁹⁷.

⁷⁸⁹ Şener, 2020: 626; Doğanay, 1975: 92; Ekşi, 2005: 32; Turanlı, 2015: 41; Pulaşlı, 2018a: 2757; Pulaşlı, 2020: 754; Arslanlı, 1963: 174; Çağa, 1974: 598; Şener, 2017a: 309; Öz, 2020: 43; Özer, 2019: 186.

⁷⁹⁰ Şener, 2020: 629; Pulaşlı, 2018a: 2751; Turanlı, 2015: 37; Pulaşlı, 2020a: 749.

⁷⁹¹ <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi:13.02.2021); Şener, 2017a: 307.

⁷⁹² Şener, 2020: 629.

⁷⁹³ Çığsar, 2019: 158; Şener, 2020: 625.

⁷⁹⁴ Şener, 2020: 626; Şener, 2017a: 308; Şener, 2017b: 695-696.

⁷⁹⁵ Gönen, 2013: 392; Şener, 2020: 626.

⁷⁹⁶ Gönen, 2013: 393; Ünlü, 2015: 105.

⁷⁹⁷ Şener'e göre, üç aylık süreyi kısaltan şirket sözleşmesi de TTK m. 579'a takılır, hukuk sistemimize göre üç aylık süre ne uzaması ne de kısaltılması olanaklıdır. Bkz. Şener, 2017a: 308-309.

Genel kurulun devre onay vermesi payın devri açısından yeterli olup, pay devrinin pay defterine kaydedilmesi zorunlu değildir⁷⁹⁸. Ancak uygulamada genel kurul kararında pay devir sözleşmesine onay verilmesi yanında, devrin kabulüne ve devir hususunun şirket pay defterine işlenmesi yönünde karar verilmektedir.

2.3.6.2. Genel Kurul Toplantısında Yeter Sayılar

Genel kurulun esas sermaye payının devrine ilişkin oylamada kararını hangi nisapla vereceğine ilişkin özel bir düzenleme olmadığı gibi bu husus TTK 621. maddedeki genel kurulun önemli kararları arasında da sayılmamıştır⁷⁹⁹. Bu sebeple genel kurul pay devirlerinin onaylanmasına ilişkin kararlar ağırlaştırılmış nisap içeren eTTK m. 520'nin aksine alelade işlere ilişkin çoğunluğa tabidir⁸⁰⁰. Payın devrine ilişkin genel kurul onayı, genel kurulun usulüne uygun olarak toplanıp, payın devri konusunda karar almasıyla gerçekleşir. Bu çoğunluk TTK m. 620 gereğince olağan yeter sayıyı gerektirdiğinden, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu aranacaktır. Esas sermaye payının devri sözleşmesinin yazılı olarak yapılıp, noter tarafından onaylanmış olsa bile, genel kurul onayına kadar sözleşme askıdadır⁸⁰¹.

2.3.6.2.1. Genel Kurul Toplantı Yeter Sayısı

Toplantı yeter sayısı konusunda herhangi bir düzenleme yapılmamıştır⁸⁰². Toplantı hazır bulunanlar listesinin imzalanıp kesinleşmesinin ardından müdür ya da müdürler başkanı tarafından açılır⁸⁰³. Bizim de katıldığımız görüşe göre, toplantının ilan edildiği yer ve saatte toplantı başlar, toplantı görüşmelerinin başlaması için kaç ortak geldiğine bakılmaz. Limited şirketlerde olağan kararlarda toplantı yeter sayısı bulunmamaktadır⁸⁰⁴. Toplantıda kaç kişi bulunursa bulunsun katılanların salt çoğunluğu ile karar alınabilecektir. Bu haliyle herhangi bir toplantı yeter sayısı öngörülmediği için pay devrini kolaylaştırmaktadır.

⁷⁹⁸ Doğrusöz Koşut, 2016: 379.

⁷⁹⁹ Ayhan vd., 2020: 547; Pulaşlı, 2018a: 2758; Bahtiyar, 2020: 460; Poroy vd., 2019: 422; Doğrusöz Koşut, 2016: 378; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 236; Oğuz, 2017: 196; Aksu Özkan, 2020a: 233; Şener, bu düzenlemenin isabetli olmadığını şirket açısından olumsuz sonuçlar doğurabileceğini, payın devrine onay verilmesi gibi bir şirketin ortaklık yapısını ve profilini doğrudan etkileyen bir kararın TTK m. 621'deki yeter sayıların aranmaması büyük bir eksiklik olup, İsviçre OR 808b/I,4'te payın devrine ilişkin onaylama önemli kararlardan sayılmış ve ağırlaştırılmış yetersayılar öngörüldüğünü belirtmiştir. Bkz. Şener, 2017a: 309; Aynı yönde Demirkapı, 2008: 327; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022).

⁸⁰⁰ Ayhan vd., 2020: 547; Şener, 2017a: 309; Tekinalp, 2020: 556; Çamoğlu, 2020: 38.

⁸⁰¹ Pulaşlı, 2018a: 2758; Oğuz, 2017: 196; Demirkapı, 2008: 313; Türe, 2022: 154; Çağa, 1974: 601; Ünlü, 2015: 105; Turanlı, 2015: 41; Doğrusöz Koşut, 2016: 375-376; Arslanlı, 1963: 171; Yıldız, 2007: 139; Özer, 2019: 183; Bu askı döneminde devreden tarafından kullanılan oylar geçersiz olmaz. Bkz. Demirkapı, 2008: 412.

⁸⁰² Çamoğlu, 2020: 134; Bahtiyar, 2020: 460; Önder, 2005: 103; Develi Ayverdi, 2022: 94; Türe, 2022: 157.

⁸⁰³ Çamoğlu, 2020: 134.

⁸⁰⁴ Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 346; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 669.

2.3.6.2.2. Genel Kurul Karar Yeter Sayısı

TTK pay devrinin onayı için özel bir nisap aramamıştır⁸⁰⁵. Karar alınması için, yeterli sayıda ortakların katılımı ve yeterli sayıda ortağın payın devri hususunda olumlu oy vermesini öngörmüştür⁸⁰⁶. Ortaklar oylarını kullanıp kullanmamakta bağımsız olup, oy kullanmaları halinde devre onay vermeleri ya da reddetmeleri durumunda gerekçelerini açıklamak zorunda değildirler⁸⁰⁷. Genel kurulun pay devrine ilişkin onayı şarta bağlı olamaz. Ancak limited şirket sözleşmesinde genel kurulun onay kararını vermesi birtakım şartlara bağlanmışsa, bu şartlar gerçekleşmeden payın devrinin onaylanması mümkün değildir⁸⁰⁸. eTTK m. 520/2’de onay kararı sermayenin dörtte üçünü temsil eden ortakların dörtte üçünün olumlu oy vermesi koşuluna bağlanmıştır. Bu ikili özel nisap yeni TTK’de kaldırılmıştır. Eski düzenlemeye göre payın devrinde karar alınması kolaylaştırılmıştır. TTK m. 620’de kanunda veya şirket sözleşmesinde aksi bir düzenleme yapılmadığı sürece, olağan kararlar için genel kurul kararlarının toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınacağı ifade edilmiştir⁸⁰⁹. TTK m. 621’de yer alan “*temsil edilen*” oylar kavramından öğretide toplantıda temsil edilen oylar olarak anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir⁸¹⁰. Şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle bu nisap artırılabilir⁸¹¹. Ancak ortak sayısı iki ise bu durumda karar oybirliği ile alınacaktır⁸¹². Toplantıda çekimser oy kullananların oyu red olarak kabul edilmelidir⁸¹³. Devir için çoğunluk kararına uyulmadan yapılan pay devir işlemi geçersizdir. Yargıtay bir kararında, eTTK m.

⁸⁰⁵ Poroy vd., 2019: 422; Pelvan, 2019: 86; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 236.

⁸⁰⁶ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 668; Yıldız, genel kurul pay devrine onay verirken TTK m. 620’deki olağan nisap mı yoksa TTK m. 621’deki ağırlaştırılmış nisap mı dikkate alınacağını açık olmadığını, bu sebeple bu onayın hangi nisapla verileceğinin kanun metnine yazılması gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Yıldız, 2008: 433.

⁸⁰⁷ Çağa, 1974: 598.

⁸⁰⁸ Tekinalp, 2020: 558; Pulaşlı, 2020a: 755.

⁸⁰⁹ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 669-670; Kendigelen, 2016: 532; Şener, 2017a: 309; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 236; Bahtiyar, 2020: 460; Yıldız, 2007: 142; Özer, 2019: 186; Tekinalp, 2020: 558; Pulaşlı, 2018a: 2758; Demirkapı, 2008: 325; Yıldız, 2007: 142; Pulaşlı, 2020: 755; Bahtiyar, 2020: 460; Kaynak İsv. BK m. 808/1 b.4’te ise payın devrine ilişkin kararların, temsil edilen oyların üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin salt çoğunluğuna sahip ortaklar tarafından alınacağı belirtilerek ağırlaştırılmış bir çoğunluk öngörülmüştür. Bkz. Doğrusöz Koşut, 2016: 378; Siffert vd., 2008: Art 808, N. 4.

⁸¹⁰ Akbay, 2010: 219; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 672; Yıldız, 2007: 230; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 348.

⁸¹¹ Poroy vd., 2019: 422; Özer, 2019: 186; Pulaşlı, 2018a: 2758; Tekinalp, 2020: 558; Akbay, 2010: 215; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 350.

⁸¹² Yıldız, 2007: 165; Doğrusöz Koşut, 2016: 379; İki ortaklı olup esas sermayelerinin yarı yarıya olduğu bir limited şirkette, ortaklardan birisi esas sermayesinin tamamını devretmek istemesi durumunda, devreden kural olarak devrin onaylandığı genel kurul toplantısına kadar ortaklık sıfatına haiz olacağından, devreden ortağında genel kurul kararına katılması mümkündür. Bkz. Doğanay, 1975: 92; Sermayenin yarısını temsil eden devreden ortağın genel kurul toplantısına katılamaması durumunda, şirketin sermayesinin diğer yarısını temsil eden ortağın bulunduğu genel kurul toplantısında devre onay vermesi durumunda pay devrinin gerçekleşmiş sayıldığı kabul edilmektedir. Bkz. Doğrusöz Koşut, 2016: 379.

⁸¹³ Aksu Özkan, 2020a: 234; Doğrusöz Koşut, 2016: 379; Demirkapı, 2008: 337; Türe, 2022: 157.

536/2 ve 538/4 hükümlerine göre pay devir işlemi gerçekleştirilmediği için satış işleminin iptaline karar vermiştir⁸¹⁴.

TTK m. 617/4'te limited şirket genel kurulunun toplantı yapmaksızın ortaklardan birisinin gündem maddesi ile ilgili önerisine diğer ortakların yazılı onay vermesi ile karar alınmasına imkân sağlanmıştır. Elden dolaştırma ya da sirküler karar olarak adlandırılan bu tür genel kurul kararının geçerliliği için tüm ortakların onayına sunulmuş olması gerekir. Karar metni aynı olmak şartıyla ortakların imzaları farklı kağıtlarda olabilir⁸¹⁵. Kanunda herhangi bir sınırlama söz konusu olmadığı için her türlü karar bu yöntemle alınabilir⁸¹⁶. TTK'de yetersayılar açısından bakıldığında sirküler tipi karar alma bakımından ayrıntılı bir düzenleme getirilmemiş olması önemli bir eksiklik olarak görülmektedir⁸¹⁷. Bu yöntemle karar alınmasının söz konusu olduğu hallerde hangi nisabın aranacağı belirlenmesi zorunludur⁸¹⁸. Özel bir nisap öngörülmediğine göre burada, TTK m. 390 gerekçesine baktığımızda bir önerinin elden dolaştırılarak karar alınmasında karar nisabı belirlenmiş, bu tür sirküler kararlarda oybirliğinin şart olmadığı açıkça vurgulanarak uygulamadaki karışıklığa ve tartışmalara son verilmiş, aynı zamanda imzaların aynı kâğıtta olmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir⁸¹⁹.

2.3.6.2.3. Devreden ile Devralanın Onaylamaya Katılma Yetkisi

TTK sisteminde limited şirketler bakımından oydan yoksun pay çıkarılamaz. Her pay, sahibine oy hakkı vermekte, payın devrinde (TTK m. 618/1) devreden yanında, pay sahibi ise devralanda oy kullanabilir. Devralan pay sahibi değilse henüz ortaklık sıfatı söz konusu olmadığı için oy kullanması mümkün değildir⁸²⁰. Pay sahibinin genel kurulda oy kullanması,

⁸¹⁴ Y. 11. HD., 08.06.2020 T., 2019/4666 E., 2020/2686 K., karar için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2019-4666-k-2020-2686-t-8-6-2020> (Erişim Tarihi: 10.05.2021).

⁸¹⁵ Poroy vd., 2019: 503; Tekinalp, 2020: 599; Develi Ayverdi, 2022: 93.

⁸¹⁶ Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 373-374.

⁸¹⁷ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 670; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 373.

⁸¹⁸ Kendigelen, 2016: 532.

⁸¹⁹ Kendigelen, 2016: 527; Ünlü, 2015: 102; Bilgili ve Demirkapı, TTK'de yetersayılar açısından bakıldığında sirküler tipi karar alma bakımından bir düzenleme getirilmemiş olması önemli bir eksiklik olarak görüldüğünü belirtmişlerdir. Bkz. Bilgili ve Demirkapı, 2013: 670; Bahtiyar, sirküler tipi karar alınabilmesi için, TTK m. 617/4 gereği, tüm ortakların onayına sunulması kararın geçerliliği için şart olduğunu ancak anonim şirketler açısından toplantı yapılmadan karar alınmasının mümkün olmadığını belirtmiştir. Bkz. Bahtiyar, 2020: 436; Poroy vd., Sirküler tipi karar almada katılım nisabı oybirliği, karar nisabının ise alınacak karara göre değiştiğini belirtmiştir. Bkz. Poroy vd., 2019: 503-504.

⁸²⁰ Pulaşlı, 2018a: 2757; Şener, 2017a: 309; Bilgili ve Cengil, 2017: 83; Bahtiyar, 2020: 460; Çağa, 1974: 598-599; Arslanlı, 1963: 176; Ata, 2021: 152-153; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 248; Pulaşlı, 2020a: 757; Poroy vd., 2010: 799; Tekinalp, 2003: 3; Develi Ayverdi, 2022: 96; Siffert vd., 2008: Art. 786, N. 6; TTK m. 618/1 gerekçesinde, "oy hakkı ile oy hakkının hesaplanması itibarı değer bağlamında düzenlenmiştir. Ayrıca oy hakkının esas sözleşme ile sınırlandırılmasına, dolayısıyla oyda imtiyaza da müsaade edilmiştir. Hüküm birden çok paya sahip ortağın veya ortakların oy haklarının sınırlandırılması olanağını da öngörmektedir. Bunun iki sınırı vardır: (a) her ortağın en az bir oyu bulunmalıdır, (b) Her esas sermaye payı en az bir oy hakkı vermelidir." şeklinde ifade edilmektedir.

bir hukuki işlemdir⁸²¹. Bu hususta kanun koyucu herhangi bir oy yasağı getirmemiştir⁸²². Payın devrinde ve ortaklıktan çıkarmada çıkan ya da payını devreden ortak, henüz ortaklık sıfatını kaybetmediği için genel kurulda oy kullanabilir⁸²³. Payını devreden ortak, genel kurulda payın devrine ilişkin oylamada, onay kararının alınmamasında kusuru söz konusu olursa, sorumluluğu ortaya çıkacaktır⁸²⁴. Payını devredecek ortağın oyu, devre ilişkin kararlar bakımından oy hakkına sahip olmayacağının şirket sözleşmesinde kararlaştırılması gerekir⁸²⁵. Payı devredecek ortak TMK m. 2 gereği objektif iyi niyet kurallarına aykırı şekilde kullanması mümkün değildir⁸²⁶. Çünkü ortağın menfaati ile şirketin menfaatinin çatışması durumu söz konusudur. Şirket sözleşmesinde payın devrinde oydan yoksunluğa ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamış ise payını devreden ortak, payın devrine ilişkin genel kurul kararında oy kullanması mümkündür⁸²⁷. Öğretide de, payını devreden ortağında oylamaya katılacağı ve bu konuda oydan yoksunluğunun bulunmadığı belirtilmektedir⁸²⁸.

Devralanın oy kullanabilmesi için ortak olması gerekir. İlk defa devirle birlikte ortak olaksa oy kullanması mümkün değildir⁸²⁹. İmregün'e göre, oydan yoksunluk kurumunun varlık nedenini göz önünde tutacak olursak, konuya ilişkin eTTK sisteminin, TTK sisteminden daha uygun olduğunu, çünkü oydan yoksunluğun amacı, bir kimsenin kendi çıkarı ile ortaklık çıkarının çatıştığı durumlarda kendi çıkarını tercih edeceği, hiç olmazsa bu hususta tarafsız olamayacağı düşüncesine dayanmaktadır⁸³⁰. Oydan yoksun olan devreden veya devralan yerine temsilcisinin de oy kullanması da mümkün değildir⁸³¹.

TTK m. 619/2 hükmüne göre, şirketin kendi esas sermaye paylarını iktisabına ilişkin kararlarda, esas sermaye payını devreden ortak oy kullanamaz. Bu hüküm limited şirketler bakımından da TTK ile birlikte yeni ihdas edilmiştir. Hüküm, İsv. BK m. 806 a/f. 2'nin çevirisi niteliğindedir⁸³².

⁸²¹ Bilgili ve Cengil, 2017: 115.

⁸²² Şener, 2017a: 309.

⁸²³ Gönen, 2013: 392; Bilgili ve Cengil, 2017: 115; Türe, 2022: 158; Şener, 2017a: 309; Bahtiyar, 2020: 460; Y. 11. HD., 23.05.2016 T., 2015/10868 E., 2016/5522 K., bkz. Ata, 2021: 152.

⁸²⁴ Şener, 2017a: 316-317; Demirkapı, 2008: 353; Öz, 2020: 45.

⁸²⁵ Bilgili ve Cengil, 2017: 116.

⁸²⁶ Doğanay, 1975: 92; Çağa, 1974: 599; Şener, bu durumda devreden devralana TTK m. 617/3 vasıtasıyla temsil yetkisi vermesi ve kendisini temsil ettirmesinin daha uygun olacağını, hatta devir sözleşmesinde temsile ilişki özel kurallar konulabileceğini ifade etmiştir. Bkz. Şener, 2017a: 313.

⁸²⁷ Bilgili ve Cengil, 2017: 102.

⁸²⁸ Bahtiyar, 2020: 460; Şener, 2017a: 309.

⁸²⁹ Çağa, 1974: 599; Tekinalp, 2003: 4.

⁸³⁰ İmregün, O. (1989). *Anonim Ortaklıklar*, Yasa Yayınları, İstanbul, s. 137.

⁸³¹ Şener, 2017a: 310; Bilgili ve Cengil, 2017: 116.

⁸³² Poroy vd., 2019: 429; Bilgili ve Cengil, 2017: 101; Doğrusöz Koşut, 2016: 379; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi:18.02.2022).

2.3.7. Genel Kurul Onayına Gerek Olmayan Haller

Öğretide birtakım yazarlar, noterde yapılan esas sermaye pay devir sözleşmesine tüm ortaklar katılmışlarsa, ortakların bu işleme yazılı onay vermesi devir işlemine herkesin muvafakat ettiğini gösterdiğinden ayrıca genel kurul onayına ihtiyaç olmayacağı görüşündedirler⁸³³. Bizim de katıldığımız görüşe göre, şirket sözleşmesine taraflarca konulacak bir hükümle esas sermaye payının devrinde genel kurul onayı da kaldırılmadığı sürece genel kurul onayı aranacaktır⁸³⁴. Şirket sözleşmesinde değişiklik yapılmaksızın, pay devri için genel kurulun onayının kaldırılması söz konusu değildir. Genel kurul onayı ya şirketin kuruluşunda sözleşmeye konulacak bir hükümle ya da sonradan oybirliği ile alınacak çoğunlukla kaldırılabilir. Genel kurul onayı kaldırıldığında, devir için pay devir sözleşmesinin yapılması ve imzaların noter tarafından onaylanması yeterli olacaktır⁸³⁵. Pay devrinde genel kurul onayının kaldırılması çok fazla ortaktan oluşan ve ortakların şahsi ilişkilerinin ikincil planda olduğu limited şirketler açısından uygun bir düzenlemedir⁸³⁶.

2.3.8. Genel Kurulun Pay Devir Talebini Reddi

Genel kurul, sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde, esas sermaye payının devrini onaylama zorunluluğu olmadığı gibi herhangi bir sebep göstermeksizin devir talebini reddedebilecektir (TTK m. 595/3). Genel kurulun payın devredilmesi belirli yükümlülük ve kaçınma sebeplerine bağlı tutulabilir. Bu sebeplerin gerçekleşmemesi durumunda genel kurul pay devir onayını reddeder⁸³⁷. Bu yetki keyfi ve TMK m. 2’de belirtilen dürüstlük kuralına aykırı olarak kullanılamaz⁸³⁸. Genel kurulun pay devrine ilişkin talebi reddetmesi durumunda devir işlemi hem devreden hem de devralan açısından herhangi bir hüküm doğurmaz (TTK m. 595/2)⁸³⁹. Esas sermaye payının devri genel kurul tarafından reddedildiği hallerde, devir işlemi gerçekleşmez ve devralan şirkete karşı herhangi bir hak talebinde bulunamaz⁸⁴⁰.

⁸³³ Camoğlu, 2020: 37; Şener, 2017a: 307; Pulaşlı, 2020a: 753-754.

⁸³⁴ Can, 2017a: 266; Ünlü, 2015: 105; Özer, 2019: 187; Poroy vd., 2019: 421.

⁸³⁵ Şener, 2019: 697; Aksu Özkan, 2020a: 235; Özer, 2019: 187; Pulaşlı, 2020a: 754; Yıldız, 2007: 141; Şener, 2017a: 318; Çapa, 2013: 11.

⁸³⁶ Şener, 2017a: 318.

⁸³⁷ Poroy vd., 2019: 422; Çapa, 2013: 11.

⁸³⁸ Ayhan vd., 2020: 547; Pulaşlı, 2018a: 2765; Ünlü, 2015: 105; Poroy vd., 2019: 422; Pulaşlı, 2018a: 2765.

⁸³⁹ Pulaşlı, 2018a: 2765.

⁸⁴⁰ Pulaşlı, 2018a: 2756; Ata, 2021: 149; Türe, 2022: 159.

2.3.8.1. Red Sebepleri

2.3.8.1.1. Sözleşmeden Kaynaklanan Red Sebepleri

Limited şirketlerin şahıs şirketi özellikleri taşıması sebebiyle TTK m. 595/3'e göre üçüncü kişilerin ortak olmasının istenmediği durumlarda herhangi bir sebep göstermeksizin reddi veya şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle pay devrinin tamamen yasaklanması mümkündür⁸⁴¹. Ayrıca sözleşmede red sebebi belirtilmemiş olsa bile şirket genel kurulu şirkette yabancılaşmanın önlenmesi amacıyla sebep göstermeksizin onay vermekten kaçınabilir⁸⁴². Şirket sözleşmesinde genel kurulun red sebepleri sayılmış olması ve genel kurulunda bu sebeplerden birine dayanarak red kararı vermesi durumunda, devreden veya devralan bu şartların gerçekleşmediğini tartışmak, red kararına karşı iptal davası açmak, şartların oluştuğunu ispatlama imkânı vardır⁸⁴³. Şirket sözleşmesinde pay devrini reddetmeye ilişkin somut sebepleri sayılması yanında, içerik açısından daha geniş düzenlemelerde yer alabilir. Ancak bunun sınırı, ortaklar arasında eşit davranma, doğruluk ve güven kuralı çerçevesinde getirilebilir. Özellikle bilinçli şekilde açıklık içermeyen, keyfi, kendi içinde tutarsız ve ayrımcılık içeren red sebepleri öngörmek yasaktır⁸⁴⁴.

2.3.8.1.2. Tek Adam Ortaklığına Dönüşecek Şirketlerde Bağlamın Uygulanması

Kanunda buna ilişkin bir düzenlemeye rastlanılmamaktadır. Şener, iki ya da daha fazla ortaklı limited şirkette, ortaklar sahip oldukları esas sermaye paylarını geri kalan tek ortağa devretmesi durumunda kanuni ve sözleşmesel bağlam kuralları uygulanmayacağı görüşündedir⁸⁴⁵. Kanaatimizce, ortaklar sahip oldukları esas sermaye paylarını geri kalan tek ortağa devretmesi durumunda da yasal bağlam kuralları aynen geçerli olacaktır.

Ancak TTK m. 574/3 hükmü uyarınca, tek ortağı kendisinin olacağı bir limited şirkete izin verilmemiştir. Limited şirkette şirketin kurulabilmesi için ez az bir ortağa ihtiyaç vardır. İstisnalar kapsamında (TTK m. 382-383) dahi tüm esas sermaye paylarını iktisap ederek tek ortağı kendisi olacak şekilde bir limited şirket haline getirilememektedir⁸⁴⁶. Hatta daha sonra

⁸⁴¹ TTK m. 595/3 gerekçesinde, genel kurulun onay vermeyi reddetmesi için sebep göstermesi gerekmez. Şirket sözleşmesi hangi hallerde izin vereceğini öngörebilir denilmektedir.; Öğretide benzer ifadeler için bkz. Ayhan vd., 2020: 548; Doğan, 2012: 56; Şener, 2017a: 315-318; Tekinalp, 2020: 558; Türe, 2022: 158; Özer, 2019: 189; Çamoğlu, 2020: 38; Altaş, 2017: 274; Aynı şekilde İsviçre BK'da limited şirkette yabancılaşmayı önlemek için pay devrini sebep göstermeksizin reddedebilmektedir. Bkz. Siffert vd., 2008: Art. 786, N. 1.

⁸⁴² Çamoğlu, 2020: 38; Açıkalın, 2019: 33; Şener, 2017a: 315; Poroy vd., 2019: 422; Turanlı, 2015: 41; Öz, 2020: 44; Çağa, 2013: 11.

⁸⁴³ Poroy vd., 2019: 423; Demirkapı, 2008: 361; Özer, 2019: 189; Turanlı, Şirket sözleşmesi ile pay devrinin reddi durumunda, red sebeplerinin bildirilmesi şart koşulmuşsa, red kararıyla birlikte devredene bildirilmesi gerektiği görüşündedir. Bkz. Turanlı, 2015: 41.

⁸⁴⁴ Şener, 2017: 318; Özer, 2019: 189.

⁸⁴⁵ Şener, 2017: 320-321.

⁸⁴⁶ Poroy vd., 2019: 429; Bahtiyar, 2020: 465; Gezmiş ve Başaran, 2013: 434.

elden çıkarmak şartıyla payların tamamının şirket tarafından geçici olarak iktisabı dahi mümkün değildir⁸⁴⁷.

2.3.8.1.3. Sözleşmede Ek Ödeme ve Yan Edim Yükümlülüklerinin Öngörülmesi Halinde Red Sebepleri

TTK m. 595/6'da pay senetlerinin devri durumunda genel kurula, red için şirket sözleşmesinde yer almasına gerek olmayan bir red sebebi öngörmüştür⁸⁴⁸. Eğer şirket sözleşmesinde pay sahipleri için ek ödeme ya da yan edim yükümlülüğü öngörülmüş ve devralanın da ödeme gücü şüpheli görülüp kendisinden istenen teminat gösterilememişse genel kurul devir işlemini reddetme hakkına sahiptir. Ancak reddetme zorunluluğu söz konusu değildir⁸⁴⁹. Burada yer alan devralanın ödeme gücünün şüpheli bulunması ve talep edilen teminatın gösterilmemesi durumunun bir arada bulunması gerekir⁸⁵⁰. TTK m. 595/6'da öngörülen bu red sebebi kanun koyucunun sermayenin korunması ilkesine verdiği önemi göstermektedir⁸⁵¹. Genel kurul payı devralandan teminat istemiş, devralan vermemiş ve üç aylık süre geçmişse onayın verildiği kabul edilemez⁸⁵². Devralacak tarafından gösterilecek teminatın miktarı konusunda ise TMK m. 2 hükümlerine uygun olarak şirket tarafından serbestçe belirlenebilir⁸⁵³. Şu hususu açıklamak gerekir ki, eğer şirket sözleşmesinde ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri öngörülmemişse, devralanın ödeme gücünün şüpheli görülmesi durumunda dahi genel kurul pay devir işlemini reddedemez⁸⁵⁴. Teminat istenebilmesi için limited şirket sözleşmesinde buna ilişkin hüküm yer almasa bile şirket sözleşmesinde ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi halinde genel kurul devralandan teminat isteyebilir. Teminat verilmemesi halinde payın devrini onaylamayı reddedebilir. Burada illaki teminat gösterilmesi zorunlu olmayıp, devralan sözleşmede yer alan yükümlülükleri yerine getirebilecek ekonomik güce sahip olduğunu kanıtlaması yeterlidir⁸⁵⁵. Genel kurula verilen

⁸⁴⁷ Sevi, 2018: 89; Çapa, 2013: 126.

⁸⁴⁸ Poroy vd., 2019: 422.

⁸⁴⁹ Poroy vd., 2019: 424; Altaş, 2017: 276; Şener, 2017a: 321; Doğrusöz Koşut, 2016: 380; Tekinalp, 2020: 558; Dinç, 2017b: 155; Bahtiyar, 2020: 459; Turanlı, 2015: 39; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 236; Çapa, 2013: 12.

⁸⁵⁰ Şener, 2017a: 321.

⁸⁵¹ Poroy vd., 2019: 424; Çamoğlu, 2020: 39.

⁸⁵² Tekinalp, 2020: 558.

⁸⁵³ Şener, 2017a: 321.

⁸⁵⁴ Altaş, 2017: 277; Yavuz, 2013: 82.

⁸⁵⁵ Tekinalp, 2020: 558-559; Poroy vd., 2019: 424; Kendigelen, ek ödeme ve yan edim yükümlülüğüne ilişkin olarak, şirket tarafından talep edilen teminat gösterilmediği takdirde onay vermekten kaçınma imkânı olduğu, ayrıca “*şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasa bile*” kullanılabileceğine vurgu yapılmasının bir anlamı olmadığını, çünkü sözleşmede hüküm bulunmadığı zaman zaten genel kurul sebep göstermeksizin onay vermekten kaçınabilecektir. Bkz. Kendigelen, 2016: 503.

sebepsiz reddetme hakkı ayrıca saklıdır⁸⁵⁶. Devralandan talep edilen teminatı devralan tarafından yerine getirilebileceği gibi onun yerine devreden veya üçüncü bir kişi tarafından da verilebilir⁸⁵⁷.

2.3.8.2. Red Hakkının Kullanılması

2.3.8.2.1. Red Hakkını Kullanacak Organ ve Yeter Sayısı

İsv. BK m. 788/2’de red kararını genel kurulun vereceği belirtilmiştir. Pay devrine ilişkin red kararını İsv. BK düzenlemesine paralel olarak TTK m. 595/2 hükmünde genel kurulunun onayının şart olduğu belirtilmiştir. Ancak şirket sözleşmesi ile pay devir sözleşmesinde genel kurul onayı kaldırıldığı takdirde ne olacaktır. Kanaatimizce, TTK m. 596/2 hükmü gereği yetki yine genel kurulda olacaktır. Esas sermaye payının devri işleminin reddi için gerekli karar yeter sayısı açısından kanun koyucu, eTTK m. 520’de olduğu gibi özel bir nisap aramamış TTK m. 620’de yer alan genel nisaba bağlamıştır⁸⁵⁸.

2.3.8.2.2. Oylamanın Yapılması

Limited şirket esas sermaye payının devrinin şirkete bildirilmesi durumunda müdürler ortaklar genel kurulunu en kısa zamanda toplantıya çağıracaktır⁸⁵⁹. Limited şirkette esasa sermaye paylarının devrinin onaylanması TTK m. 616/1-g hükmü gereği genel kurulun devredilemez yetkileri arasındadır⁸⁶⁰. Genel kurul bu oylama yetkisini esas sözleşmeyle bile başka bir organ veya kişiye devredemez⁸⁶¹. Genel kurul onay kararı için özel bir nisap aramamış olup, TTK 620. maddedeki genel nisaba bağlamıştır⁸⁶². Düzenlemeye göre, toplantıda asgari düzeyde bir temsil öngörülmezsizin, kararların toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınacağını ifade etmektedir. Sözleşmeye konulacak bir hükümle bu nisap artırılabilir⁸⁶³. Burada, usulüne uygun olarak davet edilen bir genel kurul toplantısında hazır bulunan ya da temsil edilen esas sermaye paylarının sayısından bağımsız olarak karar alınabilecektir. Buradan hareketle usulüne uygun olarak çağrı yapılmış bir genel kurul toplantısına itibari değeri çok küçük olan tek bir ortak katılsa dahi genel kurul karar alabilecektir. Payın devrine ilişkin

⁸⁵⁶ Altaş, 2017: 277; Pelvan, 2019: 84; Bahtiyar, 2020: 459.

⁸⁵⁷ Şener, 2017a: 321; Öğretide, devralanın mutlaka teminat göstermesinin zorunlu olmadığını, sözleşmede öngörülen yükümlülükleri yerine getirebilecek ödeme gücüne sahip olunduğunun kanıtlanması gerektiği görüşündedirler. Bkz. Poroy vd., 2019: 424; Çamoğlu, 2020: 40.

⁸⁵⁸ Poroy vd., 2019: 422.

⁸⁵⁹ Öz, 2020: 42.

⁸⁶⁰ Can, 2017a: 266; Pulaşlı, 2020a: 754.

⁸⁶¹ Öz, 2020: 43; Pulaşlı, 2018a: 2757; Çağa, 1974: 598; Aksu Özkan, 2020a: 233; Pulaşlı, 2020a: 754.

⁸⁶² Poroy vd., 2019: 422; Altaş, 2017: 275.

⁸⁶³ Poroy vd., 2019: 422; Pulaşlı, 2020a: 760.

oylamaya devreden ortak İsv. BK m. 806a ve TTK m. 619/2 gereğince toplantıya katılabilir ve oy kullanabilir⁸⁶⁴. Payı devralan ise İsv. BK m. 788/2 gereği, oy hakkı ve buna bağlı hakları kullanabilmesi için, şirket tarafından oy hakkını kullanmaya yetkili olduğuna dair tanınması gerektiği, bu üç aylık süre zarfında ortak olarak tanınmamışsa oy hakkı ve buna bağlı diğer hakları kullanamayacağı belirtilmiştir. Genel kurul herhangi bir sebep göstermeksizin onayı reddedebilir. Genel kurula bu konuda geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır⁸⁶⁵. Genel kurulun red kararı vermesi, devir sözleşmesinin yapıldığı andan geriye doğru etkilidir. Genel kurul pay devrine onay vermekten kaçınırsa TBK m. 106 gereği, taahhüt işlemi gibi tıpkı tasarruf işlemi de sonraki imkânsızlık sebebiyle sona erer⁸⁶⁶. Fakat red kararına kadar alınan genel kurul kararlarının geçerliliği TTK m. 596/3 gereği bu karardan etkilenmez⁸⁶⁷.

2.3.8.2.3. Genel Kurulun Red Kararına Karşı İptal Davası Açılması

Genel kurul tarafından payın devrine ilişkin olarak red kararı verilmesi durumunda bu kararın iptali istenebilir⁸⁶⁸. Şirket sözleşmesinde red sebeplerine ilişkin bir düzenleme olmadığı sürece genel kurulun sebepsiz reddetme hakkı olacaktır⁸⁶⁹. Ancak verilen red kararı kanuna, şirket sözleşmesine ve dürüstlük kurallarına aykırı olması durumunda verilen red kararı aleyhine TTK m. 622 uyarınca iptal davası açılması mümkündür⁸⁷⁰. İptale yönelik anonim şirketlere ilişkin TTK m. 445-447 maddeleri limited şirket genel kurul kararlarının iptalinde de uygulama alanı bulacaktır. Bu durumda da açılacak iptal davasında mahkemenin iptal sebepleri sınırlı olacaktır. Mahkemenin iptal kararı vermesi durumunda bu karar, esas sermaye payının doğrudan devralana geçmesine sağlayacak şekilde genel kurul onayı yerine geçmez. Bu durumda genel kurulun üç ay içerisinde yeniden toplanarak yeni bir karar alması gerekecektir.

⁸⁶⁴ Pulaşlı, 2018a: 2766; Akbay, 2010: 215; Oertle/du Pasquier, 2008: Art. 791, N. 3.

⁸⁶⁵ Aksu Özkan, 2020a: 234.

⁸⁶⁶ Ünlü, 2015: 105; Şener, 2017a: 316; TBK m. 136'da "Borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle imkânsızlaşırsa, borç sona erer. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde imkânsızlık sebebiyle borçtan kurtulan borçlu, karşı taraftan almış olduğu edimi sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri vermekle yükümlü olup, henüz kendisine ifa edilmemiş olan edimi isteme hakkını kaybeder. Kanun veya sözleşmeyle borcun ifasından önce doğan hasarın alacaklıya yükletilmiş olduğu durumlar, bu hükmün dışındadır. Borçlu ifanın imkânsızlaştığını alacaklıya gecikmeksizin bildirmez ve zararın artmaması için gerekli önlemleri almazsa, bundan doğan zararları gidermekle yükümlüdür."

⁸⁶⁷ Oğuz, 2017: 197; Şahsa bağlı hakların kullanılmasının üç aylık süre zarfında ertelenmesi gerektiği hakkında, bkz. Yasan, M. (2018). *Limited Şirkette Ortakların Genişletilmiş Hukuki Sorumluluğu*. Yetkin Yayınları, Ankara, s. 127; Dural, H. A. (2018). "Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras, Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler". *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6 (1), s. 121; Arslan, A. S, (2018). "Limited Şirket Hisselinin Haczi ve Haczin Sonuçları". *AHBVÜHFD*, XXII(4), s. 28.

⁸⁶⁸ Doğrusöz Koşut, 2016: 379; Develi Ayverdi, 2022: 101.

⁸⁶⁹ Altaş, 2017: 277; Poroy vd., 2019: 423.

⁸⁷⁰ Poroy vd., 2019: 423; Develi Ayverdi, 2022: 101-102.

Yoksa iptal kararı ile genel kurul kararı ortadan kaldırılarak, şirketin payın devrine onay vermiş olduğu kabul edilemez⁸⁷¹.

2.3.8.2.4. Şirketin Red Kararına Karşı Devralan Ortağın Başvuru Yapması

Şirket genel kurulu tarafından payın devrine ilişkin onay verilmemişse, esas sermaye paylarının mülkiyeti devredende kalmaya devam eder. Genel kurulun onay vermeyi reddetmesi durumunda pay devir sözleşmesi, sözleşmelerde imkânsızlık sebebiyle pay devrinden kurtulan devreden, karşı taraftan almış olduğu edimi sebepsiz zenginleşme hükümleri kapsamında geri vermekle yükümlü olup, henüz kendisine ifa edilmemiş olan edimi isteme hakkını kaybedecektir (TBK m. 136/2). Geri verilmede güncellenmiş değer esas alınacaktır⁸⁷². Devralan genel kurulun bu red kararına karşı başvurabileceği bir yol söz konusu olmadığı gibi devralan herhangi bir hak da iddia edemez⁸⁷³. Ancak genel kurulun red kararı vermesinde devreden kusurlu olması veya devreden şirket ortaklarının devri onaylayacağını garanti etmiş olması ya da reddedilmesinde devralanın kendisinin sorumlu tutulabileceği bir davranıştan kaynaklanması durumunda devralanın tazminat talep etme hakkı vardır⁸⁷⁴.

Devralan, şirket genel kurulunun red kararına karşı iptal davası açmasında hukuki yararı bulunmamaktadır. Çünkü TTK m. 595/2'ye göre pay devrinde genel kurul onayı şarttır. Vele ki genel kurulun almış olduğu red kararına karşı iptal davası açmış olsun ve bu talep mahkeme tarafından kabul edilsin. Sonuçta mahkeme tarafından verilen karar tekrar genel kurul önüne gelmek zorundadır. Genel kurulun payın devrine ilişkin onay yetkisini dolanmak mümkün değildir. Mahkemenin verdiği iptal kararı genel kurul kararı yerine geçmez⁸⁷⁵.

Ayrıca TTK m. 622 gereğince genel kurul kararlarının iptali konusunda anonim şirkete ilişkin hükümlerin kıyasen limited şirketlerde uygulanacağını belirtmiştir. Anonim şirkete ilişkin TTK 446. maddesinde genel kurulun red kararına karşı karar tarihinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabileceklerin kimler olduğunu belirtmiştir⁸⁷⁶. Devralan TTK m. 446

⁸⁷¹ Demirkapı, 2008: 337; Doğrusöz Koşut, 2016: 380.

⁸⁷² Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, "Geçersiz sözleşmeler nedeniyle, ödenen paranın güncellenmiş değerinin tahsiline karar verilmesi gerektiği ve davacı, hisselerin dava tarihindeki rayiç bedelini talep etmiş olduğundan, davacının ödemiş olduğu meblağın dava tarihindeki güncellenmiş değeri" üzerinden ödenmesi gerektiğine içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 19.06.2018 T., 2016/10812 E., 2018/4528 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar> (Erişim Tarihi: 23.05.2022).

⁸⁷³ Şener, 2020: 630; Şener, 2017a: 315; Pulaşlı, 2020a: 757; Demirkapı, 2008: 347; Pulaşlı, 2018a: 2756; Ata, 2021: 149.

⁸⁷⁴ Poroy vd., 2010: 800; Pulaşlı, 2018a: 2767.

⁸⁷⁵ Şener, 2020: 630-631.

⁸⁷⁶ TTK m. 446'ya göre iptal davası açabilecekler, "a) Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefeti tutanağa geçiren, b) Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya

düzenlemesine istinaden iptal davası açması ya da açılan bir davaya asli müdahil olarak katılması söz konusu değildir⁸⁷⁷. Yargıtay'ın da aynı yönde içtihatları vardır⁸⁷⁸.

2.3.8.3. Şirketin Kendi Paylarını Satın Alması

TTK'de limited şirketin kendi paylarını edinmesi imkânı tanınmıştır. Buradaki temel amaç bünyesinde biriken fazla sermayeyi kullanarak bir nevi kâr payı dağılımının sağlanması ve bu sayede pay başına düşen değeri artırarak esas sermaye payı sahipliğini artırmak olup, konuyu eTTK'den daha kapsamlı şekilde düzenlemiş ve bir takım yükümlülük ve sınırlamalar da getirmiştir⁸⁷⁹. eTTK m. 526'ya göre, sermayenin korunması ilkesi çerçevesinde şirketin sermaye koyma borcu tamamen ödenmemiş paylarının iktisap edilmesi sermayenin korunması amacıyla yasaklanmıştır. Bunun nedeni ise böyle bir durumda alacaklı ve borçlu sıfatı aynı kişide birleşerek borcun sona ereceği gerçeğidir. Şirket yasağa rağmen esas sermaye borcu tamamen ödenmemiş payları satın alırsa, yapılan işlemin taahhüt ve tasarruf işlemlerinin ikisi de geçersiz olur⁸⁸⁰. Maddenin ikinci fıkrasında ise bedeli tamamen ödenmiş payların şirket tarafından yedek akçelerden ödenmesi şartı ile kazanılabileceği belirtilmiştir. TTK'de ise bu sistem terkedilerek limited şirketin kendi esas sermaye paylarını alması anonim şirkete paralel olarak daha liberal bir rejime bağlamıştır⁸⁸¹. TTK m. 612/1' göre, limited şirket esas sermaye

temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri,

c) Yönetim kurulu,

d) Kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri," şeklinde belirtilmiştir; Yargıtay, TTK'nin 445. maddesinde, 446. maddede belirtilen kişilerin, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilecekleri belirtilmiştir. Bkz. Y. 11. HD., 16.01.2020 T., 2018/3274 E., 2020/459 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.01.2022).

⁸⁷⁷ Şener, 2020: 631.

⁸⁷⁸ Y. 11. HD., 05.03.2018 T., 2016/8346 E., 2018/1659 K.; Y. 11.HD., 11.09.2019 T., 2018/3475 E., 2019/5296 K., kararlar için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/> (Erişim Tarihi: 10.09.2021).

⁸⁷⁹ Altaş, 2017: 287; Palta, 2017: 71; Şener, şirketin kendi paylarını iktisap etmesi demek, yeni bir ortak bu esas sermaye paylarını iktisap edene kadar kendi kendisine bizzat katılması anlamına geldiğini ifade etmiştir. Bkz. Şener, 2017a: 150.

⁸⁸⁰ Şener, 2017a: 152; Teoman, Ö. (2012b). "Limited Ortaklığın Sermaye Borcu Tümü İle Yerine Getirilmiş Kendi Paylarını Edinmesi". *Tüm Makalelerim (1971-2001)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 136-137; Ekşi, 2005: 67; Yıldız, 2007: 148; Bu yasak sermaye şirketlerinin kendi paylarını iktisap etmelerinin yanında şirketin paylarının çoğunluğa sahip olduğu yavru şirketler açısından da geçerli olup sermayenin iadesi anlamını taşıdığı için sermayenin korunması ilkesi gereği istisnalar hariç yasaklanmıştır. Bkz. Poroy vd., 2019: 427; Limited şirketlerin kendi paylarını iktisap edebilmeleri için kanunda bir düzenlememe olmamasına rağmen anonim şirketlerine kıyasen iktisap edilecek pay bedellerinin tamamının ödenmiş olması şartının getirilmesi gerektiğine ilişkin. Bkz. Bilgili ve Demirkapı, 2013: 761; Çapa, 2013: 125; Aynı husus GmbHG m. 33/1'de düzenlenmiştir. Bkz. Jungmann ve Santoro, 2020: 64; <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

⁸⁸¹ Tekinalp, 2020: 562; Çamoğlu, 2020: 45; Teoman, 2012b: 155-156; Pulaşlı, 2020a: 763; Palta, 2017: 54; TTK m. 612 gerekçesi; Anonim şirketin kendi paylarını iktisap etmesi durumu TTK m. 379-383 arasında düzenlenmiştir; AŞ'de belirtilen istisnalar yasağın amacı ve mantığına uygun düzenlemedir. Şirketin kendi

payının yüzde onunu aşmamak şartıyla, sadece bunları alabilmek için gerekli tutarda serbestçe kullanabileceği öz kaynaklara⁸⁸² sahipse kendi esas sermaye paylarını alabilir⁸⁸³. Bu düzenleme emredici nitelikte olup düzenlemeye aykırı her türlü davranış devir işlemini geçersiz kılmaktadır⁸⁸⁴. Limited şirketin kendi esas sermaye paylarını alabilmesi için şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasına gerek olmayıp, şirket kendi esas sermaye paylarını devralırken TTK m. 595'te belirtilen şartlara uymak kaydıyla bu devri gerçekleştirebilir⁸⁸⁵. Şirketin kendi esas sermaye payları için ödediği tutar kadar yedek akçe ayrılması gerekir (TTK m. 612/3). Buradaki amaç sermayeden iadeyi engellemek ve alacaklılar ile ortakların haklarını korumaktır⁸⁸⁶.

Limited şirket esas sermaye payı bağlamalıdır. Ancak bu bağlam, limited şirketin kendi esas sermaye paylarını ortağın çıkması sebebiyle iktisap etmesi durumunda uygulanmaz⁸⁸⁷. Aynı şekilde TTK m. 612/6 gereği, şirketin kendi paylarını iktisap etmesine ilişkin sınırlama, şirketin çoğunluk hissesine sahip olduğu yavru şirketlerce iktisabı halinde de geçerlidir⁸⁸⁸. Bu

paylarını ivazsız iktisap etmesinin sakıncası olmadığı gibi külli halefiyet yoluyla edinilen malvarlığının içinde şirketin kendi malvarlığının bulunması da mümkündür. Alacağın tahsili bağlamında borçlu şirket ortağının başkaca mal varlığının bulunmaması durumunda ortağın şirket paylarına da başvurulması mümkündür. Bizim de katıldığımız yaygın görüşe göre, AŞ'lere ilişkin TTK m. 382-383. maddelerin limited şirketlere kıyasen uygulanması gerekir. Bkz. Poroy vd., 2019: 428; Şener, 2017a: 152; TTK m. 382'ye göre, "(1) Bir şirket, 379 uncu madde hükümleri ile bağlı olmaksızın; a) Esas veya çıkarılmış sermayesinin azaltılmasına ilişkin 473 ilâ 475 inci madde hükümlerini uyguluyorsa, b) Külli halefiyet kuralının gereğiyle, c) Bir kanuni satın alma yükümünden doğuyorsa, d) Bedellerinin tümü ödenmiş olmak şartıyla ve cebrî icradan, bir şirket alacağının tahsili amacına yönelikse, e) Şirket, menkul kıymetler şirketiye, kendi paylarını iktisap edebilir. e) İvazsız iktisap; TTK m. 383-(1) Bir şirket, bedellerinin tamamı ödenmiş olmak şartıyla, kendi paylarını ivazsız iktisap edebilir. (2) Birinci fıkra hükmü, yavru şirket, ana şirketin paylarını ivazsız iktisap ettiği takdirde de kıyas yoluyla uygulanır."

⁸⁸² Öz kaynak; şirketin iradesiyle ayrılmış bulunan, esas sözleşme ve olağanüstü yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin kullanılabilir bölümü ve geçmiş yıllardan aktarılan karlardan ibarettir. Bkz. Pulaşlı, 2020: 763; Alt komisyonca, Tasarının 612/1. fıkrasında "öz sermaye" ibaresi "öz kaynak" şeklinde değiştirilerek kabul edilmiştir. Yapılan bu değişiklik Adalet Komisyonu'nca da uygun görülmüştür.; Tekinalp, bu hususta TTK m. 612'de yer alan "serbestçe kullanılacak öz kaynak" ile, TTK m. 642/1'de belirtilen "tasarruf edilebilir öz kaynak" kavramlarının birbirlerinden tamamen farklı olduğunu ve bunun kanun koyucu tarafından bilinçli oluşturulduğunu belirtmiştir. Tasarruf edilebilir öz kaynak ayrılma akçesinin ödenmesi, için daha büyük bir kaynağın kullanılmasına imkân tanıdığını belirtmiştir. Bkz. Tekinalp, 2020: 562.

⁸⁸³ Can, 2017a: 269; Altaş, 2017: 287; Çamoğlu, 2020: 46; Poroy vd., 2019: 428; Ünlü, 2015: 104; Bahtiyar, 2020: 463; Pulaşlı, 2020a: 764; Çapa, 2013: 123; Tokcan, 2018: 55; Taşdelen, 2012: 110; Gezmiş ve Başaran, 2013: 434; Serbestçe kullanılacak öz kaynaktan kasıt öğretide, ne kanunen ne de ortaklık sözleşmesi ile herhangi bir amaca tahsis edilmemiş öz kaynakların tamamı olduğunu ifade edilmiştir. Şener, 2017a: 154; Tekinalp, 2011: 377; Öğretide, sermaye borcu tümü ile yerine getirilmiş payların şirket tarafından edinilmesinde esas sermayeyi aşan kısımdan yapılamaması durumunda butlan yaptırımına tabi olacağı görüşündedirler. Bkz. Arslanlı ve Domaniç, 1989: 348; Teoman, 2012b: 162; Ekşi, 2005: 71.

⁸⁸⁴ Poroy vd., 2019: 429.

⁸⁸⁵ Tekinalp, 2020: 562.

⁸⁸⁶ Yıldız, 2007: 150; Şener, bu düzenlemeye gerek olmadığını, çünkü TTK m. 610 hükmünün gönderme yaptığı TTK m. 520/1'de şirketin iktisap ettiği kendi payları için iktisap değerlerini kapsayan yedek akçe ayracağının açıkça belirtilmesinden dolayı iki yerde birden yedek akçe ayrılması düzenlenmiş olacak, bunun da kanun yapma tekniğine aykırı olduğu görüşündedir. Bkz. Şener, 2017a: 160.

⁸⁸⁷ Altaş, 2017: 272; Yıldız, 2007: 131; Taşdelen, 2012: 111.

⁸⁸⁸ Tekinalp, 2020: 563; Yıldız, 2007: 151; Bahtiyar, 2020: 464; Pulaşlı, 2020a: 765; Şener, 2017a: 163; Poroy vd., 2019: 427; Çamoğlu, 2020: 44-45.

düzenleme, şirketin kendi paylarını iktisap yasağı, inançlı olarak üçüncü bir kişi adına fakat şirket hesabına yapılan pay devir işlemleri içinde geçerlidir (TTK m. 379/1). TTK m. 380’de kanuna karşı hile başlığı ile şirketin kendi paylarını iktisap amacıyla bir ortakla yaptığı avans, ödünç ya da teminat verilmesine ilişkin işlemleri geçersiz saymaktadır⁸⁸⁹. TTK m. 638/2’de çıkma ve çıkarılma dolayısıyla esas sermaye payının iktisabı halinde üst sınır yüzde yirmi olarak uygulanır⁸⁹⁰.

Esas sermaye payının şirket tarafından iktisap edilmesi ya da rehin alınması⁸⁹¹ TTK m. 612/1’de birtakım koşullara bağlanmıştır. İlki, bu payları alabilmek için serbestçe kullanabileceği öz kaynaklara sahip olması, ikincisi, şirket esas sermayesinin yüzde onuna kadar olan payları iktisap edebilir. Şirket iktisap ettiği yüzde onu aşan miktardaki esas sermaye paylarını iki yıl içinde elden çıkarması veya sermayenin azaltılması yolu ile itfa edilmesi gerekir⁸⁹². Belirtilen şekilde sınırların getirilmesi ile limited şirketin amacına aykırı kötüye kullanımı engellemek ve alacaklıların alacak haklarının tehlikeye girmesini kanun koyucu sınırlı bir süre ve sınırlı bir kapsamda önlemenin mümkün olabileceğini kabul etmiş gözükmemektedir⁸⁹³. Payların elden çıkarılması şartlarının ve sürenin belirlenmesi, özen borcu kapsamında şirket müdürlerine aittir. Şirketin gösterilecek bir ihmal sebebiyle zarar görmesi durumunda müdürler zararı tazmin etme borcu altına girerler⁸⁹⁴. TTK düzenlemesi ile limited şirketin kendine ait tüm payları alarak ortaksız limited şirketin ortaya çıkması mümkün değildir⁸⁹⁵. Limited şirketin

⁸⁸⁹ Poroy vd., 2019: 429; Aynı şekilde alacaklıları korumayı amaçlayan TTK m. 612 düzenlemeler dikkate alınır, şirketin esas sermaye payı için fahiş fiyat ödemesi de iktisabı geçersiz kılmaktadır. Bkz. Şener, 2017a: 155.

⁸⁹⁰ Çamoğlu, 2020: 47; Can, 2017a: 269; Altaş, 2017: 287; Gönen, 2013: 395; Poroy vd., 2019: 428; Üst sınır belirlenmesiyle esas sermaye payının % 20’sine sahip olan ortaklara şirketten çıkma hakkı tanınmış olmaktadır. Bkz. Botschaft, 2001: 3183; Pulaşlı, 2020a: 764.

⁸⁹⁰ Yıldız, 2007: 150; Poroy vd., 2019: 428; Can, 2011: 9; Pulaşlı, 2020a: 764; İsv. BK m. 783/2’de bu sınır %35 olarak belirlenmiştir. Bizim hukukumuzda da çıkma ve çıkarılma durumunda bu sınırın %35 hatta daha yukarıya çıkarılmasında büyük yarar olduğu görüşündedirler. Bkz. Şener, 2017a: 157; Çapa, 2013: 128.

⁸⁹¹ TTK m. 612 hükmü mehz İsviçre BK 783’e dayandığından, hukukumuzda da aynı şekilde payların şirket tarafından rehin alınmasını, payın şirket tarafından devralınması kurallarına bağlı kılmamıştır. Bkz. Şener, 2017a: 165.

⁸⁹² Can, 2017a: 269-270; Pulaşlı, 2020a: 729; Çamoğlu, 2020: 47; Şener, 2017a: 163; Tokcan, 2018: 55; Altaş, 2017: 287; Pulaşlı, 2018a: 2729; Poroy vd., 2019: 428-429; Taşdelen, 2012: 111; TTK % 10 sınırı içerisinde kalan iktisapların elden çıkarılmasına ilişkin bir düzenleme söz konusu değildir. Ancak limited şirket iktisap etmiş olduğu paylardan doğan haklarını kullanamaması ve diğer hakların donması (TTK m. 612/4) ve bu paylar için ayrılan karşılıklar şirketi bu paylarını elden çıkarmaya zorlayabilir. Bkz. Tekinalp, 2020: 563; Poroy vd., 2019: 431; Mehaz İsv. BK m. 783/2’de aynı şekilde % 10’luk sınır geçerlidir. Bkz. <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 13.02.2021).

⁸⁹³ Şener, 2017a: 157-158; Şener, yüzde onu aşan miktarı şirketin her zaman kısmen veya tamamen devredebileceğini, bunu yaparken TTK m. 595’teki usullere uyulması gerektiğini. Devir işlemiyle birlikte hak ve yükümlülüklerin yeniden canlanması için belirleyici an tasarruf işlemi niteliğindeki genel kurul onayının alındığı zaman olarak ifade etmiştir. Bkz. Şener, 2017a: 164.

⁸⁹⁴ Poroy vd., 2019: 431; Şener, 2017a: 158; Çapa, 2013: 129.

⁸⁹⁵ Pulaşlı, 2020a: 718; Çamoğlu, 2020: 47; Poroy vd., 2010: 785; Yıldız, 2007: 149; Teoman, Ö. (2012a). “Limited Ortaklığın Kendine Ait Tüm Payları Edinmesi (Ortaksız Limited Ortaklık Sorunu)”. *Tüm Makalelerim (1971-2001)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 133; eTTK’de, ortaksız şirket varsayımının gerçekleştiği durumda, şirketin geçici bir süre yaşayabileceğini ve şirketi yönetenlerin en az bir kişiye payları devretmesi gerektiği, bunun

iktisap ettiği kendi esas sermaye paylarından kaynaklanan oy hakları ile bilgi alma ve inceleme hakkı gibi diğer hakları bu paylar elinde bulunduğu sürece donar (TTK m. 612/4). Şirket edindiği bu payları elden çıkarırsa, donmuş olan bu haklar yeniden canlanır⁸⁹⁶. Bu düzenleme ile kanun koyucu, şirket müdürlerinin bu paylardan kaynaklanan oy haklarını kullanarak kendi lehlerine avantajlı bir durum ortaya çıkarılması engellenmek istemiştir⁸⁹⁷. TTK m. 612/4 hükmünde oy hakkı ve diğer haklar donacağını belirttiğinden, sermaye paylarına kâr payı ödenmeye devam eder. Rüçhan hakları da aynı şekilde şirketin kendi paylarını alması durumunda donmaz⁸⁹⁸. Şirket tarafından devralınan bu esas sermaye paylarına ait ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri de söz konusu payların şirketin elinde olması halinde istenemez (TTK m. 612/5). Bu durumda şirket hem alacaklı hem de borçlu konumunda olacağı için, bu borç tahsil kabiliyetine sahip değildir⁸⁹⁹. Pulaşlı, bu temettü ve rüçhan hakkı gibi malvarlığı haklarının şirkete ait olmasını aksi takdirde şirketin ileride payı devretmesi halinde bu paylara isabet eden kâr paylarının devralana verilmesinin söz konusu olacağı görüşündedir⁹⁰⁰.

Kanunda şirketin kendi paylarını edinmesine karar verme yetkisinin kimde olduğuna dair açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bu yetkinin oydan yoksunluğu düzenleyen TTK m. 619/2 gereği genel kurulda olduğu anlaşılmaktadır. Şirketin kendi paylarını satın alınmasında yetki konusunda, TTK m. 616/1-ı uyarınca, genel kurul yetkisi dahilinde bulunan kendi paylarını alma hakkı konusunda müdür/müdürlerin yetkilendirilmesini gerçekleştirebilir⁹⁰¹. Payını şirkete devreden pay sahibi bu oylamada TTK m. 619/2 hükmü gereği oy kullanamaz⁹⁰².

2.3.8.4. Zımni Kabul (Örtülü Onay)

Limited şirket payının devrinde tarafların yazılı bir sözleşme yapması ve imzalarının noter tarafından onaylanması gerekir (TTK m. 595/1). Noterin bu onayına müteakip payın devrinin şirkete bildirilmesi gerekir. Bu bildirim devreden ya da devralanlardan herhangi birisi

mümkün olmaması durumunda da yöneticinin şirketin feshini istemesi gerektiği, tasfiyeye giren şirketin ortağı da bulunmadığından malvarlığının hazineye intikal etmesi gerektiğini ifade etmiştir. (eTTK m. 526)

⁸⁹⁶ Arslanlı ve Domanıç, 1989: 352; Ekşi, 2005: 71; Teoman, 2012c: 175.

⁸⁹⁷ Pulaşlı, 2020: 765; Taşdelen, 2012: 111; Şener, 2017: 160-161; Domanıç ve Arslanlı, 1989: 353-354; Teoman, 2012c: 172.

⁸⁹⁸ Şener, 2017: 161.

⁸⁹⁹ Pulaşlı, 2020a: 765; Botschaft, 2001: 3183; Öğretide, bu paylara ilişkin hakların şirketin elinde bulunduğu süre içinde donmasını esas sermayenin korunması ilkesine daha uygun olduğu görüşündedirler. Bkz. Poroy vd., 2019: 430.

⁹⁰⁰ Pulaşlı, 2018a: 2780.

⁹⁰¹ Şener, 2017a: 159; Poroy vd., 2019: 429; Çamoğlu, 2020: 47; Çapa, 2013: 121; Pulaşlı, kanunda müdürlere verilecek yetki süresi hakkında açık bir düzenleme olmadığını, bu hususta AŞ'lere ilişkin TTK m. 379/2 hükmünde öngörülmüş olan beş yıllık sürenin burada da olması, ayrıca verilecek yetkilendirme kararında iktisap edilecek paylara ödenecek bedele ilişkin alt ve üst sınırlarında gösterilmesi gerektiği görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 763.

⁹⁰² Poroy vd., 2019: 429; Bahtiyar, 2020: 442; Şener, 2017a: 159; Çamoğlu, 2020: 47.

tarafından yapılması yeterlidir⁹⁰³. Payın devri konusunda şirkete haber verildikten sonra müdürler tarafından TTK m. 414 maddede belirtilen usulle genel kurulunu toplantıya davet etmesi ve bu devre onay vermesi gerekir. Devir ancak onayla geçerli hale gelir⁹⁰⁴. TTK m. 595/7 gereği şirkete yapılan başvurudan itibaren üç ay içinde genel kurul tarafından reddedilmediği takdirde devre onay verilmiş sayılır⁹⁰⁵. Üç aylık sürenin başlangıcı devre ilişkin başvurunun şirketin yetki alanına ulaşması ile başlar⁹⁰⁶. Üç aylık sürenin başlangıcıyla ilgili olarak TBK m. 92/1.3 gereği “*Ay olarak veya yıl, yarıyıl ve yılın dörtte biri gibi birden çok ayı içeren bir zaman olarak belirlenmiş süre, sözleşmenin kurulduğu gün ayın kaçınıcı gününü ise son ayın bunu karşılayan gününde dolmuş olur. Son ayda bunu karşılayan gün yoksa süre, bu ayın son günü dolmuş sayılır*” şeklinde ifade edilmiştir⁹⁰⁷. Bu süre zarfında genel kurul tarafından red yönünde bir karar alınıp başvurana iletilmemesi veya herhangi bir cevap vermeden geçirilmesi durumunda, şirketin payın devrine örtülü olarak onay verdiği anlamı çıkar⁹⁰⁸. Bu şekilde genel kurulun sessiz kalarak pay devrinin sürüncemede kalması önlenmek istenmiştir⁹⁰⁹. Bu örtülü onayla birlikte devralan ortaklık sıfatına haiz olup, pay sahibi olduğuna dair tespit davası açabilir⁹¹⁰.

2.3.8.5. Devir Yasağı

Kural olarak limited şirkette ortaklar, esas sermaye paylarını serbestçe devredebilirler (TTK m. 593/1)⁹¹¹. eTTK m. 520/3’te yer alan, limited şirket ortağının esas sermaye payına

⁹⁰³ Kural olarak şirkete bildirimin devreden ve devralan tarafından birlikte yapılması gerektiği ancak taraflardan birisi tarafından yapılan bildiriminde yeterli olduğunu belirtmektedir. Bkz. Çamoğlu, 2020: 53; Çağa, 1974: 596; Devir işlemini limited şirkete bildirme hak ve yükümlülüğünün devredende olduğunu ancak devralanında bu yetkiyi haiz olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Tekinalp, 2003: 3.

⁹⁰⁴ Aydın, F. (2019). *Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler Limited Şirketler ve Şirketler Topluluğu*. Bilge Yayınevi, Ankara, s. 809; Şener, 2020: 637; Öz, 2020: 42.

⁹⁰⁵ Demirkapı, 2008: 328; Tekinalp, 2020: 556; Şener, 2020: 628; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 236; Eski, 2018: 55; Turanlı, 2015: 39; İsv. BK m. 787/2’de esas sermaye payının devrinin genel kurul tarafından onaylanması için süre gerekli araştırmaların yapılabilmesi için altı ay olarak belirlenmiştir. Genel kurulun sağlıklı bir araştırma yapabilmesi için TTK’deki üç aylık süre bu anlamda yetersizdir. Bkz. Doğrusöz Koşut, 2016: 381.

⁹⁰⁶ Şener, 2020: 638; Doğrusöz Koşut, 2016: 380; Şener, 2017a: 308; Poroy vd., 2019: 421.

⁹⁰⁷ Y. 11. HD., 12.02.2019 T., 2017/4053 E., 2019/1088 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar/2255793/?v=list&aranan=limited%C5%9Firket%20pay%20devri> (Erişim Tarihi: 17.11.2021).

⁹⁰⁸ Şener, 2020: 641; Doğrusöz Koşut, 2016: 380; Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıkta, hisseyi noterden devralmasından sonra bu devri davalı şirket ve ortaklarına bildirmiş olmasına rağmen 3 ay içerisinde devrin şirket genel kurulu tarafından reddedilmemiş olması nedeniyle 6102 sayılı TTK’nın 595/7 hükmü gereğince şirket genel kurulunun onay verdiğinin kabul edilecek olması, gerekti yönünde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 07.05.2019 T., 2018/1865 E., 2019/3488 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgi/BankasiIstemci/Web/> (Erişim Tarihi: 12.01.2022).

⁹⁰⁹ Pulaşlı, 2018a: 2757; Türe, 2022: 157; Aksu Özkan, 2020a: 235; Kendigelen, 2016: 501; Turanlı, 2015: 40; Pulaşlı, 2020a: 755; Bahtiyar, 2020: 448; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 236; Çapa, 2013: 11.

⁹¹⁰ Şener, 2020: 641.

⁹¹¹ Wicke, 2020: 207; Doğrusöz Koşut, 2016: 370; Turanlı, 2015: 13; GmbHG 15/1’de de payların serbestçe devredilebileceği belirtilmiştir. Bkz. <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

karşılık olarak koymayı taahhüt ettiği sermaye ayın cinsinden ise şirketin kuruluşundan itibaren üç yıl içinde başkasına devredilemeyeceğine ilişkin hüküm TTK'ye alınmamıştır⁹¹². Ancak şirket sözleşmesiyle sermaye payının devri yasaklanabilir (TTK m. 595/4). Bu durumda yasak şirketin kendisine de etkili olacak ve kendi esas sermaye payını devralamayacaktır⁹¹³.

2.3.8.6. Pay Devir Sözleşmesinde Cezai Şart

Her borç ilişkisinde alacaklı borçlunun borcunu sözleşmeye uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak için ondan birtakım güvenceler isteyebilir⁹¹⁴. Pay devir sözleşmesinde tarafların yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmesi için sözleşmenin ifası cezai şartla güçlendirilebilir⁹¹⁵. Cezai şart, borca ilişkin ilave bir anlaşma olup, cezaya ilişkin anlaşmanın, asıl sözleşmede yer alması gerekli değildir. Sonradan ek bir anlaşma şeklinde de yapılabilir. Bu ek anlaşma asıl sözleşmenin şekline bağlıdır⁹¹⁶. Cezai şartın ilk amacı, payı devreden anlaşılmaya uygun davranmaya sevk etmek, ikinci amacı ise devralanın durumunu daha elverişli hale getirmektir⁹¹⁷.

Cezai şart, payı devredecek olan pay sahibinin payın devrini hiç ya da gereği gibi ifa etmemesi durumunda, payı devralacak kimseye karşı bir edimi yerine getireceği taahhüdünde bulunması durumudur (TBK m. 179/1). Buradaki cezai şart ferî niteliktedir⁹¹⁸. Geciktirici koşula bağlı olup payını devreden kusurlu olarak payını devredememesi veya kötü ifa etmesi hallerinde ortaya çıkmaktadır⁹¹⁹. Payı devredecek ortak, sözleşmeye aykırı davrandığında cezai şart muaccel hale geleceğinden fer'i değil asli borç niteliği kazanacaktır⁹²⁰. Ancak cezai şartın muaccel hale gelebilmesi için asıl borcun muaccel olması ve ihlal edilmiş olması gerekir⁹²¹.

TBK m. 182/2 hükmü gereğince pay devir sözleşmesi herhangi bir sebeple geçersiz olursa ya da aksi kararlaştırılmış olmadıkça payı devreden sorumlu tutulamayacağı bir sebeple imkânsız hale gelirse cezai şartın ifası istenemez. Burada TBK m. 136 gereği kusursuz

⁹¹² Ekşi, şirketi ve şirket alacaklılarını koruyan bu düzenlemenin TTK'ye alınmamasının yerinde olmadığı görüşündedir. Bkz. Ekşi, 2005: 46.

⁹¹³ Yıldız, 2007: 150; Öz, 2020: 51.

⁹¹⁴ Kılıçoğlu, 2020: 980; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 377; Cansel E. ve Özel Ç. (2014). "Türk Borçlar Hukukunda Ceza Koşulu". *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, Özel Sayı (8), s. 713; Korkmaz, S. (2018). *İfaya Eklenen Ceza Koşulu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 7.

⁹¹⁵ Şener, 2020: 607; Korkmaz, 2018: 22.

⁹¹⁶ Nomer, 2020: 502; Kılıçoğlu, 2020: 984; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 380; Cansel ve Özel, 2014: 721.

⁹¹⁷ Kılıçoğlu, 2020: 981; Asıl amacın borçluyu ifaya zorlama olduğu yönünde bkz. Korkmaz, 2018: 25.

⁹¹⁸ Kılıçoğlu, 2020: 983; Şener, 2020: 607; Hatemi ve Gökyayla, 2017: 377.

⁹¹⁹ Nomer, 2020: 502; Korkmaz, 2018: 5.

⁹²⁰ Kılıçoğlu, 2020: 985; Cansel ve Özel, 2014: 713-714.

⁹²¹ Hatemi ve Gökyayla, 2017: 378; Cansel ve Özel, 2014: 729-730.

sonraki imkânsızlık sebebiyle pay devir işlemi son bulacağından cezai şartın feriliğinden dolayı istenemeyecektir⁹²².

Pay devir sözleşmesi müdür tarafından temsilci vasfı ile yapılmışsa işlem geçerli, müdürün temsil vasfı yoksa yetkisiz temsilden bahsedilir. Müdür temsilci olarak işlem yapmamışsa kendisinin pay üzerinde tasarruf yetkisi olmadığından payın mülkiyeti ortakta kalmaya devam eder⁹²³. Yargıtay bir kararlarında da şekle uygun olmayan devir sözleşmesinin ve buna bağlı kararlaştırılmış olan cezai şartın geçersiz olduğunu içtihat etmiştir⁹²⁴.

2.3.9. Red Durumunda Devreden ile Devralan Arasındaki Sözleşmenin Durumu

Limited şirket genel kurulu tarafından devir sözleşmesinin reddedilmesi durumunda, taraflar arasında sözleşmenin geçerli olacağı konusunda iradeleri saptanabilirse, öğretide devir sözleşmesi bir alt ortaklığa bürüneceği ve ortaklığa sıkı sıkıya bağlı olmayan kâr payı, tasfiye payı gibi haklar devralana geçeceği ifade edilmiştir⁹²⁵. Kanaatimizce, genel kurul tarafından pay devir sözleşmesinin reddedilmiş olması durumunda TTK m. 595 hükmünün emredici niteliğinden dolayı taraflar arasında sözleşmenin geçerli olacağına dair iradeleri saptansa dahi sözleşme geçersiz sayılacaktır.

2.3.10. Şirket Pay Devir Talebi Reddedilen Ya da Pay Devri Yasaklanmış Ortağın Hakları

Limited şirket ortağı şirket esas sermaye payının şirket sözleşmesi ile yasaklanması veya genel kurulun payın devrine ilişkin işleme onay vermeyi reddetmesi durumunda çıkma hakkına ve payın değeri olan ayrılma akçesini isteme hakkına sahiptir.

2.3.10.1. Çıkma Hakkı

Çıkma hakkı limited şirket ortağını, ortaklıktan kendi hür iradesi ile ayrılmasını ifade eder⁹²⁶. Haklı sebeplerin varlığı halinde şirketten çıkma TTK m. 638/2’de düzenlenmiştir. Şirket ortağının bu hakkı kullanması için şirket sözleşmesinde öngörülmüş olması gerekmez. Şirket esas sözleşmesiyle ortaklara ortaklıktan çıkma hakkı tanınmamışsa, bu durum ortağın

⁹²² Kılıçoğlu, 2020: 983.

⁹²³ Şener, 2020: 608.

⁹²⁴ Hatemi ve Gökyayla, 2017: 377; Y. 11. HD, 14.11.2016 T., 12166 E., 8775 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2951-2952; Şener, 2020: 608.

⁹²⁵ Çağa, 1974: 601.

⁹²⁶ Dinç, 2017b: 155; Şener, 2020: 981; Taşdelen, 2012: 85; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, Çıkma hakkı, ortağın özgür iradesi ile ortaklıktan çıkma istemini içerir. Çıkma hakkını kullanarak ortaklıktan ayrılan ortağın, ortaklığa ait bütün hak ve mükellefiyetleri sona ererek şirketle arasındaki bütün ilişkisi kesilmiş olacaktır Y HGK, 06.02.2020 T., 2019/658 E., 2020/101 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar> (Erişim Tarihi: 23.05.2022).

hiçbir şekilde ortaklıktan çıkamayacağı ve bu yönde bir hakkının bulunmadığı anlamına gelmez. Zaten böylesi bir kabul ortağın kişilik haklarına ve limited şirketin yapısına uygun olmaz⁹²⁷. Şirket esas sözleşmesinde çıkma sebeplerinin ve usulünün düzenlenmiş olduğu durumda ortaklıktan çıkma, şirket sözleşmesinde böyle bir sebep gösterilmemişse ancak dava yolu ile haklı bir sebebe dayanarak kullanabilecektir.

Çıkma, şirket sözleşmesinde düzenlenen çıkma (TTK m. 638/1)⁹²⁸, haklı sebebe dayanarak mahkeme kararıyla çıkma (TTK m. 638/2) olmak üzere iki şekilde düzenlenmiştir. Genel kurul payın devrine ilişkin oylamada red kararı vermesi durumunda TTK m. 595/5 hükmüne göre haklı sebeplerle ortaklıktan ayrılabilir⁹²⁹. Salt genel kurulun pay devrini reddetmiş olması tek başına haklı sebep teşkil etmez, mahkemenin somut olaya göre bu hallerin çıkmayı haklı gösteren sebepler olup olmadığını incelemesi gerekir⁹³⁰. Esas sözleşmede bir düzenleme yer almasa bile, haklı bir nedenin bulunması durumunda şirket ortağı ortaklıktan çıkma hakkını kullanabilir. Haklı sebeplerin neler olduğu⁹³¹ nitelik ve özellikleri hakkında

⁹²⁷ Açıklan, 2019: 97; Şirket sözleşmesine konulacak hükümle çıkma hakkının kaldırılması, sınırlandırılması ya da daha ağır şartlara bağlanması mümkündür. Bkz. Öztürk Dirikkan H. (2005). *Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı*. Yetkin Yayınları, Ankara, s. 34; Şener, 2017a: 876; Özdoğan Daloğlu, T. (2019). *Limited Şirketlerde çıkma ve Çıkarılma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 30.

⁹²⁸ Şirket sözleşmesiyle düzenlenebilen çıkma sebepleri için bkz. Siffert vd., 2008: Art. 822, N. 4; Nussbaum vd., 2007: Art. 822, N. 21.

⁹²⁹ Şener, 2017a: 316; Yasan, 2018: 149; Altaş, 2017: 276; Şener, 2020: 981; Karaağaç, S. S. (2021). “Limited Şirkette Ortağın Çıkma Hakkı ve Ayrılma Akçesi”. *Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı*, s. 128; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 462; Doğrusöz Koşut, 2016: 380; Özer, 2019: 190; Tekinalp, 2020: 557; Poroy vd., 2019: 423; Yavuz, 2013: 82; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, TTK m. 595/5 hükmünde de genel kurulun onay vermeyi reddetmesi halinde, ortağın haklı sebeple şirketten çıkma hakkının saklı kalacağını hüküm altına alındığı, ortaklar genel kurulunun Yasa’nın kendisine verdiği ve ana sözleşme ile aksi öngörülme konunda var olan yetkisini kullandığına karar vermiştir. Y. 11. HD., 16.03.2017 T., 2016/2794 E., 2017/1590 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasi/IstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.01.2022).

⁹³⁰ TTK m. 595/5 gerekçesi; Şener, 2017a: 322; Çamoğlu, 2020: 39; Poroy vd., 2019: 423; Türe, 2022: 162; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 83; Tekinalp, 2020: 557; Çapa, 2013: 11-12; Özer, 2019: 191; Açıklan, 2019: 97; Kendigelen, payın devrinin yasaklanması veya genel kurulun devre onay vermemesi durumunda, ortağın haklı nedenle şirketten çıkma hakkının saklı olduğunun söz edilmesinin ayrıca sorgulanması gerektiğini, sırf devir yasağı veya red kararı verilmesi ile şirketten çıkma konusunda haklı bir sebep kabul edilmesi tehlikesinin bulunduğunu belirtmiştir. Bkz., Kendigelen, 2016: 502; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, haklı sebeplerin gerçekleşmediği, şirketin fiili durumuna çıkmak isteyen ortağın kendi kusuru ile sebebiyet verdiği gerekçesiyle çıkmasına ilişkin başvurusunu oybirliği ile reddetmiştir. Y. 11. HD., 29.05.2017 T., 2016/4697 E., 2017/3157 K., karar için bkz. Pulaşlı, 2020a: 770; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “Türk Ticaret Kanunu madde 638/2 hükmünde, ortağa haklı sebeplerin varlığı halinde çıkma davası açabilme olanağı tanınmıştır. Bu nedenle çıkma isteğinde bulunan ortağın öne sürdüğü sebep veya sebeplerin gerçekten var olup olmadığını yahut haklı olup olmadığını mahkeme değerlendirecektir.” Y. 11. HD., 03.02.2015 T., 2014/15047 E., 2015/1168 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar> (Erişim Tarihi: 23.05.2022); Berberoğlu Yenipınar, 2018: 308-309.

⁹³¹ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “Davacının rızası dışında, müdürlüğüne dayanak ana sözleşme düzenlemesinin değiştirilmesi ile davacının kurucu ortak olma yönündeki iradesinin temel gerekçesinin ortadan kalktığı, şirketin kuruluşundan itibaren ortaklar arasında çekişme olduğu, tanık beyanlarından bu çekişmenin dava dışı ortağın hakaretlerine dek vardığının anlaşılması karşısında asıl davada davacının çıkma talebinin haklı nedenlere dayandığı anlaşılmaktadır. Haklı sebeple ortağın ortaklıktan çıkarma için limited şirket tarafından mahkemeye başvurulmadan önce limited şirket genel kurulunda TTK 621/1-h maddesi uyarınca ve nitelikli çoğunluk tarafından bu kapsamda bir kararın alınması dava şartıdır. TTK’nin 621. maddesi uyarınca şirket

kanunda bir sınırlama getirilmemiştir⁹³². TTK m. 245'te, “*bir ortağın şirketin yönetim işlerinde veya hesaplarının çıkarılmasında şirkete ihanet etmiş olması*” veya “*bir ortağın kendisine düşen asli görevleri ve borçları yerine getirmemesi*” vb. haller haklı sebep olarak nitelendirilmiştir. Kanunda sayılan bu haller örnek niteliğinde olup; her somut olayda haklı sebebin var olup olmadığı ayrı ayrı incelenmesi gerekir. Dürüstlük kuralları ve hakkaniyet gereğince ortaklardan artık limited şirkette kalması beklenemiyorsa bu halde ortak çıkma hakkını kullanabilir. Her ortak haklı sebeplerin varlığı durumunda çıkmasına karar verilmesini şirketten isteyebilir⁹³³. Haklı sebepler, şirketten kaynaklanabileceği gibi ortaklar arası ilişkilerden veya çıkmak isteyen ortağın şahsından da kaynaklanabilir⁹³⁴. Haklı sebebe dayanarak dava açan ortak bu iddiasını ispatlamalıdır⁹³⁵. Şirket sözleşmesi ile ortaklara şirketten çıkma hakkı tanınabilir. Çıkma hakkının kullanılması belirli şartlara bağlanabilir (TTK m. 638/1). Çıkma ortağın şirket ile arasındaki ilişkiyi çözen ve TTK ile şirket sözleşmesinin yüklediği görev ve yükümlülükleri sona erdiren bir işlemdir⁹³⁶. Çıkma hakkı emredici bir niteliğe sahip olup, şirket sözleşmesine hüküm konulmak suretiyle ortağın elinden alınması mümkün değildir. Bu şekilde pay devrinin zorlaştırılması ya da tamamen yasaklanmasının sonuçları yumuşatılmaya çalışılmıştır⁹³⁷. Çıkma hakkı bazı şartların gerçekleşmesine bağlanabilir⁹³⁸.

Çıkma hakkı, ortağın iradi olarak şirkete yönelttiği tek taraflı yenilik doğurucu bir irade beyanı olup, ortak bu irade beyanını şirketteki ortaklık durumunun sona erdirilmesi anlamında

ortağının şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması konusundaki genel kurul kararlarının temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabileceği öngörülmüş olup 2 ortaklı limited şirketlerde ortaklardan sadece birinin iştiraki ile toplanan genel kurulda kanunda aranan nitelikte çoğunluğun sağlanamayacak olması karşısında mezkur karar yok hükmündedir.” şeklinde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 17.06.2020 T., 2019/3224 E., 2020/2963 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 15.05.2021); Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, ortak haklı sebeplerle çıkmayı talep etmesi için nesnel kanıtlara dayanması gerektiğine içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 21.11.2017 T., 2016/4188 E., 2017/6392 K., karar için bkz. Çamoğlu, 2020: 63.

⁹³² Altaş, 2017: 276; Genel kurulun esas sermaye payının devrine onay vermeyi reddetmesi ya da şirket sözleşmesinde devri yasaklayan bir hükmün bulunması halinde, ortağa doğrudan doğruya yasal bir çıkma hakkı olarak görmemiş, somut şartlarda bu durumların çıkmayı haklı bir sebep olarak görülüp görülmeceğini takdirini hâkime bırakmıştır. Bkz. Poroy vd., 2019: 423.

⁹³³ Şener, 2020: 981; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 244; Pulaşlı, 2018a: 2809; Şener, 2020: 977.

⁹³⁴ Şener, 2020: 981; Özdoğan Daloğlu, 2019: 77.

⁹³⁵ Y. 11. HD., 22.06.2016 T., 2015/9114 E., 2016/6883 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar/> (Erişim Tarihi: 19.05.2021).

⁹³⁶ Öztürk Dirikkan, 2005: 19; Yıldız, 2007: 161; Özdoğan Daloğlu, 2019: 15.

⁹³⁷ Şener, 2017a: 322; Gürpınar, B. (2016). “Limited Şirkette Çıkma ve Çıkmaya Katılma”. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XX (2), s. 79; Şener, 2020: 981; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 462; Turan, 2021: 238; Tekil, 1994: 77; Öztürk Dirikkan, 2005: 38; Açıklan, 2019: 96.

⁹³⁸ Şirketin kurulmasının üzerinden belirli bir süre geçmesi, belli bir süre önce haber verilmesi, şirketin belirli bir bilançooya ulaşması, başlanılan projenin bitirilmesi vb., bkz. Poroy vd., 2019: 436; Taşdelen, 2012: 176; Çebi, 2019:245.

kullanmaktadır⁹³⁹. Çıkma hakkının varlığı durumunda bu hakkı, ortak tek başına kullanabileceği gibi temsilcisi vasıtasıyla şirkete bildirerek kullanabilir⁹⁴⁰.

Payın devrinin şirket sözleşmesi gereği yapılamaması veya imkânsız olması durumunda her zaman çıkmaya olanak tanıyan başlı başına haklı bir sebep olarak nitelendirilemez. Ortağın çıkma hakkını kullanabilmesi için aynı zamanda payın devrinin reddedilmesi yanında diğer sebeplerle de (kötü yönetim, hâkim ortağın pervasızlığı) ortaklık ilişkisinin çekilmez hale gelip gelmediğine de bakılmalıdır⁹⁴¹.

2.3.10.1.1. Pay Devrinin Sözleşme ile Yasaklanmış Olması veya Genel Kurul Onay Vermeyi Reddetmiş Olması

Limited şirketlerin işletme konusuna ulaşmak için pay sahiplerinin şahsi vasıflarının önemli olduğu durumlarda ortağın payını devretmesi, aynı vasıflara sahip olmayan başka birinin şirkete katılması işletme konusunun elde edilmesini imkânsız kılabilir⁹⁴². Limited şirket esas sermaye payını devretmek isteyen ortak, şirket sözleşmesinde pay devrinin yasaklanması ya da pay devrinin yasak olmamasına rağmen genel kurul payın devrine onay vermekten kaçınması durumunda haklı sebeple şirketten çıkabilmek için dava açabilmektedir⁹⁴³. Haklı sebebin gerçekleşip gerçekleşmediğini takdir yetkisi ise davaya bakacak hâkime ait olup, hâkim söz konusu sebebin haklı olup olmadığını değerlendirirken ilgili limited şirketin yapısını da göz önünde bulundurmalıdır⁹⁴⁴. Genel kurulun pay devrine onay vermeyi reddetmiş olması durumunun ortaklıktan çıkma hakkı vermesi ortaklarca kötüye kullanılabilecek niteliktedir.

Şirket red hakkını tek başına kullanamaz. Şirket sözleşmesinde aynı zamanda red hakkını kullanırken, devredecek ortağa payını gerçek değerden almayı önermesi veya alacak kişiyi göstermesi gerekir⁹⁴⁵. Bu kurallar ayrılma klozu (escape clause) olarak adlandırılmaktadır. Bu durumda şirket ya devre muvafakat etmek veya payını devredecek ortağın payını gerçek değerinden almak ya da alacak kişiyi gösterme konusunda seçim hakkına

⁹³⁹ Gürpınar, 2016: 77; Tokcan, 2018: 59; Dinç, 2017b: 155; Çıkma hakkı ortak tarafından ortaklığa karşı açılır. Yargıtay içtihatları da bu yöndedir. Y. 11. HD., 27.01.2016 T., 2015/6787 E., 2016/817 K., karar için bkz. Şener, 2020: 977-978; İki ortaklı limited şirketlerde davanın ortaklardan birisi tarafından diğerine karşı açılması gerektiği hakkında, Y. 11. HD., 07.02.2018 T., 2016/6768 E., 2018/827 K., karar için bkz. Şener, 2020: 992-993; Aksi yönde Yargıtay kararları da mevcuttur. Y. 11. HD., 14.11.2016 T., 2013 E., 8790 K.; Y. 11.HD., 06.03.2019 T., 2019/640 E., 2019/1880 K., karar için bkz. Şener, 2020: 1068-1069.

⁹⁴⁰ Gürpınar, 2016: 79; Özdoğan Daloğlu, 2019: 27.

⁹⁴¹ Tekinalp, 2020: 557; Bahtiyar, 2020: 459; Şener, 2017a: 322; Pulaşlı, 2020a: 768; Tekinalp, 2011: 372.

⁹⁴² Şener, 2017a: 320; Özdoğan Daloğlu, 2019: 40.

⁹⁴³ Yasan, 2018: 149; Doğan, 2012: 56; Tekinalp, 2020: 567; Ayoğlu, 2018: 156-157; Türe, 2022: 161.

⁹⁴⁴ Poroy vd., 2019: 423; Gürpınar, 2016: 87; Şener, 2020: 982; Cenkçi, 2018: 35; Açıkalm, 2019: 81; Öğretide birtakım yazarlar, şirket sözleşmesinde hangi hallerin haklı sebep sayılacağına ilişkin düzenleme yapılabileceği görüşündedirler. Bkz. Öztürk Dirikkan, 2005: 33; Özdoğan Daloğlu, 2019: 42.

⁹⁴⁵ Ünlü, 2015: 105; Şener, 2017: 319; Bahtiyar, 2020: 461; Palta, 2017: 65.

sahiptir⁹⁴⁶. Zira esas sözleşmede devir yasağı öngörülmüşse bu şekilde yasağın delinme tehlikesi ortaya çıkmaktadır⁹⁴⁷. TTK 636. maddesine göre ortaklardan birinin talebi üzerine haklı nedenlerden dolayı mahkemece her zaman şirketin feshine karar verilebilecektir⁹⁴⁸. Dava şirketin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine açılacaktır. Mahkeme haklı sebebin gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirirken sadece esas sermaye payının sözleşme ile yasaklanmış veya genel kurulun payın devrine onay verilmediğinin tespiti ile yetinecektir⁹⁴⁹. TTK m. 612/2'ye göre, şirketin kendi paylarını şirket sözleşmesi veya mahkeme kararına dayanarak ortakların çıkması ya da çıkarılması durumunda edinmiş ise bu halde esas sermaye payının devrine ilişkin usul uygulanmayacaktır. Yani devir sözleşmesi veya genel kurul kararına bakılmayacaktır⁹⁵⁰.

2.3.10.1.2. Devralanın Ödeme Gücünün Şüpheli Görülmesi

TTK m. 595/6 uyarınca, şirket sözleşmesinde ek ödeme veya yan edim yükümlülükleri öngörüldüğü takdirde, devralanın ödeme gücü şüpheli görüldüğü için ondan istenen teminat verilmemişse, genel kurul şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasa bile, onayı reddedebilir⁹⁵¹. Bu durumda şirket ortağı haklı sebeplere dayanarak şirkette kalmak istemediğini belirtip çıkma hakkını kullanabilir. Şirket sözleşmesinde ek ödeme ve yan edim yükümlülüğü öngörülmemesi durumunda devralanın ödeme gücünün şüpheli görüldüğü gerekçesiyle pay devrinin şirket genel kurulunca reddedilmesi söz konusu değildir.

2.3.10.1.3. Çıkmanın Sonuçları

Şirket ortağı tarafından çıkma hakkının kullanılmasında, çıkma bildiriminin şirkete ulaştığı an, haklı sebeple çıkmada ise mahkeme hükmünün kesinleştiği anda çıkma gerçekleşmiş olur⁹⁵². Çıkma, buna ilişkin tescil işleminin ilanı ile hüküm ve sonuçlarını doğurur. Çıkma neticesinde ortağın şirketle olan ilişkilerinden kaynaklanan hak ve borçları

⁹⁴⁶ Şener, 2017a: 319; İsv. BK m. 786/3'de genel kurul pay devrine onay vermeyi reddediyorsa ortağın çıkma hakkı vardır. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

⁹⁴⁷ Gönen, 2013: 393.

⁹⁴⁸ Y. 11. HD., 15.01.2020 T., 2019/2500 E., 2020/424 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.05.2021); Y. 11. HD., 2019/3280 E., 2020/2361 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 08.05.2021).

⁹⁴⁹ Yasan, 2018: 149.

⁹⁵⁰ Yıldız, 2007: 150; Şirketin ortaklardan birinin payını alabilmesi için TTK m. 595'te belirtilmiş usule uyması gerekir. Devrin yasaklanması halinde şirket kendi paylarını pay devir sözleşmesi ile alması mümkün değildir. Bkz. Arslanlı ve Domaniç, 1989: 349; Yıldız, 2007: 150.

⁹⁵¹ TTK m. 595/6 hükmünün dayanağını İsv. BK m. 786/2 oluşturmaktadır. Bkz. Doğrusöz Koşut, 2016: 380; Türe, 2022: 160.

⁹⁵² Gürpınar, 2016: 94; Özdoğan Daloğlu, 2019: 142.

kural olarak sona erer ve ayrılan ortağa TTK m. 641-642’de düzenlenen esas sermaye payının gerçek değerine uyan bir ayrılma akçesinin ödenmesi gerekir⁹⁵³.

2.3.10.2. Ayrılma Akçesi

Limited şirket ortağı şirketten ayrıldığı takdirde, esas sermaye payının gerçek değerine uyan bir ayrılma akçesini isteme hakkına sahiptir (TTK m. 641/I). Bunun miktarı ise TTK m. 493/5’te “*mahkeme şirketin karar tarihine en yakın tarihteki değerini esas alır*” hükmü gereğince mahkeme kararına en yakın rayiç değeri esas almaktadır⁹⁵⁴. Kanunun gerekçesinde gerçek değer, en azından bilanço değerinin ifade edildiği belirtilse de yaşayan bir şirketin esas alınması ratio legis gereğidir⁹⁵⁵. eTTK’de, ayrılan ortağın ayrılma payını açıkça düzenlememesine karşın TTK’de, esas sermaye payının gerçek değerine uyan bir ayrılma akçesi talep edebileceğine ilişkin düzenleme yapılmıştır⁹⁵⁶. Yapılan düzenleme ile eTTK’de yer alan kanun boşluğunu bir hüküm ile doldurarak hem tartışmalara son vermek hem de adalete uygun bir çözüm getirmeyi amaçlamıştır⁹⁵⁷. Payını devrederek ortaklıktan çıkan pay sahibine ödenecek ayrılma akçesi, pay sahibinin esas sermaye koyma borcu söz konusu ise bununla takas edilebilmesi mümkündür⁹⁵⁸. Yargıtay’da haklı sebeplerin varlığı halinde ortakların çıkmasına izin verileceğini ve pay bedelinin kendisine ödeneceği yönünde içtihatı vardır⁹⁵⁹.

Ayrılan ortağın talep edeceği bu ayrılma akçesi şirket sözleşmesinde farklı bir şekilde de düzenlenebilir (TTK m. 641/2). Madde gerekçesinde, ayrılan ortağa esas sermaye payının gerçek değerine uyan bir ayrılma akçesinin ödenmesi gerektiğini belirtmektedir⁹⁶⁰. TTK m. 641/1 hükmü gereğince davacının çıkma payı karar tarihine en yakın tarihteki veriler esas alınmalı bunun içinde mahkeme tarafından davalı şirketin bağlı bulunduğu vergi dairesine bir müzekkere yazılarak buradan davalı şirketin karar tarihine en yakın tarihteki tüm finansal

⁹⁵³ Kendigelen, 2016: 556; Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 462.

⁹⁵⁴ Alışkan, 2013: 143; Y. 11. HD., 22.06.2017 T., 2016/6878 E., 2017/4007 K., karar için bkz. Pulaşlı, 2020a: 781-782.

⁹⁵⁵ Pulaşlı, 2020a: 780; Sevi, 2018: 156; Pulaşlı, 2018: 2795.

⁹⁵⁶ Yıldız, 2007: 171; Kendigelen, 2016: 556; Bahtiyar, 2020: 469; Pulaşlı, 2020a: 780; Tekinalp, 2011: 386; Çamoğlu, 2020: 90.

⁹⁵⁷ TTK m. 641 gerekçesi.

⁹⁵⁸ Can, 2011: 9; Kaya, 2013: 125.

⁹⁵⁹ Y. 11. HD., 21.10.2020 T., 2020/303 E., 2020/4336 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

⁹⁶⁰ TTK m. 641 gerekçesi; Yıldız, 2007: 171; Şener, 2017a: 923.

kayıtları ve eklerinin celbi ile bu kayıtlara göre ayrılma akçesinin hesaplaması gerekir⁹⁶¹. Ayrılma akçesinin bu şekilde hesaplanmasının hakkaniyete daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

2.3.10.3. Esas Sermaye Payının Gerçek Değerinin Mahkeme Tarafından Belirlenmesi

TTK m. 597/1 hükmüne göre, “*Kanunda veya şirket sözleşmesinde esas sermaye payının bedeli olarak gerçek değer öngörüldüğü durumlarda, taraflar anlaşamamışlarsa bu değer, taraflardan birinin istemi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince belirlenir*” kanun koyucu tarafların anlaşmasına öncelik vermiş, taraflar anlaşırsa başka bir işleme gerek görmemiştir⁹⁶². Taraflar devredilecek esas sermaye payının değeri üzerinde anlaşamamışlarsa, şirketin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından atanacak bilirkişiler marifetiyle payının gerçek değeri tespit edilecektir. Mahkeme, yargılama ve değer belirleme giderlerini kendi takdirine göre paylaştırır. Mahkemenin kararı kesindir (TTK m. 597/2).

2.3.11. Pay Devrinin Gerçekleşmemesi Durumunda Tazminat ve Sebepsiz Zenginleşme

Payın devrinin gerçekleşmemesi durumunda devralanın tazminat hakkının olabilmesi için devredenin genel kurul onayını garanti etmiş olması gerekir. Kusursuz imkânsızlık veya genel kurul onayının reddi durumunun devredene yüklenemeyeceği hallerde tazminat istenmesi mümkün değildir. Tazminat talebi için devredenin kusurlu olması gerekir⁹⁶³.

Taraflar ancak verdiklerini sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde geri isteyebilirler. Sebepsiz zenginleşme, bir kimsenin malvarlığında geçerli bir sebep olmaksızın artış olurken, diğer tarafın malvarlığında bir azalma olması durumudur. Sebepsiz zenginleşme bağımsız bir borç kaynağı olarak görülür⁹⁶⁴.

TTK m. 595/1’e göre limited şirket ortağının payını devretmesi için yazılı bir sözleşme yapılması ve imzaların noterde onaylanması şarttır. Devralacak üçüncü kişi payın devrine ilişkin olarak devreden ile anlaşır ve payın devredileceğine duyduğu güvenden kaynaklı birtakım ifalarda bulunmuş olur. Şirket genel kurulunun devre onay vermemiş olması ya da başka bir sebepten devir gerçekleşmezse, yapılan ödeme için payı devredecek olan TBK m.

⁹⁶¹ Y. 11.HD., 15.01.2020 T., 2019/2500 E., 2020/424 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.05.2021); Y. 11. HD., 17.09.2015 T., 2015/2122 E., 2015/9396 K.; Y. 11. HD., 21.03.2016 T., 2015/8441 E., 2016/3065 K., bkz. Cenkçi, 2018: 14.

⁹⁶² Çamoğlu, 2020: 52; Altaş, 2017: 280; Ünlü, 2015: 105; Palta, 2017: 70; Kendigelen, 2016: 556.

⁹⁶³ Pulaşlı, 2018a: 2767; Şener, 2017a: 316-317; Çağa, 1974: 600; Özer, 2019: 191.

⁹⁶⁴ Nomer, 2020: 293; Kılıçoğlu, 2020: 647-648.

77/1'e göre sebepsiz zenginleşme davası açabilir⁹⁶⁵. Bu dava devralacak olan üçüncü kişinin geri isteme hakkını öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde zenginleşmenin meydana geldiği tarihten başlamak üzere on yılda zamanaşımına uğramaktadır (TBK m. 82/1)⁹⁶⁶. Bu sürenin kaçırılması durumunda “*culpa in contrahendo*” sorumluluğuna başvurulabileceği ifade edilmektedir⁹⁶⁷.

Sebepsiz zenginleşmede iadenin nasıl yapılacağına ilişkin olarak, sebepsiz zenginleşenin iyiniyetli olup olmamasına göre hareket edilir. Sebepsiz zenginleşen iyiniyetli ise yani iade yükümlüsü olduğunu bilmiyorsa veya bilmesi gerekmiyorsa iyiniyetli olarak kabul edilir. İade kapsamı, geri isteme zamanında elinde ne kalmışsa o miktar ile sınırlıdır. İade sırasında sebepsiz zenginleşmeyi oluşturan pay için yapmış olduğu zorunlu ve faydalı giderleri isteyebilir (TBK m. 80/1)⁹⁶⁸. Kötü niyetli sebepsiz zenginleşen, iade yükümlülüğünün olduğunu biliyor ya da bilmesi gerekiyorsa kötü niyetli olarak kabul edilir. Bu halde geri isteme zamanındaki değil, zenginleşme miktarını iade etmekle yükümlüdür. İade sırasında sadece yaptığı zorunlu giderleri isteyebilir. Yararlı giderlerinden ise sadece geri verme zamanında malda meydana gelen değer artışının ödenmesini isteyebilir (TBK m. 80/2)⁹⁶⁹.

⁹⁶⁵ Ata, 2021: 149; Y. 11. HD., 05.07.2018 T., 2017/1041 E., 2018/5002 K., karar için bkz. Şener, 2020: 644-645; Y. 11. HD., 21.06.2013 T., 11981 E., 13060 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2960-2961; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, davacının vaki ikrarı da gözetilerek taraflarca belirlenen 01.07.2010 tarihinde gerçekleşmeyen hisse devri nedeniyle davalıların bu tarih itibarıyla sebepsiz zenginleştiklerinin kabulü gerektiği yönünde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 05.07.2018 T., 2017/1041 E., 2018/5002 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.01.2022).

⁹⁶⁶ Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıkta, sebepsiz zenginleşme, bunlardan hangisi yoluyla gerçekleşmiş olursa olsun, sebepsiz zenginleşen, aleyhine zenginleştiği tarafa karşı, geri verme borcu altındadır. Taraflar arasındaki uyuşmazlığın niteliğine göre zamanaşımı süresi, TBK'nın 82. maddesinde için kanunda 2 ve 10 yıllık süreler olarak öngörülmüştür. Zamanaşımı, davacının dava açmaya hakkı olduğunu öğrendiği tarihten itibaren başlayacağına içtihat etmiştir. Y. 3. HD., 22.11.2021 T., 2021/6312 E., 2021/11810 K., karar metni için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 20.04.2022).

⁹⁶⁷ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “Taraflar sözleşme akdederken TMK 2. maddesine göre iyi niyet ve dürüstlük kuralları dahilinde hareket etmek zorundadırlar. Taraflar kusuru olsun olmasın, akid in'ikad etmeden akdin ifasına engel olabilirler. Bu ifa engeli nedeniyle karşı tarafın zarar meydana gelebilir. İşte bu halde sözleşme kurulmuş gibi sorumluluk söz konusu olacaktır ki sözleşme görüşmeleri arasındaki kusurlu davranışı ifade eden bu sorumluluk biçimi doktrin ve bir kısım yargı kararlarında da kabul edildiği üzere “*culpa in contrahendo*” sorumluluğudur. Bu halde taraflar sözleşme görüşmeleri sırasında henüz sözleşme kurulmasa da hukuki sorumluluk altına girmiş olup tarafların dürüstlük kuralları çerçevesinde yükümlülükleri vardır. Kusuruyla dürüstlük kuralına aykırı hareket ederek diğer tarafa zarar verenin davranışının sorumluluğu TBK 112 (818 sayılı B.K 96) maddesinde ifade edilen borcun ifa edilmemesinden kaynaklanan sorumluluktur. Bu durumda zamanaşımı süresi ise TBK 146 (818 sayılı BK m. 125) maddesinde düzenlenen 10 yıldır. Sonuç olarak, uyuşmazlıkta davalıların sorumluluğun “*culpa in contrahendo*” sorumluluğu, bu halde zamanaşımı süresi de TBK 146 maddesi gereğince 10 yıl olduğundan.” zamanaşımının henüz gerçekleşmediği ve bu sebeple dava açılabilirliğini ifade etmektedir. Y. 11. HD., 05.07.2018 T., 2017/1041 E., 2018/5002 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar/> (Erişim Tarihi: 19.05.2021).

⁹⁶⁸ Nomer, 2020: 307-309; Y. 11. HD., 08.05.2006 T., 2006/5428 E., 2006/5311 K., karar için bkz. Şener, 2017: 316.

⁹⁶⁹ Nomer, 2020: 307-310; Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıklarda, taraflar arasındaki sözleşmenin geçersiz olduğu durumlarda, alınanların iadesi konusunda on yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerektiği görülmüştür. Y.

2.3.12. Pay Devrinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme

Limited şirketlerin pay devrinde asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğu hem TTK'de hem de diğer özel kanunlarda belirtilmiştir⁹⁷⁰. Pay devrine ilişkin uyuşmazlıklarda dava şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde görülür⁹⁷¹. TTK m. 5/1 hükmünde, aksine bir hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine ya da tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevli olduğu belirtilmiştir. Yargıtay'ında aynı yönde içtihatları vardır⁹⁷². TTK'de hangi davaların ticari dava olduğu TTK m. 4/1'de⁹⁷³ açıklanmıştır. Bu kapsamda taraflar arasında payın devri sözleşmelerinden kaynaklanan ihtilaflarda bu sözleşmeye dayanan alacak davaları asliye ticaret mahkemesinde görülmesi gereken mutlak ticari davalardandır⁹⁷⁴. Ayrıca bu uyuşmazlıklar TTK m. 5/A hükmü gereği, konusu bir miktar paranın ödenmesine ilişkin alacak ve tazminat davaları dava açılmadan önce arabulucuya başvurulması dava şartı niteliğindedir⁹⁷⁵. Bu davalar beş yıllık zamanaşımı süresine tabidir⁹⁷⁶.

13. HD., 29.03.2011 T., 2010/9252 E., 2011/4762 K.; Y. 3. HD., 29.04.2014 T., 2014/532 E., 2014/6531 K, kararlar için bkz. Kılıçoğlu, 2020: 667.

⁹⁷⁰ Y. HGK., 15.05.2015 T., 2014/1491 E., 2015/1353 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 20.02.2021); Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, asliye ticaret mahkemesinin görev alanı olarak TTK'de ve diğer özel kanunlarda düzenlenmiş olduğu TTK m. 5/1 gereğince asliye ticaret mahkemesinin görevine, aksine bir düzenleme olmadığı sürece, dava olunan şeyin değerine yada tutarına bakılmaksızın tüm ticari davalar ile çekişmesiz yarı işlerinin asliye ticaret mahkemesinin görev alanına girdiği, limited şirket pay devrinin de TTK 4/1 düzenlemesi gereğince asliye ticaret mahkemesinde görülmesi gereken mutlak davalardan olduğunu içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 26.01.2017 T., 2016/14877 E., 2017/286 K., karar için bkz. Şener, 2020: 599-600.

⁹⁷¹ Göcet, 2017: 19; Y. 11. HD., 16.01.2017 T., 2016/14877 E., 2017/286 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar/> (Erişim Tarihi: 17.11.2021).

⁹⁷² Y. 11. HD., 04.10.2016 T., 146 E., 7746 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 421-422; Y. HGK., 15.05.2015 T., 2014/1491 E., 1353 K., karar için bkz. <https://www.izmirbarosu.org.tr/pdfsosya/sayi-2016-220161213112320507.pdf> (Erişim Tarihi: 20.11.2021).

⁹⁷³ TTK m. 4'de, "Her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın; a) Bu Kanunda, b) Türk Medenî Kanununun, rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ilâ 969 uncu maddelerinde, c) 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun malvarlığının veya işletmenin devralınması ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi hakkındaki 202 ve 203, rekabet yasağına ilişkin 444 ve 447, yayın sözleşmesine dair 487 ilâ 501, kredi mektubu ve kredi emrini düzenleyen 515 ilâ 519, komisyon sözleşmesine ilişkin 532 ilâ 545, ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları için öngörölmüş bulunan 547 ilâ 554, havale hakkındaki 555 ilâ 560, saklama sözleşmelerini düzenleyen 561 ilâ 580 inci maddelerinde, d) Fikrî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta, e) Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde, f) Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde, öngörölen hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ticari dava ve ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi sayılır." şeklinde ifade edilmiştir.

⁹⁷⁴ Arkan, S. (2018). *Ticari İşletme Hukuku*. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, s. 108; Şener, 2020: 599-600.

⁹⁷⁵ Şener, 2020: 605.

⁹⁷⁶ Y. 11. HD., 05.11.2015 T., 2015/3202 E., 2015/11608 K., karar için bkz., <https://www.kararara.com/> (Erişim Tarihi: 17.05.2021).

2.3.13. Noter Tarafından Yapılan Payın Devri Sözleşmesinde Bedelin Ödenmediğine İlişkin İtirazlar

Limited şirket pay devir sözleşmesi TTK m. 595 hükmüne göre yapılırken devredilecek paya ilişkin kaç adedi, kime, hangi bedel üzerinden devredildiği ve bedelin alınıp alınmadığına ilişkin bilgileri içermek zorundadır. Devir sözleşmesinin yazılı ve imzaların noter tarafından onaylanması bir geçerlilik şartıdır⁹⁷⁷. Devir sözleşmesinde bedelin alındığına dair bir ibarenin bulunması durumunda, devreden pay bedellerinin kısmen veya tamamen alınmadığı yönündeki iddiasını ancak HMK m. 201'e⁹⁷⁸ göre kesin delillerle ispatlayabilir⁹⁷⁹. Pay bedelinin alınmadığına yönelik iddialarını devreden ispat edemediği takdirde açtığı davanın reddedilmesi olasıdır. Yargıtay içtihatları da aynı yöndedir⁹⁸⁰. Payın devri kapsamında hazırlanan sözleşmelerde yer alan her bir ifadenin taraflarca gerçek iradelerini yansıtabilecek şekilde kurulması önemlidir. Çünkü uyuşmazlık durumunda mahkemeler pay devir sözleşmesindeki ifadelerle göre hüküm kurmaktadır⁹⁸¹.

2.3.14. Esas Sermaye Payının Birden Fazla Ortağa Ait Olması

Limited şirket esas sermaye payının birden fazla kişiye ait olması durumunda paya ilişkin anonim şirkete benzer bir düzenleme getirilmiştir⁹⁸². Bu durumda ne pay bölünür ne de haklar bölünerek pay sahipleri tarafından kullanılabilir. Ortaklar, esas sermaye payından doğan haklarını, atayacakları ortak bir temsilci vasıtası ile kullanabilirler (TTK m. 599/2). Ortak

⁹⁷⁷ Poroy vd., 2010: 796; Şener, 2020: 618; Pulaşlı, 2018a: 2749, Pulaşlı, 2020a: 747; Turanlı, 2015: 40-41; Topsoy, 2019: 263; Tekinalp, 2020: 558; Pelvan, 2019: 85.

⁹⁷⁸ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, "Mahkemece davacının iddiasını kanıtlamakla yükümlü olduğu davacının yemin teklifi üzerine davalıların borç parayı inkâr etmeleri neticesinde davanın reddine karar verilmiştir. Kural olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 201. maddesi ile Senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler iki bin beş yüz Türk lirasından az miktara ait olsa bile tanıkla ispat olunamaz..." şeklinde içtihat etmiştir. Y. 13. HD., 12.04.2017 T., 2015/41137 E., 2017/4373 K., karar için bkz., <https://www.kararara.com/> (Erişim Tarihi: 17.05.2021).

⁹⁷⁹ Şener, 2020: 623; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, pay devir sözleşmesinde pay bedeli karşılığı üçüncü kişi adına bono verilmiş olmasını, bononun tahsil edilememesi üzerine payı devralana sebepsiz zenginleşme davası açılmış. Yerel mahkeme taraflar arasında yapılan sözleşmede, senedin teslimiyle sözleşme şartlarının yerine getirildiği ve tarafların birbirlerine rücu edemeyeceklerinin kabul edilmiş olduğu, bu durumda davalının sözleşmede kararlaştırıldığı gibi senedi vermekle yükümlülüğünü yerine getirmiş olduğu ve verilen senet nedeniyle başlatılan takibin de derdest olduğu gerekçesi ile talebi reddetmiş. Temyiz üzerine, Yargıtay, pay bedeli karşılığı bono verilmesi ile sözleşme şartlarının yerine getirilmiş olduğu, devreden pay bedelini almadığı yönündeki itirazının dinlenemeyeceğine içtihat etmiştir. Y.11. HD., 24.11.2021 T., 2020/6911 E., 2021/6546 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 18.05.2022).

⁹⁸⁰ Y.11. HD., 11.02.2016 T., 2015/7469 E., 2016/1369 K.; Y.11. HD., 11.02.2015 T., 2014/15860 E., 2015/1657 K.; Y. 11. HD., 15.11.2017 T., 2016/4254 E., 2017/6224 K.; Y. 11. HD., 27.09.2017 T., 2016/2157 E., 2017/4819 K.; Y. 11. HD., 01.06.2017 T. 2016/4643 E., 2017/3272 K.; Y. 11. HD., 03.01.2017 T., 2016/1083 E., 2017/34 K., kararlar için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/> (Erişim Tarihi: 10.09.2021).

⁹⁸¹ Yavuz, 2018: 150; Y. 11. H.D., 22.02.2017 T., 2016/5959 E., 2017/1049 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar/> (Erişim Tarihi: 20.08.2021).

⁹⁸² Bozkurt, 2020: 544.

temsilci atanmamışsa, şirket tarafından söz konusu payın maliklerinden birisine yapılacak tebligat tümü hakkında yapılmış sayılır (TTK m. 477/1). Haklı sebeplerin varlığı halinde temsilciyi reddedebilirler⁹⁸³. Birden fazla ortağa ait olan payın devrinde yetki atanacak ortak temsilci tarafından kullanılır. Ortak bir temsilci atanmamışsa payın devri için pay sahibi tüm ortakların katılımı zorunludur⁹⁸⁴.

Payın miras yoluyla birden fazla mirasçıya paylaştırılması durumunda ise TTK 596. maddenin uygulanmasına gerek olmayıp, her pay sahibi hakkını tek başına kullanabilir⁹⁸⁵. Limited şirket esas sermaye payı birden fazla ortağa ait olması durumunda, ortaklar şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinden dolayı şirkete karşı müteselsil olarak sorumludur (TTK m. 599/1). TTK’de müteselsil sorumluluk sadece ek ödeme ve yan edim yükümlülüğüne hasredilmiştir. Diğer hallerde sorumluluk pay oranları çerçevesindedir. Payları eşit ise sorumlulukta eşit olacaktır⁹⁸⁶.

2.3.15. Esas Sermaye Payının Devredildiğinin Tespiti Davası

Limited şirket ortağı esas sermaye payını devretmiş fakat şirket tarafından bu konuda bir işlem yapılmamışsa artık ayrılan ortak payın devrinin tespiti ile devrin ticaret siciline tescil ilanına karar verilmesi için mahkemeye başvurabilir. Payı devreden HMK m. 106/2’ye göre bu tespit davasını açmasına istisnai haller dışında, hukuken korunmaya değer güncel bir menfaatinin olması zorunludur⁹⁸⁷. Tespit davasında, payın usulüne uygun olarak devredildiğinin ispat külfeti, davacı konumunda bulunan payını devredendedir⁹⁸⁸. Tespit davası şirkete karşı açılması gerekir. Yargıtay vermiş olduğu bir kararda payı devralanında taraf gösterilmesi gerektiğini içtihat etmiştir⁹⁸⁹. Bu dava TTK m. 1521 hükmü dikkate alınarak basit yargılama usulüyle çözümlenmelidir. Basit yargılama HMK m. 320’ye⁹⁹⁰ göre yerine getirilir.

⁹⁸³ Bozkurt, 2020: 544; Ünlü, 2015: 105; Tekinalp, 2020: 563-564; Eriş, “Ortak bir temsilci” yerine “bir temsilci” ibaresinin daha uygun olduğunu çünkü “ortak bir temsilci” ibaresinin belirlenecek temsilcinin pay sahibi olacağı şeklinde bir izlenim yarattığı görüşündedir. Bkz. Eriş, 2017: 2980.

⁹⁸⁴ Pulaşlı, 2020a: 762; Pulaşlı, 2018a: 2777.

⁹⁸⁵ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “TTK 596. maddesinde düzenlendiği üzere esas sermaye payının miras yoluyla geçmesi halinde, tüm haklar ve borçların genel kurulun onayına gerek olmaksızın esas sermaye payını iktisap eden kişiye intikal edeceği, dolayısıyla temsilci atanmasında davacının hukuki yararının bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir”. Y. 11. HD., 16.12.2019 T., 2019/1597 E., 2019/8206 K. karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 21.05.2021).

⁹⁸⁶ Pulaşlı, 2020a: 762; Tekinalp, 2020: 564; Eriş, 2017: 2980.

⁹⁸⁷ Şener, 2020: 648; Şener, 2017a: 313; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, limited şirket ortağı olmadığına dair dava açan devralanın, davalı olarak hem şirketi hem de payı devralanı göstermesi suretiyle karar verilmesi gerektiğine dair içtihadı vardır. Y. 11. HD., 13.05.2013 T., 17738 E., 9732 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2946.

⁹⁸⁸ Y. 11.HD, 25.11.1996 T., 7922 E., 8218 K., karar için bkz. Şener, 2017a: 315.

⁹⁸⁹ Y. 11. HD., 02.06.2003 T., 253 E., 5762 K., karar için bkz. Şener, 2020: 678.

⁹⁹⁰ HMK m. 320’de, “Mahkeme, mümkün olan hâllerde tarafları duruşmaya davet etmeden dosya üzerinden karar verir. Daha önce karar verilemeyen hâllerde mahkeme, ilk duruşmada dava şartları ve ilk itirazlarla hak düşürücü süre ve zamanaşımı hakkında tarafları dinler; daha sonra tarafların iddia ve savunmaları çerçevesinde,

Payın devrinin tespiti davasında, payını devreden ortak, devrettiği paylara ilişkin olarak kendi ismini sicilden silinmesini isteyemeyeceği gibi⁹⁹¹ devrettiği paylara ilişkin olarak, şirket pay defterine kaydın tespitine yönelik bir dava da açamaz⁹⁹².

2.4. Pay Defterine Kayıt

Ticaret siciline tescil işleminden sonraki aşama limited şirket müdürü tarafından yeni pay sahibinin pay defterine kaydedilmesi eski pay sahibinin başka esas sermaye payı yoksa pay defterinden silinmesi aşamasıdır. Esas sermaye payının devir ve geçişinin ticaret siciline başvurulması kanunda açık bir şekilde düzenlenmişken (TTK m. 598/1), payın devrinin pay defterine kaydedilmesi hususunda açık bir düzenleme söz konusu değildir⁹⁹³. Pay devir işlemi şirket müdürleri tarafından genel kurul onay kararına yollama yapılarak pay defterine işlenir⁹⁹⁴. eTTK m. 520/1'e göre limited şirkette, pay devir işleminin tüm koşulları tamamlanmış olsa bile, pay devri, pay defterine yazılmadığı müddetçe geçerlilik kazanamayacağı belirtilmiştir⁹⁹⁵. TTK m. 595'te, eTTK'de öngörülmüş olan pay defterlerine yazılı olma kurucu devir niteliği kaldırılmıştır⁹⁹⁶. Keyfiyetinin pay defterine yazılması, pay sahipliğinin kazanılması veya kaybedilmesinde etkili olmayan bir usulü işlem olarak görülmüştür⁹⁹⁷. Dolayısıyla pay devrinin gerçekleşmiş sayılması için devir işleminin pay defterine kaydedilmesi zorunluluğu söz konusu değildir⁹⁹⁸. Pay devrinin pay defterine kaydı eTTK m. 520/1 hükmüne benzer bir düzenleme

anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları tek tek tespit eder. Uyuşmazlık konularının tespitinden sonra hâkim, tarafları sulhe veya arabuluculuğa teşvik eder. Tarafların sulh olup olmadıkları, sulh olmadıkları takdirde anlaşamadıkları hususların nelerden ibaret olduğu tutanağa yazılır; tutanağın altı hazır bulunan taraflarca imzalanır. Tahkikat bu tutanak esas alınmak suretiyle yürütülür.

Mahkeme, tarafların dinlenmesi, delillerin incelenmesi ve tahkikat işlemlerinin yapılmasını yukarıdaki fıkra da belirtilen duruşma hariç, iki duruşmada tamamlar. Duruşmalar arasındaki süre bir aydan daha uzun olamaz. İşin niteliği gereği bilirkişi incelemesinin uzaması, istinabe yoluyla tahkikat işlemlerinin yürütülmesi gibi zorunlu hâllerde, hâkim gerekçesini belirterek bir aydan sonrası için de duruşma günü belirleyebilir ve ikiden fazla duruşma yapabilir."

⁹⁹¹ Şener, 2020: 652.

⁹⁹² Y. 11. HD., 13.03.2006 T., 2846 E., 2570 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2968.

⁹⁹³ Oğuz, 2017: 199.

⁹⁹⁴ Poroy vd., 2019: 422.

⁹⁹⁵ Y. 11. HD., 28.01.2003 T., 8371 E., 864 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2971; Y. 11. HD., 22.05.2018 T., 2016/10442 E., 2018/3805 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 29.05.2021); Y. 11. HD., 08.01.2014 T., 2013/11162 E., 2014/304 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 27.04.2021).

⁹⁹⁶ Eriş, 2017: 2951.

⁹⁹⁷ Y. 11. HD., 22.05.2018 T., 2016/10442 E., 2018/3805 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 29.05.2021).

⁹⁹⁸ Tekinalp, 2020: 559; Gönen, 2013: 394; Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıklarda, pay defterine kaydı aramadan, genel kurul onayıyla pay devrinin gerçekleştiği yönünde kararları mevcuttur. Y. 11. HD., 15.01.2015 T., 2014/14676 E., 2015/409 K.; Y. 11. HD., 09.03.2015 T., 2014/17785 E., 2015/3214 K., kararlar için bkz. Ata, 2021: 151.

yer almadığı için kurucu değil açıklayıcı nitelik taşır⁹⁹⁹. Pay defterine kayıt şeffaflık gereği olup, kaydın devralan kişinin şirket ortağı olduğu yönünde ya da devralanın ortaklık sıfatının limited şirket tarafından tanınması gibi bir sonucu söz konusu değildir¹⁰⁰⁰.

2.4.1. Pay Defteri

Pay defteri, 865 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer almayan ve eTTK'ye de İsviçre düzenlemesinden gelen bir defterdir¹⁰⁰¹. TTK m. 594'ün madde gerekçesinde, eTTK 519. maddesinin bir tekrarı niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Fakat eTTK 519. maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları yeni düzenlemeye alınmamıştır¹⁰⁰². Limited şirketler esas sermaye paylarını gösteren bir pay defteri tutmak zorundadır (TTK m. 594/1). Pay defterinin tutulması şirket tarafından pay senedi çıkarılmasına bağlı değildir. Şirket ister ispat aracı şeklinde isterse nama yazılı senet çıkarmış olsun pay defteri tutmak zorundadır¹⁰⁰³. TTK 595. maddenin eTTK m. 519'dan farkı ise 1. fıkroda payların grupları ve esas sermaye payları üzerindeki intifa ve rehin hakları, pay sahiplerinin adları ve adresleri bu deftere yazılacağı ayrıca belirtilmiştir. Burada pay sahiplerinin sadece adının yazılmasından bahsedilip soy isminin belirtilmemesinin sebebi olarak pay sahibi gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişilerinde pay sahibi olabilmesinden kaynaklanmakta olup gerçek kişilerin soy isminin yazılması zaten bir gerekliliktir.

Ayrıca eTTK m. 519/2'de var olan her takvim yılı başında ticaret sicil memuruna, ortakların ad ve soyadlarını, her ortağın koymayı taahhüt ettiği sermaye miktarı ve buna istinaden ödediği miktarı gösterir ve müdürler tarafından imzalanmış bir liste verileceği ve son listenin tevdi tarihinden itibaren herhangi bir değişiklik olmamışsa liste verilmeyeceği ancak bir değişiklik olmadığının dilekçe ile bildirileceği ifade edilmiştir¹⁰⁰⁴. Uygulamada mevcut olmayan bu düzenleme TTK m. 594'te alınmamış olması yerinde bir düzenleme olmuştur.

Aynı şekilde eTTK m. 519/3'te yer alan pay defterinin ve listelerin kusurlu ve noksan tutulması ya da verilen bilginin yanlış olması yüzünden meydana gelecek zararlardan; müdürlerin şahsen ve müteselsilen mesul oldukları belirtilmiştir. Bu hüküm TTK m. 594'te yer

⁹⁹⁹ Eski, 2018: 55; Oğuz, 2017: 198; Türe, 2022: 163; Yavuz, 2018: 152; Bahtiyar, 2020: 460; Şener, 2017a: 325; Taşdelen, 2012: 107; Yıldız, 2007: 142; Poroy vd., 2019: 422; Turanlı, 2015: 42; Pulaşlı, 2020a: 754; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 236; Pulaşlı, 2018a: 2761; Şener, 2017b: 697; Pay defterine kaydın kurucu etkiye sahip olduğunu savunan görüşler. Arslanlı ve Domaniç, 1989: 240; Çağa, 1974: 599; Ekşi, 2005: 39; Boğa, 2010: 111; Siffert vd., 2008: Art. 790, N. 13.

¹⁰⁰⁰ Tekinalp, 2020: 559; Bahtiyar, 2020: 460; Turanlı, 2015: 42; Çapa, 2013: 12; Türe, 2022: 163.

¹⁰⁰¹ Yıldız, 2007: 134; İsv. BK m. 790/1'de defter tutma zorunluluğu belirtilmiştir. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02.2022)

¹⁰⁰² Eriş, 2017: 2948.

¹⁰⁰³ Şener, 2017a: 274; Tekinalp, 2020: 556; Özer, 2019: 191.

¹⁰⁰⁴ Altaş, 2012: 174; eTTK m. 519/3'te "Pay defterinin ve listelerin kusurlu ve noksan tutulması veya verilen malûmatın yanlış olması yüzünden husule gelecek zarardan; müdürler şahsen ve müteselsilen mesuldürler" denilerek müdürlerin bu konuda sorumluluğuna değinilmiştir.

almamıştır. Kanun koyucu TTK’de pay defterinin kusurlu ve noksan tutulmasından dolayı meydana gelecek zararlardan kimlerin sorumlu olacağı açık olarak düzenlenmemiştir. Bizim de katıldığımız görüşe göre, eTTK’de yer alan düzenleme benzeri bir hüküm konulması yerinde olacaktır. Ancak düzenlemenin olmaması müdürlerin sorumlu olmayacağı anlamına gelmez¹⁰⁰⁵.

2.4.2. Pay Defterinin Niteliği

Pay defterinin tanımı Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ’in (TDİT)¹⁰⁰⁶ 9. maddesinin 1. fıkrasında yapılmıştır. Pay defteri; sermayesi paylara bölünmüş komandit ve limited şirketler ile kooperatiflerde ortakların, anonim şirketlerde pay sahiplerinin kaydedildiği ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı defterdir. Pay defterleri TTK’ye göre ticari defterlerden¹⁰⁰⁷ kabul edilmiştir (TTK m. 64/4)¹⁰⁰⁸. Böylelikle pay defteri bir yandan pay sahipliği konusunda önemli bir işleve sahipken diğer yandan defter ticari defterlere uygulanan disiplin kurallarına tabi kılınmıştır¹⁰⁰⁹.

Pay defterlerindeki kayıtlar kurucu değil açıklayıcı bir etkiye sahiptir¹⁰¹⁰. Bu defter mevcut şirket ortaklarını, devredilmesi durumunda devredenleri, esas sermaye paylarının tespit ve ispatına yarayan ancak kamu güvenliğine sahip bir sicil olmayıp, defterdeki kayıtların aksi geçerli her türlü delillerle ispat edilebileceği bir defterdir¹⁰¹¹.

2.4.3. Defterin Şekli

Mevzuatımızda pay defterinin özel bir şekli yoktur¹⁰¹². Pay defteri, ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı bir defterdir (TDİT m. 9/1). Uygulamada standart bir örnekte

¹⁰⁰⁵ Çamoğlu, 2020: 61; Poroy vd., 2019: 424; eTTK m. 519/2’de bu hususu, pay defterinin ve listelerin kusurlu ve noksan tutulması ya da verilen bilgilerin yanlış olması durumunda meydana gelecek zararlardan müdürlerin şahsen ve müteselsilen sorumu olacaklarına dair düzenleme TTK’de yer almamıştır. Müdürler tutulması gereken kayıtlardan dolayı bir zarar meydana gelecek olursa TTK m. 553 gereğince sorumlu olacaktır. Bkz. Bahtiyar, 2020: 456; Çamoğlu, 2020: 41.

¹⁰⁰⁶ Resmi Gazete Tarih ve No: 19 Aralık 2012 – 28502.

¹⁰⁰⁷ TTK m. 64 gerekçesinde, uygulamada tartışmalı olan bir konuya açıklık getirdiğini, pay defterinin ticari defterlerden sayılmasının teoriye uymadığını ancak uygulamanın gereksinimi sonucu girdiğini. Amacın, karine oluşturmak, ispata yardımcı olmak gibi işleve sahip olan bu defterin, ticari defterlere uygulanan güven ve disiplin kurallarını uygulayabilmek olarak açıklanmıştır.

¹⁰⁰⁸ Tekinalp, 2013: 481; Poroy vd., 2019: 424; eTTK 66. maddede ticari defterler olarak yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri, karar defteri ve işletme defterini ticari defter olarak kabul etmiştir. Pay defteri ticari defterlerden sayılmamıştır.

¹⁰⁰⁹ Şener, 2017a: 275; Bilgili ve Demirkapı, 2019: 160.

¹⁰¹⁰ Poroy vd., 2019: 425; Poroy vd., 2010: 800; Eski, 2018: 55.

¹⁰¹¹ Yıldız, 2007: 135; Poroy vd., 2010: 796; Tekinalp, 2020: 556; Arslanlı ve Domaniç, ise pay defterinin ihdası (kurucu) vasıf taşıdığını, deftere kayıtlı olanlar için ortaklık karinesi taşıdığını ve şirketle ortaklar arasındaki münasebetlerde delil vazifesi gördüğünü ifade etmişlerdir. Bkz. Arslanlı ve Domaniç, 1989: 229.

¹⁰¹² Pulaşlı, 2018a: 2748; Pulaşlı, 2020a: 747.

bulunmamakta olup şirketler pay defteri olarak dernek üye defteri veya bazı firmalarca pay defteri olarak piyasaya sürülen defterleri kullanmaktadırlar¹⁰¹³. Burada her ortak için ayrı bir sayfa ayrılması gerekmektedir¹⁰¹⁴. Pay defterinde her ortak ayrı sayfada izlenmekte olup, payı devralan yeni pay sahibi ise ayrı bir sayfada izlenmektedir¹⁰¹⁵.

2.4.4. Pay Defterlerinin Tasdiki

Fiziki ortamda tutulan pay defterinin açılış onayı, şirketin kuruluş sırasında onay işlemi, ticaret siciline tescili sırasında sicil müdürlükleri tarafından yapılır. Pay defterinde yeterli yaprak bulunması kaydıyla izleyen faaliyet dönemlerinde de açılış onayı yapılmaksızın kullanılabilir (TTK m. 64/3). Şu an için pay defterinin elektronik ortamda tutulması söz konusu olmayıp, ileride elektronik ortamda tutulması durumunda açılış onayı aranmayacaktır¹⁰¹⁶. Öğretide, sermaye şirketleri arasında yer alan limited şirketlerin pay defterlerinin TTK m. 65/5 ve 1524/1-b'ye göre elektronik ortamda da tutulabileceği ifade edilmiştir¹⁰¹⁷. Ancak buna katılmak mümkün değildir. Çünkü Elektronik Defter Genel Tebliği'nde hangi defterlerin, elektronik ortamda tutulabileceği belirtildiğinden, şu an için sadece yevmiye defteri ile defteri kebir elektronik ortamda tutulabilmektedir¹⁰¹⁸.

2.4.5. Kayıt Edilecek Hususlar

Limited şirket pay defterine hangi hususların kaydedileceği TTK m. 594/1'de ve TDİT m. 9/6'da belirtilmiştir. Bu hususlar şunlardır;

- Pay sahiplerin adı soyadı veya ünvanı
- Pay sahibinin iletişim bilgileri
- Her ortağın sahibi olduğu esas sermaye payının miktarı,
- Şirket ortaklarının adları ve adresleri,
- Payın nominal değeri,
- Sahip olunan pay miktarı ve toplam tutarı,
- Payın tertibi,
- Payın edinme tarihi,
- Deftere kayıt tarihi,

¹⁰¹³ Çamoğlu, 2020: 60; Poroy vd., 2019: 424.

¹⁰¹⁴ Pulaşlı, 2018a: 2748; Pulaşlı, 2020a: 747.

¹⁰¹⁵ Altaş, 2020: 26; Altaş, 2017: 271; Pulaşlı, 2020a: 747; Pulaşlı, devredilen esas sermaye payının, pay defterinde aldığı yeni sayfa numarası aynı yaprağa yazılacağını belirtmektedir. Bkz. Pulaşlı, 2018a: 2748.

¹⁰¹⁶ Altaş, 2020: 24.

¹⁰¹⁷ Eriş, 2017: 2948; Poroy vd., 2019: 424; Çamoğlu, 2020: 41; Tekinalp, 2011: 371.

¹⁰¹⁸ <http://www.edefer.gov.tr/edeferbasvuru.html> (Erişim Tarihi: 18.12.2020).

- Pay senedine bağlanıp bağlanmadığı, bağlanmışsa türü,
- Esas sermaye paylarının itibari değerleri ile grupları,
- Varsa esas sermaye payı üzerindeki rehin ve intifa hakkı sahiplerinin ad ve soyadı veya ünvanı ile sahip oldukları paylar ve iletişim bilgileri, payın edinimi ve devrine ilişkin açıklamalar pay defterinde bulunması zorunlu olduğu belirtilmiştir¹⁰¹⁹.

Ticaret sicil memurunun her takvim yılı başında, ortakların ad soyadlarını, her ortağın koymayı taahhüt ettiği esas sermaye payını ve buna ilişkin olarak ödediği tutarı ve müdürler tarafından imzalanmış bir listenin verilmesine ilişkin eTTK m. 519'daki uygulama kaldırılmıştır. TDİT m. 9/2. fıkrasında anonim şirketlerde pay defterine kaydedilmesi gereken hususlar ayrıntılı olarak sayılmasına rağmen limited şirketlerdeki bu sayım özensiz bir şekilde belirtilmiştir. Ancak buradaki kayıtlar tahdidi şekilde belirlenmemiştir¹⁰²⁰. Şirket ortakları kendi iradelerine göre farklı verileri pay defterine kaydetmekte serbesttirler¹⁰²¹.

2.4.6. Kayıt Bildirimi

Pay defterine kayıt, müdürler tarafından resen yapılabileceği gibi devir işlemindeki ilgililer tarafından da talep edilebilmektedir. Bildirim, herhangi bir şekle bağlı değildir¹⁰²². TTK m. 133/2'de sermaye şirketlerinde ortakların kişisel alacaklılarının alacaklarını ortaklıktan nasıl alabileceği düzenlemiştir. Buna göre, limited şirketlerde alacaklılar, alacaklarını, o ortağa düşen kar veya tasfiye payından almak yanında, borçlularına ait olan, senede bağlanmış veya bağlanmamış payların, İİK'nın taşınirlara ilişkin hükümleri uyarınca haczedilmesini ve paraya çevrilmesini isteyebilirler. Haczin, istek üzerine, pay defterine işleneceği belirtilmiştir. Ancak payın haczi durumunda olduğu gibi bazı hallerde pay defterine kayıt işlemi üçüncü bir kişi tarafından talep edilebilir¹⁰²³.

¹⁰¹⁹ Altaş, 2017: 271; Tekinalp, 2020: 556; Yıldız, 2007: 134; Gezmiş ve Başaran, 2013: 416; Altaş, S. (2012). “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Pay Defteri Tutma Yükümlülüğü”, *Mali Çözüm, Ocak-Şubat*, s. 170; Aydın, 2019: 971; Ünlü, 2015: 104; Bahtiyar, 2020: 455; Pulaşlı, 2020a: 747; Özer, 2019: 191; Poroy vd., 2010: 796; Kaydedilecek hususlar İsv. BK m. 790/2'de belirtilmiştir. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

¹⁰²⁰ Şener, 2017a: 275; Eriş, 2017: 2949; Eriş, pay defterlerindeki bazı eksikliklerin ortak ve şirket aleyhine sayılmayacağını, bu eksikliklerin sonradan yazılabileceği gibi eksikliklerin devam etmesinin de gerçeği inkar anlamında yorumlanamayacağını ve pay defterine kaydın ortak yönünden aksi kanıtlanabilecek bir karine oluşturduğunu ifade etmiştir. Bkz. Eriş, 2017: 2949.

¹⁰²¹ Şener, 2017a: 275; Poroy vd., 2010: 796.

¹⁰²² Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 235-236; Öz, 2020: 41; Çağa'ya göre kaydın yapılabilmesi için talepte bulunulmasına gerek yoktur. Bkz. Çağa, 1974: 599.

¹⁰²³ Karahan, 2012: 804; Şener, 2020: 666.

2.4.7. Pay Defterini Tutmada Yetkili Kişi

Kanun esas sermaye payının devrinin ticaret siciline başvurma görevi açık bir şekilde (TTK m. 598/1) müdürlerde olduğu düzenlenirken, pay defterine kayıt ve şekli konusunda kanunda açık bir düzenleme yoktur¹⁰²⁴. Defterlerin tutulması genel kurulunun devredilemez yetkileri arasında düzenlenmediğinden (TTK m. 616), pay defterini tutmak müdürün yetkileri arasında sayılabilir (TTK m 625)¹⁰²⁵. eTTK'de pay devrinin pay defterine kaydı zorunlu iken TTK'de bu zorunluluk kaldırılmış olmakla birlikte, limited şirket genel kurulunun onayı üzerine şirket müdürü tarafından devir işlemi pay defterine kaydedilir. Yargıtay eTTK döneminde vermiş olduğu bir kararda, limited şirket pay devri işleminin pay defterine kaydedilmemesi durumunda pay devrinin geçerli olmayacağı pay defterine kaydın kurucu nitelik taşıdığı yönünde kararlar vermiştir¹⁰²⁶.

Pay devrine ilişkin kayıtlar müdür tarafından re'sen geçirilir¹⁰²⁷. Ancak şirket sözleşmesinde genel kurul onayı kaldırılmışsa, müdür/-ler devrin kendilerine bildirilmesi üzerine değişiklikleri pay defterine kayıt yapmaları gerekmektedir¹⁰²⁸. Devir ve şirketteki diğer değişiklikler ise ilgilinin talebi ve işleme dayanak teşkil eden belgelerin ibraz edilmesi ile müdür tarafından yapılmaktadır¹⁰²⁹. Genel kurulun bu yönde bir onayı olmadıkça, kişinin adının pay defterinde yazılması, payın yeni ortağa geçtiğini göstermez. Belgeler ibraz edilmeden hiçbir değişiklik yapılamaz¹⁰³⁰. Cebri icra yoluyla devralınan payların kaydı ise icra müdürlüğünden bu yönde alınacak belgelerin şirkete ibraz edilmesi ile kayıt yapılır¹⁰³¹.

Müdürler, pay defterlerinin tutulmasını şirket çalışanlarından birine bırakabilirler¹⁰³². Defterlerin kanuna aykırı olarak tutulmasından ve doğacak zararlardan müdür/ler müteselsil olarak sorumlu olacaktır¹⁰³³. Şirket müdürü her başvuruyu doğrudan işleme koymaz. Devir

¹⁰²⁴ Çamoğlu, 2020: 41; Oğuz, 2017: 199; Pulaşlı, 2018a: 2748; Pulaşlı, 2020a: 747.

¹⁰²⁵ Pulaşlı, 2020a: 747; Poroy vd., 2019: 424; Pulaşlı, 2018a: 2748; Oğuz, 2017: 199; Eriş, 2017: 2948; Siffert vd., 2008: Art. 790, N. 2; Nussbaum vd., 2007: Art. 790, N. 1; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, müdürlerin pay defterinin kusurlu, eksik ya da yanlış tutulmasından meydana gelecek zararlardan bizzat sorumlu oldukları, Medeni Kanun'un 2. Maddesi gereğince herkesin haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorunda oldukları belirtilmiştir. Y. 11. HD., 2019/4738 E., 2020/2781 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 29.05.2021).

¹⁰²⁶ Y. 11. HD., 01.07.2013 T., 15985 E., 13885 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2960; Y. 11. HD., 18.04.2013 T., 8077 E., 7690 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2962-2963.

¹⁰²⁷ Pulaşlı, 2020: 748; Şener, 2017a: 325; Çağa, 1974: 599; Demirkapı, 2008: 382; Karahan, 2012: 804; Çağa, 1974: 599; Tekinalp, 2020: 559; Pulaşlı, 2018a: 2749-2761; Yıldız, 2007: 142; Özer, 2019: 192.

¹⁰²⁸ Can, 2017a: 266; Turanlı, 2015: 42; Yıldız, 2007: 135; Pulaşlı, 2020a: 748.

¹⁰²⁹ Pulaşlı, 2018a: 2749; Karahan, 2012: 804; Yıldız, 2007: 135.

¹⁰³⁰ Pulaşlı, 2020a: 748; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 226; Topsoy, 2019: 264.

¹⁰³¹ Poroy vd., 2019: 425.

¹⁰³² Öz, 2020: 18.

¹⁰³³ Çamoğlu, 2020: 61; Poroy vd., 2019: 424; eTTK m. 519/2'de bu hususu, pay defterinin ve listelerin kusurlu ve noksan tutulması ya da verilen bilgilerin yanlış olması durumunda meydana gelecek zararlardan müdürlerin şahsen ve müteselsilen sorumu olacaklarına dair düzenleme TTK'de yer almamıştır. Müdürler tutulması gereken

halinde müdürler, noterce tasdikli temlikname ile ortaklar genel kurulunun onay verdiğiine ilişkin kararın tasdikli suretini (TTK m. 595/2), sermaye payının TTK m. 596/1 hükmü gereği, eşler arasındaki mal rejimi hakkındaki hükümler çerçevesinde geçmesi durumunda evlilik mukavelesi, miras yoluyla geçişi halinde veraset ilamı, sermaye payının icra yoluyla satışı durumunda icra memurunun pusulası, payın rehin veya haczi durumunda ise rehin senedi ile haciz kararına ihtiyaç vardır.

2.4.8. Pay Defterine Kaydın Hukuki Niteliği

Pay defterine kayıt sadece şeffaflık gereği olup, kaydın ortaklık sıfatının limited şirket tarafından tanınması şeklinde bir sonucu söz konusu değildir¹⁰³⁴. Pay defterine kayda eTTK m. 520/1’de yer alan *“bir payın devri, şirket hakkında ancak şirkete bildirilmek ve pay defterine kaydedilmek şartıyla hüküm ifade eder”* şeklindeki hükme dayanılarak kurucu etki tanınmıştır¹⁰³⁵. TTK’de limited şirketlerde payın devri için genel kurul onayı geçerlilik şartı olduğundan, pay defterine yapılan kayıt kurucu etkiye değil bildirici (açıklayıcı) etkiye sahiptir¹⁰³⁶. Devralan genel kurul onayıyla birlikte, pay defterine kayıttan önce şirket ortaklığını kazanır. Pay defterine kaydedilmemiş olması herhangi bir değişiklik yaratmaz. Devralan, usulüne uygun pay devrini şirkete karşı ileri sürebilir¹⁰³⁷. Pay defteri, payların kimlerden devralındığını ve esas sermaye paylarının teşhisi ve ispatına yarayan ancak defterdeki kayıtların her türlü geçerli bir delille kanıtlanabildiği kamu güvenliğine sahip olmayan bir sicildir¹⁰³⁸. Pay defterlerindeki kayıtlara güvenerek iyiniyetli bir şekilde şirket haklarının kazanılması mümkün değildir¹⁰³⁹. Dolayısıyla, pay defteri yalnızca limited şirketin iç ilişkisini ilgilendiren kurucu nitelikte olmayan bir etkiye sahiptir¹⁰⁴⁰. Fakat pay devirlerinde limited şirket sözleşmesi ile pay defterlerine kurucu etki verilebilir¹⁰⁴¹. Ayrıca limited şirketlerde gerçek anlamda pay senedi

kayıtlardan dolayı bir zarar meydana gelecek olursa TTK m. 553 gereğince sorumlu olacaktır. Bkz. Bahtiyar, 2020: 456; Çamoğlu, 2020: 41.

¹⁰³⁴ Tekinalp, 2020: 557; Turanlı, 2015: 42.

¹⁰³⁵ Çağa, 1974: 599; Arslanlı, 1963: 168; Öz, 2020: 46.

¹⁰³⁶ Poroy vd., 2010: 796; Çamoğlu, 2020: 38; Pulaşlı, 2018a: 2749; Tekinalp, 2020: 559; Şener, 2017a: 277; Poroy vd., 2019: 425; Pulaşlı, 2020a: 747; Doğanay, 1975: 93; Bahtiyar, 2020: 456; Durgut, 2013: 134; Özer, 2019: 192; Turanlı, 2015: 42; Yıldız, 2007: 142-143; Eski, 2018: 55; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 227; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 236; Topsoy, 2019: 263; Ekşi, 2005: 15; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 82; Y. 11.HD, 23.11.1978 T., 1978/4631 E., 1978/5252 K.; Y. 11. HD., 12.05.2003 T, 12383 E., 4796 K., kararlar için bkz. Eriş, 2017: 2970; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, imzaların noter tarafından onaylanması ve genel kurul tarafından devre onay verilmesi durumunda pay defterine kayıt şartı aramadığına içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 15.01.2015 T., 2014/14676 E., 2015/409 K., karar için bkz. Özer, 2019: 193.

¹⁰³⁷ Yıldız, 2007: 141; Demirkapı, 2008: 378; Özer, 2019: 193; Tekinalp, 2020: 559.

¹⁰³⁸ Poroy vd., 2010: 796; Pulaşlı, 2018a: 2749; Çağa, 1974: 591; Pulaşlı, 2020a: 748; Öz, 2020: 47; Özer, 2019: 192-193; Şener, 2017a: 277; Demirkapı, 2008: 379.

¹⁰³⁹ Pulaşlı, 2018a: 2749; Pulaşlı, 2020a: 748.

¹⁰⁴⁰ Pulaşlı, 2018a: 2749.

¹⁰⁴¹ Tekinalp, 2020: 555.

çıkarılmadığından veya bu şekilde bir kültür oluşmadığından, şirketteki pay sahipliğini ispata yarayan en önemli delil hala pay defteridir¹⁰⁴².

2.4.9. Pay Defterine Kaydın Yapılmaması Durumunda Taraflar ve Davanın Niteliği

2.4.9.1. Davacı ve Davalı

Limited şirkette müdürler pay devrini herhangi bir talep olmadan pay defterine kaydetmekle yükümlüdürler. Bunun yapılmaması ve talep edilmesi durumunda bundan kaçınılması veya geciktirilmesi durumunda şirket tüzel kişiliği dava edilebilir¹⁰⁴³. Şirket müdürleri pay defterine kayıt yapmaktan kaçınmaları durumunda payı devreden ya da devralan davacı olabileceği gibi şirket ortaklarının da bu konuda dava açma yetkisi vardır¹⁰⁴⁴.

2.4.9.2. Davanın Niteliği

Esas sermaye payının devri TTK m. 595 hükümlerine uygun olarak yapılmış ve devir işlemi şirket genel kurul tarafından onaylanmış olmasına rağmen, müdürler bu geçişi pay defterine kaydetmeye yanaşmıyorsa, esas sermaye payına ilişkin olarak devralanın ticaret siciline başvuru yapabileceğine dair kanunda herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Öğretide, TTK’de yer alan düzenlemenin aksine, devralan işletmenin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurarak söz konusu payı devraldığının tespiti ve ortaklığın pay defterine devredilmesi suretiyle yeni pay sahibi olarak kaydının hükmen yapılmasını (hükmen yazım davası) talep edebileceği ifade edilmiştir¹⁰⁴⁵.

2.4.10. Pay Defterine Kaydın Kanuna veya Ana Sözleşmeye Aykırı Olması Durumunda Sorumluluk

Pay defterinin hatalı ya da eksik tutulması halinde, kanunda açık bir hüküm bulunmasa dahi, genel hükümler çerçevesinde müdürleri sorumlu tutma imkânı vardır¹⁰⁴⁶. Burada

¹⁰⁴² Ayhan vd., 2020: 545.

¹⁰⁴³ Çağa, 1974: 599; Demirkapı, 2008: 385 vd.; Pay devrinin kanunun aradığı şartlara uygun olarak yapılmış ve GK tarafından onaylanmış olmasına rağmen müdürler tarafından pay defterine kaydedilmiyorsa, devralan mahkemeye başvurarak kayıt yaptırabileceği hakkında, bkz. Poroy vd., 2019: 425.

¹⁰⁴⁴ Çağa, 1974: 599; Tekinalp, 2003: 23; Doğanay, 1975: 92-93; Demirkapı, 2008: 387-388; Pulaşlı, bu konuda sadece devreden devralanla birlikte kaydın yapılmasını talep edebileceğini, diğer ortakların talep hakkı olmadığı görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 757; Pulaşlı, 2018a: 2761-2762.

¹⁰⁴⁵ Doğrusöz Koşut, 2016: 382; Poroy vd., 2019: 424-425; Kendigelen, 2016: 507; Çamoğlu, 2020: 42; Poroy vd., 2010: 801; Bahtiyar, öğretide TTK’nin kabulü ile birlikte esas sermaye payını devreden ortağa tescil için doğrudan ticaret siciline başvurabilme hakkı tanındığından, hükmen tescil davası açmanın gereksiz olduğu ifade edilmektedir. Bkz. Bahtiyar, 2020: 461.

¹⁰⁴⁶ Karahan, 2012: 805; Doğanay, 1975: 92; Özer, 2019: 194; Demirkapı, 2008: 381; Yıldız, 2007: 141.

müdürlerin sorumluluğu kusura dayanan bir sorumluluk durumudur¹⁰⁴⁷. Müdürler pay defterlerinin tutulmasında kusurlu bir davranışla usulüne uygun olarak tutmamışlarsa ayrıca meydana gelen zararlardan dolayı şirkete, ortaklara ve üçüncü kişilere karşı sorumlu olacaklardır¹⁰⁴⁸.

2.4.11. Pay Defterindeki Kaydın Silinmesi

TTK’de anonim şirket pay defteri hakkında özel bir düzenleme getirmiş, payı devralanın yanlış beyanı sonucu pay defterine yapılan kaydı, ilgililerin görüşlerini de alarak silinebileceğine ve söz konusu bu kişilere, silinmeye ilişkin yazılı bilginin derhal verilmek zorunda olduğu belirtilmiştir (TTK m. 500)¹⁰⁴⁹. Bu düzenleme limited şirketler açısından öngörülmemiştir. Ortağın yanlışlıkla ya da hile yoluyla pay defterine kaydı gerçekleştirilmişse, şirket tarafından irade sakatlığına dayanarak ortaklık iptal edilerek pay defterindeki kayıt silinebilir. Ortaklarında yanlış tescil sebebiyle kaydın silinmesi yönünde dava açması mümkündür¹⁰⁵⁰.

2.4.12. Pay Defterinin Saklanması

Kanun koyucu, ticari işletmenin faaliyetleri hakkında devletin, yöneticilerin, alacaklıların, ortakların, müşterilerin ve çalışanların sağlıklı bilgi edinebilmesini sağlamak için hem ticari defterlerin ve belgelerin ticari işletmenin gerçek durumunu yansıtacak şekilde tutulmasını hem de bu defter ve belgelerin kanunda belirlenen süreyle saklanmasını zorunlu kılmıştır¹⁰⁵¹. TTK m. 82/5’e göre ticari defterlerin saklanma süresi on yıldır. Ayrıca aynı kanunun 83/3-b bendine göre saklama süresince pay defterindeki kayıtlara her an ulaşılabilir ve talep halinde en kısa zamanda kayıtlar okunabilir bir hale getirilmelidir.

¹⁰⁴⁷ Karahan, 2012: 805; Çağa, yöneticilerin bu görevlerini yerine getirmedikleri takdirde şahsen ve müteselsilen sorumlu olduklarını belirtmiştir. Bkz. Çağa, 1974: 599.

¹⁰⁴⁸ Bahtiyar, 2020: 456; Karahan, 2012: 805; Poroy vd., 2019: 425; Yıldız, 2007: 136; Y. 11. HD., 10.05.2018 T., 2016/9580 E., 2018/3426 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/> (Erişim Tarihi: 14.02.2022); Y. 11 HD., 13.03.2018 T., 2016/8505 E., 2018/1909 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/Yargitay/BilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 18.03.2020).

¹⁰⁴⁹ TTK m. 500 gerekçesinde, “İsv. BK m. 686a’dan alınan bu hüküm, iktisap edenin yanlış beyanına dayanan kayıtları, yönetim kurulunun bir mahkeme kararına gerek olmaksızın silebilmesi konusunda ona yetki vermekte, böylece şirketçe pay sahibi olarak tanınmaması gereken kişinin şirketçe tanınan bir pay sahibi olarak, pay sahipliğine bağlı bütün hakları kullanıp, olanaklardan yararlanmasına engel olabilmektedir. Şirketin silme kararını ilgilileri dinleyerek vermesi, silebilmenin şartıdır. Böylece ilgili pay sahibi durumdan hem haberdar olacak hem de savunma olanağına kavuşacaktır. Silinmenin bildirilmesi de ikinci bir güvencedir. Kaydı silinen pay sahibinin mahkemeye başvurma hakkının varlığı şüphesizdir.” şeklinde ifade edilmiştir.

¹⁰⁵⁰ Şener, 2017a: 278.

¹⁰⁵¹ <https://vergialgi.net/ticari-defterleri-ve-belgeleri-saklamamanin-cezasi> (Erişim Tarihi: 28.05.2020).

2.4.13. Pay Defterinin Zayi Olması

Bir tacirin tutmakla zorunlu olduğu defterler arasında yer alan pay defteri TTK m. 82/7 hükmü gereği, yangın, su baskını ya da deprem gibi bir afet veya hırsızlık sebebiyle yasal saklama süresi içinde ortadan kaybolursa, tacir bu durumu öğrendiği andan itibaren on beş gün içerisinde ticari işletmesinin bulunduğu yerdeki yetkili asliye ticaret mahkemesinden kendisine zayi belgesi verilmesini isteyebilir¹⁰⁵². Mahkemeden alınacak bu belge ile yeni defter tasdiki için notere müracaat edilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde pay defterini tutmamış gibi işlem görür.

2.4.14. Pay Defterinin İncelenmesi

TTK m. 594/2'de, eTTK yer almayan, ortakların pay defterini inceleyebileceği hükmüne yer verilmiştir. Kanun tarafından tanınan bu hak genel kurul kararı veya şirket sözleşmesi ile kaldırılması ya da sınırlandırılması mümkün değildir¹⁰⁵³. Bu düzenleme yersiz olmuştur. Çünkü İnceleme hakkı TTK 614. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, pay defteri şirket bağımsız denetime tabi ise denetçiler tarafından her zaman incelenebileceği gibi her ortak da pay defterlerini inceleyebilir¹⁰⁵⁴. İnceleme ile ortakların, şirketin mevcut pay durumunu ve paylar üzerindeki değişik hakların varlığı ile bu hakların sahiplerini öğrenme imkanları söz konusu olacaktır¹⁰⁵⁵. Şirket ortakları defterleri bir bütün olarak, sadece kendilerini ilgilendiren kayıtları değil, diğer ortak veya kişilerle olan kayıtları da inceleyebilirler¹⁰⁵⁶. Pay defteri içe dönük bir defter niteliği taşıdığından sadece şirket ortakları açısından önem arz etmektedir¹⁰⁵⁷. Pay defterini inceleme hakkı, ortağın aktif olarak şirket hakkında bilgi edinmek amacıyla kullanacağı bir hak olup, inceleme hakkı ortak tarafından şirket merkezinde veya yetkililerin gözetiminde kullanılır. Ortakların pay defterlerini incelemek için herhangi bir sebep göstermesi gerekli değildir¹⁰⁵⁸. Pay defteri aleni bir defter olmadığı için üçüncü kişiler tarafından talep edilmesi halinde dahi incelenmesi mümkün değildir¹⁰⁵⁹. Pay defteri şirket dışına çıkarılamaz. Ayrıca müdürlerin pay defterine işledikleri kayıtlara karşı ortakların şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi nezdinde itiraz etme hakları da

¹⁰⁵² Ayhan, R., Çağlar, H. ve Özdamar M. (2013). *Ticari işletme Hukuku*. Yetkin Yayınları, Ankara, s. 313; Bahtiyar, 2017: 191; Arkan, 2018: 381; Aslan, 2019: 71; Bilgili ve Demirkapı, 2019: 165.

¹⁰⁵³ Altaş, 2017: 271; Ünlü, 2015: 104.

¹⁰⁵⁴ Pulaşlı, 2018a: 2748; Doğan, 2012: 55; Şener, 2017a: 276; Pulaşlı, 2020a: 747.

¹⁰⁵⁵ Ayhan vd., 2020: 544; Altaş, 2017: 319; Çebi, 2019: 270-271; Karahan, 2012: 810; Can, 2017a: 259; Pulaşlı, 2020a: 791; Bahtiyar, 2020: 474.

¹⁰⁵⁶ Tekinalp, 2013: 481; Şener, 2017a: 276.

¹⁰⁵⁷ Karahan, 2012: 805.

¹⁰⁵⁸ Çamoğlu, 2017b: 149; Altaş, 2017: 271; Bahtiyar, 2020: 456; Pay defterini inceleme hakkı İsv. BK m. 790/4 de düzenlenmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

¹⁰⁵⁹ Karahan, 2012: 805; Topsoy, 2019: 264; Şener, 2017a: 276; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 230; Bahtiyar, 2020: 456.

vardır¹⁰⁶⁰. Ancak itiraz ortakların tümü tarafından kabul edilirse ya da itiraz geri alınırsa mahkemeye gitmeden sorun genel kurulda çözüme kavuşturulabilir¹⁰⁶¹. Pay devrinin ispatı için defterlerin incelenmesi gerekir. Pay defterinin teslimi hakkında HMK m. 220'ye¹⁰⁶² göre hareket edilmesi gerekir¹⁰⁶³.

Taraflar defterlere ilişkin bir talepte bulunduğu mahkeme şirket yetkilisine vereceği kesin bir süre içinde defterleri mahkemeye ibrazını talep eder, ibraz edilmezse kayıtların içeriği konusunda talepte bulunanın beyanına itibar edilmesi gerekir¹⁰⁶⁴.

2.5. Pay Devir İşleminin Ticaret Siciline Tescil ve İlanı

2.5.1. Limited Şirket Esas Sermaye Payının Geçişinin Tescili

Öğretide birtakım yazarlara göre, limited şirkette payın devri şirket sözleşmesi değişikliği gerektirmediğinden alınan bu kararın tescil ve ilan edilmesine gerek yoktur¹⁰⁶⁵. Ancak payın geçişi hangi yolla gerçekleşmiş olursa olsun, TTK m. 598'e göre, devir işlemine ilişkin şeffaflık ve güven sağlanması açısından payın devri ya da intikali işleminin ticaret siciline tescil edilmesi gerekir¹⁰⁶⁶. Limited şirket payının devri veya devrin tespiti davasından sonra payın sicile TTK m. 598'e göre tescil işlemi yapılmalıdır. Madde gerekçesinde pay devrinin ticaret siciline tescilini, payını devreden ve 3. kişilerin korunması açısından zorunlu görmüştür¹⁰⁶⁷. Pay devrinin ticaret siciline tescili kurucu değil açıklayıcı etkiye sahiptir¹⁰⁶⁸.

¹⁰⁶⁰ Pulaşlı, 2018a: 2748; Pulaşlı, 2020a: 747.

¹⁰⁶¹ Yıldız, 2007: 136; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 230.

¹⁰⁶² HMK m. 220'de "(1) İbrazı istenen belgenin, ileri sürülen hususun ispatı için zorunlu ve bu isteğin kanuna uygun olduğuna mahkemece kanaat getirildiği ve karşı taraf da bu belgenin elinde olduğunu ikrar ettiği veya ileri sürülen talep üzerine sükut ettiği yahut belgenin var olduğu resmî bir kayıtla anlaşıldığı veya başka bir belgede ikrar olunduğu takdirde, mahkeme bu belgenin ibrazı için kesin bir süre verir.

(2) Mahkemece, ibrazı istenen belgenin elinde bulunduğunu inkâr eden tarafa, böyle bir belgenin elinde bulunmadığına, özenle aradığı hâlde bulamadığına ve nerede olduğunu da bilmediğine ilişkin yemin teklif edilir. (3) Belgeyi ibraz etmesine karar verilen taraf, kendisine verilen sürede belgeyi ibraz etmez ve aynı sürede, delilleriyle birlikte ibraz etmemesi hakkında kabul edilebilir bir mazeret göstermez ya da belgenin elinde bulunduğunu inkâr eder ve teklif edilen yemini kabul veya icra etmezse, mahkeme, duruma göre belgenin içeriği konusunda diğer tarafın beyanını kabul edebilir."

¹⁰⁶³ Y. 11. HD., 03.02.2020 T., 2019/2911 E., 2020/792 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

¹⁰⁶⁴ Arkan, 2018: 388-389.

¹⁰⁶⁵ Kendigelen, 2001: 238; Çağa, 1974: 602; Pulaşlı, 2018a: 275.

¹⁰⁶⁶ Çamoğlu, 2020: 54; Oğuz, 2017: 197; Şener, 2017a: 325; Bahtiyar, 2020: 465; Tekinalp, 2013: 482; Poroy vd., 2019: 434; Ayhan vd., 2013: 175; Yavuz, 2021b: 74; Türe, 2022: 163.

¹⁰⁶⁷ TTK m. 598 gerekçesi; Demirkapı, kanunda, esas sermaye payının devrini onaylayan genel kurul kararının tescil ve ilan edileceğine ilişkin bir zorunluluğun yer almadığına ilişkin olarak, bkz. Demirkapı, 2008: 339.

¹⁰⁶⁸ Tekinalp, 2020: 562; Şener, 2017a: 327; Eriş, 2017: 2977; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 84; Doğrusöz Koşut, 2016: 384; Pulaşlı, 2020a: 755; Bahtiyar, 2020: 465; Yıldız, 2007: 143; Şener, 2019: 698; Pulaşlı, 2018a: 2762; Turanlı, 2015: 41-42; Özer, 2019: 194; Demirkapı, 2008: 408; Kendigelen, 2012: 507; Tekinalp, 2011: 373; Tekinalp, 2013: 84; Eski, 2018: 55; Aksu Özkan, 2020b: 309; Bahtiyar, 2020: 465; Sezgin Huysal, 2016: 329; Kortunay, tescil işlemine iyi niyetin korunması açısından bir işlev yüklenmesi sebebiyle, tescilin kurucu nitelikte olmaması sebebiyle çelişki doğurmakta olup, bu çelişkinin giderilmesi ve pay devri yönünden hukuk güvenliğinin sağlanması için tescilin kurucu hale getirilmesi gerektiği görüşündedir. Ayrıntı için bkz. Kortunay, 2009: 338;

Ticaret siciline tescilin açıklayıcı etkisi dışında esas sermaye paylarının devri ve devrin geçişi açısından herhangi bir etkisi yoktur¹⁰⁶⁹.

Limited şirket müdürleri TTK m. 598/1 hükmüne göre, esas sermaye paylarının geçişlerinin tescil edilmesi için ticaret siciline başvurması gerekir¹⁰⁷⁰. Bu başvuru payın kısmi devirlerinde de geçerlidir¹⁰⁷¹. Öğretide esas sermaye payının geçişinin tescil edilmesi görevi TTK m. 625'te müdürlerinin devredilemez yetkileri arasında, esas sermaye payının devri halinde ticaret siciline başvurmaları sayılmadığından, ticaret siciline tescil başvurusunu yapmak üzere müdürler dışında şirketin yetkilendirdiği bir kişinin de bu görevi yerine getirmesinin mümkün olduğu ifade edilmektedir¹⁰⁷². Aynı şekilde, TTK m. 27 hükmü gereğince devir alan yazılı devir sözleşmesi ile genel kurul onayını ibraz ederek tescili sağlayabileceği savunulurken, bu durum TTK m. 33 hükmü gereği bizzat sicil memuru tarafından yerine getirilmesi gerekir¹⁰⁷³. Tescil şartı, esas sermaye payının TTK m. 596/1 hükmü gereği miras, cebri icra ve eşler arası mal rejimi hükümleri çerçevesinde geçtiği hallerde uygulanmaz. Çünkü kanun hükmü ile esas sermaye payının geçiş anının genel kurul onay tarihi olduğu açıkça belirtilmiştir¹⁰⁷⁴.

Ticaret siciline yapılacak başvurunun şekli konusunda bir düzenleme söz konusu değildir. Ancak sicil müdürlüğüne başvurunun sözlü olarak değil, sicil müdürlüğüne hitaben yazılı dilekçe veya elektronik ortamda başvurulması şeklinde yapılır (TSY m. 23/1; TTK m. 29/1). Ticaret Sicil Yönetmeliği m. 103/1'de öngörülmüş olan aşağıdaki belgelerle,

a) *“Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse esas sermaye payının devrine onay veren genel kurul kararının noter onaylı örneği.*

Aynı yönde Y. 21. HD., 22.09.2014 T., 2014/13783 E., 2014/18239 K., karar metni için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 18.03.2020); Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “Dolayısıyla şirket ortaklığının devri için tescil ve ilan zorunlu mahiyette olmayıp yalnızca açıklayıcı niteliktedir...” şeklinde içtihat etmiştir. Y. 4.HD., 30.09.2020 T., 2020/365 E., 2020/3096 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 29.05.2021).

¹⁰⁶⁹ Tekinalp, 2020: 559; Şener, 2017a: 697; Kendigelen, 2016: 507; Doğrusöz Koşut, 2016: 383; Pelvan, 2019: 87; Yıldız, 2008b: 434; Bahtiyar, 2020: 465.

¹⁰⁷⁰ Pulaşlı, 2020a: 755; Bahtiyar, 2020: 465; Tekinalp, 2020: 559; Türe, 2022: 164; Pulaşlı, 2018a: 2765; Poroy vd., 2019: 434; Dorusöz Koşut, 2016: 381-382; Şener, 2017a: 325; Özer, 2019: 194; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, limited şirket ortağının yaptığı pay devrinin şirket müdürü tarafından tescil ve ilan gerçekleştirilmemişse, şirket aleyhine açılacak tescile icbar davası sonunda alınacak mahkeme kararıyla tecil ve ilan işlemi gerçekleştirilebileceği yönünde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 10.03.2008 T., 1265 E., 2831 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2966.

¹⁰⁷¹ Eriş, 2017: 2977; Yavuz, 2021b: 74.

¹⁰⁷² Demirkapı, 2008: 403-404; Doğrusöz Koşut, 2016: 382.

¹⁰⁷³ Pulaşlı, 2018a: 2765; Oğuz, 2020: 198; Şener, sicil müdürünün şirkete süre verip tescilin yapılmasını bekleyeceği, süreye rağmen gerekli işlem yaptırılmazsa TTK m. 333 uygulanması ve mahkeme kararıyla değişiklik ticaret siciline tescil edilmesi gerektiği görüşündedir. Bkz. Şener, 2017a: 159.

¹⁰⁷⁴ Tekinalp, 2020: 559.

b) *Esas sermaye payının devrine ilişkin tarafların imzaları noter onaylı devir sözleşmesi; payın, miras, eşler arasındaki mal rejimi veya icra yoluyla geçmesi halinde buna ilişkin belge.*

c) *Pay geçişinin işlendiği pay defterinin ilgili sayfasının örneği.”* birlikte müdürün sicile başvurusu gerekmektedir.

Başvuruda esas sermaye pay devrinin açıkça belirlenmesi ve buna ilişkin evrakların asılları ya da noter tasdikli örneklerinin eklenmesi veya onaylı örneklerin elektronik ortamda sicil müdürlüğüne sunulması gerekir (TSY m. 23/2). Müdürlüğe verilen dilekçenin altının başvuru yapmaya yetkili müdürlerce imzalanması gerekir (TSY m. 23/4). Dilekçe sahibinin yetkili olduğuna dair kimliğini ispat etmesi için gereken belgeleri sicil müdürlüğüne sunması gerekir. Ancak başvuru dilekçesindeki imza noter tarafından onaylanmışsa başvuru sahibinin kimliğini ispat etmesi için ayrıca belge sunmasına gerek yoktur (TTK m. 29/2).

TSY’de sayılan belgelerle birlikte esas sermaye paylarının geçişlerinin tescil işleminin yapılması için müdürler tarafından otuz gün¹⁰⁷⁵ içerisinde ilgili müdürlüğe başvuruda bulunulmaması durumunda ayrılan ortak¹⁰⁷⁶, TSY m. 103/2 hükmü gereği, payın devrine ilişkin noter onaylı devir sözleşmesini sunmak şartıyla, bu paylara ilişkin olarak adının sicilden silinmesini isteyebilir¹⁰⁷⁷. Payı devralana, payın devrinin sicile tescili için başvuru hakkı tanınmamıştır¹⁰⁷⁸. Ancak öğretilde bizim de katıldığımız görüşe göre, devralanın zarar görmemesi için, payın devrini sağlayacak diğer şartların gerçekleşmesi durumunda tescilin yapılması amacıyla devralanında başvurabilmesi gerekmektedir¹⁰⁷⁹.

Başvuru üzerine sicil müdürlüğü, esas sermaye paylarını iktisap edenin adını bildirmesi için şirkete süre verileceğini ifade etmiştir (TTK m. 598/2; TSY m. 103/2)¹⁰⁸⁰. TSY gereği bu

¹⁰⁷⁵ Pulaşlı, 2018a: 2765; Kortunay, müdürlere pay geçişlerinde otuz gün içinde değil, Alman hukukunda olduğu gibi derhal bildirilmesi gerektiği, meydana gelebilecek sorunların önlenmesi açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Ayrıntı için bkz. Kortunay, 2009: 338.

¹⁰⁷⁶ Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 84; Kendigelen, kanunda yer alan “ayrılan ortak” ifadesinin sadece tüm paylarını devreden ortak açısından anlamlı olabileceğini, paylarının sadece bir kısmını devreden ortağın dikkate alınmadığını, dolayısıyla kanun ifade tarzının yerinde olmadığını belirtmiştir. Bkz. Kendigelen, 2016: 506; Demirkapı’da “ayrılan ortak” ifadesinden “payını devreden ortağın anlaşılması gerektiği yönünde, bkz. Demirkapı, 2008: 405.

¹⁰⁷⁷ Pulaşlı, 2020a: 756; Türe, 2022: 165; Y.11. HD., 04.11.2015 T., 5082 E., 11561 K.; Y. 11. HD., 26.10.2015 T., 4058 E., 10985 K., kararlar için bkz. Eriş, 2017: 2978; Poroy vd., 2010: 801; Pulaşlı, 2018a: 2765; Doğrusöz Koşut, 2016: 382; Pelvan, 2019: 87; Pulaşlı, 2020a: 755; Bahtiyar, 2020: 465; Tekinalp, müdürlerin payın devrinin tescili konusunda işlem yapmaya yanaşmıyorlarsa, devredeninde bu konuda tescil hakkına sahip olması gerektiği görüşündedir. Bkz. Tekinalp, 2003: 23.

¹⁰⁷⁸ Aksu Özkan, 2020a: 236; Özer, 2019: 196; Bahtiyar, 2020: 465; Pelvan, 2019: 87; Tekinalp, pay devri işleminde devralanında bu devrin tesciline ilişkin olarak hükmen tescilin sağlanması hakkı tanınmasının menfaatler dengesine daha uygun olduğu görüşündedir. Bkz. Tekinalp, 2003: 3.

¹⁰⁷⁹ Doğrusöz Koşut, 2016: 382; Kendigelen, 2016: 507; Özer, 2019: 196; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 754; Doğrusöz Koşut, 2016: 382; Demirkapı, 2008: 405-406; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 85; Bahtiyar, 2020: 465.

¹⁰⁸⁰ Ünlü, 2015: 105; Turanlı, 2015: 42; Bu düzenleme eTTK’de yer alan boşluğu doldurmak için getirilmiştir. Bir ortağın limited şirketten ayrıldığında uzun bir süre ticaret siciline kaydedilmeden bekleyebiliyor ve bu husus halen

süre otuz gündür. Bu otuz günlük sürenin hangi tarihten itibaren başlayacağı ise belirsizdir¹⁰⁸¹. Öğretide bir görüşe göre, esas sermaye payının devrine ilişkin yazılı sözleşmenin yapılmasından itibaren başlayacağı savunulmaktadır¹⁰⁸². Bu görüşe katılmak ancak esas sermaye pay devrinde şirket sözleşmesine konulacak hükümle genel kurul onayının kaldırılması halinde mümkündür. Genel kurul onayı kaldırılmadığı sürece otuz günlük sürenin başlangıcı yazılı pay devir sözleşmesinin imzalanması, imzaların noter tarafından onaylanması ve genel kurul kararından sonra mümkün olacağı kanaatindeyiz.

Sicil müdürü kendisine başvuru yapıldığında TTK m. 32 gereği tescil için gerekli şartların oluşup oluşmadığını resen incelemek zorundadır. Sicil müdürü payın devrinde herhangi bir eksiklik görmez ve payın eksiksiz olarak devredildiğine kanaat getirirse tescili gerçekleştirir¹⁰⁸³. Tescil için eksiklik saptarsa tescili reddederler¹⁰⁸⁴. Eksikliğe rağmen tescil işlemi yapılmışsa artık bunun onarılamayacağına ilişkin öğretide görüşler mevcuttur¹⁰⁸⁵. Pay devrinin ticaret siciline bildirilmesi, özellikle limited şirkette ortaklara sadakat yükümü, rekabet yasağı, ek ödeme ve yan yükümlülüğü gibi çeşitli yükümler öngörülmesi durumunda bunların bildirilmesi ve bu yükümlerin üçüncü kişilerde de anlam ifade etmesi açısından önemlidir¹⁰⁸⁶. Tescil işlemi ortaklık sıfatının kazanılması veya kaybında etkili değildir. Devir işleminin pay defterine kaydedilmemesinde olduğu gibi ticaret siciline tescilde pay sahipliğinin kazanılması veya kaybında usulü bir işlem niteliğindedir¹⁰⁸⁷.

sicilde ortak görünen ayrılmış ortağın mağduriyetine yol açabiliyordu. Bkz. Poroy vd., 2019: 434; Eriş, sicile başvuru hakkının devralana da tanınması gerektiği görüşündedir. Bkz. Eriş, 2017: 2977.

¹⁰⁸¹ Yıldız, 2008a: 417; Özer, 2019: 195.

¹⁰⁸² Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 84.

¹⁰⁸³ Şener, 2017a: 326.

¹⁰⁸⁴ Tekinalp, 2020: 558; Doğrusöz Koşut, 2016: 382.

¹⁰⁸⁵ Tekinalp, sicil müdürlüğünün eksikliği görmemiş olmasının, eksikliğe rağmen sözleşmenin tescil edilmesi durumunda sakatlığın onarılmayacağını, çünkü TTK 595/1'deki hususların sözleşmenin zorunlu içeriği olduğunu belirtmiştir. Bkz. Tekinalp, 2020: 558; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, "Türk Ticaret Kanunu'nun 33. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında; (1) Tescili zorunlu olup da kanuni şekilde ve süresi içinde tescili istenmemiş olan veya 32'nci maddenin üçüncü fıkrasındaki şartlara uymayan bir hususu haber alan sicil müdürü, ilgilileri, belirleyeceği uygun bir süre içinde kanuni zorunluluklarını yerine getirmeye veya o hususun tescilini gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağırır. (3) Süresi içinde kaçınma sebepleri bildirildiği takdirde, sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak tescili gerekli olan bir hususun bulunduğu sonucuna varırsa, bunun tescilini sicil müdürüne emreder, aksi takdirde tescil istemini reddeder. Ticaret Sicil Yönetmeliği 36. Maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında ise; Tescil edilmesi gereken bir olgunun ilgilisi tarafından tescil ettirilmediğini haber alan müdürlük, tescil başvurusunda bulunmakla yükümlü kişileri, otuz gün içinde tescil başvurusunda bulunmaya veya tescili gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağırır" şeklinde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 29.06.2020 T., 2019/5291 E., 2020/3282 K., karar için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/> (Erişim Tarihi: 10.05.2021); Y. 11.HD., 13.05.2019 T., 2018/2208 E., 2019/3694 K., karar için bkz. Oğuz, 2020: 198.

¹⁰⁸⁶ Pulaşlı, 2020a: 755; Botschaft, 2001: 3192.

¹⁰⁸⁷ Özer, 2019: 194; Yıldız, 2007: 142-143.

Şirkete verilen süre zarfında şirketin iktisap edenin adını sicile bildirmemesi halinde TTK’de nasıl bir yol izleneceği belirtilmemiştir¹⁰⁸⁸. Ancak TSY m. 22/2-e.10’da bu husus *“Sermaye paylarının geçişine genel kurulca onay verilmiş olmasına rağmen genel kurul tarihinden itibaren, üç ay içinde genel kurulun karar vermemesi üzerine devrin kabul edilmiş sayılması halinde bu tarihten itibaren müdürler tarafından otuz gün içinde başvurunun yapılmaması halinde, adının bu paylarla ilgili olarak silinmesi için, ayrılan ortak”* isteyebileceği belirtilmiştir. Bu şekilde iktisap edenin adının sicil müdürlüğüne bildirilmesi için otuz günlük bir süre öngörülmüştür. Bu sürenin hangi andan itibaren başlayacağı belirsizdir¹⁰⁸⁹. Bu süre zarfında tescil talebinde bulunulmaması veya tescilinden TTK m. 32/3 hükmü gereği kaçınılması için gerekli sebeplerin gösterilmemesi halinde genel hükümler çerçevesinde TTK m. 27 uyarınca tescil yapılabilir¹⁰⁹⁰. İlgililer üç ay içerisinde mahkemeye başvurdıklarını veya aralarında anlaşmaları ispat edemezlerse geçici tescil silinir. Tescili zorunlu olup yapılan çağrı üzerine, şirket süresi içinde tescil isteminde bulunmaması ya da kaçınma sebepleri bildirmemiş olursa sicil müdürünün teklifi üzerine mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin Türk Lirası idari para cezasına ile cezalandırılmaktadır (TSY m. 36/2; TTK m. 33/3). Süresi içinde şirket yetkilisi tescil işlemi yapılmasına ilişkin kaçınma sebeplerini bildirmiş olmasına rağmen sicil müdürlüğü tarafından kaçınma sebeplerinin yeterli görülmemesi halinde, sicilin bulunduğu yerdeki görevli asliye ticaret mahkemesi dosya üzerinde inceleme yaparak tescili gerekli bir hususun varlığını tespit ederse tescilin resen yapılmasına karar verir (TTK m. 33/3)¹⁰⁹¹. Pay devir işlemi yapıldığında devir işleminin tespitine mahkeme tarafından karar verilebilirken, devrin tescil ve ilanı ise mahkemenin yetkisinde değildir¹⁰⁹². TTK m. 598/2 hükmü gereği, tescil

¹⁰⁸⁸ Altaş, 2017: 281; Pulaşlı, 2020a: 755.

¹⁰⁸⁹ Kortunay, 2009: 338; Şener, 2017a: 327.

¹⁰⁹⁰ Gönen, 2013: 393; Şener, bu durumda TTK m. 33’ün uygulanması gerektiği ve mahkeme kararıyla değişikliğin tescil edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Şener, 2017a: 327.

¹⁰⁹¹ Şener, 2020: 652; Oğuz, 2020: 198; Eriş, belirtilen süre içinde herhangi bir cevap verilmediği takdirde, nasıl bir yol takip edileceği maddede açıklanmadığını, bu durumda sicil müdürünün payı devredenin sicilden silinmesi şeklinde karar vermesi gerektiği görüşündedir. Bkz. Eriş, 2017: 2977; Çağa, payın devrinin şirket sözleşmesi değişikliği gerektirmeyeceği için tescil ve ilanına gerek olmayacağını belirtmiştir. Bkz. Çağa, 1974: 602; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “Sicil müdürlüğü tescili gereken bir hususun sicile tescil edilmemesi halinde ilgili kişiler, ticaret sicil müdürlüğü tarafından TTK 33. ve Ticaret Sicil Yönetmeliğinin 36. maddeleri uyarınca tescile davet edilir. Sicil müdürlüğü tarafından tescile davet edilmesine rağmen süresi içinde tescil için başvuru yapılmaması veya tescilden kaçınma sebeplerinin bildirilmesi halinde, işbu durum karar verilmek üzere ticaret sicil müdürlüğü tarafından asliye ticaret mahkemesine bildirilir. Mahkeme, ilgili durumun sicile tescili gerektiğine kanaat getirirse, sicile tescil emrini içeren bir karar vermelidir.” şeklinde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 29.06.2020 T., 2019/5291 E., 2020/3282 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.01.2022).

¹⁰⁹² Y. 11. HD., 07.05.2019 T., 2018/1865 E., 2019/3488 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 19.05.2021); Y.11. HD., 25.05.2016 T., 2015/10797 E., 2016/5710 K.; Y. 11. HD., 26.10.2015 T., 2015/4058 E., 2015/10985 K.; Y. 11. HD., 04.11.2015 T., 2015/5082 E., 2015/11561 K., Yargıtay kararlarında, esas sermaye paylarının devrine ilişkin olarak sermaye paylarının tescil ve ilanına karar verilmesi için açılan davalarda, istikrarlı şekilde bu talepler için ticaret siciline başvurulabileceğini,

için başvurunun otuz gün içinde yapılmaması hâlinde, ayrılan ortak, adının bu paylarla ilgili olarak silinmesi için ticaret siciline başvurabilir. Sicil müdürü ortakların başvurusu üzerine resen tescil yapmaz. Sicil müdürü, şirkete, iktisap edenin adının bildirilmesi için süre verir¹⁰⁹³. TTK'ye göre pay devrinin ticaret siciline tescil ve pay defterine kayıt işleminin yapılması için esas sözleşme değişikliğine ihtiyaç yoktur¹⁰⁹⁴. Ancak esas sermaye payını devreden ortağın adının silinmesini tescil işlemi yoluyla zorunlu hale getirmektedir¹⁰⁹⁵.

Kanaatimizce, TTK m. 33 ile TSY 36. maddesinde tam bir paralellik söz konusu değildir. Şöyle ki, TTK m. 33/3 fıkrasında kaçınma sebepleri bildirildiği takdirde, bu hususa ilişkin asliye ticaret mahkemesinin dosya üzerinde karar vereceği belirtilmişken, TSY m. 36/4'te tescil isteminde bulunulmamasında ısrar edilmesi halinde asliye ticaret mahkemesine bildirileceği ifade edilmiştir.

Taraflar arasında kanuna uygun bir devir sözleşmesi yapılmış olmasına rağmen genel kurul bu devre onay vermemişse taraflar aldıklarını sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iade edeceklerdir¹⁰⁹⁶. TTK m. 596/1 hükmü esas sermaye payının geçiş anı olarak pay devir işleminin genel kurul onay kararının alındığı tarih olacağı açıkça belirtilmiştir. Esas sermaye payının devredilmesi, şirket sözleşmesinin değiştirilmesini gerektirmez. Ancak tescil edilmiş olan hususlarda meydana gelen her türlü değişiklik ile payın devri ile müdür değişikliği söz konusu olmuş ise sözleşmenin değiştirilerek tekrar tescil ve ilan edilmesi gerekir¹⁰⁹⁷.

2.5.2. Limited Şirket Esas Sermaye Payının Geçişlerinde Sicile Güven ilkesinin Kabul Edilmiş Olması

TTK m. 598/3'te belirtildiği gibi sicile kaydolmuş hususlara iyiniyetli güvenen kimselerin iyi niyeti korunmaktadır¹⁰⁹⁸. İsv. BK m. 791 hükmünde, şirket pay devrinin ticaret

dava açılmasında davacının hukuki yararı bulunmadığına bu sebeple dava şartı yokluğundan davanın reddine karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Kararlar için bkz. Özer, 2019: 196; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, pay devir sözleşmesinin ticaret siciline tescil talebi idari işlem vasfında bulunduğu mahkemeden bu yönde bir talep te bulunulamayacağını içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 02.02.2015 T., 16104 E., 1141K., karar metni için bkz. Eriş, 2017: 2955.

¹⁰⁹³ Şener, 2020: 652.

¹⁰⁹⁴ Tekinalp, 2020: 557; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 253; Bahtiyar, 2020: 461; Çağa, 1974: 602; Gönen, 2013: 394; Poroy vd., 2010: 801; Özer, 2019: 186; Öz, 2020: 59; Kaya, 2013: 123; Ekşi, 2005: 42.

¹⁰⁹⁵ Tekinalp, 2020: 559.

¹⁰⁹⁶ Tekinalp, 2003: 21.

¹⁰⁹⁷ Tekinalp, 2020: 557; Bahtiyar, 2020: 461; Gönen, 2013: 394; Poroy vd., 2010: 801; Özer, 2019: 186; Öz, 2020: 59.

¹⁰⁹⁸ Bahtiyar, 2020: 465; Tekinalp, 2020: 562; Poroy vd., 2019: 434; Yıldız, 2007: 143; Şener, 2017a: 327; Türe, 2022: 166; Özer, 2019: 197; TTK m. 598/3 gerekçesinde, hüküm terkin ve tescil yapıncaya kadar, sicil kaydına güvenen üçüncü kişiyi korumak amacıyla öngörüldüğü belirtilmiştir; Pulaşlı, tapu sicilinde geçerli olan "sicile güven" ilkesinin ticaret sicilinde geçerli olmadığı, ancak ilan olmuş kayıtlara "görünüşe güven" ilkesi çerçevesinde korunması kabul edildiği buda TTK m. 37 ile TTK m. 598/3 hükmünün TMK m. 1023'deki "kamu güveni" ilkesinin bir istisnası teşkil ettiğini ifade etmiştir. Bkz. Pulaşlı, 2018a: 2762; Doğrusöz Koşut, hükümde kurucu

siciline bildirilmesi öngörülmekte, buna karşı sicil kaydına güvenen kişilerin durumu hakkında herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Öğretide, ticaret siciline kaydın kurucu nitelik taşımadığı bir sistemde iyi niyetin korunmasının mümkün olmadığı ileri sürülmüştür¹⁰⁹⁹. Bu konuda farklı görüşler olmasına rağmen iyiniyetli üçüncü kişilerin iyi niyetinin korunması ilkesinin geçerli olduğu görüşü hakimdir¹¹⁰⁰. Bilindiği üzere üçüncü kişiler TTK m. 36/1 hükmü gereğince kendileri hakkında hüküm ifade etmeye başlayan ticaret sicil kayıtlarını bilmedikleri iddiaları dinlenemez. Pay devrinin tescil edilmesi ile kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde TTK m. 35/3-4 gereği Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi vasıtasıyla ilan edilmektedir. Ticaret siciline tescil ve ilan edilmiş esas sermaye paylarının devrine ilişkin, üçüncü kişilerde sicile güven ilkesinin uygulanmasına herhangi bir engel bulunmamaktadır¹¹⁰¹.

2.6. Payın Özel Devir Şekilleri

2.6.1. Miras, Eşler Arası Mal Rejimi ve Cebri İcra Yoluyla Geçiş

Esas sermaye payının miras, eşler arası mal rejimi ve cebri icra yoluyla geçişine ilişkin düzenleme TTK m. 596'da düzenlenmiştir. Bu madde hükmüne göre, esas sermaye payının, miras, eşler arasındaki mal rejimine ilişkin hükümler veya icra yoluyla geçmesi hâllerinde, tüm haklar ve borçlar, genel kurulun onayı aranmaksızın, esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçmektedir (TTK m. 596/1). Şirket, payın geçişinin öğrenilmesinden itibaren üç ay içinde esas sermaye payının geçtiği kişiyi onaylamayı reddetme hakkına sahiptir. Bunun için, şirketin, payları kendisi ya da ortağı veya kendisi tarafından gösterilen üçüncü bir kişi hesabına, gerçek değeri üzerinden devralmayı, payın geçtiği kişiye önermesi şarttır (TTK m. 596/2). Şirketin vereceği red kararı, devrin gerçekleştiği günden itibaren geçerli olmak üzere geriye etkilidir (TTK m. 596/3). Kanun koyucunun bu düzenlemesi eTTK 521. maddesi hükmüne paralel şekilde düzenlenmiştir¹¹⁰². TTK bu hususta eTTK'nin yaklaşımını benimsemiş miras, eşler arası mal rejimi ve icradan kaynaklanan pay geçişlerinde kanuni bağlam kaldırılmış, genel

nitelikte sayılmayan tescile, iyiniyetli olarak güvenenlerin güvenin korunmasına yönelik bir fonksiyon yüklenmekte bu da öğretide çoğunluğun görüşüne göre mümkün değildir. Bkz. Doğrusöz Koşut, 2016: 385.

¹⁰⁹⁹ Biçer ve Hamamcıoğlu, 2013: 85; Demirkapı, 2008: 408-409; Sezgin Huysal, 2016: 330; Kortunay, 2009: 337-338.

¹¹⁰⁰ Pulaşlı, 2018a: 2762-2763; Turanlı, 2015: 42; Yavuz, 2021b: 75.

¹¹⁰¹ Oğuz, 2017: 197; Özer, 2019: 200-201; Tescilin TTSG'de yayınlanması ile kesinleşeceğine ilişkin olarak, Y. 11. HD., 15.05.2019 T., 2018/2099E., 2019/3784 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.01.2022).

¹¹⁰² eTTK m. 521 “Bir payın miras yoluyla veya karı koca mallarının idaresine ait hükümler gereğince iktisabı için, ortakların, muvafakatine lüzum yoktur. Mukavelede aksine bir şart varsa ortaklar, payı hakiki değeri üzerinden satın alacak üçüncü bir şahsı göstermedikçe muvafakatten imtina edemezler. İlgililerin muvafakat için şirkete müracaatları tarihinden itibaren bir ay içinde üçüncü şahıs gösterilmediği takdirde muvafakat edilmiş sayılır.”

kurulun onayını aramamış, payın devri kolaylaştırmıştır¹¹⁰³. Ancak eTTK m. 522'ye göre, şirket ortaklarından birinin iflası halinde iflas dairesi en az altı ay önce ihbar etmek şartıyla şirketin feshini talep edebiliyordu. Bu durumda feshin önlenmesi için eTTK m. 523'e göre şirketin elinde birtakım yollar vardı¹¹⁰⁴. TTK'de bu hükümler yer almamıştır.

Esas sermaye payına bağlı hak ve borçlar doğrudan intikal sahibine geçmesine rağmen, bu kişinin paya bağlı oy haklarını kullanabilmesi için şirket tarafından oy kullanması için ortak olarak tanınması gerekir¹¹⁰⁵. Kanun tarafından miras, mal rejimi veya cebri icra durumunda payın genel kurulun onayına gerek kalmaksızın iktisap edilebileceği (ipso iure) hükme bağlanmış olsa da limited şirketin şahıs şirketi özelliği de dikkate alınarak TTK m. 596/2'de limited şirketin yapısına uygunsuz ve istenmeyen kişilerin girişini engellemek amacıyla şirkete, miras, mal rejimi ya da cebri icra yoluyla pay geçişlerinde payın geçeceği üçüncü kişiyi reddetme imkânı tanınmıştır¹¹⁰⁶.

Kanuni geçişte genel kurul onayını aramak, emredici olmayan miras, eşler arası mal rejimi veya icra yoluyla geçişin önüne geçirmek olur¹¹⁰⁷. Payın devri durumunda pay üzerinde

¹¹⁰³ Tekinalp, 2020: 560; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 282; Yıldız, 2007: 144; Pulaşlı, 2020a: 759; Tekinalp, 2011: 374; Kaya, 2008: 366; Pulaşlı, 2009: 41; Ekşi, 2005: 52; Yavuz, 2013: 81; Altaş, 2017: 278; Y. 11. HD., 20.12.2011 T., 2010/5905 E., 2011/17291 K., karar için bkz. Yargı, 2012: 171; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, "limited şirketlerde sermaye payının kazanılması için herhangi bir şekil şartına gerek bulunmamaktadır. Bir payın miras yoluyla veya karı-koca mallarının idaresine ait hükümler uyarınca iktisabı için ortakların iznine gerek yoktur" şeklinde içtihat etmiştir. Y.11. HD., 04.07.2012 T., 5967 E., 11962 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2973; İsv. BK m. 788/1'e göre miras ve eşler arası mal rejimi herhangi bir işleme gerek kalmaksızın devralana geçmektedir. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi:18.02.2022); Şener, TTK m. 596'daki sayımın sınırlayıcı olmadığını benzer durumlarda da TTK m. 596'nın uygulanmasının mümkün olduğu görüşündedir. Bkz. Şener, 2017b: 700.

¹¹⁰⁴ eTTK m. 523 hükmüne göre, İnfisahın tescilinden önce;

"1.Şirket veya ortaklar, iflas masasının veya takibatta bulunan alacaklının haklarını öderse, 2. Payın iflas idaresi veya icra dairesi marifetiyle ve açık artırma usulüyle satılmasına ve pay kendisine ihale olunan kimsenin yeni bir ortak olarak şirkete girmesine diğer bütün ortaklar muvafakat ederlerse, 3. Pay, bütün ortaklarla iflas idaresi veya icra dairesinin muvafakatiyle başka bir ortak veya üçüncü şahıs tarafından devralınırsa; 4. Esas sermayenin ekseriyetini temsil eden ortakların sayı itibarıyla ekseriyeti aleyhinde takibat yapılan ortağın koymuş olduğu sermayenin hakiki bedelini alarak şirketten çıkarılmasına karar verirse," şirket fesih ve tasfiye olunamayacağı belirtilmiştir.

¹¹⁰⁵ Eriş, 2017: 2972-2973; Genel kurul pay sahibini öğrendiği tarihten itibaren üç ay içinde red hakkını kullanabilecektir. Bu üç aylık süre zarfında genel kurul henüz red hakkını kullanmadan bir genel kurul toplantısı olur ve bu toplantı gündeminde bu payın geçtiği kimsenin haklarını kullanıp kullanmayacağı gündemde yer almamışsa, bu kimse oy kullanabilecektir. Bu durumda alınan genel kurul kararlarının şirketler hukuku ile ne derece bağdaşacağı sorunsalı ortaya çıkacaktır. Bun dan dolayıdır ki şirketin İsv. BK'daki gibi payı devralanın oy hakkı ve buna bağlı hakları kullanabilmesi için şirket tarafından oy hakkını kullanmaya yetkili ortak olarak tanınması gerekir. Bkz. Pulaşlı, 2009: 44.

¹¹⁰⁶ Tekinalp, 2011: 374; Palta, 2017: 64; Pulaşlı, 2009: 44; Tekinalp, 2020: 560; Pulaşlı, 2020a: 759; Bozkurt, T. ve Can, O. (2017). "Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras, Eşler Arasındaki Mal Rejimi ve Cebri İcra Yoluyla Geçiş Durumunda Müktesebin Bilgi Alma Hakkına İlişkin Değerlendirmeler". *Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'e Armağan*, Yongalık, A., Gürel, M ve Bektaş, İ. (ed)., Turhan Kitabevi, s. 163; Kayıhan, 2019: 311-312.

¹¹⁰⁷ Ünlü, 2015: 105.

haciz konulması devre engel bir husus olmayıp buna ilişkin davanın payı devredene değil doğrudan ticaret sicil müdürlüğüne yöneltilmesi gerekir¹¹⁰⁸.

Limited şirket esas sermaye payının TTK m. 596/1 hükmüne göre payların miras, eşler arası mal rejimi veya icra yoluyla geçmesi durumunda TTK m. 595'teki şekil şartlarına tabi değildir, tescil şartı da aranmaz¹¹⁰⁹. Paya bağlı tüm hak ve borçlar genel kurul onayına gerek kalmaksızın hak sahibine geçmektedir. Hak sahibi tüm mali ve yönetsel hakları kullanma hakkına sahip olmaktadır¹¹¹⁰. Limited şirket esas sermaye payının geçişinin sürüncemede bırakılmasının önüne geçmek amacıyla TTK m. 596/4. fıkrası eklenmiştir¹¹¹¹.

2.6.1.1. Payın Miras Yoluyla Geçiş

TTK m. 599 hükmüne göre, mirasçılar murisin ölümü ile birlikte mirası bir bütün olarak yasa gereği kazanmaktadırlar. Paydan kaynaklı tüm hak ve borçlarla birlikte miras konusu esas sermaye pay senetleri, murisin ölümüyle birlikte külli halefiyet ilkesi gereğince mirasçılara geçer. Murisin terekesi mirasçılar arasında kanunun öngördüğü şekilde paylaştırılacaktır¹¹¹². Her ortak ölmeden önce sahip olduğu esas sermaye paylarının, kimlere, hangi oranda geçeceğini önceden bilme hakkına sahiptir. Bu hak Anayasası'nın 35. maddesinde "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir*" denilmek suretiyle anayasal temelde tanınmıştır. Miras hakkı, miras hukukuna ilişkin genel kurallar çerçevesinde payın intikalini düzenlemenin yanı sıra, ölüme bağlı tasarruflarla payların istenilen kişilere intikalini de kapsamaktadır. Pay sahibinin ölümü halinde limited şirket esas sermaye paylarının geçişinde genel kurul onay koşulu ortadan kalkar (TTK m. 596). Paylar mirasçılara doğrudan intikal edeceğinden, sermaye payının kazanılması için herhangi bir şekil şartı gerekli değildir¹¹¹³. Bu durumda, payın devri için kanun yazılı devir sözleşmesini de öngörmemiş, onun yerine veraset ilamı, vasiyetname,

¹¹⁰⁸ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, "davacı ...'ın devir aldığı hisseler haciz konulması yerinde bir işlem olmayıp, esas itibarıyla söz konusu işlemlerin usulsüzlüğü gözetilerek bu durumda taleplerin Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne yöneltilecek bir itiraz davası ile çözüme kavuşturulması gerekirken hisseleri devreden davalı aleyhine ikame edilen işbu tespit davasında hukuki yarar olmadığını" içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 2019/4595 E., 2020/2725 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 09.05.2021).

¹¹⁰⁹ Pulaşlı, 2020a: 759; Tekinalp, 2020: 559.

¹¹¹⁰ Dural, 2018: 115; Derekaya, 2021: 131; Bozkurt ve Can, payın geçişinden genel kurulun red kararı vermesine kadar geçen üç aylık süreçte payın geçtiği kimseye bilgi alma ve inceleme hakkı tanınır ve üç aylık süreç sonunda genel kurul red kararı vermişse ayrılan ortak elde ettiği bilgileri şirketin zararına kullanma tehlikesi olabilecektir. Bu yüzden bilgi alma ve inceleme hakkının gerekli olduğu ölçüde sınırlandırılabilmesi gerektiği görülmüştür. Bkz. Bozkurt ve Can, 2017: 167.

¹¹¹¹ Ayhan vd., 2020: 549; Ünlü, 2015: 105; Eriş, 2017: 2972.

¹¹¹² Ekşi, 2005: 52-53; Yavuz, 2013: 82; madde hükmünde yer alan payın miras yoluyla geçişi geniş anlamda yorumlanmalı kanuni miras, muayyen mal vasiyeti ve kanuni intifayı da kapsamaktadır. Bkz. Poroy vd., 2010: 802; Limited şirketlerde paylar satılabilir ya da miras yoluyla alınabilir. Bkz. <https://www.degryter.com/document/doi/10.9785/ovs.9783504381448/html> (Erişim Tarihi: 15.02.2022).

¹¹¹³ Y. 11. HD., 05.03.2012 T., 12697 E., 3191 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2964.

miras sözleşmesi ve eşler arasında yapılan sözleşmeyi geçerli kabul etmiştir¹¹¹⁴. Birden fazla mirasçı varsa murisin ölümü ile miras paylaşılınca kadar bütün hak ve borçları dolayısıyla payları da kapsayan bir ortaklık söz konusudur (TMK m. 540)¹¹¹⁵. Limited şirket ortaklarından birinin ölümü halinde, mirasçıların esas sermaye paylarını kazanabilmeleri için diğer ortakların iznine ihtiyaç yoktur¹¹¹⁶. Murisin malvarlığı içinde limited şirket paylarının bulunması halinde TTK m. 596/1 hükmü gereği, bu payların tüm hak ve borçlar ile birlikte genel kurul onayına gerek olmaksızın esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçeceği ifade edilmiştir¹¹¹⁷.

2.6.1.2. Payın Eşler Arası Mal Rejimi ile Geçiş

Eşler arasında evlilik birliğinin sona ermesi ile birlikte malvarlığının tabi olduğu rejim, yasa gereği edinilmiş mallara katılma rejimi olup mallar buna göre tasfiye edilir (TMK m. 202/1). Şirket hisselerinin paylaşımı, TMK m. 202 düzenlemesine göre “*Eşler Arasındaki Mal Rejimi*” vd. maddelerde düzenlenmektedir. Eşlere ait şirketlerin mal rejimi tasfiyesindeki hukuki durum edinilmiş mallara katılma rejimi kapsamına girer. Bunun için öncelikli şart şirket paylarının 01.01.2002 tarihinden sonra edinilmiş olmasıdır. Ancak eşler araların da mal rejimi sözleşmesi¹¹¹⁸ yaparak kanunun öngördüğü diğer mal rejimlerinden birisini de belirleyebilirler (TMK m. 202/2). Eşlerin malvarlığı içerisinde limited şirket esas sermaye payları da bulunabilir. Paylar, ister edinilmiş mallara katılma rejiminin başlamasından önce isterse rejimin

¹¹¹⁴ Pulaşlı, 2009: 41-42; Y. 11. HD., 20.12.2011 T., 5905 E., 17291 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2974.

¹¹¹⁵ Esas sermaye payının birden fazla mirasçı tarafından hak sahibi olunması durumunda bu pay üzerinde iştirak halinde mülkiyet söz konusu olacağından mirasçıların pay üzerindeki haklarını “miras şirketi temsilcisi” aracılığıyla kullanması gerekir. Bkz. Pulaşlı, 2009: 42.

¹¹¹⁶ Y. 11. HD., 07.06.1999 T., 3143 E., 4891 K.; Y. 11. HD., 14.02.1986 T., 215 E., 711 K., kararlar için bkz. Eriş, 2017: 2975; Pulaşlı, esas sermaye payının kanunen geçişinde genel kurul onayını aramak, emredici olmayan bir hükmü mirasın, eşler arası mal rejiminin ve icra düzenin önüne geçirmek olacağı görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2009: 42.

¹¹¹⁷ Ayan, 2019: 19-20; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, bir payın miras yoluyla veya karı-koca mallarının idaresine ait hükümler uyarınca iktisabı için ortakların iznine gerek olmadığını içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 04.07.2012 T., 5967 E., 11962 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2973; Pulaşlı, 2018a: 2766.

¹¹¹⁸ TMK m. 205’e göre “Mal rejimi sözleşmesi, noterde düzenleme veya onaylama şeklinde yapılır. Ancak, taraflar evlenme başvurusu sırasında hangi mal rejimini seçtiklerini yazılı olarak da bildirebilirler.”

devamı sırasında edinilmiş olsun, eşler mal rejiminin¹¹¹⁹ tasfiyesi aşamasında bu paylardan kaynaklanan katılma alacağı taleplerinde bulunmaları mümkündür¹¹²⁰.

2.6.1.3. Payın Cebri İcra Yoluyla Geçiş

Esas sermaye payının cebri icra yoluyla alınması da icra dairesi tarafından satışa çıkarılan payın alıcı tarafından ihaleye katılarak pey sürmeye dayalı artırımı sonucu iradi bir tür devralmadır¹¹²¹. eTTK döneminde limited şirketin devamlılığı açısından, ortağın kişisel borcundan dolayı şirketteki payını haczedene alacaklı bu payın satışını gerçekleştiremediği takdirde alacak hakkını şirketin feshini talep ederek (eTTK m. 522) ortaya çıkan tasfiye payından alma hakkına sahipti. Bu da şirketin devamlılığı ve ticari hayatın istikrarının korunması ilkesine ters düşmekteydi¹¹²². TTK'de “Ortakların Kişisel Alacaklıları” başlığı altında düzenlenen 133. madde şirket hisselerinin haczine yönelik uygulamanın gereksinimlerine cevap verecek şekilde Yargıtay kararları ışığında şahıs ve sermaye şirketleri ayrımı da gözetilerek düzenlenerek önemli yenilikler getirmiştir¹¹²³. Bu kapsamda TTK m. 133/2 fıkrası sermaye şirketlerinde ortakların kişisel alacaklılarının alacaklarını şirketten nasıl alacakları düzenlenmiştir¹¹²⁴. Anılan kanun hükmünde “Sermaye şirketlerinde alacaklılar,

¹¹¹⁹ TMK'nın 218. maddesinde “Edinilmiş mallara katılma rejimi, edinilmiş mallar ile eşlerden her birinin kişisel mallarını kapsar.” şeklinde bir düzenleme yapılarak edinilmiş malların neler olduğu belirtilmiştir. Edinilmiş mallar 219. maddede, “Edinilmiş mal, her eşin bu mal rejiminin devamı süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerleridir. Bir eşin edinilmiş malları özellikle şunlardır:

1. Çalışmanın karşılığı olan edimler,
2. Sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurum ve kuruluşlarının veya personele yardım amacı ile kurulan sandık ve benzerlerinin yaptığı ödemeler,
3. Çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminatlar,
4. Kişisel mallarının gelirleri,
5. Edinilmiş malların yerine geçen değerler.” şeklinde düzenlenmektedir.

Kanunen kişisel mal olarak sayılanlar 220. maddede,

- “1. Eşlerden birinin yalnız kişisel kullanımına yarayan eşya,
2. Mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya bir eşin sonradan miras yoluyla ya da herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiği malvarlığı değerleri,
3. Manevî tazminat alacakları,
4. Kişisel mallar yerine geçen değerler.”, olarak belirtilmiştir.

221. maddede ise “Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle, bir mesleğin icrası veya işletmenin faaliyeti sebebiyle doğan edinilmiş mallara dâhil olması gereken malvarlığı değerlerinin kişisel mal sayılacağını kabul edebilirler. Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mallara dâhil olmayacağını da kararlaştırabilirler.” şeklinde düzenlenmektedir.

¹¹²⁰ Çelebi, A. E. (2017). “Şirketlerde Ortaklık Payı Kazanılmasının Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşlerin Malvarlığına Etkisi”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (133), s. 423.

¹¹²¹ Poroy vd., 2019: 426.

¹¹²² Dönmez, 2006: 228; Palta, 2017: 66; Kendigelen, A. (2002). “Limited Şirket Paylarının Haczi”. Kemal Oğuzman’a Armağan. *GÜHFD*, (1), s. 409-411; Kendigelen, limited şirketin bir sermaye şirketi olması dikkate alınarak, kanun koyucunun maddeyi yeniden düzenleyerek, ortağın kişisel alacaklısının feshini talep etme yetkisinin kaldırılması gerektiği, devredilebilir nitelikte olan sermaye paylarına, ortağın şahsi alacaklısı tarafından haczedilebilmesine izin verilmesi gerektiği görüşündedir. Bkz. Kendigelen, 2002: 415.

¹¹²³ TTK m. 133/1 gerekçesi; Kendigelen, 2016: 128.

¹¹²⁴ Arslan, 2018: 7.

alacaklarını, o ortağa düşen kâr veya tasfiye payından almak yanında, borçlularına ait olan, senede bağlanmış veya bağlanmamış payların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun taşınırlara ilişkin hükümleri uyarınca haczedilmesini ve paraya çevrilmesini isteyebilirler. Haciz, istek üzerine, pay defterine işlenir. (3) Bunun dışında, alacaklılar, tüm ticaret şirketlerinde alacaklarını, ortağın şirketten olan diğer alacaklarından da alabilme ve bunun için haciz yaptırabilme yetkisini de haizdir.” (TTK m. 133/2-3) şeklinde ifade edilmiştir. Madde düzenlemesi ile haczin aleniyete kavuşmasına imkân verilmiş ve haczedilecek ve paraya çevrilecek payın sermaye şirketlerinden anonim şirket, limited şirket veya paylı komandit şirkete ait olması ya da senede bağlanıp bağlanmamasının herhangi bir hüküm farkı oluşturmayacağı açıklanmıştır¹¹²⁵. Yapılan düzenlemeyle limited şirketin doğrudan ortaklık payının haczine ve satışına izin verilerek bu şekilde istikrar sağlanmıştır. Yargıtay içtihatları da aynı yöndedir¹¹²⁶.

Ancak limited şirket esas sermaye payı için nama yazılı pay senetleri çıkarılmışsa, bu senetlerin kıymetli evrak vasfı olmadığından haczi söz konusu olamamaktadır¹¹²⁷. TTK m. 133/2 son cümlesinde, haczin istek üzerine pay defterine işlenir denilmesine rağmen İİK m. 94/1’de haczin şirket pay defterine kaydedilmesinin zorunlu olduğu ancak bu husus gerçekleştirilmemiş dahi olsa şirkete tebliğ tarihinde yapılmış sayılacağı ifade edilmiştir. Aynı zamanda haciz işlemi, icra dairesi tarafından tescil edilmek üzere ticaret sicile bildirileceği, haczedilen payların devrinin ise alacaklıların haklarını ihlal ettiği oranda batıl sayılacağı belirtilmiştir. İİK m. 106/1’e göre alacaklı haczedilen taşınır mal vasfındaki esas sermaye payını, payın haczinden itibaren altı ay içerisinde satışını istemek zorundadır. Eğer bu süre zarfında satış istenmediği takdirde, o pay üzerindeki haciz kalkacaktır¹¹²⁸.

¹¹²⁵ Çamoğlu, 2020: 44; Eriş, 2017: 1426; Kendigelen, paraya çevirmenin yanı sıra, senede bağlanmış olsun ya da olmasın payların haczinde TTK m. 133/2’de taşınırlara ilişkin hükümlerin uygulanacağını belirtilmesinin isabetsizlik olduğunu, çünkü kıymetli evrak niteliğinde bir senet yoksa, artık ortada bir taşınırla olmadığı, dolayısıyla salt çıplak payın varlığı durumunda haczin taşınırların haczine ilişkin hükümlere göre yapılmasının mümkün olamayacağını belirtmektedir. Bkz. Kendigelen, 2016: 129; Arslan, payın icra dairesi tarafından satılması ile payın ihale alıcısı adına tescil edilmesi için şirkette müzekkere yazılarak payın ihale alıcısı adına pay defterine şerh verilerek tescili istenebileceği görüşündedir. Bkz. Arslan, 2018: 28.

¹¹²⁶ Y. 11. HD., 02.11.2015 T., 4629 E., 11383 K.; Y. 12 HD., 03.03.2015 T., 14532 E., 2879 K.; Y.12 HD., 07.05.2013T., 7955 E., 17423 K.; Y. 12. HD., 26.04.2013 T., 3150 E./15806 K., kararlar için bkz. Eriş, 2017: 1427-1429.

¹¹²⁷ Pulaşlı, 2020a: 727; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, limited şirket nama yazılı pay senetlerinin haczedilemeyeceğini, sadece icra müdürü ya da yardımcısının şirket merkezine giderek haczi şirkete tebliğ ve pay defterine işlenmesi yoluyla haciz işlemi yapılabileceğini ifade etmiştir. Y. 12.HD., 30.09.2013 T., 22119 E., 30474 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2945-2946.

¹¹²⁸ Arslan, 2018: 25; Y. 12. HD., 22.10.2015 T., 2015/ 20407 E., 2015/25562 K., kararlar için bkz. Şener, 2020: 666-667; Pulaşlı, payın haczinin şirkete haciz yazısının tebliği veya icar memurunun doğrudan şirket merkezine giderek haczi şirkete tebliğ ve pay defterine işlenmesini tutanakla tespit ederek gerçekleştirilebileceğini ifade etmiştir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 727.

Emredici bir şekilde kaleme alınan TTK m. 133/2 düzenlemesi, eTTK hükmüne göre kıymetli evrak niteliğinde bir senede bağlanmış veya bağlanmamış paylar arasında herhangi bir ayırım gözetmeksizin haczedilip paraya çevrilmesine izin verdiğinden, alacaklı şirketin tasfiyesini isteme ve tasfiye payından ortağa düşecek katılma payını isteme yerine, ortağın payının cebri icra yoluyla satılmasına ve elde edilecek paranın kendisine verilmesini isteme imkânına sahip olmuştur¹¹²⁹.

2.6.2. Yasal Alım Hakları

Kanun koyucu, miras, eşler arası mal rejimi ve cebri icra yoluyla geçişte payların ilgili kimselere doğrudan geçmesini kabul etmekle birlikte, menfaatler dengesi açısından, şirkete payın geçtiği kişiyi reddetme imkânı tanınmıştır¹¹³⁰. TTK m. 596/2’de “*Limited şirket, esas sermaye payının iktisabının öğrenilmesinden itibaren üç ay içinde payın geçtiği kişiyi onaylamayı reddedebilir.*” denilmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, üç aylık süre payın iktisap tarihi değil, kanundan anlaşılabileceği üzere iktisabın öğrenilmesinden itibaren başlamaktadır¹¹³¹. Bu bakımından üç aylık süre, büyük ihtimalle payları iktisap eden kişi tarafından pay defterine kaydolunmak üzere yapılacak başvuru ile şirket haberdar olacak ve bu süre başlayacaktır. Buradaki üç aylık süre hak düşürücü niteliktedir¹¹³².

Esas sermaye paylarının miras, eşler arasındaki mal rejimi ya da cebri icra yoluyla geçişi halinde söz konusu geçişin engellenmesi için genel kurul tarafından üç ay içinde reddedilmesi tek başına yeterli olmamaktadır. Ayrıca TTK m. 596/2 uyarınca red kararı ile birlikte şirketin devredilmek istenen payların kendisi, ortağı ya da şirket tarafından gösterilecek üçüncü bir kişi tarafından gerçek değeri üzerinden devralınmasının teklif edilmesi gerekmektedir¹¹³³. eTTK’de şirket sadece payı gerçek değeri üzerinden almak üzere üçüncü bir kişiyi önerebilirken kendisinin bu payları alım hakkı yoktu (eTTK m. 521/2). Kanunda payın geçtiği kişiye önerilmesi gerektiği belirtilmiş olsa da burada yasal bir ön alım hakkının kullanılması söz konusudur. Limited şirket burada kendisi, ortakları veya üçüncü bir kişi hesabına tek taraflı bir

¹¹²⁹ Arslan, 2018: 8; Kendigelen, 2016: 128.

¹¹³⁰ Altaş, 2017: 278; Bahtiyar, 2020: 461; Palta, 2017: 67; Yıldız, 2007: 145; Yavuz, 2013: 81.

¹¹³¹ Tekinalp, 2020: 560; Altaş, 2017: 278; Pulaşlı, 2020a: 749.

¹¹³² Yıldız, 2007: 146; Altaş, 2017: 278; Palta, 2017: 67; Pulaşlı, 2009: 49; Yavuz, 2013: 83.

¹¹³³ Şener, 2017b: 701; Palta, 2017: 67; Poroy vd., 2019: 432; Ekşi, 2005: 55; Ayan, 2019: 20; Yavuz, 2013: 83; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 290; TTK m. 596 düzenlemesinde mehzaz İsv. BK’dan ayrılmıştır. Mehzazda, söz konusu hallerde esas sermaye payının oy hakları hariç olmak üzere, iktisap edene geçtiği kabul edilmiştir. GK tarafından onay verilinceye kadar adı geçen paylara ilişkin olarak oy hakları askıda kalmaktadır. Bu süre zarfında oylar donmaktadır. Devralan ne genel kurula katılabilmekte ne de oy kullanabilmektedir. Ayrıca İsv. BK’da limited şirket genel kurulunun bu işlemlere altı ay içinde izin vermediği takdirde onay vermeyi reddetmemişse onay verdiği sayılır ve devir işlemi gerçekleşir (İsv. BK m. 788/4). Bkz. Tekinalp, 2020: 561; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022).

kurucu yenilik doğuran hak kullanmaktadır¹¹³⁴. Red kararı limited şirket açısından adı geçen esas sermaye payının alınacağına ilişkin bir taahhüt işlemi niteliğinde olmalıdır. Bu taahhüt sebebiyle alış işlemi gerçekleşmediği hallerde pay sahibi alım davası açarak zararını talep edebilir. Şirket sadece payı edinen kimseyi reddederek süreci sonlandıramaz. Şirketin bu hakkını kullanırken aynı zamanda ona, payı gerçek değerden almayı önermesi ve alacak olan kimseyi de göstermesi gerekir¹¹³⁵.

Şirketin payı gerçek değerden iktisabı için gerekli yasal sınır, şirketin iktisap edebileceği payların itibari değeri, esas sermayesinin yüzde onunu aşmamalıdır (TTK m. 612/1). Bu yasal sınır, şirket sözleşmesinde öngörülmüş veya mahkeme kararına bağlanmış çıkma ve çıkarılma halinde esas sermayenin yüzde yirmisi oranına çıkabilir (TTK m. 612/2). Ancak TTK m. 382 hükmünde, şirketin kendi paylarını iktisap etmesinin istisnaları düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin limited şirkete kıyasen uygulanması ile külli halefiyet durumunda şirketin yüzde yirmilik sınıra ve diğer koşullara tabi olmaksızın kendi paylarını iktisap edebileceği kabul edilmelidir. Ancak şirket sermayesinin yüzde onunu aşan tutardaki esas sermaye payları, iki yıl içinde elden çıkarılmalı ya da esas sermaye azaltılması yoluyla yok edilmelidir (TTK m. 612/2)¹¹³⁶.

TTK'de öngörülen üç aylık süre hak düşürücü nitelikte olup, payların iktisabının reddine yönelik genel kurul kararının bu üç aylık süre zarfında alınmış olması gerekmektedir. Genel kurul tarafından üç aylık süre içinde red kararı alınmamışsa, payın geçişine onay verilmiş sayılır. Red kararı verilmesi durumunda bu kararın pay geçişi gerçekleşen kimselere ulaşmasına gerek olmadığı gibi aynı şekilde üç aylık süre sessiz kalınarak geçirildikten sonra pay geçişine genel kurulun onay vermesine ve bu hususun payı devralana bildirilmesine gerek yoktur¹¹³⁷. Genel kurulun red kararı, üç aylık sürenin bitiminden sonra payları iktisap edene ulaşsa dahi iktisabın genel kurul tarafından geçerli bir şekilde reddedildiğinin kabulü gerekir. Red geriye etkili olarak hüküm doğurur¹¹³⁸.

Şirket tarafından payları devralana payların gerçek değeri üzerinden alınmasına yönelik bildirimin ulaştığı anda bir alım sözleşmesini doğurmakta, sözleşmenin kurulması için payları devralanın onayına ihtiyaç duyulmamaktadır¹¹³⁹. Genel kurulun yasal alım hakkına ilişkin red

¹¹³⁴ Poroy vd., 2019: 432; Limited şirketlerde payların satışı durumunda, pay sahipleri payların ön alım hakkına sahiptirler. Payların üçüncü kişilere devredilmesinden önce satıcı payını diğer tüm pay sahiplerine sunmakla yükümlüdür. Bkz. https://www.anwalt.de/rechtstipps/uebertragung-von-anteilen-in-einer-gesellschaft-mit-beschraenkt-haftung-gmbh_120913.html (Erişim Tarihi: 19.03.2022).

¹¹³⁵ Altaş, 2017: 279; Tekinalp, 2020: 560-561.

¹¹³⁶ Ayan, 2019: 22-23.

¹¹³⁷ Ayan, 2019: 20.

¹¹³⁸ Tekinalp, 2020: 560; Bahtiyar, 2020: 461; Ekşi, 2005: 61.

¹¹³⁹ Poroy vd., 2019: 432.

kararı vermesi durumunda eTTK m. 536/3 gereği ilgili esas sermaye payı sahibi şirket aleyhine iptal davası açabilir¹¹⁴⁰.

Genel kurul tarafından verilen red kararı geriye etkili olarak hüküm doğurmakla birlikte, payları miras, mal rejimi ya da cebri icra yoluyla iktisap eden üçüncü kişinin genel kurul tarafından red kararı verilene kadar geçen süre içinde gerçekleştirilecek genel kurul toplantısında oy kullanabileceği ve genel kurul kararlarının geçerliliğini etkilemeyeceği kabul edilmektedir¹¹⁴¹.

2.6.3. Yetkili Organ

Red kararı veya yasal alım hakkının şirketin hangi organı tarafından verileceğine ilişkin TTK'de net bir düzenleme bulunmasa da söz konusu kararın genel kurul tarafından alınacağı TTK m. 616 hükmü dikkate alındığında daha iyi anlaşılacaktır¹¹⁴². Ancak TTK m. 623/3 hükmüne göre, kanun veya şirket sözleşmesinin genel kurula tanıdığı haklar harici tüm yönetsel haklar müdürlere aittir¹¹⁴³. Genel kurul payların miras, eşler arası mal rejimi veya cebri icra yoluyla geçmesi durumunda red kararı verirse, devrin gerçekleştiği günden itibaren geçerli olmak üzere karar geriye etkilidir. Bu konudaki kararın verilmesine kadar geçen süre içinde alınan genel kurul kararlarının geçerliliğini etkilememektedir (TTK m. 596/3). Genel kurul tarafından alınacak red kararında TTK m. 595 hükmüne benzer şekilde TTK m. 620'de öngörülen olağan yeter sayılar uygulanacak olup, genel kurul tarafından verilecek red kararının toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınması gerekmektedir¹¹⁴⁴.

Limited şirket buradaki üç aylık süre içinde henüz payı devralanı tanıma veya red konusunda henüz karar vermemişken, belirtilen süre içinde genel kurul toplanmışsa devralan bu toplantıya katılmaya ve paydan doğan tüm haklarını kullanmaya yetkilidir¹¹⁴⁵. Kanaatimizce

¹¹⁴⁰ Ekşi, 2005: 57; eTTK m. 536/3'te AŞ'nin genel kuru kararlarının iptaline ilişkin hükümlerin limited şirket hakkındada uygulanacağı belirtilmiştir. TTK m. 622'de de benzer düzenlemeye yer verilmiştir.

¹¹⁴¹ Bahtiyar, 2020: 461-462; Pulaşlı, 2009: 45; Aslan, 2019: 258; Tekinalp, İsv. BK'da iktisabın onaylanmasına kadar geçen süre zarfında iktisap edenin ilgili paylara ilişkin oy hakkının askıda kaldığı ve bu süre içerisindeki genel kurula katılamayacağı düzenlenmiştir. Bkz. Tekinalp, 2011: 375; Palta, 2017: 68; Pulaşlı, kaynak İsviçre ve Türk hukukundaki düzenlemenin karşılaştırılması halinde, TTK'deki düzenlemenin yerinde olmadığını hatta kurumsal olarak çelişkili olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 760; Pulaşlı, üç aylık süre zarfında genel kurulun henüz kararını vermeden yapılan toplantıların daha sağlıklı ve objektif olabilmesi için, payı devralanın bu toplantılara katılmaması ve oy kullanmaması gerektiği görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2009: 48; Pulaşlı, TTK m. 596/3 hükmüne "red kararı verilmeden önce genel kurul toplanırsa, gündemin ilk maddesinde esas sermaye pay ve payların geçişine ilişkin onay yer alır" şeklinde bir hükmün eklenmesinin yerinde olacağı görüşündedir. Bkz. Pulaşlı, 2009: 49.

¹¹⁴² Şener, 2017b: 702; Palta, 2017: 69; Yavuz, 2013: 83; TTK m. 616/2-b'ye göre şirket sözleşmesi ile önerilmeye muhatap olma, ön alım, geri alım ve alım haklarının kullanılması genel kurul kararına bağlanmış olursa TTK m. 596/2'de şirkete tanınmış olan hakka şirket tarafından alınacak bir genel kurul kararına bağlıdır. Bkz. Poroy vd., 2019: 432.

¹¹⁴³ Poroy vd., 2019: 432.

¹¹⁴⁴ Şener, 2017b: 703; Palta, 2017: 69; Pulaşlı, 2018a: 2773; Yavuz, 2013: 83.

¹¹⁴⁵ Pulaşlı, 2020a: 761; Yavuz, 2013: 83.

bu düzenleme uygun değildir. Çünkü devralanın, genel kurulun henüz şirket ortaklığına kabul etmediği bir kimseye bu şekilde bir yetki verilmesi durumunda alınacak karar, genel kurulda oylama çoğunluğunu etkileyebilecek ve şirketin aleyhine istenmeyen kararların alınmasının önü açılmış olacaktır. Devralanın henüz ortaklığa kabule karar verilmediği bir dönemde oy kullanabilmesi şirketin geleceği için endişe vericidir. Kanun koyucunun buradaki boşluğu anonim şirketlere ilişkin TTK m. 494 hükmüne “*Devir için gerekli olan onay verilmediği sürece, payların mülkiyeti ve paylara bağlı tüm haklar devredende kalır. Payların miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebrî icra gereği iktisap edilmeleri hâlinde, bunların mülkiyeti ve bunlardan kaynaklanan malvarlığına ilişkin haklar derhâl; genel kurula katılma haklarıyla oy hakları ise ancak şirketin onayı ile birlikte devralana geçer*” benzer bir düzenleme yapılarak veya bu maddeye atıf yapılarak doldurması ve bu süre zarfında devralanın oyunu kullanamayacağına ilişkin düzenleme getirmesi gerekir.

2.6.4. Süre

Şirket genel kurulunun pay devri için onayına ihtiyaç olmadığından, TTK m. 596/4’te göre şirket üç ay içinde esas sermaye payının geçtiğini açıkça ve yazılı olarak reddetmemişse onay vermiş sayılmaktadır. Reddin geçerliliği biçim koşuluna bağlanmıştır¹¹⁴⁶. Kanunda belirtilen üç aylık süre eTTK m. 521’de tam olarak yer alamamakla birlikte bir aylık süre içinde gerçek değeri satın alacak kişiyi göstermediği takdirde muvafakat etmiş sayılacağı¹¹⁴⁷ bildirilmişken, TTK’de bu süre üç aya çıkarılmış ve payı devralacak kişiler ise şirketin kendisi, ortağı veya kendisi tarafından gösterilecek üçüncü bir kişiyi, payı devredecek kişiye önermesi gerekmektedir. Kanunda belirtilen üç aylık süre hak düşürücü süre olup, bu süre zarfında payın intikali askıdadır. Üç aylık süre şirketin payın intikalini öğrendiği ya da payın intikal ettiği kimsenin intikali kanıtlayan belgelerle şirkete başvuru tarihinden itibaren başlamaktadır¹¹⁴⁸. Şirket bu süre zarfında payın intikal ettiği kimseyi pay defterine kaydederse, satın alma hakkından vazgeçtiği anlamına gelir. Burada sadece intikal, düşünceler sütununa kaydedilirse bu feragat anlamına gelmez¹¹⁴⁹. Üç aylık süre zarfında red kararı kanunda öngörülen şekilde yapılmamışsa, şirketin pay devrine onay verdiği kabul edilir. Pay sahibi payın geçişini sağlayan

¹¹⁴⁶ Pulaşlı, 2020a: 759; Poroy vd., 2019: 433; Eriş, 2017: 2973; Bozkurt ve Can, 2017: 162; Arslan, 2018: 15.

¹¹⁴⁷ Y. 11. HD., 22.10.2001 T., 5027 E., 8156 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2974-2975.

¹¹⁴⁸ Poroy vd., 2019: 433; Altaş, 2017: 278; Pulaşlı, 2020a: 762; Palta, 2017: 67; Eriş, 2017: 2973; Yıldız, iktisabın öğrenilmesi, ibaresinin belirsizliği içeren bir terim olduğunu, “şirket, devrin gerçekleştiğinin kendisine bildirildiği günden itibaren üç ay içinde esas sermaye payının geçtiği kişiyi onaylamayı reddedebilir” şeklinde değiştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Yıldız, 2008b: 433; Pulaşlı, madde gerekçesinde yer alan “geçişin askıda olduğu” belirtilmesinin yerinde olmadığını, “askı” durumu hükümleri hukuki işlemlerin ya da olayların şarta bağlı işlemlerde kullanıldığını belirtmiştir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 760.

¹¹⁴⁹ Poroy vd, 2019: 433; Yıldız, 2007: 147; Palta, 2017: 68.

olgunun gerçekleşmesiyle payı doğrudan kazanmakta, bu kazanma geciktirici şarta bağlanmış olmaktadır. Eğer bu süre zarfında payın geçtiği kişiyi onaylamazsa başka bir ifadeyle bozucu şartın gerçekleşmesiyle ortaklık sıfatı sona ermektedir¹¹⁵⁰.

2.6.5. Gerçek Değerin Belirlenmesi

Payın gerçek değerinin belirlenmesine ilişkin düzenleme eTTK’de yer almamış bu husus TTK 597. maddesinin ilk fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre; kanunda ve şirket sözleşmesinde esas sermaye payının bedelini payın gerçek değeri olarak belirlemeleri ancak gerçek değer konusunda anlaşılamamaları durumunda devreden ve devralandan herhangi birinin istemi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından karar verilmektedir¹¹⁵¹. İlgili düzenlemeden anlaşılabileceği üzere tarafların gerçek değer belirlenmesi için mahkemeye başvurmaları mutlak bir zorunluluk olmayıp taraflar anlaşırsa mahkemeye müracaat etmeye de gerek kalmadan payın değerini belirleyebilmektedirler¹¹⁵². Gerçek değer yalnızca mahkeme tarafından belirleneceği yönünde emredici bir kural ihtiva etmemektedir. Şirket payın ortak veya üçüncü kişi tarafından alınması varsayımından hareketle, payın değeri üzerindeki pazarlıklarda alıcıdan aldığı talimatı yerine getirmeli. Hatta bu pazarlığın alıcı ile payın askıda sahibi arasında yapılmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır¹¹⁵³.

TTK’de eğer taraflar payın gerçek değerini belirleme konusunda anlaşamazlarsa gerçek değer belirlenmesinde esas alınacak tarihin ne olacağı konusunda, hakkın kullanılacağı tarih olduğu kabul edilmektedir¹¹⁵⁴. Değerin tespitini mahkeme yapacak olup, mahkemeye başvuru hakkı şirkete tanınmıştır. Poroy, esas sermaye payı devralınan ortağa veya üçüncü kişiye bu anlamda mahkemeye başvurma hakkı tanınmamış, sadece müdahil olarak katılabilmesine imkân tanınmış olduğu görüşündedir¹¹⁵⁵.

Ayrılma akçesinin değeri dava konusu olmuşsa, mahkeme payın gerçek değerini uzman bilirkişiler aracılığı ile tespit ettirecektir. Değer tespiti, alım hakkının muhataba ulaştığı ana

¹¹⁵⁰ Eriş, 2017: 2973; Ünlü, 2015: 105; Pulaşlı, 2020a: 762; Yavuz, 2013: 83; Şener, 2017a: 301.

¹¹⁵¹ Eriş, 2017: 2976; Aynı şekilde İsv. BK m. 789/1 hükmüne göre gerçek değer mahkeme tarafından belirleneceği ve 789/2’de de yargılama masraflarını mahkemenin kendi takdirine göre paylaştıracağı ifade edilmiştir. Bkz. https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022); Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “mahkemece devir tarihindeki şirket bilançosunda gösterilen şirkete ait varlıkların gerçek değerlerinin tespit ettirilerek gerçek değerlere göre davalıya devredilen hisselerin bedelinin bulunması ve sonucuna göre belirlenmesi gerekçesiyle mahkemece verilen karar bozulmuştur.” Y. 11. HD., 20.03.2018 T., 2016/8538 E., 2018/2119 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar> (Erişim Tarihi: 23.05.2022).

¹¹⁵² Çamoğlu, 2020: 52; Altaş, 2017: 280; Ünlü, 2015: 105; Palta, 2017: 70; Kendigelen, 2016: 556.

¹¹⁵³ Poroy vd., 2019: 433.

¹¹⁵⁴ Yıldız, 2017: 147; Palta, 2017: 70.

¹¹⁵⁵ Poroy vd., 2019: 433; Ekşi, gerçek değer belirlenmesi durumunda uyuşmazlık çıkması halinde ortaklar aleyhine dava açılabilirliği görüşündedir. Bkz. Ekşi, 2005: 57.

göre belirlenir¹¹⁵⁶. Yargılamaya ilişkin giderleri mahkeme TTK m. 597/2 hükmüne göre, kendi takdirine göre paylaştıracaktır. Mahkemenin verdiği karar kesin olup tarafların itiraz imkânı bulunmamaktadır¹¹⁵⁷. Kendisine karşı alım hakkı kullanılan kimse mahkeme aracılığı ile belirlenen bedeli almakta direnirse alacaklının temerrüdüne ilişkin hükümler söz konusu olur. Şirket TBK 107.¹¹⁵⁸ maddeye göre belirlenecek tevdi yerine parayı yatırarak borcundan kurtulabilir¹¹⁵⁹.

2.6.6. Payın Miras, Eşler Arası Mal Rejimi ve Cebri İcra Yoluyla Geçişinde Tescili

Esas sermaye payının kanunun öngördüğü bu durumlarda da ticaret siciline tescil ve ticaret sicil gazetesinde ilan edilmesi gerekir. Buna ilişkin işlemler 2.5. numaralı bölümdeki açıklamalar burada da geçerlidir.

¹¹⁵⁶ Şener, 2017a: 927; Yıldız, 2007: 147-148; Palta, 2017: 70; Gerçek değer, tasfiye değeri değil, payın yaşayan işletme içerisindeki değeridir. Bkz. Poroy vd., 2019: 434; Cenkçi, 2018: 13; Kaya, 2013: 132; Yavuz, 2016: 199; Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, “Bilirkişi raporundaki hesaplamanın bilançoda gösterilen değerler üzerinden yapılması sonucu bulunan değer, defter değeri olup, bu bedelin devir tarihindeki bilançoda yer alan varlık ve değerlerin gerçek değerleri olan piyasa veya rayiç değerleri yansıtmadığı belli değildir. Şirket aktifinde yer alan varlık ve hakların defter kayıtlarında gösterilen değerlerinin çoğu zaman gerçek değeri yansıtmaması nedeniyle sadece bilanço değerleri üzerinden hesaplama yapılarak değer belirlemesi yapmak adaletsiz sonuçlar doğurabilir. Esasen bozma ilamında da devir tarihindeki gerçek değer araştırılması istenilmiştir. Dolayısıyla mahkemece devir tarihindeki şirket bilançosunda gösterilen şirkete ait varlıkların gerçek değerlerine göre değil, bilançoda yazılı değerler üzerinden hesaplama yapılarak devredilen hisselerin değerinin belirlenmesi yerinde olmadığı” yönünde içtihat etmiştir. Y. 11. HD., 08.11.2018 T., 2018/2459 E., 2018/6906 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar> (Erişim Tarihi: 23.05.2022).

¹¹⁵⁷ Altaş, 2017: 280; Poroy vd., 2019: 430; Ünlü, 2015: 105; Bahtiyar, 2020: 466; Kayhan, 2019: 312.

¹¹⁵⁸ TBK m. 107 “Alacaklının temerrüde düşmesi durumunda borçlu, hasar ve giderleri alacaklıya ait olmak üzere, teslim edeceği şeyi tevdi ederek borcundan kurtulabilir. Tevdi yerini, ifa yerindeki hâkim belirler. Bununla birlikte ticari mallar, hâkim kararı olmadan da bir ardiyeye tevdi edilebilir.”

¹¹⁵⁹ Poroy vd., 2019: 434.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESAS SERMAYE PAY DEVRİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI

3.1. Payın Devrinin Devreden ve Devralan Bakımından Sonuçları

Limited şirket ortağı bazı özel durumların¹¹⁶⁰ gerçekleşmesi halinde, şirketin borçlarından sorumlu olmakta bu haliyle ortaklar şirket borçlarından dolayı kollektif şirket ortağı ile anonim şirket ortağı arasında bir konuma yerleşmektedir¹¹⁶¹. Payı devreden devir tarihine kadar olan mevcut ve muaccel borçlardan sorumludur. Pay devir sözleşmesinde aksi öngörülmediği sürece, kamu alacakları hariç pay devir tarihi itibarıyla devreden sorumluluğuna gidilmesi mümkün değildir¹¹⁶².

3.1.1. Devreden Açısından Sonuçları

Esas sermaye payının devredilmesi ile birlikte paya bağlı tüm hak ve yükümlülükler devralana geçmektedir. Devreden, devir sözleşmesine konu olan paylar üzerindeki tasarruf yetkisini kaybetmektedir¹¹⁶³. Ancak esas sermaye paylarının bir kısmını devretmişse ortaklık sıfatı devam eder. Devredenin asli borcu payı devralana devretmektir. Devreden bu asli borcunu yerine getirmediği takdirde devralan mahkemeye başvurarak aynen ifanın gerçekleşmesini sağlayabilir. Mahkemenin vereceği karar, devreden pay sahibinin iradesinin yerine geçer¹¹⁶⁴ TTK m. 595/1 hükmünde, esas sermaye payının devrinde eğer varsa sözleşmeye, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri, rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu durumun, önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşullarının da konulması gerekir. Çünkü payın devri ile birlikte artık bu yükümlülüklerden payı devralan sorumlu olacaktır¹¹⁶⁵.

Şirket sözleşmesinde pay sahipleri için ek ödeme ve yan edim yükümlülüğü öngörülmüş ve payı devralanın da ödeme gücü şüpheli görülmüş ise payı devralan kendisinden istenen teminatı göstermemişse genel kurul devir işlemi reddetme hakkına sahiptir. Ancak reddetme

¹¹⁶⁰ 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 35. maddesi gereği şirket ortakları şirketin ödenmeyen vergi, resim, harç gibi kamu borçlarından dolayı sorumlulukları vardır.

¹¹⁶¹ Can, 2017b: 62.

¹¹⁶² Y. 11. HD., 08.02.2016 T., 342 E., 1090 K., karar metni için bkz. Eriş, 2017: 2953.

¹¹⁶³ Demirkapı, 2008: 338-339; Wicke, 2020: 214; Yıldız, 2007: 143; Özer, 2019: 209; Poroy vd., 2019: 421; Tekinalp, 2020: 559; Şener, 2017a: 311; Öz, 2020: 52.

¹¹⁶⁴ Şener, 2017a: 287; Özer, 2019: 182; Demirkapı, 2008: 142; Oğuzman ve Öz, 2020: 399; Eren, 2018: 1055; Kılıçoğlu, 2020: 886-887; Tercier vd., 2020: 51; Antalya, 2019: 219.

¹¹⁶⁵ Alışkan, 2013: 136; Özer, 2019: 210; Yıldız, 2007: 144.

zorunluluğu söz konusu değildir¹¹⁶⁶. Paya bağlı TTK m. 595/1’de belirtilen hususların açıkça yazılmasının nedeni, devralanın hak ve yükümlülüklerini bu esnada tam anlamıyla öğrenmesini sağlamaktır¹¹⁶⁷. Devralanın pay devir sözleşmesinde bu hususların belirtilmesi ve TTK m. 595/1 hükümleri çerçevesinde pay devir işlemin yapılması ve genel kurul tarafından da pay devrinin onaylanması ile birlikte esas sermaye payı devralana geçmiş olur. Bu aşamadan sonra devralanın bu hususlardan haberdar olmadığına ilişkin iddialarını ileri sürerek sorumluluktan kurtulması mümkün değildir¹¹⁶⁸.

3.1.1.1. Pay Bedelini Alma Hakkı

Payın TTK m. 595 hükümlerine uygun olarak yazılı sözleşme ve imzaların noter tarafından onaylanması ve eğer kaldırılmamışsa genel kurul tarafından onaylanması ile birlikte devreden, devrettiği payların bedelini almaya hak kazanır. Uygulamada noter pay devir sözleşmelerini düzenlerken veya tarafların imzalarını onaylarken araç satışlarında olduğu gibi devreden bedelini alıp almadığını sormamaktadır. Pay bedelinin alınmadığına yönelik iddialarını devreden ispat edemediği takdirde açtığı davanın mahkeme tarafından reddedilmesi söz konusu olacaktır. Payın devri için yapılan pay devir sözleşmelerinde yer alan her bir ifadenin taraflarca gerçek iradelerini yansıtabilecek şekilde kurulması önemlidir. Çünkü uyuşmazlık durumunda mahkemeler pay devir sözleşmesindeki ifadelere göre hareket etmektedirler¹¹⁶⁹.

3.1.1.2. Kâr Payı Alma Hakkı

Payın devrinden önce şirket genel kurulu tarafından bir kâr payı dağıtım kararı verilmiş ve söz konusu kâr payı pay sahiplerine ödenmemiş, tam bu esnada pay devri yapılmış ise kâr payı devralana geçmiş olur. Aynı şekilde payın devrinden önceki dönemden doğan ancak genel kurulun kâr payı dağıtım kararı almadığı, dolayısıyla talep etme hakkına sahip olmadığı kâr payları payın devri ile birlikte devralana geçer, yapılacak kâr dağıtımında bu kâr payını devralan ortak alabilir.¹¹⁷⁰

¹¹⁶⁶ Tekinalp, 2020: 558; Poroy vd., 2019: 424; Şener, 2017a: 321; Bahtiyar, 2020: 459; Altaş, 2017: 276; Doğrusöz Koşut, 2016: 380; Dinç, 2017b: 155; Turanlı, 2015: 39; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 236; Çapa, 2013: 12.

¹¹⁶⁷ TTK m. 595/1 gerekçesi; Yıldız, 2007: 139; Poroy vd., 2019: 421; Şener, 2017a: 302; Bahtiyar, 2020: 458.

¹¹⁶⁸ Özer, 2019: 2010; Demirkapı, 2008: 431; Yıldız, 2007: 144.

¹¹⁶⁹ Yavuz, 2018: 150; Y. 11. H.D., 22.02.2017 T., 2016/5959 E., 2017/1049 K., karar için bkz. <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar/> (Erişim Tarihi: 20.08.2021).

¹¹⁷⁰ Şener, 2017a: 312.

3.1.1.3. Rüçhan Hakkı

Payını devreden ortak payını devretmeden önce, her pay sahibi gibi mevcut payı oranında sermaye artırımına katılmış ve bu esnada payını devretmiş olursa kanaatimizce rüçhan hakkı payı devralana geçer. Ancak payını devreden payın sadece bir kısmını devretmişse, payın tamamını değil bir kısmını devralmış olan devralan rüçhan hakkına sahip olmaz.

3.1.2. Devralan Açısından Sonuçları

Devralanın devir sözleşmesinden doğan en önemli yükümlülüğü, sözleşme ivazlı yapılmışsa ivazı ödeme¹¹⁷¹, diğeri de payı devralma yükümlülüğüdür¹¹⁷². Payı devralma yükümlülüğü TBK m. 232’de düzenlenmiştir. Buna göre payı devralan kararlaştırılan ivazı ödemek ve devir taahhüdü sözleşmesine istinaden payı devralmak yükümlülüğü altındadır. Payı devralan pay geçişinin ticaret siciline tescil edildiği tarihten sonraki hak ve borçları bütün sonuçları ile kazanacak, bu paylardan dolayı tek başına sorumlu olacaktır¹¹⁷³.

Şirket sözleşmesi ile pay sahibine tanınmış olan önerilme, önalım ve alım hakları ile veto hakkı, üstün oy hakkı, sözleşme cezası gibi hükümler pay sahibinin şahsına tanındığı için payın devri ile birlikte devralana geçmez. Devreden payların tamamını devretmiş ise şahsına tanınan bu haklarda kendiliğinden sona erer¹¹⁷⁴. İstisnası, pay devrinin gerçekleştiği tarihten itibaren şirket iki yıl içinde iflas ederse 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (AATUHK) uyarınca kamu borçlarından dolayı devreden ile devralan müteselsil olarak sorumludur.

Yargıtay bir kararında, pay devrinde bilançonun gerçeği yansıtmadığı ve gelen hacizler dolayısıyla şirketin gerçek durumunu öğrendiğini ileri sürerek, pay devrinde kandırıldığını ileri süren kimsenin dava açabileceği yönünde içtihat etmiştir¹¹⁷⁵.

3.2. Payın Devredilmesinin Ortaksal Yükümlülükler Açısından Sonuçları

3.2.1. Ayrılma Durumunda Ek Ödeme ve Yan Edim Yükümlülüğü

Limited şirkette esas sermaye payı sahipleri, şirket borçlarından dolayı sorumlu olmayıp, sadece şirket sözleşmesi ile taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemek ve şirket

¹¹⁷¹ Çebi, 2019: 230; Derekaya, 2021: 57; Çiçekçi, 2021: 53.

¹¹⁷² Demirkapı, 2008: 149; Çiçekçi, 2021: 42.

¹¹⁷³ Tekinalp, 2020: 559; Doğanay, 1975: 93; Yıldız, 2007: 143; Ekşi, 2005: 48; Özer, 2019: 209; Şener, 2017a: 311; Demirkapı, 2008: 338-339; Öz, 2020: 52; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 240.

¹¹⁷⁴ Şener, 2017a: 311-312; Yıldız, 2007: 143-144; Özer, 2019: 210.

¹¹⁷⁵ Y. 11. HD., 26.10.2009 T., 6449 E., 11001 K., karar için bkz. Eriş, 2017: 2965.

sözleşmesinde öngörülme şartıyla ek ödeme ve yan edim yükümlülüğünü yerine getirmekle sorumludurlar¹¹⁷⁶.

3.2.1.1. Ek Ödeme Yükümlülüğü

Pay sahibi TTK m. 595 hükmüne uygun olarak payını devrederse, ek ödeme yükümü de kendiliğinden devralana geçmektedir. Esas sermaye payı devredilince devralan ortak ek ödeme yükümünü de devralmış olmaktadır¹¹⁷⁷. Devralanın TBK m. 196 vd. gereği bir borç üstlenmesinde bulunmasına gerek yoktur. TTK m. 604'te şirketten ayrılan ortağa ek ödeme yükümlülüğünün belirli şartlarda devamını gerektiren hüküm getirilmiştir¹¹⁷⁸. Şirket, ortağın şirketten ayrılmasının¹¹⁷⁹ tescil edildiği tarihten itibaren iki yıl içinde iflas etmiş olması durumunda ayrılan ortağa da TTK m. 603/2 hükmü gereği ek ödem yükümlülüğünü yerine getirmesi için başvurulabilir¹¹⁸⁰. Bu süre İsv. BK m. 795d'de üç yıl olarak belirlenmiştir. Bu düzenleme ek ödeme yükümlülüğünün ortağın şahsına değil de onun esas sermaye payına bağlı olmasının çok önemli bir istisnasını teşkil eder¹¹⁸¹. İki yıllık sürenin başlangıcı için ayrılmanın fiilen gerçekleştiği tarih değil, ayrılmanın ticaret siciline tescil edildiği tarih esas alınır. Bu sürenin kısaltılması imkânı bulunmamasına rağmen, ortağın menfaatine olan sürenin uzatılması ortağın muvafakati ile mümkündür¹¹⁸². Payın devri durumunda payın geçtiği kişi tarafından ek ödeme yükümlülüğünün yerine getirildiği oranda devreden ortağın borçtan kurtulması adaletin bir gereğidir¹¹⁸³. Payını devrederek ortaklıktan ayrılan devreden ile payı devralan arasında ek ödemeler açısından kanunda müteselsil bir sorumluluk öngörülmemiştir¹¹⁸⁴. Ancak esas sermaye payı birden fazla ortağa aitse, ortaklar bu paydan kaynaklanan ek ödeme ve yan edim yükümlülüğü sebebiyle şirkete karşı müteselsil olarak sorumludurlar¹¹⁸⁵. Şayet şirket sözleşmesinde ek ödeme yükümlülüğü öngörülmüş olması, şirket alacaklısının da ek ödeme ile yükümlenmiş esas sermaye payı sahibine güvenerek işlem yapması durumunda ek ödemeyle

¹¹⁷⁶ Can, 2011: 4; Koşer, H. (2021). "Limited Şirket Alacaklısı ile Sermaye Koyma Borcunu İfa Etmeyen Ortak Arasındaki İlişki". *Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı*, s. 133; Arslanlı, 1962: 444.

¹¹⁷⁷ Pulaşlı, 2020a: 794; Şener, 2017a: 409; Can, 2011: 16; Botschaft, 2001: 3194; Tekinalp, 2020: 589; Kendigelen, 2016: 513; Çapa, 2013: 133; Demirkapı, 2008: 452; Turan, 2021: 223; Tekinalp, 2011: 399.

¹¹⁷⁸ Çamoğlu, 2020: 119; Bahtiyar, 2020: 476-477; Tekinalp, 2020: 589.

¹¹⁷⁹ Buradaki ayrılma tabidir sadece payın devri değil, aynı zamanda çıkma ya da çıkarılma hallerini kapsayan geniş bir kavram olarak anlaşılmalıdır. Bkz. Şener, 2017: 440.

¹¹⁸⁰ Ünlü, 2015: 103; Yıldız, 2007: 190; Şener, 2017a: 439; Tekinalp, 2020: 589; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011: 238; Can, 2011: 16; Kaya, 2013: 125; Tekinalp, 2011: 399.

¹¹⁸¹ Şener, 2017a: 439; Aksu Özkan, 2020b: 289; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022).

¹¹⁸² Şener, 2017a: 440-441; Ünlü, 2015: 103.

¹¹⁸³ Ünlü, 2015: 103.

¹¹⁸⁴ Şener, 2017: 442.

¹¹⁸⁵ Çamoğlu, 2020: 111; Poroy vd., 2019: 475; Turan, 2021: 225-226.

yükümlenmiş esas sermaye pay sahibi ortaklıktan ayrılırsa, alacaklının alacağının ifası tehlike arz edebilir. İşte TTK m. 604 bu durumdaki alacaklıları korumak ve kötü niyetli ayrılmalarda alacaklıları korumak için TBK m. 202/2¹¹⁸⁶ örnek alınarak çıkartılmıştır¹¹⁸⁷. Devreden ortağın sorumluluğu ikinci derecedendir ve sadece taahhüt ettiği kısımdan sorumludur¹¹⁸⁸. Ek ödeme yükümlülüğü, halef tarafından yerine getirilmemiş olursa, ortağın sorumluluğu TTK m. 604 gereğince yükümlülüğün gerçekleştiği tarihte ortağa karşı ileri sürülebileceği ölçüde selef sıfatıyla devam edecektir¹¹⁸⁹. Ortaklardan ek ödemeyi alacaklılar değil ancak şirket talep edebilir¹¹⁹⁰.

Devralan, ek ödeme yükümünü hiç veya gereği gibi yerine getirmedeği takdirde devreden ortak, şirketin iflası durumunda sadece kendisinin ortaklıktan ayrılmasının tescilinden önce doğmuş ek ödeme yükümlülükleri ile sınırlı şekilde sorumludur¹¹⁹¹. Ayrılan ortağın payına bağlı ek ödeme yükümü ortaklıktan ayrıldıktan sonra arttırılmışsa bundan dolayı eski ortağa başvurulamaz çünkü ek ödeme yükümünün artırılması için ortağın onayına ihtiyaç vardır¹¹⁹².

TTK m. 604/2’de ayrılan ortağın ek ödeme yükümlülüğünün nasıl devam edeceğine ilişkin olarak 603. maddedeki koşulları göstermektedir. Ayrılan ortağın ek ödeme yükümlülüğünün devam etmesi için şirketten hangi sebeple ayrıldığına bir önemi yoktur. Devralan tarafından yerine getirilmediği ölçüde devreden şirketin karşı sorumluluğunun devam edeceği kabul edilmiştir¹¹⁹³. Ek ödeme yükümlülüğü yerine getirilmediği takdirde herhangi bir yaptırım öngörülmemiştir. Öğretide, bu durumda temerrüt faizi oranı taraflarca belirlenmemişse ticari temerrüt faizi ve şirket sözleşmesinde öngörülmesi şartıyla sözleşme cezası istenebilmelidir¹¹⁹⁴.

Ek ödeme yükümlülüğü TTK m. 603/6’da belirtilen şartlara uygun olarak indirilmiş ya da tamamen kaldırılmışsa ayrılan ortak kanunda düzenleme olmamasına rağmen indirme veya

¹¹⁸⁶ TBK m. 202/2 “Bununla birlikte, iki yıl süreyle önceki borçlu da devralanla birlikte müteselsil borçlu olarak sorumlu kalır. Bu süre, muaccel borçlar için, bildirme veya duyuru tarihinden; daha sonra muaccel olacak borçlar için ise muacceliyet tarihinden işlemeye başlar.”

¹¹⁸⁷ Şener, 2017a: 439; Biçer ve Hamamcioğlu, 2011: 238.

¹¹⁸⁸ Çamoğlu, 2020: 120; Yıldız, 2007: 190; Şener, 2017: 442; İsv. BK m. 795/1’de ’de ortakların sadece kendi payına bağlanan yükümlülükten sorumlu oldukları, diğer ortakların yerine getirmedikleri yükümlülüklerden sorumlu olmadıkları belirtilmiştir. Bkz. Demirkapı ve Yıldırım, 2008: 446-447.

¹¹⁸⁹ Yıldız, 2007: 190; Bahtiyar, 2020: 477.

¹¹⁹⁰ Pulaşlı, 2020a: 796; Tekinalp, 2020: 518; Pulaşlı, 2018a: 2819.

¹¹⁹¹ Şener, 2017a: 442.

¹¹⁹² Tekinalp, 2020: 589; Aynı şekilde İsviçre BK 795d/4 düzenlemesine göre, ayrılan ortağın ek ödeme yükümünün artırılmayacağı belirtilmektedir. Bkz. Şener, 2017a: 444; https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 21.02.2022).

¹¹⁹³ TTK m. 603 gerekçesi; Çamoğlu, 2020: 119; Biçer ve Hamamcioğlu, 2011: 238.

¹¹⁹⁴ Can, 2011: 17.

tamamen kaldırmadan yararlanacaktır¹¹⁹⁵. Ek ödeme yapılan kısmın kısmen ya da tamamen ortağa geri verilebilmesi için TTK m. 605 hükmü gereği, ek ödemeye ilişkin tutarın, serbestçe kullanılabilecek yedek akçeler ile fonlardan karşılanması ayrıca bu durumun işlem denetçisi tarafından doğrulanmış olması gerekir¹¹⁹⁶.

3.2.1.2. Yan Edim Yükümlülüğü

Esas sermaye payı devredilirse paya bağlı olan yan edim yükümlülüğü de devredilmiş olur. TTK m. 595/1 düzenlemesine uygun olarak, pay devri esnasında yan edim yükümlülüklerinin de devir sözleşmesinde bulunması gerekir. Payın devrinde yan edim yükümlülüğü belirtilmeksizin devir sözleşmesi yapılacak olursa devir sözleşmesi geçerli olmayacaktır¹¹⁹⁷. Aynı şekilde, yan edim yükümlülüğü, devredenın şahsına bağlı yükümlülük şeklinde olması durumunda, bu yükümlülük devralana intikal etmez, devir işlemi ile birlikte sona erer. Ancak bu durumda şirket payın devrini reddedebileceği gibi devralan ortağın bu şahsi yükümlülüğü üstlenmesini de talep edebilir¹¹⁹⁸.

3.2.2. Rekabet Yasağı

TTK m. 595/1 uyarınca rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu husus, pay devri sözleşmesinde bulunması gereken kayıtlardandır. Kural olarak rekabet yasağı limited şirkette ortak olunduğu sürece geçerlidir. Bizim de katıldığımız görüşe göre, rekabet yasağının ortağın esas sermaye payını devrinden sonra da devam edeceği öngörülmüşse¹¹⁹⁹, bu durumda rekabet yasağı ağırlaştırılmış olacak, esas sermaye payını devralan açısından rekabet yasağı devam edecektir¹²⁰⁰.

3.2.3. Bedeli Tamamen Ödenmemiş Paylardan Dolayı Sorumluluk

Esas sermaye paylarının ödenmesi, bu payların nerede, ödemenin nasıl yerine getirileceği, pay bedelinin ödenmemesi veya bedeli tamamen ödenmemiş paylara ilişkin konularda anonim şirketlere ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanacağı TTK m. 585'te belirtilmiştir. Ancak limited şirket açısından nakden taahhüt edilen bedellerin en az yüzde yirmi

¹¹⁹⁵ Şener, 2017a: 444; Çamoğlu, 2020: 111.

¹¹⁹⁶ Poroy vd., 2019: 475; Çamoğlu, 2020: 111; Ünlü, 2015: 103; Tekinalp, 2020: 590; Can, 2011: 17.

¹¹⁹⁷ Şener, 2017a: 451

¹¹⁹⁸ Can, 2011: 19; Demirkapı, 2008: 448-449.

¹¹⁹⁹ Karakılıç, sözleşme sonrası rekabet yasağı anlaşmasında TBK m. 445 hükmü gereğince kural olarak iki yıl için yapılabileceği ve sürenin ayrılma anından itibaren başlayacağı ancak ortaklık açısından korunmaya değer bir menfaatin bulunması durumunda daha uzun rekabet yasağı sürelerin belirlenmesinin mümkün olduğunu ifade etmiştir. Bkz. Karakılıç, 2019: 265-266.

¹²⁰⁰ Aksu Özkan, 2020b: 292.

beşinin tescilden önce şirket hesabına ödenmesine ilişkin hüküm geçerli değildir. Limited şirket ortağı nakden taahhüt ettiği pay bedelini yirmi dört aylık süre içerisinde müdürler tarafından kendisinden talep edildiği takdirde yerine getirmek zorundadır¹²⁰¹. Bu süre içerisinde pay sahibi bedelini tamamen ödenmemiş paylarını devredecek olursa, karşılaşılabilecek yaptırım pay devrinin geçersizliği olacaktır. Bu şekilde yapılan işlem hem borçlandırıcı işlem hem de tasarruf işlemi açısından butlanla yaptırımına tabi olacaktır¹²⁰².

3.3. Payın Devrinin Üçüncü Kişiler Açısından Sonuçları

Payın devrinde şirket ortaklarının kişisel alacaklarına ilişkin açık bir düzenleme olmamasına karşın TTK m. 133 hükmünde, şirket ortağının alacaklısının nasıl bir yol takip edeceği belirtilmiştir. Limited şirket ortağının şahsi alacaklısı, pay devrinde ortağın henüz ödenmemiş varsa kâr payı ve diğer alacaklarına ilişkin olarak İİK hükümleri çerçevesinde haciz ihbarnamesi göndererek alacağını alabilir. Payını devreden ortağın bu anlamda herhangi bir alacağı söz konusu değilse, ortağın alacaklısının TBK hükümleri çerçevesinde payın muvazaa yoluyla iptalini isteyerek alması mümkündür.

3.4. Payın Devrinin Kamu Borçlarından Kaynaklanan Sonuçları

3.4.1. Kamu Borçlarından Dolayı Sorumluluk

Limited şirkette ortağın borcu taahhüt ettiği esas sermaye payı ile sınırlıdır. Ancak sözleşme ile öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini de yerine getirmek zorundadır (TTK m. 573/2). Limited şirket ortaklarının bu borçlar hariç şirket alacaklılarına karşı herhangi bir sorumlulukları yoktur. Payın devri durumunda kamu borçlarının ne olacağı AATUHK m. 35'te düzenlenmiştir. Limited şirket ortağı, esas sermaye payını devrettiği takdirde, payı devreden ile devralan devir tarihinden önce doğmuş bulunan amme alacaklarının ödenmesinden müteselsil olarak sorumlu tutulmaktadır¹²⁰³. Bu hüküm TTK m. 573/2'de öngörülmüş olan ortakların sadece şirkete koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı sorumlu olmalarına önemli bir istisna teşkil etmektedir¹²⁰⁴. 2008 yılına kadar yapılan pay devirlerinde kamu borçlarından dolayı ortakların sorumluluğuna ilişkin bir düzenleme yer almamaktaydı. 2008 yılında 5766 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda ve Bazı Kanunlarda

¹²⁰¹ Alman Limited Şirketler Kanunu 20'de ortak taahhüt ettiği esas sermaye payını süresi içinde talep etmesine rağmen ödemezse gecikme faizi ödemekle yükümlüdür. Bkz., <https://www.gesetze-iminternet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

¹²⁰² Poroy vd., 2010: 806; Palta, 2017: 70.

¹²⁰³ Can, 2017b: 72; Şener, 2017a: 313; Poroy vd., 2019: 434; Pulaşlı, 2018a: 2825; Poroy vd., 2010: 788; Kayıhan, 2019: 301.

¹²⁰⁴ Pulaşlı, 2020a: 743; Poroy vd., 2010: 788.

Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 3. maddesi ile AATUHK m. 35'e ikinci fıkra eklenerek pay devri durumunda, devreden ile devralan ortağın sorumlu olacağı hususu açıkça düzenlenmiştir. 5766 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinde, AATUHK m. 35/2'nin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla tahsil edilmemiş bulunan kamu alacakları hakkında da uygulanacağı düzenlenmiştir¹²⁰⁵. Ancak Anayasa Mahkemesi bu hükmü iptal etmiştir¹²⁰⁶. Buna rağmen, Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıklarda 2008 öncesine ait kamu borçlarından dolayı, payı devralanın sorumlu olacağına dair kararlar vermiştir¹²⁰⁷. Aksu Özkan, Yargıtay kararlarının gerekçesinin yerinde olmadığını çünkü TTK m. 18/2'de yer alan basiretli iş adamı gibi hareket etme, tacir olmanın sonuçlarından olduğunu, limited şirkette tacir sıfatının şirkete ait olduğunu, payı devralanın böyle bir yükümlülüğünün bulunmadığı görüşündedir¹²⁰⁸. Kanaatimizce, 2008 yılı öncesi kamu borçlarından dolayı esas sermaye payını devralanın sorumluluğuna gidilebileceğine ilişkin düzenlemeyi Anayasa Mahkemesi'nin iptal etmesi sebebiyle bu borçlardan dolayı devralanın sorumluluğuna gidilemeyecektir.

Limited şirketin kamu borçlarından dolayı kanuni temsilcilerin ortaklarla birlikte sorumluluğu düzenlenmiştir (VUK m. 10/2; AATUHK mükerrer m. 3). Ancak şirketin kamu borçlarından dolayı öncelikle şirket temsilcilerine mi yoksa ortaklara mı gidileceği yönünde kanun koyucu açık bir düzenleme yapmamıştır¹²⁰⁹. Ancak Danıştay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, şirketin kamu borçlarından dolayı pay sahiplerinden önce, kanuni temsilcilerinin takibinin gerekli olmadığı yönünde karar vermiştir¹²¹⁰.

¹²⁰⁵ Aksu Özkan, 2020a: 229.

¹²⁰⁶ Anayasa Mahkemesi, "5766 sayılı Kanun'da esas olarak bir kamu alacağı ile ilgili bireylerin sorumluluklarını arttıran ve müteselsil sorumluluk getiren düzenlemelerin, Kanunun geçici 1. maddesi ile yürürlük tarihi itibarıyla tahsil edilmemiş alacaklara da uygulanması hukuk kurallarının geriye yürütülmesi anlamına gelmekte ve Anayasada yer alan hukuk devleti kapsamındaki hukuk güvenliği ilkesi ile bağdaşmamaktadır." gerekçesi ile anılan düzenlemeyi iptal etmiştir. Ayrıntı için Bkz. Anayasa Mahkemesi, 28.04.2011 T., 2009/39 E., 2011/68 K., karar için bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/10/20111015-11.htm> (Erişim Tarihi: 18.04.2022).

¹²⁰⁷ Y. 10. HD., 20.11.2019 T., 2017/6309 E., 2018/9591 K.; Y. 10. HD., 16.01.2018 T., 2015/16300 E., 2018/143 K.; Y. 10. HD., 13.02.2017 T., 2016/12766 E., 2017/881 K.; Y. 10. HD., 05.02.2018 T., 2015/18197 E., 2018/573 K.; Y. 10. HD., 17.05.2018 T., 2016/6805 E., 2018/4831 K.; Y. 10. HD., 27.02.2018 T., 2015/20802 E., 2018/1497 K.; Y. 10. HD., 23.01.2018 T., 2015/16290 E., 2018/374 K.; Y. 10. HD., 03.04.2017 T., 2017/921 E., 2017/2871 K., kararlar için bkz., <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 24.06.2021).

¹²⁰⁸ Aksu Özkan, 2020a: 230.

¹²⁰⁹ Öğretide birtakım yazarlar öncelikle kanuni temsilcilere gidilmesi gerektiği kanaatindedir. Bkz. Gerçek, A. (2005). "Türk Vergi Hukukunda Vergi Sorumlusu, Sorumluluk Hâlleri ve Türlerinin İncelenmesi", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 54(3), s. 175; Altaş, S. (2019). *Sermaye Şirketlerinin Ortakları ile Kanuni Temsilcilerinin Şirketin Vergisel Borçlarından Doğan Sorumluluğu: Amerika Birleşik Devletleri ve AB Üyesi Bazı Ülkeler ile Karşılaştırmalı Bir İrdeleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 59; Aksu Özkan, 2020: 248.

¹²¹⁰ Danıştay 11.12.2018 T., 2013/1 E., 2018/1 K. sayılı İçtihadı Birleştirme Kararıyla, şirketin ortaklarından önce, kanuni temsilcilerinin takibinin gerekli olmadığına karar vermiştir. Bkz. Kaya, İ. (2020). "Limited Şirket Ortağının

3.4.1.1. Kamu Borcu Kavramı

Limited şirket ortağı, sermaye payını devretmesi durumunda, payı devreden ile devralan kamu alacaklarının ödenmesinden sorumludurlar (AATUHK m. 35/1 ve 2)¹²¹¹. Hükmün kapsamına, kamu alacakları¹²¹² girmektedir. Kamu idareleri ortaklık sıfatının tespitinde ticaret sicili kayıtlarını esas almaktadırlar¹²¹³. Limited şirketin borcu, özel hukuk faaliyetleri kapsamında doğduğunda teknik anlamda bir kamu alacağı söz konusu olmadığından, ortakların sorumluluğu da söz konusu olmayacaktır¹²¹⁴. Devlete, il özel idarelerine ve belediyelere ait sözleşmelerden, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan kamu hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacaklar tabiri ile sınırlayıcı değil, örneklendirme yoluyla açıklanmaya çalışılmış olup, bunlara, tescil faizi, gecikme zammı, haksız çıkma zammı, gecikme faizi ve pişmanlık zammında fer'i nitelikteki kamu alacaklarından kabul edilmektedir. Bunların takip masrafları hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur. Türk Ceza Kanunu'nun para cezalarının tahsil şekli ve hapse dönüştürülmesi hakkındaki hükümleri mahfuzdur (AATUHK m. 1/2). 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu m. 88 hükmüne göre süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacakların tahsilinde, AATUHK'a atıf yapılarak bu alacakların da kamu alacağı olduğu kabul edilmiştir. Kamu alacaklarının kanun gereği özel bir düzenlemeye tabi tutulmuş olması, limited şirket ortakları açısından dezavantaj oluşturmaktadır¹²¹⁵.

3.4.1.2. Şirket Malvarlığından Tahsil Edilememe Ya da Tahsil Edilemeyeceğinin Anlaşılması

Kamu alacağının asıl borçlusu tüzel kişiliğe sahip olan limited şirkettir. AATUHK m. 35/1'e göre kamu alacağı limited şirketten kısmen veya tamamen alınamadığı takdirde şirket

Kamu Borçlarından Sorumluluğu ve Danıştayın 2013/1 E. ve 2018/1 K. Sayılı İBK Üzerine Kısa Bir Değerlendirme". *AndHD*, 6(1), s. 133.

¹²¹¹ Yargıtay önüne gelen bir uyumsuzlukta, limited şirket ortaklarının şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacaklarından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olduklarına ilişkin olarak, Y. 11. HD., 15.05.2019 T., 2018/2099 E., 2019/3784 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 12.01.2022); Y. 11. HD., 24.06.2010 T., 2008/14085 E., 2010/7336 K., karar metni için bkz. Yaralı, 2012: 183-184.

¹²¹² Kamu alacakları, 1- Vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait mahkeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli alacaklar, 2- Bu alacaklara ilişkin gecikme zammı, faiz gibi fer'i kamu alacakları, 3- Devletin ve idarelerin sözleşmeden, haksız fiilden ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve kamu hizmetlerinin uygulamasından doğan diğer alacaklar, 4- İçerikleri ne olursa olsun, çeşitli kanunlarda 6183 sayılı Kanun'dan önce yürürlükte bulunan Tahsili Emval Kanunu'na göre tahsil edileceği belirtilen alacaklar, 5- Mahiyetleri ne olursa olsun, özel kanunlarda 6183 sayılı Kanun'a göre tahsil edileceği belirtilen alacaklar, 6- Söz konusu kamu alacaklarının takip masraflarıdır. Ayrıntı için bkz. Can, 2017b: 67; Çebi, 2019: 291.

¹²¹³ Poroy vd., 2019: 434.

¹²¹⁴ Can, 2017b: 65-67; Aksu Özkan, 2020a: 242; Tekil, 1994: 11; Pulaşlı, 2018a: 2824.

¹²¹⁵ Can, 2017b: 64.

ortaklarının sorumluluğuna gidilir. Ortağın sorumluluğuna gidilebilmesi için kamu borçlusunun kendisine ya da üçüncü kişiler nezdindeki tüm haczi mümkün mal ve alacaklara ilişkin haciz işlemi yapılmalı ve onları nakde çevirmelidir¹²¹⁶. Şirketin malvarlığı borcuna yetmediği takdirde şirket hakkında AATUHK m. 75'te yer alan aciz fişi veya İİK'ya göre düzenlenecek aciz belgesinin alınması ile artık ortaklara başvurulabilecektir.

Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun (DİBK) kararı ile kamu alacağının tahsilinde kanuni temsilci ile ortaklara başvuru açısından herhangi bir fark söz konusu olmadan takip başlatılabilecektir¹²¹⁷. Şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya edilemeyeceği anlaşılan kamu alacağı için, alacaklı idare şirket hakkında yapılan takibin sonucunu beklemeden ortaklara başvurma hakkına sahiptir¹²¹⁸. Aksu Özkan, şirketin kamu borçları için öncelikle kanuni temsilciye başvurulması, alınamadığı takdirde ortağa başvurulabilmesi yönünde düzenleme yapılması gerektiğini görüşündedir¹²¹⁹.

3.4.1.3. Devreden ile Devralanın Devir Öncesine Ait Kamu Borçlarından Müteselsil Sorumluluğu

Payı devreden ile devralan ortak devir öncesine ait kamu borçlarının ödenmesinden müteselsil olarak sorumludurlar (AATUHK m. 35/2). Devredenin sorumluluğu devir tarihine kadar olan kamu borçları ile sınırlıdır. Ortağın kamu borcundan sorumlu tutulabilmesi için, kamu borcunun doğumu anında değil, borcun şirketten tahsil imkanının bulunmadığının anlaşıldığı durumda ortak sıfatını taşıması gerekir¹²²⁰. Devir tarihinin ne olacağı ise TTK m. 595 hükmü gereğince, genel kurulun onay verdiği¹²²¹ tarihe kadar, genel kurul onayı şirket

¹²¹⁶ Aksu Özkan, 2020a: 246.

¹²¹⁷ DİBK, 11.12.2018 T., 2013/1 E., 2018/1 K., karar için bkz. <https://www.asmmmo.org.tr/userfiles/others/files/Mvzt/Krr/Mk/Dn/2018-1.pdf> (Erişim Tarihi: 18.03.2021); Can, 2017b: 78; Pınar, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu Kararı'nın sorun çözen değil doğuran nitelikte ve içerikte bir karar olduğunu, hukukî sorunların yaşanmaması adına kanunî düzenlemeler yapılması zarurî olmakla birlikte karşı oy gerekçeleri dikkate alınarak yeni bir içtihatla bulunulması gerektiği kanaatinde. Bkz. Pınar, B. (2021). "Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu Kararı Sonrası Limited Şirketlerdeki Kanuni Temsilci ve Ortaklar Arasındaki Sorumluluk İlişkisinde Ortaya Çıkan Sıra ve Rücu Sorunu". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 23(1), s. 310.

¹²¹⁸ Can, 2017b: 74; Danıştay, kamu alacağının şirketten tahsili imkânı olup olmadığının tayin ve takdir yetkisinin, alacaklı kamu idaresine ait olduğu görüşündedir. Bkz. Can, 2017b: 77.

¹²¹⁹ Aksu Özkan, 2020a: 249.

¹²²⁰ Can, 2017b: 72; Çamoğlu, 2020: 117; Çebi, 2019: 291-292.

¹²²¹ Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıkta, "28.01.2008 tarihinde noterde sözleşme yapılmış, bu devir 15.09.2008 tarihli genel kurul kararı ile onaylanmış ve 16.09.2008 tarihinde ticaret siciline tescil ile 22.09.2008 tarihli ticaret sicil gazetesinde de ilân edilmiştir. Yerel mahkeme, "devrin resmi noter sözleşmesi ile yapılması nedeniyle hukuken sorumluluğu sona erdiren bir devir olduğundan, hukuki sorumluluğun pay devrinin ticaret siciline kayıt tarihinden sonra değil noter satış tarihinden itibaren sona erdiği" gerekçesiyle davayı kabul etmiştir. Yargıtay eTTK hükümlerini ele alarak ticaret siciline tescilin, kural olarak açıklayıcı etkiye sahip olduğunu, pay devrinde de bu esasın geçerli olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, ETK m. 520 uyarınca limited şirkette pay devrinin geçerli olabilmesi için noterde yapılan devir sözleşmesi yeterli olmayıp, bu devre genel kurul kararı ile onay verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, davacının limited şirket ortaklığı 15.09.2008 tarihli genel kurul kararı ile sona ermiştir. Mahkemece davacının şirket ortaklığının noter devir sözleşmesine istinaden 28.01.2008 tarihinde

sözleşmesi ile kaldırılmış ise de yazılı devir sözleşmesinin yapıldığı tarih, payın devri tarihi olarak kabul edilecektir. Alacaklı idare, TBK m. 163 gereği alacağının tamamını veya bir kısmını devreden ya da devralan borçluların tümünden de isteyebilir (TBK m. 163/1). Devreden veya devralanın sorumluluğu kamu borcu sona erene kadar devam etmektedir (TBK m. 163/2).

3.4.1.3.1. Kusursuz Sorumluluk

Limited şirket ortaklarının sorumluluğu açısından baktığımızda AATUHK m. 35/1'e göre şirketten tamamen ya da kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacakları açısından sermaye payları oranında doğrudan doğruya kusursuz sorumluluğuna dayanmaktadır¹²²². Bu sorumluluk, sermaye borcundan bağımsız olup, ortak esas sermaye borcunun tamamını ödemiş olsa bile sorumluluğu devam etmektedir¹²²³. Alacaklı idare, ortaklardan talepte bulunmadan önce şirketin ödenmeyen kamu borcundan dolayı ortağın sorumluluğu esas sermayeye katılım oranına göre değiştiğinden, idare her ortağın sorumlu olduğu miktarı tespit etmeli ve bu miktar üzerinden talepte bulunmalıdır¹²²⁴.

3.4.1.3.2. Esas Sermaye Payı Oranında Sorumlu Olması

Şirket ortağının kamu borcundan sorumluluğu sermaye payı oranındadır (AATUHK m. 35/1). Esas sermaye payını devreden veya devralan kamu borcunu ödeyip, diğer ortak ya da ortaklara rücu ettiğinde, rücu edilen ortağın sorumluluğu esas sermaye payı oranında olup, kamu borcundan doğan sorumluluğunun sınırını oluşturmaktadır¹²²⁵. Bu sınır kamu borcundan esas sermaye payı oranında sınırsız bir sorumluluktur¹²²⁶. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (YHGK) bir kararında, 1998 yılından önce doğmuş olan ve şirket tüzel kişiliğinden tahsil imkânı bulunmayan kamu borçlarından dolayı, ortakların şirkete karşı koymayı taahhüt etikleri sermaye miktarınca sorumlu oldukları, yasa değişikliğinden sonra ise ortakların sermaye paylarına düşen oranda sorumlu olduklarını hükme bağlamıştır¹²²⁷. Limited şirket ortaklarının

sona erdiğinin kabulü isabetli değildir. Bu sebeplerle, davacının 2008 yılının 4 ilâ 8. aylarına ilişkin prim borçlarından sorumlu olduğu, 2008 yılı 9 ilâ 12. aylar ile 2009 yılı 1 ve 2. aylara ilişkin prim borçlarından ise sorumlu olmadığı anlaşılmaktadır.”, anılan gerekçelerle yerel mahkemenin kararını bozmuştur. Y. 10. HD., 14.02.2019 T., 2015/23760 E., 2019/1212 K., karar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 26.05.2021).

¹²²² Çebi, 2019: 291; Aksu Özkan, 2020a: 254; Ekşi, 2005: 49; Kayhan, 2019: 301; Yıldız, 2007: 195; Bahtiyar, Ortakların sorumluluk sistemine ters düşen taahhüt ettikleri sermaye oranında sorumlu olmaları durumunu eleştirmekte, sorumluluk sistemine ters olan bu hükmün kaldırılması bunun yerine ödenmemiş kamu borçlarından dolayı şirketin kanuni temsilcisinin sorumlu olması gerektiği belirtmektedir. Bkz. Bahtiyar, 2020: 480.

¹²²³ Can, 2017b: 63.

¹²²⁴ Pulaşlı, 2020a: 802; Can, 2017b: 72.

¹²²⁵ Aksu Özkan, 2020a: 255; Yıldız, 2007: 196; Bahtiyar, 2020: 480.

¹²²⁶ Poroy vd., 2019: 479; Pulaşlı, 2020a: 802; Çamoğlu, 2020: 117.

¹²²⁷ Y. HGK., 27.09.2006 T., 2006/21-589 E., 2006/603 K., bkz. Can, 2017b: 70.

şirket tüzel kişiliğinden tahsili imkânı bulunmayan kamu borçlarından dolayı sorumluluğunda, taahhüt etmiş olduğu sermaye payının ödemiş veya ödenmemiş olmasına ilişkin ayırım yapılmamaktadır¹²²⁸. Ortağın esas sermaye borcu şirkete karşı olup ödemekle sona erer. Kamu borcu ise şirket tüzel kişiliğinin borcudur. Yani doğrudan ortakların borcu değildir. Ortaklar kamu borçlarından ikinci dereceden esas sermaye payları oranında tüm malvarlıkları ile sorumludurlar¹²²⁹.

3.4.1.3.3. Müşterek Sorumlu Olması

Limited şirket ortaklarının kamu borçlarından dolayı sorumluluğu müteselsil sorumluluk değil tüm malvarlığıyla müşterek sorumluluktur¹²³⁰. Pulaşlı, buradaki sorumluluğun müşterek değil, müteselsil sorumluluk olduğunu, kanunun kamu idaresinin, tahsil edemediği alacağın tamamını herhangi bir ortaktan isteyebileceği görüşündedir¹²³¹. Bizim de katıldığımız görüşe göre, kamu alacaklısı idare, alacağın tamamını herhangi bir ortaktan talep edemeyeceği gibi kendisinden kamu alacağının tamamı talep edilen ortakta payına düşenden fazlasını ödemeye zorlanamaz¹²³².

3.4.2. Kamu Borcunun Ödenmesi Durumunda Rücu İmkânı

AATUHK'da ortakların rücu hakkına ilişkin bir düzenleme söz konusu değildir. Kamu borçlarından dolayı ortakların sorumluluğu esas sermaye payları oranındadır. Ortak payına düşen miktardan fazla ödeme yapacak olursa diğer ortaklara karşı rücu edebilecektir¹²³³. Limited şirket ortağı ya da kanuni temsilcisi, şirketten talepte bulunmadan veya aciz vesikası alınmadan önce şirketin kamu alacaklısına doğrudan ödemede bulunmuşsa, rücu talebini ortaklara değil şirket tüzel kişiliğine yöneltmelidir¹²³⁴. Payı devreden ortağın ödediği kamu borcu için devralana karşı rücu davası açabilmesi için devir sözleşmesinde kamu borçlarına ilişkin anlaşma yer alması gerekir. Anlaşma sadece taraflar arasında geçerli olacak kamu alacaklısına karşı herhangi bir hüküm ifade etmeyecektir.

Taraflar arasında kamu borçlarına ilişkin düzenleme yapılmamış olabilir. Bu durumda payı devreden ile devralan arasındaki rücu imkânı müteselsil borçluluk durumuna göre

¹²²⁸Can, 2017b: 63; Aksu Özkan, 2020a: 257.

¹²²⁹Pulaşlı, 2020a: 802; Pulaşlı, 2018a: 2824; Can, 2017b: 63-64; Poroy vd., 2010: 788; Çebi, 2019: 292.

¹²³⁰Can, 2017b: 71; Aksu Özkan, 2020a: 258; Yıldız, 2007: 196; Maç, M. (2003). "Şirket Ortaklarının ve Kanuni Temsilcilerinin Şirketin Ödenmeyen Borçlarından Sorumlu Tutulması". *Mali Çözüm Dergisi*, (65): 42.

¹²³¹Pulaşlı, 2020a: 802.

¹²³²Aksu Özkan, 2020a: 258; Can, 2017b: 71.

¹²³³Aksu Özkan, 2020a: 258-259; Pulaşlı, 2020a: 802.

¹²³⁴Can, 2017b: 72.

çözülecektir (AATUHK m. 35/2). Taraflar arasında aksi kararlaştırılmadıkça ya da hukuki ilişkinin niteliğinden anlaşılmadıkça borçlulardan her biri alacaklıya karşı yapılan ifadan birbirlerine karşı eşit oranda sorumludurlar (TBK m. 167/1).

Kamu borcunu ödeyen ortağın rücu etmek istediği borç, kamu borcu niteliğinde olmalı ve kamu borcunun takip koşullarının oluşup oluşmadığını incelemekle yükümlüdür¹²³⁵. Yani kamu alacağının limited şirketten tahsil edilememesi ya da tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması üzerine şirket ortağının ödeme yapmış olması gerekir¹²³⁶.

3.5. Payın Devrinin Payını Devreden Ortağın Şahsi Alacaklıları Açısından Sonuçları

eTTK m. 522/1’de şirket ortaklarından birisinin payını haczettiren şahsi alacaklısı, altı ay önceden feshi ihbar etmek şartıyla şirketin feshini talep edebilmektedir. Ancak TTK ile şirketin feshini talep etmek mümkün değildir. Ortağın şahsi alacaklısı ortak payını devretmiş olsa da pay devir sözleşmesi gereğince alacaklarının devreden pay sahibine ait olacağı belirtilmişse, TTK m. 133 yer alan bilançonun kesinleşmiş olması ve genel kurulun kârın dağıtımına ilişkin bir karar almış olması (TTK m. 616/1-e) durumunda kâr payı hakkında alacağını alabilir. Şirketin sona ermesiyle yapılan tasfiyenin sonuçlanması ve genel kurulun kapanış bilançosunu tasdik etmesi halinde ortak tasfiye payı da alabilecektir¹²³⁷. Ortağın şahsi alacaklısı ortağa düşen bu tasfiye payını haczettirerek alacağını alabilir. Ayrıca şirket sözleşmesi ile işletme konusunun gerçekleştirilmesi amacıyla yan edim yükümlülükleri öngörülebilir (TTK m. 606). İlgili madde gerekçesinde yan edim yükümlülükleri payların bir kısmına ya da tamamına yönelik yapma, yapmama, katlanma ya da kullandırma edimleri şeklinde tanımlanmış olup; bu edimler paya bağlı ve karşılıksız değildir. Dolayısıyla yan edim yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ile doğacak olan ücret alacağı payın devrinden önce doğmuş ancak henüz tahsil edilmemişse pay devir sözleşmesinde bu alacağın devredildiğine ilişkin hüküm yer almıyorsa İİK m. 83 hükmü gereği devreden pay sahibinin şahsi alacaklısı tarafından haczedilebilir niteliktedir¹²³⁸. Alacaklılar, ortaklara ait senede bağlanmış veya bağlanmamış paylarını İİK’nın taşınırlara ilişkin hükümleri çerçevesinde haczettirerek sattırabilir ve bu şekilde alacağını elde etme yoluna gidebilir. Yargıtay’ında bu yönde içtihatları

¹²³⁵ Pulaşlı, 2020a: 803; Aksu Özkan, 2020a: 261.

¹²³⁶ Y. 11. HD., 27.11.2017 T., 2016/4910 E., 2017/6614 K.; Y. 11. HD., 02.07.2014 T., 2014/3559 E., 2014/12685 K.; Y. 23. HD., 12.12.2013 T., 2013/6790 E., 2013/7999 K., kararlar için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 25.06.2021).

¹²³⁷ Şahin, Ç. S. (2019), “Ticaret Şirketlerinde Ortakların Kişisel Alacaklılarının Şirkete Yöneltebilecekleri Haciz Talepleri”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 27 (1), s. 197.

¹²³⁸ Şahin, 2019: 198.

söz konusudur¹²³⁹. Limited şirket ortağının şahsi alacaklısı alacağını, kâr payı, tasfiye payı veya ücret alacağı yoluyla alamamışsa pay devir sözleşmesi gereği pay bedeli henüz devredene ödenmemişse bu pay bedeline ilişkin olarak haciz işlemini gerçekleştirerek alacağını alma yoluna gidebilir.

3.6. Payın Devrinin Şirket Üzerindeki Hüküm ve Sonuçları

3.6.1. Ortak Sayısı

Limited şirketlerde diğer şirketlerde söz konusu olmayan üst sınır belirlenmiş olup bu sınır ellidir (TTK m. 574/1). Bu sınır payın devri durumu içinde geçerli olup hiçbir şekilde ortak sayısı ellinin üzerine çıkamamaktadır. Madde gerekçesinde, sınırın aşılması konusunda hem müdürlerin hem de genel kurulun dikkat etmesi ve gerekli özeni göstermesi gerektiği, sınırı aşan tescillere ise onay verilmemesi istenmiştir¹²⁴⁰. Kanun koyucu herhangi bir sebeple ortak sayısı elli üzerine çıkacak olursa ne yapılacağına ilişkin bir düzenlemeye yer vermemiştir. Çözümün öğreti ve içtihata bırakıldığı açıktır. Tekinalp, TTK m. 574/1 hükmünün nisbi emredici nitelik taşıdığını, sınırın devir ya da yasal intikal yollarından birisi sebebiyle aşılması durumunda TBK m. 27/2 kapsamında sınırın aşıldığı işlemin batıl olması gerektiği görüşündedir¹²⁴¹. Elli sınırının herhangi bir yolla aşılması durumunda sicil müdürlüğüne tescil için gelen başvuruyu sicil müdürlüğü şirkete düzeltme yönünde ihtarda bulunur. Düzeltme yapılmadığı takdirde mahkemeye bildirir. Mahkeme tarafından şirkete uygun bir süre tanınması ve bu süre zarfında gerekli önlemleri almayan şirketin feshine karar verilmesi gerekir¹²⁴²

3.6.2. Payın Devredilmesinin Şirketin İdari ve Temsil İşlerine Etkisi

TTK ile İsv. BK ve eTTK’de hâkim olan özden organ ilkesi terk edilmiştir. Bu ilkeye göre şirketi tüm pay sahiplerinin birlikte yönetmesi, ortaklar için şirketin yönetilmesi ve temsili bir hak ve yükümlülük olarak görülüyordu¹²⁴³. TTK’de esas sermaye payının devrinde ya da özel devir şekillerinde şirket müdürü veya müdürleri paylarını devretmiş olursa pay devri ile ortaklıktan çıkması müdürlük yetkilerinin iptali anlamına gelmemektedir. Bu nedenle eğer

¹²³⁹ Şener, 2020: 1039; Yavuz, 2020: 49; Arslan, 2018: 15; Y. 11. HD., 02.11.2015 T., 2015/4629 E., 2015/11383 K., karar için bkz. Şener, 2020: 1040-1041; Y. 11. HD., 03.03.2015 T., 14532 E., 2879 K., kararlar için bkz. Eriş, 2017: 1428; Şener, 2020: 1041-1042.

¹²⁴⁰ TTK m. 574/1 gerekçesi.

¹²⁴¹ Çamoğlu, 2020: 10-11.

¹²⁴² Çeker, 2015: 62; Şener, 2017a: 21; Pulaşlı karşı görüşte, TTK m. 579/1’de yer alan emredici olduğu için buna aykırı pay geçişleri geçersiz olacağı kanaatindedir. Bkz. Pulaşlı, 2020a: 718; Moroğlu, ortak sayısı elliye geçtiği takdirde “infisah” yaptırımı uygulanması, buna sebep olan müdürler hakkında tazminat ve ceza yaptırımı da uygulanması gerektiği görüşündedir. Bkz. Moroğlu, 2007: 302-33.

¹²⁴³ TTK m. 623 gerekçesi.

isteniyorsa payını devreden ortak müdürlük görevine devam edebilir veya şirket ortaklığından çıkan kişinin müdürlük yetkisi iptal edilebilir. Payını devrederek şirketten ayrılan ortak müdür ise görevine devam edip etmeyeceği genel kurul onay kararında belirtilmelidir¹²⁴⁴.

Pay devri sonucunda kalan ortaklardan en az biri şirket müdürü olarak devam etmek zorundadır. Bu sebeple kalan ortaklardan en az birine daha önceden müdürlük yetkisi verilmişse yeniden temsil ilzam yetkisi verilmesine gerek yoktur. Ancak kalan ortaklardan herhangi birinin müdürlük yetkisi yoksa ortaklardan birine verilecek olan yönetim ve temsil yetkisi gündemde olmak ve toplantı tutanağında görüşülmek zorundadır. Yönetim ve temsil yetkisi verilen kişiye bu yetki ilk kez veriliyorsa noterden şirket unvanı altında tescil taleptanesi getirilmesi de zorunludur. Şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Şirket sözleşmesi ile yönetim ve temsil yetkisi, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. En azından bir ortağın, şirketin yönetim hakkı ve temsil yetkisinin bulunması gerekir (TTK m. 623/1).

3.6.3. Bedeli Tamamen Ödenmemiş Paylardan Dolayı Sorumluluk

Bedeli tamamen ödenmemiş esas sermaye payları genel kurulun onayı ile birlikte devredilirse devralan, ortak sıfatını elde eder ve pay defterine kaydedilmesiyle birlikte kalan pay bedellerini borcun üstlenilmesi¹²⁴⁵ hükümlerine göre ödeme yükümlülüğünü üstlenmiş olmaktadır (TTK m. 501/1). Payını devreden sorumluluğu ortadan kalkar. Ancak ortaklığın kuruluş veya sermaye artırım tarihinden itibaren iki yıl içinde şirket iflas eder veya payı devralan paydan doğan haklardan mahrum bırakılırsa bu durumda payı devreden eski ortaklara başvurulabilir (TTK m. 501/2).

Aynı şekilde TTK m. 491/1’de belirtilen miras, eşler arası mal rejimi ve cebri icra durumun da genel kurul onayına gerek kalmaksızın paylar devralana geçmekte ve ödenmemiş esas sermaye paylarından dolayı sorumluluk payı devralan kimsede olmaktadır¹²⁴⁶.

3.6.4. Pay Devrinde Pay Geçişlerinin Pay Defterine Kaydının Yapılması

eTTK’nin 520. maddesinde bu husus emredici mahiyette düzenlenmiş olup, bir silsile halinde pay defterine kaydedilmesi öngörülmüştür. Kanun hükme göre, payın devri işleminin, şirket hakkında ancak şirkete bildirilmek ve pay defterine kaydedilmek şartıyla hüküm ifade

¹²⁴⁴ <https://ito.org.tr/tr/hizmetler/ticaret-sicili-islemleri/tescil-islemleri/limited-sirketler> (Erişim Tarihi: 09.05.2022).

¹²⁴⁵ TBK m. 195’e göre, borçlu (pay sahibi) ile payı devralan (üstlenme sözleşmesi yapan), bedeli tamamen ödenmemiş payları bizzat ifa ederek veya alacaklının (şirketin) rızasıyla borcu üstlenerek, borçluyu (devreden) borcundan kurtarma yükümlülüğü altına girmiş olur.

¹²⁴⁶ Şener, 2017a: 324; Pulaşlı, 2020a; 759.

edeceği belirtilmiştir. Devir işleminin pay defterine kaydedilebilmesi için, ortaklardan en az dörtte üçünün devre onay vermesi ve bunların esas sermayenin en az dörtte üçüne sahip olmasının şart olduğu ifade edilmiştir. Maddenin metninden de anlaşılacağı üzere devrin hüküm ifade edebilmesi için sözleşmenin noterde tarafından tasdiki, şirket genel kurulunun devre muvafakat göstermesi ve bu devrin şirket pay defterine kaydedilmiş olması gerekir. Bu şartlardan birinin eksik olması durumunda payın devri, şirkete karşı hüküm ifade etmeyeceği gibi payın devri taraflar arasında dahi hüküm ifade etmemekteydi¹²⁴⁷. eTTK m. 520/1’de yer alan "*Bir payın devrinin, şirket hakkında pay defterine kaydedilmek şartıyla hüküm ifade edeceğine*" ilişkin hükmü TTK’de madde metnine alınmamıştır. TTK’de, devir keyfiyetinin pay defterine yazımını zorunlu görmemiş, keyfiyetinin pay defterine yazılması, pay sahipliğinin kazanılması veya kaybedilmesinde etkili olmayan bir usulü işlem olarak görülmüştür¹²⁴⁸.

Uygulamada ticaret sicil müdürlükleri ticaret siciline tescil işlemini gerçekleştirmek için pay defterine kaydı noter tasdikli olarak talep etmektedirler. Pay defteri her ne kadar payın geçişinde kurucu etki sağlamasa bile, ticaret sicil müdürlüğünün bu talebi karşısında uygulamada dolaylı olarak kurucu etki verildiği görülmektedir.

¹²⁴⁷ Y. 11. HD., 22.05.2018 T., 2016/10442 E., 2018/3805 K., karar için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/> (Erişim Tarihi: 18.10.2021); Y. 11. HD., 08.11.2014 T., 2013/11162 E., 2014/304 K., karar için <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=196234> (Erişim Tarihi: 27.04.2021).

¹²⁴⁸ Y. 11. HD., 2016/10442 E., 2018/3805 K., karar metni için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/> (Erişim Tarihi:18.10.2021).

SONUÇ

Esas sermaye payının devrinde uygulanacak prosedür, taahhüt ve tasarruf işlemi ile yazılı pay devir sözleşmesinin yapılması, genel kurul onayı, imzaların noter tarafından onaylanması, pay defterine kayıt ve son olarak ticaret siciline tescil ve ilan aşamasından oluşmaktadır.

Esas sermaye payının devrinde ilk aşamada, limited şirket pay sahibi esas sermaye payının devri veya devir borcunu doğuran işlemleri yazılı şekilde yapacak ve tarafların imzaları noter tarafından onaylanacaktır. Sözleşme noter tarafından düzenleme şeklinde yapılabileceği gibi hazırlanmış olan bir sözleşmeyi onaylama şeklinde de yapılabilir. Yapılacak devir sözleşmesinde ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri, rekabet yasağı ağırlaştırılmış ve tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu hususun da ayrıca belirtilmesi gerekir. Önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşulların devir sözleşmesinde açıkça belirlenmesi gerekir. Nitekim bu kayıtların pay senetlerinde yazılı olması payı devralacak kişinin bunu bilerek satın almasını sağlama amacı taşımaktadır. Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse esas sermaye payı üzerinde rehin ve intifa hakkı kurulmasına ilişkin işlemlerde de esas sermaye payının devrine ilişkin TTK m. 595 vd. hükümleri uygulanacaktır. eTTK’de yer alan payın devrinde kanunun öngördüğü usule uyulmadığı takdirde işlemin taraflar arasında geçerli olmayacağı hükmüne TTK’de yer verilmemiştir. Bu hüküm yeni düzenlemede yer almasa da öğretideki yaygın görüş ve Yargıtay içtihatlarına göre TTK m. 595’te belirtilen usul geçerlilik şartıdır ve uyulması zorunludur. Kanaatimizce, limited şirkette şirketin sermayesinin en az yirmi beş bin TL olarak belirlenmesi ve ortaklarca taahhüt edilen esas sermaye paylarının en az yüzde yirmi beşinin peşin geri kalanın ise yirmi dört ay içinde ödenebileceğine yönelik düzenlemesi ile, paya ilişkin çıkarılacak nama yazılı pay senetlerine İsviçre düzenlemesinde olduğu gibi kıymetli evrak vasfı verilmesi yerinde olacaktır. Bu düzenleme ile limited şirket herhangi bir sınırlamaya tabi olmadan anonim şirketlerde olduğu gibi paylarını alacağın temlik ve teslim yolu ile TTK m. 595/1’de belirtilen düzenlemeye uyulmadan devredilebilmesi şirketin büyümesi ve gelişmesi açısından katkı sağlayacaktır.

7099 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikte esas sermaye payının yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödenmesinin kaldırılmasının yatırım ortamının iyileştirilmesi amacıyla yapıldığı belirtilmiş olsa da bu şekildeki bir düzenleme alacaklıların haklarını engellemektedir. Eğer şirketin kurulmasına katkı sağlanmak isteniyorsa pay devir sözleşmesinin tıpkı limited şirket kuruluşunda olduğu gibi (TTK m. 575) imzaların noter yerine ticaret sicil müdürü veya

yardımcısı ya da görevlendirilecek bir personel huzurunda kimliklerini ispat edecek belgeleri sunmak şartıyla imza onayı ile gerçekleştirilebilir olması gerekmektedir. Payın devrinden daha önemli olan şirket kuruluşunda bu imkân sağlanırken, pay devrinde sağlanmaması bir eksiklik olarak görülmektedir.

İkinci olarak, payın devredilmesi için şirket sözleşmesi ile kaldırılmamışsa genel kurul onayı aranacak ve devir işlemi ancak bu onayla geçerli olacaktır. Genel kurul onayı olağan işlemlerden sayıldığı için TTK m. 620'deki olağan karar alma nisabı esas alınan toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile genel kurul esas sermaye payının geçişini onaylayabilecektir. Şirket sözleşmesinde farklı şekilde düzenlenmemişse, şirket genel kurulu hiçbir sebep göstermeksizin esas sermaye pay devir işlemi reddedebilecektir. Hatta şirket sözleşmesi ile esas sermaye payının devri için öngörülen bağlam kuralları daha da zorlaştırılabilmekte hatta payın devri yasaklanabilmektedir. Ancak genel kurulun payın devrini reddetmesi keyfi ve TMK m. 2'de düzenlenmiş olan dürüstlük kuralına aykırı olamaz.

Esas sermaye payın devrinin genel kurula bildirilmesinden itibaren genel kurul üç ay içinde pay devir işlemi reddetmediği takdirde onay vermiş sayılır. Buradaki üç aylık süre zarfında genel kurul tarafından red yönünde bir karar alınıp başvurana iletilmemesi veya herhangi bir cevap vermeden geçirilmesi halinde, şirket pay devrine örtülü olarak onay vermiş sayılacaktır. Payın devri ile devreden ortağın şahsına tanınan haklar dışında, paya bağlı tüm hak ve yükümlülükler devalana geçmiş olmaktadır.

Esas sermaye payının miras, eşler arasındaki mal rejimi ya da cebri icra yoluyla geçmesi durumunda tüm hak ve borçlar TTK m. 595/1'de belirtilen usule uyulmaksızın ve genel kurul onayına gerek kalmaksızın esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçmektedir. Şirket, iktisabın öğrenilmesinden itibaren üç ay içinde esas sermaye payının geçtiği kişiyi onaylamayı reddedebilecek, ancak bunun için, şirketin payları kendi veya ortağı ya da kendisi tarafından gösterilen üçüncü bir kişi hesabına, gerçek değeri üzerinden devralmayı veya payın geçtiği kişiye önermesi gerekir. Eğer taraflar anlaşamazsa bu değer, taraflardan birinin istemi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından belirlenecektir. Mahkeme esas sermaye payının değerini atayacağı bilirkişiler marifetiyle tespit ettirecektir. eTTK'den farklı olarak TTK'de genel kurulun karar vermesi için üç aylık bir süre öngörülmüş, böylelikle genel kurulun önüne gelen işlemi sürüncemede bırakması önlenmek istenmiştir.

Genel kurulun vereceği red kararı geçmişe etkili sonuç doğuracak, bununla birlikte red kararı verilinceye kadar genel kurul kararı alınmışsa payı iktisap eden şirket sözleşmesi ile yasaklanmamışsa oy kullanabilecek ve alınan genel kurul kararlarının geçerliliğini etkilemeyecektir. Kanaatimizce üç aylık süre içinde pay iktisap eden kişinin ortaklığı askıda

olmalı, devrin onaylanmasına ilişkin kararda oy kullandırılmamalıdır. Bu ortağın oy kullanmasının şirkette dönülemez birtakım sonuçları ortaya çıkarmasına sebep olabileceğinden payın geçişinin tesciline kadar oy ve diğer hakları devralanın kullanmaması yerinde olacaktır. Bunun için kanunda bu yönde değişiklik yapılması yerinde olacaktır. Esas sermaye payının geçişinde zımni kabul olmasına rağmen zımni red söz konusu değildir. Genel kurulun esas sermaye payını reddettiğini açıkça ve yazılı olarak payı iktisap edene bildirmesi gerekir.

Üçüncü aşama, esas sermaye payının geçişinin pay defterine kaydedilmesidir. Genel kurul tarafından pay devri onaylandıktan sonraki aşama limited şirket müdürü tarafından yeni pay sahibinin pay defterine kaydedilmesi eski pay sahibinin başka esas sermaye payı yoksa pay defterinden silinmesi aşamasıdır. Pay defterlerine kaydolma kurucu devir niteliğine sahip değil, açıklayıcı nitelik taşımaktadır. Dolayısıyla pay devrinin gerçekleşmiş sayılması için devir işleminin pay defterine kaydedilmesi zorunlu değildir. Pay defterine kayıt şeffaflık gereği olup, kaydın devralan kişinin şirket ortağı olduğu yönünde ya da devralanın ortaklık sıfatının limited şirket tarafından tanınması gibi bir sonucu söz konusu değildir. Uygulamada ticaret sicillerinde tescil işleminin gerçekleştirilebilmesi için noter onaylı pay defteri de talep edilmektedir. Her ne kadar TTK’de pay defterinin kurucu değil açıklayıcı etki sağladığı belirtilmiş olsa da uygulamadaki işleyiş açısından değerlendirdiğimizde pay defterine de kurucu nitelik kazandırıldığı görülmektedir. Pay defterine kayıt konusunda yetkili şirket müdürlerinde olduğundan bu konuda ihmal gösterilmesi durumunda meydana gelecek zararlardan eTTK’de olduğu gibi TTK açısından da şirket müdürlerinin müteselsil sorumluluğuna başvurulabileceğine dair düzenleme getirilmesinin uygun olacağı kanaatindeyiz.

Esas sermaye payının devrinde son aşama ise payın devrinin tescil ve ilanı aşamasıdır. Esas sermaye payının devri genel kurul tarafından onaylandığında, bu geçişlerin şirket müdürü tarafından ticaret siciline tescil edilmesi gerekir. Müdürlerin tescil işlemini otuz gün içinde yapmaması veya geciktirmesi durumunda esas sermaye payını devreden ortak da adının sicilden silinmesi amacıyla ticaret siciline başvurabilecektir. Bunun üzerine sicil müdürü, şirkete devredilen payları iktisap edenin adının sicile bildirilmesi için şirkete otuz günlük bir süre verir. Verilen bu süre içinde şirketi iktisap edenin adını bildirmemesi ve kaçınma sebebini açıklamaması halinde şirket hakkında, sicil müdürü tarafından idari para cezası ile cezalandırılacaktır. Sicil müdürü payı devralanı resen tescil yapamamaktadır. Şirket, sicil müdürünün vermiş olduğu süreye rağmen bildirimde bulunmazsa, asliye ticaret mahkemesi dosya üzerinde inceleme yaparak tescili gerekli bir hususun varlığını tespit ederse tescilin yapılması yönünde karar verecektir. Ancak bu karar tescilin yapılması için yeterli değildir. Çünkü tescili gerçekleştirmek sicil müdürlüğünün yetkisi dâhilindedir.

Burada şunu da unutmamak gerekir ki şirket sözleşmesi ile esas sermaye payının devrinin yasaklanması halinde payın devri işlemi hiçbir şekilde gerçekleşmeyecektir. Şirket sözleşmesi ile payın devrinin yasaklanması veya genel kurul tarafından pay devrine red kararı verilmesi durumunda şirketle ilgi problemi olan bir ortağın da şirkette kalması TMK m. 2 anlamında hakkaniyetle bağdaşmamaktadır. TMK m. 2. hükmünde herkesin haklarını kullanırken dürüstlük kuralına uygun hareket etmesi gerektiği belirtilmiştir. Esas sermaye pay devri şekil noksanlığı sebebiyle gerçekleşmezse, taraflar yapmış oldukları edimleri sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde geri alabileceklerdir. Esas sermaye payının devri gerçekleşmediği takdirde ortak haklı sebeplerin varlığı halinde çıkma hakkını kullanabilecektir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, E. D. (2019). *Limited Şirkette Çıkma Hakkı*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Adıgüzel, B. (2014). “Anonim Şirketlerde Rüçhan Hakkının Sınırlanması veya Kaldırılması”. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVIII(1): 1-48.
- Akbay, D. (2010). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Akbulak, Y. (2016). “TTK Işığında Anonim Şirketlerde Pay Senetleri”. *Ankara Barosu Dergisi*, (1):505-523.
- Aksoy, S. (2018). *Anonim Şirketlerde Pay Ve Payın Devri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aksu Özkan, R. (2020b). “Limited Şirket Pay Devri Sözleşmesinde TTK 591/1’de Yer Alan Kayıtların Bulunmamasının Devir Sözleşmesinin Geçerliliğine Etkisi”. *REGESTA Ticaret Hukuku Dergisi*, İstanbul Ticaret Odası, 5(2): 283-316.
- Aksu Özkan, R. (2020a). “Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirkette Pay Devrinin Ortağın kamu Borçlarına Etkisi”. *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(1): 226-267.
- Akıncı, Z. ve Yasan Tepetaş, C. (2018). *Şirketler Hukuku Uyuşmazlıkları ve Tahkim*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Alışkan, M. (2013). *Limited Şirket (Tarihçe Niteliği)*. Legal Yayınevi, İstanbul.
- Altaş, S. (2020). *Sermaye Şirketlerinde ve Kooperatiflerde Pay Defteri-Pay ve Pay Senedi*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Altaş, S. (2019). *Sermaye Şirketlerinin Ortakları ile Kanuni Temsilcilerinin Şirketin Vergisel Borçlarından Doğan Sorumluluğu: Amerika Birleşik Devletleri ve AB Üyesi Bazı Ülkeler ile Karşılaştırmalı Bir İrdeleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altaş, S. (2017). *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketler Açıklamalı, İçtihatlı, Örnekli*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Altaş, S. (2012). “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Pay Defteri Tutma Yükümlülüğü”, *Mali Çözüm*, Ocak-Şubat: 161-175.
- Antalya, G. (2019). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler 1-2-3*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Arkan, S. (2018). *Ticari İşletme Hukuku*. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara.

- Arslanlı, H. ve Domaniç, H. (1989). *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması- Hisseli Komandit Şirketler- TTK Şerhi III*. Temel Yayınevi, İstanbul.
- Arslan, A.S, (2018). “Limited Şirket Hisselinin Haczi ve Haczin Sonuçları”. *AHBVÜHFD*, XXII(4): 3-35.
- Aslan, İ.Y. (2019). *Ticaret Hukuku Dersleri*. Ekin Yayınevi, Bursa.
- Arslanlı, H. (1963). “Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Şirketlere Dair 520. Maddesi Hükümleri”. *BATIDER*, 2(2): 163-201.
- Arslanlı, H. (1962). “Limited şirketler Hukukuna Genel Bakış”. *BATIDER*, 1(4): 433-464.
- Ata, Ö. (2021). “Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payının Devrinde Ortaklık Genel Kurulu Onayına İlişkin Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”. *Ticaret Hukuku Sempozyumu-Sorunlar ve Çözüm Önerileri- Bildiri Özetleri Kitabı*, Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, s: 149-154.
- Ayan, M. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Ayan, Ö. (2019). “Ölümün Şirketler Hukuku İlişkilerine Etkileri”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(1):1-25.
- Aydın, F. (2019). *Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler Limited Şirketler ve Şirketler Topluluğu*. Bilge Yayınevi, Ankara.
- Ayhan, R., Çağlar, H. ve Özdamar M. (2020). *Şirketler Hukuku Genel Esasları*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Ayhan, R., Çağlar, H. ve Özdamar, M. (2013). *Ticari işletme Hukuku*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Ayoğlu, T. (2018). *Sermaye Şirketleri Özelinde Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Aydoğan, F. ve Emirler G. M. (2016). *Türk Şirketler Hukuku*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Aydoğan, F. (2009). “Federal Almanya’da Limited Şirketler Kanunu’nda (GmbHG) Yapılan Değişiklikler-Yenilikler (MoMiG)”. *BATIDER*, XXV(3): 391-421.
- Bahar Sayın, H. (2019). “Limited Şirketlerde Yan Edim Yükümlülüğünün Hukuki Niteliği, Hizmet Ettiği Amaç Ve Konusu”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XXIII(1): 25-59.
- Bahtiyar, M. (2020). *Ortaklıklar Hukuku*. Beta Basım, İstanbul.
- Bahtiyar, M. (2019). *Kıymetli Evrak Hukuku*. Beta Basım, İstanbul.
- Baş, S. (2021). “Limited Şirketlerde Payın Haczi, Rehni ve İntifa Hakkına Konu Olması”. *SDÜHFD*, XI(2): 903-940.

- Berberoğlu Yenipınar, F. (2018). *Şirket İçi Uyuşmazlıklardan Kaynaklanan Davalar*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Biçer, L. ve Hamamcıoğlu, E. (2017). “Limited Şirket Genel Kurulunda Yeter Sayılar”. *İKÜHFD*, 16(2): 343-381.
- Biçer, L. ve Hamamcıoğlu, E. (2013). “Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payının Rehni”. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, I(II): 59-88.
- Biçer, L. ve Hamamcıoğlu, E. (2011). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Ortaklıklarda Meydana Getirdiği Temel Değişiklikler”. *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(1-2):229-248.
- Bilge, M. E. (2005). “Limited şirketlerde Ortakların Bilgi Alma Hakkı -Yürürlükteki Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde”. *AÜEHFD*, IX(1-2): 429-449.
- Bilgeç, H. (2019). “7099 Sayılı Kanun ile Yapılan Limited Şirkette Nakdi Sermaye Payının Ödenmesine İlişkin Değişikliğin Ortakların Oy ve Kâr Payı Hakları Üzerindeki Etkileri”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 32(143): 235–256.
- Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2013). *Şirketler Hukuku*. Dora Yayıncılık, Bursa
- Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2018). *Şirketler Hukuku Dersleri*. Dora Yayıncılık, Bursa.
- Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2019). *Ticaret Hukuku Bilgisi*. Dora Yayıncılık, Bursa.
- Bilgili, F. ve Cengil, M. F. (2017/I). “Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu”. *Galatasaray Hukuk Fakültesi Dergisi*, (1): 69-121.
- Boğa, S. (2010). *Sermaye Piyasası Kanunu’na Tabi Anonim Ortaklıklarda Hisse Devri*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Bozkurt, T. (2020). *Şirketler Hukuku*. Legem Yayıncılık, Ankara.
- Bozkurt, T. ve Can, O. (2017). “Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras, Eşler Arasındaki Mal Rejimi ve Cebri İcra Yoluyla Geçiş Durumunda Müktesebin Bilgi Alma Hakkına İlişkin Değerlendirmeler”. *Prof. Dr. Hikmet Sami Türk’e Armağan*, Yongalık, A., Gürel, M ve Bektaş, İ. (ed)., Turhan Kitabevi, s:161-172.
- Can, M. E. (2017a). *Şirketler Hukuku Dersleri*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Can, M. E. (2017b). “Limited Şirketin Kamu Borçlarından Dolayı Ortakların ve Yöneticilerin Sorumluluğu”. *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1): 61-80.
- Can, M. E. (2011). “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları ve Yükümlülükleri”. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(4): 1-23.
- Cansel E. ve Özel Ç. (2014). “Türk Borçlar Hukukunda Ceza Koşulu”. *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, Özel Sayı (8):713-734.

- Çeker M. (2012). “Şirkete Borçlanma Yasağı”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2): 659-670.
- Cenkçi, E. (2018). “Çıkan ya da Çıkarılan Limited Ortağına Ayrılma Akçesinin Ödenmesi (TTK m. 642)”. *Ankara Barosu Dergisi*, 76(4):1-50.
- Coştan, H. (2012). “Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı(!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar”. *Ankara Barosu Dergisi*, (4): 77-90.
- Çamoğlu, E. (2020). *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Çamoğlu, E. (2017). “Limited Ortağın Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kullanılması ve Sınırları”. *Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Saygı Konferansı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Çağa, B. (1974). “Limited Şirkette Ortaklık Payının Devri”. *BATIDER*, VII(3):581-593.
- Çapa, M. S. (2013). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim ve Limited Şirketlerin Kendi Paylarını İktisap Etmesi*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Çebi, H. (2019). *Limited Şirketler Hukuku*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Çeker, M. (2015). “Limited Şirketlerde Ortak Sayısının Sınırlandırılması”. *TFMHD*, 1(1): 57-64.
- Çelebi, A. E.(2017). “Şirketlerde Ortaklık Payı Kazanılmasının Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşlerin Malvarlığına Etkisi”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (133): 423-448.
- Çiçekçi, Ö. B. (2021). “Limited Ortaklıkta Payın Devri”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Çığsar, M. G. (2019). *Limited Şirket Esas Sermaye Payının Rehni*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Dal, S. (2013). *Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketler Hukuku El Kitabı*. Legal Yayıncılık, İstanbul.
- Dedeoğlu, E. (2020). *Uygulamalı Şirketler Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Demirkapı, E. (2008). *Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri*. Güncel Yayıncılık, İstanbul.
- Demirkapı, E. (2007). “Limited Ortaklıkta Payın Devir Vaadi İşleminin Konusu ve Hukuki Niteliği”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(Özel Sayı): 815–848.
- Demirkapı, E. ve Yıldırım, H. (2008). “İsviçre Borçlar Kanunu’nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme”. *BATIDER*, 435-466.
- Derekaya, K. Ç. (2021). *Limited Şirketlerde Pay Devri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Dinç, S. (2017a). *Limited Ortaklıklarda Kuruluş ve Kuruluştan Doğan Hukuki Sorumluluk*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Dinç, S. (2017b). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre Limited Şirketin Unsurları ile Limited Şirketlerde Pay ve Ortak Kavramları”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 7(29):135-166.
- Dinç, M. ve Bahadır, Ç. (2020). *Türk Ticaret Kanunu (Gerekçeli-Karşılaştırmalı)*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Dinç, M. ve Bahadır, Ç. (2020). *Türk Borçlar Kanunu (Gerekçeli-Karşılaştırmalı)*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Dolu, A. M. (2014). *Pay Senetleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, A. A. (2012). *Limited Şirketler Rehberi*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Doğanay, İ. (1975). “Limited Şirkette Ortaklık Payının Bir Başkasına Devredilmesinin Koşulları Nedir?”. *BATIDER*, VIII(2): 83–94.
- Doğrusöz Koşut, H. (2016). “Limited Şirkette Nama Yazılı Senede Bağlanmış Esas Sermaye Payının Devir Şartları”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1): 365-387.
- Dönmez, M. (2011). *Limited Şirketlerde Hisse Haczi ve Paraya Çevrilmesi*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Dönmez, M. (2006). “Limited Şirketlerde Hisse Haczi”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (63): 226-236.
- Dural, H. A. (2018). “Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras, Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler”. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6 (1): 11-124.
- Durgut, R. (2013). “Limited Şirket Esas Sermaye Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (108): 123-138.
- Ekşi, D. (2005). *Limited Şirketlerde Ortaklık Payının Devri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdem, E. ve Göksoy, Y.C. (2000). “Limited Şirkette Payın Rehni”. *Prof. Dr. Seyfullah Edis’e Armağan*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, s: 571-623.
- Erdoğan, İ. ve Keskin, D. (2019). *Türk Medeni Hukuku*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Erdoğan, İ. (2019). *Borçlar Hukuku*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Eren, F. (2018). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Yetkin Yayınevi, Ankara.

- Eriş, G. (2017). *Açıklamalı - İçtihatlı 6335 - 6552 - 6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Eski, M. (2018). *Şirket Satın Almaları*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Forstmoser, P., Meier-Hayoz, A. ve Nobel, P. (1996). *Schweizerisches Aktienrecht*. Bern: Stämpfli.
- Gerçek, A. (2005). “Türk Vergi Hukukunda Vergi Sorumlusu, Sorumluluk Hâlleri ve Türlerinin İncelenmesi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 54(3): 157-193.
- Gezmiş, Ş. ve Başaran, M. (2013). *Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketler Rehberi*. Bilge Yayınevi, Ankara.
- Giray, R.E. (2007). “Limited Şirketin Haklı Sebeple Feshi Ve Yargıtay’ın Yaklaşımı”. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2): 195-218.
- Gönen, R. (2013). “Limited şirkette Esas Sermaye Payının Devri”. *İstanbul Barosu Dergisi*, 87(2): 388-396.
- Gürpınar, B. (2016). “Limited Şirkette Çıkma ve Çıkmaya Katılma”. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XX (2): 73-101.
- Handschin, L. ve Truniger, C. (2006). *Die neue GmbH, 2 Auf.* Zürich.
- Hatemi, H. ve Gökyayla, E. (2017). *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Honsell, H., Vogt, P. N. ve Watter, R. (2012). *Basler Kommentar, Obligationenrecht II*. Basel: Helbing Lichtenhahn Verlag.
- İmregün, O. (1989). *Anonim Ortaklıklar*, Yasa Yayınları, İstanbul.
- İlbasmış Hızlısoy, Ö. (2021). “Limited Şirkette Rekabet Yasağının Kapsamının Değiştirilmesi ve Yasağın Kaldırılması”. *Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı*, s: 121-125.
- Jungman C. ve Santoro D. (2020). *German GmbH Law Das deutce GmbH-Recht. 2. Auflage*, München.
- Karahan, S. (ed.). (2012). *Şirketler Hukuku*. Mimoza Yayınları, Konya.
- Karaağaç, S. S. (2021). “Limited Şirkette Ortağın Çıkma Hakkı ve Ayrılma Akçesi”. *Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı*, s: 127-131.
- Karakılıç, H. (2019). *Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Karakılıç, H. (2014). “Limited Ortaklıkta Ek Ödeme Yükümlülüğü”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2): 107-144.

- Kaya, İ. (2020). “Limited Şirket Ortağının Kamu Borçlarından Sorumluluğu ve Danıştayın 2013/1 E. ve 2018/1 K. Sayılı İBK Üzerine Kısa Bir Değerlendirme”. *AndHD*, 6(1): 133-157.
- Kaya, A. (2018). *Notlu Türk Ticaret Kanunu*. Beta Yayınevi, İstanbul.
- Kaya, A. (2013). “Limited Şirketten Ayrılmanın Hukuki Sonuçları ve Özellikle Ayrılma Akçesi Bağlamında Yeni Ticaret Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi”. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2): 117-144.
- Kaya, M. İ. (2008). “Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payı Devri ve Devir Borcu Doğuran İşlemlerde Tarafların İmzalarının Noter Tarafından Onaylanması Zorunluluğu”. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(2): 361-376.
- Kayhan, Ş. (2019). *Şirketler Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Kendigelen, A. (2001). *Ticaret Hukuku Kürsüsünde On beş Yıl Makalelerim*. Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Kendigelen, A. (2016). *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Kendigelen, A. (2002). “Limited Şirket Paylarının Haczi”. Kemal Oğuzman’a Armağan. *GÜHFD*, (1): 409-416.
- Kılıçoğlu, A. M. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Kızılyel, G. (2018). *Anonim Ortaklıkların Pay Devri Ve Sınırlamaları*. Aristo, İstanbul.
- Kocayusufpaşaoğlu, N., Hatemi, H., Serozan, R. ve Arpacı, A. (2017). *Borçlar Hukuku Genel Bölüm 1.Cilt*. Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Korkmaz, S. (2018). *İfaya Eklenen Ceza Koşulu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kortunay, A. (2009). “Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler ve Türk Hukukuna Yönelik Bazı Tespitler”. *BATIDER*, 25(3): 317-344.
- Koşer, H. (2021). “Limited Şirket Alacaklısı ile Sermaye Koyma Borcunu İfa Etmeyen Ortak Arasındaki İlişki”. Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, s: 133-136.
- Maç, M. (2003). “Şirket Ortaklarının ve Kanuni Temsilcilerinin Şirketin Ödenmeyen Borçlarından Sorumlu Tutulması”. *Mali Çözüm Dergisi*, (65): 40-45.
- Meier-Hayoz, A. ve Forstmoser, P. (2012). *Schweizerisches Gesellschaftsrecht*. 11. Auflage, Bern.
- Moroğlu, E. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.

- Moroğlu, E. (2006). *Nama Yazılı Pay Senetlerinin Devri ve Yargıtay Kararları*. Makaleler I., Legal Kitapevi, İstanbul.
- Moroğlu, E. (2016). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler (Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler)*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Nomer, H. N. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Beta Yayınevi, İstanbul
- Nussbaum, M.F., Sandwald, R. ve Scheidegger, M. (2007). *Kurzkomentar zum neuen GmbH-Recht*, Bern.
- Oertle/du P. (2008). *Obligationenrecht II, Basler Kommentar*. Basel-Genf, München.
- Okur, S (Ed.). (2019). *Türk Borçlar Kanunu& 818 Sayılı Borçlar Kanunu İsviçre Borçlar Kanunu*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Okur, S. (2019). “Roma, Türk ve Avrupa Sözleşme Hukukunda Koşul (Şart) Kavramı ve Hukuki Sonuçları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme”. *ERÜHFD*, XIV(1): 31-101.
- Oğuz, S. (2017). “Limited Ortaklık Esas Sermaye Payının Devri”. *ÇÜHFD*, 4(8): 183-203.
- Oğuzman, M. K., Seliçi, Ö. ve Özdemir, S. O. (2019). *Eşya Hukuku Kısaltılmış Ders Kitabı*. Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Oğuzman, Ö. ve Öz, T. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Önder, M. F. (2005). “Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1): 103-126.
- Öz, T. (2020). *Limited Ortaklıkta Pay Kavramı ve Payın Devri*. Aristo Yayınevi, İstanbul.
- Özdamar, E. (2019). *Anonim Şirkette Pay Devri*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Özdamar, M., Göktürk K., Can, M. Ç. ve Kaşak, E. (2020). *Kıymetli Evrak Hukuku*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Özdoğan Daloğlu, T. (2019). *Limited Şirketlerde çıkma ve Çıkarılma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özer, I. (2019). “Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirketlerde Esas Sermaye Payının Devri Ve Pay Defterinin Hukuki Niteliği”. *Prof. Dr. Ersin Çamoğlu’na Saygı Günü Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s: 175-212.
- Öztan, F. (2018). *Kıymetli Evrak Hukuku*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Öztürk Dirikhan H. (2005). *Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Palta, N. (2017). “Limited Şirketlerin Kendi Paylarını İktisap Etmesi”. *İstanbul Barosu Dergisi*, 91(4):44-72.
- Pelvan, N. (2019). “Limited Şirketlerde Pay Devri”. *Bursa Barosu Dergisi*, 43(107): 84-87.

- Pınar, B. (2021). “Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu Kararı Sonrası Limited Şirketlerdeki Kanuni Temsilci ve Ortaklar Arasındaki Sorumluluk İlişkisinde Ortaya Çıkan Sıra ve Rücu Sorunu”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 23(1): 295-313.
- Pulaşlı, H. (2020a). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Pulaşlı, H. (2020b). *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Pulaşlı, H. (1995). *Şirketler Hukuku*. Mimoza Yayınları, Konya.
- Pulaşlı, H. (2009). “Limited Şirketler Hukukundaki Güncel Gelişmeler Ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bazı Sorunlar”. *BATIDER*, 25(2):35-54.
- Pulaşlı, H. (2018a). *Şirketler Hukuku Şerhi I-II-III*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Pulaşlı, H. (2018b). “Sermayesiz Sermaye Şirketi ile Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar ve Bunlara Karşı Alınması Gereken Hukuki Önlemler”. *BATIDER*, XXXIV(2):5-19.
- Pulaşlı, H. (2011). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na, Bazı Hükümlere ve Kavramlara Eleştirisel Bakış”. *6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu*, Ankara Barosu, s:37-62.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2019). *Ortaklıklar Hukuku II*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2010). *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (1997). *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Sevi, A. M. (2018). *Anonim Ortaklıkta Payın Devri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Sezgin Huysal, A. (2016). “Limited Şirketlerde Nama Yazılı Pay Senedinin Hukuki Niteliği”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1): 317-346.
- Siffert, R., Fischer, M.P. ve Petrin, M. (2008). *GmbH-Recht Revidiertes Recht Der Gesellschaft Mit Beschränkter Haftung (Art 772-827 OR), SHK- Stämpflis Handkommentar*. Bern
- Seyman, S. (2021). “Limited Şirketlerde Genel Kurul Toplantısı”. *Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı*, s: 137-141.
- Şahin, Ü. M. (2021). “Türk Ticaret Kanunu’nda İntifa Senetlerine İlişkin Yenilikler: Eski ve Yeni Döneme Dair Tartışmaların Değerlendirilmesi”. *İzmir Barosu Dergisi*, (5): 104-161.
- Şahin, Ç. S. (2019). “Ticaret Şirketlerinde Ortakların Kişisel Alacaklılarının Şirkete Yöneltebilecekleri Haciz Talepleri”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 27 (1): 167-211.

- Şener, O. H. (2020). *Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Şener, O. H. (2017a). *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Şener, O. H. (2017b). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Ülgen, H., Helvacı, M., Kaya, A. ve Nomer Ertan, N.F., (2019). *Kıymetli Evrak Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Ünlü, U. (2015). “Tüm Yönleriyle Limited Şirketler”. *Terazi Hukuk Dergisi*, 10(108): 99-106.
- Taşdelen, N. (2012). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Tekil, F. (1994). *Limited Şirketler ve Kooperatifler Hukuku*. Tekil Müşavirlik ve Yayıncılık Ltd, İstanbul.
- Tekinalp, Ü. (2003). “Limited Ortaklık Payının Devrinde Tescil Davası”. *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, XVII: 3-9.
- Tekinalp, Ü. (2020). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Tekinalp, Ü. (2011). *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Tercier, P., Pichonnaz, P. ve Develioğlu, H.M. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Teoman, Ö. (2012a). “Limited Ortaklığın Kendine Ait Tüm Payları Edinmesi (Ortaksız Limited Ortaklık Sorunu)”. *Tüm Makalelerim (1971-2001)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s: 125-133.
- Teoman, Ö. (2012b). “Limited Ortaklığın Sermaye Borcu Tümü İle Yerine Getirilmiş Kendi Paylarını Edinmesi”. *Tüm Makalelerim (1971-2001)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s: 153-162.
- Teoman, Ö. (2012c). “Limited Ortaklığın Edindiği Kendi Paylarından Doğan Hak ve Borçlar Ve Edinmenin Diğer Bazı Sonuçları”. *Tüm Makalelerim (1971-2001)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s: 163-175.
- Tokcan, F.P. (2018). *Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Topsoy, F. (2019). *Şirketler Hukuku Ders Notları*. Legal Yayınevi, İstanbul.
- Turanlı, H. (2015). “Sermaye Ortaklıklarında Payın Devri”. *İzmir Barosu Dergisi*, Mayıs: 13-56.

- Türe, M. (2022). “Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri”. *TAAD*, 13(51):143-172.
- Wicke, H. (2020). Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG). Kommentar, 4. Auf, München.
- Yanlı, V. (2003). “Limited Şirketlerde Payın Şirket Tarafından Edinilmesinde Şekil”. *Bilgi Toplumunda Hukuk*, Ünal Tekinalp'e Armağan, (I): 673-693.
- Yaralı, L. (2012). *Şirketler Hukukuna İlişkin Yargıtay Kararları*. Yaklaşım Yayıncılık, Ankara.
- Yasan, M. (2018). *Limited Şirkette Ortakların Genişletilmiş Hukuki Sorumluluğu*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Yavuz, M. (2021a). “Anonim Şirketlerde Rüçhan Hakkı ile Bu Hakkın Sınırlandırılma Esasları”. *Gümrük Ticaret Dergisi*, (6): 12-23.
- Yavuz, M. (2021b). “Anonim ve Limited Şirketlerde Pay Devrinin Ticaret Siciline Tescil ve İlanı”. *Vergi Dünyası*, (473): 72-77.
- Yavuz, M. (2016). “Limited Ortaklığın Mahkeme Kararıyla Ortaklıktan Çıkartılması”. *Mali Çözüm*, Eylül-Ekim: 193-202.
- Yavuz, M. (2019). “Limited Şirket Paylarının Devrinde Önalım (Şufa) Hakkı”. *Vergi Dünyası*, (456): 191-196.
- Yavuz, M. (2020). “Son Düzenlemeler Işığında Limited Şirketlerde Ortaklık Payının Haczi”. *Vergi Dünyası*, (461): 45-50.
- Yavuz, M. (2018). “Yargı Kararları Işığında Limited Şirketlerde Hisse Devir Sözleşmeleri”. *Vergi Dünyası*, (445): 147-153.
- Yavuz, M. (2013). “Limited Şirket Paylarının Miras, Eşler Arasındaki Mal Rejimi ve İcra Yoluyla İntikali”. *Vergi Dünyası*, (381): 81-84.
- Yavuz, M. (2012). “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketlerde Ek Ödeme Yükümlülüğü”. *Mali Çözüm Dergisi*, (113): 157-165.
- Yıldırım, A. ve Gözüyeşil, F. F. (2020). “Limited Şirket Pay Devir Sözleşmesindeki Ceza Koşulunun Tenkisi”. *SÜHFD*, 28(3): 1145-1179.
- Yıldız, Ş. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*. Arıkan Yayınları, İstanbul.
- Yıldız, Ş. (2008a). “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Anonim ve Limited Şirketlere İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”. *Makalelerim 1988-2007*, Yetkin Yayınları, Ankara, s: 403-421.

- Yıldız, Ş. (2008b). “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Limited Şirkete İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”. *Makalelerim 1988-2007*, Yetkin Yayınları, Ankara. s: 423-438.
- Yıldız, Ş. (2008c). “Bağlı Nama Yazılı Payların TTK m. 418/f.4’de Yazılı Sebeplerle Kazanılmasında Yönetim Kurulu Üyeleri ile Pay Sahiplerine Tanınan Gerçek Değerden Satın Alma Hakkı”. *Makalelerim 1988-2007*, Yetkin Yayınları, Ankara.503-528.
- Yıldız, Ş. (2012). “6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda Rüçhan Hakkı Konusunda Getirilen Değişiklikler”, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununu Beklerken Sempozyumu*. MÜHFHAD Özel Sayı,18 (2):809-817.

İnternet Kaynakları

- Akıncı, E. (2018). “Tarihsel Perspektifte Limited Şirket Kavramı”. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 76 (2), 481-502. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihm/issue/44579/553305>
- Alpaslan, N.G., “Limited Şirket Hisse Devri”. <https://www.hukukihaber.net/limited-sirket-hisse-devri-makale,4822.html> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).
- Altaş, S., “Ticari defterler ve Belgeleri Saklamamanın Cezası” <https://vergialgi.net/ticari-defterleri-ve-belgeleri-saklamamanin-cezasi> (Erişim Tarihi 28.05.2020).
- Borucu, M., “Limited Şirkette Hisse Devri”. https://www.roedl.net/tr/tr/yayinlar/yazilar/limited_sirkette_hisse_devri.html (Erişim Tarihi: 15.05.2020).
- Burul, G.C. “Limited Şirketlerde Esas sermaye Payının Geçiş ve Gerçek Değerden Satın Alma Hakkı”. http://www.bkalaw.com/Files/636430807456488726_son_limited_sirketlerde_esas_sermaye_paylarinin_gecisi.pdf (Erişim Tarihi: 11.04.2020)
- Develi Ayverdi, E. (2022). “Limited Şirket Esas Sermaye Payının Devrine İlişkin Genel Kurul Kararı ve İptal Edilebilirliği”. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2377443> (Erişim Tarihi: 12.06.2022).
- Erdem, E., “Limited Şirkette Pay Devri”. <http://www.erdem-erdem.av.tr/yayinlar/hukuk-postasi/limited-sirketlerde-pay-devri/> (Erişim Tarihi:16.05.2020).
- Haas, U., Kleindiek, D., & Teichmann, C. (2020). *Studien zum Gesellschaftsrecht*. http://www.ciando.com/img/books/extract/3845287489_lp.pdf (Erişim Tarihi: 22.04.2022)
- <http://www.erdem-erdem.av.tr/yayinlar/hukuk-postasi/turk-ticaret-kanununda-kurucu-intifa-senetleri/> (Erişim Tarihi: 21.09.2021)

- <http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=46767> (Erişim Tarihi: 18.09.2021)
- <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (Erişim Tarihi: 24.10.202)
- <https://www.advantbeiten.com/sites/default/files/downloads/Investing%20in%20Germany.pdf>
(Erişim Tarihi: 08.10.2021)
- <https://www.advantbeiten.com/sites/default/files/downloads/Investing%20in%20Germany.pdf>
(Erişim Tarihi: 08.10.2021)
- <https://www.e-imza.info.tr/> (Erişim Tarihi: 12.05.2021)
- https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de (Erişim Tarihi: 18.02.2022)
- <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/GmbHG.pdf> (Erişim Tarihi: 13.02.2021)
- <https://www.hepsihukuk.com/viewtopic.php?t=244300> (Erişim Tarihi: 06.12.2021)
- <https://www.hukukmedeniyeti.org/karar> (Erişim Tarihi: 23.05.2022).
- <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=196234> (Erişim Tarihi: 19.10.2021)
- <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/> (Erişim Tarihi: 10.09.2021)
- Kızılot, ř., “Anonim ve Limited şirket Hissesi Devrinde İnce Noktalar”.
<http://www.ticaretkanunu.net/makale-16/> (Erişim Tarihi: 16.05.2020).
- Kızılot, ř., “Limited şirkette Pay senedinin Menkul Kıymet Olup Olmadığı ve Değer Artışı Kazancı” <http://www.ticaretkanunu.net/konu/ttk-593//> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).
- Topaloğlu, M ve Özer, İ. “Limited şirketlerde Ayrılma akçesinin Muacceliyeti ve Ödenmesi”
<http://www.mtopaloglu.av.tr/img/makaleler/limited-sirketlerde-ayrilma-akcesinin-muacceliyeti-ve-odenmesi-791.pdf> (Erişim Tarihi: 17.11.2020)
- Turgut, D., “Limited şirkette Esas Sermaye Payının Devri”. <https://tokkder.org/tokkder-dergi/4034> (Erişim Tarihi: 16.05.2020).
- www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 17.09.2021)
- Yavuz, M., <https://maliyepostasi.com/sermaye-koyma-borcunu-suresi-icinde-yerine-getirmeyen-anonim-ve-limited-sirket-ortaklarinin-iskati> (Erişim Tarihi: 15.08.2022)

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Zekeriya AKIN
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Isparta ŞAİK Lisesi
Lisans Diploması	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Yüksek Lisans Diploması	Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Ticaret Hukuku Çalışma Alanı
Tez Konusu	Rekabet Hukuku Bağlamında Devlet Yardımları
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
Kitap 1.Ticaret Hukuku (2008)., Mehmet Kahraman, Leyla Çakıcı Gerçek, Aydın Kaya, Nibal Tangör, Saruhan Özerk İlbeyi, Serkan Çınarlı, Zekeriya Akın, Lisans, Basım sayısı:1, Sayfa Sayısı 165, ISBN:9789944274333, Türkçe (Bilimsel Kitap), (Yayın No: 47713) 2.Genel Hukuk Bilgisi (2007)., Nihat Kurt, Atakan Yıldız, Nibal Tangör, Nursel Çitil,Saruhan Özerk İlbeyi, Tark Söylemiş, Zekeriya Akın, Lisans, Basım sayısı:1, Sayfa Sayısı 128, ISBN:9789944274104, Türkçe (Bilimsel Kitap), (Yayın No: 47712) 3. Muhasebe Bakış Açısı İle Konkordato Süreci ve Komiserin Görevleri (2021), , Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Hakkı Kıymık, Dr. Öğr. Üyesi Ferhat Bitlisli, Bölüm Yazarları: Öğr. Gör. Zekeriya Akın, Dr. Öğr. Üyesi Ferhat Bitlisli, Doç. Dr. Osman Akın, Dr. Öğr. Üyesi Hakkı Kıymık, Dr. Öğr. Üyesi Özlem Nilüfer Karataş Aracı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Basım sayısı:1, Sayfa sayısı:180,ISBN: 978-6257667-70-8	
Makale 1.İş Sahibinin Bedel Ödeme Borcu, Borcun İhlali, İlave İş ve İlave Bağımsız Bölüm Yapılması, Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, 2021 Cilt:3, Sayı:2, Sayfa: 158-171.	
İŞ DENEYİMİ	
Stajlar	Ankara Adliyesi- Ankara Barosu Avukatlık Stajı
Çalıştığı Kurumlar	1. Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Bucak Hikmet Tolunay MYO 2. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Hikmet Tolunay MYO